CHIMAMANDA NGOZI ADICHIE ♥ AMERİKANA

AMERİKANA

CHIMAMANDA NGOZI ADICHIE

Çeviri: ZEYNEP ÇİFTÇİ KANBUROĞLU

can
roman

CHIMAMANDA NGOZI ADICHIE

AMERİKANA

Americanah, Chimamanda Ngozi Adichie
© 2013, Chimamanda Ngozi Adichie
© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Şubat 2016, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Berrak Göçer

Düzelti: Ebru Aydın, Aylin Samancı
Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul
Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-3162-4

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yaylnevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

CHIMAMANDA NGOZI ADICHIE

AMERİKANA

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Zeynep Çiftçi Kanburoğlu

can

CHIMAMANDA NGOZI ADICHE, 1977'de Nijerya'da doğdu. Nijerya Ünversitesi'nde bir buçuk yıl tıp okuduktan sonra on dokuz yaşında Amerika'ya gidip İletişim ve Siyasi Bilimler'e devam etti. 2003'te John Hopkins Üniversitesi'nde Yaratıcı Yazarlık, 2008'de de Yale Üniversitesi'nde Afrika Çalışmaları yüksek lisansını tamamladı. 2003'te yayımlanan ilk romanı, *Purple Hibiscus* (Mor Amberçiçeği) Orange Ödülü'ne aday gösterildi; ikinci romanı *Yükselen Güneşin Ülkesinde* 2007'de aynı ödülü aldı. 2013'te yayımlanan *Amerikana*, National Book Critics Circle Ödülü'ne layık görüldü. 2012'de "We Should All Be Feminists" (Hepimiz Feminist Olmalıyız) başlıklı TEDx konuşmasıyla ses getiren Adichie, Nijerya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşıyor.

ZEYNEP ÇİFTÇİ KANBUROĞLU, 1994'te Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Mitos, Ayrıntı, Everest yayınevleri için roman, öykü ve incelemeler, Tübitak Yayınları için popüler bilim kitapları çevirmiştir. Çeşitli süreli yayınlarda şiir, öykü, eleştiri ve söyleşi çevirileri ve kendi özgün metinleri yayımlanmaktadır.

Bu kitap bir sonraki kuşağımız için yazıldı, *ndi na-abia n'iru*:
Toks, Chisom, Amaka, Chinedum, Kamsiyonna ve Arinze.
Sekseninci yaşını kutlayan harika insan babama.
Ve her zaman olduğu gibi, Ivara'ya.

1

1. bölüm

Yaz aylarında Princeton hiçbir şey kokmazdı; Ifemelu çok sayıdaki ağacın huzur veren yeşilliğini, tertemiz sokaklar ile görkemli evleri, özellikle pahalı olan mağazaları ve sessiz, daimi bir kazanılmış zarafet havasını sevse de, ona en cazip gelen bu kokusuzluk haliydi; belki de çok iyi bildiği diğer Amerikan şehirlerinin hepsinin de belirgin kokuları olduğundan. Philadelphia tarihin küflü kokusunu taşıyordu. New Haven unutulmuşluk kokardı. Baltimore deniz suyu, Brooklyn ise güneşte kalmış çöp kokardı. Ama Princeton'ın bir kokusu yoktu. Burada derin derin soluk almayı seviyordu. Muhit sakinlerinin son model arabalarını abartılı bir nezaketle kullanmalarını ve Nassau Sokağı'ndaki organik ürünler satan marketin, suşi lokantalarının, kırmızı biber dahil elli farklı aroması olan dondurmacının ya da heyecanlı personeli girişte onları karşılamak için öne fırlayan postanenin dışında park etmelerini izlemeyi seviyordu. Bilgisiyle vakur kampüsü, duvarları asma yapraklarıyla bezeli gotik binaları ve gecenin loş ışığında her şeyin büyülü bir sahneye dönüşmesini seviyordu. En çok da, zengin bir rahatlama hissi veren bu yerde başka biri gibi, kutsal bir Amerikan kulübüne özel olarak kabul edilmiş, varlığı kesinlik kazanmış biri gibi davranabiliyor olmaktan hoşlanıyordu.

Ama saçını ördürmek için Trenton'a gitmek zorunda olmaktan hoşlanmıyordu. Princeton'da saçını ördürebileceği bir salon aramak mantıklı değildi; zira buranın sakinleri arasında gördüğü birkaç siyahın ten rengi o kadar açık, saçları o kadar düz ve cansızdı ki, onları saçları örülmüş şekilde hayal bile edemiyordu. Yine de, sıcaktan tutuşmuş bir öğle sonrası, Princeton Kavşağı'ndaki istasyonda tren beklerken, saçını ördürebileceği bir yerin neden bulunmadığını merak ediyordu. Çantasındaki çikolata erimişti. Peronda birkaç kişi daha bekliyordu; hepsi beyaz ve inceydi; kısa, tiril tiril kıyafetler içindeydiler. En yakınındaki adam bir dondurma külahı yiyordu; yetişkin Amerikalı erkeklerin dondurma külahı yemelerini, özellikle de kamusal alanlarda dondurma külahı yemelerini her zaman biraz sorumsuzca bulmuştu. Tren nihayet cayırtılarla perona yanaşırken adam ona dönerek, "Sonunda gelebildi," dedi, kamu hizmetleri birbirine yabancı insanlarda ortak bir düş kırıklığı yaratınca gelişen tanışıklık duygusu içinde. Ifemelu adama gülümsedi. Adamın kafasının arkasındaki grileşmekte olan saçı, kel noktasını kapatmaya yönelik komik bir düzenlemeyle öne doğru taranmıştı. Akademisyen olmalıydı; ama beşeri bilimlerde değil çünkü öyle olsa daha fazla kişisel farkındalık sergilerdi. Belki kimya gibi daha kesin bir bilim alanında. Eskiden olsa, "Farkındayım," der –farkındalıktan ziyade itiraf edilmiş bir görüş birliğini ifade eden o kendine özgü Amerikalı deyiş– sonra da bloğunda kullanabileceği bir şeyler söyleyip söylemeyeceğini görmek için adamla sohbete başlardı. Kendileri hakkında soru sorulması insanların gururunu okşuyordu; onlar konuştuktan sonra bir şey demezse de insanlar daha çok konuşuyordu. Sessizlikleri doldurmaya koşullanmışlardı. Ne işle uğraştığını sorduklarında, belli belirsiz, "Yaşam tarzlarıyla ilgili bir blog yazıyorum," diyordu; çünkü *"Irk'ınca ya*

da Amerikalı Olmayan Bir Siyahın (Daha Önce Zenci Olarak Bilinen) Amerikalı Siyahlara Dair Muhtelif Gözlemleri adlı anonim bir blog hazırlıyorum," dese rahatsız olacaklardı. Gerçi birkaç kez demişti böyle. Bir keresinde trende yanında oturan rastalı, beyaz bir adama demişti örneğin; uçları yıpranıp sarı ayva tüylerine dönüşmüş sicim parçalarını andıran saçları, hırpani gömleğini bir adanmışlık edasıyla giymesi, Ifemelu'yu adamın bir toplum savaşçısı olduğuna ve bloğu için iyi bir konuk olabileceğine ikna etmişti. Adam, "Irk bugün fazlasıyla abartılmış bir kavram, siyah insanların kendilerini aşması gerek, artık mühim olan sınıf ayrımı, zenginlik ve yoksulluk," demişti sakin bir şekilde. Ifemelu da bunu "Rastalı Beyaz Amerikalı Erkeklerin Hepsi Bunalımda Değil" başlığıyla yayımladığı yazının açılış cümlesi olarak kullanmıştı. Bir uçuş sırasında yanındaki koltuğa sıkışmış halde oturan Ohio'lu adama da söylemişti aynı şeyi. Kare kesimli takım elbisesi ve gömleğinden farklı renkteki yakasıyla adamın bir orta kademe müdür olduğuna emindi. Adam, "yaşam tarzları hakkında bir blog"la ne kastettiğini öğrenmek istemiş, o da anlatmıştı. Açıklamasının ardından adamın bir mesafe koymasını ya da "mühim olan tek ırk insan ırkıdır" gibi savunmacı yavanlıkta bir şeyler söyleyerek konuşmayı bitirmesini beklemişti. Ama adam, "Hiç evlat edinmeye dair bir şeyler yazdın mı?" diye sormuştu. "Bu ülkede kimse siyah bebek almak istemiyor; melez demiyorum, siyahı kastediyorum. Siyah aileler bile onları istemiyor."

Karısıyla siyah bir çocuğu evlat edindiklerini ve komşularının kendilerine sanki ne idüğü belirsiz bir amaç uğruna şehit olmayı seçmişler gibi baktıklarını anlattı. Adamla ilgili yayımladığı, "Ohio'lu Kötü Giyimli Beyaz Orta Kademe Müdürler Her Zaman Sandığınız gibi Değiller" başlıklı yazı o ayın en çok yorum alan metni olmuştu.

Adamın yazıyı okuyup okumadığını hâlâ merak ediyordu. Okuduğunu umuyordu. Sık sık kafelerde, havaalanlarında ya da tren istasyonlarında oturup yabancıları izler, onların yaşamlarını hayal eder, hangilerinin bloğunu okumuş olabileceğini merak ederdi. Artık geçmişte kalmış olan bloğunu. Son yazısını birkaç gün önce yayımlamıştı; buna şu âna dek iki yüz yetmiş dört yorum yapılmıştı. Bloğuna bağlantı veren, toplu mesajlar atan, ondan çok daha fazla şey bilen, sayıları her ay giderek artan tüm bu takipçiler... onu her zaman korkutmuş ve heyecanlandırmışlardı. Bloğa en sık yazanlardan SapphicDerrida şöyle demişti: *Bunu nasıl üstüme alındığıma ben de şaşırıyorum. Açıklamadığın "yaşam değişikliği" yolunda sana bol şans ama lütfen en kısa sürede blog dünyasına dön.* O *boyun eğmez, göz korkutucu, komik ve düşünmeye kışkırtan sesini önemli bir konuda gerçek bir diyalog kurulabilecek alanı yaratmak için kullandın.* İstatistiki verileri ezbere bilen ve yorumlarında "nesneleştirme" gibi ifadeler kullanan SapphicDerrida tarzındaki okurlar Ifemelu'yu tedirgin ediyor, güncel ve etkileyici olma hırsını körüklüyordu; böylece zamanla kendisini, kullanabileceği bir şeyler bulma umuduyla insanların öykülerinin enkazlarına dalan bir akbaba gibi hissetmeye başladı. Bazen ırk konusuyla kırılgan bağlantılar kurarak. Bazen kendine inanmayarak. Yazdıkça kendinden daha az emin oluyordu. Yayımladığı her yazı bir kat daha sıyırıyordu benliğinden; ta ki kendini çıplak ve yanılmış hissedene dek.

Dondurma yiyen adam trende yanına oturdu; Ifemelu sohbetin önünü kesmek için, Trenton'a varana dek bakışlarını ayaklarının yanındaki, dökülmüş buzlu Frappuccino'dan kalma kahverengi lekede sabitledi. Peron siyahlarla doluydu; çoğu tombuldu ve kısa, ince kıyafetler giymişlerdi. Birkaç dakikalık tren yolculuğu boyunca tanık olduğu değişim hâlâ irkilmesine sebep oluyordu.

Amerika'daki ilk senesinde, Flatlands'deki Uju Hala'yı ziyaret etmek için New Jersey Transit'le Penn İstasyonu'na gidip ardından metroya bindiğinde, Manhattan'daki duraklarda genellikle ince yapılı beyaz yolcuların indiğini, tren Brooklyn'in derinliklerine doğru ilerlerken vagonda kalanların çoğunlukla siyah ve şişman olduğunu görerek sarsılmıştı. Gerçi o zaman onları "şişman" olarak düşünmemişti. Onları "iri" olarak düşünmüştü çünkü arkadaşı Ginika'nın ilk uyarılarından biri, Amerika'da "şişman"ın kötücül bir sözcük olduğu, "kısa" ya da "uzun" gibi sadece betimleyici bir ifade sayılmadığı ama "aptal" ya da "piç" gibi ahlaki bir hüküm dayattığıydı. Bu nedenle sözcük dağarcığından "şişman"ı çıkarmıştı. Ama geçen kış, neredeyse on üç yıl sonra, süpermarkette koca bir paket Tostitos cipsi için ödeme yaptığı sırada, arkasında sıra bekleyen bir adamın, "Şişmanların böyle boktan şeyler yemesine gerek yok," şeklinde homurdanması üzerinde, "şişman" sözcüğü yeniden dünyasına girdi. Adama şaşkın, hafif bozuk bir bakış fırlattı ve bu yabancının neye dayanarak onun şişman olduğuna karar verdiği hakkında bloğuna mükemmel bir yazı yazabileceğini düşündü. Yazının etiketleri, "ırk, cinsiyet ve beden ölçüsü" olacaktı. Ama eve döndüğünde aynanın önünde durarak gerçekle yüzleştiğinde, çok uzun zamandır kıyafetlerin dar geldiğini, bacaklarının iç kısımlarının birbirine sürttüğünü, bedeninin hareket ettiğinde sarsılan daha yumuşak, yuvarlak kısımlarını göz ardı ettiğinin farkına vardı. Şişmandı.

Yavaş yavaş "şişman" dedi, kelimeyi dilinde yuvarlarken Amerika'da telaffuz etmemesi gerektiğini öğrendiği tüm diğer şeyleri düşündü. Şişmandı. Kıvrımlı ya da iri kemikli değil, şişmandı; kulağa doğru gelen tek sözcük buydu. Ruhundaki ağırlığı da göz ardı etmişti. Bloğu iyi gidiyordu, her ay binlerce tekil ziyaretçisi oluyordu; söy-

leşilerden iyi kazanıyordu, Princeton'dan burs almıştı ve Blaine'le birlikteydi –"Hayatımın mutlak aşkısın," diye yazmıştı Blaine son doğum gününde kutlama kartına– yine de ruhunda bir ağırlık vardı. O yük bir süredir oradaydı; sabah yorgunluğu gibi, bir umutsuzluk ve sınırsızlık hali. Dağınık istekler, şekilsiz arzular getiriyordu beraberinde; yaşıyor olabileceği başka yaşamlara dair kısa, düşsel pırıltılar. Bunlar aylar içinde can yakan bir sıla hasretine dönüşmüştü. Nijerya internet sitelerini, Facebook'ta Nijeryalı profilleri, Nijeryalıların bloglarını tarıyordu ve her bir tıklamada, Amerika ya da İngiltere'de eğitim görmüş bir başka gencin bir yatırım şirketi kurmak; müzik yapımcılığına, modacılığa, dergiciliğe başlamak; bir fastfood zincirinin halkasına katılmak üzere kısa süre önce memlekete dönmüş olduğunu görüyordu. Bu erkeklerin ve kadınların fotoğraflarına bakıyor ve bu insanlar zorla ellerini açıp ona ait bir şey almışlar gibi, kaybın soğuk sancısını hissediyordu. Onlar Ifemelu'nun hayatını yaşıyordu. Nijerya bulunması gereken yere dönüşmüştü; köklerini, sürekli dışarıya çekiştirerek üzerlerindeki toprağı silkelemek zorunda kalmadan salabileceği tek yere dönüşmüştü. Tabii ki Obinze de vardı. İlk aşkı, ilk âşığı, yanındayken kendini anlatmak ihtiyacını asla hissetmediği tek kişi. O artık bir koca, bir babaydı ve yıllardır hiç iletişim kurmamışlardı; yine de vatan hasretinin bir parçası da ondan kaynaklanmıyormuş ya da onu sık sık düşünmüyormuş, geçmişte dolaşarak adlandıramadığı alametler aramıyormuş gibi davranamazdı.

Süpermarketteki kaba yabancı –kim bilir ne sorunlarla boğuşan sıska, ince dudaklı adam– ona sataşmaya çalışmış ama aslında Ifemelu'yu uyandırmıştı.

Plan yapmaya ve hayal kurmaya, Lagos'ta iş başvuruları yapmayı başladı. Bundan Blaine'e önce söz etmedi çünkü Princeton'daki burs programını tamamlamak isti-

yordu; sonra burs programı sona erdiğinde de bir şey söylemedi çünkü emin olmak için kendine zaman tanımak istiyordu. Ama haftalar geçtikçe, asla emin olmayacağını görüyordu. Ona, eve geri döneceğini söyledi ve ekledi: "Bunun yapmam gerek." Blaine'in bu sözcüklerde bir sonlanışın tınısını işiteceğini biliyordu.

Blaine, "Neden?" diye sordu, neredeyse otomatik bir tepkiyle; bu haber onu çok sarsmıştı. New Haven'da, Blaine'in yumuşak caz ve gün ışığıyla dolu oturma odasındaydılar. İyi kalpli, şaşkına dönmüş erkeğine bakıyor ve artık o günün hüzünlü, masalsı bir niteliğe büründüğünü hissediyordu. Üç yıldır birlikte yaşıyorlardı; üç pürüzsüz yıl geçirmişlerdi, son derece düzgün ütülenmiş bir çarşaf gibi; aylar önce Blaine'in gözlerinin buz gibi soğuk bir suçlamayla ona baktığı ve onunla konuşmayı reddettiği tek kavgalarına dek. Ama o kavgayı atlatmışlardı; işin aslı Barack Obama sayesinde, ortak tutkuları etrafında yeni bir bağ kurarak. Seçim gecesi Blaine, yüzü gözyaşlarıyla ıpıslak bir halde, sanki Obama'nın zaferi onların da şahsi zaferiymiş gibi, öpmeden önce sımsıkı sarılmıştı Ifemelu'ya. Şimdiyse Ifemelu kalkmış her şeyin bittiğini söylüyordu ona. "Neden?" diye sordu Blaine. Derste nüans ve karmaşıklık kavramlarını anlatan Blaine ondan tek bir sebep, bir *gerekçe* öğrenmek istiyordu. Oysa Ifemelu öyle derin bir aydınlanma falan yaşamamıştı ve bir nedeni yoktu; sadece içinde üst üste birikmiş olan memnuniyetsizlik katmanları onu artık harekete geçiren bir kütle oluşturmuştu. Bunu ona söylemedi; çünkü bir süredir böyle hissettiğini, onunla ilişkisini, yaşadığı evden memnun olmasına rağmen hep pencere kenarında oturup dışarı bakmaya benzettiğini öğrenmesinin onu inciteceğini biliyordu.

Blaine'i son kez gördüğü gün, onun dairesinde bulundurduğu kıyafetlerini toplarken Blaine, "Çiçeği al,"

dedi. Mutfakta yenik, omuzları düşmüş bir halde Ifemelu'ya bakıyordu. Blaine'in süs bitkisiydi bahsettiği; üç bambu gövdeden fışkıran ümit dolu yeşil yapraklar. Ifemelu bitkiyi aldığında beklenmedik, ezici bir yalnızlık hissi içini deşti ve haftalarca orada kaldı. Zaman zaman bunu hâlâ hissediyordu. Artık istemediğin bir şeyi özlemek nasıl mümkün olabilirdi? Blaine, Ifemelu'nun ona veremediği şeye gereksinim duyuyordu, o da Blaine'in kendisine veremediğine; Ifemelu bu duruma üzülüyordu, yaşanmamışlıkların kaybına.

İşte buradaydı, rahat bir yaz günü, eve doğru yolculuğa çıkmadan önce saçını ördürmek üzere. Yapışkan bir sıcak tenine oturdu. Trenton peronunda onun üç misli iriliğinde insanlar vardı ve bunlardan birine, çok kısa bir etek giymiş olan bir kadına hayranlıkla baktı. Mini eteklerden gözüken incecik bacaklara kafa yormazdı –sonuçta tüm dünyanın onayladığı bacakları sergilemek güvenli ve kolay bir edimdi– ama şişman kadının davranışı, insanın sadece kendisiyle paylaştığı sessiz bir inançla, başkalarının görmeyi beceremediği bir haklılık hissiyle ilgiliydi. Geriye dönme kararı da buna benziyordu; kendini ne zaman kuşkuları tarafından kuşatılmış hissetse, kararsızlığını bastırmak için tek başına cesurca, neredeyse kahramanca ayakta durduğunu düşünürdü. Şişman kadın on altı-on yedi yaşlarında gösteren bir ergen topluluğunu koordine ediyordu. Sarı tişörtleri arkalı önlü bir yaz okulunun reklamını yapan gençler gülerek, konuşarak çevreyi kalabalıklaştırdılar. Ifemelu'ya kuzeni Dike'yi anımsattılar. Oğlanlardan uzunca ve esmer olan biri, bir atletinkine benzeyen yağsız kaslı bedeniyle aynı Dike gibiydi. Gerçi Dike'nin espadrile benzeyen o ayakkabıları giyeceğini hiç sanmıyordu. Dike bunlara cılız şut derdi. Bu yeni bir deyişti, ilk kez birkaç gün önce Uju Hala'yla alışverişe çıktıklarını anlatırken kullanmıştı. "An-

nem şu çılgın ayakkabılardan almamı istiyor. Haydi ama kuzi, biliyorsun o cılız şutları giyemem!"

Ifemelu istasyonun dışında taksi sırasına girdi. Sürücüsünün Nijeryalı olmamasını diledi; zira aksanını işitir işitmez adam saldırgan bir hevesle yüksek lisansını bitirdiğini taksiciliği yan iş olarak yaptığını, kızının Rutgers'da onur listesinde yer aldığını anlatacak ya da arabayı kasvetli bir sessizlik içinde sürecek, para üstünü iade edecek ve "teşekkürler"ini duymazdan gelecek, bu sırada memleketlisi olan bu Nijeryalının, bir hemşire ya da bir muhasebeci, hatta bir doktor olan bu küçük kızın ona tepeden baktığını düşünecekti. Amerika'da Nijeryalı taksi şoförlerinin tamamı gerçekten taksi şoförü olmadıklarına kendilerini inandırmışlardı. Sıra ona geldi. Taksi şoförü siyahtı ve orta yaşlıydı. Kapıyı açıp şoför koltuğunun arkasındaki isme bir göz attı. *Mervin Smith*. Nijeryalı değil; ama insan asla tam anlamıyla emin olamazdı. Nijeryalılar burada her türlü ismi alıyordu. Bir zamanlar o bile bir başkası olmamış mıydı?

"Nasılsınız?" diye sordu adam.

Adamın aksanının Karayiplilere özgü olduğunu derhal anlayarak rahatladı.

"Çok iyiyim. Teşekkürler." Şoföre, Mariama Afrika Saç Örgü Salonu'nun adresini verdi. Bu salona ilk kez gidiyordu –her zaman gittiği salon kapalıydı çünkü sahibi evlenmek için Fildişi Sahili'ne geri dönmüştü– ama bunun da bildiği diğer Afrika stili saç örgüsü yapan salonlara benzediğine emindi: Bu salonlar şehrin grafiti dolu, rutubetli binaları olan ve ortalıkta beyazların görülmediği bölgesinde bulunurlardı; parlak tabelalarında Aisha ve Fatima Afrika Saç Örgüsü gibi isimler yazardı; kışın çok ısıtan kaloriferleri, yazın da yeterince serinletmeyen klimaları bulunurdu; Fransızca konuşan Batı Afrikalı örgücü kızlarla dolu olurdu, içlerinden biri salo-

nun sahibi olurdu ve İngilizceyi en iyi o konuşurdu, telefonlara o bakardı ve diğerleri ona saygı gösterirdi. Sık sık birinin sırtına bir kumaş parçasıyla bağlanmış bir bebek göze çarpardı. Ya da eski püskü bir kanepeye serilmiş şalın üzerinde uyuyan küçük bir çocuk. Kimi zaman daha büyük çocuklar da uğrardı içeri. Fransızca, Wolof ya da Malinke dilinde, yüksek sesle ve hızlı hızlı konuşulurdu; müşterilerle İngilizce konuştuklarında kırık, tuhaf bir lisan işitilirdi; sanki bol argolu Amerikan İngilizcesini benimsemeden önce, aslında dilin kendisine alışamamışlar gibi. Sözcükler ağızlarından tamamlanmadan çıkardı. Bir keresinde Gineli bir örgücü Ifemelu'ya, "Alla ya, ço kızma" gibi bir şey söyledi. Kadına defalarca tekrar ettirdikten sonra Ifemelu onun, "Allahım ya, çok kızdım ha," dediğini anladı.

Mervin Smith neşeli ve konuşkandı. Taksiyi sürerken havanın ne kadar sıcak olduğundan, sokaklarda dolaşanların kesin baygınlık geçireceğinden söz etti.

"Bu yaşlıları öldüren türde bir sıcak. Klimaları yoksa alışveriş merkezlerine gitmeleri gerekiyor biliyorsun. Alışveriş merkezinde klima bedava. Ama bazen onları götürecek kimseleri olmuyor. İnsanlar yaşlılarla ilgilenmeli," dedi; Ifemelu'nun sessizliği keyifli ruh halini bozmamıştı.

Döküntü bir sokağın önünde park ederken, "İşte geldik!" dedi. Salon, Şen Şakrak isimli bir Çin lokantası ile piyango biletleri satan bir dükkânın arasındaydı. Oda epey bakımsızdı, boyası dökülüyordu, duvarlar örgü saç modelleri gösteren kocaman posterlerle ve HIZLI VERGİ İADESİ ibareli daha ufak posterlerle kaplanmıştı. Tişört ve dize kadar şort giymiş üç kadın koltuklara yerleşmiş müşterilerin saçlarını örüyordu. Duvarın bir köşesine ufak bir televizyon yerleştirilmişti, televizyonun sesi biraz yüksekti ve ekranda bir Nijerya filmi oynuyordu: Adamın biri karısını dövüyor, kadın yere çöküp bağırıyor, korkunç ses kalitesi kulağı tırmalıyordu.

"Merhaba!" dedi Ifemelu. Hepsi dönüp ona baktı ama sadece biri, muhtemelen salonun sahibesi olan Mariama konuştu: "Merhaba. Hoş geldin."

"Saçımı ördürmek istiyordum."

"Ne tür bir örgü istiyorsun?"

Ifemelu orta kalınlıkta kıvırcık örgü istediğini söyledi ve fiyatını sordu.

"İki yüz," dedi Mariama.

"Geçen ay yüz altmış ödedim." Saçını en son üç ay önce ördürmüştü.

Mariama bir süre bir şey söylemedi, bakışlarını örmekte olduğu saça çevirdi.

"Yüz altmış tamam mı o halde?" diye sordu Ifemelu.

Mariama omuz silkti ve gülümsedi. "Tamam ama bir dahakine yine buraya gelmen gerek. Otur madem. Aisha'yı bekle. Az sonra bitirir." Mariama örgücülerin en ufak tefeğini işaret etti; bu kızın bir cilt problemi vardı; kolları ve boynu, kaygılandırıcı şekilde bulaşıcı gözüken, daire şeklinde, pembemsi krem rengi renk bozukluklarıyla kaplıydı.

"Merhaba Aisha," dedi Ifemelu.

Aisha, Ifemelu'ya kısa bir bakış attı, başını belli belirsiz salladı; yüzü bomboş, neredeyse tehditkâr derecede ifadesizdi. Bu kızda tuhaf bir şey vardı.

Ifemelu kapının yanına oturdu; kenarları kırık masanın üzerindeki vantilatör yüksek devirde çalışıyordu ama odanın havasızlığını giderdiği söylenemezdi. Vantilatörün yanına taraklar, postişler, sayfaları dağılmış kalın dergiler, renkli DVD istifleri konmuştu. Şekerleme otomatının ve yüz yıldır kullanılmayan paslı saç kurutucusunun yakınındaki köşeye bir süpürge yaslanmıştı. Televizyon ekranında bir baba iki çocuğunu dövüyor, sopa darbeleri çocukların kafalarının üzerinde havada uçuşuyordu.

"Hayır! Kötü baba! Kötü adam!" dedi öteki örgücü kız televizyona ürkütüyle bakarak.

"Nijeryalı mısın?" diye sordu Mariama.

"Evet," dedi Ifemelu. "Sen nerelisin?"

"Ben ve kız kardeşim Halima, Maliliyiz. Aisha, Senegalli," dedi Mariama.

Aisha başını kaldırmadı ama Halima, Ifemelu'ya gülümsedi. Sıcak bir bilmişlik vardı bu tebessümde, Afrikalı kardeşini selamlıyordu; Amerikalılara böyle gülümsemezdi. Halima epey şaşıydı, gözbebekleri zıt yönlere baktığından, kızın hangi gözünün kendisi üzerinde olduğunu tam kavrayamayan Ifemelu, dengesi bozulmuş gibi hissetti.

Ifemelu bir dergiyi yelpaze gibi sallıyordu. "Çok sıcak," dedi. En azından bu kadınlar ona, "Sıcak mı? Bir de Afrikalı olacaksın!" demiyordu.

"Bu sıcak dalgası çok fena oldu. Klimamız da dün bozuldu, kusura bakma," dedi Mariama.

Ifemelu havalandırmanın dün bozulmadığını biliyordu, bozulalı çok daha uzun bir süre olmuştu, belki de oldum olası bozuktu; yine de başını salladı ve fazla kullanılmaktan arıza yapmış olabileceğini söyledi. Telefon çaldı. Mariama telefonu yanıtladı ve bir dakika içinde hattın diğer ucundaki kişiye, "Şimdi gel," dedi; Ifemelu'nun Afrika saç örgü salonlarıyla randevulaşmayı bırakmasının sebebi tam da bu ifadeydi işte. Her zaman şimdi gel, derlerdi, geldiğinizde en ince örgülerden yapılmasını bekleyen iki kişinin sırada olduğunu görürdünüz ve salon sahibi yine de size, "Bekle, kardeşim sana yardımcı olacak," derdi. Telefon yeniden çaldı; Mariama sesini yükselterek Fransızca konuştu ve telefona bağırırken saç örmeyi bıraktı. Sonra cebinden katlanmış bir Western Union formu çıkarıp açtı ve yüksek sesle okumaya başladı: *"Trois! Cinq! Non, non, cinq!"*[1]

1. (Fr.) Üç! Beş! Hayır, hayır, beş! (Ç.N.)

Saçına minik taneli, meşakkatli bir mısır örgüsü yapmakta olduğu kadın sert bir şekilde, "Haydi ama! Bütün günümü burada geçirmeyeceğim!" dedi.

"Pardon, pardon," dedi Mariama. Yine de saçı örmeye dönmeden önce, telefon omzuyla kulağının arasına sıkıştırılmış halde Western Union rakamlarını tekrarlamaya devam etti.

Ifemelu romanını açtı –Jean Toomer'ın *Cane*'i– ve birkaç sayfaya göz attı. Bir süredir bu romanı okumaya çalışıyordu; Blaine sevmediğinden kendisinin seveceğini düşünüyordu. Kıymetli bir performans, demişti Blaine roman için, romanlar hakkında konuşurlarken kullandığı o yumuşak, hoşgörülü tonla; sanki Ifemelu'nun, azıcık daha zamanla ve birazcık daha bilgelikle onun sevdiği romanların üstünlüğünü kabul edeceğinden eminmiş gibi – genç ve gencimsi adamların yazdığı ve *şeylerle* dolu romanlar; markalar, müzik, çizgi romanlar ile ikonların büyüleyici, kafa karıştırıcı birikimiyle ve üstünkörü duygularla dolu, her bir cümlesi kendi şıklığının farkında bir şıklıkta olan romanlar. Ifemelu bunların çoğunu sırf Blaine tavsiye ettiğinden okumuştu ama bu kitaplar dilinin hafızasından hemen sıyrılan pamuk şekeri gibiydi.

Romanı kapattı; kendini kitaba veremeyecek kadar sıcaktı hava. Bir parça erimiş çikolata yedi, Dike'ye mesaj atıp basketbol antrenmanı bittiğinde kendisini aramasını istedi ve yelpazelenmeye devam etti. Karşı duvardaki duyuruları okudu –ÖRGÜLERDE BİR HAFTA SONRA DÜZELTME YAPILMAZ. ÇEK KABUL EDİLMEZ. İADE YAPILMAZ– ama odanın köşelerine bakmaktan özellikle sakındı çünkü boruların, pisliklerin ve çoktan çürümüş şeylerin altına küflenmiş gazetelerin tıkıştırıldığını biliyordu.

Nihayet Aisha müşterisiyle işini bitirdi ve Ifemelu'ya saçında kullanacağı postişlerin ne renk olmasını istediğini sordu.

"Dört numara."

"İyi renk değil," dedi Aisha kısaca.

"Ben bunu kullanıyorum."

"Kirli gözüküyor. Bir numara istemiyor musun?"

"Bir numara aşırı siyah, sahte duruyor," dedi saç bandını gevşetirken. "Bazen iki numara kullanıyorum ama doğal saç rengime en yakın olan dört numara."

Aisha omuz silkti; müşterisinin zevksiz olması onun derdi değilmiş gibi. Bir dolaba yürüyüp içinden iki paket postiş çıkardı, her ikisinin de aynı renk olup olmadığını kontrol etti.

Ifemelu'nun saçına dokundu. "Neden düzleştirici kullanmıyorsun?"

"Saçımı Tanrı'nın yarattığı haliyle seviyorum."

"Ama nasıl tarıyorsun? Taraması zor," dedi Aisha.

Ifemelu kendi tarağını getirmişti. Başını bir hale gibi çevreleyene dek, yoğun, yumuşak ve sımsıkı kıvırcık saçlarını usul usul taradı. "Yeterince nemlendirirsen taraması zor değil," dedi. Sesi, diğer siyah kadınları saçlarını doğal şekliyle kullanmanın güzelliğine ikna etmeye çalışırken benimsediği gönül alıcı tona bürünmüştü.

Aisha homurdandı; düzleştirmek gibi bir yöntem varken insanın saçını doğal haliyle tarama eziyetine katlanmayı neden tercih edeceğini anlamadığı apaçıktı. Ifemelu'nun saçından bir parçayı ayırdı, masada yığılı eklerden birini çekti ve saçı ustaca örmeye başladı.

"Çok sıkı oluyor," dedi Ifemelu. "Çok sıkı yapma." Aisha en uca dek saçı bükmeyi sürdürdüğünden Ifemelu belki de kızın onu anlamamış olduğunu düşündü ve kendisini rahatsız eden örgüye dokunarak, "Sıkı bu, sıkı," dedi.

Aisha, Ifemelu'nun elini itti. "Hayır. Hayır. Bırak. İyi böyle."

"Sıkı oldu!" dedi Ifemelu. "Lütfen gevşet."

Mariama onları izliyordu. Fransızca bir şeyler söyleyiverdi.

Aisha örgüyü gevşetti.

"Pardon," dedi Mariama. "Çok iyi anlamıyor."

Ama Ifemelu, Aisha'nın yüzündeki ifadeden aslında kızın onu çok iyi anladığını görebiliyordu. Aisha düpedüz bir semt pazarı çalışanıydı; Amerikan tarzı müşteri hizmetleri inceliklerinden nasibini almamıştı. Ifemelu onu Dakar'da bir pazarda çalışırken gözlerinin önüne getirdi; örtülerine burunlarını sümkürüp ellerini silen, müşterilerinin kafasını daha iyi bir pozisyona sokmak için kabaca itip kakan, saçın ne kadar kabarık, sert ya da kısa olduğundan yakınan, gelen geçen kadınlara bağıran ve bu arada gürültülü bir şekilde sohbet ederken saçları da sımsıkı ören Lagos'taki örgücüler gibi.

"Onu tanıyorsun?" diye sordu Aisha, televizyon ekranına bir bakış atarak.

"Ne?"

Aisha soruyu tekrarladı ve televizyon ekranındaki aktrisi işaret etti.

"Hayır," dedi Ifemelu.

"Ama sen Nijeryalı."

"Evet ama onu tanımıyorum."

Aisha masadaki DVD'leri gösterdi eliyle. "Eskiden hep büyü müyü vardı. Çok fena. Şimdi Nijerya filmleri iyi. Büyük güzel evler!"

Ifemelu abartılı oyunculuklar ve mantıksız olay örgüleriyle dolu Nollywood filmlerine kafa yormazdı; ama hemfikir olduğunu göstererek başını salladı. "Nijerya" ve "iyi" sözcüklerini aynı cümlede işitmek bir lükstü, bu tuhaf Senegalli kadının ağzından dökülmüş bile olsa; bunu eve dönüşüne dair bir işaret olarak görmeyi tercih etti.

Nijerya'ya döneceğini söylediği herkes şaşırmış görünüyordu; bunu yapmak istediği için yaptığını söylediğindeyse kafa karışıklığıyla kaşlar çatılıyordu.

"Bloğunu kapatıyor, daireni satıyor ve doğru dürüst para kazanamayacağın bir dergide çalışmak üzere Lagos'a dönüyorsun," demişti Uju Hala ve sonra, sanki Ifemelu'nun bu budalaca kararın ağırlığını hissedebilmesi için sözlerini tekrarlamıştı. Sadece Lagos'taki eski arkadaşı Ranyinudo dönüşünü normal karşılamıştı. "Lagos şimdilerde Amerika'dan dönenlerle dolu; gel de onlara katıl. Her gün yanlarında bir şişe suyla dolaşırken görüyorsun onları; sanki her dakika su içmezlerse sıcaktan ölecekler," demişti Ranyinudo. Yıllar boyu Ranyinudo'yla iletişimi sürmüştü. Önceleri birbirlerine ara sıra mektup gönderiyorlardı; ama internet kafeler açılınca, cep telefonları yaygınlaşınca ve Facebook büyüdükçe daha sık iletişim kurmaya başladılar. Birkaç yıl önce Obinze'nin evlenmekte olduğunu söyleyen Ranyinudo'ydu. "Bu arada, artık epey parası var. Bak neler kaçırdın!" demişti Ranyinudo. Ifemelu bu habere ilgisiz kalmıştı. Sonuçta Obinze'yle irtibatı kesmişti ve aradan çok uzun zaman geçmişti; o da Blaine'le yeni bir ilişkideydi ve mutluluk içinde yavaş yavaş ortak bir yaşam kuruyordu. Ama telefonu kapattıktan sonra sürekli Obinze'yi düşünür oldu. Onu düğün töreninde hayal etmek Ifemelu'ya üzüntü, silik bir üzüntü veriyordu. Ama kendi kendine onun adına memnun olduğunu söylüyordu; onun adına memnun olduğunu kanıtlamak için de ona yazmaya karar verdi. Hâlâ eski adresini kullandığından emin değildi, e-postayı gönderdiğinde yanıt beklentisi de düşüktü; ama Obinze yanıt verdi. Bir daha yazmadı; çünkü o sırada içindeki ufak ve hâlâ canlı olan alevin farkında varmıştı. Hayatı akışa bırakmak en iyisiydi. Ranyinudo geçen aralık ayında Palms alışveriş merkezinde (Ifemelu, Lagos'taki bu yeni, geniş, modern alışveriş merkezini hâlâ zihninde canlandıramıyor, canlandırmaya çalıştığında da tek anımsadığı o sıkış tepiş Mega Plaza oluyordu) yanında kızıyla Obinze'yle

karşılaştığını söylediğinde –*"Tiril tirildi*, bebeği de çok şekerdi," dedi Ranyinudo– Ifemelu, Obinze'nin yaşamındaki tüm bu değişikliklerden dolayı içinde şiddetli bir sızı hissetti.

"Nijerya filmleri şimdi çok iyi," dedi Aisha tekrar.

"Evet," dedi Ifemelu coşkuyla. İşte böyle biri olmuştu, işaretler peşinde koşan. Nijerya filmleri iyiydi, o halde eve geri dönmesi de iyi bir şeydi.

"Sen Nijerya'da Yoruba'lardansın," dedi Aisha.

"Hayır. İgbo'yum."

"Sen İgbo ha?" Aisha'nın yüzünde ilk kez bir tebessüm belirdi; ufak dişleri kadar esmer dişetlerini de gösteren bir tebessüm. "Sen Yoruba sandım çünkü koyu tenlisin, İgbo'lar açık. İki İgbo erkeğim var benim. Çok iyiler. İgbo erkekleri kadınlara çok iyi."

Aisha, ses tonunda cinsel imalarla neredeyse fısıldıyordu; kollarındaki ve boynundaki renk bozuklukları aynada korkunç yaralara dönüşmüştü. Ifemelu bunların bazılarının patlayıp iltihap sızdırdığını, bazılarınınsa pul pul döküldüğünü hayal etti. Başını çevirdi.

"İgbo erkekleri kadınlara harbiden iyi," diye tekrarladı Aisha. "Evlenmek istiyorum ben. Beni seviyorlar ama aileleri İgbo kadını istiyor diyorlar. Çünkü İgbo hep İgbo alır."

Ifemelu gülme isteğini bastırdı. "İkisiyle de mi evlenmek istiyorsun?"

"Yok." Aisha sabırsız bir el hareketi yaptı. "Biriyle evlenmek istiyorum. Ama bu dediğim doğru? İgbo hep İgbo alır?"

"İgbo'lar her türlü insanla evlenir. Kuzenimin kocası Yoruba. Amcamın karısı İskoçyalı."

Sanki söylediklerine inanıp inanmamaya karar vermeye çalışır gibi, aynadan Ifemelu'yu izleyen Aisha saçı örmeyi bıraktı.

"Kız kardeşim bu doğru diyor. İgbo hep İgbo alır," dedi.

"Kız kardeşin nereden biliyor bunu?"

"Afrikalı çok insan tanıyor. Kumaş satıyor."

"O nerede peki?"

"Afrika'da."

"Nerede? Senegal'de mi?"

"Benin'de."

"Neden kastettiğin ülkeyi söylemiyorsun da Afrika diyorsun?" diye sordu Ifemelu.

Aisha gıdaklar gibi konuşuyordu. "Sen Amerika'yı tanımıyorsun. Sen Senegal diyorsun ve Amerikalılar diyor ki, o neresi? Arkadaşım Burkina Fasolu. Onlar soruyor, senin memleket Latin Amerika'da?" Aisha, yüzünde sinsi bir gülümsemeyle saç örme işine döndü, sonra sanki Ifemelu burada işlerin nasıl yürüdüğünü anlayamazmış gibi sordu: "Ne kadar oldu Amerika'da sen?"

Ifemelu, Aisha'yı hiç sevmediğine karar verdi. Şimdi sohbeti kısa kesmek, saçının örüleceği altı saat boyunca sadece gerekli olduğu kadar konuşmak istiyordu. Soruyu duymazdan gelip telefonunu çıkardı. Dike mesajını hâlâ yanıtlamamıştı. Her zaman birkaç dakika içinde yanıt verirdi; belki hâlâ basketbol antrenmanındaydı ya da arkadaşlarıyla YouTube'da saçma bir video izliyordu. Dike'yi aradı. Ona uzun bir mesaj bıraktı; sesini yükselterek basketbol antrenmanı hakkında konuştukça konuştu, Massachusetts'te de hava sıcak mı, Page'i planlandığı gibi bugün sinemaya götürecek mi, diye sordu. Sonra, pervasızca bir hareketle Obinze'ye bir e-posta yazdı ve kendine, yazdıklarını yeniden okuma izni vermeden gönderdi. Nijerya'ya döneceğini yazmıştı; onu bekleyen bir işi olmasına, arabasının halihazırda gemiyle Lagos'a doğru yola çıkmış olmasına karşın bunun gerçekliğini ilk kez hissetti. *Kısa bir süre önce Nijerya'ya dönmeye karar verdim.*

Aisha yılmamıştı. Ifemelu başını telefondan kaldırır kaldırmaz sorusunu yineledi: "Ne kadar oldu Amerika'da sen?"

Ifemelu telefonunu tekrar çantasına koyarken oyalandı. Yıllar önce, Uju Hala'nın bir arkadaşının düğününde de benzer bir soru sorulmuştu Ifemelu'ya; o da iki yıl demişti ki bu doğruydu; ama Nijeryalının yüzündeki alaycı bakış, Amerika'daki Nijeryalıların ya da aslında Amerika'daki göçmenlerin arasında ciddiye alınmak için daha çok yıla ihtiyacı olduğunu öğretmişti ona. Sadece üç buçuk yıldır Amerika'dayken altı yıl demeye başladı. Beş yıldır Amerika'dayken de sekiz. Şimdiyse Amerika'ya geleli on üç yıl olmuştu ve artık yalan söylemesine gerek yoktu. Yine de yalan söyledi.

"On beş yıl," dedi.

"On beş? Çok uzun." Aisha'nın bakışlarında yeni bir saygı ifadesi belirdi. "Trenton'da mı yaşıyorsun?"

"Princeton'da yaşıyorum."

"Princeton." Aisha duraksadı. "Öğrencisin?"

"Yakın zamanda burslu programı tamamladım," derken, Aisha'nın burslu programın ne olduğunu anlamayacağını biliyordu ve Aisha'nın kendisinden çekinmiş gözüktüğü o ender bulunur andan kötücül bir keyif aldı. Evet, Princeton. Aisha'nın sadece hayal edebileceği bir yer, HIZLI VERGİ İADESİ şeklinde tabelaların asla bulunmadığı bir yer; Princeton'daki insanların hızlı vergi iadelerine ihtiyacı yoktu.

"Ama Nijerya'ya, eve dönüyorum," diye ekledi Ifemelu birdenbire pişman olmuş gibi. "Haftaya gidiyorum."

"Aileni görmeye."

"Hayır. Geri dönüyorum. Nijerya'da yaşamak için."

"Neden?"

"Ne demek neden? Neden olmasın?"

"Para yollasan daha iyi. Baban büyük adam değilse? Var mı bağlantın?"

"Orada iş buldum," dedi Ifemelu.

"On beş yıl kal Amerika'da ve şimdi çalışmaya mı dönüyorsun?" Aisha sırıttı. "Orada kalabilecek misin?"

Aisha, Ifemelu'ya, nihayet geri dönme konusundaki ciddiyetini anladığında, Uju Halasının söylediklerini –*Baş edebilecek misin?*– ve Amerika tarafından geri dönüştürülemez şekilde değişmiş, farklılaşmış olduğu imasını anımsattı. Annesi ve babası da Nijerya'yla "baş etme"yi başaramayacağını düşünüyor gibiydiler. "En azından artık Amerikan vatandaşısın, istediğin zaman Amerika'ya dönebilirsin," demişti babası. Her ikisi de büyük bir umutla Blaine'in onunla gelip gelmediğini sormuşlardı. Artık Blaine'i bu kadar sık soruyor olmaları Ifemelu'yu eğlendiriyordu; zira Amerikalı siyah bir erkek arkadaşı olduğu fikrine alışmaları epey zaman almıştı. Düğünüyle ilgili sessizce plan yaptıklarını hayal ediyordu; annesi yemek şirketine ve kullanılacak renklere kafa yoracaktı, babası da hangi seçkin arkadaşından sponsor olmasını isteyebileceğine. Ümitlerini kırmak istemiyordu çünkü ümit etmeyi sürdürmeleri için çok bir şey yapmaya gerek yoktu ve bu onları mutlu ediyordu; bu yüzden babasına, "Önce benim gelmeme karar verdik, Blaine de birkaç hafta sonra gelecek," dedi.

"Şahane," dedi babası; o da başka bir şey söylemedi; çünkü her şeyi basit bir "şahane"de bırakmak en iyisiydi.

Aisha saçını biraz sertçe çekiştirdi. "Amerika'da on beş yıl çok uzun," dedi, sanki deminden beri bunu düşünüyormuş gibi. "Var mı sevgili? Evlisin?"

"Nijerya'ya aynı zamanda erkeğimi görmek için de gidiyorum," dedi Ifemelu, kendi kendini şaşırtarak. Erkeğim. Yabancılara yalan söylemek, yabancılarla hayatımıza dair hayal ettiğimiz öyküleri yaratmak ne kadar kolaydı.

"Ah! Tamam!" dedi Aisha heyecanlanarak; sonunda Ifemelu geriye dönüş isteğine ilişkin anlaşılır bir gerekçe sunmuştu. "Evleneceksin?"

"Belki. Göreceğiz."

"Ah!" Aisha örmeyi bırakıp aynadan ona baktı; donuk bir bakıştı bu; Ifemelu o anda, kadının bir kâhinin güçlerine sahip olduğundan ve yalan söylediğini anladığından korktu.

"Erkeklerimi gör istiyorum. Onları arayacağım. Gelsinler, sen de onları gör. Önce Chijioke'yi çağıracağım. Takside çalışıyor. Sonra Emeka. Güvenlikte çalışıyor. Onları gör."

"Sırf benimle tanışsınlar diye onları çağırmana gerek yok."

"Hayır. Çağıracağım. Sen de, de ki, İgbo İgbo olmayanla evlenebilir. Onlar seni dinler."

"Hayır, bak gerçekten. Bunu yapamam."

Aisha sanki işitmemiş gibi konuşmaya devam etti. "Sen onlara anlat. Onlar seni dinler çünkü sen İgbo kız kardeş. İçlerinden biri olur. Evlenmek istiyorum."

Ifemelu, Aisha'ya baktı; kulağa ne kadar inanılmaz gelse de bu ufacık, suratı sıradan, cildi yamalı Senegalli kadının iki İgbo sevgilisi vardı, üstelik şimdi kalkmış Ifemelu'nun onlarla görüşmesinde ve onları evlenmeye zorlamasında ısrar ediyordu. Bundan sağlam bir blog yazısı çıkardı: "Amerikalı Olmayan Bir Siyahın Tuhaf Öyküsü ya da Göçmen Yaşamının Baskıları İnsanı Nasıl Çıldırtır."

2. bölüm

Obinze, Ifemelu'nun e-postasını ilk gördüğünde Lagos trafiğinde Range Rover'ının arka koltuğunda oturuyordu, ceketini de ön koltuğa asmıştı; saçları pas renginde bir dilenci çocuk dışarıda penceresine yapışmıştı, bir sokak satıcısı diğer pencereye renkli CD'ler bastırıyordu, radyodan alçak sesle Wazobia FM'deki Pidgin İngilizcesi haberler işitiliyordu ve eli kulağında yağmurun gri hüznü her yeri sarmıştı. Blackberry'sine baktı ve birdenbire tüm bedeni kasıldı. Önce e-postayı hızla gözden geçirdi; içgüdüsel olarak daha uzun yazmış olmasını diliyordu. *Tavan,* kedu[1]? *Umarım işle ve ailenle ilgili her şey yolundadır. Ranyinudo bir süre önce seninle karşılaştığını ve çocuğun olduğunu söyledi! Gururlusundur babacık! Tebrikler. Kısa bir süre önce Nijerya'ya geri dönmeye karar verdim. Bir hafta içinde Lagos'ta olurum. İrtibatı kaybetmeyelim. Kendine dikkat et. Ifemelu.*

Mesajı yavaşça tekrar okudu, bir şeyleri düzeltme ihtiyacı hissetti, pantolonunu, kazınmış kabak kafasını. Ona Tavan diye hitap etmişti. Evlenmesinden hemen önce aldığı son e-postasında ise Obinze demişti; yıllar süren

1. (İgbo dili) Ne haber? (Ç.N.)

sessizliği için özür dilemiş, güneşli cümlelerle ona mutluluklar dilemiş ve birlikte yaşadığı siyah Amerikalıdan söz etmişti. Cana yakın bir e-posta. Nefret etmişti. O kadar nefret etmişti ki siyah Amerikalıyı Google'da aramıştı; Ifemelu, Google'da aramasını istemese ne diye verecekti adamın tam adını? Siyah Amerikalı, Yale'de öğretim üyesiydi ve Ifemelu'nun, bloğunda arkadaşlarından "kediler" diye söz eden bir adamla birlikte yaşıyor olmasını sinir bozucu bulmuştu Obinze; ama onu asıl çileden çıkaran, siyah Amerikalının yırtık kotu ve siyah çerçeveli gözlükleriyle havalı entelektüellik kokan fotoğrafıydı; Ifemelu'ya gönderdiği soğuk yanıtın ardında da bu yatıyordu. *İyi dileklerin için teşekkürler, hayatımda hiç bu kadar mutlu olmamıştım*, demişti. Ifemelu'nun alaycı bir şeyler yazacağını umuyordu –hafiften bile iğneleyici olmayan o ilk e-posta kesinlikle Ifemelu'ya özgü değildi– ama Ifemelu hiç yazmadı; Fas'taki balayından sonra ona yeniden e-posta gönderip irtibatı kaybetmek istemediğini, bir gün onunla görüşmek istediğini yazdığında da Ifemelu yanıt vermedi.

Trafik akmaya başladı. Hafif bir yağmur iniyordu. Dilenci çocuk yüzünde daha da abartılı bir ceylan bakışı ve telaşlı hareketlerle arabanın yanında koşuyor, parmak uçlarını büzerek ellerini tekrar tekrar ağzına götürüyordu. Obinze pencerenin camını indirip çocuğa yüz *naira* uzattı. Şoförü Gabriel, dikiz aynasından onu ciddi ve onaylamaz bir bakışla izliyordu.

"Allah razı olsun bayım!" dedi dilenci çocuk.

"Bu dilencilere para vermeyin efendim," dedi Gabriel. "Bunların hepsi zengin. Çok para kazanmak için dileniyorlar. İkeja'da bunlardan birinin altı katlı bir bina diktiğini işittim!"

"O halde neden dilencilik yerine şoförlük yapıyorsun Gabriel?" diye sorup güldü Obinze; biraz zorlama

bir gülüştü bu. Gabriel'e üniversite yıllarındaki –aslında üniversite *ve* lise yıllarındaki– kız arkadaşının şimdi kendisine e-posta yollamış olduğunu söylemek istiyordu. İlk kez sutyenini çıkarmasına izin verdiğinde, sırtüstü uzanmış hafifçe inlerken parmaklarıyla Obinze'nin başını okşamış, sonra, "Gözlerim açık ama tavanı görmedim. Bu daha öncekilerde hiç olmadı," demişti. Başka kızlar daha önce bir başka erkeğin kendilerine dokunmasına izin vermemişler gibi davranırlardı ama Ifemelu asla, asla öyle biri değildi. Onda böylesi yalın bir dürüstlük vardı. Ifemelu, Obinze'nin annesi evde değilken birlikte yaptıklarını; onun yatağında sadece iç çamaşırlarıyla uzanarak, birbirlerine dokunarak, birbirlerini öperek, emerek, kalçalarını bedenlerini birleştirir gibi oynatarak birbirlerine ılık ılık dolanmalarını *tavan* diye anmaya başladı. Bir keresinde Obinze'nin coğrafya defterinin arkasına, *Tavanı özlüyorum*, diye yazdı. Sonrasında uzun bir süre Obinze o deftere ürpermeden, gizli bir heyecana kapılmadan bakamadı. Üniversitedeyken, en sonunda *gibi yapmaktan* vazgeçtiklerinde, Ifemelu *ona* Tavan diye seslenmeye başladı; oyuncu bir tavırla, davetkâr bir tavırla; ama kavga ettiklerinde ya da karamsarlığa gömüldüğü anlarda Obinze derdi. Ona asla arkadaşları gibi Zed diye hitap etmedi. İlk yarıyıl sınavlarından sonraki, bitkin halde oldukları o günlerden birinde Obinze'nin arkadaşı Okwudiba, "Neden ona Tavan diyorsun ki?" diye sordu. Kampüs dışındaki bir birahanede, pis bir plastik masa etrafına oturmuş olan Obinze ve bir grup arkadaşına katılmıştı. Maltina şişesinden bir yudum aldı, yuttu ve Obinze'ye kısa bir bakış fırlatarak, "Çok uzun, kafası tavana değiyor da ondan, görmüyor musun?" dedi. Bunu söylerkenki kasıtlı yavaşlığı, dudaklarını geren ufak tebessümü, ona Tavan demesinin nedeninin aslında bu olmadığını anlamalarını istediğini açıkça belli ediyordu. Obinze uzun falan

da değildi. Ifemelu masanın altından Obinze'yi tekmeledi, o da Ifemelu'yu tekmeledi, bir yandan da gülen arkadaşlarını izliyordu; hepsi de Ifemelu'dan azıcık korkuyordu ve hepsi de ona biraz âşıktı. Siyah Amerikalı ona dokunduğunda tavanı görüyor muydu peki? Diğerlerine de "tavan" demiş miydi? Bunu yapmış olabileceğini düşünmek Obinze'yi üzüyordu. Telefonu çaldı ve kafasının bulandığı bir an için, Ifemelu Amerika'dan arıyor sandı.

"Tatlım, *kedu ebe I no*?" Karısı, Kosi, telefon açtığında konuşmaya hep böyle girerdi: Neredesin? Obinze karısını aradığında ona asla nerede olduğunu sormazdı; karısı her halükârda söylerdi nerede olduğunu: Şimdi salona varıyorum. Üçüncü Anakara Köprüsü'ndeyim. Karısı, sanki birlikte olmadıkları anlarda da fiziksel birliktelıklerinin teminatına gereksinim duyar gibiydi. Bir genç kızınkini andıran tiz bir sesi vardı. Yedi buçukta parti için Şef'in evine gideceklerdi ve saat altı buçuk olmuştu bile.

Karısına trafikte olduğunu söyledi. "Ama akıyor. Şimdi Ozumba Mbadiwe'ye döndük. Geliyorum."

Azalan yağmurun da etkisiyle Lekki Otobanı'nda trafik hızlı ilerliyordu; Gabriel kısa bir süre sonra Obinze'nin evinin yüksek siyah kapısının önünde durmuş, klakson çalıyordu bile. Kapıdaki görevli, Mohammed, kirli beyaz kaftanı içindeki ince ama dayanıklı görünümüyle kapının kanatlarını iterek açtı ve elini kaldırarak arabayı selamladı. Obinze sütunlarla süslü evine baktı. İçeride, İtalya'dan getirttiği mobilyalar, karısı, iki yaşındaki kızı Buchi, dadı Christiana, üniversite öğretim üyeleri yine greve gittiğinden zorunlu tatilde olan baldızı Chioma ve karısı Nijeryalı hizmetçilerin işe uygun olmadığına karar verdikten sonra Benin Cumhuriyeti'nden getirttiği yeni hizmetçi Marie onu bekliyordu. Bütün odalar serindi, klimaların esintileri sessizce evi dolaşıyor-

du. Mutfak köri ve kekik kokuyordu, yukarıdaki televizyon bir çizgi film kanalına ayarlanmışken alt katta CNN izleniyordu ve her şeye refah dolu bir yaşamın bozulmamışlığı hâkimdi. Arabasından indi. Yürüyüşü gergindi, bacaklarını kaldırmakta zorlanıyordu. Son aylarda elde ettiği her şeyden –aile, evler, arabalar, banka hesapları– şiştiğini hissediyor ve zaman zaman hepsine bir iğne batırmak, hepsini patlatmak, özgürleşme arzusuna kapılıyordu. Yaşamını gerçekten sevdiği için mi yoksa öyle olması gerektiği için mi sevdiğinden artık emin değildi; aslında hiç emin olmamıştı.

"Tatlım," dedi Kosi, Obinze'ye kapıyı açarak. Tamamen makyajlıydı, cildi pırıl pırıldı ve Obinze, o müthiş bademi gözleriyle, yüz hatlarının şaşırtıcı simetrisiyle Kosi'nin ne kadar güzel bir kadın olduğunu, sık sık yaptığı gibi, bir kez daha düşündü. Krinkıl ipekten elbisesi belini sımsıkı sarmış, vücudunu tam bir kum saatine dönüştürmüştü. Ona sarıldı, pembe rujla boyalı ve çevresi daha koyu bir pembe kalemle çizilmiş dudaklarından dikkatle sakındı.

"Akşam saatlerinde gün ışığı! *Asa! Ugo!*"[1] dedi. "Sen gittikten sonra Şef'in partiyi aydınlatmasına gerek kalmayacak."

Kosi güldü. İnsanlar, çok açık tenli olduğundan ona, "Annen beyaz mı, melez misin?" diye sorduklarında görüntüsünden memnuniyetini açıkça kabul ettiği o anlardaki gibi güldü. Obinze, Kosi'nin melez zannedildiğinde duyduğu memnuniyetten hep rahatsız olmuştu.

"Babacığım, babacığım!" dedi Buchi; küçük çocuklara özgü hafif dengesiz adımlarla Obinze'ye doğru koştu. Akşam banyosundan az önce çıkmıştı, çiçekli pijama-

1. (İgbo dili) "Seni güzel kadın!" anlamına gelebilecek bir ünlem. (Ç.N.)

larını giymişti ve tatlı bir bebek losyonu kokuyordu. "Buch-Buch! Babacığının Buch'u!" Kızını kucağında salladı, öptü, burnuyla boynunu gıdıkladı ve çocuğu hep güldürdüğünden onu yere fırlatacakmış gibi yaptı.

Kosi, Obinze'nin peşinden yukarı çıkarken, "Banyo yapacak mısın yoksa sadece kıyafetlerini mi değiştireceksin?" diye sordu. Yatağın üzerine mavi bir kaftan bırakmıştı. Obinze, Kosi'nin adadaki yeni, gösterişçi modacıların birinden inanılmaz pahalıya aldığı bu süslü, nakışlı kaftan yerine bir takım elbise gömleği ya da daha basit bir kaftan giymeyi tercih ederdi. Ama Kosi'yi memnun etmek için bunu giyecekti.

"Sadece üstümü değişeceğim," dedi.

"İş nasıldı?" diye sordu Kosi, her zamanki muğlak, kulağa hoş gelen tarzıyla. Obinze, Parkview'daki henüz tamamlamış olduğu yeni apartman dairelerini düşündüğünü söyledi. Bunların Shell tarafından kiralanmasını umuyordu çünkü petrol şirketleri hep en iyi kiracılardı; kiralarını Amerikan dolarıyla gayet rahat ödüyorlardı; böylece kimse dalgalanan *naira*'yla uğraşmak zorunda kalmıyordu.

"Merak etme," dedi Kosi ve Obinze'nin omzuna dokundu. "Tanrı Shell'i yollayacak sana. Her şey yolunda gidecek tatlım."

Daireler aslında bir petrol şirketi tarafından kiralanmıştı; ama zaman zaman karısına böyle anlamsız yalanlar söylerdi çünkü bir yanı Kosi'nin ona bir şey sormasını ya da onu zorlamasını umuyordu; oysa Kosi'nin bunu yapmayacağını biliyordu çünkü onun tek isteği, yaşam koşullarının aynı kalacağından emin olmaktı; bunu nasıl gerçekleştireceğini ise tamamen kocasına bırakıyordu.

Şef'in partisi her zamanki gibi sıkıcı olacaktı ama yine de gitti; çünkü Şef'in bütün partilerine giderdi; Şef'in büyük malikânesinin önüne her park edişinde de kuzeni

Nneoma'yla oraya ilk gittiği zamanı anımsardı. İngiltere' den yeni dönmüştü, sadece bir haftadır Lagos'taydı ama Nneoma tüm günü onun dairesinde yatıp surat asarak geçirdiği için şimdiden başının etini yemeye başlamıştı.

"Ah! O *gini*?[1] Bu derde ilk düşen sen misin? Kalkıp koşturmalısın. Herkes koşturuyor. Lagos koşturmaca şehri," demişti Nneoma. Etli avuçları, becerikli elleri vardı; altın almak için Dubai'ye, kadın kıyafetleri almak için Çin'e seyahat ederdi; son dönemde de bir donmuş tavuk firmasının dağıtımcılığını almıştı. "Gel de bana işimde yardım et, derdim ama hayır, çok yumuşaksın, fazla İngilizce konuşuyorsun. Bana hırslı biri lazım," demişti.

Obinze İngiltere'de başına gelenlerin etkisiyle hâlâ sersemlemiş, hâlâ kendine acıma duygusunun katmanları arasında dış dünyadan kopmuş bir haldeydi ve Nneoma'nın ilgisizlik kokan sorusu –"Bu derde ilk düşen sen misin?"– onu üzmüştü. Köyde büyümüş, dünyaya boş ve duyarsız gözlerle bakan bu kuzen hiçbir şey bilmiyordu. Ama yavaş yavaş kızın haklı olduğunu fark etti; Obinze bunları ilk yaşayan değildi, sonuncu da olmayacaktı. Gazetelerdeki iş ilanlarına başvurmaya başladı ama kimse onu iş görüşmesine çağırmıyordu; artık bankalarda ya da cep telefonu firmalarında çalışan okul arkadaşları onunla görüşmekten sakınmaya başladı; ellerine bir başka özgeçmiş sıkıştırmasından korkuyorlardı.

Nneoma bir gün şöyle dedi: "Çok zengin bir adam tanıyorum, Şef. Peşimde çok dolaştı ama ben reddettim. Kadınlara çok düşkün ve birine AIDS bulaştırabilir. Ama bu adamları bilirsin, onlara hayır diyen kadını unutamazlar. Bu nedenle zaman zaman beni arar, ben de zaman zaman gider, onu selamlarım. Geçen sene şu şeytan herif-

1. (İgbo dili) Neyin var? (Ç.N.)

ler paramı çaldıktan sonra bana iş kurmam için sermaye bile verdi. Hâlâ bir gün ona evet diyeceğimi düşünüyor. Ha, *o di egwu?*[1] Seni ona götüreceğim. Keyfi yerinde olduğunda çok bonkör davranabiliyor. Ülkedeki herkesi tanıyor. Belki bir yerlerdeki bir genel müdüre not iletebilir."

Bir uşak onları içeri aldı; Şef tahtı andıran yaldızlı bir koltukta oturmuş, çevresinde konuklarıyla konyağını yudumluyordu. Öne doğru atıldı; ufak tefek bir adamdı, neşeli ve taşkın. "Nneoma! Sensin ha? Demek bugün beni anımsadın!" dedi. Nneoma'yı kucakladı, sonra geri çekilerek kızın dar eteğinin sergilediği kalçalarına, omuzlarına dökülen uzun büklümlere küstah bir edayla baktı. "Bana kalp krizi mi geçirteceksin, ha?"

"Ben sana nasıl kalp krizi geçirteyim? Ben sensiz ne yaparım?" dedi Nneoma muzipçe.

"Sen ne yapacağını bilirsin," dedi Şef ve misafirleri güldü; çirkin kahkahalar atan, üç bilmiş adam.

"Şef, bu benim kuzenim Obinze. Annesi benim halam, akademisyen olan," dedi Nneoma. "En baştan itibaren eğitim masraflarımı o karşıladı. O olmasaydı bugün nerede olurdum, bilmiyorum."

"Harika, harika!" dedi Şef, Obinze'ye bakarak, sanki bu cömertliğin sorumlusu oymuş gibi.

"İyi akşamlar efendim," dedi Obinze. Şef'in bu züppe, gösterişli ve bakımlı görünümü karşısında şaşırmıştı: Adamın tırnakları manikürlüydü; ayaklarında parlak, siyah kadife terlikler, boynunda da elmas bir haç vardı. Karşısında daha iri ve daha kaba saba birini bulacağını sanmıştı.

"Oturun. Size ne ikram edeyim?"

Obinze daha sonra şunu öğrenecekti: Büyük adamlar ve büyük kadınlar başkalarıyla konuşmaz ama başka-

1. (İgbo dili) İnanılmaz. (Ç.N.)

larına bir şeyler anlatırlardı; o gece de Şef politika hakkında ahkam keserek uzun uzun bir şeyler anlatmıştı ve çevresindeki konukları, "Kesinlikle! Haklısın Şef! Teşekkürler!" diye bağrışıp çağrışmıştı. Hepsi de Lagos'un genç zenginlerinin giydiği üniformalara bürünmüştü –bildik tasarımcıların logolarını taşıyan deri terlikler, kotlar, açık yakalı dar gömlekler– ama davranışlarında, muhtaç insanlara özgü, doyumsuz bir açgözlülük göze çarpıyordu.

Konukları gittikten sonra Şef, Nneoma'ya döndü. "Şu şarkıyı biliyor musun? 'Kimse Bilemez Yarını'?" Sonra, çocuksu bir hevesle şarkıyı söylemeye koyuldu. "*Kimse bilemez yarını! Ya-rı-nı! Kimse bilemez yarını!*" Kadehine bolca konyak boşalttı. "Bu ülkenin temel aldığı tek ilke bu. Büyük ilke. Kimse bilemez yarını. Abacha'nın iktidarı sırasındaki büyük bankerleri anımsıyor musunuz? Bu ülkenin sahibi olduklarını sanıyorlardı, sonra bir baktılar ki hapisteler. Eskiden kirasını ödeyemeyen yoksula bak, Babangida ona bir petrol kuyusu verdi ve şimdi özel jeti var." Şef, muzaffer bir edayla konuşuyor, sıradan gözlemlerini büyük keşifler gibi aktarıyordu; Nneoma dinliyor, gülümsüyor ve sözlerini onaylıyordu. Heyecanı abartılıydı; sanki bir öncekinden daha büyük tebessümü, daha çabuk gelen kahkahası, daha parlak her ego cilası, Şef'in onlara yardım etmesini sağlayacaktı. Obinze kızın bunu nasıl göstere göstere yaptığını, nasıl samimiyetle cilveleştiğini izlerken eğleniyordu. Ancak Şef onlara yalnızca bir kasa kırmızı şarap vermekle ve Obinze'ye muğlak bir tavırla, "Haftaya gel, görüşelim," demekle yetindi.

Obinze hem ertesi hafta hem de sonraki hafta Şef'i ziyaret etti; Nneoma, Şef ona bir şeyler ayarlayana dek adamın etrafında takılmasını söyledi. Şef'in uşağı her zaman taze biber çorbası, içinde lezzetli et parçaları da olan balık suyu ikram ediyordu; bu Obinze'nin burnunun akmasına neden oluyor, bir şekilde gelecekle ilgili kafasın-

daki tıkanıklıkları gideriyor, onu rahatlatıyor ve umutla dolduruyordu. Böylece hayatından memnun bir halde oturup Şef'le konuklarını dinliyordu. Zengin sayılanların zengin olanların, zengin olanlarınsa çok zenginlerin olanların yanındaki inceliksiz, sinmiş halleri başını döndürüyordu; paraya sahip olmak para tarafından tüketilmek demekti. Obinze bundan tiksiniyor, aynı zamanda buna özlem duyuyordu; onlara acıyordu ama aynı zamanda onlar gibi olmayı düşlüyordu. Şef, her zamankinden daha fazla konyak içtiği bir gün, rasgele bir şekilde insanların sizi sırtınızdan bıçaklamasından, küçük çocukların saçlarını uzatmasından ve kendilerini birdenbire akıllı sanan nankör budalalardan söz ediyordu. Obinze tam olarak ne olduğunu bilmiyordu ama belli ki biri Şef'i kızdırmıştı ve bir boşluk açılmıştı; yalnız kaldıkları anda, "Şef, yardımcı olabileceğim bir şey varsa lütfen söyle. Bana güvenebilirsin," dedi. Ağzından çıkan sözler onu da şaşırttı. Kendini aşmıştı. Biber çorbasından kafayı bulmuştu. Koşturmak bu olsa gerekti. Lagos'taydı ve koşturması gerekiyordu.

Şef, Obinze'ye baktı; uzun, kurnazca bir bakıştı bu. "Bu ülkede senin gibi daha çok insana ihtiyacımız var. İyi ailelerden, iyi aile terbiyesi almış. Sen bir beyefendisin. Bunu gözlerinden anlıyorum. Annen de üniversitede hoca. Kolay bir şey değil."

Obinze bu tuhaf övgünün karşısında tevazu gösterme çabasıyla yarım yamalak gülümsedi.

"Aç ve dürüstsün; bu ülkede çok nadir rastlanır buna. Değil mi?" diye sordu Şef.

"Evet," dedi Obinze. Gerçi kendisinin bu özellikte biri olduğuna ya da bu özelliğe nadir rastlandığına katıldığından pek emin değildi. Ama ne düşündüğünün önemi yoktu; çünkü Şef kendinden gayet emin konuşuyordu.

"Bu ülkede herkes aç, zenginler bile aç; ama kimse dürüst değil."

Obinze başını salladı; Şef sessizce konyağına dönmeden önce ona yeniden uzun uzun baktı. Bir sonraki ziyaretinde Şef her zamanki konuşkan haliyle karşısındaydı.

"Babangida'nın dostuydum. Abacha'nın dostuydum. Artık ordu gittiğinden dostum Obasanjo," dedi. "Nedenini biliyor musun? Sence aptal olduğumdan mı?"

"Tabii ki hayır Şef," dedi Obinze.

"Ulusal Tarım Destek Kurumu'nun iflas ettiğini, onu özelleştireceklerini söylediler. Bunu biliyor muydun? Hayır. Ben nasıl biliyorum? Çünkü dostlarım var. Sen bunu öğrendiğindeyse ben gerekli adımları atmış, satış işleminden faydalanmış olacağım. Bizim serbest pazarımız işte böyle!" Şef güldü. "Kurum 1960'larda kuruldu ve ülkenin her yerinde mülkü var. Evlerin tamamı çürümüş, çatılarını böcekler yiyor. Ama bu evleri satıyorlar. Her birine beşer milyon ödeyip yedi tanesini alacağım. Listelerdeki değerleri ne biliyor musun? Bir milyon. Gerçek değerleri ne? Elli milyon." Şef çalan cep telefonlarından birine –yanındaki masada dört telefon duruyordu– bakmak için duraksadı. Sonra telefonla ilgilenmedi ve kanepede geriye yaslandı. "Bu anlaşmada vitrin olacak birine ihtiyacım var."

"Evet efendim, ben bunu yapabilirim," dedi Obinze.

Daha sonra, Nneoma yatağına oturmuş, onun adına heyecanlanmış bir halde tavsiyelerde bulunuyor, ara sıra da kendi kafasına vuruyordu; çünkü sık örgülerin altındaki kafa derisi kaşınıyordu ve kaşımanın yerini en fazla tutan şey buydu.

"Bu beklediğin fırsat! Zed, gözlerini aç! Havalı bir adı var, değerlendirme danışmanlığı; ama zor değil. Mallara gerçek değerin altında bir değer biçeceksin ve uygun süreçleri izliyormuş gibi göstereceksin. Mülkü satın alacaksın, yarısını alış masraflarını karşılamak için elden çı-

karacaksın ve işte, işin içindesin! Kendi şirketini kuracaksın. Bir sonraki adımda Lekki'de bir ev yapacaksın, birkaç araba satın alacaksın ve bizim kasabanın ileri gelenlerinden sana bazı unvanlar vermelerini, arkadaşlarından gazetelerde tebrik mesajları yayımlatmalarını isteyeceksin; sonra bir bakmışsın ki girdiğin her banka sana hemen bir kredi paketi pazarlamaya ve satmaya çalışıyor çünkü artık paraya ihtiyacın olmadığını biliyorlar! Kendi şirketini kurduktan sonra da beyaz bir adam bulmalısın. İngiltere'deki en iyi beyaz arkadaşlarından birini ayarla. Herkese genel müdürünün o olduğunu söyle. Kapılar nasıl da açılacak önünde; çünkü genel müdürün bir *oyinbo*[1]. Şef'in bile ihtiyacı olduğunda göstermek için getirdiği beyaz adamları var. Artık Nijerya'da işler böyle. İnan bana."

Gerçekten de Obinze için işler böyle yürümüştü, hâlâ da böyle yürüyordu. Bunun kolaylığı başını döndürmüştü. Teklif mektubunu bankaya ilk kez götürdüğünde "elli" ve "elli beş" demek ve "milyon"u telaffuz etmemek –çünkü bu kadar bariz olanı dile getirmeye gerek yoktu– ona gerçeküstü gelmişti. Pek çok başka şeyin de nasıl kolaylaştığını, sadece zengin gibi gözükmenin bile yolu nasıl açtığını görmek onu şaşırtmıştı. BMW'siyle bir kapıya yanaşması, görevlinin ona selam verip soru sormadan kapıyı açmasına yetiyordu. Amerikan Büyükelçiliği bile farklı bir tutum içindeydi. Yıllar önce, yeni mezunken ve zihni Amerika hırsıyla bulanıkken vize talebi reddedilmişti. Şimdiyse yeni banka hesapları sayesinde vizesini kolaylıkla almıştı. İlk seyahatinde Atlanta'daki göçmenlik bürosu yetkilisi sıcak ve konuşkan davranmış, "Pekâlâ, yanınızda ne kadar nakit var?" diye sormuştu. Obinze çok

1. (Nijerya İngilizcesi) Kökeni Avrupalı olan ya da Batılılaşmış insanlar için kullanılan deyim. (Y.N.)

nakdi olmadığını söylediğinde adam şaşırmıştı. "Sizin gibi Nijeryalılar daima binlerce dolar beyan ediyorlar."

Artık böyle biriydi; havaalanında bol para beyan etmesi beklenen bir Nijeryalı. Bu durum, baş döndürücü bir tuhaflık hissetmesine neden oluyordu; çünkü zihni hayatı kadar hızlı bir değişime uğramamıştı ve kendisi ile olması beklenen kişi arasında derin bir boşluk vardı.

Şef'in ona neden yardım ettiğini, işin ona sağladığı şaşırtıcı faydalara neden göz yumduğunu, hatta destek verdiğini hâlâ anlamış değildi. Ne de olsa Şef'in evinde ziyaretçiler kuyrukta bekliyordu; akrabalar ve arkadaşlar, yanlarında başka akrabaları ve arkadaşları, hepsinin cebi istek ve ricalarla dolu. Bazen Şef'in bir gün büyük adam haline getirdiği aç ve dürüst çocuktan, kendisinden bir şey isteyip istemeyeceğini merak ediyordu; daha melodramatik hissettiği anlarda, Şef'in kendisinden bir suikast düzenlemesini istediğini hayal ediyordu.

Kosi, Şef'in partisine varır varmaz salonda ilerleyip hemen hiç tanımadığı adamlarla kadınları kucaklamaya başladı; yaşlıca olanları "han'fendi" ve "efendim" diyerek abartılı bir şekilde selamlıyor, yüzünün ilgi çekmesinden zevk alıyor ama güzelliğinin tehdit unsuru oluşturmaması için alçakgönüllü bir tavır takınıyordu. Bir kadının saçını, diğerinin elbisesini, bir adamın kravatını övüyordu. Sık sık, "Tanrı'ya şükürler olsun," diyordu. Kadının biri suçlayıcı bir tavırla, "Yüzüne hangi kremi kullanıyorsun? Bir insanın nasıl bu kadar güzel bir cildi olur?" diye sorduğunda, Kosi cana yakın bir kahkahayla kadına cilt bakımı rutinini mesaj atacağına söz veriyordu.

Karısı için tamamen tatlı biri olarak görünmenin, dış dünyaya yönelik hiçbir sivri köşeye sahip olmamanın ne kadar önem taşıdığını fark etmek Obinze'yi her zaman çok şaşırtmıştı. Kosi, pazar günleri Obinze'nin akrabala-

rını yam püresi ve *onugbu* çorbası yemeye davet eder ve lüzumundan fazla yediklerinden emin olmak için herkesi izlerdi. *Amca, yemelisin ha! Mutfakta daha et var! Sana bir Guinness daha getireyim!* Kosi'yi, evlenmeden hemen önce annesinin Nusukka'daki evine ilk götürdüğünde, kız servise yardımcı olmak için fırlamış, yemekten sonra annesi masayı temizlemeye kalktığında da gücenik bir tavırla ayağa kalkıp, "Anneciğim, ben buradayken sizin masayı toplamanız yakışık alır mı?" demişti. Obinze'nin amcaları ve dayılarıyla arasında geçen her cümleyi "efendim"le bitiriyordu. Kuzenlerinin kızlarının saçlarını kurdelelerle süslüyordu. Bu tevazuunun mütevazı olmayan bir yanı vardı: Kendini beyan ediyordu.

Kosi o sırada, tanınmış eski bir ailenin tanınmış yaşlı bir üyesi olan Bayan Akin-Cole'u reverans yapıp selamlamaktaydı. Bayan Akin-Cole, sürekli kalkık kaşlarıyla, hürmet görmeye alışmış birinin kibirli yüz ifadesine sahipti; Obinze sık sık onun şampanya kabarcığı geğirdiğini hayal ederdi.

"Çocuğun nasıl? Okula başladı mı?" diye sordu Bayan Akin-Cole. "Onu Fransız okuluna yollamalısın. Çok iyiler, çok disiplinliler. Tabii ki dersleri Fransızca veriyorlar ama evde zaten İngilizce öğrendiğine göre, çocuğun bir başka medeni dil öğrenmesi kesinlikle iyi olacaktır."

"Tabii han'fendi. Fransız okuluyla ilgileneceğim," dedi Kosi.

"Fransız okulu fena değil; ama ben Sidcot Hall'u tercih ederim. Tamamen İngiliz müfredatı uyguluyorlar," dedi bir başka kadın. Obinze bu kadının ismini unutmuştu. General Abacha'nın iktidarda olduğu dönemde çok para kazanmış olduğunu biliyordu. Söylentilere göre ordudaki subaylara genç kız pazarlamış, karşılığında da şişirilmiş tedarik ihaleleri almıştı. Artık, göbeğinin şişkinliğini sergileyen dar, pullu elbisesi içinde belli bir tür orta yaşlı

Lagos kadınıydı; düş kırıklıklarıyla kurumuş, acılarıyla solmuş, alnındaki sivilceleri ağır bir fondötenle kapatılmış.

"Ah, evet, Sidcot Hall," dedi Kosi. "Zaten onu listemin başına aldım; İngiliz müfredatı uyguladıklarını biliyorum."

Obinze genellikle hiçbir şey söylemez, sadece izler ve dinlerdi; ama her nasılsa bugün söze karıştı: "Hepimiz Nijerya müfredatı uygulayan ilkokullara gitmedik mi?"

Kadınlar Obinze'ye baktı; yüzlerindeki şaşkın ifade sözlerinde ciddi olamayacağını söylemeye çalışır gibiydi. Bazı açılardan ciddi değildi de. Kuşkusuz o da kızı için en iyisini istiyordu. Bazen, şimdi olduğu gibi, en son moda okulların, en yeni müfredatın çocuklarının bütünlüğünü sağlayacağına inanan bu yeni çevresinde kendini davetsiz misafir gibi hissediyordu. Aynı konularda onlar kadar emin değildi. Yaşanmamışlıkların matemini tutmaya ve yaşanması gerekeni sorgulamaya çok zaman ayırıyordu.

Daha gençken, varlıklı bir çocukluk yaşamış ve yabancı aksanları olan kişilere hayrandı. Oysa şimdi, onların dile getirmedikleri bir özlem yaşadığını hissediyordu; asla bulamayacakları bir şeyi hüzünle aradıklarını. İyi eğitim görmüş ama güvensizliklerle dolu bir çocuk istemiyordu. Bucchi'nin Fransız okuluna gitmeyeceğinden emindi.

"Deneyimsiz Nijeryalı öğretmenlerin ders verdiği şu okullardan birine göndererek çocuğun geleceğiyle oynamaya karar verirsen tek suçlu sen olursun," dedi Bayan Akin-Cole. Ne kadar görmüş geçirmiş, British Airways uçuş kartının nasıl millere boğulmuş olduğunu herkesin bilmesini isteyen zengin bir Nijeryalının, nereye ait olduğu anlaşılmayan, aynı anda hem İngiliz hem Amerikan hem de başka bir yerin izlerini içeren yabancı aksanıyla konuşuyordu.

"Arkadaşlarımdan birinin oğlu anakaradaki bir okula gidiyor. Biliyor musunuz, koca okulda sadece beş bilgisa-

yar var. Sadece beş!" dedi öteki kadın. Obinze şimdi adını anımsamıştı. Adamma.

Bayan Akin-Cole, "Zaman değişti," dedi.

"Katılıyorum," dedi Kosi. "Ama Obinze'nin de ne demek istediğini anlıyorum."

Herkesi memnun etmek için hemen iki tarafı da tutmuştu; huzuru daima doğru olana tercih ederdi, her zaman uyumlu olma hevesindeydi. Gözkapaklarında altın renkli far pırıldayan Kosi'nin şimdi Bayan Akin-Cole'la konuşmasını izlerken Obinze bu düşüncelerinden suçluluk duydu. Kosi ne kadar da sadık bir kadındı, ne kadar iyi niyetli ve sadık bir kadındı. Uzanıp karısının elini tuttu.

"Sidcot Hall'a da Fransız okuluna da gidip bakacağız, Crown Day gibi bazı Nijerya okullarını da gezeceğiz," dedi Kosi ve yalvaran bir bakış attı Obinze'ye.

"Evet," dedi Obinze, Kosi'nin elini sıkarak. Karısı bunun bir özür olduğunu anlıyordu; ondan daha sonra uygun bir şekilde özür dileyecekti. Sessiz kalmalı, Kosi'nin sohbetini bölmemeliydi. Kosi sık sık arkadaşlarının kendini kıskandığını söylüyordu; arkadaşları Obinze'nin yabancı kocalar gibi davranmasını, hafta sonları evde Kosi'ye kahvaltı hazırlamasını, her geceyi evde geçirmesini kıskanıyorlardı. Obinze de karısının gözlerindeki gururda kendisinin daha parlak, daha iyi halini görüyordu. Tam da Bayan Akin-Cole'a anlamsız ve ortamı yatıştırıcı nitelikte bir şey söyleyecekti ki, Şef'in sesinin arkasından yükseldiğini işitti: "Ama biliyorsunuz ki, biz konuşurken petrol yasadışı kanallardan akıyor ve Cotonou'da şişeyle satılıyor! Evet! Evet!"

Şef tepelerindeydi.

"Benim güzel prensesim!" dedi Kosi'ye, kadını kucaklayıp kendine çekti; Obinze, Şef'in Kosi'ye uygunsuz bir teklifte bulunmuş olup olamayacağını merak etti. Bu

onu şaşırtmazdı. Bir gün Şef'in evindeyken, adamın biri Şef'i ziyarete kız arkadaşıyla gelmişti ve Obinze, kız tuvalete gitmek için odadan çıktığında Şef'in adama, "Kızdan hoşlandım. Kızı bana ver, ben de sana İkeja'da güzel bir arsa vereyim," dediğini işitmişti.

"Çok iyi görünüyorsun Şef," dedi Kosi. "Gün geçtikçe gençleşiyorsun!"

"Ah, tatlım, elimden geleni yapıyorum." Şef şakacı bir tavırla siyah ceketinin saten yakasını düzeltti. Hamile kadınlara benzeyen yaşıtlarının aksine gerçekten de iyi görünüyordu, zayıftı, omuzları çökmemişti.

"Evladım!" dedi Obinze'ye.

Obinze, "İyi akşamlar Şef," diyerek adamın elini iki eliyle sıktı ve başını hafifçe öne eğdi. Etrafında toplanıp Şef bir şaka yaptığında kahkahasıyla diğerlerini bastırmak için itişen partideki diğer adamların da başlarını öne eğmesini izledi.

Parti iyice kalabalıklaşmıştı. Obinze başını kaldırdığında Şef'in tanışlarından Ferdinand'ı gördü; bu bodur adam son seçimlerde valilik için yarışmış, kaybetmiş ve kaybeden tüm politikacılar gibi mahkemeye başvurarak sonuçlara itiraz etmişti. Ferdinand'ın yüzünde katı, ahlaksız bir ifade vardı; ellerini dikkatle incelerseniz, tırnak diplerinde düşmanlarının kurumuş kanını bulabilirdiniz. Ferdinand ile Obinze göz göze geldiler ve Obinze bakışlarını kaçırdı. Ferdinand'ın yanına gelip son karşılaştıklarında bahsettiği, karanlık arazi satışı işiyle ilgili konuşmasından çekiniyordu. Tuvalete gitmesi gerektiğini mırıldanarak gruptan sıyrılıverdi.

Açık büfede, genç bir adamın hüzünlü bir düş kırıklığı içinde jambonlara ve makarnalara baktığını gördü. Obinze genç adamın acemi görünümünden etkilenmişti; kıyafetlerinde ve duruşunda, istese de gizleyemeyeceği bir dışlanmışlık vardı.

"Diğer tarafta Nijerya yemekleri sunan bir başka masa var," dedi Obinze ve genç adam ona dönüp minnetle güldü. İsmi Yemi'ydi ve bir gazeteciydi. Bu şaşırtıcı değildi; hafta sonu gazeteleri Şef'in partilerinden fotoğraflara her zaman yer verirdi.

Yemi üniversitede İngiliz dili ve edebiyatı okumuştu. Nihayet ilginç bir konuda konuşabileceğini hissederek sevinen Obinze ona ne tür kitaplardan hoşlandığını sordu; ama hemen farkına vardı ki bol heceli sözcüklerden ve anlaşılmaz bölümlerden oluşmadığı takdirde bir kitap Yemi için edebî sayılmıyordu.

"Sorun şu ki roman aşırı basit, adam hiç zor sözcük bile kullanmamış," dedi Yemi.

Yemi'nin bu kadar zayıf bir eğitim almış olması, üstelik bunun farkında olmaması Obinze'yi hüzünlendirdi. İçinde öğretmen olma isteği doğdu. Yemi'lerle dolu bir sınıfın önünde ders anlatırken hayal etti kendini. Bu, yani öğretmenlik hayatı, annesine yakıştığı gibi ona da yakışırdı. Sık sık yapmış olabileceği ya da hâlâ yapabileceği başka işleri hayal ederdi: üniversitede ders vermek, bir gazetede editörlük, profesyonel masa tenisi koçluğu.

"Hangi alanda çalıştığınızı bilmiyorum bayım ama daima daha iyi bir iş arayışındayım. Şu an yüksek lisans çalışmamı tamamlıyorum," dedi Yemi; sürekli koşuşturan, gözleri daima daha ışıltılı ve daha iyi olanı arayan gerçek bir Lagos'lu gibi davranıyordu. Obinze, Kosi'yi bulmak üzere geri dönmeden önce ona kartını verdi.

"Neredeydin, merak ettim," dedi Kosi.

"Üzgünüm, biriyle karşılaştım," dedi Obinze. BlackBerry'sine dokunmak için elini cebine attı. Kosi biraz daha yiyecek isteyip istemediğini soruyordu. İstemiyordu. Eve gitmek istiyordu. Çalışma odasına girip Ifemelu'nun e-postasına yanıt vermek için sabırsızlanıyordu; kafasında bilinçsizce bir şeyler çiziktiriyordu. Nijerya'ya dön-

meyi düşündüğüne göre, demek artık o siyah Amerikalıyla birlikte değildi. Ama onu yanında getiriyor da olabilirdi; ne de olsa Ifemelu, bir erkeği köklerinden kolaylıkla ayırabilecek türde bir kadındı; karşısındakinden kesinlik beklemediği ve istemediğinden karşısındakinin bazı şeylerden emin olmasını sağlayan bir kadın. Kampüs günlerinde el ele tutuştuklarında, ikisinin de avuçları terden yapış yapış olana dek Obinze'nin elini sıkar ve şaka yollu, "Bunun son el ele tutuşmamız olduğunu varsayıp gerçekten el ele tutuşalım. Çünkü şimdi bir motosiklet ya da bir araba bizi öldürebilir; sokağın aşağısında hayatımın gerçek aşkını görüp seni terk edebilirim ya da sen hayatının gerçek aşkını görüp beni terk edebilirsin," derdi. Belki siyah Amerikalı onun peşine takılarak Nijerya'ya gelecekti. Öte yandan, e-postadan Ifemelu'nun bekâr olduğunu hissediyordu. Mesajın Amerika saatiyle ne zaman gönderilmiş olduğunu hesaplamak için BlackBerry'sini çıkardı. Öğle saatlerinde. Cümlelerinde bir telaş seziliyordu; o sırada ne yapmakta olduğunu merak etti. Ve Ranyinudo'nun ona kendisi hakkında başka neler anlatmış olduğunu.

Aralık ayında bir cumartesi günü Palms alışveriş merkezinde Ranyinudo'yla karşılaştığı sırada, girişte Gabriel'in arabayı getirmesini beklerken, bir kolunda Buchi'yi, diğerinde ise Buchi'nin bisküvi paketini taşıyordu. "Zed!" diye seslenmişti Ranyinudo. Lisedeyken Ranyinudo şen şakrak, erkek gibi davranan kızlardandı; çok uzun boylu, sıska, dobra, kızlara özgü gizemlerle donatılmamış. Tüm erkekler onu severdi; ama asla onun peşinden koşmaz ve ona sevgiyle, Beni Rahat Bırak diye seslenirlerdi; bunun sebebi, kendisine bu sıra dışı ismin anlamı sorulduğunda, "Evet, bu bir İgbo ismi, anlamı da 'bizi rahat bırakın', yani lütfen beni rahat bırak!" demesiydi. Şimdi kızın kısa, dimdik saçlarıyla ve daracık kot pantolonuyla, dolgun ve kıvrımlı bedeniyle bu şık ve farklı görüntüsü karşısında şaşırmıştı.

"Zed! Zed! Ne kadar uzun zaman oldu! Hiç arayıp sormuyorsun. Bu kızın mı? Nazar değmesin! Geçen gün arkadaşlarımdan Dele'yle birlikteydim. Dele'yi tanıyor musun, Hale Bank'tan? Muz Adası'ndaki Ace ofisinin yanındaki bina seninmiş, öyle dedi? Tebrikler. Gerçekten büyük iş başarmışsın. Dele çok da alçakgönüllü olduğunu söyledi."

Obinze, kızın bu abartılı ilgisinden, adeta gözeneklerinden sızan hürmetten rahatsız olmuştu. Onun gözünde artık lisedeki Zed değildi; zenginliği hakkındaki öyküler de kızı, mümkün olduğundan daha fazla değiştiğine ikna etmiş gibiydi. İnsanlar ona sık sık ne kadar alçakgönüllü olduğunu söylüyor ama gerçek tevazuyu kastetmiyorlardı; sadece zenginler kulübü üyeliğiyle hava atmıyor, bunun getirdiği haklardan –kaba olmak, düşüncesiz davranmak, selam vermeden selamlanmak– yararlanmıyordu; pek çok başkası bunları sonuna dek kullandığından, Obinze'nin tercihleri alçakgönüllülük olarak yorumlanıyordu. Sahip olduklarıyla övünmüyor, bunlarla ilgili konuşmuyordu da; bu yüzden insanlar, gerçekte olandan daha fazlasına sahip olduğunu varsayıyordu. En yakın arkadaşı Okwudiba bile sık sık ona ne kadar alçakgönüllü olduğunu söylüyordu ve bu Obinze'nin biraz canını sıkıyordu; Okwudiba kendisini alçakgönüllü olarak nitelerken kabalığı normalleştirdiğini görebilsin isterdi. Üstelik alçakgönüllülüğü başkalarını rahatlatmak için icat edilmiş aldatıcı bir kavram olarak görüyordu; insanlar sizin tevazunuzu övüyordu çünkü onlara, kendilerini zaten olduğundan yetersiz hissettirmiyordunuz. Obinze'nin değer verdiği dürüstlüktü; hep gerçekten dürüst biri olmayı istemiş ve hep öyle olamadığından korkmuştu.

Şef'in partisinden eve dönerlerken Kosi arabada, "Sevgilim, aç olmalısın," dedi. "Sadece sigara böreği mi yedin?"

"Ve *suya*."

"Bir şeyler yemen gerek. Neyse ki Marie'den yemek hazırlamasını istedim," dedi ve kıkırdayarak ekledi: "Bense kendime saygı gösterip o salyangozlardan uzak durmalıydım! Sanırım on tane falan yedim. Çok güzel ve biberliydiler."

Obinze güldü, hafif sıkılmıştı ama karısı mutlu olduğu için mutluydu.

Marie çelimsizdi; Obinze, kızın çekingenliğinden mi yoksa İngilizceyi kesik kesik konuştuğundan mı öyle görünüyor, emin değildi. Henüz bir aydır yanlarındaydı. Gabriel'in bir akrabasının getirdiği önceki hizmetçi kız tıknaz biriydi ve bir seyahat çantasıyla çıkagelmişti. Kosi kızın çantasını incelerken –bunu evdeki tüm yardımcılar için düzenli olarak yapardı çünkü evine ne getirildiğini bilmek isterdi– Obinze yanlarında değildi; ama Kosi'nin otoritesini göstermek, saygısız davranışların önüne geçmek için hizmetçilerin yanında zaman zaman attığı sabırsız, tiz çığlıkları işitince dışarı fırladı. Kızın çantası açık bir şekilde yerdeydi; içinden kıyafetler fışkırıyordu. Kosi çantanın yanında dikilmiş, parmaklarının ucuyla bir prezervatif paketi tutuyordu.

"Bu ne ha? Evime orospuluk yapmaya mı geldin?"

Kız önce sessizce yere baktı, sonra başını kaldırarak Kosi'ye sessizce, "Önceki işimde hanımımın kocası beni sürekli zorluyordu," dedi.

Kosi'nin gözleri yuvalarından fırladı. Bir an sanki saldıracakmış gibi kıza doğru ilerledi, sonra durdu.

"Lütfen çantanı al ve derhal burayı terk et!" dedi.

Kız sallandı, biraz şaşkın görünüyordu; sonra çantasını toplayarak kapıya döndü. Kız çıktıktan sonra Kosi, "Bu saçmalığa inanabiliyor musun hayatım?" dedi. "Buraya prezervatiflerle gelmiş ve ağzını açıp bu salakça şeyleri söylüyor. İnanabiliyor musun?"

"Önceki işvereni ona tecavüz ettiğinden bu sefer kendini korumaya karar vermiş," dedi Obinze.

Kosi kocasına dik dik baktı. "Ona acıyorsun. Bu hizmetçi kızları bilmezsin sen. Ona nasıl acıyabiliyorsun?"

Obinze, *Asıl sen nasıl acımıyorsun?* demek istedi. Ama karısının gözlerindeki korku belirtileri onu susturdu. Kadının o büyük ve sıradan güvensizliği onu susturdu. Baştan çıkarmayı asla aklından geçirmeyeceği bir hizmetçi kız yüzünden kaygılanıyordu. Lagos, genç ve zengin adamlarla evli kadınları bu hale getiriyordu; Obinze hizmetçilerin, sekreterlerin, kocaları bütün halinde yutup mücevherlerle bezeli gırtlaklarından aşağı indiriveren o çokbilmiş, gösterişli Lagos kızları karşısında paranoyaklaşmanın nasıl da kolay olduğunu biliyordu. Yine de Kosi'nin daha az korkmasını, bir istisna olmasını dilerdi.

Birkaç yıl önce, Kosi'ye ofisini ziyaret eden çekici bir bankacıdan söz etmişti; Obinze'yi çalıştığı bankada hesap açmaya ikna etmek için gelen kadın, gözlerindeki çaresizliği gizlemek istercesine daracık bir gömlek giymiş, fazladan bir düğmeyi de açık bırakmıştı. "Hayatım, sekreterin bu tip banka pazarlamacılarını ofise almamalı!" demişti Kosi; sanki artık gözlerinin önünden Obinze değil, bulanık figürler, klasik tipler geçiyordu: zengin bir adam, bir banka hesabı hedefiyle gönderilmiş kadın bankacı, kolay bir takas. Kosi, kocasının kendisini aldatmasını bekliyordu ve tek düşündüğü olası fırsatları en aza indirmekti. "Kosi ben istemediğim sürece hiçbir şey olamaz. Ben de bunu asla istemeyeceğim," demişti Obinze, hem kadının içini rahatlatmak hem de sitem etmek amacıyla.

Evlendiklerinden bu yana geçen yıllar içinde Kosi bekâr kadınlara ölçüsüz bir nefret, Tanrı'ya da ölçüsüz bir sevgi duymaya başlamıştı. Evlenmeden önce haftada bir marinadaki Anglikan kilisesinde ayine giderdi, sadece öy-

le yetiştirildiği için düşünmeden yaptığı bir pazar günü rutini; ama evlendikten sonra Davud Evi'ne geçti çünkü Obinze'ye söylediği üzere, bu İncil'e inanan bir kiliseydi. Obinze daha sonra burada "Kocanızı Elinizden Kaçırmamak" konulu özel ayinler düzenlendiğini öğrendiğinde tedirgin olmuştu. Üniversiteden en yakın arkadaşı Elohor'un kendilerini neden bu kadar seyrek ziyaret ettiğini sorunca Kosi'nin, sanki başka açıklamaya gerek yokmuş gibi, "Hâlâ bekâr da ondan," dediğinde hissettiği gibi.

Marie çalışma odasının kapısını çaldı ve bir tepside pilavla kızarmış muz getirdi. Obinze bunları yavaşça yedi. Bir Fela CD'si çalmaya başladı, sonra bilgisayarında e-postayı yazmaya koyuldu; çünkü BlackBerry'nin klavyesi parmaklarına ve aklına sancılar sokacaktı. Fela'yı Ifemelu'ya üniversitede tanıtmıştı. Ifemelu bundan önce Fela'yı yeraltı konserleri veren deli bir esrarkeş olarak görüyordu ama Afrika ritmini sevmeye başlamıştı; Nsukka'da birlikte Obinze'nin şiltesine uzanıp Fela dinlerlerdi; ritmik nakarat bölümünde Ifemelu ayağa fırlayıp kalçalarını hızlı, kaba devinimlerle sallayarak dans ederdi. Obinze, Ifemelu'nun bu anları anımsayıp anımsamadığını merak ediyordu. Kuzeninin yurtdışından Obinze'ye gönderdiği karışık kasetleri ve bunları çarşıdaki, müziğin tüm gün bangır bangır çalındığı, çıktıktan sonra bile kulaklarınızın çınlamaya devam ettiği meşhur elektronik mağazasında onun için nasıl çoğalttığını anımsayıp anımsamadığını merak ediyordu. Ondaki kasetlere Ifemelu'nun da sahip olmasını istemişti. Ifemelu, Biggie'ye, Warren G'ye, Dr Dre'ye ve Snoop Dogg'a hiçbir zaman fazla ilgi duymamıştı ama Fela farklıydı. Fela'da anlaşmışlardı.

Karısından söz etmeden ve birinci çoğul şahıs kullanmadan, ağırbaşlılık ve komiklik arasında bir denge yakalamaya çalışarak tekrar tekrar yazdı e-postayı. Ifemelu'

yu kendinden uzaklaştırmak istemiyordu. Bu kez yanıt yazacağından emin olmak istiyordu. Gönder tuşuna bastı ve dakikalar sonra Ifemelu'nun yanıt verip vermediğini kontrol etti. Yorgundu. Bu fiziksel bir yorgunluk değildi –düzenli olarak spora gidiyordu ve yıllardır hissetmediği kadar iyi hissediyordu kendini– sanki beyninin sınırlarını uyuşturan bir dermansızlık akıyordu bedeninden. Ayağa kalkıp verandaya çıktı; aniden çarpan sıcak hava, komşunun jeneratörünün homurtusu, dizel egzoz dumanı kokusu başını döndürdü. Kanatlı böcekler ampulün etrafında çılgınca uçuşuyordu. Uzaklardaki bunaltıcı karanlığa bakarken sanki havada süzülecekmiş gibi hissetti; tek yapması gereken kendini bırakıvermekti.

2

3. bölüm

Mariama müşterisinin saçına son şeklini verdi, parlatıcı sıktı ve müşteri çıktıktan sonra, "Çin yemeği almaya gidiyorum," dedi.

Aisha ve Halima, her gün söyledikleri şeyi tekrarlayan insanların rahatlığıyla siparişlerini verdiler: Çok Acı General Tso Tavuğu, Tavuk Kanadı, Portakallı Tavuk.

"Bir şey ister misin?" diye sordu Mariama, Ifemelu'ya.

"Hayır, teşekkürler," dedi Ifemelu.

"Senin saç uzun sürecek. Yemen lazım," dedi Aisha.

"Ben iyiyim. Bir granola barım var," dedi Ifemelu. Vakumlu şeffaf bir poşette minik havuçlar da vardı yanında; ama şu âna dek sadece erimiş çikolatasından atıştırmıştı biraz.

"Ne barı?" diye sordu Aisha.

Ifemelu ona doğal meyveli, yüzde yüz tahıllı barı gösterdi.

"Bu yiyecek değil ki!" Halima dudak büküp bakışlarını televizyondan uzaklaştırdı.

"On beş yıldır burada yaşıyor Halima," dedi Aisha, Ifemelu için; Amerika'da geçirilen yılların uzunluğu Ifemelu'nun granola barı yemesini açıklarmış gibi.

"On beş mi? Çok olmuş," dedi Halima.

Aisha cebinden telefonunu çıkarmak için Mariama'

nın çıkmasını bekledi. "Affedersin, kısa bir görüşme yapmam gerekiyor," diyerek dışarı çıktı. Döndüğünde yüzü aydınlanmıştı; o telefon konuşması Ifemelu'nun daha önce görmediği bir tebessümün, hoşluğun belirmesine sebep olmuştu yüzünde, hatlarını dengelenmişti.

Sanki Ifemelu'yla birlikte planlamışlar gibi, "Emeka bugün çok çalışacak. Yani biz bitirmeden sadece Chijioke seni görmeye gelebilir," dedi.

"Bak, onları çağırmana gerek yok. Onlara ne diyeceğimi bile bilmem," dedi Ifemelu.

"Chijioke'ye de ki, İgbo, İgbo olmayanla evlenebilir."

"Aisha, ona seninle evlenmesini söyleyemem. Seninle evlenmek istiyorsa evlenir."

"Benle evlenmek istiyorlar. Ama İgbo değil ben!" derken Aisha'nın gözleri parladı; bu kadının akli dengesi yerinde değil gibiydi.

"Sana öyle mi dediler?" diye sordu Ifemelu.

"Emeka diyor ki annesi ona Amerikalıyla evlenirsen kendimi öldürürüm demiş," dedi Aisha.

"Bu çok kötü."

"Ama ben Afrikalıyım."

"Yani seninle evlenirse annesi belki kendini öldürmez."

Aisha, Ifemelu'ya boş boş baktı. "Senin sevgilinin annesi evlenmenizi istiyor?"

Ifemelu önce Blaine'i düşündü; sonra Aisha'nın tabii ki az önce uydurduğu sevgiliyi kastettiğinin farkına vardı.

"Evet. Ne zaman evleneceğimizi sorup duruyor." Akıcılığına kendi de şaşırmıştı; on üç yılın ağırlığıyla küflenmiş anılardan beslenmediğine kendini de inandırmıştı sanki. Ama bu gerçek de olabilirdi; sonuçta Obinze'nin annesi onu severdi.

"Ah!" dedi Aisha, iyi niyetli bir kıskançlıkla.

Kuru, grimtarak bir teni ve dağınık beyaz saçları olan bir adam içeri girdi; elindeki plastik tepside bitkisel ilaçlar satıyordu.

"Hayır, hayır, hayır," dedi Aisha, elini adamı uyarırcasına kaldırarak. Adam geri çekildi. Ifemelu yıpranmış Afrika gömleği içindeki karnı aç görünen adamcağıza üzüldü ve bu şekilde ne kadar para kazanıyor olabileceğini merak etti. Bir şeyler satın alsaydı keşke.

"Sen Chijioke'yle İgbo konuş. Seni dinleyecek," dedi Aisha. "İgbo konuşuyorsun?"

"Tabii ki İgbo dili konuşuyorum," dedi Ifemelu savunmacı bir tavırla; Aisha yine Amerika'nın onu değiştirdiğini mi kastediyordu acaba? "Yavaş!" diye ekledi; çünkü Aisha minik dişli tarağıyla saçının bir bölümünü çekiştirmişti.

"Saçın sert," dedi Aisha.

"Sert değil," dedi Ifemelu ciddi bir tavırla. "Yanlış tarak kullanıyorsun da ondan." Aisha'nın elinden tarağı çekerek masanın üstüne bıraktı.

Ifemelu annesinin saçının gölgesinde büyümüştü. Annesinin saçı simsiyahtı; öyle kalın telliydi ki kuaföre her gidişinde iki kutu saç düzleştirici biterdi; öyle gürdü ki mizanpli makinesinin altında saatlerce oturması gerekirdi ve en sonunda saçları pembe plastik bigudilerden bir kutlama yapar gibi coşkuyla fışkırır, özgür ve dolu dolu akarak inerdi sırtına. Babası cennetin tacı diyordu annesinin saçları için. "Gerçek saçınız mı?" diye soruyordu yabancılar, sonra dokunmak için saygıyla uzanıyorlardı. Başkaları, "Jamaikalı mısınız?" diye soruyordu, sanki şakaklarda incelmeyen bu kabarık saçların tek açıklaması yabancı olmakmış gibi. Çocukluk yıllarında Ifemelu sık sık aynaya bakarak saçlarını çekiştirir, bukleleri birbirinden ayırır ve saçlarının annesininki gibi olmasını arzu

ederdi ama saçı böyle, kıl gibi sert kaldı ve gönülsüzce uzadı; saç örgücüleri Ifemelu'ya saçının ellerini bıçak gibi kestiğini söylüyorlardı.

On yaşını doldurduğu yıl, bir gün annesi işten eve döndüğünde farklı görünüyordu. Kıyafetleri aynıydı, beli kemerli kahverengi bir elbise giymişti; ama yüzü kıpkırmızı, bakışları buğuluydu. "Büyük makas nerede?" diye sordu ve Ifemelu'nun getirdiği makasla saçlarının tamamını avuç avuç kesti. Ifemelu şaşkın bir halde bakakaldı. Saç tutamları yerde ölü otlar gibi yatıyordu. "Bana bir poşet getir," dedi annesi. Ifemelu annesinin dediğini yaptı; transa girmiş gibiydi, anlayamadığı bir şeyler olduğunu hissediyordu. Annesinin apartman dairesinde dolaşmasını, Katolik inancıyla ilişkili tüm nesneleri toplamasını izledi; duvarlarda asılı haçları, çekmecelerdeki tespihleri, raflardaki dua kitaplarını... Annesi bunların hepsini plastik bir poşete doldurup uzaklara dalmış bakışlarında en ufak bir tereddüt izi olmaksızın hızlı adımlarla poşeti arka bahçeye taşıdı. Çöp kutusunun yanında, kullanılmış hijyenik pedlerini yaktığı yerde bir ateş yaktı ve önce eski bir gazeteye sarılı saçlarını, ardından da ibadet nesnelerini teker teker ateşe attı. Koyu gri duman halkalar halinde havaya yükseldi. Verandada bekleyen Ifemelu ağlamaya başladı çünkü bir şeyler olduğunu hissediyordu; ateşin yanında dikilen, zayıfladıkça ateşe yeniden gazyağı döken ve alev harlayınca geri çekilen bu kel ve boş bakışlı kadın annesi olamazdı.

Annesi içeri girdiğinde Ifemelu ondan uzaklaştı ama annesi onu sıkıca kucakladı.

"Kurtarıldım," dedi annesi. "Bu öğleden sonra çocuklar ders arasına çıktığında Bay Ojo bana yardım etti ve beni İsa'yla buluşturdu. Geçmiş şeyler göçüp gitti ve her şey yenilendi. Tanrı'ya şükürler olsun. Pazar günü Dirilen Azizler'e gitmeye başlıyoruz. Bu İncil'e inanan bir

kilise, Aziz Domingo gibi bir yer değil." Annesinin ağzından dökülen bu sözcükler ona ait değildi. Bunları bir başkasının ağzından, fazlasıyla katı bir tutumla söylüyordu. Annesinin normalde tiz ve gayet kadınsı olan sesi bile boğuk ve kesik bir tınıya bürünmüştü. O öğleden sonra Ifemelu, annesinin özünün yok olduğunu gördü. Bundan önce annesi ara sıra tespih çeker, yemekten önce istavroz çıkarır, boynunu azizlerin hoş resimleriyle süsler, Latince şarkılar söyler ve Ifemelu'nun babası ona korkunç telaffuzuyla ilgili takıldığında gülerdi. Babası, "Din konusunda agnostik bir görüşüm var," dediğinde de güler ve kocasına, kendisiyle evli olduğu için ne kadar şanslı olduğunu söylerdi; çünkü kocası kiliseye sadece düğünler ve cenazeler için gidiyor olsa da, karısının imanı onu da kanatlarıyla cennete taşıyacaktı. Ama o öğleden sonra annesinin Tanrısı değişti. Müşkülpesent bir Tanrı'ya dönüştü. Saçları düzleştirmek onu kızdırıyordu. Dans etmek onu kızdırıyordu. Annesi Tanrı'yla pazarlık yapıyor, bolluk için, işinde terfi için, sağlıklı olmak için aç kalmayı teklif ediyordu. Oruçtan kemikleri sayılacak kadar zayıflamıştı: Hafta sonları susuz oruç tutuyordu, hafta içi de akşama dek sadece su içiyordu. Ifemelu'nun babası onu kaygılı gözlerle izliyor, biraz daha yemesi, biraz daha az oruç tutması için ısrar ediyor ve hep çok dikkatli konuşuyordu ki karısı onu, yanlarında kalan kuzenine yaptığı gibi, şeytanın ajanı olmakla suçlamasın. Ifemelu'ya sık sık, "Babanın da doğru yolu bulması için oruç tutuyorum," diyordu. Evlerinde aylarca çatlak bardak gibi narin bir hava vardı. Zayıf, kemikli ve hiddetli bir yabancıya dönüşmüş olan annesinin etrafında artık herkes parmak ucunda dolaşıyordu. Ifemelu bir gün annesinin ortadan ikiye ayrılıp öleceğinden korkuyordu.

Sonra, Paskalya Cumartesisi'nde, soğuk bir gün, Ifemelu'nun yaşamında ilk kez sessiz geçen bir Paskalya Cu-

martesisi'nde annesi mutfaktan koşarak çıkıp, "Bir melek gördüm!" dedi. Eskiden böyle günlerde mutfakta telaş içinde yemekler yapılır, tencereler tavalar kaynardı ve evde çok sayıda akrabaları olurdu. Ifemelu ve annesi gece ayinine katılır, yanan mumları havaya kaldırır ve titreşen alevlerden oluşan denizde ayin okurlardı. Sonra eve gelir, öğle saatlerindeki büyük Paskalya yemeği için yemek yapmaya devam ederlerdi. Ama artık daireleri sessizdi. Akrabaları uzak duruyor ve öğle yemeğinde her zamanki pilav ve yahniden başka bir şey yenmiyordu. Ifemelu babasıyla birlikte oturma odasındaydı ve annesi, "Bir melek gördüm!" derken, Ifemelu onun gözlerinde kısa bir öfke parıltısının görünüp kaybolduğunu fark etti.

"Ne oldu?" diye sordu babası, bir çocuğu yatıştırmak için kullanılan ses tonuyla, sanki karısının deliliğine boyun eğmek çabucak yok olmasını sağlayacakmış gibi.

Annesi onlara az önce gazocağının yanında gördüğü imgeyi anlattı: Elinde kırmızı sicimle işlenmiş bir kitap tutan, alevler içindeki bir meleğin hayali Dirilen Azizler kilisesini bırakmasını istiyordu; çünkü bu kilisenin rahibi geceleri denizin altında şeytani ayinlere katılan bir büyücüydü.

"Meleği dinlemelisin," dedi babası.

Böylece annesi kiliseden ayrıldı ve saçlarını yeniden uzatmaya başladı; ama kolyeler, küpeler takmayı bıraktı. Çünkü Mucize Pınarı kilisesinin rahibine göre mücevher takmak günahtı ve erdemli bir kadına yakışmıyordu. Kısa bir süre sonra, başarısız darbe teşebbüsünün yapıldığı gün, alt kattaki tüccarlar darbeyle Nijerya'nın kurtulacağına ve pazarcı kadınlara hükümette yer verileceğine inandıklarından ağlarken, annesi bir hayal daha gördü. Bu kez melek ona yatak odasında, dolabın üzerinde göründü ve Mucize Pınarı'nı bırakıp Kılavuz Meclisi'ne katılmasını söyledi. Annesiyle katıldığı ilk ayinin ortasın-

da, parfüm kokulu insanlar ve yankılanan tok seslerle çevrelendikleri mermer tabanlı tören salonunda Ifemelu annesine baktı ve onun aynı anda hem ağladığını hem güldüğünü gördü. Umudun kabardığı, ayakların yere vurulduğu, ellerin çırpıldığı, Ifemelu'nun meleklerin havada fırıl fırıl döndüğünü hayal ettiği bu kilisede annesinin ruhu yuva bulmuştu. Burası yeni zengin olmuşlarla dolu bir kiliseydi; park alanındaki en eski araba annesinin çiziklerle dolu cilasız arabasıydı. Annesi, zenginlerle birlikte ibadet ederse Tanrı'nın onlar gibi kendisini de kutsayacağını söylüyordu. Yine mücevher takmaya, Guinness'ini içmeye başladı; artık sadece haftada bir gün oruç tutuyor ve sık sık, "*Benim* Tanrım bana diyor ki"; "*Benim* İncil'im der ki," diyordu; sanki diğer insanların Tanrısıyla İncil'i sadece farklı değil, aynı zamanda yanlış yönlendirilmiş gibi. "Günaydın" ya da "iyi günler"e neşeyle, "Tanrı'ya emanet ol!" diye yanıt veriyordu. Tanrısı yumuşak huylu olmuştu ve kendisine komut verilmesinden alınmıyordu. Annesi ev halkını her sabah dua için kaldırıyordu; salona gelişigüzel atılmış halının üzerine diz çöküp ilahiler okuyor, el çırpıyor, günü İsa'nın kanıyla sarmalıyorlardı ve annesinin ağzından dökülen sözcükler tan vaktinin dinginliğini delip geçiyordu: "Tanrım, Göklerdeki Babam, bugünü kutsa ve bana Tanrı olduğunu kanıtla! Efendimiz, beni zenginleştirmeni bekliyorum! Şeytanın kazanmasına izin verme, düşmanlarımın beni yenmesine izin verme!" Ifemelu'nun babası bir keresinde duaların hayalî iftiracılara karşı gerçekleştirilen kuruntulu savaşlar olduğunu söylemişti; yine de Ifemelu'nun her gün erkenden kalkıp dua etmesinde ısrarcıydı. "Anneni mutlu ediyor," diyordu.

İnananların kilisede şahitlik zamanı geldiğinde, mihraba ilk annesi koşardı. "Bu sabah boğazımda bir yanma vardı," diye başlardı. "Ama Rahip Gideon dua etmeye baş-

layınca hafifledi. Artık tamamen geçti. Tanrı'ya şükürler olsun!" Cemaat de hep birlikte, "Çok şükür!" diye bağırır, bunu diğer şahitlikler izlerdi. *Hasta olduğumdan çalışmadım ama sınavlarımdan yine de başarıyla geçtim! Sıtma oldum, hep dua ettim ve iyileştim! Rahip duaya başlayınca öksürüğüm geçti!* Ama ilk giden hep annesiydi; uçarak, gülümseyerek, kurtuluşun aleviyle sarmalanmış bir halde. Daha sonra Rahip Gideon omuzları kare kesilmiş takım elbisesi ve sivri uçlu ayakkabılarıyla öne fırlayıp, "Tanrımız yoksul bir adam değil, değil mi, âmin? Bizim payımıza da düşen bolluk içinde yaşamak değil mi, âmin?" diyordu. Ifemelu'nun annesi de kolunu havaya, gökyüzüne doğru kaldırıp, "Âmin, Babamız, Efendimiz, âmin," diyordu.

Ifemelu bu kocaman evi ve çok sayıda arabayı Rahip Gideon'a Tanrı'nın verdiğini düşünmüyordu. Kuşkusuz bunları, her ayin sırasında üç kez toplanan bağışlardan sağladığı parayla satın almıştı; Ifemelu, Tanrı'nın Rahip Gideon için yaptıklarını herkes için yapacağını da düşünmüyordu çünkü bu mümkün değildi. Ama annesinin artık düzenli yemek yiyor olmasından mutluydu. Annesinin gözlerindeki sıcak bakış geri gelmişti, duruşunda yeni bir neşe vardı. Akşam yemeklerinden sonra eskiden olduğu gibi babasıyla sofrada oyalanıyor, banyo yaparken yüksek sesle şarkı söylüyordu. Yeni kilisesi onu içine çekmiş ama tahrip etmemişti. Kilise annesini öngörülebilir, kendisine kolaylıkla yalan söylenir birine dönüştürmüştü. "İncil çalışmasına gidiyorum" ve "Cemaat toplantısına gidiyorum" bahaneleri Ifemelu'nun ergenlik yıllarında sorgulanmadan evden çıkmasının en kolay yolu oldu. Ifemelu'nun kiliseye merakı yoktu, din konularında çaba harcamaya hiçbir şekilde ilgi duymuyordu; belki de annesi şimdiye dek bu çabayı fazlasıyla gösterdiğinden. Ama annesinin imanında onu rahatlatan bir şey vardı; Ifemelu bu imanı, kendisi hareket ederken şefkatle üze-

rinde dolaşan beyaz bir bulut gibi hissediyordu. Ta ki general hayatlarına girene dek.

Ifemelu'nun annesi her sabah general için dua ediyordu. "Göklerdeki Babamız, sen Uju'nun akıl hocasını kutsa. Düşmanlarının onu yenmesine asla izin verme!" diyordu. Ya da, "Uju'nun akıl hocasını İsa'nın kanıyla örtelim!" diyordu. Ifemelu da "âmin" yerine saçma sapan bir şeyler mırıldanıyordu. Annesi "akıl hocası" lafını cüretkârca, sesi kalınlaşarak söylüyordu; sanki söylemindeki kuvvet generali gerçekten bir yol göstericiye, dünyayı da genç doktorların, Uju Hala'nın yeşil, parlak, insanı ürkütecek derecede modern yeni Mazda'sını satın alabildiği bir yere dönüştürecekti.

Üst katta oturan Chetachi, "Annen, Uju Hala'nın akıl hocasının ona araba için borç verdiğini de söyledi ha?" diye sordu Ifemelu'ya.

"Evet."

"Ah! Uju Hala şanslıymış ha!" dedi Chetachi.

Kadının bilmiş bilmiş sırıtması Ifemelu'nun gözünden kaçmadı. Chetachi ve annesi araba hakkında dedikodu yapmış olmalıydılar; sadece neye sahip olduklarını görüp ona göre kendi mobilyalarını ve elektronik aletlerini yenilemek için başkalarını ziyaret eden dedikoducu, çenesi düşük insanlardı bunlar.

"Tanrı onu kutsasın. Umarım ben de okulu bitirdiğimde öyle bir akıl hocasıyla tanışırım," dedi Chetachi. Chetachi'nin onu kışkırtma çabaları Ifemelu'nun tüylerini diken diken ediyordu. Ama bu annesinin hatasıydı, komşulara şu akıl hocası öyküsünü şevkle anlatıyordu. Anlatmamalıydı; Uju Hala'nın ne yaptığı kimseyi ilgilendirmezdi. Ifemelu annesinin arka bahçede biriyle konuşmasına kulak misafiri olmuştu: "Biliyorsun, general gençliğinde doktor olmak istemiş, şimdi de genç doktor-

lara yardım ediyor. Tanrı onu gerçekten insanların yaşamlarında kullanıyor." Samimi, neşeli, inandırıcı konuşuyordu. Söylediklerine kendi de ikna olmuştu. Ifemelu bunu, annesinin kendine nasıl oluyor da kendi gerçekliğiyle ilgili, kendi gerçekliğine bile benzemeyen öyküler anlatabildiğini anlayamıyordu. Uju Hala yeni işinden onlara ilk söz ettiğinde –"Hastanede açık pozisyon yoktu ama general onlara benim için bir tane açtırdı," demişti– annesi hemen, "Bu bir mucize!" diye yanıt vermişti.

Uju Hala gülümsemişti, sessiz bir tebessüm; elbette bunun bir mucize olduğunu düşünmüyordu ama bir şey demeyecekti. Belki de Victoria Adası'ndaki askerî hastanedeki yeni danışman görevinde ve Yunus Malikâneleri'ndeki yeni evinde –bazısı pembeye bazısı ılık bir gökyüzünün açık mavisine boyalı, adada bile ender görülen bir şekilde yeni halı gibi capcanlı çimenleri ve insanların oturabileceği bankları olan bir parkla çevrelenmiş, buram buram yabancılık kokan dubleks topluluğu– gerçekten de mucizevi bir şey vardı. Daha birkaç hafta önce mezun olmuştu ve tüm sınıf arkadaşları yurtdışına gidip Amerika ya da İngiltere'de tıp sınavına girmekten söz ediyordu; çünkü diğer seçenekleri işsizliğin kavruk, yitik ülkesine yuvarlanmaktı. Ülke ümidini yitirmişti; arabalar uzun ve nemli benzin kuyruklarında diziliyor, emekliler maaşlarının ödenmesini talep eden soluk pankartlarını kaldırıyor, üniversitelerde öğretim üyeleri bir kez daha greve gideceklerini duyurmak için toplanıyorlardı. Ama Uju Hala ülkeyi terk etmek istemiyordu. Ifemelu'nun anımsayabildiği kadarıyla, her zaman özel bir kliniğinin olmasını hayal etmişti ve bu hayaline sımsıkı sarılıyordu.

"Nijerya sonsuza dek bu halde kalmayacak, yarı zamanlı bir iş bulacağıma eminim ve zor olacak, evet ama bir gün kendi kliniğimi açacağım, hem de adada," demiş-

ti Uju Hala, Ifemelu'ya. Sonra bir arkadaşının düğününe gitti. Gelinin babası hava kuvvetlerinde tümgeneraldi, devlet başkanının da düğüne katılabileceği söylentisi dolaşıyordu; Uju Hala şakayla, ondan kendisini Aso Rock'ta tıbbi sorumlu olarak işe almasını rica edeceğini söyledi. Devlet başkanı düğüne katılmadı ama pek çok generali geldi ve bunlardan biri emir erinden Uju Hala'yla konuşup resepsiyondan sonra onu park alanındaki arabasına davet etmesini istedi. Uju Hala önünde ufak bir bayrak taşıyan koyu renkli Peugeot arabaya gidip arkada oturan adama, "İyi günler efendim," dediğinde adam, "Seni beğendim. Sana göz kulak olmak istiyorum," dedi. Ifemelu belki bu sözcüklerde de bir tür mucize olabileceğini düşünüyordu; *Seni beğendim. Sana göz kulak olmak istiyorum*; ama annesinin kastettiği anlamda bir mucize değildi bu. "Bir mucize! Tanrı vefalıdır!" demişti annesi o gün, gözleri imanla dolu dolu.

Ifemelu'nun babası devlet dairesindeki işini kaybettiğinde de benzer bir ses tonuyla, "Şeytan yalancıdır. Bereketimizin önünü kesmek istiyor ama bunu başaramayacak," dedi. Babası yeni patronuna "anneciğim" demeyi reddettiği için işten çıkarılmıştı. Eve her zamankinden erken döndü, elinde fesih yazısı, acı bir inançsızlığa boğulmuş, yıkılmıştı; sırf patron en iyi hürmet göstergesi olduğuna karar verdi diye yetişkin bir erkeğin yetişkin bir kadına anneciğim diye hitap etmesinin saçmalığından yakınıyordu. "On iki yıllık emek. Bu vicdana aykırı," dedi. Annesi, babasının sırtını okşadı ve Tanrı'nın ona yeni bir iş sağlayacağını söyledi. O güne dek annesinin müdür yardımcısı maaşıyla idare edeceklerdi. Babası her sabah dişlerini sıkmış, kravatını sıkıca düğümlemiş bir halde iş aramak üzere evden çıkıyordu ve Ifemelu, babasının şansını denemek için rasgele şirketlerin kapısından

girip girmediğini merak ediyordu; ama kısa süre sonra babası üzerinde atleti ve bir sabahlıkla evde kalmaya, müzik setinin yakınlarındaki eski kanepede yatarak vakit geçirmeye başladı. "Sabah duş almadın mı sen?" diye sordu annesi ona bir öğleden sonra, göğsüne sımsıkı dosyalar bastırmış, koltukaltlarında ıslak lekeler, bitkin bir görünümle işten eve geldiğinde. Sonra sinirli bir şekilde ekledi: "Maaşını almak için birine anneciğim demen gerektiyse bunu yapmalıydın!"

Babası bir şey söylemedi; kaybolmuş, büzülüp kaybolmuş gibiydi. Ifemelu ona acıdı. Babasının kucağında ters duran kitabı sordu; bu babasının daha önce okuduğunu bildiği, tanıdık bir kitaptı. Babası ona, Çin'in tarihi gibi uzun söylevlerinden birini çeker diye umuyordu, o da her zamanki gibi yarım kulakla dinleyip babasını neşelendirecekti. Ama babası konuşmaya istekli görünmüyordu. Omuzlarını silkti, sanki Ifemelu'ya isterse kitaba bakabileceğini söyler gibi. Annesinin söyledikleri babasını çok çabuk incitiyordu; babası annesine karşı çok duyarlıydı, kulakları annesinin sesini işittiğinde dikiliveriyordu, gözleri sürekli annesinin üzerindeydi. Kısa bir süre önce, daha işten çıkarılmadan, Ifemelu'ya, "Terfi eder etmez annene gerçekten unutulmaz bir armağan alacağım," demişti; Ifemelu ne olduğunu sorduğunda da gizemli bir şekilde gülümsemişti: "Günü geldiğinde ortaya çıkacak."

Babası sessizce kanepede otururken, Ifemelu onun olduğu kişiyi nasıl da yansıttığını düşündü: sahip olduğundan farklı bir yaşamı isteyen, elde edebildiğinden daha iyi bir eğitime özlem duymuş bir adam; ak düşmüş arzularla dolu, az kültürlü bir memur. Sık sık, kardeşlerine destek olmak için çalışması gerektiğinden üniversiteye gidemediğini ve lisede kendisi kadar akıllı olmayanların şimdi nasıl doktora sahibi olduklarını anlatırdı.

Resmî, yüksek seviyeli bir İngilizce konuşuyordu. Evdeki çalışanlar onu zorlukla anlıyorlardı ama ondan etkileniyorlardı da. Daha önce ev işlerine yardımcı olan Jecinta bir keresinde mutfağa gelip sessizce ellerini çırparak Ifemelu'ya şöyle demişti: "Babanın az önce kullandığı zor kelimeyi duymalıydın! O *di egwu!*" Ifemelu bazen babasını ellilerde bir sınıfta hayal ediyordu; üstüne oturmayan, ucuz pamukludan okul üniforması, misyoner öğretmenleri etkilemek için eline geleni ardına koymayan, fazlasıyla hevesli bir sömürge çocuğu olarak. Elyazısı bile yapmacıktı; tüm kavisleri ve süslemeleriyle, basılmış bir metni andıran tek tip bir zarafet taşıyordu. Çocukluğunda Ifemelu'yu dik kafalı, asi, uzlaşmaz olduğunu söyleyerek azarladığında kullandığı sözcükler Ifemelu'nun minik eylemlerini destansı, neredeyse gurur duyulacak hareketlere dönüştürürdü. Ama Ifemelu büyüdükçe babasının yapmacık İngilizcesi onu sıkmaya başladı; çünkü bir kostümdü, güvensizlik karşısında ardına sığındığı bir kalkan. Sahip olmadığı şey –bir üniversite diploması, üst-orta sınıf bir yaşam– aklından çıkmadığından bu havalı sözcükler onun zırhına dönüşüyordu. Ifemelu babasının İgbo dili konuşmasını tercih ediyordu; babası kaygılarını bilincinden ancak o zaman uzaklaştırıyordu.

İşini kaybetmek babasını daha sessiz birine dönüştürdü; kendisiyle dünya arasına ince bir duvar ördü. Artık NTA kanalında gece haberleri başladığında, "İnatçı dalkavuk sürüsü," diye homurdanmıyor, Babangida'nın hükümetinin Nijeryalıları nasıl basiretsiz salaklara dönüştürdüğüne dair uzun monologlara girmiyor, annesiyle şakalaşmıyordu. En önemlisi de, sabah dualarına katılmaya başlamıştı. Daha önce bunu hiç yapmamıştı; bir keresinde annesi, doğup büyüdükleri kasabaya yapacakları ziyaret öncesinde onun da duaya katılması için ısrar etmişti. "Dua edip yolları İsa'nın kanıyla yıkayalım," de-

mişti, babası da yolların kanla kaplanmazsa daha emniyetli, daha az kaygan olacağını söylemişti. Bu da annesinin kaşlarını çatmasına, Ifemelu'nun ise kahkahaya boğulmasına neden olmuştu.

En azından babası hâlâ kiliseye gitmiyordu. Ifemelu eskiden annesiyle kiliseden geldiklerinde babasını oturma odasında yerde oturmuş, plaklarını inceler ve müzik setinde çalan şarkıya eşlik ederken bulurdu. Babası, sanki müzikle baş başa kalmak onu yenilemiş gibi, her zaman canlı, dinlenmiş bir halde karşılardı onları. Ama işini kaybettikten sonra nadiren müzik dinliyordu. Artık eve geldiklerinde onu yemek masasında, yayılmış kâğıtların üzerine eğilmiş, gazetelere ve dergilere mektup yazarken buluyorlardı. Ifemelu biliyordu ki, bir şans daha verilse, babası patronuna anneciğim derdi.

Bir pazar sabahı erken saatlerde sokak kapısı yumruklandı. Ifemelu pazar sabahlarını severdi; kilise kıyafetleri içinde, oturma odasında babasıyla oturup annesinin hazırlanmasını beklerken zamanın yavaşça akmasını. Bazen babasıyla konuşur, bazen de sessiz kalırlardı; paylaşılmış ve memnuniyet veren bir sessizlik olurdu bu, tıpkı o sabah olduğu gibi. İşitilen tek ses buzdolabının mutfaktan yükselen uğultusuydu; ta ki kapı yumruklanana dek. Pazar sabahının kabaca bölünmesi. Ifemelu kapıyı açtı ve karşısında ev sahibini buldu; sabaha bir kadeh sek cinle başladığı söylenen, gözleri pörtlek ve kızarmış, şişman bir adam. Adam Ifemelu'nun üzerinden babasına bakıp, "Üç ay oldu! Hâlâ paramı bekliyorum!" diye bağırdı. Sesi Ifemelu'ya tanıdık geliyordu; komşuların yaşadığı dairelerden, onların evinden başka bir yerden her zaman yükselen o cırtlak bağırış. Ama şimdi adam kendi dairelerindeydi; ev sahibinin *onların* kapılarında bağırdığı, babasınınsa çelik gibi, sessiz bir yüz ifa-

desiyle ev sahibine baktığı bu sahne onu sarstı. Daha önce asla kira borçları olmamıştı. Ifemelu kendini bildi bileli bu dairede oturmuşlardı; sıkışık bir yerdi, mutfak duvarları gazyağından kararmıştı, okul arkadaşları ziyarete geldiğinde Ifemelu mahcup olurdu ama o güne dek asla kira borçları olmamıştı.

"Kabadayı," dedi babası ev sahibi gittikten sonra; başka da bir şey demedi. Söylenecek başka bir şey yoktu. Kira borçları vardı.

Annesi yanlarına geldi; şarkı söylüyordu ve bol miktarda parfüm sıkmıştı. Biraz fazla açık tonda pudraladığı yüzü kuru ve parlaktı. Bileğini Ifemelu'nun babasına uzattı; ince altın bileziğinin açık tokası sallanıyordu.

"Uju kiliseden sonra bize Yunus Malikâneleri'ndeki evi gezdirecek," dedi annesi. "Sen de gelir misin?"

"Hayır," dedi babası kısaca; Uju Hala'nın yeni yaşamı uzak durmak istediği bir konuymuş gibi.

"Gelsen iyi olur," dedi annesi ama babası bileziğin tokasını dikkatle kilitlerken yanıt vermedi, sonra da arabanın suyunu kontrol ettiğini söyledi.

"Tanrı vefalıdır. Uju'ya bak, adada ev alabilmek ne demek!" dedi annesi mutlulukla.

"Ama anne, Uju Hala orada yaşamak için cebinden tek *kobo* ödemeyecek, biliyorsun," dedi Ifemelu.

Annesi Ifemelu'ya kısa bir bakış attı. "O elbiseyi ütüledin mi?"

"Ütü gerekmiyor."

"Buruşuk. *Ngwa*,[1] git de ütüle. En azından elektriğimiz var. Ya da başka bir şey giy."

Ifemelu isteksizce kalktı. "Bu elbise buruşuk değil ki."

1. (İgbo dili) Çabuk. (Ç.N.)

"Git ve şunu ütüle. Herkese zor zamanlar geçirdiğimizi göstermeye gerek yok. Daha kötü durumda olanlar var. Bugün Rahibe Ibinabo'yla pazar çalışması var; haydi acele et de gidelim."

Rahibe Ibinabo güçlüydü ve gücünü fazla kullanmıyormuş gibi davranması onu daha da güçlü kılıyordu. Rahibin o ne isterse yaptığı söyleniyordu. Sebebi çok net değildi; bazıları kiliseyi birlikte kurduklarını bazıları rahibenin rahibin geçmişinden korkunç bir sır bildiğini bazılarıysa rahibenin rahipten daha fazla manevi kudreti olduğunu ama kadın olduğundan rahip olamadığını söylüyordu. İsterse rahip bir evliliğin onaylanmasına engel olabilirdi. Herkesi tanıyor, her şeyi biliyordu ve sanki hayat onu uzun süre oradan oraya fırlatmış gibi hırpalanmış bir havayla, aynı anda her yerdeymiş izlenimi veriyordu. Kaç yaşında olduğunu söylemek zordu, elli ya da altmış; bedeni sırım gibi ince, yüzü bir kabuklu canlınınki gibi kapalıydı. Asla gülmezdi; ama yüzünde sık sık dindarlara özgü hafif bir tebessüm belirirdi. Anneler ona saygıyla karışık bir korku duyardı; ona ufak hediyeler getirir, kızlarını pazar çalışmasına şevkle teslim ederlerdi. Rahibe Ibinabo, genç kadınların kurtarıcısıydı. Sorunları olan ve sorun çıkaran kızlarla konuşması istenirdi. Bazı anneler, kızlarının kilisenin arkasındaki dairede onunla yaşayıp yaşayamayacağını sorardı. Ama Ifemelu, Rahibe Ibinabo'nun genç kızlara karşı içten içe bir düşmanlık beslediğini seziyordu. Rahibe Ibinabo genç kızları sevmiyordu, onları sadece izliyor ve uyarıyordu; sanki içlerindeki hâlâ tazeliğini koruyan, kendisindeyse çoktan kurumuş olan şey onu öfkelendiriyordu.

"Geçen cumartesi dar pantolon giydiğini gördüm," dedi Rahibe Ibinabo, Christie adlı kıza, abartılı bir fısıl-

tıyla; fısıldıyormuş gibi görünecek ama diğer herkesin işitebileceği kadar yüksekti sesi. "Bazı şeyler hoş görülebilir ama bu doğru oldukları anlamına gelmez. Dar pantolon giyen bir kız, erkekleri baştan çıkarmak ister gibi görünür, bu da günahtır. Bundan sakınmak en doğrusu."

Christie alçakgönüllü, minnettarlık ve utanç içinde başını salladı.

Kilisenin arka odasındaki iki minik pencere içeriye fazla ışık almadığından elektrik ampulü gün boyunca sürekli yanıyordu. Bağış toplamak için kullanılan zarflar masanın üzerinde yığılmıştı, yanlarında da narin kumaşları andıran renkli peçeteler duruyordu. Kızlar çalışmaya başladılar. Kısa süre içinde bazıları zarfların üzerini dolduruyordu; diğerleriyse peçetelerden parçalar kesip kıvırıyor, tutkalla çiçek şekli verdikten sonra iple birbirlerine geçirip kabarık çelenkler yapıyorlardı. Gelecek pazar düzenlenecek özel Şükran Günü ayininde bu çelenkler Şef Omeneka'nın kalın boynuyla aile üyelerinin daha narin boyunlarına takılacaktı. Şef kiliseye iki yeni kamyonet bağışlamıştı.

"Şu gruba katıl," dedi Rahibe Ibinabo.

Ifemelu kollarını kavuşturdu; söylememesi gerektiğini bildiği bir şeyi söylerken hep olduğu gibi sözcükler boğazından adeta fışkırdı: "Neden hırsızın teki için süsleme yapayım?"

Rahibe Ibinabo şaşkınlıkla bakakaldı. Odaya sessizlik hâkim oldu. Diğer kızlar da merakla bakıyordu.

"Ne dedin sen?" diye sordu Rahibe Ibinabo sesini alçaltarak; Ifemelu'ya özür dilemesi, söylediklerini geri alması için bir şans veriyordu. Ama Ifemelu duramayacağını hissetti, kalbi küt küt atıyor, süratle patika aşağı yuvarlanıyordu.

"Şef Omenka bir 419 dolandırıcısı[1] ve bunu herkes biliyor," dedi. "Kilise 419 dolandırıcılarıyla dolu. Bu salonun kara parayla inşa edildiğini neden görmezden gelelim?"

"Bu Tanrı'nın işi," dedi Rahibe Ibinabo sessizce. "Tanrı'nın işini yapamıyorsan gitmelisin. Git." Ifemelu aceleyle odayı terk etti, kiliseden çıkarak otobüs durağına ilerledi. Olanların on dakika içinde kilisenin ana binasındaki annesinin kulağına gideceğini biliyordu. Günü berbat etmişti. Uju Hala'nın evini görmeye gidip birlikte güzel bir öğle yemeği yiyeceklerdi. Oysa şimdi annesi sinirlenip huysuzluk edecekti. Keşke bir şey demeseydi. Ne de olsa kilisenin ön sırasında özel yerleri olan, kiliseye sanki çiklet dağıtırmış gibi kolaylıkla araba bağışlayan 419 dolandırıcıları için daha önce de çelenk yapmıştı. Bu adamların davetlerine katılmış, pilav, et ve lahana salatası –hırsızlıkla kirlenmiş yemekler– yemişti; bunları bilerek yemişti ve lokması boğazında kalmamıştı; lokmasının boğazında kalabileceğini düşünmemişti bile. Ama bugün farklı bir şey olmuştu. Rahibe Ibinabo dinî rehberlik görünümündeki o zehirli garezini saçarak Christie'yle konuşurken Ifemelu ona bakmış ve bir anda karşısında annesini görmüştü. Annesi daha nazik, daha sade bir kadındı; ama Rahibe Ibinabo gibi o da olayları olduğu haliyle görmeyi reddeden biriydi. Kendi küçük arzularını din peleriniyle örtmesi gereken biri. Ifemelu bir anda gölgelerle dolu o ufak odada kalamayacağını hissetti. Önceleri her şey zararsız görünüyordu, annesinin inancı zarafetle bezeliydi; ama aniden değişmişti durum. Kısa bir an için annesinin annesi olmamasını diledi ve bundan

1. Kısa sürede büyük kazançlar elde edecekleri vaadiyle insanlardan para toplayan dolandırıcılar. Organize şekilde ilk kez 1980'lerde Nijerya'da uygulanmıştır. Adını ceza kanununun 419. maddesinden almaktadır. (Ç.N.).

dolayı kendini suçlu ya da üzgün hissetmedi ama suçluluk ve üzüntü karışımı tek bir hisse kapıldı.

Durak korkutucu bir şekilde boştu; durağı dolduran onca insanı hayal etti; şimdi kiliselerde ilahiler okuyor, dua ediyorlardı. Otobüs beklerken eve mi yoksa bir süre beklemek için başka bir yere mi gitmesi gerektiğini düşünüyordu. En iyisi eve gidip yüzleşmesi gereken şeyle yüzleşmekti.

Annesi kulağını çekti; neredeyse nazikçe asıldı, sanki canını gerçekten yakmak istemiyor gibi. Ifemelu'nun çocukluğundan beri yapardı bunu. Ifemelu yanlış bir şey söylediğinde, "Seni döverim!" derdi ama asla dövmezdi, sadece böyle gevşekçe kulağını çekerdi. Bu kez kızının kulağını iki kere çekti; ikincisinde, söylediklerine vurgu yapmak için. "Şeytan seni kullanıyor. Bunun için dua etmelisin. Yargılama. Yargılamayı Tanrı'ya bırak!"

Babası da, "Mizacındaki kışkırtıcı eğilimi dizginlemelisin Ifemelu," dedi. "Okulda itaatsizliğinden dolayı mimlendin ve sana söyledim, fevkalade olan akademik başarılarını bu şimdiden lekeledi. Benzer bir durumu kilisede de yaratmana gerek yok."

"Evet baba."

Uju Hala geldiğinde, Ifemelu'nun annesi ona olup biteni anlattı. "Ifemelu'yla konuş. Sadece seni dinler. Beni kilisede böyle mahcup etmek istemesine neden olacak ne yaptığımı sor ona. Rahibe Ibinabo'ya hakaret etti! Bu rahibe hakaret etmek gibi bir şey! Bu kız neden böyle bir baş belası olmak zorunda? Bu davranışlarına baktıkça keşke erkek olsaydı, diyorum."

"Abla, biliyorsun, onun sorunu çenesini ne zaman tutacağını bilmemesi. Merak etme, ben onunla konuşurum," dedi Uju Hala. Arabulucu rolünü üstlenerek kuzeninin karısını yatıştırdı. Ifemelu'nun annesiyle araları

her zaman iyi olmuştu; derinlikli bir diyaloğa girmekten dikkatle kaçınan iki insan arasındaki kolay ilişkilerdendi bu. Belki Uju Hala, kendisine kucak açtığı, hayatlarında kalıcı bir yeri olan özel akraba konumunu kabul ettiği için Ifemelu'nun annesine minnettardı. Ifemelu, o büyürken yanlarında kalan kuzenler, teyzeler ve amcalar sayesinde kendini hiç tek çocuk gibi hissetmemişti. Evde sürekli valizler, çantalar olur; bazen bir ya da iki akraba haftalarca oturma odasında yer yatağında yatarlardı. Bunlar genellikle baba tarafından akrabalardı, Lagos'a bir zanaat öğrenmek, okumak ya da iş aramak için getirilmişlerdi; böylece babasının köyde bıraktığı ailesi, tek çocuk sahibi kardeşlerinin diğerlerine yardım etmek istemediğini söyleyemezdi. Babası kendini onlardan sorumlu hissediyor, herkesin akşam saat sekizden önce evde olmasında ısrar ediyor, evde yeterince yiyecek bulunmasını sağlıyor ve banyoya giderken bile yatak odasının kapısını kilitliyordu; çünkü bir şeyler çalmak için odaya dalabilirlerdi. Ama Uju Hala farklıydı. O metruk yerde harcanmayacak kadar zeki, diyordu babası. Uju Hala amcasının kızıydı ama babası onu küçük kardeşi gibi görüyor, ona daha koruyucu, daha yakın davranıyordu. Ifemelu ve Uju Hala'yı yatakta kıvrılmış halde sohbet ederken gördüğünde sevgiyle, "Siz gidi sizi," derdi. Uju Hala, Ibadan'da üniversiteye devam etmek için evden ayrılınca babası Ifemelu'ya, "Uju senin üzerinde yatıştırıcı bir etki yarattı," demişti, adeta özlemle. Ifemelu ve Uju Hala'nın birbirlerine yakınlığını kendi doğru seçiminin bir kanıtı olarak görüyor gibiydi; sanki ailesine bilerek bir armağan sunmuş, karısı ve kızı arasında bir tampon bölge kurmuştu.

Uju Hala yatak odasında Ifemelu'ya, "O çelengi yapmalıydın," dedi. "Her şeyi söylememen gerektiğini anlattım sana. Bunu öğrenmen gerek. Düşündüğün *her şeyi* söylemene gerek yok."

"Annem niçin generalden aldıklarına, bunları sanki Tanrı yollamış gibi davranmadan sevinemiyor?"

"Onları Tanrı'nın yollamadığını kim söyledi?" dedi Uju ve dudaklarını aşağıya doğru büktü. Ifemelu güldü.

Aile içinde anlatılanlara göre, Ifemelu üç yaşında, tanımadığı biriyle karşılaştığında çığlığı basan huysuz bir bebekken on üç yaşındaki sivilceli Uju Hala'yı daha görür görmez ona doğru yürümüş, kucağına tırmanmış ve orada kalmıştı. Ifemelu böyle bir şeyin gerçekten olup olmadığını bilmiyordu; belki de aralarındaki yakınlığın başlayışına ilişkin büyülü bir öykü şeklinde sürekli anlatıla anlatıla gerçekten yaşanmış gibi kabul görmüştü. Ifemelu'nun minik elbiselerini Uju Hala dikerdi; Ifemelu büyüdükçe de birlikte moda dergilerine bakmaya, model seçmeye başlamışlardı. Uju Hala, Ifemelu'ya avokadoyu ezip yüzüne maske yapmayı, Robb'u[1] sıcak suda eritip buharını yüzüne uygulamayı ve sivilcesini diş macunuyla kurutmayı öğretti. Uju Hala, Ifemelu'ya kapaklarındaki yarı çıplak kadınları gizlemek için gazeteye sarılmış James Hadley romanları getirdi; komşulardan bit kaptığında saçlarını sıcak düzleştiriciyle temizledi ve onu ilk âdet döneminde karşısına alarak, annesinin erdemli yaşamakla ilgili İncil'den alıntılarla doldurduğu ama kramplara ve pedlere dair hiçbir şeye değinmeyen eğitimini tamamlayacak bilgiler verdi. Ifemelu, Obinze'yle tanıştığında Uju Hala'ya hayatının aşkıyla karşılaştığını söyledi, Uju Hala da kendisini öpmesine ve dokunmasına izin vermesini ama şeyini içine sokmasına izin vermemesini söyledi.

1. Mentollü merhem markası. (Ç.N.)

4. bölüm

Tanrılar, göklerde dolaşıp gençlik aşklarını veren ve alan kutsal varlıklar, Obinze'nin Ginika'yla çıkmasına karar vermişti. Obinze okuldaki yeni çocuktu; kısa boylu da olsa hoş bir çocuktu. Nsukka'daki üniversitenin orta-öğrenim bölümünden transfer olmuştu; annesiyle ilgili dedikodu fırtınasından birkaç gün içinde herkes haberdardı. Annesi Nsukka'da bir adamla, bir başka hocayla kavga etmişti, gerçek bir kavgaydı; yumruklaşmış, birbirlerini itip kakmışlardı, üstelik kavgayı annesi kazanmıştı, hatta adamın kıyafetlerini parçalamıştı; bunun üzerine üniversiteden iki yıl uzaklaştırma cezası almış ve dönebileceği güne dek Lagos'a yerleşmişti. Bu sıra dışı bir öyküydü; pazarcı kadınlar dövüşürdü, deli kadınlar dövüşürdü ama hoca olan kadınlar dövüşmezdi. Obinze soğukkanlı ve içe dönük yapısıyla bu durumu daha da ilgi çekici kılıyordu. Obinze kasıntı, pervasızca havalı erkeklerin, Koca Erkekler'in arasına çabucak kabul edildi; onlarla koridorlarda takılıyor, toplantılarda salonun arka tarafında dikiliyordu. Koca Erkekler'in hiçbiri gömleklerini pantolonlarının içine sokmaz, bu nedenle öğretmenlerle başları belaya, büyük belaya girerdi; ama Obinze her gün okula gömleği düzgünce pantolonuna sıkıştırılmış şekilde geliyordu ve kısa sürede Koca Erkekler'in

hepsi, hatta en havalıları olan Kayode DaSilva bile gömleği pantolonuna düzgünce sokulmuş halde gelmeye başladı.

Kayode tüm tatilleri ailesinin İngiltere'deki evinde geçiriyordu; Ifemelu'nun fotoğraflarda gördüğü kadarıyla kocaman ve ürkütücü bir evdi bu. Kız arkadaşı Yinka da onun gibiydi; o da sık sık İngiltere'ye gider, Ikoyi'de yaşar ve İngiliz aksanıyla konuşurdu. Yinka sınıfın en popüler kızıydı; okul çantası deriydi, üzerine iri harflerle adının başharfleri işlenmişti; sandaletleri daima başkalarınınkinden farklıydı. İkinci en popüler kız, Ifemelu'nun en yakın arkadaşı olan Ginika'ydı. Ginika sık sık yurtdışına çıkmaz, bundan dolayı Yinka gibi *uzakların* havasını taşımazdı; ama karamel rengi teni ve örülmediğinde afro gibi dikilmeyip boynuna dökülen dalgalı saçları vardı. Her yıl sınıfın en güzel kızı seçilir ve alaycı bir edayla, "Sadece melez olduğumdan," derdi. "Nasıl Zainab'dan daha güzel olabilirim?"

Böylece hayatın olağan akışı doğrultusunda tanrıların Obinze ve Ginika'yı eşleştirmesi gerekiyordu. Kayode, anne ve babası Londra'dayken konuk evlerinde apar topar bir parti verdi. Ginika'ya, "Partide seni adamım Zed'le tanıştıracağım," dedi.

"Fena bir çocuk değil," dedi Ginika gülümseyerek.

"Umarım annesinin kavgacı genlerini almamıştır," diye takıldı Ifemelu. Ginika'nın bir erkekle ilgilendiğini görmek güzeldi; Koca Erkekler'in hemen hepsi onunla şansını denemiş ama hiçbiri ilgisini uzun soluklu çekmemişti; Obinze sessize, uygun bir eşe benziyordu.

Ifemelu ve Ginika partiye birlikte gittiler; parti henüz başlamıştı, dans pisti boştu, oğlanlar ellerinde müzik kasetleriyle ortalıkta koşuşturuyordu, havaya hâlâ utangaçlığın ve beceriksizliğin kokusu hâkimdi. Ifemelu, Kayode'nin evine her gelişinde burada, Ikoyi'de, yolları ça-

kıl döşeli zarif muhitte, beyazlar giyen uşaklarla yaşamanın nasıl bir şey olduğunu hayal ederdi.

"Bak, Kayode yeni çocukla birlikte," dedi Ifemelu.

"Bakmak istemiyorum," dedi Ginika. "Geliyorlar mı?"

"Evet."

"Ayakkabılarım çok sıktı."

"Sıkan ayakkabılarla da dans edebilirsin," dedi Ifemelu.

Oğlanlar yanlarına gelmişti. Obinze kalın, fitilli kadifeden ceketiyle fazla şıktı; Kayode ise bir tişört ve kot pantolon giymişti.

Kayode, "Selam fıstıklar!" dedi. Uzun ve inceydi; ev sahibi olmanın rahatlığı içindeydi. "Ginika, seni arkadaşım Obinze'yle tanıştırayım. Zed, bu Ginika; Tanrı onu senin için yarattı, tabii uğruna çabalamaya hazırsan!" Şimdiden hafif sarhoş bir halde sırıtıyordu; altın çocuk, altından bir çöpçatanlık peşindeydi.

"Selam," dedi Obinze, Ginika'ya.

"Bu da Ifemelu," dedi Kayode. "Diğer adıyla Ifemsco. Ginika'nın sağ koludur. Doğru davranmazsan seni döver."

Hepsi birden güldüler.

"Selam," dedi Obinze. Ifemelu'yla göz göze geldi ve bakışları kilitlendi.

Kayode sohbete başlamıştı; Obinze'ye Ginika'nın anne babasının da üniversitede hoca olduklarından söz ediyordu. "Yani ikiniz de kitap insanlarısınız," dedi. Bunun üzerine Obinze'nin devreye girmesi, Ginika'yla konuşmaya başlaması, Kayode'nin yanlarından ayrılması, Ifemelu'nun onu takip etmesi, böylece tanrıların arzusunun yerine gelmesi gerekiyordu. Ama Obinze az konuştu ve sohbeti Kayode sürdürmek zorunda kaldı; sesini yükseltti ve zaman zaman, oğlanı dürtmek istercesine bakışlarını Obinze'ye çevirdi. Ifemelu tam ne zaman olduğundan emin değildi ama Kayode konuşurken tuhaf

bir şey oldu. İçinde bir canlanma, bir uyanış. Bir anda Obinze'yle aynı havayı solumak istediğini fark etti. Aynı zamanda ânın, şimdinin güçlü bir şekilde ayırdına vardı; Toni Braxton'ın kasetten yükselen sesinin –*ister hızlı ister yavaş, bırakmıyor beni, sarsmıyor*– Kayode'nin babasının evin ana binasından yürütülen konyağının, koltukaltlarına sürtünen dar beyaz gömleğin. Uju Hala gömleği, göbeğinin üzerinde gevşek bir düğümle bağlatmıştı ve Ifemelu bu şekilde gerçekten havalı mı yoksa budala gibi mi göründüğünü merak ediyordu.

Müzik aniden durdu. Kayode, "Geliyorum," dedi ve sorunun ne olduğunu anlamak üzere yanlarından ayrıldı; yeniden sessizlik çökünce Ginika bileğindeki metal bilezikle oynadı.

Obinze bir kez daha Ifemelu'yla göz göze geldi.

"O ceketin içinde pişmedin mi?" diye sordu Ifemelu. Sorusu kendini frenleyemeden ağzından dökülüvermişti; sözcükleri bilemeye, oğlanların gözlerindeki dehşeti görmeye o kadar alışıktı ki. Ama Obinze gülümsüyordu. Soru hoşuna gitmiş gibiydi. Ifemelu'dan çekinmiyordu.

"Hem de nasıl," dedi. "Ama ben taşralı bir ahmağım ve bu benim kentteki ilk partim; o yüzden kusuruma bakma." Dirsekleri yamalı yeşil ceketini yavaş yavaş çıkardı; altına uzun kollu bir gömlek giymişti. "Şimdi bu ceketi kolumda taşımak zorundayım."

"Ben tutabilirim," dedi Ginika. "Kusura bakma Ifem ama ceket çok güzel."

"Teşekkürler ama dert etme. Böyle giyinmenin cezası olarak ben taşımalıyım." Gözleri parlayarak Ifemelu'ya bakıyordu.

"Öyle demek istemedim," dedi Ifemelu. "Sadece oda çok sıcak ve bu ceket ağır görünüyor."

"Sesini sevdim," dedi Obinze, neredeyse Ifemelu'nun sözünü keserek.

Yanıtı hep hazır olan Ifemelu kurbağa gibi vırakladı: "Sesimi mi?"

"Evet."

Müzik başlamıştı. "Dans edelim mi?" diye sordu Obinze.

Ifemelu başını salladı.

Obinze, Ifemelu'nun elini tuttu ve Ginika'ya, sanki kız artık görevini tamamlamış tatlı bir refakatçiymiş gibi gülümsedi. Ifemelu, Mills and Boon'un[1] aşk romanlarını aptalca bulurdu; bazen arkadaşlarıyla o öyküleri canlandırırlardı; erkeği Ifemelu ya da Ranyinudo, kadını da Ginika ya da Priye oynardı –erkek kadını sımsıkı kavrar, kadın gevşekçe mücadele eder, sonra tiz inlemelerle erkeğin kollarına yıkılırdı– ve hepsi de gülmekten yere yatardı. Ama Kayode'nin partisinde, dolmakta olan dans pistinde Ifemelu o romantik öykülerdeki basit gerçeği görerek sarsıldı. Bir erkek yüzünden midenizin düğümlenip açılmayı reddedebileceği, eklemlerinizin yerinden çıkabileceği, uzuvlarınızın müziğe eşlik etmeyebileceği ve en kolay hareketlerin bir anda kurşun gibi ağır gelebileceği gerçekti. Hızla hareket ederken, gözünün ucuyla Ginika'yı gördü; ağzı hafifçe iki yana sarkmış, olup bitene inanamıyormuş gibi şaşkın bir ifadeyle onları izliyordu.

"Az önce gerçekten 'taşralı ahmak' dedin," dedi Ifemelu, sesini müziği bastıracak kadar yükselterek.

"Ne?"

"Kimse 'taşralı ahmak' demez. Kitaplarda geçen şeylerdendir bu."

"Bana hangi kitapları okuduğunu söylemelisin," dedi Obinze.

Ona takılıyordu; Ifemelu espriyi tam olarak anlamasa da güldü. Sonraları, o gün dans ederlerken birbirlerine

1. Çoksatar aşk romanlarıyla meşhur İngiliz yayınevi. (Ç.N.)

söyledikleri her şeyi anımsamış olmayı diledi. Onun yerine ayaklarının yerden kesilmiş olduğunu anımsıyordu. Işıklar sönüp de blues dansı başladığında karanlık bir köşede onun kollarının arasında olmayı isterdi ama Obinze, "Hadi dışarı çıkıp konuşalım," dedi.

Konuk evinin dışında, bekçinin tuvaletine benzeyen ve rüzgâr estiğinde pis bir koku yayan dar bir kabinin yanındaki beton tuğlaların üzerine oturdular. Birbirlerini tanımaya aç, uzun uzun konuştular. Obinze henüz yedi yaşındayken babasının öldüğünü ve kampüsteki evlerinin yakınlarındaki ağaçlıklı yolda babasının ona üç tekerlekli bisiklete binmeyi öğretişini nasıl da net anımsadığını; ama zaman zaman panik içinde babasının yüzünü anımsayamadığını fark ettiğini ve ona ihanet ettiği kaygısına kapılarak hemen oturma odasındaki çerçeveli fotoğrafına bakmaya koştuğunu anlattı.

"Annen bir daha evlenmek istemedi mi?"

"İstese bile benim yüzümden evlenmezdi sanırım. Onun mutlu olmasını istiyorum ama yeniden evlenmesini istemiyorum."

"Yerinde olsam ben de öyle hissederdim. Gerçekten bir hocayla kavga etti mi?"

"Sen de işittin o öyküyü demek."

"Nsukka Üniversitesi'nden bu nedenle ayrılmak zorunda kaldığı söyleniyor."

"Hayır, kavga etmedi. Bir komitede görev yapıyordu ve bu anlatılan hocanın fonları kötüye kullandığını tespit ettiler; annem onu diğerlerinin önünde suçladı, adam da sinirlenerek anneme tokat attı. Bir kadının onunla bu şekilde konuşmasını kabul edemeyeceğini söyledi. Bunun üzerine annem ayağa kalktı, konferans salonunun kapısını kilitledi ve anahtarı sutyenin içine koydu. Adama onu tokatlayamayacağını çünkü kendisinden güçlü olduğunu; ama adamın annemi tokatladığını gören herkesin içinde

kendisinden özür dilemesi gerektiğini söyledi. Adam da özür diledi. Ama annem bunun içten bir özür olmadığını biliyordu. Adamın, 'İyi, tamam, işitmek istediğin buysa üzgünüm, şimdi anahtarı ver bakalım,' der gibi özür dilediğini söyledi. O gün eve geldiğinde gerçekten çok sinirliydi; her şeyin nasıl da değişmiş olduğunu, artık birinin bir başkasını böyle uluorta tokatlayabilmesinin ne demek olduğu hakkında konuşup durdu. Bu olayla ilgili tebliğler, makaleler yazdı; sonra işin içine öğrenci birliği de girdi. İnsanlar, Aa, dul bir kadına nasıl tokat atabildi, diyorlardı ve bu annemi daha da sinirlendiriyordu. Annem, onu savunacak bir kocası olmadığından değil, bütünüyle insan olduğundan kendisine tokat atılamayacağını söylüyordu. Bazı kız öğrencileri, üstünde 'Bütünüyle İnsan' yazan tişörtler hazırladılar. Sanırım bu da annemin şöhretini artırdı. Genellikle sessiz biridir, fazla arkadaşı yoktur."

"Lagos'a bu yüzden mi geldi?"

"Hayır. Bu ücretli izni bir süredir planlıyordu. Bana iki yıllık iznini kullanacağını ilk söylediği zamanı anımsıyorum; heyecanlanmıştım çünkü Amerika'ya gideceğimizi sanmıştım; arkadaşlarımdan birinin babası Amerika'ya yeni gitmişti; sonra annem Lagos'a geleceğimizi söyleyince, ne kadar anlamsız, dedim. Nsukka'da kalmaktan hiçbir farkı yoktu."

Ifemelu güldü. "Ama en azından Lagos'a gelmek için de uçağa biniliyor."

"Evet ama biz karayoluyla geldik," dedi Obinze gülerek. "Şimdi Lagos'a geldiğimiz için mutluyum, yoksa seninle tanışamazdım."

"Ya da Ginika'yla," diye takıldı Ifemelu.

"Böyle konuşma."

"Arkadaşların seni öldürecek. Onun peşinden koşman gerekiyordu."

"Senin peşinden koşuyorum."

Bu anı hep anımsayacaktı; bu sözcükleri. *Senin peşinden koşuyorum.*

"Bir süre önce seni okulda gördüm. Hatta Kay'e seni sordum," dedi Obinze.

"Ciddi misin?"

"Laboratuvarın orada seni elinde bir James Hadley Chase'le gördüm. Ve dedim ki, Ah güzel, ümit var. Okuyan biri."

"Sanırım hepsini okudum."

"Ben de. En sevdiğin hangisi?"

"*Miss Shumway Waves a Wand*."

"Benimki *Want to Stay Alive*?[1] Bitirmek için bir gece sabahladım."

"Evet, onu da severim."

"Diğer kitaplar peki? Klasiklerin hangilerini seviyorsun?"

"Klasikler, *kwa*?[2] Ben sadece polisiye ve gerilim seviyorum. Sheldon, Ludlum, Archer."

"Ama doğru düzgün kitaplar da okuman lazım."

Ifemelu, ciddiyetine şaşırmış bir halde Obinze'ye baktı. "*Aje-butter!*[3] Üniversiteli çocuk seni! Profesör annen öğretmiş olmalı bunları sana."

"Hayır, cidden." Obinze duraksadı. "Okuman için sana birkaç kitap vereyim. Ben Amerikan edebiyatını seviyorum."

"Doğru düzgün kitaplar da okuman lazım," diye onu taklit etti Ifemelu.

"Peki ya şiir?"

"Sınıfta en son okuduğumuz hangisiydi, 'Yaşlı Gemici' mi? Çok sıkıcıydı."

1. Sırasıyla: Bayan Shumway Asa Sallıyor; Hayatta Kalma Arzusu. (Y.N.)
2. (İgbo dili) Onlar da mı? (Ç.N.)
3. (İgbo dili) Zengin, şımarık çocuk. (Ç.N.)

Obinze güldü; şiir konusunda konuşmaya ilgi duymayan Ifemelu, "Kayode benim hakkımda ne söyledi?" diye sordu.

"Kötü bir şey söylemedi. Seni seviyor."

"Ne dediğini söylemek istemiyorsun bana."

"'Ifemelu güzel hatundur ama başa beladır. Tartışmayı sever. Konuşur. Asla hemfikir olmaz. Ama Ginika tatlı bir kızdır,' dedi." Obinze duraksadı, sonra ekledi: "Tam da bunu duymayı umduğumu bilmiyordu. Çok iyi kızlarla ilgilenmiyorum ben."

"*Ahn-ahn*![1] Bana hakaret mi ediyorsun?" Yalandan kızarak Obinze'yi dürttü. Başa bela, farklı bir kız imajından her zaman memnundu; ara sıra bu izlenimin onu koruyan bir kabuk olduğunu düşünürdü.

"Sana hakaret etmediğimi biliyorsun," dedi Obinze, kolunu omzuna atıp Ifemelu'yu kibarca kendine çekerek; bedenleri ilk kez birbirine dokunmuştu ve Ifemelu kasıldığını hissetti. "Senin çok güzel olduğunu düşündüm ama sadece o kadar değil. Sen bir şeyi başka herkes yaptığı için değil, kendin istediği için yapacak birine benziyordun."

Ifemelu başını onunkine dayadı ve Obinze'yle birlikteyken her zaman hissedeceği şeyi ilk kez hissetti: Kendine şefkat duydu. Obinze onun kendisini sevmesini sağlıyordu. Onun yanında rahattı; teni sanki bedenine tam oturuyordu. Ona, Tanrı'nın var olmasını ne kadar istediğini ama var olmamasından korktuğunu anlattı; yaşamda ne yapmak istediğini bilmesi gerektiğinden ama üniversitede ne okumak istediğini bile bilmemekten kaygılandığını anlattı. Onunla tuhaf şeyler hakkında konuşmak Ifemelu'ya öyle doğal geliyordu ki. Bunu daha önce

1. (İgbo dili) Bir şaşkınlık ifadesi. (Y.N.)

hiç yapmamıştı. Bu kadar beklenmedik ve bu kadar eksiksiz bir güven, bu yakınlık onu ürkütüyordu. Birkaç saat öncesine dek birbirleri hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı; yine de dans etmeden önceki dakikalarda bir farkındalık paylaşmışlardı ve şimdi Ifemelu'nun tek düşünebildiği ona anlatmak istediği, onunla yapmak istediği şeylerdi. Yaşamlarındaki benzerlikler iyiye işaretti: İkisi de tek çocuktu, iki gün arayla doğmuşlardı ve memleketleri Anambra eyaletiydi. Obinze Abba'lı, Ifemelu Umunnachi'liydi ve kasabalar birbirine birkaç dakikalık mesafedeydi.

"*Ahn-ahn*! Amcalarımdan biri sürekli sizin köye gider!" dedi Obinze. "Birkaç kez ben de onunla gittim. Yollarınız berbat."

"Abba'yı biliyorum. Sizin yollarınız daha kötü."

"Köyünüze ne sıklıkla gidiyorsun?"

"Her Noel'de."

"Yılda sadece bir kez! Annemle ben sık sık gideriz, yılda en az beş kez."

"Ama İgbo dilini senden iyi konuştuğuma bahse girerim."

"İmkânsız," dedi Obinze ve İgbo dili konuşmaya başladı. "*Ama m atu inu.* Atasözlerini bile biliyorum."

"Evet. Basit olanları herkes bilir. Kurbağa öğle sıcağında durduk yere sıçramaz."

"Hayır. Ciddi atasözlerini de biliyorum. *Akota ife ka ubi, e lee oba.* Çiftlikte çiftlikten büyük bir şey çıkarsa ambarı satarsın."

"Ah, benimle yarışmak mı istiyorsun?" diye sordu Ifemelu gülerek. "*Acho afu adi ako n'akpa dibia.* Doktorun çantasında her şey bulunur."

"Fena değil," dedi Obinze. "*E gbuo dike n'ogu uno, e luo na ogu agu, e lote ya.* Kendi toprağından bir savaşçıyı öldürürsen, düşmanınla savaşırken onu anımsarsın."

Atasözleri sıraladılar. Ifemelu ancak iki tane daha söyleyebildi, Obinze'yse devam etmeye can atıyordu.

"Bu kadar çok atasözü nereden biliyorsun?" diye sordu Ifemelu; etkilenmişti. "Çoğu erkek bırak atasözü bilmeyi İgbo dili konuşamıyor bile."

"Amcalarım konuşurken dinliyorum. Bence babam bundan hoşlanırdı."

Sessiz kaldılar. Birkaç oğlanın toplandığı konuk evinin girişinden sigara dumanı yükseliyordu. Havada partinin gürültüsü dolaşıyordu: bangır bangır çalan müzik, yüksek sesli konuşmalar, hepsi de kendini ertesi gün hissedeceğinden daha rahat ve özgür hisseden oğlanlarla kızların tiz kahkahaları.

"Öpüşmeyecek miyiz?" diye sordu Ifemelu.

Obinze irkilmiş gibiydi. "Bu da nereden çıktı?"

"Sadece soruyorum. Burada epeydir oturuyoruz ya."

"Tüm istediğimin bu olduğunu düşünmeni istemem."

"Peki ya benim istediğim?"

"Sen ne istiyorsun?"

"Sence ben ne istiyorum?"

"Ceketimi mi?"

Ifemelu güldü. "Evet, şu meşhur ceketini."

"Beni utandırıyorsun," dedi Obinze.

"Ciddi misin? Çünkü *sen beni* utandırıyorsun."

"Kimsenin seni utandırabileceğini sanmıyorum," dedi Obinze.

Öpüştüler, alınlarını birbirine yasladılar, el ele tutuştular. Obinze'nin öpüşü keyifliydi, neredeyse baş döndürücüydü; öpüşlerini çok salyalı bulduğu eski erkek arkadaşı Mofe'ninkine kesinlikle benzemiyordu.

Bunu birkaç hafta sonra Obinze'ye söylediğinde –"Öpüşmeyi nereden öğrendin? Eski erkek arkadaşımın salyalı beceriksizliğine hiç benzemiyor da," dedi– Obinze gülerek "salyalı beceriksizlik" lafını tekrarladı, sonra

bunun bir teknik değil, his olduğunu söyledi. Eski erkek arkadaşıyla aynı şeyi yapmıştı ama bu durumda fark, aşktı.

"Biliyor musun, ikimiz de ilk görüşte âşık olduk," dedi Obinze.

"İkimiz de mi? Zorla mı oluyor bu? Neden benim adıma da konuşuyorsun?"

"Sadece bir gerçeği dile getiriyorum. Didişmeyi bırak."

Obinze'nin neredeyse boş olan sınıfında, en arkadaki bir sırada yan yana oturuyorlardı. Teneffüsü sonlandıran zil ahenksiz bir gürültüyle çalmaya başladı.

"Evet, bu gerçek," dedi Ifemelu.

"Ne?"

"Seni seviyorum." Sözcükler ne kadar kolayca çıkmıştı ağzından, ne kadar yüksek sesle. Obinze'nin onu işitmesini istiyordu; önde oturan gözlüklü, çalışkan oğlanın da; dışarıda, koridorda toplanmış olan kızların da.

"Gerçek," dedi Obinze sırıtarak.

Obinze, Ifemelu için onun münazara kulübüne katılmıştı ve Ifemelu konuştuktan sonra en kuvvetli ve en uzun alkış ondan geliyordu, ta ki kızın arkadaşları, "Obinze, lütfen, yeter," diyene dek. Ifemelu da Obinze için spor kulübüne katıldı; onun futbol oynayışını izliyor, sahanın kenarında oturuyor ve Obinze'nin su şişesini tutuyordu. Ama Obinze en çok masa tenisini seviyordu; oynarken ter içinde kalıyor, bağırıyor, enerji dolu bir halde ışıldıyor, küçük beyaz topun canına okuyordu; Ifemelu onun becerisine, masanın o kadar berisinde durmasına karşın topu nasıl karşılayabildiğine hayret ediyordu. Obinze şimdiden okulun yenilmez şampiyonuydu; Ifemelu'ya daha önceki okulunda da böyle olduğunu söylemişti. Ifemelu'yla masa tenisi oynadıklarında Obinze gülüp, "Topa öfkeyle vurarak kazanamazsın ha!" diyordu. Ifemelu yüzünden arka-

daşları ona "kılıbık" diyordu. Bir keresinde arkadaşlarıyla okuldan sonra futbol oynamak üzere sözleşirlerken biri sordu, "Ifemelu sana izin verdi mi?" Obinze hemen yanıtladı: "Evet ama sadece bir saatim olduğunu söyledi." Ifemelu, Obinze'nin ilişkilerini böyle cesurca, rengârenk bir gömlek giyer gibi benimsemesinden hoşlanıyordu. Kimi zaman çok mutlu olmak onu kaygılandırıyordu. Düşünceli bir ruh haline bürünüyor, Obinze'yi tersliyor ya da ondan uzak duruyordu. Mutluluğu, uzaklara uçmak için bir kapı arıyormuşçasına içinde kanat çırpıp duran huzursuz bir şeye dönüşüyordu.

5. bölüm

Kayode'nin partisinden sonra Ginika'nın davranışları yapmacıklaştı; aralarında alışılmadık bir rahatsızlık gelişti.

"Böyle olacağını düşünmemiştim, biliyorsun," dedi Ifemelu. "En baştan itibaren sana bakıyordu Ifem," dedi Ginika ve bunun sorun olmadığını göstermek için Ifemelu'ya, çaba bile göstermeden erkeğini çaldığını söyleyerek takıldı. Neşesi zorlamaydı, abartılıydı ve Ifemelu suçluluk hissi altında eziliyor, durumu telafi etme isteğiyle yanıp tutuşuyordu. Bugüne dek hiç kavga etmediği, güzel, sempatik, popüler bir kız olan yakın arkadaşı Ginika'nın, Obinze'den bahsederken sesinde hep bir efkâr sezilmesine rağmen olanları umursamazmış gibi davranmak zorunda kalması Ifemelu'ya yanlış geliyordu. "Ifem, bugün bize ayıracak zamanın var mı yoksa hep Obinze'yle misin?" diye sorardı.

İşte bu yüzden, Ginika bir sabah okula gözleri kızarıp çökmüş bir halde gelip Ifemelu'ya, "Annem önümüzdeki ay Amerika'ya gideceğimizi söyledi," dediğinde Ifemelu neredeyse rahatladı. Arkadaşını özleyecekti ama Ginika'nın gitmesi, arkadaşlıklarını silkeleyip temizlemeye, eskiden kaldıkları yerden devam etmeye mecbur bırakacaktı onları. Ginika'nın annesi ve babası bir süre-

dir üniversiteden ayrılıp Amerika'da yeni bir başlangıç yapmaktan bahsediyorlardı. Bir keresinde onu ziyarete gittiğinde Ifemelu, Ginika'nın babasının, "Biz koyun değiliz. Bu rejim bize koyunmuşuz gibi muamele ediyor ve biz de koyunmuşuz gibi davranmaya başladık," dediğini işitti. "Yıllardır gerçek tek bir araştırma yapamadım; çünkü her gün grev düzenliyor ve ödenmeyen ücretler hakkında konuşuyorum; sınıflarda tebeşir bile yok." Ginika'nın babası ufak tefek, kara bir adamdı ve Ginika'nın iriyarı, kül renkli saçlı annesinin yanında daha da ufak ve daha da kara duruyordu; kararsız bir havası vardı, sürekli seçenekler arasında tereddütte düşmüş gibiydi. Ifemelu kendi anne babasına Ginika'nın ailesinin nihayet ülkeyi terk etmekte olduğunu söylediğinde babası içini çekip, "En azından seçme şansları var," dedi; annesi ise, "Tanrı onları kutsamış," dedi.

Ama Ginika yakınıyor, ağlıyor, yabancısı olduğu Amerika'da üzgün, arkadaşsız bir yaşam portresi çiziyordu. "Keşke onlar gitse de ben sizlerle kalabilsem," dedi Ifemelu'ya. Ifemelu, Ranyinudo, Priye ve Tochi, Ginika'nın evinde toplanmış, yatak odasında yanında götürmeyeceği kıyafetleri ayıklıyorlardı.

"Ginika, döndüğünde bizimle hâlâ konuşabileceğinden emin ol da," dedi Priye.

"Döndüğünde Bisi gibi ciddi bir Amerikana[1] olup çıkacak," dedi Ranyinudo.

"Amerikana"yı, dördüncü hecesini uzattıkları bu eğlenceli sözcüğü ve Bisi'yi düşününce kahkahalarla güldüler. Bisi onlardan bir sınıf küçüktü ve Amerika'ya yaptığı kısa bir yolculuğun ardından tuhaf, yapmacık tavırlar sergilemeye, Yoruba dilini artık anlamıyormuş gibi dav-

1. (Nijerya İngilizcesi) Amerikalılaşmış ya da Amerikalılaşmış gibi görünmeye çalışan kişiler için kullanılan sözcük. (Ç.N.)

ranmaya ve söylediği her İngilizce sözcüğe ağzında yuvarladığı bir *ar* eklemeye başlamıştı.

"Ama Ginika, cidden, şu anda senin yerinde olmak için her şeyimi verirdim," dedi Priye. "Neden gitmek istemediğini anlamıyorum. Her zaman dönme şansın var."

Okulda arkadaşları Ginika'nın çevresinde toplanıyordu. Kapıya dayanan bu ayrılık onu daha da arzu edilir kılıyormuş gibi hepsi onu şekerciye götürmek, okuldan sonra onunla görüşmek istiyordu. Ifemelu ve Ginika kısa teneffüste koridorda oturduklarında Koca Erkekler de onlara katılıyordu: Kayode, Obinze, Ahmed, Emenike ve Osahon.

"Ginika, Amerika'da nereye gidiyorsunuz?" diye sordu Emenike. Yurtdışına çıkanlara hayrandı. Kayode İsviçre'ye ebeveynleriyle yaptığı bir geziden döndüğünde, Emenike yere eğilip Kayode'nin ayakkabılarını okşamış, "Onlara dokunmak istiyorum çünkü karlara dokundular," demişti.

"Missouri," dedi Ginika. "Babam orada hocalık yapacak."

"Annen Amerikalı, *abi*?[1]" dedi Emenike. "Yani Amerikan pasaportun var?"

"Evet. Ama en son ben ilkokul üçüncü sınıftayken gitmiştik."

"Amerikan pasaportu, olabilecek en havalı şey," dedi Kayode. "Bana kalsa İngiliz pasaportumu hemen gidip değiştiririm."

"Ben de," dedi Yinka.

"Benim de neredeyse Amerikan pasaportum olacakmış," dedi Obinze. "Ben sekiz aylıkken ailem beni Amerika'ya götürmüş. Anneme hep, keşke biraz daha erken gidip beni orada doğursaymışsın, derim."

1. (İgbo dili) Değil mi? (Ç.N.)

"Şanssızlık, adamım," dedi Kayode.

"Benim pasaportum yok. Son seyahatimde annemin pasaportuna kayıtlıydım," dedi Ahmed.

"Ben de ilkokul üçe dek annemin pasaportuna kayıtlıydım; sonra babamın bize kendi pasaportlarımızı çıkarttırması gerekti," dedi Osahon.

"Ben hiç yurtdışına çıkmadım ama babam üniversite için beni yurtdışına göndereceğine söz verdi. Okulu bitirmeyi beklemektense keşke vize için hemen başvurabilsem," dedi Emenike. Konuşmasını bir sessizlik izledi.

Nihayet Yinka, "Bizi şimdi bırakma, okulu bitirene dek bekle," dedi ve Kayode'yle birlikte kahkahalara boğuldular. Diğerleri de güldü, hatta Emenike de; ama bu kahkahalarda alttan alta iğneleyici bir ton vardı. Yalan söylediğini biliyorlardı; Emenike'nin kendisine ait olmayan bir yaşam uydurma ihtiyacı o kadar güçlüydü ki, ailesinin zengin olmadığını herkesin bilmesine rağmen zenginliklerine dair hikâyeler anlatırdı. Konu dağıldı, eşanlı denklemleri çözmeyi bilmeyen matematik öğretmeni hakkında konuşmaya başladılar. Obinze, Ifemelu'nun elini tuttu ve uzaklaştılar. Bunu sık sık yapıyorlardı; yavaşça arkadaşlarının yanından ayrılarak kütüphanede bir köşeye oturuyor ya da laboratuvarın arkasındaki yeşillikte yürüyüşe çıkıyorlardı. Yürürlerken Ifemelu, Obinze'ye insanın "annesinin pasaportuna kayıtlı olmasının" ne anlama geldiğini bilmediğini, annesinin pasaportunun bile olmadığını söylemek istedi. Ama bir şey demedi, yanında sessizce yürüdü. O buraya, bu okula Ifemelu'dan daha uygundu. Ifemelu popülerdi, hemen her partiye çağrılıyor ve tüm okul toplandığında her zaman sınıfın "ilk üçü" arasında takdim ediliyordu; bununla birlikte yarı saydam bir farklılık sisiyle kuşatılmış hissediyordu kendini. Giriş sınavlarında çok başarılı olmasa ve babası kızının "hem kişilik hem de meslek kazandıran bir oku-

la" gitmesi konusunda bu kadar kararlı davranmasaydı burada olmazdı. İlkokulu farklıydı; anne babaları öğretmen ve memur olan, sabahları okula otobüsle gelen, özel şoförleri olmayan, kendisi gibi çocuklarla doluydu. "Telefon numaran ne?" sorusuna aldığı, "Telefonumuz yok," yanıtı karşısında Obinze'nin yüzünde beliren, hemen gizlediği o şaşkınlığı anımsıyordu.

Şimdi Obinze elini tutuyor, onu şefkatle sıkıyordu. Ifemelu'nun böyle açıksözlü ve farklı olmasına hayrandı; ama bunun altında yatanı göremiyordu sanki. Burada, yurtdışına çıkmış insanların arasında yer almak onun için normaldi. Yabancı şeylere, özellikle Amerikalı şeylere oldukça aşinaydı. Herkes Amerikan filmleri izliyor, birbiriyle soluk Amerikan dergilerini takas ediyordu; ama Obinze yüz yıl önce yaşamış Amerikan başkanlarıyla ilgili ayrıntıları biliyordu. Herkes Amerikan dizilerini izliyor ama Obinze Lisa Bonet'in *Şeytan Çıkmazı*'nda oynamak için *Cosby Ailesi*'nden ayrıldığını ve *Sürpriz Akraba*'nın kadrosuna girmeden önce Will Smith'in büyük borç içinde olduğunu biliyordu. Ifemelu güzel bir kıyafet giydiğinde ya da saçlarını iri iri ördüğünde, "Siyah bir Amerikalıya benziyorsun" yorumu Obinze'nin en büyük iltifatıydı. Bir numaralı yeri Manhattan'dı. "Burası Manhattan değil ya," derdi sık sık ya da "Manhattan'a git de nasıl yaşadıklarını gör." Ifemelu'ya sayfaları çevrilmekten kırışmış bir *Huckleberry Finn* verdi; Ifemelu onu eve dönerken otobüste okumaya başladı ama birkaç bölüm sonra bıraktı. Ertes gün kitabı kararlı ve sert bir hareketle Obinze'nin sırasına koydu. "Saçmalık, okunması mümkün değil," dedi.

"Farklı Amerikan lehçelerinde yazılmış," dedi Obinze.

"Ne olmuş yani? Yine de anlamıyorum."

"Ifem, sabırlı olmalısın. İçine girdiğinde çok ilginç bulacak ve elinden bırakamayacaksın."

"Elimden bıraktım bile. Lütfen doğru düzgün kitapların sende kalsın, ben de sevdiklerimi okuyayım. Bu arada kelime oyununu hâlâ benim kazandığımı da unutma, Bay Doğru Düzgün Kitap Okur."

Şimdi, sınıfa geri döndükleri sırada Obinze'nin elini bıraktı. Böyle hissettiği anlarda en ufak bir şeyde kalbi panik içinde acıyor, sıradan olaylar gözüne kötü yazgısının belirleyicisi gibi görünüyordu. Bu kez bu hisleri tetikleyen Ginika'ydı; sırt çantasını omzuna atmış, merdivenin yanında duruyordu, yüzünde gün ışığının altın huzmeleri; bir anda Ifemelu, Ginika ile Obinze'nin ne kadar çok ortak yönü olduğunu düşündü. Ginika'nın Lagos Üniversitesi'nin kampüsündeki evi, begonvillerle kaplı çitlerin süslediği bahçesi belki de Obinze'nin Nsukka'daki evine benziyordu; Obinze'nin, Ginika'nın kendisine daha uygun olduğunu fark edeceğini ve o zaman bu mutluluğun, aralarındaki bu kırılgan, titrek ışıklarla parlayan şeyin kaybolup gideceğini düşündü.

Obinze, bir sabah okulda toplanmalarının ardından Ifemelu'ya annesinin onu evlerine davet ettiğini söyledi.

"Annen mi?" diye sordu Ifemelu şaşırarak.

"Müstakbel gelinini tanımak istiyor sanırım."

"Obinze, dalga geçme!"

"Altıncı sınıftayken bir kıza yıl sonu partisinde eşlik etmiştim; annem bizi arabayla partiye bırakıp kıza bir mendil vermişti. 'Bir hanımefendinin her zaman mendille ihtiyacı olur,' demişti. Annem tuhaf davranabiliyor, *sha*.[1] Belki sana da mendil vermek istiyor."

"Obinze Maduewesi!"

1. Nijerya'nın melez İngilizcesinde "her neyse". (Ç.N.)

"Daha önce böyle bir şey yapmadı ama benim de daha önce ciddi bir kız arkadaşım olmadı. Sanırım sadece seni görmek istiyor. Öğle yemeğine gelmeni söyledi."

Ifemelu ona bakakaldı. Kafası doğru çalışan hangi kadın, oğlunun kız arkadaşının kendisini ziyaret etmesini isterdi? Bu tuhaf bir şeydi. "Öğle yemeğine gelsin" cümlesini bile insanlar kitaplarda söylerdi. Erkek arkadaş ve kız arkadaşsanız birbirinizin evlerine gitmezdiniz; akşamüstü derslerine, Fransızca kulübüne, birbirinizi okul dışında görebileceğiniz anlamına gelen her türlü etkinliğe kaydolurdunuz. Elbette Ifemelu'nun ailesi Obinze hakkında bir şey bilmiyordu. Obinze'nin annesinin daveti onu hem korkuttu hem heyecanlandırdı; günlerce ne giyeceğini düşündü.

"Kendin ol," dedi Uju Hala; Ifemelu yanıtladı: "Nasıl kendim gibi olabilirim? Ne demek ki bu?"

Obinze'nin annesini ziyaret ettiği gün, zili çalmadan önce bir süre kapının dışında bekledi; birdenbire çılgınca evden çıkıp gitmiş olmalarını diledi. Obinze kapıyı açtı.

"Selam. Annem de şimdi işten geldi."

Oturma odası havadardı; duvarda hiç fotoğraf yoktu, sadece uzun boyunlu, türbanlı bir kadını gösteren turkuvaz renkli bir tablo asılıydı.

"Bize ait olan tek şey bu. Diğer her şey zaten evde vardı," dedi Obinze.

"Çok hoş," diye mırıldandı Ifemelu.

"Sakin ol. Unutma, seni o çağırdı," diye fısıldadı Obinze annesi odaya girmeden hemen önce. Annesi Onyeka Onwenu'ya benziyordu; benzerlik şaşırtıcıydı: etli bir burun, dolgun dudaklar, Afrika kıvırcığı saçların çevrelediği yuvarlak bir yüz ve koyu kakao tonunda pürüzsüz bir cilt. Onyeka Onwenu'nun müziği Ifemelu'nun çocukluğunu aydınlatan bir sevinç kaynağıydı; çocukluğunun ardından da ışıltısını yitirmemişti. Babasının eve

onun *In The Morning Light* [Sabah Işığında] adlı yeni albümünü getirdiği günü hep anımsayacaktı; albümün kapağında yer alan yüzü bir vahiydi sanki; uzunca bir süre parmağını bu fotoğrafın üzerinde dolaştırmıştı. Babası bu albümü her çaldığında daireleri şenlenir, babası kadın ruhuyla demlenmiş şarkılara eşlik ederken açılır ve Ifemelu suçluluk içinde, babasının annesi yerine Onyeka Onwenu'yla evli olduğunu hayal ederdi. "İyi günler efendim," diyerek Obinze'nin annesini selamladığında, neredeyse kadının Onyeka Onwenu'nunki gibi eşsiz bir sesle şarkı söyleyerek yanıt vermesini bekledi. Ama kadının tiz, mırıltılı bir sesi vardı.

"Ne kadar güzel bir ismin var. Ifemelunamma,"dedi kadın.

Ifemelu birkaç saniye dili tutulmuş gibi kaldı. "Teşekkür ederim efendim."

"Tercüme eder misin?" dedi kadın.

"Tercüme mi?"

"Evet, ismini nasıl tercüme edersin? Obinze sana tercüme yaptığımı söyledi mi? Fransızcadan? Edebiyat dersleri veriyorum; İngiliz edebiyatı değil, İngilizce edebiyat dersleri; tercümeyle de hobi olarak ilgileniyorum. Şimdi senin ismini İgbo dilinden İngilizceye tercüme ettiğimizde karşılığı 'İyi Günlerde Yaratılmış' ya da 'Güzel Yaratılmış' olabilir; sen ne düşünüyorsun?"

Ifemelu bir şey düşünemiyordu. Bu kadın Ifemelu'da zekice şeyler söyleme arzusu uyandırıyordu ama Ifemelu'nun zihni boşalmıştı.

"Anne, Ifemelu seni ziyarete geldi, ismini tercüme etmeye değil," dedi Obinze şakadan bir bıkkınlıkla.

"Misafirimize ikram edeceğimiz meşrubatımız var mı? Çorbayı dondurucudan çıkardın mı? Haydi mutfağa geçelim," dedi annesi. Uzanarak Obinze'nin saçından ufak bir parça tiftik aldı; sonra hafifçe oğlunun kafasına

vurdu. Anne oğul arasındaki akışkan, şakacı dayanışma Ifemelu'yu tedirgin ediyordu. Baskıdan, sonuçlarla ilgili kaygılardan bağımsızdı bu; bir ebeveynle kurulan ilişkinin tanıdık biçimine bürünmüyordu. Birlikte yemek yaptılar; annesi çorbayı karıştırırken Obinze *garri* hazırlıyor, Ifemelu da kola içerek yanlarında duruyordu. Yardım etmek istemişti ama Obinze'nin annesi, mutfakta öyle herhangi birinin yardım etmesine izin vermiyormuş gibi, "Hayır tatlım, belki bir dahaki sefere," demişti. Cana yakın ve dobra, hatta sıcak biriydi; ama mahremiyetine önem veren bir yönü de vardı, kendisini dünyaya bütünüyle açmaya isteksizdi; Obinze gibi. Oğluna, bir kalabalığın ortasında bile, rahat bir şekilde içine kapanmayı öğretmişti.

"En sevdiğin romanlar hangileri, Ifemelunamma?" diye sordu Obinze'nin annesi. "Obinze'nin sadece Amerikan romanları okuduğunu biliyor musun? Umarım sen o kadar budala değilsin."

"Anneciğim, sen beni sadece bu kitabı sevmeye zorluyorsun," dedi Obinze, mutfak masası üzerindeki kitabı, Graham Greene'in *Meselenin Kalbi*'ni Ifemelu'ya göstererek. "Annem bu kitabı yılda iki kez okur. Neden bilmiyorum," dedi ona.

"Bilge bir kitap. İnsanla ilgili en anlamlı öykülerin zamana en çok direnenler olduğunu düşünüyorum. Senin okuduğun Amerikan kitapları çok hafif sıklet." Ifemelu'ya döndü. "Bu çocuk Amerika'ya abayı yakmış."

"Amerikan kitapları okuyorum çünkü Amerika gelecek demek, anneciğim. Kocanın orada eğitim gördüğünü sana anımsatırım."

"O, sadece ahmakların Amerika'ya gittiği dönemdi. Amerikan üniversiteleri o yıllarda İngiliz liseleriyle aynı seviyede görülüyordu. Evlendikten sonra o adamın üzerinde epey bir çalışmam gerekti."

"Diğer kızlar uzak dursun diye eşyalarını onun evinde bırakmana rağmen mi?"

"Amcanın palavra öykülerine kulak asmamanı kaç kere söyledim sana."

Ifemelu büyülenmiş gibi öylece duruyordu. Obinze'nin annesi o güzel yüzü, kültürlü edası ve mutfakta beyaz önlük takışıyla tanıdığı diğer bütün annelerden farklıydı. Bu evde gereksiz büyük laflarıyla babası hödük, annesiyse taşralı ve ufak kalırdı.

"Ellerini lavaboda yıkayabilirsin," dedi Obinze'nin annesi. "Sanırım hâlâ su var."

Yemek masasına oturdular; çorba içerek *garri* yedikleri sırada Ifemelu, Uju Hala'nın tembihlediği gibi "kendi" olmak için çaba harcıyordu ama "kendi"sinin ne olduğuna ilişkin artık bir fikri yoktu. Orada bulunmayı hak etmediğini hissediyor, Obinze'yle annesinin havasına uyum sağlayamıyordu.

"Çorba çok lezzetli olmuş efendim," dedi kibarca.

"Ah, çorbayı Obinze yaptı," dedi kadın. "Sana yemek yaptığından söz etmedi mi?"

"Evet ama çorba yapabildiğini bilmiyordum efendim," dedi Ifemelu.

Obinze sırıtıyordu.

"Evde yemek yapar mısın?" diye sordu Obinze'nin annesi.

Ifemelu yalan söylemek, yemek yaptığını ve yemek yapmaktan çok hoşlandığını söylemek istedi ama Uju Hala'nın sözlerini anımsadı. "Hayır efendim," dedi. "Yemek yapmayı sevmiyorum. Gece gündüz Indomie eriştesi yiyebilirim."

Obinze'nin annesi güldü, Ifemelu'nun dürüstlüğü hoşuna gitmiş gibiydi; güldüğünde, Obinze'nin yumuşak hatlı haline benzedi. Ifemelu yavaşça yemeğini yedi;

sonsuza dek orada, neşelerine bürünmüş halde yanlarında kalmayı ne kadar istediğini düşünüyordu.

Hafta sonları Obinze'nin annesi hamur işleri yaptığında ev vanilya kokardı. Bir turtanın üzerinde mango dilimleri, kuru üzümle dolup taşan küçük, kahverengi kekler. Ifemelu eritilmiş tereyağını karıştırıp meyveleri soyardı. Kendi annesi hamur işi yapmazdı; fırınları hamamböceği yuvasına dönmüştü.

"Obinze az önce 'gövdede,'[1] dedi efendim. Arabanızın gövdesinde olduğunu söyledi," dedi. Anne oğul arasındaki Amerikan-İngiliz çekişmesinde her zaman annenin tarafındaydı.

"Gövde bir ağacın parçasıdır, arabanın değil, sevgili oğlum," dedi annesi. Obinze program sözcüğünü "ğ"yle telaffuz ettiğinde annesi, "Ifemelunamma, lütfen oğluma söyler misin, Amerikanca konuşmuyorum. İngilizce konuşabilir mi lütfen?"[2]

Hafta sonları videoda filmler izliyorlardı. Gözleri ekrana dikili bir halde oturma odasında otururlarken zaman zaman annesi bir sahnenin olabilirliğine, az sonra olabileceklerin habercisi işaretlere ya da bir oyuncunun peruk takıp takmadığına ilişkin yorum yaptığında Obinze, "Anneciğim, *chelu*,[3] görelim," derdi. Bir pazar günü, filmin ortalarında annesi alerji ilacı almak için eczaneye gitti. "Bugün erken kapattıklarını unutmuşum," dedi. Arabanın motoru zayıf bir devirle çalışır çalışmaz Ifemelu ve Obinze, Obinze'nin odasına koşup yatağına atladılar;

1. *Trunk* Amerikan İngilizcesinde hem ağaç gövdesi hem de bagaj anlamına gelmektedir. İngiliz İngilizcesinde bagaj için *boot* kullanılır. (Ç.N.)

2. *Schedule* sözcüğü Amerikan telaffuzunda *k*, İngiliz telaffuzunda *ş* sessiziyle vurgulanır. (Ç.N)

3. (İgbo dili) Bekle, bekleyelim. (Ç.N.)

öpüşüyor, birbirlerine dokunuyorlardı; kıyafetleri sıyrılmış, yana kaymış, yarı yarıya soyunmuşlardı. Birbirine değen tenleri sıcacıktı. Kapıyı ve pencerenin panjurlarını açık bırakmışlardı, her ikisi de annesinin arabasının sesini kaçırmamak için pür dikkat uyanıktı. Saniyeler içinde üstlerini başlarını toplayıp oturma odasına geri döndüler ve video kaydını yeniden çalıştırdılar.

Obinze'nin annesi içeri girip televizyona kısa bir bakış attı. "Ben gittiğimde de bu sahneyi izliyordunuz," dedi alçak sesle. Buz gibi bir sessizlik oldu; ekrandaki film bile sessizleşti. Sonra pencereden içeriye bir sokak satıcısının cılız bağırışları süzüldü.

"Ifemelunamma, lütfen gelir misin?" dedi Obinze'nin annesi, içeriye geçerek.

Obinze yerinden kalktı ama Ifemelu onun durdurdu. "Hayır, beni çağırdı."

Obinze'nin annesi, Ifemelu'yu kendi yatak odasına çağırıp yatağa oturmasını istedi.

"Obinze'yle aranızda herhangi bir şey geçerse bundan her ikiniz de sorumlusunuz," dedi. "Ama doğa, kadına adil davranmaz. Eylemi iki kişi gerçekleştirir ama sonuçlarını tek kişi taşır. Beni anlıyor musun?"

"Evet." Ifemelu gözlerini Obinze'nin annesinin gözlerinden kaçırarak doğruca yerdeki siyah beyaz desenli muşambada sabitledi.

"Obinze'yle aranızda ciddi bir şey geçti mi?"

"Hayır."

"Ben de bir zamanlar gençtim. Gençlikte âşık olmak nasıldır bilirim. Sana tavsiyede bulunmak istiyorum. Sonuçta istediğinizi yapacağınızın farkındayım. Tavsiyem beklemeniz. Sevişmeden de aşk yaşanabilir. Sevişmek birbirinize duygularınızı göstermenin güzel bir yolu ama beraberinde sorumluluk da getiriyor, büyük bir sorumluluk ve aceleniz yok. En azından üniversiteye başlayana

dek beklemenizi istiyorum; kendinizi biraz daha kabullenene dek beklemenizi. Anlıyor musun?"

"Evet," dedi Ifemelu. "Kendini biraz daha kabullenmek" ne demek, bilmiyordu.

"Zeki bir kız olduğunu biliyorum. Kadınlar erkeklerden daha sağduyuludur; senin de sağduyulu davranman gerekecek. Onu ikna et. Her ikiniz de beklemek konusunda uzlaşmalısınız ki baskı oluşmasın."

Obinze'nin annesi durdu ve Ifemelu konuşmanın sona erip ermediğini merak etti. Sessizlik kafasının içinde çınlıyordu.

"Teşekkür ederim efendim," dedi Ifemelu.

"Başlamak istediğinizde de bana gelip benimle konuşmanızı istiyorum. Sorumlu davrandığınızı bilmek istiyorum."

Ifemelu başını salladı. Obinze'nin annesinin yatak odasında, kadının yatağında oturuyor ve oğluyla seks yapmaya başladıklarında bunu ona söyleyeceğini başını sallayarak onaylıyordu. Öte yandan utanç duymadığını da hissediyordu. Belki bunun sebebi Obinze'nin annesinin ses tonuydu; ses tonunun dengeli, normal hali.

"Teşekkür ederim efendim," dedi Ifemelu tekrar; bu kez Obinze'nin annesinin her zamanki halinden farklı olmayan, aydınlık yüzüne bakarak. "Dediğinizi yapacağım."

Oturma odasına döndü. Obinze sinirli görünüyordu, orta sehpanın kenarına tünemişti. "Üzgünüm. Sen gittikten sonra annemle bu konuyu konuşacağım. Biriyle konuşmak istiyorsa bu ben olmalıyım."

"Bir daha buraya asla gelme, dedi. Oğlunu kötü yola sürüklüyormuşum."

Obinze gözlerini kırpıştırdı. "Ne?"

Ifemelu güldü. Daha sonra annesinin kendisine ne söylediğini anlattığında, Obinze başını salladı. "Başladı-

ğımızda ona anlatmamız mı gerekiyormuş? Bu nasıl bir saçmalık böyle? Bize prezervatif almak falan mı istiyor? Bu kadının derdi ne?"

"Sana herhangi bir şeye başlayacağımızı söyleyen mi oldu?"

6. bölüm

Hafta içi Uju Hala duş almak, sonra generali beklemek üzere eve koşuyor; hafta sonları da geceliğiyle miskinlik ediyor, kitap okuyor, yemek yapıyor ya da televizyon seyrediyordu. Çünkü general hafta sonları Abuja'da karısı ve çocuklarıyla birlikte oluyordu. Uju Hala güneşten korunuyor ve zarif şişelerdeki kremlerden kullanıyordu; böylece zaten açık tondaki cildi daha da açılıyor, aydınlanıyor, parlıyordu. Şoförü Sola'ya, bahçıvanı Baba Flower'a ya da evdeki iki yardımcısı, temizlikçi Inyang ve aşçı Chikodili'ye talimatlar verirken Ifemelu uzun yıllar önce taşradan Lagos'a gelmiş köylü kızı Uju Hala'yı anımsardı; annesi sürekli duvarlara dokunan bu kızın çok dar kafalı olmasından azıcık yakınır ve avuçlarını duvara yapıştırıp bir leke bırakmadan iki ayağının üzerinde duramayan bu köylü insanların derdinin ne olduğunu merak ederdi. Ifemelu da Uju Hala'nın kendisine hiç çocukluğunun penceresinden bakıp bakmadığını merak ediyordu. Herhalde bakmıyordu. Uju Hala yeni hayatına çok çabuk uyum sağlamıştı; yeni zenginliğinden ziyade generalle meşguldü.

Ifemelu, Uju Hala'nın Yunus Malikâneleri'ndeki evini ilk gördüğünde oradan ayrılmak istemedi. Sıcak su musluğu, suyu fışkırtan duşu, pembe seramikli banyo ba-

şını döndürdü. Yatak odasının perdeleri saf ipekten yapılmıştı; Uju Hala'ya, "*Ahn-ahn*, bu kumaşı perde olarak kullanmak ne yazık! Bununla elbise diksek ya!" dedi. Oturma odasının sessizce kayarak açılıp kapanan cam kapıları vardı. Mutfak bile klimalıydı. Ifemelu burada yaşamak istiyordu. Bu ev, arkadaşlarını çok etkilerdi; onları oturma odasının tam karşısındaki, Uju Hala'nın televizyon odası olarak andığı küçük odada uydu kanallarındaki programları izlerken hayal ediyordu. Bu nedenle anne ve babasına, hafta içi Uju Hala'yla kalıp kalamayacağını sordu. "Okula daha yakın, iki otobüse binmeme gerek kalmayacak. Pazartesileri gidip cumaları eve dönebilirim," dedi Ifemelu. "Evde Uju Hala'ya yardım da edebilirim."

"Anladığım kadarıyla Uju yeterince yardım alıyor," dedi babası.

"Bu iyi bir fikir," dedi annesi, babasına. "Orada daha iyi çalışabilir. En azından her gün elektrik olur. Gaz lambasıyla çalışmak zorunda kalmaz."

"Uju'yu okuldan sonra ve hafta sonları ziyaret edebilir. Ama orada kalmayacak," dedi babası.

Annesi duraksadı; babasının bu konudaki kararlılığı karşısında geri adım attı. Ifemelu'ya ümitsiz bir bakış atarak, "Tamam," dedi.

Ifemelu günlerce somurttu. Babası genellikle onun isteklerine boyun eğerek Ifemelu'yu şımartırdı. Ama bu kez suratsızlıklarına, akşam yemeği sırasında kasten sessiz kalmalarına kulak asmadı. Uju Hala onlara yeni bir televizyon getirdiğinde fark etmemiş gibi davrandı. Uju Hala'nın şoförü kahverengi Sony kutusunu eve bırakırken, babası oldukça yıpranmış kanepesinde geriye yaslanmış, oldukça yıpranmış kitabını okuyordu. Ifemelu'nun annesi, kilisede genellikle bağış toplanırken okunan bir ilahiye başladı: "Tanrım bana zafer bahşetti, onu daha yükseğe taşıyacağım."

"General evde ihtiyacım olandan fazlasını aldı. Bunu koyacak yer yok," dedi Uju Hala, teşekkürlerden kaçınmak için herkese yönelik genel bir açıklamayla. Ifemelu'nun annesi kutuyu açtı, strafor ambalaj koruyucusunu nazikçe çıkardı.

"Bizim eski televizyonumuz artık bir şey göstermiyor bile," dedi. Ama hepsi de gösterdiğini biliyordu.

"Ne kadar da ince," diye ekledi. "Bak!"

Babası gözlerini kitaptan kaldırdı. "Evet, öyle," dedi ve bakışlarını tekrar indirdi.

Ev sahibi yeniden geldi. Ifemelu'nun yanından geçerek eve daldı, mutfağa girdi ve doğrudan elektrik saatine gitti. Sigortayı keserek kullandıkları azıcık elektriği iptal etti. Adam gittikten sonra Ifemelu'nun babası, "Bu ne şerefsizlik. İki yıllık kirayı istiyor. Biz yıllık ödüyoruz," dedi.

"Ama o bir yılı bile ödemedik," dedi annesi, sesinde hafif suçlayıcı bir tınıyla.

"Borç konusu hakkında Akunne'yle görüştüm," dedi babası. Akkune'yi sevmezdi; doğduğu köyde sorunu olan herkesin başvurduğu zengin bir adamdı Akkune ve kuzeni sayılırdı. Onun etrafa para saçan kara cahilin teki olduğunu söylüyordu.

"Ne dedi?"

"Önümüzdeki cuma gidip onu görmemi istedi." Parmakları yerinde duramıyordu; görünüşe göre duygularını bastırmaya çabalıyordu. Ifemelu çabucak başını çevirdi; onu gözlemlediğini babasının fark etmemiş olmasını diledi ve ödevinde zorlandığı bir soruyu açıklayıp açıklayamayacağını sordu. Babasının dikkatini dağıtmak için, yaşam devam edebilirmiş gibi göstermek için.

Babası Uju Hala'dan yardım istemezdi ama Uju Hala para verirse geri çevirmezdi de. Bu, Akunne'ye borçlu kalmaktan iyiydi. Ifemelu, Uju Hala'ya ev sahibinin nasıl kapılarını yumruklayıp –komşular fark etsin diye yapılmış gürültülü, gereksiz bir yumruklama– babasına hakaretler yağdırdığını anlattı. "Sen erkek adam değil misin? Paramı öde. Önümüzdeki haftaya dek kiramı alamazsam seni bu evden atarım!"

Ifemelu ev sahibinin taklit ederken Uju Hala'nın yüzüne solgun bir hüzün dokundu. "O işe yaramaz ev sahibi ağabeyimi nasıl böyle utandırır? Oga'dan bana para vermesini isteyeceğim."

Ifemelu duraksadı. "Senin paran yok mu?"

"Hesabım neredeyse boş. Ama Oga bana verir. Biliyor musun, işe başladığımdan beri bana maaş vermediler. Muhasebedekiler her gün yeni bir hikâye anlatıyor. Sorun şundan kaynaklanıyor: Her gün hasta bakmama karşın aslında pozisyonum resmî değil."

"Ama doktorlar grevde," dedi Ifemelu.

"Askerî hastanelerde hâlâ ödeme yapılıyor. Hoş, benim maaşım kiraya yetmez, *sha*."

"Yani paran yok mu?" Ifemelu anlamak, emin olmak için yavaşça bir kez daha sordu. "*Ahn-ahn* hala, nasıl paran olmaz?"

"Oga bana asla çok para vermez. Tüm faturaları öder ve ihtiyacım olan her şeyi ondan istememi söyler. Bazı erkekler böyledir."

Ifemelu bakakaldı. Çatısında geniş uydu anteni yükselen, jeneratörü ağzına kadar motorinle dolu, buzdolabı et dolup taşan bu kocaman pembe evde yaşayan Uju Hala'nın banka hesabında para yoktu.

"Ifem, biri ölmüş gibi bakmasana!" Uju Hala buruk kahkahasıyla güldü. Yeni yaşamının dağınık parçaları arasında –makyaj masasında duran kahverengi mücev-

her kutusu, yatağa fırlatılmış ipekli sabahlık– aniden ufak ve şaşkın göründü; Ifemelu onun adına korktu.

"Hatta istediğimden biraz fazlasını verdi," dedi Uju Hala ertesi hafta hafif bir tebessümle, generalin yaptığı onu eğlendirmiş gibi. "Kuaförden eve geçelim de bunu ağabeyime vereyim."

Uju Hala'nın kuaföründe saç düzleştirmenin rötuş fiyatı Ifemelu'yu irkiltmişti; kendini beğenmiş kuaförler her müşteriyi tepeden tırnağa süzerek tartıyor, ne kadar ilgiye layık olduğuna karar veriyorlardı. Uju Hala'nın çantasına ve ayakkabılarına duydukları hayranlıkla etrafında dört dönüyor, ona bol bol yaltaklanıyor, önünde yerlere kadar eğiliyorlardı. Ifemelu her şeyi büyülenmiş şekilde izliyordu. Soylu dişiliğin farklı sınıfları en iyi işte burada, bir Lagos kuaföründe anlaşılıyordu.

"Şu kızlar var ya, ellerini uzatarak avuçlarına etmeni isteyecekler ve sonra da pisliğine tapınacaklar sandım," dedi Ifemelu kuaförden çıkarlarken.

Uju Hala güldü ve omuzlarına dökülen ipeksi postişleri hafifçe okşadı: Parlak ve olabildiğince düz Çin malıydı bunlar; asla birbirine dolaşmıyordu.

"Biliyorsun, yalakalık üzerine kurulu bir ekonomide yaşıyoruz. Bu ülkedeki en büyük sorun yolsuzluk. Olması gereken yerde olmayan bir yığın kaliteli insan var çünkü kimseye yalakalık etmiyor ya da kime yalakalık edeceklerini, hatta nasıl yalakalık edileceğini bile bilmiyorlar. Ben doğru kişiye yalakalık ettiğim için şanslıyım." Gülümsedi. "Bu sadece şans. Oga bana iyi yetiştirildiğimi, ilk geceden onunla yatıp ertesi gün kendilerine alınmasını istediklerinin listesini veren Lagos'lu kızlara benzemediğimi söyledi. Ben de onunla ilk gece yattım ama ondan bir şey istemedim; şimdi düşününce bu aptallık gibi geliyor ama ben onunla bir şey istediğim için yatma-

dım. Ah, şu güç denen şey. Dracula'nınkine benzer dişlerine rağmen tutuldum ona. Onun gücüne tutuldum."

Uju Hala, general hakkında konuşmaktan hoşlanırdı; aynı öyküler farklı şekillerde, tadına varıla varıla anlatılırdı. Şoförü –karısının doğum öncesi kontrollerini ve bebeğin aşılarını düzenleyerek şoförünün sadakatini güvenceye almıştı– generalin, Uju Hala'nın nereye gittiği, orada ne kadar kaldığıyla ilgili ayrıntıları öğrenmek istediğini söylemişti. Uju Hala bu konuyu ne zaman açsa sonunda içini çekerdi: "Ondan habersiz başka bir erkekle görüşemeyeceğimi mi sanıyor? Ama bunu yapmak istemiyorum."

Mazda'nın içi soğuktu. Araba kuaför tesisinin kapısından geri geri çıkarken Uju Hala kapıdaki görevliye eliyle işaret etti, camı açtı ve adama bir miktar para verdi.

"Teşekkür ederim efendim!" dedi adam, selam vererek.

Kuaför çalışanlarının, dışarıdaki güvenlik görevlilerinin, kavşakta bekleyen polislerin hepsine para dağıtmıştı.

"Kazandıkları para tek bir çocuğun okul masraflarını karşılamaya dahi yetmez," dedi Uju Hala.

"Verdiğin azıcık para onların okul masraflarını karşılamayacak ki," dedi Ifemelu.

"Hayır ama fazladan bir şeyler satın alabilir ve daha keyifli olacağından akşam karısını dövmez," dedi Uju Hala. Pencereden dışarı baktı. "Yavaşla Sola," dedi. Osborne Yolu'ndaki bir kazaya bakmak istiyordu; bir otobüs arabaya çarpmış, otobüsün önüyle arabanın arkası metal yığınına dönmüştü; iki sürücü birbirlerine bağırıyor, toplanmış kalabalık aralarına girmeye çalışıyordu. "Nereden geliyorlar? Bir kaza olur olmaz ortaya çıkan bu insanlar?" diye sordu Uju Hala koltuğunda geriye yaslanarak. "Biliyor musun, otobüse binmenin nasıl bir şey olduğunu unuttum. Tüm bunlara alışmak öyle kolay ki."

"Hemen şimdi Falomo'ya gidip otobüse binebilirsin," dedi Ifemelu.

"Ama bu aynı şey değil. Başka seçeneklerin olduğunda asla aynı şey olmaz." Uju Hala, Ifemelu'ya döndü. "Ifem, benim için kaygılanmaktan vazgeç."

"Kaygılanmıyorum."

"Sana hesabımdan söz ettiğimden beri kaygılısın."

"Bunu bir başkası yapsa aptal olduğunu söylerdin."

"Sana benim yaptığımı yapmanı tavsiye bile etmezdim." Uju Hala yeniden pencereye döndü. "Değişecek. Onu değiştireceğim. Sadece acele etmemeliyim."

Uju Hala evde Ifemelu'nun babasına içi nakit para dolu bir naylon torba uzattı. "Bu iki yıllık kiranız ağabey," dedi mahcup bir kayıtsızlıkla; sonra Ifemelu'nun babasının atletindeki deliğe şaka yollu takıldı. Konuşurken adamın yüzüne bakmadı; o da teşekkür ederken kadına bakmadı.

Generalin gözlerinin akı sarıydı; Ifemelu bunu, generalin çocukluğunda yetersiz beslenmiş olmasına bağlıyordu. Kalın, tıknaz bedeni dövüşleri hep onun başlatıp kazandığını akla getiriyor, dudaklarının arasından öne fırlayan tavşan dişleri belli belirsiz bir tehlike sinyali veriyordu. Ifemelu, generalin şen şakrak kaba hallerini yadırgıyordu. Yemek yerken gömleğine ve masaya dökülen çorba damlalarını ya da yemeğin ardından geğirmesini açıklamak istermiş gibi neşeyle, "Ben köylü bir adamım," diyordu. Akşamları üzerinde yeşil üniforması, elinde birkaç magazin dergisiyle geliyordu eve; yaltakçı emir subayı da bir adım geriden gelerek taşıdığı çantayı yemek masasının üzerine bırakıyordu. Evden ayrılırken bu magazin dergilerini nadiren alırdı; *Vintage People*, *Prime People* ve *Lagos Life* gibi dergiler bulanık fotoğrafları, cafcaflı haber başlıklarıyla Uju Hala'nın evinde ortalığa saçılmış haldeydiler.

"Bu insanların neler yaptığını bir anlatsam sana," diyordu Uju Hala, Fransız manikürlü tırnağıyla dergideki fotoğraflardan birine vurarak. "Bunların gerçek öyküleri bu dergilerde falan değil. Oga hepsinin içyüzünü biliyor." Sonra bir petrol bölgesi elde etmek uğruna üst düzey bir generalle seks yapan adamı, çocukları başkasından olan bir askerî yöneticiyi, devlet başkanı için her hafta yurtdışından getirilen fahişeleri anlatırdı. Bu öyküleri sevecenlik kokan bir keyifle anlatırdı; generalin bu belden aşağı dedikodulara olan merakı etkileyici ve hoş görülesi bir şımarıklıkmış gibi. "İğneden korktuğunu biliyor musun? Koca bir kurmay subay ve iğne gördüğünde korkuyor!" diyordu Uju Hala aynı tonda. Sevimli bir ayrıntıydı bu onun için. Ifemelu içinse üst kata çıktıkları sırada Uju Hala'nın kalçalarına şaplak atıp, "Hepsi benim mi bunun, benim mi?" diyen, konuştuğu sırada öyküsünü bitirene dek kimsenin söze karışmasına izin vermeyen gürültülü, kaba saba generalin sevimli bir yönü yoktu. General akşam yemeğinden sonra Star marka birasını içerken Ifemelu'ya anlatmaktan en çok hoşlandığı öykülerden biri, Uju Hala'nın nasıl farklı bir kadın olduğuydu. Bundan, kendi kendini tebrik eden bir havayla söz ederdi general; Uju Hala'nın farklılığı onun kaliteli zevkini yansıtıyormuş gibi. "Ona ilk kez Londra'ya gittiğimi söyleyip ne istediğini sorduğumda bana bir liste verdi. Listeye bakmadan ne istediğini bildiğimi söyledim. Parfüm, ayakkabı, çanta, saat ve kıyafet değil mi? Lagos'lu kızları bilirim. Ama ne istiyordu biliyor musun? Bir parfüm ve dört kitap! Şok olmuştum. Şaka gibi. Piccadilly'deki kitapçıda tam bir saat geçirdim. Ona yirmi kitap aldım! Yurtdışından kitap isteyen kaç Lagos'lu yavru işittin?"

Bunun üzerine Uju Hala bir anda çocuksu ve uysal bir kahkaha atıverirdi. Ifemelu da mecburen gülümserdi. Bu yaşlı, evli adamın kendisine böyle öyküler anlat-

masını haysiyetsizce ve sorumsuzca bulurdu; ona kirli iç çamaşırlarını göstermesi gibi bir şeydi bu. Onu Uju Hala'nın gözünden görmeye çalışır –mucizelerle, dünyevi heyecanlarla dolu bir adam– ama göremezdi. Hafta içi Uju Hala'daki hafifliği, neşeyi fark ederdi; kendisi de okul sonrası Obinze'yi görmeye can attığında böyle hissediyordu. Ama Uju Hala'nın bunları general için hissetmesi Ifemelu'ya yanlış geliyordu, israf gibi. Uju Hala'nın eski erkek arkadaşı Olujumi farklıydı, yakışıklıydı; yumuşak bir sesi, sessiz bir ışıltısı vardı. Üniversite yıllarının çoğunu birlikte geçirmişlerdi ve onları gördüğünüzde neden birlikte olduklarını anlıyordunuz. "Ben onu aştım," dedi Uju Hala.

"Birini aştığında daha iyisiyle devam etmez mi insan?" dedi Ifemelu. Uju Hala, Ifemelu'nun söylediği aslında şakaymış gibi güldü.

Darbenin olduğu gün generalin yakın bir arkadaşı Uju Hala'yi arayıp generalin onun yanında olup olmadığını sordu. Ortam gergindi; bazı subaylar tutuklanmıştı bile. Uju Hala, generalle birlikte değildi, nerede olduğunu da bilmiyordu; kaygıyla bir üst kata bir alt kata gidip geldi, hiçbir bilgi alamadığı telefon görüşmeleri yaptı. Kısa sürede göğsü hızla inip kalkmaya, nefes almada güçlük çekmeye başladı. Paniği bir astım atağına dönüşmüştü. Nefesi kesiliyor, titriyordu; kendisine iğne yapmaya çalışırken kolunu delik deşik etmişti ve yatak örtüsü kan içinde kalmıştı. Ifemelu sokağa fırlayıp kız kardeşi doktor olan bir komşunun kapısını yumruklamaya koyuldu. Nihayet general iyi olduğunu söylemek için aradı; darbe başarısız olmuştu ve devlet başkanı iyiydi; Uju Hala'nın titremesi durdu.

Bir Müslüman bayramında, Müslüman olmayan Lagos'luların Müslüman sandıkları herkesi, genellikle de ku-

zeyli güvenlik görevlilerini "iyi bayramlar" diye selamladığı ve ulusal televizyon kanalının sürekli koç kesen adamların görüntülerini yayınladığı iki günlük Müslüman bayramlarının birinde general ziyarete geleceğine söz verdi; ilk kez birlikte bir tatile gideceklerdi. Uju Hala bütün sabahı mutfakta, zaman zaman şarkı söyleyip Chikodili'yi denetleyerek, ona biraz fazla samimi davranıp biraz fazla gülüşerek geçirdi. Nihayet yemek pişirme faslı tamamlanıp ev baharat ve sos kokularına büründüğünde Uju Hala duş almaya üst kata çıktı.

"Ifem, gelip aşağıdaki tüylerimi kesmeme yardım eder misin lütfen. Oga'yı rahatsız ediyormuş!" dedi gülerek ve sırtüstü uzandı, altına eski bir magazin dergisi yayarak bacaklarını açıp yukarı kaldırdı, Ifemelu da jiletle çalıştı. Ifemelu işini bitirdikten sonra, Uju Hala temizleyici bir yüz maskesi yaparken general arayıp gelemeyeceğini söyledi. Gözleri hariç tüm yüzü kireç beyazı maskeyle kaplanmış, hortlak gibi görünen Uju Hala telefonu kapattı, mutfağa gitti ve yiyecekleri plastik kaplara aktararak dondurucuya yerleştirmeye koyuldu. Chikodili şaşkınlıkla onu izliyordu. Uju Hala dondurucu bölmeyi ite kaka dolduruyor, dolap kapaklarını çarpıyor, hararetle çalışıyordu; ocağın üzerindeki *jollof* pilavı tenceresini öyle bir itti ki, *egusi* çorbasıyla dolu tencere devrildi. Uju Hala sanki nasıl olduğunu anlamamış gibi yere yayılan sarımsı yeşil sıvıya bakakaldı. Sonra Chikodili'ye dönüp bağırdı: "Salak gibi ne bakıyorsun? Temizlesene!"

Ifemelu olup biteni mutfağın girişinden izliyordu. "Hala, bağırman gereken kişi general."

Uju Hala durdu, gözleri yuvalarından uğradı; çok öfkelenmişti. "Benimle nasıl böyle konuşursun? Senin akranın mıyım ben?"

Uju Hala üzerine atıldı. Ifemelu, Uju Hala'nın kendisine vurmasını beklemiyordu ama çok uzaklardan ge-

liyormuş gibi bir sesle yanağına inen ve parmak şeklinde lekeler bırakan tokadı yediğinde şaşırmadı da. Birbirlerine baktılar. Uju Hala bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açtı, sonra kapattı ve üst kata çıktı. İkisi de aralarında bundan böyle bir şeylerin değiştiğinin farkındaydı. Uju Hala akşam Adesuwa ve Uche ziyarete gelene dek aşağıya inmedi. Onlar için "sözde arkadaşlarım" diyordu. Gözlerinde soluk bir kahkahayla, "Sözde arkadaşlarımla kuaföre gidiyorum," derdi. Sadece generalin metresi olduğu için kendisiyle arkadaş olduklarını biliyordu. Ama onu eğlendiriyorlardı. Yaptıkları alışveriş ve seyahatleri karşılaştırmak, onu partiye çağırmak için bıkmadan usanmadan ziyaret ederlerdi Uju Hala'yı. Uju Hala bir keresinde Ifemelu'ya, onlar hakkında hem çok şey biliyor hem de hiçbir şey bilmiyor olmasının tuhaflığından söz etmişti. Adesuwa'nın devlet başkanıyla çıktığı zamanlarda kendisine hibe edilmiş bir arazisi vardı; zengin ve ünlü bir Hausa'lı da Uche'ye Surulere'de butik satın almıştı. Ama bu kadınların kaç kardeş olduklarını, ailelerinin nerede yaşadığını ya da üniversite mezunu olup olmadıklarını bilmiyordu.

Chikodili onları içeri aldı. Nakışlı kaftanlar giymiş, baharat kokulu parfümler sürünmüşlerdi; Çin malı postişleri bellerine uzanıyordu; konuşmalarında keskin bir maddiyat vurgusu kendini gösteriyordu; kısa, müstehzi kahkahalar atıyorlardı. *Benim adıma almasını söyledim ona. Ah, birinin hasta olduğunu söylemesem para getirmeyecekti, biliyorum. Ama şimdi kendi adıma hesap açtığımı bilmiyor.* Victoria Adası'nda bir Salah Günü kutlamasına gidiyorlardı ve Uju Hala'yı almaya gelmişlerdi.

"Gitmek istemiyorum," dedi Uju Hala, Chikodili tepside bir karton portakal suyu, yanında iki bardak, ikramda bulunurken.

"*Ahn-ahn*! Neden ama?" diye sordu Uche.

"Önemli, büyük adamlar geliyor," dedi Adesuwa. "Kiminle tanışacağını bilemezsin."

"Kimseyle tanışmak istemiyorum," dedi Uju Hala ve bir an sanki herkes nefesini tutmuş gibi bir sessizlik oldu; Uju Hala'nın sözleri kadınların varsayımlarını deldi geçti. Uju Hala'nın erkeklerle tanışmayı, gözlerini açık tutmayı istemesi gerekiyordu; generalden daha iyi seçenekler olabileceğini görmesi gerekiyordu. Nihayet içlerinden biri, Adesuwa ya da Uche, "Bu portakal suyu ucuz marka ha! Artık Just Juice almıyorsun galiba?" dedi. Soğuk bir şakaydı bu, yine de havayı yumuşatmak için güldüler.

Kadınlar gittikten sonra Uju Hala, yemek masasında oturmuş kitap okuyan Ifemelu'nun yanına geldi.

"Ifem, bana ne oldu, bilmiyorum. *Ndo.*[1]" dedi. Ifemelu'nun bileğini tuttu, sonra kızın elindeki Sidney Sheldon romanının kabartma desenli kapağını düşünceli düşünceli okşadı. "Delirmiş olmalıyım. Kocaman bir bira göbeği ve Dracula'nınki gibi dişleri var. Karısı ve çocukları var; üstelik yaşlı."

Ifemelu kendini ilk kez Uju Hala'dan yaşlı, akıllı ve güçlü hissetti. Uju Hala'yı oradan uzaklaştırabilmeyi, onu sarsıp aklını başına getirebilmeyi; generale bel bağlamaktan, köle gibi onun için taraş olmaktan, hep kusurlarını kapatmaya çalışmaktan vazgeçmesini sağlayabilmeyi diledi. Böyle olmamalıydı. Ifemelu daha sonra Uju Hala'yı telefonda bağırırken işittiğinde biraz tatmin oldu: "Saçma! En baştan beri Abuja'ya gideceğini biliyordun. O zaman senin için hazırlanıp zamanımı harcamama neden göz yumdun?"

Ertesi gün şoförün getirdiği, üzerinde kremayla "üz-

1. (İgbo dili) Üzgünüm. (Ç.N.)

günüm sevgilim" yazan pasta ağızda acı bir tat bırakıyordu ama Uju Hala pastayı aylarca dondurucuda tuttu.

Uju Hala'nın gebeliğinin haberi, durgun bir gecenin içinde beklenmedik bir gürültü gibi patladı. Eve, ışığı yansıtan pullu bir *boubou*[1] içinde, uçuşan tanrısal bir varlık gibi parıldayarak çıkageldi ve dedikodular kulaklarına varmadan Ifemelu'nun anne babasına kendisinin söylemek istediğini söyledi. "*Adi m ime*,"[2] dedi sadece.

Ifemelu'nun annesi gözyaşlarına boğuldu, yüksek sesle dramatik çığlıklar attı; dört bir yanda kendi öyküsünden paramparça kesitler bulacakmış gibi etrafına bakındı. "Tanrım, beni neden terk ettin?"

"Bunu planlamadım, böyle oldu," dedi Uju Hala. "Üniversitedeyken Olujimi'den hamile kalmıştım. Kürtaj oldum ama bir daha olmayacağım." "Kürtaj" sözcüğü odaya tüm şiddetiyle, tokat gibi çarptı çünkü hepsi de, Ifemelu'nun annesinin dillendirmediği şeyin ne olduğunu biliyordu: Bu durumun icabına bakmak için mutlaka bir yol bulunurdu. Ifemelu'nun babası kitabını bıraktı, sonra yeniden eline aldı. Boğazını temizledi. Karısını yatıştırdı.

"Pekâlâ, adamın niyetinin ne olduğunu soramam," dedi nihayet Uju Hala'ya. "Bu durumda senin niyetinin ne olduğunu sormalıyım."

"Bebeği doğuracağım."

Babam biraz daha açıklama bekledi; Uju Hala başka bir şey söylemeyince de tekrar yerine oturdu; sarsılmıştı. "Sen artık yetişkinsin. Senin için istediğim bu değildi Obianuju; ama sen bir yetişkinsin."

1. Bir tür kaftan. (Ç.N.)
2. (İgbo dili) Hamileyim. (Ç.N.)

Uju Hala gidip kanepenin kolçağına oturdu. Alçak, yatıştırıcı bir ses tonuyla konuştu; resmiyeti onu yabancılaştırıyordu ama yüzündeki ağırbaşlılık sahtelikten uzaktı. "Ağabey," dedi. "Bu benim de kendim için istediğim şey değil. Ama oldu. Benim için yaptığın bunca şeyden sonra seni hayal kırıklığına uğrattığım için üzgünüm ve beni affetmen için sana yalvarıyorum. Ama bu durumu en iyi şekilde idare edeceğim. General sorumluluk sahibi bir adam. Çocuğuna bakacak."

Ifemelu'nun babası konuşmadan omuz silkti. Uju Hala, sanki onun teselli edilmesi gerekiyormuş gibi, ona sarıldı.

Sonraları Ifemelu bu hamileliği sembolik bulacaktı. Sonun başlangıcıydı; her şeyin hızlı görünmesine, ayların süratle akmasına, zamanın ileri atılmasına neden olmuştu. Neşeden Uju Hala'nın yüzünde gamzeler belirmişti, yüzü apaydınlıktı, karnı yusyuvarlak büyürken kafası planlar yapmakla meşguldü. Birkaç günde bir, bebek için yeni bir kız ismi buluyordu. "Oga mutlu," diyordu. "Bu yaşta hâlâ bu işi becerebildiğini bilmek onu mutlu ediyor." General daha sık geliyordu; hatta arada hafta sonları da geliyor, sıcak su şişeleri, bitkisel ilaçlar, hamileliğe iyi geldiği söylenen şeyler getiriyordu.

"Tabii ki yurtdışında doğuracaksın," dedi Uju Hala'ya. Ona İngiltere'yi mi Amerika'yı mı tercih ettiğini sordu. General İngiltere olsun istiyordu, böylece onunla seyahat edebilirdi; Amerikalılar askerî hükümetin üst düzey yetkililerine ülkeye giriş izni vermiyordu. Ama Uju Hala Amerika'yı tercih etti; böylelikle bebeği Amerikan vatandaşı olabilecekti. Planlar yapıldı, hastane seçildi, Atlanta'da eşyalı bir *condo*[1] kiralandı. "*Condo* ne

1. Bir tür apartman dairesi. (Ç.N.)

acaba?" diye sordu Ifemelu. Uju Hala omuz silkti. "Amerikalıların ne demek istediğini kim bilir? Obinze'ye sor, o bilir. En azından yaşanacak bir yer olmalı. Ayrıca orada Oga'nın bana yardım edecek tanıdıkları da var." Uju Hala'nın keyfi sadece şoför, generalin karısının hamilelik durumunu öğrendiğini ve çok öfkelendiğini söyleyince kaçıyordu. Görünüşe göre generalin karısı, generalin akrabalarıyla oldukça gergin bir aile toplantısı gerçekleştirmişti. General karısından çok nadir söz ederdi. Ama Uju Hala yeterince bilgi sahibiydi: dört çocuğunu yetiştirmek için çalışma hayatını bırakmış bir avukat, gazete fotoğraflarında iriyarı ve hoş görünen bir kadın. "Ne düşündüğünü merak ediyorum," diyordu Uju Hala düşünceli düşünceli. Uju Hala Amerika'dayken general odalardan birini parlak beyaza boyattı. Bacakları zarif mumları andıran bir bebek karyolası getirdi. Pelüş oyuncaklar, çok fazla ayıcık satın aldı. Inyang bu oyuncakları karyolanın içine yerleştirdi, bazılarını rafa dizdi ve muhtemelen kimsenin fark etmeyeceğini düşündüğü için oyuncak ayıcıklardan birini arka taraftaki kendi odasına götürdü. Uju Hala'nın bir oğlu oldu. Telefonda sesi tiz ve coşkuluydu. "Ifem, çok fazla saçı var! Düşünebiliyor musun? Ne gereksiz!"

Uju Hala bebeğe kendi babasının ismini verdi: Dike. Kendi soyadını vermesi ise Ifemelu'nun annesini tedirgin edip huysuzlandırdı.

Oturma odasında oturmuş, hâlâ bebeğin doğum haberini hazmetmeye çalışırlarken, "Bebek babasının adını almalı, yoksa adamın planı çocuğunu tanımamak mı?" diye sordu Ifemelu'nun annesi.

"Uju Hala bebeğe kendi ismini vermenin daha kolay olduğunu söyledi," dedi Ifemelu. "General kendi çocuğunu tanımayacak bir adam gibi mi davranıyor? Uju

Hala'nın dediğine göre onun için başlık parası dahi ödemeyi düşünüyormuş."

"Tanrı korusun," dedi Ifemelu'nun annesi, sözcükleri neredeyse ağzından saçarak ve Ifemelu, annesinin Uju Hala'nın akıl hocası için etti̇ği tüm o ateşli duaları anımsadı. Uju Hala Yunus Malikâneleri'ndeki evine dönünce annesi bir süre orada kalıp bu yumuşak tenli, agulayan bebeği yıkadı, besledi; ama generali hep soğuk bir resmiyetle karşıladı. Onu tek heceli cümlelerle yanıtladı; sanki adam, oynadığı oyunun kurallarını bozarak annesine ihanet emişti. Uju Hala'yla ilişkide olması kabul edilebilirdi; ama bu ilişkinin böyle pervasız bir kanıtının olması, asla. Ev bebek pudrası kokuyordu. Uju Hala mutluydu. General sık sık Dike'yi kucağına alıyordu, belki yeniden doyurulması gerektiğini ya da boynundaki isiliği bir doktorun görmesi gerektiğini söylüyordu.

Dike'nin ilk doğum günü partisinde general eve bir müzik topluluğu getirdi. Ön bahçede, jeneratör odasının yakınlarında sahne aldılar ve ağır ağır hareket eden, tıka basa doymuş konuklar, ellerinde folyolara sarılmış yemeklerle evi terk edene dek çaldılar. Uju Hala'nın arkadaşları gelmişti, generalin arkadaşları da gelmişti; hepsinin yüzünde, arkadaşlarının çocuğunun koşullar ne olursa olsun arkadaşlarının çocuğu olduğunu söyleyen o kararlı ifade vardı. Yeni yeni yürüyen Dike kırmızı papyonlu takım elbisesinin içinde yalpalarken Uju Hala sürekli oğlunun peşinde dolanıyor, fotoğrafçı için birkaç dakika yerinde durmasını sağlamaya çalışıyordu. Sonunda yorulan çocuk ağlamaya, papyonunu çekiştirmeye başladı ve general onu kucağına alıp dolaştırdı. Generalin, Ifemelu'nun hafızasına kazınacak olan resmi işte buydu; Dike kollarını onun boynuna dolamış, yüzü aydınlanmış ve

çıkık dişlerini göstererek gülümserken, "Bana benziyor ama Tanrı'ya şükür dişlerini annesinden almış," diyor.

General ertesi hafta bir askerî uçak kazasında öldü. Bu olayı anlatırken Uju Hala sık sık, "Hem de tam fotoğrafçının Dike'nin doğum günü fotoğraflarını getirdiği gün, aynı gün," derdi, bu rastlantının özel bir anlamı varmış gibi.

Telefon çaldığında bir cumartesi günü öğleden sonraydı; Obinze ve Ifemelu televizyon odasında, Inyang üst katta Dike'yle birlikte, Uju Hala de mutfakta Chikodili'yle beraberdi. Telefonu Ifemelu açtı. Arayan generalin emir subayıydı ve hatta kötü bağlantı nedeniyle çok hışırtı vardı; öte yandan bağlantı Ifemelu'ya ayrıntıları bildirmeye yetecek kadar netti: Uçak kazası Jos'un beş-altı kilometre dışında gerçekleşmişti; cesetler kömürleşmişti; şimdiden devlet başkanının, darbe planladıklarını düşündüğü subaylardan kurtulmak için suikast düzenlediği söylentisi dolaşmaya başlamıştı. Ifemelu telefonu sımsıkı tutuyordu; donakalmıştı. Obinze onunla birlikte mutfağa gitti ve Ifemelu emir subayının sözlerini tekrarlarken Uju Hala'nın yanında durdu.

"Yalan söylüyorsun," dedi Uju Hala. "Bu bir yalan."

Telefona yürüdü, sanki ona da meydan okuyacaktı; sonra acı içinde, bir çuval misali yere yığıldı ve ağlamaya başladı. Ifemelu onu kucaklayıp salladı; kimse ne yapağını bilemiyordu; Uju Hala'nın hıçkırıklarının arasındaki sessizlik çok sessiz geliyordu kulağa. Inyang, Dike'yi aşağı indirdi.

"Anne?" dedi Dike; şaşkın görünüyordu.

"Dike'yi üst kata çıkar," dedi Obinze, Inyang'a.

Kapı yumruklanıyordu. Generalin akrabası olan iki adam ve üç kadın Adamu'yu bahçe kapısını açmaya zorlamıştı ve şimdi ön kapıda dikilmiş, bağırıyorlardı. "Uju! Eşyalarını topla ve defol artık! Arabanın anahtarlarını

bize ver!" Kadınlardan biri iskelet kadar zayıftı, sinirliydi ve gözleri kıpkırmızıydı; bir yandan bağırırken –"Orospu seni! Ağabeyimin mallarına dokunabilecek misin bakalım? Fahişe! Lagos'ta huzur yok artık sana!"– bir yandan da başındaki örtüyü çıkarıp kavgaya hazırlanırmış gibi sımsıkı bileğine sardı. Başlangıçta Uju Hala hiçbir şey söylemeden, kapıda hareketsiz bir halde dikilerek bu insanlara bakakaldı. Sonra ağlamaktan boğuklaşmış bir sesle gitmelerini istedi ama akrabaların bağırışları daha da şiddetlendi; bunun üzerine Uju Hala içeri döndü. "Tamam o halde, gitmeyin," dedi. "Orada kalın. Ben kışladan adamlarımı çağırırken siz orada bekleyin."

Ancak o zaman gittiler, "Biz de kendi adamlarımızla geliriz," diyerek. Uju Hala yeniden hıçkırmaya başladı. "Hiçbir şeyim yok. Hey şey onun adına. Şimdi oğlumu nereye götüreceğim?"

Telefonu yerinden alıp ona uzun uzun baktı; kimi arayacağından emin değil gibiydi.

"Uche ve Adesuwa'yı arasana," dedi Ifemelu. Onlar ne yapılması gerektiğini bilirdi. Uju Hala söyleneni yaptı. Hoparlörü açtı, sonra duvara yaslandı.

"Derhal gitmen lazım. Evi boşalt, her şeyi al," dedi Uche. "Bunu hemen, onunkiler gelmeden yapmalısın. Çekici bir minibüs ayarla ve jeneratörü al. Jeneratörü sakın unutma."

"Nereden minibüs bulurum, bilmiyorum," diye mırıldandı Uju Hala, alışık olmadığı bir çaresizlik içinde.

"Biz sana çabucak bir tane ayarlarız. O jeneratörü alman lazım. Kendini toplayana kadar yaşamını onun parasıyla sürdüreceksin. Bir süreliğine seni rahatsız etmeyecekleri bir yere gitmelisin. Londra'ya ya da Amerika'ya git. Amerika vizen var mı?"

"Evet."

Ifemelu son dakikaları belli belirsiz anımsayacaktı; Adamu kapıda City People'dan bir gazetecinin beklediğini söylüyor, Ifemelu ve Chikodili kıyafetleri valizlere tıkıştırıyor, Obinze eşyaları minibüse taşıyor, Dike sendeleyerek ortalıkta dolaşıp kükürdüyor. Üst kattaki odalar dayanılmaz derecede sıcaktı; klimalar birdenbire, sanki son sahneyi hep birlikte saygı duruşunda izlemeye karar vermişçesine durmuştu.

7. bölüm

Obinze, Ibadan Üniversitesi'ne bir şiir yüzünden gitmek istiyordu.

Şiiri, J.P. Clark'ın "Ibadan"ını Ifemelu'ya okudu; "Pas ve altın sıçratıyor akarken" kelimelerine takıldı.

"Ciddi misin?" diye sordu Ifemelu. "Bu şiir yüzünden mi?"

"Çok güzel," dedi.

Ifemelu başını alaycı bir tavırla, abartılı bir şüphecilikle salladı. Ama o da Ibadan'a gitmek istiyordu çünkü Uju Hala orada okumuştu. JAMB formlarını yemek masasında birlikte doldurdular; Obinze'nin annesi etraflarında dolanıyor, "Doğru kalemi mi kullanıyorsunuz? Her şeyi bir kez daha kontrol edin. Öyle olmayacak yanlışlar yapıldığını işittim ki inanmazsınız," diyordu.

Obinze, "Anne susarsan hatasız doldurma ihtimalimiz daha yüksek," dedi.

"Nsukka'yı ikinci tercihiniz yapın bari," dedi annesi. Ama Obinze, Nsukka'ya gitmek istemiyordu, her zamanki hayatından kaçıp uzaklaşmak istiyordu; Nsukka, Ifemelu'ya da ıssız ve çirkin geliyordu. Böylece ikisi de ikinci tercihlerini Lagos Üniversitesi yapmaya karar verdiler.

Ertesi gün Obinze'nin annesi kütüphanede bayıldı. Öğrencilerden biri onu bir kilim gibi yere yayılmış halde,

kafasında ufak bir şişlikle buldu ve Obinze, Ifemelu'ya, "Neyse ki JAMB formlarımızı daha teslim etmedik," dedi.

"Ne demek istiyorsun?"

"Annem bu dönemin sonunda Nsukka'ya dönüyor. Onun yakınında olmalıyım. Doktor bunun devam edeceğini söyledi." Duraksadı. "Uzun hafta sonu tatillerinde görüşürüz. Ben Ibadan'a gelirim, sen de Nsukka'ya."

"Şaka yapıyorsun herhalde," dedi Ifemelu. "*Biko*,[1] ben de tercihimi Nsukka olarak değiştiriyorum."

Değişiklik babasının hoşuna gitti. Tüm hayatını batıda geçirdiği düşünülürse üniversiteye İgbo topraklarında gidecek olması güzel bir haberdi. Annesi üzüldü. Ibadan sadece bir saatlik mesafedeydi, Nsukka ise otobüsle bir gün yolculuk demekti.

"Anneciğim bir gün değil, sadece yedi saat," dedi Ifemelu.

"Yedi saatle bir gün arasında ne fark var?" diye sordu annesi.

Ifemelu evden uzaklaşmayı, kendi zamanını bağımsızca yönetmeyi dört gözle bekliyordu; Ranyinudo ve Tochi'nin de Nsukka'ya gidecek olması rahatlatıcıydı. Emenike de oraya gidiyordu ve Obinze'ye, Obinze'nin evinde onunla oda arkadaşı olup olamayacağını sordu. Obinze, olur, dedi. Bu Ifemelu'nun hoşuna gitmedi. "Emenike'de adlandıramadığım bir tuhaflık var," dedi. "Aman neyse, biz oynaşırken orada olmadığı sürece sorun yok."

Obinze sonraları Ifemelu'ya yarı şaka sordu: Acaba annesinin bayılması, oğlunu yanında tutmak için düzenlenmiş bir oyun muydu? Uzun süre özlemle Ibadan'dan söz etti ama bir masa tenisi turnuvası için oradaki kampüsü ziyaret ettikten sonra döndüğünde, "Ibadan, Nsukka'ya benziyor," dedi mahcup mahcup.

1. (İgbo dili) Lütfen. (Ç.N.)

Nsukka'ya gitmek Obinze'nin evini görmek demekti; çiçeklerle dolu bir yerleşim alanının ortasında bir bungalov. Ifemelu, Obinze'nin orada büyüdüğü yılları hayal etti; bisikletiyle sokakta yokuş aşağı inmesini, çantası ve su matarasıyla ilkokuldan eve dönüşünü. Yine de Nsukka kafasını karıştırdı. Şehri çok yavaş, tozunu çok kızıl ve insanlarını küçücük yaşamlarıyla çok barışık buldu. Ama zamanla Nsukka'yı sevdi; başlangıçta tereddütle olsa da. İki kişilik bir alana dört yatağın sıkıştırıldığı yurt odasının penceresinden Bello Hall'un girişini görebiliyordu. Uzun *gmelina* ağaçları rüzgârla salınıyor, ağaçların altında sokak satıcıları muz ve yerfıstığı tepsilerinin başında bekliyor, dip dibe park edilmiş *okada*'lar[1] ve birbirleriyle sohbet edip gülüşen ama son derece uyanık müşteri bekleyen motosikletçiler görülüyordu. Odasının kendine ait köşesine parlak mavi duvar kâğıdı yapıştırdı ve oda arkadaşları arasındaki dalaşmalara dair işittiği öykülerden sonra –örneğin bir son sınıf öğrencisinin "yılışık" bulduğu bir birinci sınıf öğrencisinin çekmecesine gazyağı döktüğü anlatılırdı– kendini bu açıdan şanslı gördü. Oda arkadaşları uyumlu insanlardı ve diş macunu, süttozu, Indomie eriştesi ve saç kremi gibi çabuk tükenen şeyleri kısa sürede onlarla paylaşmaya ve onlardan ödünç almaya başladı. Çoğu sabah koridordaki mırıltılı seslere uyanırdı: Katolik öğrenciler tespih çekerek sabah dualarını ediyor olurdu. Çabucak banyoya koşar, sular kesilmeden kovasına su doldurur, dayanamayacak şekilde dolmadan tuvalete çömelirdi. Bazen, çok geç kaldığında ve tuvaletleri kurtçuklarla kaynıyor bulduğunda, o evde olmasa bile Obinze'ye giderdi. Evdeki yardımcı Augustina ön kapıyı açtığında, "Tina-Tina, ne haber? Tuvaleti kullanmaya geldim," derdi.

1. İsmini eski, ucuz ve konforsuz olmasıyla bilinen bir Nijerya havayolu şirketinden alan, ulaşım amaçlı kullanılan ticari motosiklet. (Ç.N.)

Öğle yemeğini sık sık Obinze'nin evinde yerdi ya da birlikte şehre, Onyekaozulu'ya gider ve loş lokantada tahta sıralara oturarak en yumuşak etleri, en lezzetli yahnileri yerlerdi. Bazı geceleri Obinze'nin odasında geçirir, onun şiltesine uzanıp müzik dinlerdi. Bazen kalçalarını kıvırtarak iç çamaşırıyla dans eder, Obinze de onun ufak poposuna takılırdı: "Sana salla diyecektim ama sallayacak bir şey yok ki."

Üniversite büyük ve genişti, saklanacak yer vardı, çok fazla yer; Ifemelu oraya ait değilmiş gibi hissetmiyordu kendini çünkü aidiyet için pek çok seçenek vardı. Obinze şimdiden ne kadar popüler olduğunu vurgulayarak ona takılıyordu; Ifemelu'nun odası birinci sınıflara hücum etme sırasında şanslarını denemeye istekli son sınıf öğrencileri tarafından ziyaret ediliyordu; üstelik yatağının başucunda Obinze'nin büyük bir fotoğrafının asılı olmasına karşın. Bu çocuklar Ifemelu'yu eğlendiriyordu. Gelip yatağına oturuyor, ona ciddi ciddi "kampüsü gezdirmeyi" öneriyorlardı; Ifemelu aynı şeyleri aynı şekilde yan odadaki kıza da söylediklerini hayal ediyordu. Ama bu oğlanlardan biri farklıydı. Adı Odein'di. Ifemelu'nun odasına, birinci sınıflara hücum etmek değil, oda arkadaşlarıyla öğrenci birliği hakkında konuşmak için gelmişti; sonra zaman zaman selam vermek için Ifemelu'ya uğrar oldu, yanında bazen yağ lekeleriyle dolu gazete kâğıdına sarılı sıcak ve baharatlı bir paket *suya* getiriyordu. Odein'in aktivizmi Ifemelu'yu şaşırtıyordu –öğrenci birliği yönetiminde yer almak için biraz fazla görgülü, biraz fazla havalı bir tipti– öte yandan Ifemelu'yu etkiliyordu da. Kalın, mükemmel biçimli dudaklara sahipti; alt ve üst dudakları aynı büyüklükteydi, ona hem düşünceli hem de şehvetli bir hava katıyordu ve konuşurken –"Öğrenciler birleşmezse kimse bizi dinlemez"– Ifemelu onunla öpüştüğünü hayal ediyordu; asla yapmayacağını bildiği

bir şey yapmayı hayal ettiği gibi. Odein nedeniyle gösteriye katıldı ve Obinze'yi de katılmaya ikna etti. "Elektrik Yok! Su Yok!", "Rektör Yardımcısı Keçinin Teki!" diye bağırdılar ve nihayet rektör yardımcısının evinin önünde durana dek kükreyerek ilerleyen kalabalığın akıntısına kapıldılar. Şişeler kırıldı, bir araba ateşe verildi, sonra iyice ufalmış rektör yardımcısı güvenlik görevlileriyle çevrili bir halde dışarı çıkarak soluk renklerle konuştu.

Obinze'nin annesi daha sonra, "Öğrencilerin sıkıntılarını anlıyorum ama biz düşman değiliz," dedi. "Düşman, ordu. Aylardır maaşlarımızı ödemiyorlar. Karnımız doymazken nasıl ders anlatabiliriz?" Daha da sonra kampüste öğretim üyelerinin grev haberi yayıldı ve öğrenciler bildikleriyle bilmedikleri yüzünden öfke dolu bir halde yurdun fuayesinde toplandı. Yurt temsilcisi haberi doğruladı; öğrenciler iç çekti, bu beklenmedik ve istenmeyen kesintiye kafa yordu ve toplanmak için odalarına döndüler; yurt ertesi gün kapatılacaktı. Ifemelu yakınlardaki bir kızın, "Eve dönmek için on *kobo*'m yok," dediğini işitti.

Grev fazla uzun sürdü. Haftalar adım adım ilerledi. Ifemelu huzursuzdu, sabırsızlanıyordu; her gün grevin sonlandığını duyma ümidiyle haberleri dinliyordu. Obinze ona Ranyinudo'nun evindeki telefondan ulaşıyordu; Obinze'nin arama vaktinden dakikalar önce arkadaşına gidip gri, çevirmeli telefonun çalmasını bekliyordu. Kendini ondan koparılmış gibi, ayrı kürelerde yaşayıp nefes alıyorlarmış gibi hissediyordu; Obinze sıkılmış ve neşesiz bir halde Nsukka'da, Ifemelu sıkılmış ve neşesiz bir halde Lagos'ta; her şey bir atalet içinde donmuştu. Yaşam donakalmış, abartılı bir filme dönüşmüştü. Annesi oyalanmak için kilisede bir dikiş kursuna katılmak ister

mi, diye soruyor, babası bu bitmeyen üniversite grevi yüzünden gençlerin silahlı soyguncularına dönüştüğünü söylüyordu. Grev ülke geneline yayılmıştı ve tüm arkadaşları evlerine dönmüştü; Amerikan üniversitesine devam eden Kayode bile tatil için evdeydi. Ifemelu arkadaşlarını görmeye gidiyor, partilere katılıyor ve Obinze'nin Lagos'ta yaşamayı sürdürmüş olmasını diliyordu. Ara sıra, arabası olan Odein, Ifemelu'yu alıp gitmesi gereken yere götürüyordu. "Şu senin erkek arkadaşın çok şanslı," diyordu Ifemelu'ya. Ifemelu gülüyor, onunla flört ediyordu. Hâlâ onunla, şaşı gözlü, kalın dudaklı Odein'le öpüştüğünü hayal ediyordu.

Bir hafta sonu Obinze, Lagos'a geldi ve Kayode'nin yanında kaldı.

"Bu Odein'le neler oluyor?" diye sordu Ifemelu'ya.

"Ne?"

"Kayode, Osahon'un partisinden sonra seni eve Odein'in bıraktığını söyledi. Bunu bana anlatmadın."

"Unuttum."

"Unuttun."

"Önceki gün beni evden aldığını söyledim sana, değil mi?"

"Ifem, neler oluyor?"

Ifemelu içini çekti. "Tavan, hiçbir şey. Sadece ilgimi çekiyor. Hiçbir şey olacağı yok. Ama ilgimi çekiyor. Senin de başka kızlar ilgini çekiyordur, öyle değil mi?"

Obinze, gözleri korku dolu, Ifemelu'ya bakıyordu. "Hayır," dedi soğuk bir tavırla. "Çekmiyor."

"Dürüst ol."

"Dürüstüm. Senin sorunun herkesin kendin gibi olduğunu düşünmen. Ortalama olduğunu sanıyorsun ama değilsin."

"Ne demek istiyorsun?"

"Hiç. Boş ver."

Obinze daha fazla bu konuda konuşmak istemedi; ama aralarındaki hava ağırlaştı ve huzursuzluk günlerce, Obinze evine döndükten sonra bile sürdü; bu yüzden grev sona erdiğine (Chetachi bir sabah evinde, "Akademisyenler grevi sonlandırdı! Tanrı'ya şükürler olsun!" diye bağırdı) ve Ifemelu, Nsukka'ya döndüğünde, ilk birkaç gün birbirlerine karşı çekingen davrandılar; konuşmalar gergin, kucaklaşmalar kısaydı.

Ifemelu, Nsukka'yı bu kadar özlemiş olduğuna şaşırdı; yavaş tempodaki alışkanlıklarını, geç saatlere dek odasında toplanan arkadaşlarını, incir çekirdeğini doldurmayan ve sürekli tekrarlanan dedikoduları, kademe kademe uyanıyormuş gibi ağır ağır inilip çıkılan merdivenleri, *harmattan*'ın[1] beyazlattığı sabahları. Lagos'ta *harmattan* puslu bir peçeden ibaret olurdu ama Nsukka'da cıvaya benzer, öfkeli bir varlıktı; sabahları kuru ve soğuktu, öğleden sonraları sıcaktan hava kül rengine dönerdi, akşamlarınsa nasıl olacağı bilinmezdi. Toz girdapları uzaklarda başlar – uzakta oldukları sürece onları izlemek keyifliydi– sonra her şeyi kahverengi bir örtüyle kaplayana dek fırıl fırıl dönerdi. Kirpikleri bile. Nem her yerde hırsla emilirdi; masaların lamine kaplamaları soyularak kıvrılır, ders kitaplarının sayfaları hışırdar, kıyafetler asıldıktan birkaç dakika sonra kurur, dudaklar çatlayıp kanar, Robb ve Mentholatum ceplerde ve çantalarda, el altında tutulurdu. Cilt sürekli vazelinle parlatılırken unutulan yerler –parmak araları ya da dirsekler– donuk bir kül rengine dönüşürdü. Yaprakları dökülen ağaç dalları çıplak kalır, terk edilmişliği gururla taşırlardı. Kilise panayırlarında bol bol pişirilen yemekler havaya güzel kokular yayardı. Bazı geceler hav-

1. Batı Afrika kıyılarında kasım-mart aylarında esen kuru ve tozlu rüzgâr. (Ç.N.)

lu gibi kalın bir katman halinde inerdi sıcak. Bazı gecelerse keskin, soğuk bir rüzgâr çıkar ve Ifemelu yurt odasından ayrılır, şiltesinde Obinze'ye sokulur ve çamların dışarıdan, aniden nazik ve kırılgan hale bürünen dünyadan gelen kasvetli ıslıklarını dinlerdi.

Obinze'nin kasları ağrıyordu. Yüzükoyun yatmaktaydı; Ifemelu üstüne çıkmış, parmakları, eklemleri ve dirsekleriyle sırtına ve boynuna masaj yapıyordu. Obinze canı acıtıcı derecede gergindi. Ifemelu, Obinze'nin sırtına basarak ayağa kalktı; bir ayağını dikkatle bir kalçanın, diğerini de ötekinin kaba etlerine bastırdı. "Böyle iyi mi?"

"Evet." Obinze aynı anda keyif ve acıyla inledi. Ifemelu sırtına hafifçe bastı; Obinze'nin teni kızın ayak tabanlarının altında ısınıyor, gergin kasları çözülüyordu. Ifemelu bir eliyle duvara tutunup kendini dengeler ve topuklarını santim santim daha da derine daldırırken Obinze, "Ah! Ifem, evet, tam da orası. Ah!" diye inledi.

"Top oynadıktan sonra esneme hareketleri yapmalısınız bayım," dedi Ifemelu; sonra Obinze'nin sırtına uzanıp koltukaltlarını gıdıklamaya ve boynunu öpmeye koyuldu.

"Daha iyi bir masaj önerim var," dedi Obinze. Bu kez onu soyduğunda, her zaman yaptığı gibi külotunu üzerinde bırakmadı. Onu da aşağıya çekti ve Ifemelu yardımcı olmak için bacaklarını kaldırdı.

"Tavan," dedi, kendinden tam emin olamayarak. Durmasını istemiyordu; ama bunu farklı hayal etmişti, dikkatle planlanmış bir törene dönüştüreceklerini varsaymıştı.

"Dışarı geleceğim," dedi Obinze.

"Bunun her zaman işe yaramadığını biliyorsun."

"Yaramazsa ufaklığa hoş geldin deriz."

"Yapma."

Obinze başını kaldırdı. "İyi de Ifem, biz evleneceğiz zaten."

"Haydi oradan! Zengin ve yakışıklı bir adamla tanışıp seni terk edebilirim."

"Mümkün değil. Okul bitince Amerika'ya gidip güzel çocuklarımızı büyüteceğiz."

"Şimdi öyle dersin çünkü aklın uçkurunda."

"İyi de benim aklım hep orada!"

İkisi de gülüyordu. Sonra gülüşmeleri kesildi; yerini yeni, tuhaf bir ciddiyete, kaygan bir birleşmeye bıraktı. Bu, Ifemelu'ya hayalindekinin zayıf bir kopyası, beceriksiz bir taklidi gibi geldi. Obinze nefes nefese sarsılarak ve kendini tutarak çekildikten sonra Ifemelu rahatsızlık hissine boğuldu. İlişki boyunca gergindi, hiç gevşeyememişti. Obinze'nin annesinin onları izlediğini düşünmüştü; bu imge zorla kafasına girmişti ve daha da tuhafı, bu ikili bir imgeydi; hem Obinze'nin annesi hem de Onyeka Onwenu'ydu kıpırtısız gözlerle onları izleyen. Yaşananı Onbinze'nin annesine asla anlatamayacağını biliyordu; oysa kadına söz vermiş ve verdiği sözü tutacağına samimiyetle inanmıştı. Ama şimdi bunu nasıl söyleyebileceğini bilmiyordu. Ne diyecekti? Hangi sözcükleri kullanacaktı? Obinze'nin annesi ayrıntıları da öğrenmek isteyecek miydi? Obinze'yle bunu daha iyi planlamaları gerekirdi; o zaman bunu Obinze'nin annesine nasıl anlatacağını da bilirdi. Bu işin plansızca yapılmış olması Ifemelu'yu biraz sarstığı gibi biraz düş kırıklığına da uğrattı. Yaptıklarına hiç de değmemiş gibi bir hisse kapıldı.

Bir hafta ya da daha sonra, karnının yan tarafından batan keskin bir ağrıyla ve tüm bedenini sarsan büyük, kötü bir mide bulantısıyla uyandığında paniğe kapıldı. Sonra kustu ve paniği iyiden iyiye arttı.

"İşte oldu," dedi Obinze'ye. "Hamileyim." Her zaman-

ki gibi sabah derslerinden sonra Ekpo[1] yemekhanesinin önünde buluşmuşlardı. Etraf öğrenci kaynıyordu. Yakınlarında bir grup erkek sigara içip gülüşüyordu ve Ifemelu'ya bir an için kahkahaları ona yönelmiş gibi geldi.

Obinze'nin kaşları çatıldı. Ifemelu'nun ne dediğini anlamamış gibi bakıyordu. "Ama Ifem, olamaz. Çok erken. Hem ben dışarı geldim."

"Sana işe yaramayacağını söylemiştim!" dedi. Birdenbire Obinze gözünde genç, kafası karışık, ne yapacağını bilmez bir oğlana dönüştü. Paniği iyice arttı. Fazla düşünmeksizin yakınlarından geçen bir *okada*'ya el salladı ve motosikletçiye şehre ineceğini söyledi.

"Ifem, ne yapıyorsun?" diye sordu Obinze. "Nereye gidiyorsun?"

"Uju Hala'yı aramaya."

Obinze hemen bir sonraki *okada*'ya atladı ve çok geçmeden ona yetişti; üniversiteden çıkıp NITEL[2] ofisine gittiler. Ifemelu bankonun ardındaki görevliye Uju Hala'nın Amerika'daki telefon numarasının yazılı olduğu bir kâğıt parçası verdi. Telefonda Uju Hala'yla o sırada uydurduğu şifreli bir dille konuştu çünkü etrafı insan doluydu; ister kendi görüşme sırasını beklesin ister orada boş boş dikilsin, hepsi de arsız ve açık bir ilgiyle başkalarının konuşmalarını dinliyordu.

"Halacığım, galiba benim başıma da Dike'nin gelmesinden önce senin yaşadığın şey geldi," dedi Ifemelu. "Yemeği geçen hafta yedik."

"Daha geçen hafta mı? Kaç kere?"

"Bir kez."

"Ifem, sakin ol. Hamile olduğunu sanmıyorum. Ama

1. Margaret Ekpo (1914-2006): Nijeryalı kadın hakları savunucusu. Ülke genelinde pek çok bina ve yapıya adı verilmiştir. (Ç.N.)

2. Nijerya Telekomünikasyon Limited. (Ç.N.)

test yaptırman gerek. Kampüsteki sağlık merkezine gitme. Şehre, kimsenin seni tanımayacağı bir yere git. Ama önce sakinleş. Her şey yoluna girecek, *inugo*[1]?"

Sonrasında laboratuvarın bekleme odasında köhne bir sandalyeye oturmuş bekliyordu; kaskatı ve sessizdi, Obinze'yi görmezden geliyordu. Ona kızgındı. Bunun haksızlık olduğunun farkındaydı ama ona kızgındı. Laboratuvar görevlisi kızın verdiği küçük kapla kirli tuvalete gittiği sırada Obinze de ayağa kalkıp, "Seninle geleyim mi?" diye sorunca Ifemelu, "Ne diye geleceksin benimle?" diye azarladı onu. Laboratuvardaki görevli kızı da tokatlamak istiyordu. Ifemelu, "Hamilelik testi," dediğinde ona küçümseyerek bakan ve sanki bir ahlaksızlık vakasıyla daha karşılaştığına inanamıyormuş gibi başını sallayan, sarı benizli, fasulye sırığı gibi uzun bir kız. Şimdi onları sırıtarak izliyor, lakayt bir şekilde mırıldanıyordu.

"Sonucu aldık," dedi bir süre sonra, zarftan çıkardığı kâğıdı elinde tutarak. Sonuç negatif olduğundan yüzünde hayal kırıklığına uğramış bir ifade vardı. Ifemelu başta içi rahatlayamayacak kadar sersemlemiş haldeydi; sonra tekrar tuvalete gitmesi gerekti.

Laboratuvardan çıktıkları sırada kız, "İnsanların kendine saygı duyması ve beladan korunmak için Hıristiyanlığa uygun yaşamaları gerekir," dedi.

Ifemelu o akşam yeniden kustu. Hâlâ Obinze'ye karşı soğuk, odasında yere uzanmış kitap okuyorken birdenbire ağzı tuzlu tükürükle doldu ve ayağa fırlayıp tuvalete koştu.

"Yediğim bir şeyden olmalı," dedi. "Mama Owerre'den aldığım yam çorbasından."

Obinze kendi yaşadığı küçük binadan ana eve geçti,

1. (İgbo dili) Tamam mı? (Y.N.)

sonra dönüp annesinin onu doktora götüreceğini söyledi. Geç olmuştu, annesi sağlık merkezindeki nöbetçi doktordan hoşlanmıyordu, o yüzden Dr. Achufusi'nin evine gittiler. İlkokulun yanından, budanmış çamlardan oluşan çit boyunca ilerlerken Ifemelu aslında gerçekten hamile kaldığını ve o köhne laboratuvardaki kızın tahlilde tarihi geçmiş kimyasallar kullandığını düşündü. "Teyzeciğim, biz seks yaptık. Bir kere," diye patladı bir anda. Obinze'nin gerildiğini hissetti. Obinze'nin annesi dikiz aynasından ona baktı. "Önce doktoru görelim bakalım," dedi. Babacan ve tatlı bir adam olan Dr. Achufusi, Ifemelu'nun karnının yan kısmına bastırdı ve teşhisi koydu: "Apandisit bu, iltihaplanmış. Hemen almamız lazım." Obinze'nin annesine döndü. "Yarın öğleden sonraya alabilirim."

"Çok teşekkür ederiz doktor," dedi Obinze'nin annesi.

Arabada Ifemelu, "Ben hiç ameliyat olmadım teyze," dedi.

"Çok önemsiz bir ameliyat bu," dedi Obinze'nin annesi çabucak. "Buradaki doktorlarımız çok iyidir. Ailene haber ver ve endişelenmemelerini söyle. Sana iyi bakacağız. Taburcu olduktan sonra da kendini iyi hissedene kadar bizimle kalabilirsin."

Ifemelu annesinin iş arkadaşı Bunmi Teyze'yi aradı ve ondan annesine bu mesajı, aynı zamanda Obinze'nin ev telefonunu iletmesini istedi. O akşam annesi aradı, nefes nefese kalmış gibiydi.

"Her şey Tanrı'nın kontrolünde bir tanem," dedi annesi. "Arkadaşın böyle iyi bir kız olduğu için Tanrı'ya şükretmelisin. Tanrı onu ve annesini korusun."

"O bir erkek anne."

"Ah!" Annesi duraksadı. "Lütfen onlara teşekkürlerimi ilet. Tanrı onları korusun. Yarın ilk otobüsle Nsukka'ya yola çıkıyoruz."

Ifemelu neşeli bir hemşirenin kasıklarını tıraş ettiği-

ni, tıraş bıçağının kaba sürtünüşlerini, antiseptik kokusunu anımsıyordu. Sonra karanlığa gömüldü, zihni silindi; sersemlemiş, hâlâ anımsamanın kıyılarında dolaşır halde tekrar uyandığında annesiyle babasının Obinze'nin annesiyle konuştuklarını işitti. Annesi elini tutuyordu. Sonra Obinze'nin annesi, Ifemelu'nun anne ve babasına kendi evinde kalmalarını önerdi. Otele para harcamalarına gerek yoktu. "Ifemelu benim kızım gibi," dedi.

Lagos'a dönmelerinden önce babası Obinze'nin annesi için, iyi eğitimli insanlar karşısındaki o ürkmüş hayranlığıyla, "Londra'dan onur derecesiyle mezun olmuş," dedi. Annesi de, "Şu Obinze çok saygılı çocuk. İyi aile terbiyesi almış. Kasabaları da bizimkinden uzak değil," dedi.

Obinze'nin annesi ikisini de karşısına alıp oturmalarını ve televizyonu kapatmalarını istemeden önce Ifemelu'nun gücünü yeniden toplaması için birkaç gün bekledi.

"Obinze ve Ifemelu, insan hata yapabilir ama bazı hatalar engellenebilir," dedi.

Obinze sessiz kaldı. Ifemelu, "Evet teyze," dedi.

"Her zaman prezervatif kullanmalısınız. Eğer sorumsuzca davranacaksanız, benim gözetimimden çıkacağınız zamanı beleyin." Sesi sertleşmiş, eleştirel bir tona bürünmüştü. "Cinsel açıdan aktif olmaya karar verdiyseniz, kendinizi korumaya da karar vermelisiniz. Obinze, sen harçlığından kullanarak prezervatif alacaksın. Ifemelu sen de. Utanıp sıkılman benim sorunum değil. Eczaneye girecek ve satın alacaksın. Erkeğin senin korunmandan sorumlu olmasına asla izin vermeyeceksin. Kullanmak istemiyorsa sana yeterince değer vermiyor demektir ve onunla olmamalısın. Obinze, hamile kalan kişi sen olmayabilirsin ama böyle bir şey olursa tüm yaşamın değişecek ve olan şeyi geri alamayacaksın. Ayrıca lütfen,

ikiniz de sadece birbirinizle birlikte olun. Her yer hastalık dolu. AIDS bir gerçek."

Sessiz kaldılar.

"Duydunuz mu beni?" diye sordu Obinze'nin annesi.

"Evet teyze," dedi Ifemelu.

"Obinze?" dedi annesi.

"Anne seni duydum," dedi Obinze ve sertçe ekledi: "Çocuk değilim ben!" Sonra ayağa kalktı ve sessizce odadan dışarı çıktı.

8. bölüm

Grevler artık olağanlaşmıştı. Üniversite öğretim üyeleri gazetelerde şikâyetlerini sıralıyor, kendi çocukları yurtdışında okuyan hükümet yetkililerinin anlaşmaları nasıl kenara attığını anlatıyordu. Kampüsler boşalıyor, sınıflarda hayat bitiyordu. Öğrenciler grevlerin kısa sürmesini ümit ediyordu çünkü hiç grev olmaması ümit edilemezdi. Herkes ülkeyi terk etmekten bahsediyordu. Emenike bile İngiltere'ye gitmişti. Vize almayı nasıl başardığını kimse bilmiyordu. "Sana bile anlatmadı mı?" diye sordu Ifemelu, Obinze'ye. "Emenike'nin nasıl olduğunu bilirsin," dedi Obinze. Amerika'da bir kuzeni olan Ranyinudo'nun vize başvurusu büyükelçilikteki siyah bir Amerikalı tarafından reddedilmişti; kızın anlattığına göre adam nezleydi ve onun evraklarından çok burnunu silmekle ilgileniyordu. Rahibe Ibinabo, cuma geceleri Öğrenci Vizesi Mucize Ayinleri düzenlemeye başladı; bu ayinde gençler toplanıyordu ve her birinin elinde Rahibe Ibinabo'nun eliyle kutsadığı, içinde vize başvuru formu bulunan bir zarf oluyordu. Ife Üniversitesi'nde son sınıfta okumakta olan bir kız daha ilk denemesinde Amerikan vizesi alınca kilisede gözyaşlarına boğularak coşkulu bir konuşma yaptı. "Amerika'da en baştan başlamam gerekse bile, en azından mezun olacağımı biliyorum," dedi.

Bir gün Uju Hala telefon açtı. Artık o kadar sık aramıyordu; eskiden, Ifemelu Lagos'taysa Ranyinudo'nun, okuldaysa da Obinze'nin evinden ararda. Ama telefonları azalmıştı. Üç ayrı işte çalışıyordu; henüz Amerika'da doktorluk yapma izni yoktu. Girmesi gereken sınavlardan, Ifemelu'nun anlamadığı çeşitli aşamalardan söz ediyordu. Ifemelu'nun annesi, Uju Hala'dan gönderebileceği bir şeyler –vitaminler, ayakkabılar– istemelerini önerdiğinde babası itiraz ediyordu; Uju'ya kendi ayakları üzerinde durması için zaman tanımalılardı. O zaman annesi, yüzünde sinsince bir tebessümle, dört yılın yeterince uzun bir süre olduğunu söylüyordu.

"Ifem, *kedu*[1]?" diye sordu Uju Hala. "Nsukka'da olursun sanıyordum. Az önce Obinze'nin evini aradım."

"Grev var."

"*Ahn-ahn*! Grev daha bitmedi mi?"

"Hayır, bundan önceki bitti, okula döndük, sonra yeniden greve gittiler."

"Ne saçma bir durum bu!" dedi Uju Hala. "Samimi söylüyorum, okumak için buraya gelmelisin, rahatlıkla burs alabileceğine eminim. Hem Dike'ye bakmama da yardımcı olursun. İnan kazandığım azıcık para bakıcıya gidiyor. Hem Tanrı'nın izniyle sen gelene kadar tüm sınavlarımı geçmiş ve oturma iznimi almış olurum." Uju Hala'nın sesi istekli ama bir yandan da dalgındı; dile getirene dek bu konuya fazla kafa yormamıştı.

Obinze olmasaydı Ifemelu da konuyu, şöyle bir düşünülen ama yok olmasına izin verilen şekilsiz bir fikir olarak öylece bırakırdı. "Gitmelisin Ifem," dedi Obinze. "Kaybedecek hiçbir şeyin yok. SAT sınavına girip burs almaya çalış. Ginika sana başvurularında yardımcı olur.

1. (İgbo dili) Nasılsın? (Ç.N.)

Uju Hala orada; en azından bir başlangıç için gereken altyapın var. Keşke ben de aynı şeyi yapabilsem ama ben ha deyince kalkıp gidemem. Önce okulu bitirmem, sonra Amerika'ya yüksek lisans için gelmem daha doğru olur. Uluslararası öğrenciler yüksek lisans için finansman ve para yardımı alabiliyorlar."

Ifemelu tüm bunların tam olarak ne anlama geldiğini anlamadı ama Obinze'nin, "lisansüstü" yerine rahatlıkla "yüksek lisans" diyebilen Amerika uzmanının ağzından çıktığı için kulağa doğru geliyordu. Böylece hayal kurmaya başladı. Kendini *Cosby Ailesi*'ndeki bir evde; ellerinde yepyeni, pürüzsüz defterler taşıyan öğrencilerin arasında bir okulda görüyordu. Lagos'taki bir merkezde, her biri kendi Amerika hırsına boğulmuş binlerce öğrenciyle birlikte SAT'ye girdi. Kolejden henüz mezun olmuş olan Ginika onun adına başvurular yapıyor, Ifemelu'ya telefonda, "Bilgin olsun, ben burada okuduğum için Philadelphia bölgesinde yoğunlaşıyorum," diyordu; sanki Ifemelu, Philadelphia'nın nerede olduğunu biliyormuş gibi. Onun için Amerika Amerika'ydı.

Grev sona erdi. Ifemelu, Nsukka'ya döndü ve kampüs yaşamına yeniden daldı. Zaman zaman Amerika'yı düşlüyordu. Uju Hala kabul mektupları ve bir burs teklifi aldığını söylemek için aradığında düş kurmayı bırakmıştı. Amerika'ya gitmek mümkün görünmeye başlayınca artık umutlanmaktan korkar olmuştu.

"Uzun süre dayanacak ufak örgüler yaptır, burada saç yaptırmak çok pahalı," diyordu Uju Hala.

"Halacığım, önce vize alayım da!" diyordu Ifemelu.

Vizeye başvurduğunda kaba bir Amerikalının onu reddedeceğini düşünüyordu, sonuçta bu sık sık yaşanan bir durumdu; ama yakasında Aziz Vincent de Paul rozeti taşıyan kadın ona gülümseyip, "Vizeni iki gün sonra alabilirsin. Okulda başarılar," dedi.

İkinci sayfadaki soluk renkli vizesiyle pasaportunu aldığı o öğleden sonra, yurtdışında yeni bir yaşama doğru yelken açıyor olmasını o muzaffer ayinle kutladı: Kişisel eşyalarını arkadaşları arasında paylaştırdı. Ranyinudo, Priye ve Tochi yatak odasında oturmuş kola içiyorlardı; kıyafetler yatağın üzerine yığılmıştı; hepsi de ilk olarak Ifemelu'nun en sevdiği giysiye, Uju Hala'nın hediyesi olan turuncu elbiseye uzanmıştı; Ifemelu, çan eteği ve boyundan aşağı kadar inen fermuarıyla bu elbisenin içinde kendini hem çekici hem de tehlikeli hissediyordu. Bana hayatı kolaylaştırıyor, derdi Obinze, fermuarı yavaşça indirmeye başlamadan önce. Ifemelu elbiseyi tutmak istiyordu ama Ranyinudo, "Ifem, Amerika'da her istediğin türden elbisen olacak, biliyorsun, bir sonraki görüşmemizde ciddi bir Amerikana olacaksın," dedi.

Annesi rüyasında İsa'nın Ifemelu'nun Amerika'da çok başarılı olacağını söylediğini anlattı; babası eline ince bir zarf tutuşturup, "Keşke daha fazla olsaydı," dedi ve Ifemelu üzüntüyle babasının o parayı muhtemelen borç aldığını fark etti. Onların heyecanıyla yüzleşirken birden kendini zayıf ve ürkmüş hissetmeye başladı.

"Belki kalıp okulu burada bitirmeliyim," dedi Obinze'ye.

"Hayır Ifem, gitmelisin. Üstelik sen jeolojiyi sevmiyorsun bile. Amerika'da başka bir bölüm okuyabilirsin."

"Ama tam burslu değilim. Kalan kısmı karşılayacak parayı nereden bulacağım? Öğrenci vizesiyle çalışamam."

"Okulda çalışabilirsin. Bir yolunu bulursun. Okul harcının yüzde yetmiş beşi az şey değil."

Ifemelu da buna inandığını göstererek başını salladı. Vedalaşmak için Obinze'nin annesini ziyaret etti.

"Nijerya en iyi kaynaklarını kaçırıyor," dedi kadın mutsuzluk içinde; Ifemelu'ya sarıldı.

"Sizi özleyeceğim teyzeciğim," dedi Ifemelu. "Her şey için çok teşekkür ederim."

"Kendine iyi bak bir tanem, başarılı ol. Bize yaz. İrtibatı kaybetme."

Ifemelu gözyaşları içinde başını salladı. Kapıdaki perdeyi aralayarak dışarı çıkarken Obinze'nin annesi, "Obinze'yle mutlaka bir plan yapın," dedi. "Bir planınız olsun." Böyle beklenmedik ve doğru sözler işitmek Ifemelu'yu heyecanlandırdı. Planları şu oldu: Obinze mezun olur olmaz Amerika'ya gelecekti. Vize almanın bir yolunu bulacaktı. Belki o gün geldiğinde, Ifemelu vize almasına yardımcı olabilirdi.

Bunu izleyen yıllarda, Obinze'yle iletişim kurmayı kestikten uzun süre sonra bile, zaman zaman Obinze'nin annesinin sözlerini –*Obinze'yle mutlaka bir plan yapın. Bir planınız olsun*– anımsadı ve bu onu rahatlattı.

9. bölüm

Mariama elinde yağ lekeli kahverengi kâğıt paketlerle Çin lokantasından döndü, ardından zaten havasız olan salonu yağ ve baharat kokusu doldurdu.

"Film bitti mi?" diyerek boş televizyon ekranına baktı ve bir başkasını seçmek için DVD yığınını karıştırdı.

"Müsaade edersen yemek yiyeceğim," dedi Aisha, Ifemelu'ya. Arka tarafta bir sandalyeye tünedi ve gözleri televizyon ekranında, elleriyle tavuk kanatlarını yemeye koyuldu. Yeni film, başka filmlerin fragmanlarıyla başladı; yamuk yumuk kesilmiş sahneler, araya serpiştirilmiş parlak ışıklar. Her fragmanın sonunda Nijeryalı bir erkek sesi, teatral ve yüksek, "Kopyanızı hemen alın!" diyordu. Mariama yemeğini ayakta yedi. Halima'ya bir şeyler söyledi.

"Önce bitireyim, sonra yerim," diye yanıt verdi Halima İngilizce.

"İstersen yemeğini yiyebilirsin," dedi Halima'nın müşterisi; yüksek sesli, hoş tavırlı bir genç kadındı.

"Yok, önce bitireyim. Çok az kaldı," dedi Halima. Müşterinin başının ön kısmında kalmış bir tutam saç, bir hayvan kürkü gibi dikilmişti; geri kalan saçı kadının boynuna dökülen incecik örgüler halindeydi.

"Kızlarımı almama daha bir saat var," dedi müşteri.

"Kaç kızın var?" diye sordu Halima.

"İki," dedi müşteri. On yedisinde gösteriyordu. "İki güzel kızım var."

Film başlamıştı. Orta yaşlı bir aktristin sırıtan yüzü ekranı doldurdu.

"Ooh, evet! Bu kadını severim!" dedi Halima. "Sabır! Saçmalığa gelemez!"

"Tanıyor musun?" diye sordu Mariama, Ifemelu'ya, televizyon ekranını işaret ederek.

"Hayır," dedi Ifemelu. Neden ısrarla Nollywood aktörlerini tanıyıp tanımadığını soruyorlardı? Tüm salonu ağır bir yemek kokusu sarmıştı. Boğucu hava iyice yağlı bir kıvama bürünmüştü ama bu, Ifemelu'nun midesinin biraz kazınmasına yol açtı. Birkaç havuç yedi. Halima'nın müşterisi ayna karşısında kafasını sağa sola çevirerek saçlarını inceledi ve, "Çok teşekkürler, harika oldu!" dedi.

Kadın gittikten sonra Mariama, "Daha ne kadar küçük ve şimdiden iki çocuklu," dedi.

"Ah ah ah, bu insanlar yok mu!" dedi Halima. "Burada on üç yaşındaki bir kız her pozisyonu biliyor. Afrika'da asla böyle bir şey olmaz!"

"Asla!" diyerek onayladı Mariama.

Ifemelu'ya bakarak onayını, hemfikir olduğunu göstermesini beklediler. Bu ortak Afrikalılık ortamında beklentileri böyleydi ama Ifemelu hiçbir şey söylemeden romanının sayfasını çevirmekle yetindi. Salondan ayrıldıktan sonra arkasından konuşacaklarına emindi. Şu Nijeryalı kız Princeton'dan diye kendini bir şey sanıyor. Şu granola barına bak; gerçek yemek bile yemez olmuş. Alaycı bir tavırla güleceklerdi ama hafif bir alayla çünkü kısa süreliğine yolunu kaybetmiş de olsa hâlâ onların Afrikalı kardeşiydi. Halima plastik yemek kabını açınca salonu yeni bir yağ kokusu sardı. Bir yandan yiyor, bir yandan televizyonla konuşuyordu. "Salak adam! Kadın paranı alacak!"

Ifemelu boynuna yapışmış yağlı bir saç tutamını eliyle süpürdü. Salon sıcaktan fırına dönmüştü. "Kapıyı açabilir miyiz?" diye sordu.

Mariama kapıyı açtı ve önüne bir sandalye yasladı. "Fena sıcak," dedi.

Her sıcak dalgası Ifemelu'ya, geldiği yaz yaşadığı ilk sıcak dalgasını anımsatıyordu. Amerika'da yaz olduğunu biliyordu ama ömrü boyunca "deniz aşırı" ülkelerin karla kaplı, yünlü montlar giyilen yerler olduğunu düşünmüştü; Amerika da "deniz aşırı" bir ülke ve hayalleri mantıkla def edilemeyecek kadar güçlü olduğundan, yolculuğu için Tejuosho pazarında bulabildiği en kalın hırkayı satın almıştı. Tüm yol boyunca uğultulu uçakta fermuarı boğazına kadar çekip oturmuş, Uju Hala'yla havaalanından çıkar çıkmaz da açmıştı. Bunaltıcı sıcak onu korkutmuştu; Uju Hala'nın, paslanmış koltuk döşemeleri dökülen, eski Toyota *hatchback*'i de öyle. Binalara, arabalara, tabelalara bakıyordu; donuk renklerdeydi hepsi, düş kırıklığı yaratacak denli donuk; hayallerinde Amerika'daki en olağan şeyler bile parıl parıldı. En çok da başında beyzbol şapkası olan yeniyetme bir oğlanın tuğla bir duvarın yanında, yüzü duvara dönük, vücudu öne eğilmiş ve elleri bacaklarının arasındaki görüntüsü irkiltti onu. Dönüp tekrar baktı.

"Şu oğlana bak!" dedi. "Amerika'da insanların böyle şeyler yaptığını bilmiyordum."

"Amerika'da insanların işediğini bilmiyor muydun?" dedi Uju Hala, trafik ışıklarına odaklanmadan önce oğlana şöyle bir bakarak.

"*Ahn-ahn*, hala! Sokakta yaptıklarını bilmiyordum, demek istedim. Bunun gibi."

"Yapmazlar. Burası herkesin sokakta işediği ülkemiz değil. Bu yaptığından dolayı tutuklanabilir ama zaten

burası tekin bir mahalle değil," dedi Uju Hala kısaca. Değişik bir şeyler vardı Uju Hala'da. Ifemelu onu havaalanında görür görmez fark etmişti bunu; baştan savma örülmüş saçlarını, küpesiz kulaklarını, Ifemelu'ya sanki yıllar değil de birkaç aydır görüşmüyorlarmış gibi öylesine, kısacık sarılıvermesini.

"Şimdi ders çalışıyor olmam lazımdı," dedi Uju Hala gözleri yola odaklanmış halde. "Biliyorsun sınav tarihim yaklaşıyor."

Ifemelu bir sınav daha olduğunu bilmiyordu; Uju Hala'nın sonuçları beklediğini sanıyordu. Yine de, "Evet, biliyorum," dedi.

Sessizlik aralarına düşen kayalar gibiydi. Ifemelu özür dilemesi gerekiyormuş gibi hissediyordu ama ne için özür dilemesi gerektiğinden emin değildi. Belki de artık Amerika'da, Uju Hala'nın hırıltılı arabasının içinde birlikte oldukları şu an, Uju Hala onun yanına gelmesine pişman olmuştu.

Uju Hala'nın telefonu çaldı. "Evet, ben Uju," diye yanıtlarken ismini *yuu-juu* yerine *uu-juu* şeklinde telaffuz etmişti.

Ifemelu daha sonra, "Artık ismini böyle mi söylüyorsun?" diye sordu.

"Onlar bana böyle sesleniyor."

Ifemelu, "Ama ismin bu değil" sözcüklerini yutmak zorunda kaldı. Onun yerine İgbo dilinde, "Buranın bu kadar sıcak olduğunu bilmiyordum," dedi.

"Bir sıcak dalgası geldi, bu yazın ilk sıcak dalgası," dedi kadın, sanki *sıcak dalgası* Ifemelu'nun anlayabileceği bir şeymiş gibi. Daha önce hiç böylesi *sıcak* bir sıcaklık hissetmemişti. İnsanı kuşatan, merhametsiz bir sıcaktı bu. Tek yatak odalı daireye vardıklarında, Uju Hala'nın kapısının tokmağı bile sıcaktı. Oturma odasındaki halının üzerinde, ortalığa yayılmış oyuncak arabalarla aksi-

yon figürlerinin arasında oturan Dike ayağa fırladı ve sanki onu anımsamışçasına Ifemelu'ya sarıldı. "Alma, bu benim kuzenim!" dedi Uju Hala çocuk bakıcısına; yağlı siyah saçlarını atkuyruğu yapmış soluk tenli, yorgun yüzlü bir kadıncağız. Ifemelu, Lagos'ta Alma'yla karşılaşsa onun beyaz olduğunu düşünürdü ama Alma'nın Hispanik olduğunu öğrenecekti; kafa karıştırıcı bir şekilde, Amerika'da hem etnik köken hem de ırk ifade eden bir kategoriydi bu ve yıllar sonra, "Amerikalı Olmayan Siyahlar İçin Amerika'yı Anlamak: Hispanik Ne Demek?" başlıklı blog yazısını kaleme alırken Alma'yı anımsayacaktı.

> Hispanik, yoksulluk sıralamasında Amerikalı siyahların yakın eşlikçileri demek; Hispanik, Amerika'da ırk hiyerarşisinde Amerikalı siyahların minik bir basamak üstündekiler demek; Hispanik, çikolata tenli Perulu kadın demek; Hispanik, Meksikalı yerliler demek. Hispanik, Dominik Cumhuriyeti'nden melez görünümlüler demek. Hispanik, Porto Riko'dan daha açık tenli olan kişiler demek. Hispanik ayrıca sarışın, mavi gözlü Arjantinliler demek. Tek gereken, İspanyol olmayıp İspanyolca konuşmanızdır ve işte, Hispanik denilen ırktansınız.

Ama o öğleden sonra Alma'yı, yegâne mobilyaları bir kanepe ve televizyon olan salonu ya da köşeye bırakılmış bisikleti zar zor algıladı çünkü Dike tüm ilgisini üzerine çekmişti. Onu son görüşünde, Uju Hala'nın Lagos'tan alelacele ayrıldığı gün Dike bir yaşındaydı, havaalanında, sanki içinden geçtiği büyük karmaşanın farkındaymış gibi hiç susmamacasına ağlıyordu; şimdiyse kusursuz Amerikan aksanı ve enerji dolu neşesiyle bir birinci sınıf öğrencisiydi; asla yerinde duramayan ve asla üzgün göremeyeceğiniz türde bir çocuk.

"Neden hırka giydin ki? Hava hırka giymek için çok sıcak!" dedi; Ifemelu'ya sarılmış, kıkır kıkır gülüyordu.

Ifemelu da güldü. Dike öyle ufacık, öyle masumdu ki; öte yandan büyümüş de küçülmüş bir hali vardı ama aydınlık bir bilmişlikti bu; dünyasındaki yetişkinlere karşı art niyet beslemiyordu. O gece Dike ve Uju Hala yatağa girdikten, Ifemelu da halının üzerine yayılmış bir battaniye üzerine yattıktan sonra çocuk, "O niçin yerde yatıyor anne? Buraya hepimiz sığarız," dedi, sanki Ifemelu'nun nasıl hissettiğini anlamış gibi. Bu yatma düzeninde bir *sorun* yoktu aslında –Ifemelu büyükannesini köyde ziyaret ettiğinde de yer yatağında yatardı– ama nihayet Amerika'daydı, muhteşem Amerika'da ve yer yatağında yatacağını düşünmemişti.

"Ben iyiyim Dike," dedi.

Çocuk kalkıp ona bir yastık daha getirdi. "Al. Bu yumuşak ve rahat."

Uju Hala seslendi: "Dike, yatağa gel artık. Bırak teyzen uyusun."

Ifemelu uyuyamadı, çevresindeki şeylerin yeniliği zihnini meşgul ediyordu; Uju Hala'nın horlamaya başlamasını bekledikten sonra odadan sessizce çıkıp mutfağın ışığını yaktı. Dolapların yanında, duvara iri bir hamamböceği tünemiş, ağır ağır nefes alıp veriyormuş gibi yavaşça aşağı yukarı hareket ediyordu. Lagos'taki mutfaklarında olsa eline bir süpürge alıp onu öldürürdü ama Amerikalı hamamböceğini kendi haline bıraktı ve oturma odasına dönüp pencerenin kenarında dikildi. Uju Hala, Brooklyn'in bu bölümüne Flatlands denildiğini söylemişti. Sokak kötü aydınlatılmıştı; yol boyunca ağaçlar değil, dip dibe park etmiş arabalar sıralıydı; *Cosby Ailesi*'nin yaşadığı sevimli sokağa benzer hiçbir yönü yoktu. Ifemelu uzunca bir süre orada durdu, bedeni ne yapacağını bilemiyor, yenilik hissi başını döndürüyordu. Ama aynı zamanda büyük bir beklenti içinde olduğunu, Amerika'yı keşfetmek istediğini de hissediyordu.

"Yaz aylarında Dike'yle ilgilenip beni bakıcı masrafından kurtarman, iş aramaya da Philadelphia'ya gittiğinde başlaman bence daha iyi olur," dedi Uju Hala ertesi sabah. Ifemelu'yu uyandırmış, işten sonra çalışmak için kütüphaneye gideceğini söyleyerek seri bir şekilde Dike'yle ilgili talimatlar vermeye başlamıştı. Sözcükler ağzından adeta fışkırıyordu. Biraz daha yavaş konuşsa Ifemelu memnun olacaktı.

"Öğrenci vizenle çalışamazsın, çalış-oku programları da işe yaramaz, hiç para kazandırmıyor; ama kiranı ödeyebilmen ve öğrenim masraflarının kalan kısmını karşılayabilmen lazım. Bana baksana, üç işte birden çalışmama rağmen hâlâ zorlanıyorum. Bir arkadaşımla konuştum. Ngozzi Okonkwo'yı hatırlıyor musun? Artık Amerikan vatandaşı, kısa bir süre önce de iş kurmak için Nijerya'ya gitti. Ona yalvardım ve onun sosyal güvenlik kartıyla çalışmana izin verdi."

"Nasıl yani? Onun adını mı kullanacağım," diye sordu Ifemelu.

"Tabii ki onun adını kullanacaksın," dedi Uju Hala kaşlarını kaldırarak; bunun ne kadar aptalca bir soru olduğunu Ifemelu'nun yüzüne vurmamak için kendini zor tutmuş gibi. Saçına, örgüsünün ucuna biraz yüz kremi bulaşmıştı; Ifemelu saçını silmesini söyleyecekti ama vazgeçti, hiçbir şey demeden Uju Hala'nın aceleyle evden çıkmasını izledi. Uju Hala'nın sitemi onu incitmişti. Aralarındaki şey, eski bir samimiyet aniden sönüvermişti sanki. Uju Hala'nın sabırsızlığı, bu yeni sinirli hali Ifemelu'ya önceden bilmesi gereken ama kendi hatası yüzünden bilmediği birtakım şeyler varmış gibi hissettiriyordu. "Sığır konservesi var, öğle yemeği için sandviç yapabilirsin," demişti Uju Hala; sanki son derece normal bir şey söylüyormuş, Amerikalıların öğle yemeğinde ekmek yediklerine dair komik bir giriş yapması gerekmi-

yormuş gibi. Ama Dike sandviç istemiyordu. Ifemelu'ya bütün oyuncaklarını gösterdikten ve birlikte birkaç *Tom ve Jerry* bölümü izledikten sonra –Ifemelu tüm bölümleri Nijerya'da izlediği ve olacakları Dike'ye önceden söylediği için çocuk neşeyle gülüyordu– Dike buzdolabını açtı ve Ifemelu'dan kendisine hazırlamasını istediği şeyi gösterdi. "Sosisli." Ifemelu uzun sosis parçalarını merakla inceledi, sonra dolapları karıştırarak sıvı yağ aramaya koyuldu.

"Annem sana Ifem Teyze demem gerektiğini söylüyor. Ama sen benim teyzem değilsin. Kuzenimsin."

"O halde bana kuzen de."

"Tamamdır kuzi," dedi Dike ve güldü. Kahkahası öyle sıcak, öyle samimiydi ki. Ifemelu da sıvı yağ bulmuştu.

"Yağa gerek yok ki," dedi Dike. "Sosisli suda pişer."

"Suda mı? Sucuk suda nasıl pişirilir ki?"

"Bu sosis. Sucuk değil."

Elbette sucuktu, "sosisli" diye saçma sapan bir isim vermiş olsalar bile; Ifemelu, Satis sucuklarına yaptığı gibi az yağda iki tane sosis kızarttı. Dike dehşet içinde ona bakıyordu. Ifemelu ocağı söndürdü. Oğlan gerileyip, "Iyy," dedi. Aralarında bir tabakta bir parça ekmek ve iki buruşmuş sosisle birbirlerine bakakaldılar. Ifemelu o zaman Dike'yi dinlemesi gerektiğini anladı.

"Bunun yerine fıstık ezmesi ve reçelli sandviç yiyebilir miyim?" diye sordu Dike. Ifemelu bu kez sandviçle ilgili verilen talimatları dinledi; ekmeğin kenarlarını kesti, önce fıstık ezmesini sürdü ve Dike'nin, sanki Ifemelu her an sandviçi kızartmaya kalkabilirmiş gibi onu dikkatle izlediğini görünce kahkahasını bastırdı.

O akşam Uju Hala'ya sosisli kazasını anlattığında Uju Hala, Ifemelu'nun beklentisinin aksine hiç gülmeden, "Onlar sucuk değil, sosis," dedi.

"Bu, bikiniyle külotun aynı şey olmaması gibi. Uzaylı bir ziyaretçi farkı anlar mıydı?"

Uju Hala omuz silkti; önünde açık duran bir tıp kitabıyla yemek masasına oturmuş, buruşmuş bir kâğıttaki hamburgerini yiyordu. Cildi kurumuş, gözlerinin altı kararmış, adeta ruhunun rengi kaçmıştı. Kitabı okumuyor, ona boş boş bakıyor gibiydi.

Uju Hala markette asla ihtiyacı olanı değil, ucuzlukta ne varsa onu alır ve ihtiyacı haline getirirdi. Key Food'un girişindeki renkli broşürlerden birini alıp indirimdeki ürünleri inceleyerek tek tek tüm reyonları dolaşırdı; Ifemelu yanında market arabasını sürer, Dike de beraberinde yürürdü.

"Anne, bunu sevmiyorum. Mavi olandan al," dedi Dike, Uju Hala sepete bir kutu mısır gevreği koyarken.

"Bundan bir adet alırsan diğeri bedava," dedi Uju Hala.

"Tadı güzel değil."

"Dike, her zaman yediğinden bir farkı yok."

"Hayır." Dike raftan mavi renkli kutulardan birini alıp kasaya koştu.

"Selam küçük adam!" Kasiyer iriyarı, neşeli biriydi; yanaklar kızarmıştı ve güneş yanığı derisi soyuluyordu. "Annene yardım mı ediyorsun?"

"Dike, onu yerine koy," dedi Uju Hala, beyaz Amerikalılarla ya da beyaz Amerikalıların yanında konuşurken kullandığı genizden gelen, dilini hafifçe yuvarladığı aksanıyla. *Yer-ne koy*. Bu aksanla birlikte yeni bir kişilik çıkıyordu ortaya; ezik, kendini küçük düşüren. Kasiyerin karşısında fazla heyecanlıydı. "Üzgünüm, affedersiniz," dedi cüzdanından beceriksizce banka kartını çıkarmaya çalışırken. Kasiyer onları izlediğinden Dike'nın istediği mısır gevreğini almasına izin verdi ama arabaya döndük-

lerinde oğlanın kulağına yapıştı ve onu var gücüyle büküp çekiştirdi.

"Sana marketten herhangi bir şey almayacaksın demedim mi? Beni duyuyor musun? Ya da duyman için bir tane çarpmam mı gerekiyor?"

Dike elini kulağına bastırdı.

Uju Hala, Ifemelu'ya döndü. "Bu ülkede çocuklar işte böyle terbiyesizlik etmekten hoşlanıyor. Jane kızına vurduğunda kızı onu polis çağırmakla tehdit ediyormuş. Düşün artık. Çocuğu suçlamıyorum; Amerika'ya gelince polis çağırmayı öğrendi tabii."

Ifemelu, Dike'nin dizini sıvazladı. Çocuk ona bakmadı. Uju Hala biraz fazla hızlı sürüyordu arabayı.

Yatmadan önce dişlerini fırçalaması için banyoya gönderilen Dike içeriden seslendi.

"Dike, *I mechago*[1]?" diye sordu Ifemelu.

"Lütfen onunla İgbo dilinde konuşma," diye itiraz etti Uju Hala. "İki dil kafasını karıştırır."

"Hala o nereden çıktı şimdi? Biz büyürken iki dil konuştuk ya?"

"Burası Amerika. Burası farklı."

Ifemelu dilini tuttu. Uju Hala ders kitabını kapattı ve önüne boş boş bakmaya başladı. Televizyon kapalıydı ve banyodan su sesi geliyordu.

"Halacığım ne oldu?" diye sordu Ifemelu. "Neyin var?"

"Ne demek istiyorsun? Bir şeyim yok." Uju Hala içini çekti. "Son sınavımdan kaldım. Sonuçları tam sen gelmeden önce aldım."

"Ah!" Ifemelu onu izliyordu.

1. (İgbo dili) Bitirdin mi? (Ç.N.)

"Hayatımda hiçbir sınavdan kalmamıştım. Ama gerçek bilgiyi ölçmüyorlardı; tıpla hiçbir ilgisi olmayan, kafa karıştırıcı çoktan seçmeli soruları yanıtlama becerimizi ölçüyorlardı." Kalkıp mutfağa gitti. "Yorgunum. Çok yorgunum. Bu zamana kadar Dike'yle benim için işlerin daha iyi olacağını düşünüyordum. Kimsenin bize yardım ettiği yok tabii ve paranın nasıl çabuk eridiğine inanamıyorum. Hem sınava hazırlandım hem üç işte birden çalıştım. Alışveriş merkezinde tezgâhtarlık, araştırmalarda asistanlık yaptım; Burger King'de bile çalıştım."

"Her şey düzelecek," dedi Ifemelu çaresizce. Bunun kulağa ne kadar boş geldiğinin farkındaydı. Hiçbir şey tanıdık değildi. Uju Hala'yı rahatlatamıyordu çünkü bunu nasıl yapacağını bilmiyordu. Uju Hala, Amerika'ya kendisinden önce gelmiş ve sınavlarını geçmiş olan arkadaşlarından –Maryland'de yaşayan Nkechi ona yemek takımı göndermiş, Indiana'daki Kemi yatağını almış, Ozavisa, Hartford'dan tabak çanak takımı ve kıyafet göndermişti– söz ederken, Ifemelu, "Tanrı onlardan razı olsun," dedi; sözler ağzından hantalca ve anlamsızca dökülmüştü.

Uju Hala'nın memlekete açtığı telefonlardan işlerin fena gitmediğini düşünmüştü; şimdiyse geriye baktığında Uju Hala'nın hep belirsizce konuştuğunu, "iş" ve "sınav" derken hiç ayrıntıya girmediğini görüyordu. Ya da belki Ifemelu ayrıntıları sormamış, ayrıntıları anlamayabileceğini beklememişti. Şimdi de Uju Hala'ya bakarken, onun daha önce asla böyle dağınık örgülerle dolaşmadığını düşünüyordu. Çenesindeki batıkların üzüm tanesi gibi benlere dönüşmesine ya da bacaklarının arasında toplanan eski bol pantolonlara tahammülü olmazdı Uju Hala'nın. Amerika onu dize getirmişti.

10. bölüm

O ilk yaz, Ifemelu'nun beklemekle geçen yazı oldu; gerçek Amerika, döneceği bir sonraki köşenin hemen ardındaymış gibi hissediyordu hep. Günler bile bekliyordu sanki; hepsi birbiriyle aynıydı, baygın ve duru, güneş geç saatlere dek havada asılı. Annesiz, babasız, arkadaşsız, evsiz, onu olduğu kişi yapan her türlü işaretten yoksun, yaşamı çok sade, yakıcı derecede katıydı. Böylece bekledi, Obinze'ye uzun, ayrıntılı mektuplar yazdı, zaman zaman telefon açtı –Uju Hala telefon kartını boşa harcamamasını söylediğinden kısa tutulan konuşmalar– ve Dike'yle vakit geçirdi. Dike daha çocuktu ama Ifemelu aralarında arkadaşça bir bağ olduğunu hissediyordu; birlikte Dike'nin en sevdiği çizgi filmleri *Rugrats* ve *Franklin*'i izliyor, kitap okuyorlardı ve Ifemelu onu Jane'in çocuklarıyla oynamaya götürüyordu. Jane yan dairede yaşıyordu. O ve kocası Marlon, Grenadalıydılar ve her an şarkı söylemeye başlayacakmış gibi melodik bir aksanla konuşuyorlardı. "Bize benziyorlar; Marlon'un iyi bir işi var ve hırslı, ayrıca çocuklarını pataklıyorlar," demişti Uju Hala onaylayan bir tavırla.

Ifemelu ve Jane, Grenada ve Nijerya'da geçirdikleri çocukluklarının birbirine ne kadar benzediğini keşfedince gülüştüler; ikisi de Enid Blyton kitapları ve BBC hay-

ranı, Anglofil öğretmen ve babalarla büyümüştü. Jane ondan sadece birkaç yaş büyüktü. "Çok genç evlendim. Etrafımdaki herkes Marlon'u istiyordu; nasıl hayır diyebilirdim ki?" demişti, yarı şaka. Binanın önündeki basamaklara oturmuş, Dike ile Jane'in çocukları Elizabeth ve Junior'ın sokağın sonuna dek bisiklet sürüp geri dönmelerini izliyorlardı; Ifemelu daha uzağa gitmemesi için sık sık Dike'ye sesleniyor, çocuklar bağrışıyor, beton kaldırımlar sıcak güneşin altında parlıyor, yazın durgunluğu geçen arabalardan zaman zaman yükselip alçalan müzik sesleriyle kırılıyordu.

"Sana her şey çok tuhaf geliyor olmalı," dedi Jane.

Ifemelu başını salladı. "Evet."

Çınlayan melodisiyle bir dondurma arabası sokağa girdi.

"Benim buradaki onuncu yılım ve hâlâ yeni yerleşiyor gibiyim," dedi Jane. "En zoru da çocuk büyütmek. Elizabeth'e bak. Ona çok dikkat etmem gerek. Bu ülkede dikkat etmezsen çocukların tanımadığın insanlara dönüşür. Memlekette durum farklı, onları kontrol edebilirsin. Buradaysa hayır." Sıradan yüzü ve hafifçe salladığı kollarıyla Jane'in kendi halinde bir havası vardı. Ama gülümsemeye hazır bakışlarının altında soğuk bir ihtiyatlılık göze çarpıyordu.

"Kaç yaşında? On mu?" diye sordu Ifemelu.

"Dokuz ve şimdiden ilgi manyağı olmaya çalışıyor. Özel okula gitmesi için epey para harcıyoruz çünkü burada devlet okulları işe yaramaz. Marlon daha iyi okullara gidebilmeleri için en kısa sürede banliyöye taşınacağımızı söylüyor. Yoksa aynı şu siyah Amerikalılar gibi davranmaya başlayacaklar."

"Ne demek istiyorsun?"

"Merak etme, zamanla anlayacaksın," dedi Jane ve evden çocuklara dondurma parası almak için ayağa kalktı.

Ifemelu, Jane'le kapının önünde oturmaya bayılıyordu; ta ki bir akşam Marlon işten eve döndüğünde, Jane çocuklara limonata getirmek için içeri girince ona, "Seni düşünüyorum. Seninle konuşmak istiyorum," diyene dek. Bundan Jane'e söz etmedi. Jane, Marlon'u, herkesin peşinde koştuğu açık tenli, ela gözlü Marlon'cuğunu hiçbir şeyden sorumlu tutmazdı. Bunun üzerine Ifemelu her ikisinden uzak durmaya, evde Dike'yle birlikte oynayabilecekleri karmaşık masa oyunları tasarlamaya başladı.

Bir gün Dike'ye yaz öncesi okulda ne yaptığını sordu; çocuk, "Çemberler," dedi. Bir çemberin içine oturup birbirleriyle en sevdikleri şeyleri paylaşıyorlardı.

Ifemelu dehşete düştü. "Bölme yapmayı biliyor musun?"

Çocuk ona tuhaf tuhaf baktı. "Ben daha birinci sınıftayım kuzi."

"Ben senin yaşındayken basit bölmeleri yapabiliyordum."

İçinde Amerikalı çocukların ilkokulda hiçbir şey öğrenmediği inancı filizlendi ve Dike öğretmenlerinin zaman zaman ödev kuponu dağıttığını, bu ödev kuponlarından alınca bir gün ödevden muaf olduğunu söylediğinde bu inancı somutlaştı. Çemberler, ödev kuponları; daha ne saçmalıklar işitecekti? Bunun üzerine Dike'ye matematik öğretmeye başladı – Ifemelu İngilizler, Dike Amerikalılar gibi kısalttığından[1] sözcüğü uzun haliyle kullanmaya karar verdiler. Ifemelu o yazı her düşündüğünde uzun bölme işlemlerini, Dike'nin şaşkınlıkla çatılan kaşlarını, Dike'yi rüşvetle çalıştırmakla ona bağırmak arasında gidip gelen ruh hallerini anımsamadan edemezdi. Tamam, haydi bir kere daha dene, bak sana dondur-

1. Sırasıyla *maths* ve *math*. (Y.N.)

ma ısmarlayacağım. Bu işlemleri yapmadan oynayamazsın. Sonraları, yaşı ilerlediğinde Dike, Ifemelu'nun yaz eziyeti sayesinde matematikte hiç zorlanmadığını söylüyordu. Ifemelu da, "Herhalde yaz eğitimi demek istiyorsun," diyerek yanıt veriyordu; bu aralarında, zaman zaman ihtiyaç duyulan anne yemeği gibi, tanıdık bir şakaya dönüşmüştü.

Bu aynı zamanda Ifemelu'nun yemekle geçen yazıydı. Alışık olmadığı şeyler yemek hoşuna gidiyordu: ekşi çıtır turşularıyla McDonald's hamburgerleri, bir gün sevip diğer gün sevmediği yeni bir lezzet, Uju Hala'nın eve getirdiği mayhoş sosla ıslanmış dürümler, ağzında bir tuz tabakası bırakan bologna ve pepperoni sucukları. Meyvelerin yavanlığı onu şaşırtıyordu; tabiat portakalla muzlara lezzet veren çeşniyi serpiştirmeyi unutmuştu sanki. Ama onlara bakmak ve dokunmak hoşuna gidiyordu; muzlar o kadar iriydi, kabukları öyle eşit derecede sarıydı ki, tatsızlıklarını affediyordu. Bir keresinde Dike, "Ne yapıyorsun sen öyle? Muzla fıstık mı yiyorsun?" diye sordu.

"Biz Nijerya'da böyle yeriz. Denemek ister misin?"

"Hayır," dedi çocuk sertçe. "Nijerya'yı sevdiğimi sanmıyorum kuzi."

Neyse ki dondurmanın tadı aynıydı. Televizyon izlerken dondurucudaki, bir alırsan öteki bedava kampanyasıyla gelen dev kutulardan vanilyalı ve çikolatalı dondurmalar kaşıklıyordu. Nijerya'da izlemiş olduğu dizileri –*Sürpriz Akraba*, *Başka Bir Dünya*– izliyor ve yenilerini –*Friends*, *Simpsonlar*– keşfediyordu; ama onu asıl etkileyen reklamlardı. Reklamlarda gösterdikleri yaşamları, tüm sorunların köpüklü şampuanlar, arabalar ve paketlenmiş gıdalarla çözüldüğü mutluluk dolu yaşamları istiyordu; kafasında bunlar gerçek Amerika'ya dönüştü, ancak sonbaharda okula başladığında göreceği Amerika'ya. Başlangıçta akşam haberleri, yangın ve silahlı saldırı ha-

berlerinden oluşan terane onu şaşırtıyordu çünkü Ifemelu NTA haberlerine, kendini önemli gören subayların kurdele kesip konuşmalar yapmasını görmeye alışıktı. Ancak her gün kelepçelenip götürülen adamları; kömür olmuş, dumanı tüten evlerinin önündeki perişan aileleri; polisten kaçarken kaza yapıp parçalanan arabaları; silahlı dükkân soygunlarının bulanık kamera görüntülerini izledikçe şaşkınlık yerini kaygıya bıraktı. Pencerenin yanından bir ses yükseldiğinde, Dike sokakta bisikletini biraz fazla uzağa sürdüğünde paniğe kapılıyordu. Hava kararduktan sonra çöpü dışarıya çıkarmamaya başladı çünkü evin dışında silahlı bir adam pusuya yatmış olabilirdi. Uju Hala kısaca gülerek, "Televizyon izlersen sürekli başına bunların geleceğini düşünürsün. Nijerya'da ne kadar suç işlendiğinden haberin var mı? Biz suçları buradakiler gibi haber yapmadığımızdan mı?" dedi.

11. bölüm

Uju Hala, sokaklar kararıktan ve Dike yattıktan sonra yüzü kurumuş ve gergin bir halde eve geldiğinde, "Mektup geldi mi? Mektup geldi mi?" diye sorar, tüm varlığı tehlikeli bir sınırdaymış da her an devrilip düşecekmiş gibi aynı soruyu tekrarlardı. Bazı geceler, dünyanın meraklı bakışlarından bir şeyler saklıyormuşçasına sesini alçaltarak uzun uzun telefonda konuşurdu. Nihayet Ifemelu'ya Bartholomew'dan söz etti. "Muhasebeci, boşanmış ve evlenmek istiyor. Eziowelle'den, çok yakınımızdan."

Uju Hala'nın söyledikleri karşısında afallayan Ifemelu sadece, "Ha, peki," diyebildi. "Ne iş yapıyor?" ve "Neredenmiş?" annesinin soracağı türde sorulardı; ama Uju Hala bir adamın kendisine yakın bir kasabadan gelmesini ne zamandan beri önemsiyordu ki?

Bartholomew bir cumartesi Massachusetts'ten ziyaretlerine geldi. Uju Hala biberli tavuk taşlığı pişirdi, yüzüne pudra sürdü ve oturma odasının penceresinden dışarıya bakıp Bartholomew'un arabasının görünmesini bekledi. Dike de onu izliyor ve kendini tam vermeden minik aksiyon figürleriyle oynuyordu; şaşkındı ama annesinin beklentili halini sezdiğinden heyecanlıydı da. Zil çaldığında Uju Hala ona telaşla, "Uslu dur!" dedi.

Bartholomew, göbeğine kadar çektiği haki bir pantolon giymişti; kesik kesik bir Amerikan aksanıyla konuşuyor, sözcükleri anlaşılmayacak hale gelene dek bozuyordu. Ifemelu adamın davranışlarından, köyde yokluk içinde geçen gençlik yıllarını yapmacık Amerikalı tavırlarıyla, *gonna*'lar ve *wanna*'larla[1] telafi etmeye çalıştığını hissetti.

Adam Dike'ye döndü ve neredeyse umursamaz bir şekilde, "Ha, evet, senin oğlan. Nasılsın bakalım?" dedi.

"İyiyim," diye mırıldandı Dike.

Barthlomew'un, çıktığı kadının oğluyla ilgilenmemesi, üstelik ilgileniyormuş gibi davranma zahmetine bile girmemesi Ifemelu'yu rahatsız etti. Uju Hala'ya katiyen uygun ya da layık değildi. Daha zeki bir adam bunun farkına varır ve buna göre davranmaya çalışırdı ama Bartholomew öyle biri değildi. Uju Hala'nın sahip olduğu için şükretmesi gereken özel bir ödülmüş gibi, gösterişli havalardaydı; Uju Hala da öyle davranıyordu. Taşlıkların tadına bakmadan önce adam, "Bakalım iyi olmuş mu," dedi.

Uju Hala güldü; gülüşünde bariz bir onay hissediliyordu çünkü Bartholomew'un "bakalım iyi olmuş mu" cümlesi Uju Hala'nın iyi bir aşçı, dolayısıyla iyi bir eş olmasıyla bağlantılıydı. Ritüellere kaptırmıştı kendini; yüzünde dünyaya değil ama ona karşı mütevazi davranacağına, düşürdüğünde çatalını yerden alacağına ve daha fazla bira ikram edeceğine söz veren bir tebessüm vardı. Dike masadaki oyuncaklarına dokunmadan olanı biteni sessizce izliyordu. Bartholomew tavuk taşlıklarını yedi, bira içti. Nijerya'daki siyasi gelişmelerle ilgili, olayları uzaktan izleyen, internetteki yazıları tekrar tekrar okuyan

1. *Going to* (yapacağım) ve *want to* (istiyorum) ifadelerinin argoda söyleniş biçimi. (Y.N.)

birinin ateşli yorumlarını yapıyordu. "Kudirat'ın ölümü boşa olmayacak; demokrasi hareketini yaşarken bile yapamadığı kadar ateşleyecek. Bu konuda *Nigerian Village*'ın internet sitesine bir yazı yazdım." O konuşurken Uju Hala başını sallıyor, söylediği her şeyi onaylıyordu. Aralarında sık sık sessizlik oluyordu. Televizyon izlediler, klişelerle ve parlak sahnelerle dolu bir drama; sahnelerin birinde, mini elbiseli bir genç kız vardı.

"Nijerya'da biz kız asla böyle bir elbise giymez," dedi Bartholomew. "Şuna bak. Bu ülkenin ahlak pusulası şaşmış."

Ifemelu'nun konuşmaması gerekiyordu ama Bartholomew'da sessiz kalmayı imkânsızlaştıran bir şey vardı; otuz yıl önce Amerika'ya geldiğinden beri değiştirmediği arkaya taranmış saçları, boş ve fazla heyecanlı ahlak kumkumalığıyla öyle abartılı bir karikatürdü ki. Memlekette, kendi köyündeki insanların "kayıp" diye andıkları türde biriydi. *Amerika'ya gitti ve orada kendini kaybetti*, derdi insanlar. *Amerika'ya gitti ve geri dönmek istemedi.*

"Nijerya'da kızlar bundan çok daha kısalarını giyiyor," dedi Ifemelu. "Lisedeyken anne babalarımızın haberi olmasın diye bazılarımız arkadaşlarımızın evinde üstümüzü değiştirirdik."

Uju Hala gözlerini uyarırcasına kısarak Ifemelu'ya döndü. Bartholomew da ona baktı ve omuz silkti; kız yanıt vermeye değmezmiş gibi. Aralarına soğukluk girdi. Öğleden sonranın kalan kısmında adam Ifemelu'yu yok saydı. Gelecekte de onu sık sık yok sayacaktı. Ifemelu daha sonra Bartholomew'un *Nigerian Village*'ın sitesine yazdığı yazıları okudu; hepsi de "Massachusetts'li İgbo Muhasebeci" adıyla yazılmış tatsız tuzsuz, sıradan yazılardı ve bu kadar uzun yazması, sıkıcı fikirlerin peşinden böyle aktif bir şekilde koşmasına çok şaşırdı.

Bartholomew yıllardır Nijerya'ya gitmemişti ve bel-

ki de küçük gözlemlerin alev alıp taarruza dönüştüğü, kişisel hakaretlerin karşılıklı uçuştuğu bu internet gruplarında teselli buluyordu. Ifemelu buralara yazanları hayal etti: Sevimsiz evlerde yaşayan, çalışmaktan canları çıkmış, aralık ayında bir haftalığına ayakkabılar, elbiseler, ucuz saatler dolu bavullarıyla Nijerya'ya gidip akrabalarının gözlerinde kendi parıltılı imgelerini görebilmek için yıl boyunca kazandıkları her kuruşu dikkatle biriktiren Nijeryalılar. Sonra Amerika'ya dönecek, memleketlerine dair kendi yarattıkları mitler üzerinden internette birbirleriyle kavga edeceklerdi; çünkü memleket artık burası ve orası arasında bulanık bir yerdi ve ne kadar önemsizleştiklerini en azından internette görmezden gelebiliyorlardı.

Bir yazısında, Nijeryalı kadınlar Amerika'ya gelince vahşileşti, diye yazıyordu Massachusetts'li İgbo Muhasebeci; bu dile getirilmesi gereken tatsız bir gerçekti. Nijerya'daki düşük boşanma oranına karşı Amerika'da yaşayan Nijeryalılar arasındaki yüksek boşanma oranı başka ne açıklayabilirdi? Delta Denizkızı bu yazıya verdiği yanıtta Amerika'da kadınları koruyan yasalar olduğunu ve bu yasalar Nijerya'da olsa orada da boşanmaların bu sıklıkta gerçekleşeceği yanıtını vermişti. Massachusetts'li İgbo Muhasebeci'nin karşılığı: "Batı senin beynini yıkamış. Kendine Nijeryalı demeye utanmalısın." Nijeryalı erkeklerin kinik olduğunu, Nijerya'ya gittiklerinde evlenmek için hemşire ve doktor aradıklarını çünkü Amerika'ya getirdikleri yeni karılarının onlar için para kazanmalarını istediğini yazan Eze Houston'a da şöyle yanıt vermişti Massachusetts'li İgbo Muhasebeci: "Bir erkeğin karısından mali güvence beklemesinde ne sorun var? Kadınlar da aynı şeyi istemiyor mu?"

Uju Hala, o cumartesi günü Bartholomew gittikten sonra Ifemelu'ya sordu: "Ne düşünüyorsun?"

"Renk açıcı krem kullanıyor."

"Ne?"

"Görmedin mi? Yüzünün rengi tuhaf. Güneşe karşı koruyucu özelliği olmayan adi kremlerden kullanıyor olmalı. Nasıl bir adam ten rengini açar, *biko*?"

Uju Hala sanki adamın yüzündeki, özellikle de şakaklarında dikkat çeken yeşilimsi sarı tonu fark etmemiş gibi omuz silkti. "Kötü biri değil. İyi bir işi var." Duraksadı. "Ben de gün geçtikçe yaşlanıyorum. Dike'nin bir kardeşi olsun istiyorum."

"Nijerya'da böyle bir adam seninle konuşmaya cesaret bile edemezdi."

"Ifem, Nijerya'da değiliz."

Uju Hala kaygılarıyla boğuşarak yatak odasına giderken, "Lütfen, dua et de olsun bu iş," dedi.

Ifemelu dua etmezdi; ama etse bile, Uju Hala'nın Bartholomew'la birlikte olması için dua etmeye katlanamazdı. Uju Hala'nın sadece bildiğiyle yetinmesi onu üzüyordu.

Ifemelu, Obinze yüzünden Manhattan'dan çekiniyordu. Metroyla Brooklyn'den Manhattan'a ilk gidişinde, terli avuçlarla sokaklarda yürüdü, etrafı izledi, gözlemledi. Kısa elbisesi ardında havalanırken yüksek topuklarıyla koşan, sonra tökezleyip düşmesine ramak kalan narin ve güzel bir kadın; öksürüp kaldırıma tüküren kısa ve tombul bir adam; hızla gelip geçen taksileri durdurmak için elini kaldırmış, siyahlar içindeki bir kız. Sonsuz gökdelenler gökyüzüyle adeta alay ediyordu; ama binaların camları kirliydi. Her şeyin göz kamaştırıcı kusurluluğu onu sakinleştirdi. "Harika bir yer ama cennet değil," dedi Obinze'ye. Onun da Manhattan'ı görmesi için sabırsızlanıyordu. Gördüğü Amerikalı çiftler gibi mağazaların önünde oyalanarak, lokanta kaplarına

asılı menüleri okumak için durarak, soğuk şişelerde buzlu çay satan seyyar satıcılara uğrayarak el ele dolaştıklarını hayal ediyordu. Obinze mektubunda, "En kısa sürede," diyordu. Birbirlerine sık sık "en kısa sürede" diyorlardı ve bu "en kısa sürede" kavramı planlarına gerçekçi bir ağırlık katıyordu.

Nihayet Uju Hala'nın sınav sonuçları geldi. Ifemelu posta kutusundan gayet hafif, son derece sıradan görünümlü, üzerinde düzgün bir baskıyla *Birleşik Devletler Tıp Lisans Sınavı* yazılı zarfı alıp eve getirdi. İçinden iyi haber çıkması dileğiyle uzunca bir süre zarfı elinde tuttu. Sonra Uju Hala içeriye girerken zarfı kaldırıp ona uzattı. Uju Hala nefesini tuttu. "Kalın mı? Kalın mı?" diye sordu.

"Ne? *Gini*?" diye sordu Ifemelu.

"Kalın mı?" diye sorusunu tekrarladı Uju Hala, çantası yere düştü, elini uzatarak bir adım attı; yüzünde vahşi bir ümit vardı. Zarfı aldı ve, "Başardım!" diye bağırdı, sonra emin olmak için zarfı açıp incecik kâğıda yazılanları okudu. "Sınavı geçemediğinde kalın zarf gönderiyorlar ki yeniden kaydolabilesin."

"Halacığım! Biliyordum! Tebrikler!" dedi Ifemelu.

Uju Hala ona sarıldı; birbirlerinin nefesini dinleyerek kucaklaştılar ve bu Ifemelu'da Lagos'a ait sıcak anıları canlandırdı.

"Dike nerede?" diye sordu Uju Hala; sanki çocuk annesi ikinci işinden döndüğünde yatmış olmuyormuş gibi. Mutfağa gitti, parlak tavan ışığının altında durdu ve ıslak gözleriyle sonuçlara tekrar baktı. "Yani Amerika'da bir aile doktoru olacağım," dedi neredeyse fısıltıyla. Bir kutu kola açtı ve içmeden bıraktı.

Sonra, "Görüşme için örgülerimi açmalı, saçlarımı düzleştirmeliyim. Kemi görüşmeye örgülerimle gitme-

mem gerektiğini söyledi. Örgülerle profesyonel görünmüyorsun," dedi.

"Yani Amerika'da saçı örgülü doktor yok mu?" diye sordu Ifemelu.

"Bana ne dedilerse onu söylüyorum. Senin olmayan bir ülkede yaşıyorsun. Başarılı olmak istiyorsan ne gerekirse yapacaksın."

İşte yine bir battaniye gibi sarındığı o tuhaf, naif havaya bürünmüştü Uju Hala. Bazen Ifemelu'ya, sohbet ederlerken sanki Uju Hala kendisinden bir parçayı, temel bir parçasını bilerek geri, uzak ve unutulmuş bir yerde bırakmış gibi geliyordu. Obinze bunun göçmenlere özgü güvensizlikten gelen abartılı bir minnet duygusu olduğunu söylüyordu. Tam da Obinze'ye göre bir açıklama. Ifemelu'nun beklemekle geçen yaz boyunca dengesini korumasını sağlayan Obinze –telefondaki sakin sesi, mavi hava postası zarflarında gelen uzun mektupları– yaz sona ererken Ifemelu'nun içini kemiren yeni sancılarını da anlayan Obinze. Ifemelu okula başlamak, yeni Amerika'yı tanımak istiyordu ama bir yandan da içinde yeni bir sızı vardı; artık alıştığı Brooklyn yazına duyduğu yeni, sancılı nostalji: bisikletli çocuklar, dar beyaz gömlekler içinde kaslı siyah erkekler, zilli dondurma arabaları, üstü açık arabalardan yükselen gürültülü müzik, akşam inerken hâlâ parlayan güneş ve nemli sıcakta çürüyen, kokan nesneler. Dike'den ayrılmak istemiyordu –düşününce şimdiden bir hazine kaybetmiş gibi hissediyordu– ama yine de Uju Hala'nın dairesinden çıkmak ve sınırlarını kendisinin belirlediği bir yaşama başlamak istiyordu.

Dike bir keresinde ona özlemle, Coney Adası'na gitmiş olan bir arkadaşının eğlence treninde çekilmiş fotoğrafından söz etmişti. Ifemelu gitmeden önceki hafta sonu Dike'ye sürpriz yaparak, "Coney Adası'na gidiyo-

ruz!" dedi. Jane ona hangi trene binmeleri gerektiğini, bunun kaça mal olacağın söylemişti. Uju Hala da bunun iyi fikir olduğunu söyledi ama Ifemelu'nun cebindeki paraya katkıda bulunmadı. Dike'nin eğlence trenindeki çığlık çığlığa, korkulu, heyecanlı halini, dünyaya kendini tamamen açmış bu çocuğu gördükçe harcadığı parayı hiç önemsemedi Ifemelu. Sosisli, dondurma ve pamuk şekeri yediler. "Seninle kızlar tuvaletine girmek zorunda olmayacağım günleri iple çekiyorum," dedi Dike ve Ifemelu kahkahalarla güldü. Eve dönüş yolunda, trende, Dike yorgun ve uykuluydu. Ifemelu'ya yaslanıp, "Kuzi, seninle geçirdiğim en güzel gündü bu," dedi.

Günler sonra Dike'yi öpüp vedalaşırken sona eren bu belirsizlik dolu evrenin acı tatlı alevi Ifemelu'yu sarmaladı; ağlamaya yabancı bir çocuk olan Dike ağlarken onu iki kere, üç kere öptü ve kendi gözyaşlarını basturdı; Uju Hala da üst üste defalarca Philadelphia'nın çok uzak olmadığını söyledi. Ifemelu metroya kadar tekerlekli valizini çekerek yürüdü, metroyla Kırk İkinci Sokak'taki terminale gitti, oradan da Philadelphia otobüsüne bindi. Pencere kenarına oturdu –bir başka yolcu, panele çiğnenmiş bir çiklet parçası yapıştırmıştı– ve dakikalarca elindeki Ngozi Okonkwo adına çıkarılmış ehliyetle sosyal güvenlik kartına baktı. Ngozi Okonkwo ondan en az on yaş büyüktü; dar bir yüzü, kavis yapmadan önce küçük kıvrımlarla bükülen kaşları ve V şeklinde bir çenesi vardı.

"Ben bu kıza hiç benzemiyorum ki," demişti, Uju Hala kartı verdiğinde.

"Beyazlara göre hepimiz birbirimize benziyoruz," demişti Uju Hala.

"*Ahn-ahn* hala!"

"Şaka yapmıyorum. Amara'nın kuzeni geçen yıl geldi ve belgeleri henüz tamamlanmadığından Amara'nın kimliğiyle çalışıyor. Amara'yı anımsıyor musun? Kuzeni

açık tenli ve ince. Birbirlerine kesinlikle benzemiyorlar. Kimse fark etmedi. Virginia'da evlerde hastabakıcılık yapıyor. Yeni ismini hiç unutma. Bir arkadaşım unutmuş. İşyerinde ona yeni ismiyle seslenip durmuşlar ama o donakalmış. Bunun üzerine şüphelenmiş ve onu göçmen dairesine rapor etmişler."

12. bölüm

Ginika oradaydı; küçük, kalabalık terminalde, üzerinde mini etek ve göğsünü örten ama göbeğini açık bırakan boru şeklinde bir bluzla Ifemelu'yu kucaklamak ve gerçek Amerika'yla tanıştırmak için bekliyordu. Ginika iyice incelmiş, eski halinin yarısı kadar kalmıştı ve kafası kocaman görünüyordu, uzun boynu üzerinde dengelenmiş hali onu tuhaf, egzotik bir hayvana benzetmişti. Bir çocuğu kucağına çağırır gibi kollarını açtı, "Ifemsco! Ifemsco!" diye seslendi. Ifemelu bir an lise yıllarına döndü: mavi beyaz üniformaları, başlarında bereleriyle okul koridorunda toplanmış dedikodu yapan kızlar. Ginika'yı kucakladı. Birbirlerine sarılmaları, kollarını gevşetmeleri, sonra sımsıkı yeniden sarılmalarıyla gözleri dolunca Ifemelu biraz şaşırdı.

"Şuna bak!" dedi Ginika elini sallayıp bileğini saran çok sayıdaki gümüş bileziği şıngırdatarak. "Gerçekten sen misin bu?"

"Yemeği ne zaman bıraktın da tığ gibi kaldın?" diye sordu Ifemelu.

Ginika güldü, çantayı aldı ve kapıya döndü. "Haydi, gidelim. Yasak yere park ettim."

Yeşil Volvo dar bir sokağın köşesindeydi. Asık yüzlü üniformalı bir kadın elinde ceza defteriyle ağır aksak on-

lara doğru ilerlerken Ginika arabaya atlayıp motoru çalıştırdı. "Sıyırdık!" dedi gülerek. Poşetlerle dolu bir alışveriş arabası süren pis tişörtlü, evsiz bir adam, arabanın tam yanında, sanki kısacık dinlenmek istiyor gibi durmuş, boşluğa bakıyordu; Ginika arabayla sokağa çıkarken ona göz attı. Camlar açık ilerlediler. Philadelphia; yaz güneşi, yanık asfalt ve esmer tenli, yabancı erkeklerle kadınların sokak köşelerine itilmiş yiyecek arabalarından iki büklüm servis ettiği ızgara et kokusuydu. Ifemelu bu arabalardan aldığı dönerleri, bazlamaları, kuzu etlerini ve damlayan sosları sevmeye başladı; Philadelphia'yı da öyle. Bu şehir Manhattan gibi insana gözdağı vermiyordu, sıcaktı ama taşra şehri değildi, insana nazik davranabilecek bir şehirdi. Ifemelu kaldırımlarda işyerlerinden öğle yemeğine giden kadınlar gördü, her Amerikalı gibi rahatlığı şıklığa tercih ettiklerinin kanıtı spor ayakkabılar giyen kadınlar; birbirlerine sarılan, zaman zaman birbirlerini öpen ve sanki el ele tutuşmayı bırakırlarsa aşklarının çözülüp hiçliğe karışmasından korkan genç çiftler gördü.

"Ev sahibimin arabasını ödünç aldım," dedi Ginika. "Seni kendi boktan arabamla karşılamak istemedim. İnanamıyorum Ifemsco. Amerika'dasın!" Sıskalığında, buğday teninde, yukarı sıyrılmış ve kasıklarını zar zor örten kısa eteğinde, kulaklarının arkasına yapıştırdığı dümdüz saçlarında, saçın aralarına serpiştirilmiş güneşte parlayan sarışın tutamlarda metalik, yabancı olmayan bir göz alıcılık vardı.

"Üniversite şehrine giriyoruz; hemşirem, bak şurası Wellson Kampüsü. Önce okulu görmeye gidelim, sonra şehrin dışına, benim evime ve sonra akşam da arkadaşımın evine gidebiliriz. Bu akşam bir parti veriyor." Değişmediğini kanıtlamaya hevesli Ginika yıllanmış, fazla vurgulu bir Nijerya İngilizcesine dönmüştü. Sadakatle gayret göstererek iletişimi yıllarca sürdürmüştü: Telefon

açmış, mektuplar yazmış, kitaplar ve kumaş pantolon dediği şekilsiz pantolonlar göndermişti. Şimdi de "hemşirem" diyordu ve Ifemelu'nun, ona artık kimsenin "hemşire" demediğini söyleyecek cesareti yoktu.

Ginika, sanki anlattığı her şey Ifemelu'nun gereksinim duyacağı zekice bilgiler taşıyormuş gibi Amerika'daki ilk deneyimlerinden anekdotlar paylaşıyordu.

"Lisedeyken birinin bana kılçıklık yaptığını söylediğimde nasıl güldüler anlatamam. Çünkü kılçıklık burada seks yapmak anlamına geliyor![1] Nijerya'da birinin sana surat asması anlamına geldiğini tekrar tekrar açıklamak zorunda kaldım. Ayrıca burada 'melez'in olumsuz bir sözcük olduğuna inanabiliyor musun? Birinci sınıfta bir grup arkadaşıma Nijerya'da okulun en güzel kızı seçildiğimi anlatıyordum. Hatırlıyor musun? Seçilmemem gerekirdi. Hak eden Zainab'dı. Sadece melez olduğumdan seçildim. Burada öyle şeyler çok daha fazla oluyor. Bu ülkede senin beyazlardan çekeceğin birçok şey benim başıma gelmiyor. Neyse, memleketteyken oğlanların nasıl melez olduğumdan peşimde koştuklarını anlatıyordum ki kendimi küçük düşürdüğümü söylediler. Şimdi çift ırktan olduğumu söylüyorum ve biri bana melez derse alınmam gerekiyor. Burada anneleri beyaz olan birçok insanla tanıştım ve hepsinin bir dolu sorunu var. Ben Amerika'ya gelene dek sorunlu *olmam* gerektiğini bile bilmiyordum. İnan bana, insanlar iki ırktan çocuklar yetiştirmek istiyorsa bunu Nijerya'da yapmalı."

"Kesinlikle. Tüm oğlanların melez kızların peşinde koştuğu ülkede."

"*Tüm* oğlanlar değil ama," dedi Ginika yüzünü ekşiterek. "Obinze elini çabuk tutup biri seni kapmadan

1. *Boning*: kelimenin ilk anlamı kemik ya da kılçık ayıklamaktır. (Y.N.)

ABD'ye gelse iyi olur. Biliyorsun, burada çok beğenilen bir vücut tipin var."

"Ne?"

"Zayıf ve büyük göğüslüsün."

"Yapma, ben zayıf değilim. İnceyim."

"Amerikalılar 'zayıf' diyor. Burada 'zayıf' olumlu bir sıfat."

"O yüzden mi yemek yemeyi bıraktın? Popon eriyip gitmiş. Hep seninki gibi bir popom olsun isterdim," dedi Ifemelu.

"Biliyor musun, gelir gelmez kilo vermeye başladım. Neredeyse anoreksik oldum. Lisedeki çocuklar bana Domuzcuk diyordu. Biliyorsun, memlekette birinin sana kilo verdiğini söylemesi hoş bir şey değil. Ama burada biri sana kilo verdiğini söylerse teşekkür ediyorsun. Burası farklı," dedi Ginika biraz özlemle, kendisi de Amerika'ya yeni gelmiş gibi.

Ifemelu onu daha sonra arkadaşı Stephanie'nin evinde, bira şişesi dudaklarına dayalı oturur, ağzından Amerikan aksanlı sözcükler dökülürken gözlemledi ve Ginika'nın Amerikalı arkadaşlarına ne kadar benzediğini görerek şaşırdı. Mercedes'inin amblemli anahtarıyla oynayan, Japon asıllı Amerikalı, güzel ve canlı Jessica. Gürültü kahkahalar atan, elmas görünümlü hızmaları ve yırtık pırtık, eskimiş ayakkabıları olan soluk tenli Teresa. Ara sıra sigara almak için üstünde başharflerinin yazdığı çantasına uzanan ve sigara içmek için dışarı çıkan, çenesinden içe kıvrılan ve harika bir biçimde sallanan küt saçları olan Çin asıllı Amerikalı Stephanie. Ginika onu Ifemelu'yla tanıştırırken, "Ben Hintliyim, Kızılderili değil," diyen, dar bir tişört giymiş, koyu kahverengi tenli ve siyah saçlı Hari. Hepsi aynı şeylere gülüyor, aynı şeyler için "İğrenç!" diyordu; koreografiye göre hareket ediyorlardı. Stephanie buzdolabında ev yapımı bira olduğunu

söyleyince herkes aynı anda, "Süper!" diye şakıdı. Sonra Teresa, "Ben normal bira alabilir miyim Steph?" diye sordu, karşısındakini kızdırmaktan çekinen birinin usul sesiyle. Ifemelu odanın ucunda tek başına duran koltuğa oturmuş, portakal suyu içiyor, konuşmalarını dinliyordu. *O şirket çok hain. Aman Tanrım, bunda bu kadar çok şeker olduğuna inanamıyorum. İnternet kesinlikle dünyayı değiştirecek.* Ginika'nın, "Şu naneyi yapmak için hayvan kemiğinden bir şey kullandıklarını biliyor muydunuz?" diye sorduğunu duydu; diğerleri de homurdandı. Ginika'nın bildiği kodlar, ustalaştığı var olma biçimleri vardı. Uju Hala'nın aksine Ginika, Amerika'ya gençliğin verdiği esneklikle, akışkanlıkla geldiğinden kültürel âdetler bedenine nüfuz etmişti ve şimdi bowling oynamaya gidiyor, Tobey Maguire'ın olayını biliyor, sosa batırıp ısırdığı cipsi bir daha sosa batıranı iğrenç buluyordu. Bira şişeleriyle tenekeleri üst üste yığılıyordu. CD çalardan yükselen ve Ifemelu'nun uyumsuz bir gürültüden ibaret olduğunu düşündüğü *heavy rock* eşliğinde kanepeye ve yerdeki halının üzerine göz alıcı bir tembellikle yayılmışlardı. Aralarında en hızlı içen Teresa'ydı; her boş bira kutusunu ahşap zeminde yuvarladığında diğerleri katıla katıla gülüyordu. Ifemelu şaşırmıştı; o kadar da komik bir şey değildi bu. Neye güleceklerini, ne zaman güleceklerini nasıl biliyorlardı?

Ginika yanında staj yaptığı avukatların verdiği yemekli parti için elbise bakıyordu.

"Sen de bir şeyler almalısın Ifem."

"Gerekmedikçe paramdan on *kobo* bile harcamam."

"On sent."

"On sent."

"Sana ceket ve yatak takımı vereceğim ama en azından külotlu çorap almalısın. Soğuklar geliyor."

"Dayanırım," dedi Ifemelu. Dayanacaktı da. Gerekirse iş bulana dek tüm elbiselerini aynı anda, üst üste giyecekti. Para harcamaya çok korkuyordu.

"Ifem, ben öderim."

"Sen de çok kazanmıyorsun ki."

"En azından biraz kazanıyorum," diye yanıtı yapıştırdı Ginika.

"Umarım en kısa sürede iş bulurum."

"Bulacaksın, merak etme."

"Ngozi Okonkwo olduğuma insanları nasıl inandıracağımı bilmiyorum."

"İş görüşmesine gittiğinde ehliyetini gösterme. Sadece sosyal güvenlik kartını göster. Belki sormazlar bile. Bazen ufak işlerde böyle sorular sormuyorlar."

Ginika, Ifemelu'nun çok ateşli bulduğu bir mağazaya girdi; yüksek sesle disko müziği çalınan mağaza gece kulübünü andırıyordu; içerisi loştu ve siyahlar giymiş incecik kollu iki genç kadın fazla hızlı bir şekilde yukarı aşağı gidip geliyordu. Biri çikolata tenliydi, uzun siyah saç örgüsüne kestane renkli gölge yaptırmıştı; diğeri beyazdı, kızlara doğru yürürken kapkara saçları ardında dalgalanıyordu.

"Merhaba hanımlar, nasılsınız? Size nasıl yardımcı olabilirim?" diye sordu, tiz, tekdüze bir sesle. Giysileri askılardan çekip, raflardan indirip Ginika'ya gösterdi. Ifemelu fiyatlarına bakıyor, bunları *naira*'ya çevirirken bir yandan da hayretle, "*Ahn-ahn*, nasıl bu kadar pahalı olabilirler?" diyordu. Bazı giysileri eline alıp tam olarak iç çamaşırı mı, bluz mu, gömlek mi yoksa elbise mi olduklarını anlamak için dikkatle inceledi ama bazen yine de emin olamadı.

"Abartısız söylüyorum, bu tam da bugün geldi," dedi tezgâhtar kız büyük bir sır verir gibi, pırıltılı bir elbiseyi göstererek; Ginika da heyecanla, "Aman Tanrım, gerçek-

ten mi?" diye yanıtladı. Ginika giyinme odasının fazla aydınlık ışığı altında, parmaklarının ucunda dolaşarak elbiseyi denedi. "Bayıldım."

"Ama şekilsiz bir şey," dedi Ifemelu. Elbiseyi canı sıkılan birinin rasgele pullar yapıştırdığı küçük bir çuvala benzetmişti.

"Postmodern," dedi Ginika.

Ginika'nın aynanın önünde sağını solunu düzeltmesini izleyen Ifemelu bir gün kendisinin de onun gibi bu şekilsiz kıyafetleri beğenip beğenmeyeceğini, Amerika'nın insanı bu hale mi getirdiğini merak etti.

Ödeme sırasında sarışın kasiyer, "Size yardımcı olan biri var mıydı?" diye sordu.

"Evet," dedi Ginika.

"Chelcy mi Jennifer mı?"

"Üzgünüm ismini anımsayamadım." Ginika etrafa bakınıp kendine yardımcı olan kızı aradı ama her iki genç kadın da arka taraftaki giyinme kabinlerinin orada kaybolmuştu.

"Uzun saçlı olan mıydı?" diye sordu kasiyer.

"İkisinin de saçı uzundu," dedi Ginika.

"Siyah saçlı olan mı?"

Her iki kadının da saçı siyahtı.

Ginika gülümsedi ve kasiyere baktı; kasiyer de gülümsedi ve bilgisayar ekranına baktı, sessizlik içinde geçen iki saniyenin ardından neşeyle, "Sorun yok. Ben daha sonra öğrenip komisyonunu almasını sağlarım," dedi.

Mağazadan çıkarken Ifemelu, "Bir ara, 'İki gözlü olan mı yoksa iki bacaklı olan mı?' diye soracak sandım. Neden, 'Siyah kız mı yoksa beyaz kız mı?' diye sormadı ki?" dedi.

Ginika güldü. "Çünkü burası Amerika. Bazı şeyleri fark etmemiş gibi davranman gerekiyor."

Ginika, kiradan tasarruf edebilmesi için Ifemelu'ya kendisiyle kalmasını önerdi ama evi çok uzakta, ana tren hattının öbür ucundaydı ve her gün Philadelphia'ya gitmek için banliyö trenine binmek pahalı olacaktı. Batı Philadelphia'da birlikte kiralık dairelere baktılar; Ifemelu mutfaktaki çürüyen dolapları, boş bir yatak odasından geçip giden fareyi görünce şaşırdı.

"Nsukka'da kaldığım yurt pisti ama hiç sıçan yoktu yahu," dedi.

"Bu bir fare," dedi Ginika.

Ifemelu sözleşme imzalamak üzereyken –para biriktirmek farelerle yaşamak anlamına geliyorsa, öyle olversindi– Ginika'nın arkadaşı, bir öğrenci için gayet uygun sayılacak bir odadan söz etti. Halıları küflenmiş, dört odalı bir daireydi bu; Powelton Caddesi'nde bir pizzacının üstünde, uyuşturucu bağımlılarının bazen taş kokain pipolarını –güneşte parlayan, yamuk yumuk metal parçaları– attıkları bir köşedeydi. Ifemelu'nun odası en ucuz olandı, yandaki binanın eskimiş tuğla duvarlarına bakıyordu. Etrafta köpek tüyü uçuşuyordu. Ev arkadaşları Jackie, Elena ve Allison neredeyse birbirlerinden ayırt edilemez kızlardı; üçü de ince kemikli, dar kalçalıydı, kestane saçları düzleştirilmişti ve lakros sopaları dar koridorda üst üste duruyordu. Elena'nın iri, siyah, kaba tüylü bir eşeğe benzeyen köpeği sallana sallana dolaşıyordu; ara sıra merdivenin dibinde bir kaka yığını beliriyor ve Elena, "Başın büyük dertte!" diye çığlığı basıyordu, sanki ev arkadaşları için herkesin repliklerini gayet iyi bildiği bir rolü canlandırıyormuş gibi. Ifemelu köpeğin, tüm köpeklerin ait olduğu yerde, dışarıda yaşamasını isterdi. Elena ona eve taşındığından bu yana köpeğini neden okşamadığını ya da kafasını kaşımadığını sorduğunda, "Köpek sevmem," diye yanıtladı.

"Kültürel bir şey mi bu?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Yani, Çin'de kedi köpek eti yendiğini biliyorum mesela."

"Memleketteki erkek arkadaşım köpekleri seviyor. Ben sevmiyorum."

"Hımm," dedi Elena ve çatık kaşlarıyla Ifemelu'yu süzdü; daha önce hiç bowling oynamadığını söylediğinde Jackie ve Allison da Ifemelu'yu böyle süzmüştü, hiç bowling oynamadan nasıl normal bir insan olunacağını merak ediyorlarmış gibi. Ifemelu kendi yaşamının sınırında duruyor, hiç tanımadığı insanlarla buzdolabı, tuvalet ve sığ bir yakınlık paylaşıyordu. Ünlem işaretleriyle yaşayan insanlarla. "Harika!" diyorlardı sık sık. "Bu harika!" Banyoda vücutlarını ovalamayan insanlar; banyo şampuan, saç kremi ve jellerle tıka basa doluydu ama tek bir lif bile yoktu ve lifsiz bir banyo bu kızları erişilmesi çok zor biçimde yabancılaştırıyordu. (Ifemelu'nun en eski anılarından biri banyoda annesiyle arasında duran bir kova su ve annesinin ona, "*Ngwa*,[1] bacaklarının arasını çok iyi ovala, çok iyi..." deyişiydi; Ifemelu ona kendini nasıl temizleyebildiğini göstermek için lifi biraz fazla sert kullandığından birkaç gün boyunca bacaklarını açа açа yürümek zorunda kalmıştı.) Ev arkadaşlarının yaşamlarını sorgulamayan bir niteliği vardı, onu büyüleyen bir kesinlik varsayımı; ne lazımsa –bira, pizza, tavuk kanadı, içki– "Haydi gidip alalım," diyorlardı, sanki bu alma eylemi para gerektirmiyormuş gibi. Memleketteyken, insanların böyle planlar yapmadan önce, "Paran var mı?" diye sormasına alışıktı. Pizza kutularını mutfak masasında unutuyor, mutfağı günlerce dağınık bırakıyor, hafta sonları buzdolabına istiflediklerini biralar eşliğinde arka-

1. (İgbo dili) Haydi, çabuk. (Ç.N.)

daşlarıyla oturma odasında toplanıyorlardı; tuvaletin oturma yeri çizgiler halinde kurumuş idrar lekeleriyle doluyordu.

"Partiye gidiyoruz. Gelsene, eğlenceli olacak!" dedi Jackie. Ifemelu dar kesim pantolonunu ve Ginika'dan ödünç aldığı boyundan bağlamalı bluzunu giydi.

"Siz giyinmeyecek misiniz?" diye sordu çıkmadan önce ev arkadaşlarına; hepsinin üstünde çuval gibi pantolonlar vardı; Jackie, "Giyindik ya işte. Sen neden bahsediyorsun?" dedi, yeni bir yabancı kültür patolojisi oluştuğunu ima eden kahkahasıyla. Chestnut Sokağı'ndaki bir *fraternity*'ye[1] gittiler; herkes ayaktaydı ve plastik bardaklarda bol votkalı punç içiyorlardı; sonunda Ifemelu dans edilmeyeceğini kabul etmek zorunda kaldı; burada partiler ayakta dikilip içmekten ibaretti. Partideki öğrenciler büyük bir aşınmış kumaş ve açık yaka yığınıydı, giysilerinin hepsi eski püskü görünüyordu. (Yıllar sonra bir blog yazısında şöyle diyecekti: *İyi giyinme konusunda Amerikan kültürü kendinden o kadar memnun ki, sadece kendini bir başkasına sunmakla ilgili kuralları hiçe saymakla kalmamış ama bu saygısızlığı bir de meziyete dönüştürmüş. "Başka insanlara nasıl göründüğümüzü önemsemeyecek kadar üstün/meşgul/havalı/rahatız, o yüzden okula pijamayla, alışveriş merkezine iç çamaşırıyla gidebiliriz."*) Gitgide daha çok sarhoş oldukça bazıları yere yığılırken diğerleri de ellerine aldıkları keçeli kalemlerle yerde yatanların açıkta kalan yerlerine bir şeyler yazmaya başladı. *Beni yala. Patlatsana bir tane.*

"Jackie Afrikalı olduğunu söyledi?" dedi beyzbol şapkalı bir oğlan.

"Evet."

1. Üniversitelerdeki erkek öğrenci cemaatleri. (Y.N.)

"Çok havalı!" dedi oğlan ve Ifemelu bunu, oğlanın mimiklerini taklit ederek Obinze'ye anlattığını hayal etti. Obinze hikâyeleri didikleye didikleye en ufak noktasına kadar alıyor, tüm ayrıntıların üzerinden geçiyor, sorular soruyor, zaman zaman hattan yankılanan kahkahalar atıyordu. Allison'ın, "Bir şeyler atıştıracağız. Haydi sen de gel!" dediği günü anlatmıştı Obinze'ye; Ifemelu bunun memleketindeki bir davet olduğunu, Allison ya da diğerlerinin ona yemek ısmarlayacağını düşünmüştü. Ama masaya bakan kız hesabı getirdiğinde Allison dikkatle herkesin kaç içki ısmarlamış olduğunu, kimin kalamar tava yediğini hesaplamış, böylece kimse bir başkası için bir şey ödememişti. Obinze bu durumu çok komik bulmuş, "Al sana Amerika!" demişti.

Bugün geriye baktığında Ifemelu da komik buluyordu bunu. Misafirperverliğe getirilen sınırların yanı sıra bahşiş uygulaması –garsona ayrıca hesabın yüzde on beşi ya da yirmisini bırakmak– karşısındaki hayretini gizlemekte zorlanmıştı; bu bir tür rüşvet, zorlama ve verimli bir rüşvet sistemi gibi gelmişti ona.

13. bölüm

Ifemelu önce başkası olduğunu unuttu. Yorgun yüzlü bir kadın Güney Philadelphia'daki bir dairenin kapısını açıp onu keskin bir idrar kokusu sinmiş olan eve kabul etti. Oturma odası karanlık ve havasızdı; Ifemelu tüm binanın aylardır, hatta yıllardır birikmiş bir idrar içinde durduğunu, kendisinin de her gün bu idrarın içinde çalıştığını hayal etti. Dairenin içinde bir adam tekinsiz sesler çıkararak derin derin inliyordu; bu, inlemekten başka hiçbir seçeneği kalmamış birinin inlemesiydi ve Ifemelu'yu korkuttu.

"Babam," dedi kadın. Ifemelu'ya keskin, ölçüp biçen gözleriyle bakıyordu. "Güçlü müsün?"

City Paper'daki ilan güce vurgu yapmıştı. *Evde Çalışacak Güçlü Kuvvetli Hastabakıcı Aranıyor. Nakit Ödeme.*

"İşi yapabilecek kadar güçlüyüm," dedi Ifemelu. Daireden dışarı fırlayıp koşa koşa kaçma dürtüsüyle savaşıyordu.

"Sevimli bir aksanın var. Nerelisin?"

"Nijerya."

"Nijerya. Orada savaş yok mu?"

"Yok."

"Kimliğini görebilir miyim?" diye sordu kadın, sonra ehliyete bakarak, "İsmin nasıl telaffuz ediliyor?" diye ekledi.

"Ifemelu."

"Ne?"

Ifemelu nerdeyse nefessiz kaldı. "Ngozi. *N*'yi mırıldar gibi söyleyeceksiniz."

"Sahi mi?" Sonsuz bir tükenmişlik havasındaki kadın iki farklı telaffuzu sorgulayamayacak kadar bitkin görünüyordu. "Burada yaşayabilir misin?"

"Burada mı?"

"Evet. Burada, babamla. Boş bir yatak odamız var. Haftada üç gece kalırsın. Sabahları onu temizlemen gerek." Kadın duraksadı. "*Çok* narinsin. Bak, iki kişiyle daha görüşeceğim, sonra sana haber veririm."

"Tamam. Teşekkür ederim." Ifemelu işi alamayacağını biliyordu ve bunun için minnettardı.

Seaview Lokantası'nda bir sonraki görüşmesinden önce aynanın önünde, "İsmim Ngozi Okonkwo," diye tekrarladı. "Sana Goz diyebilir miyim?" diye sordu müdür, el sıkıştıktan sonra; Ifemelu, tamam, dedi ama öncesinde duraksadı; kısa, hafif bir duraksama ama yine de bir duraksama. İşi bu sebeple mi alamadığını merak etti.

Daha sonra Ginika, "Ngozi'nin kabiledeki ismin, Ifemelu'nun ormandaki ismin olduğunu söylersin, bir tane de manevi isim uydurursun," dedi. "Afrika'yla ilgili her türlü safsataya inanıyorlar."

Ginika güldü; kendinden emin, gırtlaktan gelen bir kahkaha. Espriyi tam anlamasa da Ifemelu da güldü. Birdenbire kendini sisler içinde, tırmalayıp yırtmaya çalıştığı bulanık bir ağ içinde hissetti. Yarı körlük sonbaharı başlamıştı, şaşkınlıklar sonbaharı; bir türlü kavrayamadığı kaygan anlam katmanlarının olduğunu bildiği deneyimlerin sonbaharı.

Dünya tülle sarmalanmıştı; şekilleri görebiliyordu ama hiçbir zaman yeterince net değil, asla yeterli değil.

Obinze'ye nasıl yapması gerektiğini bilmek zorunda olduğu ama bilmediği şeylerden söz ediyordu; benimsemiş olması gereken ama benimseyemediği ayrıntılardan. Obinze de soğukkanlı, teselli edici haliyle ona sürekli ne kadar hızlı uyum sağladığını hatırlatıyordu. Garsonluk, hosteslik, barmaidlik, kasiyerlik işlerine başvurdu, sonra hiç gelmeyen teklifleri bekledi; kendisini suçluyordu. Bir yerde yanlış yapıyor olmalıydı ama bunun ne olabileceğine ilişkin hiçbir fikri yoktu. Sonbahar gelmişti, gökyüzü ıslak ve griydi. Zaten yetersiz olan banka hesabındaki para giderek suyunu çekiyordu. Ross'taki en ucuz kazaklar bile yüksek fiyatlarıyla onu irkiltiyor, otobüs ve tren biletleri birike birike artıyor ve market alışverişleri çok masraflı oluyordu; oysa her alışveriş sırasında kasadaki elektronik monitörü dikkatle izliyor ve toplam otuz doları bulduğunda, "Lütfen durun. Kalanını almayacağım," diyordu. Her gün mutfak masasında bir mektup buluyordu; zarfın içinden okul faturası ve büyük harflerle yazılı şu uyarı çıkıyordu: **ÖDEMENİZ BU BİLDİRİMİN ALTINDA BELİRTİLEN TARİHE DEK YAPILMADIĞI TAKDİRDE KAYDINIZ DONDURULACAKTIR.**

Onu korkutan, sözcüklerden ziyade bu büyük harflerin kalınlığıydı. Neler olabileceğinden kaygılıydı; belirsiz ama sürekli var olan bir kaygı. Polisin okul harcını ödemediği için onu tutuklayacağını düşünmüyordu ama Amerika'da okul harçları ödenmediğinde ne oluyordu? Obinze hiçbir şey olmayacağını söyledi. Üniversitenin muhasebesiyle görüşerek bir ödeme planı çıkarmasını önerdi; böylece en azından bir şekilde eyleme geçmiş olurdu. Lancaster Caddesi'ndeki benzin istasyonundaki kalabalık bir dükkândan aldığı ucuz telefon kartlarıyla Obinze'yi sık sık arıyordu; altındaki numarayı görmek için kartın üzerinde metalik şeridi kazımak bile beklentiyle dolmasına neden oluyordu; Obinze'nin sesini tek-

rar duyacaktı. Obinze onu yatıştırıyordu. Onunlayken, içinde gerçekten hissettiği neyse onu yansıtabiliyor; anne babasıyla konuşurken ve onlara çok iyi olduğunu, bir yerde garson olarak işe başlamayı beklediğini, derslerine alıştığını söylerken yaptığı gibi sesine zorlama bir neşe katması gerekmiyordu.

Günün en parlak anı Dike'yle konuştuğu zamandı. Ifemelu'ya sevdiği televizyon programında neler olduğunu, Game Boy'da nasıl seviye atladığını anlatırken çocuğun telefonda daha da tiz gelen sesi içini ısıtıyordu. "Ne zaman bizi görmeye geleceksin kuzi?" diye soruyordu sık sık. "Keşke bana sen baksaydın. Bayan Brown'a gitmeyi sevmiyorum. Banyosu kötü kokuyor."

Ifemelu onu özlüyordu. Bazen Dike'ye, anlamayacağını bildiği şeyler anlatıyordu; ama yine de anlatıyordu işte. Öğle arasında çimenlere oturarak sandviç yiyen, kendisine adıyla, Al diye hitap etmesini isteyen, zımbalı deri ceket giyen ve motor kullanan hocasından söz ediyordu. Postada kendisine ilk defa ilan gönderildiği gün ona, "Bil bakalım ne oldu? Bugün bir mektup aldım," dedi. İsminin doğru bir şekilde ve zarif italik harflerle yazılı olduğu bu kredi kartı başvurusu mektubu moralini düzeltmiş, görünmezliğini biraz azaltmıştı. Birileri onu tanıyordu.

14. bölüm

Bir de Cristina Tomas vardı. Duru bakışları, ıslak mavi gözleri, soluk renkli saçları, solgun benzi ve bacaklarını ölü gibi gösteren beyazımtırak külotlu çoraplarıyla girişte gülümseyerek oturan Cristina Tomas. Sıcak bir gündü, Ifemelu yeşil çimenlere yayılmış öğrencilerin arasından geçmişti; HOŞ GELDİNİZ BİRİNCİ SINIFLAR yazılı bir pankartın altında cıvıl cıvıl balonlar asılmıştı.

"İyi günler. Burada mı kayıt yaptırılıyor?" diye sordu Ifemelu, Cristina Tomas'a; o sırada kadının ismini henüz bilmiyordu.

"Evet. Şimdi. Sen. Yabancı. Uyruklu. Bir. Öğrenci. misin?"

"Evet."

"Önce. Uluslararası. Öğrenciler. Ofisinden. Bir. Yazı. Alman. Gerekiyor."

Ifemelu anlayışla gülümsedi çünkü Cristina Tomas'ın yavaş konuşmasına neden olan bir hastalığı olsa gerekti; uluslararası öğrenciler ofisini tarif ederken dudakları büzülüyor ve kırışıyordu. Ama Ifemelu yazıyla döndüğünde ve Cristina Tomas, "Şimdi. Birkaç. Form. Doldurman. Gerek. Bunların. Nasıl. Doldurulacağını. Anlıyor. musun?" dediğinde, kadının bu şekilde konuşmasının nedeninin kendi yabancı aksanı olduğunu anladı ve bir

an kendini işe yaramaz, ağzından saçma sapan laflar dökülen ufacık bir çocuk gibi hissetti.

"İngilizce konuşabiliyorum," dedi.

"Eminim öyledir," dedi Cristina Tomas. "Sadece ne kadar *iyi*, bilmiyorum."

Ifemelu büzüldü. Formları eline almadan önce Cristina Tomas'la göz göze geldikleri o kısacık, donuk, gergin saniyede büzüldü. Kuru bir yaprak gibi büzüldü. Tüm yaşamı boyunca İngilizce konuşmuştu, lisede münazara topluluğunu yönetmişti ve Amerikalılar gibi genizden konuşabildiğini düşünmüştü; korkmamalı, büzülmemeliydi ama öyle oldu. Bunu izleyen haftalarda, sonbahar serinliği artarken, Amerikan aksanı üzerinde çalışmaya başladı.

Amerika'da okumak kolaydı. Ödevler e-postayla gönderiliyor, sınıflar klimayla havalandırılıyordu; hocalar isteyenlere sınavı seve seve tekrarlama izni veriyordu. Ama hocaların "derse katılım" dediği kavramdan rahatsızdı ve neden ders notunun bir parçası olduğunu anlamıyordu; bu öğrencilerin sürekli konuşmasına neden oluyor, ders süresi bildik sözcüklerle, boş sözcüklerle, zaman zaman anlamsız sözcüklerle heba oluyordu. Amerikalılara ilkokuldan itibaren sınıfta, ne olursa olsun mutlaka *bir şey* söylemeleri gerektiği öğretilmişti herhalde. Ifemelu, sandalyelerine yayılmış, dersin konusuyla değil ama derste nasıl *davranılacağıyla* ilgili bilgi küpü öğrencilerle çevrilmiş bir şekilde suspus oturuyordu. Asla, "Bilmiyorum," demiyorlardı. Onun yerine, "Emin değilim," diyorlardı ki bu hiçbir bilgi vermeyen ama bilgi sahibi olabileceklerini ima eden bir ifadeydi. Ayrıca bu Amerikalılar sallana sallana, ritimsiz yürüyorlardı. Doğrudan talimat vermekten sakınıyorlardı: "Üst katta birine sorun," demiyorlardı, "Üst katta birine sormak isteyebilirsiniz," diyor-

lardı. Ayağınız takılıp düştüğünüzde, boğazınıza bir şey kaçtığında, başınıza kötü bir şey geldiğinde, "Geçmiş olsun," demiyorlardı. "İyi misin?" diyorlardı, iyi olmadığınız ortadayken. Siz onların boğazına bir şey kaçtığında, ayakları takıldığında ya da başlarına kötü bir şey geldiğinde, "Geçmiş olsun," deyince de büyük bir şaşkınlıkla, "Ah senin suçun değil ki," diye yanıt veriyorlardı.[1] "Heyecan" sözcüğünü de çok fazla kullanıyorlardı, hoca yeni bir kitap, öğrenci yeni bir ders, televizyondaki siyasetçi yeni bir yasa için heyecanlandırıyordu; ortalıkta çok fazla heyecan vardı. Her gün duyduğu bazı deyişler onu şaşırtıyor, kulağını tırmalıyordu; Obinze'nin annesinin bunları duysa ne yapacağını merak ediyordu. *Bunu yapmamayacaktın. Üç tane vardılar. Birkaç günlerdir. Yatmıştımdı.* "Bu Amerikalılar İngilizce konuşamıyor," dedi Obinze'ye. Okuldaki ilk gününde sağlık merkezini ziyaret etmiş ve köşedeki bedava kondom dolu kutuya biraz fazla uzun bakmıştı. Muayeneden sonra resepsiyonist, "Hazırsın!" deyince öylece kalan Ifemelu, "Hazırsın"ın ne demek olduğunu merak etmiş, en sonunda yapması gereken her şeyi yapmış olduğu anlamına geldiğini varsaymıştı.

Her sabah para meselesini düşünerek uyanıyordu. Ders kitaplarının hepsini satın alırsa kirasını karşılayamayacaktı, bu yüzden kitapların bir kısmını ders sırasında ödünç alıp hararetli hararetli not tutuyor, sonra okurken notlar bazen kafasını karıştırıyordu. Yeni sınıf arkadaşı Samantha –sık sık, "Çok çabuk yanıyorum," diyerek güneşten sakınan ince bir kadın– ara sıra ders kitabını ödünç alıp eve götürmesine izin veriyordu. "Yarına kadar sende kalsın, gerekirse not al," diyordu. "Bazen hayatın ne kadar zor olabildiğini bilirim, ben de o yüzden

1. İngilizcede geçmiş olsun, üzgünüm, özür dilerim vb. ifadelerine karşılık gelen tek kelime vardır. (Y.N.)

yıllar önce çalışmak için üniversiteyi bıraktım." Samantha'nın yaşı büyüktü ve onunla arkadaşlık etmek rahatlatıcıydı çünkü iletişim bölümündeki diğer öğrencilerin çoğunluğu gibi gevşek ağızlı, on sekizinde bir öğrenci değildi. Ifemelu kitapları asla bir günden fazla alıkoymuyor, bazen onları eve götürmeyi reddediyordu. İstemek zorunda kalmak canını yakıyordu. Kimi zaman derslerden sonra bahçede bir sıraya oturuyor ve ortadaki büyük gri heykelin yanından yürüyerek geçen öğrencileri izliyordu; hepsi de istedikleri şekilde yaşıyor gibiydi, çalışmak isterlerse iş bulabilirlerdi; tepelerinde, direklerde ufak bayraklar sakin sakin dalgalanıyordu.

Amerika'yla ilgili her şeyi kavramaya, bilgi sahibi yeni bir kimliğe bürünmeye can atıyordu: Super Bowl kupasında bir takım desteklemeye, Twinkie'nin ne olduğunu anlamaya ve spor "lokavt"larının ne anlama geldiğini öğrenmeye, ons ve fitkareyle ölçebilmeye, aslında bir kek olduğunu düşünmeden "*muffin*" sipariş edebilmeye ve kendini aptal gibi hissetmeden, "Fiyatı 'kırdım'," diyebilmeye.

Obinze, Amerikan kitapları, roman, tarih kitabı ve biyografiler okumasını önerdi. Ifemelu'ya gönderdiği ilk e-postada –Nsukka'da kısa süre önce bir internet kafe açılmıştı– ona bir kitap listesi verdi. *Bundan Sonrası Ateş* bu kitapların ilkiydi. Ifemelu kütüphane rafının yanında dikilip kitabın ilk bölümünü hızla taradı, kendini sıkıcı bir metinle karşılaşmaya hazırlamıştı ama yavaş yavaş bir kanepeye gidip oturdu ve kitabın dörtte üçünü bir solukta okudu. Sonra okumaya ara verip raftaki tüm James Baldwin kitaplarını topladı. Boş vakitlerini iyi aydınlatılmış kütüphanede geçiriyordu ve sıra sıra bilgisayarlar; büyük, temiz, havadar okuma salonları ile tüm bunların kucaklayıcı parıltısı, günahkâr bir sefahate gö-

mülmüş gibi hissetmesine neden oluyordu. Sonuçta Ifemelu elden ele dolaşmaktan sayfaları eksilmiş ya da yırtılmış kitaplar okumaya alışıktı. Şimdiyse kitaplar sağlıklı omurgalarıyla bir süvari birliği gibi karşısında diziliydi. Obinze'ye okuduğu kitaplar hakkında yazıyordu, aralarında yeni bir yakınlaşma sağlayan özenli, gösterişli mektuplar; nihayet kitapların Obinze üzerindeki etkisini kavramaya başlamıştı. Geçmişte Obinze'nin "Ibadan" yüzünden Ibadan'a gitmek istemesi Ifemelu'yu şaşırtmıştı; bir dizi sözcük nasıl olur da insanın hiç bilmediği bir yere özlem duymasına neden olurdu? Ama bilmediği zevkleri sunan, deri kokulu sıra sıra kitabı keşfettiği haftalar boyunca, alt katta dizlerini toplamış halde bir koltukta ya da floresan ışığı kitabın sayfalarından yansıyan üst kattaki bir masada otururken bunu nihayet anladı. Obinze'nin listesindeki kitapları okuyordu; ama aynı zamanda raflardan rasgele kitaplar da alıyor, bir bölümünü okuduktan sonra hangisini hızla kütüphanede okuyacağına, hangisini yanına alacağına karar veriyordu. Okudukça Amerika mitleri anlam kazanmaya, Amerikan kabileciliği –ırk, ideoloji, yöre– kafasında netleşmeye başladı. Ve bu yeni bilgi onu avuttu.

"'Heyecanlandım,' dedin. Farkında mısın?" diye sordu Obinze bir gün, keyifli bir ses tonuyla. "Medya dersinin seni heyecanlandırdığını söyledin."

"Öyle mi?"

Dilinden yeni sözcükler dökülüyordu. Sis sütunları dağılıyordu. Evdeyken her gece iç çamaşırını yıkar, banyonun kuytu bir köşesine asardı. Şimdi çamaşırlarını bir sepette biriktirip cuma akşamları çamaşır makinesine atıyordu; kirli çamaşırların sepette birikmesini normal bulmaya başlamıştı. Okuduğu kitaplar sayesinde kazandığı güvenle derste konuşuyor, hocaların fikirlerine itiraz

edebilmek onu heyecanlandırıyordu; hoca onu saygısız davrandı diye azarlamıyor, aksine başını sallayarak teşvik ediyordu.

"Sınıfta film izliyoruz," diyordu Obinze'ye. "Burada filmleri kitaplar kadar önemli görüyorlar. Biz de film izliyoruz, sonra film hakkında bir yazı yazıyoruz ve hemen herkes A alıyor. Düşünebiliyor musun? Bu Amerikalılar hiç ciddi değiller ha!"

Arkadaşı olmayan birinin duygusal yönden aç kalmış bakışlarına sahip ufak tefek, çekingen bir kadın olan Profesör Moore, onur öğrencilerine özel tarih dersinde *Kökler*'den sahneler oynattı; görüntüler karartılmış sınıfın beyaz tahtasında parlıyordu. Projeksiyon aletini kapattığında, hayaleti andıran beyaz bir leke gözden yitmeden önce kısacık bir an duvarda gezindi. Ifemelu *Kökler*'i ilk kez Nsukka'daki evin salonunda, Obinze ve Obinze'nin annesiyle seyretmişti. Kunta Kinte, köle ismini kabul etmesi için kırbaçlanırken Obinze'nin annesi birdenbire, deri puf koltuğu devirecek kadar ani bir hareketle ayağa fırlayıp odayı terk etmişti; ama Ifemelu, kadın çıkmadan önce gözlerinin kızardığını fark etmişti. Dış dünyaya karşı kendini tamamen korumaya almış, mahremiyetine çok önem veren bu kadının, Obinze'nin annesinin, bir film izlerken ağlayabileceğini görmek Ifemelu'yu tedirgin etmişti. Şimdi, panjurlar açılarak sınıf yeniden ışığa boğulurken, o cumartesi gününü, Obinze'nin annesini izlerken kendini nasıl eksik hissettiğini, onun gibi ağlayabilmeyi dilediğini anımsadı.

"Şimdi filmde tarihsel açıdan temsil edilenleri konuşalım," dedi Profesör Moore.

Sınıfın arka tarafından, Amerikan aksanıyla konuşmayan bir kızın kendinden emin sesi yükseldi: "'Zenci' sözcüğü neden biplendi?"

Toplu bir iç çekiş minik bir esinti gibi sınıfı dolaştı.

"Pekâlâ, izlediğimiz görüntüler bir televizyon kanalından; tartışmamızı istediğim konulardan biri de tarihi popüler kültürde nasıl temsil ettiğimiz ve Z sözcüğünün kullanılması kuşkusuz bunun önemli bir parçasını oluşturuyor," dedi Profesör Moore.

"Benim için hiçbir şey ifade etmiyor," dedi kendinden emin ses. Ifemelu döndü. Konuşanın kıvırcık saçı bir oğlan çocuğununki kadar kısaydı ve geniş alınlı, kemikli güzel yüzü Ifemelu'ya televizyonda uzun mesafe koşularını hep kazanan Doğu Afrikalıları anımsatmıştı.

"Demek istediğim, 'zenci' var olan bir sözcük. İnsanlar bu sözcüğü kullanıyor. Amerika'nın bir parçası. İnsanlara çok acı çektirmiş bir sözcük ve bunu biplemek bana hakaret gibi geliyor."

"Pekâlâ," dedi Profesör Moore, yardım bekliyormuş gibi etrafa bakınarak.

Beklediği yardım sınıfın ortalarındaki çatallı bir sesten geldi. "Yani, tam da neden olduğu acılar yüzünden *kullanmamalıyız* onu!" *Kullanmamalıyız* sözü havada süzüldü; konuşan, kulağında bambudan halka küpeler olan siyah bir kızdı.

"Mesele şu ki, bunu her söyleyişinde Afro-Amerikanları incitiyorsun," dedi önlerde oturan solgun, kabarık saçlı oğlan.

Ifemelu elini kaldırdı; aklında Faulkner'ın yeni okuduğu romanı *Ağustos Işığı* vardı. "Bence her zaman incitici değil," dedi. "Bence bu amaca ve kimin kullandığına bağlı."

Ifemelu'nun yanında oturan bir kız, yüzü kıpkırmızı halde patladı: "Hayır! Kim söylerse söylesin, bu sözcüğün etkisi aynı."

"Saçma." Yine az önceki kendinden emin ses. Korkusuz bir ses. "Annemin beni bir sopayla dövmesiyle bir yabancının beni bir sopayla dövmesi aynı şey değil."

Ifemelu, "saçma" sözcüğünün nasıl karşılandığını anlamaya çalışarak Profesör Moore'a baktı. Fark etmişe benzemiyordu. Yüzündeki yapmacık gülümseme belli belirsiz bir korkuyla donuklaşmıştı.

"Bu sözcüğü Afro-Amerikanlar kullandığında durumun farklı olduğunu kabul ediyorum ama bence filmlerde kullanılmamalı çünkü o zaman kullanmaması gereken kişiler de bu sözcüğü kullanmaya ve başkalarının duygularını incitmeye başlayabilir," dedi açık tenli bir siyah kız, sınıftaki dört siyah öğrencinin sonuncusu.

"Ama bu bir inkâra benziyor. Eskiden böyle kullanıldıysa böyle temsil edilmesi gerek. Saklamak onu yok etmez," dedi kendinden emin ses.

"Eh, hepiniz bizi satmış olmasaydınız bunların hiçbirini konuşuyor olmazdık," dedi sesi çatallı siyah kız; sesini alçaltmıştı ama yine de işitilebiliyordu.

Sınıf sessizliğe gömüldü. Sonra o kendinden emin ses yeniden yükseldi. "Üzgünüm ama Atlantik aşırı köle ticareti, Afrikalılar Avrupalılara tek bir Afrikalı satmasaydı bile yapılacaktı. Bu Avrupalı bir girişimdi. Avrupalılar çiftliklerinde çalışacak işgücü arıyorlardı."

Profesör Moore alçak sesle konuşmayı böldü. "Pekâlâ, şimdi de tarihin eğlence uğruna kurban edilme biçimlerini konuşalım."

Dersten sonra Ifemelu ve kendinden emin sesli kız birbirlerini buldular.

"Merhaba. Ben Wambui. Kenyalıyım. Sen de Nijeryalısın değil mi?" Kızın heybetli bir havası vardı, dünyadaki herkesi ve her şeyi yoluna koyan birinin havası.

"Evet. Ben Ifemelu."

El sıkıştılar. Bundan sonraki haftalar içinde aralarında kalıcı bir arkadaşlık gelişecekti. Wambui, Afrikalı Öğrenciler Birliği'nin başkanıydı.

"AÖB'yi hiç işitmedin mi?" dedi Wambui. "Perşembe günkü toplantıya gelmelisin."

Toplantılar Wharton Hall'da düzenleniyordu; sert ışıklarla aydınlatılmış, penceresiz bir oda; metal bir masanın üzerinde kâğıt bardak, pizza kutusu ve gazoz şişesi yığınları, öylesine bir yarım daire şeklinde dizilmiş katlanan sandalyeler. Nijeryalı, Ugandalı, Kenyalı, Ganalı, Güney Afrikalı, Tanzanyalı, Zimbabveli öğrenciler, bir Kongolu bir de Gineli öğrenci oturup pizza yiyor, konuşuyor, ortamı kızıştırıyor, farklı aksanları havaya insanı avutan bir örtü gibi yayılıyordu. Amerikalıların kendileriyle konuşma şeklini taklit ediyorlardı: *Ne kadar iyi İngilizce konuşuyorsun. Ülkenizde AIDS ne kadar yaygın? Afrika'da insanların günde bir dolardan daha aza yaşamak zorunda olması ne fena.* Kendileri de Afrika'yla dalga geçiyor ve saçma geleneklere, aptallıklara ilişkin öyküler anlatıyorlardı; dalga geçerken suçluluk duymuyorlardı çünkü kaynağı özlemdi, bir yerin yeniden bütün olmasına dair hayal kırıklığıyla karışık bir arzu. Ifemelu nazik, sarsıcı bir yenilenme yaşadığını hissediyordu. Burada kendini açıklamasına gerek yoktu.

Wambui herkese Ifemelu'nun iş aradığını söylemişti. Dorothy, uzun örgülü Ugandalı kız, şehir merkezinde garsonluk yaptığı lokantada eleman arandığını söyledi. Ama öncesinde, mühendislik ve siyaset biliminde çift anadal yapan Tanzanyalı Mwombeki özgeçmişine baktı ve Nijerya'daki üç yıllık üniversite eğitimini silmesini istedi: Amerikalı işverenler düşük seviyede çalışan işçilerin fazla eğitimli olmasından hoşlanmıyordu. Mwombeki ona Obinze'yi anımsatıyordu; onun rahatlığını, sessiz dayanıklılığını. Toplantılarda herkesi güldürüyordu. "Nyerere'nin sosyalizmi sayesinde iyi bir ilköğrenim gördüm," derdi sık sık. "Yoksa bugün Dar'da turistler için tahtadan çirkin zürafalar oyuyor olurdum." Biri Gana'dan diğeri Nijerya'dan iki yeni öğrenci aralarına katıldığında Mwombeki kendi deyişiyle bir karşılama konuşması yaptı.

"Lütfen Kmart'a gidip tanesi beş dolar diye yirmi çift kot pantolon almayın. Kotlar bir yere kaçmıyor. Yarın da orada olacaklar, hem de daha ucuza. Artık Amerika'dasınız: Öğle yemeğinde sıcak yemek beklemeyin. Afrika damak tadından kurtulmanız gerek. Parası olan bir Amerikalının evini ziyaret ettiğinizde size evi gezdirmek isteyecektir. Evde, biri yatak odasına yaklaştığında krize giren babanızı unutun. Hepimiz memleketimizde böyle bir gezinin oturma odasında ya da gerçekten gerekliyse tuvalette sona ereceğini biliriz. Ama lütfen gülümseyerek Amerikalıyı izleyin, evi gezin ve her şeyi beğendiğinizi söylemeyi unutmayın. Amerikalı çiftlerin fark gözetmeksizin her yerde birbirine dokunması karşısında da şaşırmayın. Kafeteryada sıra beklerken kız oğlanın koluna dokunur, oğlan kolunu kızın omzuna atar, omuzları birbirlerine sürtünür ve geri çekilir ve yine sürtünür, sürtünür, sürtünür; ama lütfen bu davranışı taklit etmeyin."

Hep birlikte gülüyorlardı. Wambui bağırarak Svahili dilinde bir şeyler söyledi.

"Kısa sürede Amerikan aksanını benimseyeceksiniz çünkü telefonda müşteri temsilcilerinin size sürekli, 'Ne? Ne?' demesini istemezsiniz. Harika Amerikan aksanı olan Afrikalı kardeşlerimize hayran olmaya başlayacaksınız; buradaki kardeşimiz Kofi gibi. Kofi'nin ailesi o iki yaşındayken Gana'dan gelmiş; ama konuşması sizi yanıltmasın, evlerinde her gün *kenkey*[1] yenir. Babası bir dersten C aldığında onu tokatlamıştı. O evde Amerikan saçmalığına yer yok. Her yıl Gana'ya gidiyor. Biz Kofi gibilere Amerikan asıllı Afrikalı diyoruz, ataları köle olan kardeşlerimiz gibi Afrika asıllı Amerikalı değil."

1. Mısır unu ve muz yaprağıyla yapılan, Batı Afrika ve özellikle Gana'ya özgü yemek. (Ç.N.).

"B eksi almıştım, C değil," diye yanıtı yapıştırdı Kofi.

"Gerçek bir Panafrikanizm ruhuyla buradaki siyah kardeşlerimizle kaynaşmaya çalışın. Ama bakış açınızı korumak için Afrikalı kardeşlerinizle muhakkak arkadaş kalın. Afrikalı Öğrenciler Birliği toplantılarına her zaman katılın; ama illa istiyorsanız Siyah Öğrenciler Birliği'ni de deneyin. Genellikle Afro-Amerikanların Siyah Öğrenciler Birliği'ne ve Afrikalıların Afrikalı Öğrenciler Birliği'ne katıldığını unutmayın. Ara sıra örtüşmeler oluyor ama çok değil. SÖB'ye genellikle özgüveni olmayan, Kenyalı oldukları ağızlarını açtıkları anda anlaşılmasına rağmen, "Ben *esasen* Kenyalıyım," deme fırsatı kollayan Afrikalılar katılıyor. Bizim toplantılarımıza katılan Afro-Amerikanlar ise Afrika Ana'yla ilgili şiirler yazan ve her Afrikalının bir Nübya Kraliçesi olduğunu düşünenler. Bir Afro-Amerikan size Mandingo ya da çapulcu diye seslenirse, Afrikalı olduğunuz için hakaret ediyor demektir. Bazıları Afrika'yla ilgili sıkıcı sorular sorabilir ama diğerleri sizinle bağ kuracaktır. Koreliler, Hintliler ve Brezilyalılar gibi diğer uluslararası öğrencilerle, siyah ya da beyaz Amerikalılara kıyasla daha kolay arkadaş olabileceğinizi göreceksiniz. Yabancı öğrencilerin çoğu Amerikan vizesi alma travmasını yaşamıştır, bu da iletişime geçerken iyi bir başlangıç konusu olabilir."

Daha çok güldüler; Mwombeki de sanki kendi esprilerini daha önce işitmemiş gibi yüksek sesle gülüyordu.

Ifemelu toplantıdan ayrıldıktan sonra Dike'yi düşündü; üniversitede hangisine, AÖB'ye mi SÖB'ye mi katılacağını ve Amerikan asıllı bir Afrikalı mı yoksa Afrika asıllı bir Amerikalı mı olarak görüleceğini merak etti. Ne olduğuna karar vermek zorundaydı – ya da onun adına kararlaştırılan şey olacaktı.

Ifemelu, Dorothy'nin çalıştığı lokantadaki görüşmenin iyi geçtiğini düşündü. Bu girişte müşterileri karşıla-

ma işiydi; iyi gömleğini giydi, samimiyetle gülümsedi ve sıkı sıkı tokalaştı. Taşkın bir mutluluğa kapılmış gibi sürekli kıkırdayan müdür, "Harika! Görüştüğümüze çok memnun oldum. Sana en kısa sürede döneceğim!" dedi. Bu nedenle o akşam telefon çaldığında bir iş teklifi geldiği ümidiyle ahizeyi kaptı.

"Ifem *kedu*?" dedi Uju Hala.

Uju Hala bir iş bulup bulmadığını öğrenmek için fazla sık arıyordu. "Halacığım bulduğumda arayacağım ilk kişi sen olacaksın," demişti son görüşmelerinde Ifemelu, daha bir gün önce ve işte Uju Hala yeniden arıyordu.

"İyiyim," dedi. "Henüz bir iş bulamadım," diye tam ekleyecekti ki, "Dike'ye bir şey oldu," dedi Uju Hala.

"Ne oldu?" diye sordu Ifemelu.

"Bayan Brown onu dolabın içinde bir kızla yakalamış. Kız üçüncü sınıfa gidiyormuş. Görünüşe göre birbirlerine mahrem yerlerini gösteriyorlarmış."

Bir sessizlik oldu.

"Bu kadar mı?" diye sordu Ifemelu.

"Ne demek bu kadar mı? Daha yedi yaşında bile değil! Bu ne demek? Bunun için mi Amerika'ya geldim ben?"

"Daha dün bir derste bununla ilgili bir şey okuduk. Bu normal. Çocuklar küçük yaşlarda bu tür şeylere merak duyuyorlar ama aslında ne olduğunu anlamıyorlar."

"Normal *kwa*? Kesinlikle normal değil."

"Çocukken hepimiz meraklıydık hala."

"Yedi yaşında değil! *Tufiakwa!*[1] Bunu nereden öğrendi ki? Kreşten olsa gerek. Alma işi bıraktığından, Bayan Brown'a gitmeye başladığından beri Dike değişti. Tüm o ev eğitimi görmemiş vahşi çocuklar yüzünden; bu pisliği

1. (İgbo dili) Allah korusun! (Ç.N.)

onlardan öğreniyor. Bu dönemin sonunda Massachusetts'e taşınmaya karar verdim."

"Ahn-ahn!"

"Asistanlığı orada bitireceğim. Dike de daha iyi bir okula gider, daha iyi bir bakıcısı olur. Bartholomew, Boston'dan küçük bir kasabaya Warrington'a taşınıp kendi işini kuracak, yani bu ikimiz için de yeni bir başlangıç olacak. Oradaki ilkokul çok iyi. Yerel doktor da muayenehanesi büyüdüğü için kendine ortak arıyormuş. Onunla konuştum, asistanlığı bitirdiğimde birlikte çalışma fikriyle ilgilendi."

"New York'tan ayrılıp Massachusetts'te bir köyde mi yaşayacaksın? Asistanlığını öylece bırakabiliyor musun?"

"Elbette. Arkadaşım Olga, hani şu Rus olan var ya? O da değiştiriyor; ama yeni programında bir yılı tekrar etmesi gerekecek. Dermatolog olmak istiyor, buradaki hastalarımızın çoğu siyah ve siyah ciltte deri hastalıklarının farklı göründüğünü söyledi; uzman olduğunda siyahların yaşadığı bölgelerde çalışmayacağını biliyor, o yüzden hastaların beyaz olacağı bir yere gitmek istiyor. Onu suçlamıyorum. Benim programımın sıralamada daha yüksek bir yerde olduğu doğru ama bazen küçük yerlerde daha iyi fırsatlar çıkıyor. Ayrıca Bartholomew'un ciddi olmadığımı düşünmesini istemem. Gün geçtikçe yaşlanıyorum. Denemeye başlamak istiyorum."

"Onunla gerçekten evleneceksin."

Uju Hala alaycı bir kızgınlıkla, "Ifem, bunları geçtik sanıyordum. Ben taşındıktan sonra evlendirme dairesine gidip evleneceğiz ki Dike'nin yasal ebeveyni olabilsin," dedi.

Ifemelu telefona gelen yeni arama uyarısını işitti. "Hala seni arayacağım," dedi ve Uju Hala'nın yanıtını beklemeden diğer hatta geçti. Arayan lokanta müdürüydü.

"Üzgünüm Ngozi," dedi kadın. "Ama bu iş için daha vasıflı birini almaya karar verdik. İyi şanslar!"

Ifemelu telefonu kapattı ve annesini, annesinin nasıl sık sık şeytanı suçladığını düşündü. *Şeytan yalancıdır. Şeytan yolumuzu kesmek ister.* Telefona baktı, sonra da masada yığılı faturalara; göğsü sımsıkı, boğucu bir basıncın altında eziliyordu.

15. bölüm

Adam kısa boyluydu, vücudu bir kas yığınıydı, saçı seyrelmiş ve rengi güneşten açılmıştı. Kapıyı açtığında Ifemelu'ya tepeden bakıp onu merhametsiz bir ifadeyle inceledi, sonra gülümseyerek, "İçeri gel," dedi. "Ofisim bodrum katında." Ifemelu'nun teni karıncalandı, huzursuzluğa kapıldı. Bu ince dudaklı yüzde, rüşvetçi bir ifade, ahlaksızlığa yatkın bir hava vardı.

"Oldukça meşgul biriyim," dedi adam. Bir yandan da hafif rutubet kokulu sıkışık ev-ofisinde Ifemelu'ya oturması için bir sandalye gösterdi.

"İlanınızdan ben de öyle olduğunuzu düşündüm," dedi Ifemelu. *Ardmore'da yoğun meşgul spor koçu için kadın asistan aranıyor; iletişim becerileri ve sosyal olmak şart.* Sandalyeye oturdu, daha doğrusu tünedi; birdenbire *City Paper*'daki bir ilandan yola çıkıp Amerika'da yabancı bir evin bodrum katında yabancı bir adamla tek başına kaldığını düşündü. Adam ellerini ceplerine sokmuş, hızlı adımlarla ileri geri yürüyor ve nasıl popüler bir tenis koçu olduğundan söz ediyordu. Ifemelu adamın yerde yığılı spor dergilerine takılıp düşebileceğini düşündü. Onu izlerken bile başı dönüyordu. Adamın konuşması da yürüyüşü gibi hızlıydı; yüzünde olağandışı uyanık bir ifade vardı; gözlerini çok uzun süre açık tutuyor ve kırpmıyordu.

"Şimdi, durum şundan ibaret. İki pozisyon var; biri ofis işi, diğeri de gevşememe yardımcı olmak. Ofis pozisyonu doldu. Kız işe dün başladı; Bryn Mawr'da okuyor; tüm haftayı sadece birikmiş evraklarımı temizlemekle geçirecek. Eminim buralarda bir yerlerde hâlâ açılmamış çeklerim vardır." Eliyle dağınık masasını işaret etti. "Şimdi ihtiyacım olan şey gevşeyebilmek. İşi istiyorsan senindir. Sana günde yüz dolar öderim, zam ihtimali de var ve istediğin zaman çalışırsın, belli bir takvimin olmaz."

Günde yüz dolar, neredeyse aylık kirası. Sandalyede kımıldadı. "'Gevşemenize yardımcı olmak'la tam olarak ne kastediyorsunuz?"

Açıklama yapmasını bekleyerek adamı izliyordu. Banliyö trenine ne kadar harcadığını düşünmek canını sıkmaya başladı.

"Bak, çocuk değilsin," dedi adam. "Öyle çok çalışıyorum ki uyuyamıyorum. Gevşeyemiyorum. Uyuşturucu falan kullanmadığımdan gevşemek için yardım almaya karar verdim. Bana masaj yapabilirsin, gevşememe yardımcı olabilirsin, falan filan. Daha önce bunu yapan bir kız vardı ama Pittsburgh'a taşındı. Sağlam bir iş, en azından o öyle düşünüyordu. Üniversite borcunu ödemesine büyük katkısı oldu." Sözcüklerin ölçülü kullanımından adamın bunu başka birçok kadına söylemiş olduğunu kestirebiliyordu. İyi bir adam değildi. Ifemelu onun tam olarak ne kastettiğini anlamıyordu ama her neyse, Ifemelu görüşmeye geldiğine pişmandı.

Ayağa kalktı. "Bunu düşünüp sizi daha sonra arayabilir miyim?"

"Elbette." Kızın ayağına gelen kısmeti tekmelediğine inanamıyormuş gibi, aniden asabice omuz silkti. Ifemelu'yu geçirirken kızın son, "Teşekkür ederim," deyişine yanıt bile vermeden kapıyı kapattı. Ifemelu harcadığı bilet parasına yanarak istasyona geri yürüdü. Ağaçlar

rengârenk olmuştu, kırmızı ve sarı yapraklar havayı altın rengine boyuyordu ve Ifemelu kısa bir süre önce bir yerlerde okuduğu yazıyı anımsadı: *Doğanın ilk yeşili altın rengidir.* Güzel kokulu, kuru ve soğuk hava ona Nsukka'nın *harmattan* mevsimini anımsattı ve birdenbire öyle keskin ve beklenmedik bir özlemle sızladı ki içi, gözleri yaşla doldu.

Her iş görüşmesine gidişinde ya da bir iş için telefon açışında kendi kendine nihayet işi alacağını, bu kez başvurduğu garson, hostes ya da bebek bakıcısı pozisyonunun onun olacağını söylüyordu ama böyle ümitlendiği anlarda bile kafasının uzak bir köşesinde karanlık bulutlar toplanmaya başlıyordu. "Nerede yanlış yapıyorum?" diye sordu Ginika'ya ve Ginika sabretmesini, ümidini yitirmemesini söyledi. Özgeçmişini tekrar tekrar yazıyor, Lagos'ta geçmiş bir garsonluk tecrübesi uyduruyor, çocuklarına baktığı işveren olarak Ginika'nın adını ekliyor, referans olarak Wambui'nin ev sahibini gösteriyor ve her görüşmede samimiyetle gülümseyip sıkı sıkı tokalaşıyordu; Amerika'da iş görüşmeleri için tavsiyeler veren bir kitapta okuduğu şeylerdi hepsi de. Ama ortalıkta iş falan yoktu. Yabancı aksanı yüzünden miydi? Tecrübesizliğinden miydi? Ama Afrikalı arkadaşlarının hepsinin işi vardı ve üniversite öğrencileri hiç tecrübeleri olmadan sürekli iş bulabiliyorlardı. Bir keresinde, Chestnut Sokağı yakınlarında bir benzin istasyonuna gittiğinde göğüslerine bakan iriyarı Meksikalı, "Pompacılık için mi buradasın? Benim için başka şeyler de yapabilirsin," dedi. Sonra kötü kötü bakmaya devam edip sırıtarak işi başkasına verdiğini söyledi. Ifemelu annesinin şeytanını daha sık düşünüyor, bu işte şeytanın parmağının nasıl olabileceğini tahmin ediyordu. Sürekli topluyor, çıkarıyor, neye ihtiyacı var ya da yok tartıyor, her hafta fasulye pilav

pişiriyor ve hem öğle hem akşam yemeğinde ufacık porsiyonları mikrodalgada ısıtıyordu. Obinze ona bir miktar para yollamayı teklif etti. Londra'dan kuzeni ziyarete gelmiş ve Obinze'ye biraz pound bırakmıştı. Obinze, Enugu'da bunları dolara çevirecekti.

"Nasıl oluyor da sen bana Nijerya'dan para gönderiyorsun? Bunun tam tersi olmalı," dedi Ifemelu. Obinze yine de yüz doların biraz üzerinde bir miktarı bir kartın içine dikkatlice yerleştirerek gönderdi.

Ginika meşguldü, stajında uzun saatler çalışıyor ve hukuk fakültesindeki sınavlarına hazırlanıyordu ama iş arayışının nasıl gittiğini sormak için sık sık Ifemelu'yu arıyor ve onu ümitlendirme çabasıyla hep iyimser konuşuyordu. "Hayır kurumunda staj yaptığım kadın, Kimberly telefon etti. Çocuk bakıcısının işi bıraktığını ve yeni birini aradığı söyledi. Ona senden söz ettim, seninle tanışmak istiyor. Seni işe alırsa el altından ödeme yapacak, yani o sahte ismi kullanmana da gerek yok. Yarın derslerin kaçta bitiyor? Seni alıp görüşmeye götürebilirim."

"Beni bu işe alırlarsa ilk maaşımı sana vereceğim," dedi Ifemelu, Ginika da güldü.

Ginika arabasını evin kıvrımlı garaj yolunda park etti; sağlam ve ağır bir heybet taşıyan taş cephesi ve girişte görkemli bir şekilde yükselen dört sütunuyla zenginliğini gözler önüne seren bir evdi bu. Kimberly kapıyı açtı. İnce ve dik duruşlu bir kadındı; sarı, dolgun saçlarını yüzünden çekmek için iki elini birden kaldırdı; sanki tek eliyle bu kadar çok saçı düzeltemezmiş gibi.

"Tanıştığımıza çok memnun oldum," dedi tokalaşırlarken Ifemelu'ya gülümseyerek; eli ufacık, kemikli, narindi. İmkânsız derecede ince bel kısmına kemer takılmış altın sarısı kazağı, altın sarısı saçları, altın sarısı babetiyle sıra dışıydı, gün ışığını andırıyordu.

"Bu kız kardeşim Laura, ziyarete geldi. Hemen her gün birbirimizi ziyaret ederiz zaten! Laura yan komşum sayılır. Çocuklar yarına dek annemle birlikte Poconos'talar. Onlar burada değilken görüşmemizin en doğrusu olduğunu düşündüm."

"Merhaba," dedi Laura. O da Kimberly kadar ince ve sarışındı. Obinze'ye bu kadınları anlatırken Ifemelu, Kimberly'yi kolaylıkla kırılabilen incecik kemikli minik bir kuşa, Laura'yı ise sivri gagalı ve karanlık düşünceli bir şahine benzettiğini söyleyecekti.

"Merhaba, ben Ifemelu."

"Ne güzel bir isim," dedi Kimberly. "Bir anlamı var mı? Çokkültürlü isimleri seviyorum, fevkalade zengin kültürlerden gelen fevkalade güzel anlamlar taşıyorlar." Kimberly, "kültür"ü, derisi renkli insanların yabancı ve renkli birikimi sanan ve daima "zengin" sözcüğüyle nitelenmesi gerektiğini düşünenlerin o kibar tebessümüyle gülümsüyordu. Norveç'in "zengin bir kültür"ü olduğunu düşünmezdi.

"Ne anlama geldiğini bilmiyorum," dedi Ifemelu ve Ginika'nın yüzündeki, eğlendiğine dair ifadeyi görmese de hissetti.

"Biraz çay ister misiniz?" Kimberly kızlara parlak krom ve granit mutfağı işaret etti; mutfak, evin zenginliğini yansıtan kocaman bir alana yayılmıştı. "Biz çaycıyız ama başka seçenekler de var tabii," dedi.

"Çay harika olur," dedi Ginika.

"Ya sen, Ifemelu?" diye sordu Kimberly. "İsmini doğru söylemediğimin farkındayım ama gerçekten çok güzel bir isim. Gerçekten çok güzel."

"Yo, doğru telaffuz ediyorsunuz. Ben biraz su ya da portakal suyu alabilir miyim lütfen?" Ifemelu sonradan Kimberly'nin "güzel" sözcüğünü tuhaf bir şekilde kullandığını fark edecekti, "Üniversiteden çok güzel bir arkada-

şımla buluşuyorum" ya da "Bu güzel kadınla kent içi projesinde çalışıyoruz" gibi; bahsettiği kadınlar da her zaman oldukça sıradan ama hep siyah çıkıyordu. O kış bir gün, birlikte o kocaman mutfakta çay içip çocukların büyükanneleriyle gezmeden dönmelerini beklerken Kimberly, "Ah, şu güzel kadına baksana," dedi ve bir dergideki, siyah olması haricinde çok sıradan görünümlü bir mankenin fotoğrafına işaret etti. "Baş döndürücü değil mi?"

"Hayır, değil," dedi Ifemelu. "Biliyor musun, sadece 'siyah' diyebilirsin. Her siyah güzel olmak zorunda değil."

Kimberly şaşırdı, sözcüklere dökemediği bir ifade sardı yüzünü, sonra gülümsedi; Ifemelu o anı gerçekten arkadaş oldukları an olarak düşünecekti. Ama o ilk gün Kimberly'yi, onun bozulmaz güzelliğini, Obinze'nin sık sık sevdiği insanları tarif ederken söylediği gibi temiz kalpliliğini –*obi ocha*– yansıtan eflatunumsu gözlerini sevdi. Kimberly ona çocuklarla tecrübesi hakkında sorular sordu ve duymak istediği şeyi söylemeyebilirmiş gibi onu pür dikkat dinledi.

"İlkyardım sertifikası yok, Kim," dedi Laura. Ifemelu'ya döndü. "Bu eğitimi almayı kabul eder misin? Çocuklara bakacaksan bunu biliyor olman çok önemli."

"Evet."

"Ginika, Nijerya'dan üniversite hocalarının sürekli grevde olduğundan ayrıldığını söyledi," dedi Kimberly.

"Evet."

Laura başını bilmiş bilmiş salladı. "Afrika ülkelerinde olup bitenler korkunç," dedi.

"Peki ABD'yi şu âna dek nasıl buldun?" diye sordu Kimberly.

Ifemelu ona ilk kez bir süpermarkete girdiğinde başının nasıl döndüğünü anlattı; evde mısır gevreği yemeye alışık olduğundan o reyona girmiş ama bir anda yüzlerce

farklı mısır gevreği kutusuyla, renklerden ve imgelerden oluşan bir girdapla karşılaşmış, müthiş bir baş dönmesiyle mücadele etmişti. Bunu komik bulduğu için anlattı; Amerikan egosunu masumca pohpohlayan bir hikâyeydi.

Laura güldü. "Başının neden döndüğünü anlayabiliyorum!"

"Evet bu ülkede gerçekten aşırılıklar içinde yaşıyoruz," dedi Kimberly. "Eminim evinde bir dolu harika organik yiyecek ve sebze yiyordun. Burada durumun farklı olduğunu göreceksin."

"Kim, Nijerya'da o harika organik yiyecekleri yiyorsa ne diye ABD'ye gelsin ki?" diye sordu Laura. Çocukluklarında Laura muhtemelen, mümkünse yetişkin akrabaların bulunduğu ortamlardaysa küçük kardeşin aptallıklarını ortaya döken nazik ve neşeli abla rolünü oynamıştı.

"Demek istediğim, çok az yiyecekleri bile olsa muhtemelen hepsi organik sebzedir, bizim buradakiler gibi Frankengıda değil," dedi Kimberly. Ifemelu aralarında sivri dikenlerin süzüldüğünü hissetti.

"Ona televizyondan bahsetmedin," dedi Laura, Ifemelu'ya dönerek. "Kim'in çocukları denetimli televizyon izler. Sadece PBS. Yani seni işe alırsa televizyon izledikleri sırada yanlarında durup ne yaptıklarını kontrol etmelisin, özellikle Morgan'ın."

"Tamam."

"Benim çocuk bakıcım yok," dedi Laura, "benim"i erdemle vurgulayarak. "Ben tam zamanlı, sürekli görev başında bir anneyim. Athena iki yaşına girince işe dönebilirdim ama onu bırakmaya gönlüm elvermedi. Kim de çok ilgili bir anne ama bazen çok meşgul oluyor, hayır kurumunda harika işler yapıyor; bu nedenle bakıcılar konusunda hep endişeliyim. Son bakıcı Martha, harika bir kızdı ama bir öncekinin, adı her neyse Morgan'a uy-

gunsuz programlar seyrettirdiğinden şüpheleniyorduk. Ben kızıma televizyon hiç seyrettirmiyorum. Programlar fazla şiddet içeriyor. Biraz daha büyüdüğünde birkaç çizgi film izlemesine izin verebilirim."

"Ama çizgi filmlerde de şiddet var," dedi Ifemelu.

Laura sinirlenmiş gibiydi. "Ama o çizgi film. Çocuklar gerçek şeylerden travma yaşıyor."

Ginika kaşlarını çatıp Ifemelu'ya baktı, boş ver, diyen bir bakış. İlkokuldayken Ifemelu, Lawrence Anini'nin kurşuna dizilmesini izlemişti; Anini'nin gerçekleştirdiği silahlı soygunlar, gazetelere yazdığı uyarı mektupları, çaldıklarıyla yoksulları doyurması ve polis geldiğinde buhar olup kaybolmasına dair efsaneleşen anlatılardan çok etkilenmişti. Annesi, "İçeri git; bu çocuklara uygun değil," demişti ama yarım ağızla ve Ifemelu zaten Anini'nin idam edilişinin neredeyse tamamını, ite kaka bir direğe bağlanmış bedeninin kurşunlar çarptıkça irkilmesini ve nihayet bedenini sımsıkı saran ipin üstüne çuval gibi yığılmasını seyrettikten sonra. Ifemelu şimdi bunu düşünüyordu, bu sahnenin ona nasıl da rahatsız edici ama bir o kadar sıradan gelmiş olduğunu.

"Sana evi gezdireyim Ifemelu," dedi Kimberly. "Doğru söyledim mi?"

Odadan odaya dolaştılar – Kimberly'nin kızının odasının duvarları pembe, yatak örtüsü firfirlıydı; oğlunun odasında bir davul seti, çalışma odasında bir piyano vardı ve parlak ahşap kapağının üstü aile fotoğraflarıyla süslüydü.

"Bu fotoğraf Hindistan'da çekildi," dedi Kimberly. Boş bir çekçeğin yanında duruyorlardı; hepsi tişört giymişti, altın sarısı saçları sımsıkı toplanmış Kimberly, uzun boylu ve ince yapılı kocası, ufak sarışın oğlu ile oğlandan büyük olan kızıl saçlı kızı ellerinde su şişeleriyle gülümsüyorlardı. Tüm aile fotoğraflarında gülümsüyorlardı;

yelkenlide, yürüyüş yaparken, turistik yerleri gezerken, birbirlerine sarılmış halde; vücutlar rahat, dişler bembeyaz. Ifemelu'ya televizyon reklamlarını anımsatıyorlardı, yaşamlarını her zaman insanı güzel gösteren bir ışığın altında yaşayan, dağınıklıkları bile estetik açıdan göze hoş gelen insanları.

"Tanıştığımız bazı insanların hiçbir şeyleri, kesinlikle hiçbir şeyleri yoktu ama çok mutluydular," dedi Kimberly. Piyanonun arkasındaki kalabalıktan bir fotoğrafı çekip çıkardı; kızını iki Hintli kadınla, esmer ve buruşuk tenli, eksik dişlerini göstererek gülümseyen kadınlarla gösteren bir fotoğraf. "Bu kadınlar öyle muhteşemdi ki," dedi.

Ifemelu daha sonra Kimberly için yoksulların kusursuz varlıklar olduğunu öğrenecekti. Yoksulluk ışıltılı bir varoluş şekliydi; Kimberly yoksul insanların kötü ya da edepsiz olabileceklerini düşünemiyordu çünkü yoksullukları onları kutsuyordu; en büyük azizler de yabancı yoksullardı.

"Morgan buna bayılıyor; Kızılderililere ait. Ama Taylor korkutucu diyor!" Kimberly, fotoğrafların arasında duran bir heykelciğe işaret etti.

"Ah!" Ifemelu bir an hangisinin kız hangisinin erkek olduğunu anımsayamadı; Morgan da Taylor da ona soyadı gibi geliyordu.

Kimberly'nin kocası, Ifemelu ayrılmadan hemen önce eve geldi.

"Merhaba! Merhaba!" dedi mutfağa süzülürken; uzun boylu, esmer, diplomatik bir adam. Yakasına neredeyse mükemmel kıvrımlarla inen bukleleri gören Ifemelu, saçına epey özen gösterdiğini anladı.

"Sen Ginka'nın Nijeryalı arkadaşı olmalısın," dedi, kendi cazibesinin fazlasıyla farkında bir gülümsemeyle. İnsanların gözünün içine onlarla ilgilendiğinden değil,

bunun karşısındakine kendisiyle ilgileniliyormuş hissi verdiğini bildiğinden bakıyordu.

Adamın ortaya çıkmasıyla Kimberly hafifçe soluksuz kaldı. Sesi değişti; şimdi hafif tizleşmiş, bilerek dişileşmiş bir tonla konuşuyordu. "Don, hayatım, erkencisin," dedi öpüşürlerken.

Don, gözlerinin içine bakarak Ifemelu'ya uluslararası bir kalkınma ajansında çalıştığı dönemde Shagari'nin seçilmesinden sonra Nijerya'yı ziyaret etmesine ramak kaldığını ama son dakikada gezinin iptal edildiğini ve buna çok üzüldüğünü çünkü Shrine'a[1] gidip Fela'yı dinlemeyi çok istediğini anlattı. Fela'dan rahat, samimi bir vurguyla söz etmişti; sanki bu ikisinin ortak noktası, paylaştıkları bir sırmış gibi. Hikâyesinde, karşısındakini başarıyla baştan çıkarma beklentisi gizliydi. Ifemelu adama baktı, az konuştu, tuzağına düşmeyi reddetti ve tuhaf bir şekilde Kimberly için üzüldü. Laura gibi bir abla ve kocası gibi bir adam tarafından dizginlendiği için.

"Don ve ben Malavi'de gerçekten çok güzel hayır projesinin içindeyiz; aslında Don benden daha fazla işin içinde." Kimberly ona bakarken Don yüzünü buruşturup, "Elimizden geleni yapıyoruz ama sonuçta peygamber olmadığımızın farkındayız," dedi.

"Orayı gerçekten ziyaret etmeliyiz. Bir yetimhane. Afrika'ya hiç gitmedik. Hayır kuruluşumla Afrika'da bir şeyler yapmayı çok isterim," dedi Kimberly.

Kimberly'nin yüzü yumuşamış, gözleri buğulanmıştı ve Ifemelu bir an için Afrikalı olduğuna ve beyazlatılmış dişleri, kabarık saçlarıyla bu güzel kadında bu kadar derin bir acıma ve ümitsizlik hissine yol açtığına üzüldü. Kimberly'ye kendini daha iyi hissetmesi için gülümsedi.

1. Fela Kuti'nin 1970'lerde açtığı Afrika Shrine adlı kulüp. (Ç.N.)

"Bir kişiyle daha görüşüp sonra seni arayacağım; ama bizim için çok uygun bir aday olduğunu düşünüyorum," dedi Kimberly, Ifemelu ve Ginika'yı geçirirken.

"Teşekkür ederim," dedi Ifemelu. "Sizin için çalışmak çok isterim."

Ertesi gün Ginika arayıp bozuk bir sesle mesaj bıraktı. "Ifem, çok üzgünüm. Kimberly başka birini işe aldı ama seni aklında tutacağını söyledi. En kısa zamanda bir şey çıkacak, canını çok sıkma. Seni yine arayacağım."

Ifemelu telefonu fırlatmak istedi. *Aklında tutacakmış.* Ginika "aklında tutmak" gibi böyle içi boş bir sözü neden tekrarlıyordu ki?

Sonbaharın son günleriydi, ağaç dalları çatal çatal ortaya çıkmıştı, kuru yapraklar kimi kez dairenin içine sürükleniyordu ve kira zamanı gelip çatmıştı. Ev arkadaşlarının çekleri mutfak masasında birbirinin üzerine bırakılmıştı; hepsi de pembe ve kenarlarında çiçek süslemeleri olan çeklerdi. Ifemelu Amerika'da çeklerde kullanılan çiçek desenlerinin gereksiz bir süs olduğunu düşünüyordu; çek denen şeyin ciddiyetini neredeyse yok ediyordu. Çeklerin yanına Jackie'nin çocuksu elyazısıyla bir not bırakılmıştı: *Ifemelu, kiramız neredeyse bir hafta gecikti.* Çek yazarsa hesabı boşalacaktı. Lagos'tan ayrılmadan bir gün önce annesi ona bir kavanoz Mentholatum vermiş, "Bunu çantana koy, üşüttüğünde kullanırsın," demişti. Valizini altüst ederek kavanozu buldu, açtı, kokladı ve burnunun altına biraz sürdü. Koku onda ağlama isteği uyandırdı. Telesekreterin ışığı yanıp sönüyordu ama kontrol etmemişti çünkü Uju Hala'nın her zamanki mesajının bir başka halini dinleyeceğine emindi. "Geri dönen oldu mu? Yakınlardaki McDonald's ve Burger King'i de denedin mi? Her zaman ilan koymazlar ama eleman arıyor olabilirler. Önümüzdeki aya dek sana bir

şey gönderemem. Kendi hesabım boş. İnan bana asistanlık kölelik burada."

Yere gazeteler dağılmıştı; iş ilanları tükenmezkalemle daire içine alınmıştı. Gazetelerden birini eline aldı, çevirdi, zaten daha önce gördüğü ilanlara baktı. ESKORTLAR ilanı yine gözüne takıldı. Ginika, "Bu eskortluk meselesini unut," demişti. "Fahişelik olmadığını söylüyorlar ama öyle; en kötü yanı da kazancının en fazla dörtte birini alıyorsun çünkü gerisi ajansa kalıyor. Birinci sınıftayken bu işi yapan bir kız tanıyorum." Ifemelu ilanı okudu, tekrar aramayı düşündü ama aramadı çünkü maaş ödemeyen, sadece bahşişlerin kendisine kalacağı küçük bir lokantayla garsonluk işi için görüşmüştü ve ümitliydi. İşi alırsa mesai bitiminde onu arayacaklarını söylemişlerdi; geç saatlere dek bekledi ama arayan olmadı.

Sonra Elena'nın köpeği Ifemelu'nun domuz pastırmasını yedi. Bir kâğıt havlu üzerinde bir dilim pastırma ısıtmış, masaya koymuş ve buzdolabını kapatmak için arkasını dönmüştü. Köpek pastırmayı da kâğıt havluyu da yalayıp yuttu. Az önce pastırmanın bulunduğu boşluğa sonra yüzünde bencil ifadesiyle bakan köpeğe baktı ve yaşamındaki tüm hayal kırıklıkları bir anda kafasına üşüştü. Köpeğin teki pastırmasını yemişti, köpeğin teki o işsizken pastırmasını yemişti.

"Köpeğin az önce pastırmamı yedi," dedi Elena'ya. Elena mutfağın öteki ucunda mısır gevreği çanağına bir muz dilimliyordu.

"Sen sadece köpeğimden nefret ediyorsun."

"Onu daha iyi eğitmelisin. Mutfak masasından insanların yemeğini aşırmamalı."

"Vudu yapıp köpeğimi öldürme sakın."

"Ne?"

"Şaka şaka!" dedi Elena. Elena pis pis sırıtıyor, köpeği kuyruğunu sallıyordu ve Ifemelu damarlarında bir yanma hissetti; eli havada, Elena'nın suratına bir tokat patlatmak üzere kızın üstüne yürürken bir anda kendine geldi, durdu ve üst kata çıktı. Yatağına oturdu, dizlerini göğsüne çekip kollarıyla kavradı; tepkisinden, nabzının böyle çabuk yükselmesinden ürkmüştü. Aşağıda Elena telefonda çığlıklar atıyordu: "Yemin ederim şıllık bana vurmaya kalktı!" Ifemelu terbiyesiz ev arkadaşını, salyalı bir köpek pastırmasını yediği için değil, dünyayla savaş halinde olduğundan ve her sabah kendini yara bere içinde hissederek, hepsi de kendine düşman bir yığın meçhul insanla kuşatıldığını hayal ederek uyandığından tokatlamak istemişti. Bir gün sonrayı öngörememek onu korkutuyordu. Annesi babası arayıp mesaj bıraktıklarında mesajı kaydediyordu; onların sesini son kez işitiyor olabileceğinden korkuyordu. Yurtdışında yaşamak, bir daha eve gidip gidemeyeceğini bilmemek sevginin kaygıya dönüşmesini izlemek demekti. Annesinin arkadaşı Bunmi Teyze'yi aradığında ve telefon ısrarla çalıp kimse yanıt vermediğinde paniğe kapılıyor, babasının ölmüş olabileceğinden, Bunmi Teyze'nin bunu ona nasıl söyleyeceğini bilmiyor olabileceğinden korkuyordu.

Sonra Allison kapıyı çaldı. "Ifemelu? Kira çekini masaya koymadığını hatırlatmak istedim sadece. Zaten çok geciktik."

"Biliyorum. Yazıyorum." Yatağında sırtüstü uzanıyordu. Kira sorunu çıkaran ev arkadaşı olmak istemiyordu. Geçen hafta market alışverişini Ginika'nın yapmış olmasından nefret ediyordu. Jackie'nin alt kattan yükselen sesini işitebiliyordu. "Ne yapalım peki? Annesi değiliz ya."

Çek defterini çıkardı. Çeki yazmadan önce Dike'yle konuşmak için Uju Hala'yı aradı. Sonra, Dike'nin masu-

miyeti sayesinde kendini biraz toparlayarak Ardmore' daki tenis koçunu aradı.

"İşe ne zaman başlayabilirim?" diye sordu.

"Hemen gelmek ister misin?"

"Tamam," dedi.

Jiletle koltukaltlarını aldı, Lagos'tan ayrıldığından beri sürmediği rujunu çıkardı; o gün de dudaklarındaki rujun büyük kısmı havalimanında Obinze'nin boynunda kalmıştı. Bu tenis koçuyla ne olacaktı peki? Adam "masaj" demişti ama tavırları, ses tonu bir şeyler ima ediyordu. Belki hakkında yazılar okuduğu, tuhaf zevkleri olan o beyaz adamlardan biriydi; kadınların sırtında tüy gezdirmesinden ya da üzerine işemesinden zevk alan adamlardan. Bunu kesinlikle yapardı; yüz dolar için bir adamın üzerine işerdi. Bu düşünce onu eğlendirdi ve yüzünde buruk bir tebessüm belirdi. Ne olursa olsun olaya en güzel haliyle yaklaşacaktı, adama sınırları olduğunu açıkça ifade edecekti. En baştan, "Seks beklentiniz varsa size yardımcı olamam," diyecekti. Ya da belki daha zarif, daha imalı bir şekilde ifade edecekti kendini. "Çok ileri gidemem." Belki de fazla hayal kuruyordu; adam sadece masaj istiyor olabilirdi.

Eve vardığında adamın hali tavrı kaba sabaydı. "Yukarı gel," dedi ve Ifemelu'yu yatak odasına çıkardı; oda bir yatak ve duvarda büyük bir domates çorbası konservesi resmi haricinde çıplaktı. Ifemelu'ya yarım yamalak ve sanki hayır demesini bekler gibi bir şey içip içmeyeceğini sordu. Sonra gömleğini çıkarıp yatağa uzandı. Bir giriş olmayacak mıydı? Ifemelu adamın biraz daha yavaş hareket etmiş olmasını dilerdi. Kafasındaki sözcükler uçup gitmişti.

"Buraya gel," dedi adam. "Isınmak istiyorum."

Oradan ayrılmalıydı. Güç dengesi adamın lehineydi; Ifemelu eve adımını attığından beri güç dengesi adamın lehine kaymıştı. Ifemelu ayrılmalıydı. Ayağa kalktı.

"Seks yapamam," dedi. Kendinden emin olmayan, çatlak bir ses çıkarmıştı. "Sizinle seks yapamam," diye tekrar etti.

"Ah, hayır, böyle bir şey beklemiyorum," dedi adam fazla hızlı bir tavırla.

Ifemelu yavaşça kapıya yöneldi; kapının kilitli olup olmadığını, adamın kapıyı kilitleyip kilitlemediğini merak ediyordu; sonra bir silahı olup olmadığını merak etti.

"Sadece gel ve yanıma uzan," dedi adam. "Beni ısıt. Biraz dokunacağım sana, rahatsız edecek şekilde değil. Sadece gevşemek için insan temasına ihtiyacım var."

Adamın ifadesine ve ses tonuna tam bir küstahlık hâkimdi; Ifemelu kendini yenilgiye uğramış hissetti. Tüm bunlar nasıl çirkindi; kalacağını zaten bilen bir yabancının yanında kalmak. Kalacağını biliyordu çünkü gelmişti bir kere. Bir kere gelmiş, bir kere kirlenmişti. Ayakkabılarını çıkarıp yatağa tırmandı. Orada olmak istemiyor, adamın oynak parmağının bacaklarının arasına girmesini istemiyor, kulağında iç çekişleriyle inlemelerini işitmek istemiyor, buna rağmen bedeninin mide bulandırıcı bir ıslaklıkla uyarıldığını hissediyordu. Ardından hareketsiz uzandı; büzülmüş, hareketsiz. Adam onu zorlamamıştı. Buraya kendi iradesiyle gelmişti. Adamın yatağına uzanmış, adam onun elini bacaklarının arasına yerleştiğinde de parmaklarını büküp kımıldatmıştı. Şimdi, ellerini yıkadıktan sonra bile, adamın verdiği kırışık, incecik yüz doları tutarken parmaklarının hâlâ yapış yapış olduğunu hissediyordu; artık ona ait değildiler.

"Haftada iki kez yapabilir misin? Tren ücretini karşılarım," dedi adam esneyerek ve ilgisizce; gitmesini istiyordu.

Ifemelu bir şey söylemedi.

"Kapıyı kapat," dedi adam ve arkasını döndü.

Ifemelu bitkin ve ağırlaşmış bir halde trene yürüdü, zihni çamura gömülmüştü; pencerenin yanına oturup

ağlamaya başladı. Akıntıya kapılmış, yalnız, küçük bir top gibi hissediyordu kendini. Dünya kocaman, kocaman bir yerdi ve Ifemelu çok küçük, çok önemsizdi, boş teneke gibi tıngırdıyordu. Eve döndüğünde ellerini öyle sıcak bir suyla yıkadı ki parmakları haşlandı ve başparmağı su topladı. Tüm giysilerini çıkardı, buruşuk bir yığın haline getirip odanın bir köşesine fırlattı ve bir süre onlara bakakaldı. Bunları bir daha asla giymeyecek, onlara asla dokunmayacaktı bile. Çıplak halde yatakta oturdu ve yaşamını gözlerinin önünden geçirdi; halısı küflenmiş bu küçük odada masadaki yüz dolara baktıkça bedeninde hissettiği tiksinti kabardı. Oraya asla gitmemeliydi. Oradan uzaklaşmalıydı. Duş almak, kendini ovalayarak yıkamak istiyordu ama kendi bedenine dokunmak düşüncesine bile tahammül edemedi; kendine olabildiğince az dokunmaya çalışarak dikkatle geceliğini giydi. Eşyalarını topladığını, bir şekilde bir bilet alarak Lagos'a döndüğünü hayal etti. Yatağında kıvrılıp ağladı; ruhuna erişerek az önce yaşanmış olanın anısından kendini çekip kurtarıvermeyi diliyordu. Telesekreterin ışığı yanıp sönüyordu. Arayan muhtemelen Obinze'ydi. Şu an onu düşünmeye tahammülü yoktu. Ginika'yı aramayı düşündü. Nihayet Uju Hala'yı aradı.

"Bugün banliyöde bir adam için çalışmaya gittim. Bana yüz dolar ödedi," dedi.

"Hı? Bu çok iyi. Ama kalıcı bir iş aramaya devam etmelisin. Bugün Dike'ye sağlık sigortası yaptırmam gerektiğini fark ettim. Çünkü Massachusetts'teki bu yeni hastanenin paketi saçma sapan bir şey. Ödemem gereken tutar karşısında hâlâ şoktayım."

"Ne iş yaptığımı sormayacak mısın hala? Adamın bana yüz dolar ödemesi için ne yaptığımı sormayacak mısın?" diye sordu Ifemelu; içinde yeni bir öfke dalgası yükseliyor, titremelerine neden olacak şekilde parmaklarının arasından akıyordu.

"Ne yaptın?" diye sordu Uju Hala düz bir sesle.

Ifemelu telefonu kapattı. Makinede yeni mesaj tuşuna bastı. İlk mesaj annesindendi, çok yazmasın diye hızlı konuşuyordu: "Ifemelu, nasılsın? Nasıl olduğunu merak ettiğimiz için arıyoruz. Bir süredir senden haber alamadık. Lütfen haber ver. Biz iyiyiz. Tanrı'ya emanet ol."

Sonra Obinze'nin sesi; söyledikleri havada yüzüp giriyordu Ifemelu'nun kafasına. "Seni seviyorum Ifem," dedi en sonunda, bir anda uzaklardan, başka bir yer ve zamandan gelen bir sesle. Ifemelu yatağında kaskatı uzanıyordu. Uyuyamıyordu, kendini oyalayamıyordu. Tenis koçunu öldürmeyi hayal etmeye başladı. Adamın kafasına baltayla defalarca vuracaktı. Kaslı göğsünü bıçaklayacaktı. Adam yalnız yaşıyordu; muhtemelen başka kadınlar da odasına geliyor, tırnağı kemirilmiş kısa ve kalın parmağını arasına sokması için bacaklarını açıyordu. Bunu hangisinin yaptığını kimse anlamazdı. Bıçağı kalbine saplanmış halde bırakacak, sonra kirasını ve okul ücretini ödemek için çekmecelerden yüz dolarları toplayacaktı.

O gece kar yağdı, Ifemelu'nun ilk karı; sabah penceresinden dışarıdaki dünyayı, kat kat karın altında şekilsiz yığınlara dönüşmüş park halindeki arabaları izledi. Kanı çekilmişti; her şeyden kopuk hissediyor, karanlığın fazla çabuk çöktüğü, insanların paltolarının yükü altında ezilerek yürüdüğü, ışıksızlıktan adeta yassılaşmış bir dünyada yüzüyordu. Günler günlere devriliyor, soğuk hava giderek soluması zor bir donduruculuğa bürünüyordu. Obinze defalarca aradı ama Ifemelu telefonu açmadı. Obinze'nin sesli mesajlarını dinlemeden, e-postalarını okumadan sildi; battığını, hızla battığın hissediyordu ve kendini yüzeye çekemiyordu.

Her sabah cansız uyanıyordu; üzüntüyle ağırlaşmış ve önünde uzanan günün sonsuzluğundan korkar bir hal-

de. Her şey yoğunlaşmıştı. Yapış yapış bir pusun içinde kaybolmuş, yutulmuş, hiçlikten bir bulamaçla örtülmüştü. Kim olduğu ve ne hissettiği arasında bir boşluk vardı. Hiçbir şeyi umursamıyordu. Umursamak istiyor ama bunu nasıl yapacağını bilmiyordu; umursamak becerisi hafızasından kayıp gitmişti. Bazen dayak yemiş gibi, ümitsizlik içinde uyanıyor ve önünde, ardında, her tarafında salt ümitsizlik görüyordu. Orada olmanın, yaşıyor olmanın anlamsızlığının farkındaydı ama kendini nasıl öldürmesi gerektiğine dair somut bir şeyler düşünecek enerjisi yoktu. Yatakta uzanıyor, kitap okuyor ve hiçbir şey düşünmüyordu. Bazen bir şeyler yemeyi unutuyor, bazen yemeğini ısıtmadan önce gece yarısını, ev arkadaşlarının odalarına çekilmesini bekliyor, sonra pirinç ve fasulyelerin yağlı artıklarının etrafında yeşilimsi küfler toplanana dek bulaşığını yatağının altında bırakıyordu. Yemeğin ve okumanın ortasında sık sık ezici bir ağlama isteğini bastırıyor ve hıçkırıkları boğazını acıtırken gözyaşları boşalıyordu. Telefonunun sesini kapatmıştı. Derslere gitmiyordu. Günleri sessizlik ve karla donmuştu.

Allison yine kapısına vuruyordu. "Orada mısın? Telefonun var! Tanrı aşkına, acil bir durummuş! Orada olduğunu biliyorum, az önce sifonu çektiğini duydum!"

Allison kapıya parmaklarıyla değil de avucunun içiyle vuruyormuş gibi çıkan düz, körelmiş vurma sesi Ifemelu'nun sinirlerini bozdu. Allison'ın, "Kapıyı açmıyor," dediğini duydu, sonra tam Allison'ın gittiğini düşündüğü anda kapıya yeniden vurulmaya başladı. Uzanmış halde iki romanı sırayla, bölüm bölüm okuduğu yatağından kalktı ve ağırlaşmış ayaklarıyla kapıya yürüdü. Normal bir şekilde, hızlıca yürümek istiyordu ama yapamadı. Ayakları salyangozlara dönüşmüştü. Kapıyı açtı. Allison telefonu hiddetle eline tutuşturdu.

"Teşekkürler," dedi ağır ağır ve daha alçak bir sesle ekledi: "Kusura bakma." Konuşmak, sözcüklerin boğazından yükselerek ağzından çıkması bile onu yormuştu.

"Alo?" dedi telefona.

"Ifem! Ne oluyor? Sana neler oluyor?" dedi Ginika.

"Hiç," dedi.

"Beni çok endişelendirdin. Neyse ki ev arkadaşının telefonunu buldum! Obinze beni arayıp duruyor. Aklını yitirmiş vaziyette," dedi Ginika. "Uju Hala bile beni arayıp seni görüp görmediğimi sordu."

"Meşguldüm," dedi Ifemelu belli belirsiz.

Bir sessizlik oldu. Ginika'nın sesi yumuşadı. "Ifem, ben buradayım. Biliyorsun değil mi?"

Ifemelu telefonu kapatıp yatağa dönmek istiyordu. "Evet."

"İyi haberlerim var. Kimberly senin telefon numaranı istemek için aradı. Aldığı bakıcı kız işi bırakmış. Seni işe almak istiyor. Pazartesi başlamanı istiyor. En baştan beri seni tercih ettiğini ama Laura'nın öteki kız konusunda bastırdığını söyledi. Ifem, artık bir işin var! Nakit! El altından! Ifemsco, bu harika. Sana haftada iki yüz elli dolar ödeyecek, eski bakıcıdan fazlasını. Üstelik el altından nakit! Kimberly gerçekten çok iyi bir kadın. Yarın seni alıp ona götürmeye geliyorum."

Ifemelu bir şey söylemedi; anlamaya çalışıyordu. Sözcüklerin bir anlam oluşturması uzun sürüyordu.

Ertesi gün Ginika kapıya defalarca vurduktan sonra Ifemelu nihayet açtı ve Allison'ın Ginika'nın arkasında durup merakla onları izlediğini gördü.

"Geç bile kaldık, haydi giyin," dedi Ginika sert ve otoriter bir sesle, itiraza yer bırakmadan. Ifemelu kot pantolonunu giydi. Ginika'nın kendisini izlediğini hissediyordu. Arabada, Ginika'nın rock müziği aralarındaki sessizliği doldurdu. Lancaster Caddesi'ndeydiler, cephe-

lerine tahta çakılıp kapatılmış binalar ve ortalığa dağılmış hamburger kâğıtlarıyla dolu Batı Philadelphia'dan çıkıp ağaçlarla dolu pırıl pırıl Main Line banliyölerine girmek üzereydiler ki Ginika, "Sanırım depresyona girdin," dedi.

Ifemelu başını sallayıp pencereye döndü. Kendilerini bağışlama dürtüsüyle her şeyi bir hastalığa dönüştürme gereksinimi duyan Amerikalılar depresyona girerdi. Ifemelu depresyona girmemişti; sadece biraz yorgundu, biraz yavaşlamıştı. "Depresyonda değilim," dedi. Yıllar sonra bloğunda bu konuda bir yazı yazacaktı: "Amerikalı Olmayan Siyahların Adlarını Bilmeyi Reddettikleri Hastalıklardan Mustarip Olması Üzerine." Kongolu bir kadın bu yazı hakkında uzun bir yorum yapmıştı: Kinshasa'dan ABD'nin Virginia eyaletine taşınmıştı ve üniversitedeki ilk yarıyılda aylarca sabahları başı dönmüş, kalbi göğsünden çıkacakmış gibi çarpıntılar yaşamış, mide bulantıları olmuş ve parmakları karıncalanmıştı. Doktora gitmişti. Doktorun ona verdiği kontrol listesindeki her semptomu "evet" diye işaretlemesine karşın panik atak teşhisini kabul etmemişti; çünkü panik atak sadece Amerikalıların başına gelen bir hastalıktı. Kinshasa'da kimsede panik atak hastalığı görülmüyordu. Hastalığın başka bir adı olduğu anlamına da gelmiyordu bu; böyle bir hastalık yoktu. Semptomlar sadece hastalık adlandırıldığında mı var olmaya başlıyordu?

"Ifem, bu pek çok insanın başına gelen bir şey; yeni bir yere uyum sağlarken işsiz kalmanın ne kadar zor olduğunu biliyorum. Biz Nijerya'da depresyon gibi şeyler hakkında konuşmuyoruz ama bu gerçek. Sağlık merkezine başvurmalısın. Orada her zaman terapist bulunur."

Ifemelu yüzü pencereye dönük halde oturmaya devam etti. Yine o ezici ağlama isteği basıyordu; geçmesini dileyerek derin bir nefes aldı. Ginika'ya tenis koçuy-

la yaşadıklarını anlatmış olmayı, o gün trenle Ginika'nın evine gitmiş olmayı diledi ama artık çok geçti; kendine duyduğu tiksintisi içinde katılaşmıştı. Öyküsünü anlatacak cümleleri asla kuramayacaktı.

"Ginika," dedi. "Teşekkür ederim." Sesi boğuktu. Gözyaşlarına boğuldu, artık onları kontrol edemiyordu. Ginika bir benzin istasyonunda durdu, Ifemelu'ya kâğıt mendil verdi ve arabayı yeniden çalıştırıp Kimberly'nin evine doğru devam etmeden önce kızın hıçkırıklarının dinmesini bekledi.

16. bölüm

Kimberly bunun işe giriş ikramiyesi olduğunu söyledi. "Ginika bazı sıkıntılar yaşadığını söyledi," dedi. "Lütfen geri çevirme."

Çeki kabul etmemek Ifemelu'nun aklının ucundan bile geçmezdi; artık bazı faturalarını ödeyebilir ve eve, ailesine bir şeyler yollayabilirdi. Annesi yolladığı püsküllü ve sivri burunlu, kiliseye giderken giyebileceği türden ayakkabıları beğendi. "Teşekkür ederim," dedi, sonra telefonda ağır ağır iç çekip ekledi: "Obinze beni görmeye geldi."

Ifemelu sessizdi.

"Ne sorunun varsa, lütfen onunla bunu görüş," dedi.

Ifemelu, "Tamam," dedi ve başka şeylerden konuşmaya başladı. Annesi elektriklerin iki haftadır kesik olduğunu söyleyince ona her şey bir anda çok yabancı geldi, ev uzak bir yere dönüştü. Ifemelu akşamları mum ışığında geçirmenin nasıl bir şey olduğunu artık hatırlamıyordu. Nijerya hakkında haber okuyamıyordu çünkü her başlık, en ilgisiz olanlar bile ona Obinze'yi anımsatıyordu.

Başlangıçta kendine bir ay tanıdı. Bir ay içinde kendinden tiksinmesi geçecek ve Obinze'yi arayacaktı. Ama bir ay geçti ve hâlâ Obinze'ye olan suskunluğunu koru-

du, onu olabildiğince az düşünmek için beynine engeller koydu. Obinze'nin e-postalarını hâlâ okumadan siliyordu. Pek çok kez ona yazmaya girişti, e-postalar karaladı ama sonra vazgeçti ve yazdıklarını sildi. Obinze'ye neler olduğunu anlatması gerekecekti ve ona neler olduğunu anlatma fikrine tahammül edemiyordu. Utanıyordu; yenilgiye uğramıştı. Ginika sorunun ne olduğunu, neden Obinze'yi dışladığını sorup duruyordu; Ifemelu bir sorun olmadığını, sadece biraz yalnız kalmak istediğini söylüyordu ve Ginika şaşkınlıktan ağzı açık bakakalıyordu. *Biraz yalnız kalmak mı istiyorsun?*

Baharın ilk günlerinde Obinze'den bir mektup geldi. E-postayı silmek için tek bir tıklama yetiyordu ve ilk sefer tıkladıktan sonra da gerisi gelmişti çünkü ilkini okumadan ikincisini okumayı hayal bile edemiyordu. Ama mektup farklıydı. Bu mektup beraberinde Ifemelu'ya o güne dek hissettiği en derin kederi getirdi. Zarfı elinde tutup yatağına çöktü. Zarfı kokladı, Obinze'nin tanıdık elyazısına baktı. Obinze'nin evdeki odasında, homurdanarak çalışan ufak buzdolabının yanındaki çalışma masasında, soğukkanlı tavırlarıyla bu mektubu yazışını gözlerinin önüne getirdi. Mektubu okumak istiyordu ama zarfı açamadı. Masanın üzerine bıraktı. Bir hafta içinde mektubu okuyacaktı; gücünü toplamak için bir haftaya gereksinimi vardı. Bu mektubu yanıtlayacağına kendi kendine söz verdi. Obinze'ye her şeyi anlatacaktı. Ama bir hafta sonra mektup hâlâ oradaydı. Üzerine bir kitap koydu, sonra bir başka kitap ve bir gün mektup dosyalarla kitapların altında boğuldu. Onu asla okumayacaktı.

Taylor bakımı kolay, çocuksu bir çocuktu; ikilinin oyun seveniydi ve öyle saftı ki Ifemelu aptal olduğunu düşünerek suçluluk duyuyordu. Ama ondan sadece üç yaş büyük olan Morgan bir ergenin kederli tavırlarına bü-

rünmüştü bile. Yaşına göre ağır kitaplar okuyor, kişilik zenginleştirici dersler alıyor, yetişkinleri yaşamlarındaki üstü kapalı karanlıktan haberdarmışçasına gizli bir merakla izliyordu. Başlangıçta Ifemelu ondan hoşlanmadı; kızın kendisine yönelik rahatsız edici boyuttaki hoşnutsuzluğuna bir tepkiydi bu. Çocuklarla geçirdiği ilk haftalarda Morgan'a karşı mesafeli, hatta soğuktu; burnu şarap rengi çillerle kaplı bu ipeksi, şımarık çocuğa yüz vermemeye kararlıydı ama aylar geçtikçe Morgan'a sevgi duymaya başladı; bunu çocuğa göstermemeye çalışıyordu. Kararlı ve hissiz tavrını korudu; kız ona dik dik baktığında o da kıza bakıyordu. Morgan belki de bu yüzden Ifemelu ne isterse yapıyordu. Soğuk, ilgisiz ve kindar bir tavırla da olsa yapıyordu. Annesini hiç dikkate almıyordu. Babasına gelince, düşünceli ve gözlemci hali zehir gibi keskinleşiyordu. Don eve gelip küçük salona dalınca her şeyin durmasını bekliyordu. Her şey duruyordu da; o sırada Morgan'ın yaptığı şey hariç. Kimberly heyecan ve hevesle gününün nasıl geçtiğini soruyor, kocasının tekrar eve, kendisine döndüğüne inanamazmış gibi onu memnun etmeye çabalıyordu. Taylor kendini Don'ın kollarına atıyordu. Morgan'sa kafasını televizyondan, kitabından ya da oyunundan kaldırıp gerçek yüzünü görüyormuş gibi babasını izliyor, Don onun delici bakışlarının altında kıvrandığını gizlemeye çalışıyordu. Ifemelu bazen merak ediyordu. Morgan'ın tavırlarının sebebi Don muydu? Don karısını aldatıyordu da Morgan bunu fark mı etmişti? Don gibi bir adam söz konusu olduğunda, zampara havaları düşünülürse akla ilk gelen şey aldatmaydı. Öte yandan salt davetkâr davranmakla yetinen biri de olabilirdi Don; ölçüsüzce flört edip daha fazlasını istemeyebilirdi çünkü bir ilişki emek gerektirir ve bu adam alan ama vermeyen cinstendi.

Ifemelu çocuk bakıcılığının ilk dönemlerine denk gelen o öğleden sonrayı sık sık düşündü: Kimberly dışa-

rıdaydı, Taylor oyun oynuyor, Morgan da küçük salonda kitap okuyordu. Morgan aniden kitabını bıraktı, soğukkanlı bir tavırla üst kata çıktı ve odasındaki duvar kâğıdını yırttı, şifonyerini devirdi, yatak örtülerini altüst etti, perdeleri yırttı; Ifemelu odaya koşup onu durdurduğunda dizlerinin üzerine çökmüş, yere kuvvetli bir tutkalla yapıştırılmış olan halıyı sökmeye uğraşıyordu. Morgan serbest bırakılması için kıvranan, çelikten küçük bir robot gibiydi; gücü Ifemelu'yu kokuttu. Belki de bu çocuk televizyondaki cinayet belgesellerinde canlandırılan, karanlık yollarda tır şoförlerine yarı çıplak pusu kuran ve onları boğarak öldüren kadınlar gibi bir seri katile dönüşecekti. Ifemelu nihayet Morgan'ı sımsıkı tutan kollarını gevşetip sessizleşmiş olan kızı serbest bıraktığında kız alt kata, kitabına döndü.

Kimberly daha sonra gözyaşları içinde, "Canım, sorun ne, lütfen söyle?" diye sordu.

Bunun üzerine Morgan, "Odamdaki tüm o pembe eşyalar için çok büyüğüm," dedi.

Kimberly artık Morgan'ı haftada iki kez Bala Cynwyd' de bir terapiste götürüyordu. Hem o hem de kocası çocuğa karşı daha tereddütlü, suçlayıcı bakışları altında daha sinik davranıyorlardı.

Morgan okulda bir kompozisyon yarışmasında ödül aldığında Don eve kızı için bir hediyeyle geldi. Don parlak kâğıda sarılmış hediyesiyle üst kata çıkarken Kimberly merdivenin başında kaygıyla bekledi. Birkaç dakika sonra Don aşağıya indi.

"Bakmadı bile. Ayağa kalktı, banyoya gitti ve orada kaldı," dedi. "Yatağının üstüne bıraktım."

"Sorun değil hayatım, bunu atlatacak," dedi Kimberly, ona sarılıp sırtını sıvazlayarak.

Kimberly daha sonra Ifemelu'ya alçak sesle, "Morgan ona gerçekten kötü davranıyor. Don çok çabalıyor

ama Morgan ona yaklaşmasına izin vermiyor. Onu istemiyor," dedi.

"Morgan kimsenin kendisine yaklaşmasına izin vermiyor," dedi Ifemelu. Don'ın çocuk olanın kendisi değil de, Morgan olduğunu anımsaması gerekiyordu.

"Seni dinliyor," dedi Kimberly, biraz üzgün bir tavırla.

Ifemelu, "Ona fazla bir seçenek sunmuyorum," demek isterdi çünkü Kimberly'nin bu kadar yumuşak başlı olmasını istemiyordu; belki de Morgan'ın, annesinin onu zorlayabileceğini hissetmeye ihtiyacı vardı sadece. Onun yerine, "Ben aileden değilim de ondan. Beni sevmiyor ve benim için böyle karmaşık şeyler hissetmiyor. Olsa olsa bir baş ağrısıyım," dedi.

"Nerede yanlış yapıyorum, bilmiyorum," dedi Kimberly.

"Bu bir süreç. Geçecek, göreceksiniz." Kimberly'ye karşı koruyucu davranıyor, ona kalkan olmak istiyordu.

"Gerçekten sevdiği tek kişi kuzenim Curt. Ona tapıyor. Aile toplantılarımızda Curt gelmezse somurtuyor. Buraya gelip onunla konuşması için çağıracağım onu."

Laura bir dergi getirmişti.

"Şuna bak Ifemelu," dedi. "Nijerya değil ama yakın sayılır. Biliyorum, ünlüler kaprisli olabiliyor ama bu kadın güzel işler yapıyormuş gibi."

Ifemelu ve Kimberly sayfaya birlikte baktılar: zayıf, beyaz bir kadın, kucağında siyah tenli Afrikalı bir bebekle kameraya gülümsüyor; çevresine de siyah tenli Afrikalı çocuklar adeta bir halı gibi yayılmış. Kimberly, nasıl hissetmesi gerektiğinden emin değilmiş gibi, hmmm, diye bir ses çıkardı.

"Üstelik baş döndürücü bir güzelliği var," dedi Laura.

"Evet," dedi Ifemelu. "Çocuklar kadar sıska. Ama onun sıskalığı kendi tercihi, çocuklarınki ise öyle değil."

Laura bir kahkaha patlattı. "*Gerçekten* komiksin. Bu hadsiz tavrını çok seviyorum!"

Kimberly gülmedi. Daha sonra, Ifemelu'yla yalnız kaldıklarında, "Laura o şekilde konuştuğu için üzgünüm," dedi. "Bu 'hadsiz' sözcüğünden hiç hoşlanmıyorum. Sadece bazı insanlar için kullanılan, başkaları için kullanılmayan türden bir sözcük." Ifemelu omuz silkti, gülümsedi ve konuyu değiştirdi. Laura'nın neden Nijerya hakkında bu kadar çok araştırma yaptığını, 419 dolandırıcıları hakkında sorular sorduğunu, Amerika'da yaşayan Nijeryalıların eve her yıl ne kadar para yolladığını söylediğini anlamıyordu. Bu saldırgan, soğuk bir ilgi gösterisiydi; insanın sevmediği bir şeye bu kadar ilgi göstermesi ne tuhaftı. Belki de mesele Kimberly'ydi; Laura çarpık ruh haliyle kız kardeşini hedef alıyor, Kimberly'nin özür dilemesine yol açan şeyler söylüyordu. Öte yandan az bir kazanç için gereksiz fazla emek harcıyordu. Başlangıçta Ifemelu gereksiz de olsalar Kimberly'nin özürlerini sevimli bulurken zamanla bu konuda tahammülünün azaldığını hissetmeye başladı; zira Kimberly'nin tekrarlanan özürlerinde şımarıklık da vardı, özür dileyerek dünyanın tüm pürüzlerini düzeltebileceğine inanıyordu sanki.

Kimberly, çocuklarla ilgilenmeye başladıktan birkaç ay sonra Ifemelu'ya, "Buraya taşınmayı düşünür müsün?" diye sordu. "Bodrum katı aslında kendi özel girişi olan tek odalı bir daire. Tabii ki kira ödemeyeceksin."

Ifemelu zaten bir stüdyo daire aramaya başlamıştı; artık maddi olarak altından kalkabileceği için ev arkadaşlarından ayrılmak için sabırsızlanıyor, ayrıca Turner'ların hayatına da daha fazla dahil olmak istemiyordu; buna karşın evet demeyi düşündü çünkü Kimberly'nin sesinde bir yakarış sezmişti. Yine de sonuçta onlarla yaşaya-

mayacağına karar verdi. Hayır dediğinde, Kimberly bu kez Ifemelu'ya yedek arabalarını kullanmasını teklif etti. "Dersten sonra buraya gelmeni çok kolaylaştırır. Eski bir araba. Zaten birilerine verecektik. Umarım seni yolda bırakmaz," dedi; sanki tek çiziği olmayan, sadece birkaç yıllık Honda yolda kalabilirmiş gibi.

"Arabanı evime götürme konusunda bana o kadar da güvenmemelisin," dedi Ifemelu. "Ya bir gün dönmezsem?"

Kimberly güldü. "Çok değerli değil zaten."

"Amerikan ehliyetin var mı?" diye sordu Laura. "Yani bu ülkede yasal olarak araba kullanabiliyor musun?"

"Tabii ki kullanabiliyor Laura," dedi Kimberly. "Yoksa arabayı neden kabul etsin?"

"Sadece emin olmak istedim," dedi Laura, Kimberly'ye Amerikan vatandaşı olmayanlara sorulması gereken sevimsiz sorular konusunda güvenilmezmiş gibi. Ifemelu onları izliyordu; dış görünüşleri birbirine çok benzeyen iki kadın, ikisi de mutsuz. Ama Kimberly'nin mutsuzluğu içe dönüktü, kabullenilmemişti, her şeyi olması gerektiği gibi benimseme arzusuyla ve ümitle perdelenmişti: Başka insanların mutluluğuna inanıyordu çünkü bu bir gün onun da mutlu olabileceği anlamına geliyordu. Laura'nın mutsuzluğu farklıydı, dikenliydi; çevresindeki herkesin mutsuz olmasını istiyordu çünkü kendisinin daima mutsuz olacağına inanıyordu.

"Evet, Amerikan ehliyetim var," dedi Ifemelu, sonra ehliyetini almadan önce gittiği, Brooklyn'deki güvenli sürüş kursundan ve saman rengi donuk saçları olan zayıf, beyaz eğitmenin yaptığı dolandırıcılıktan söz etti. Yabancılarla dolu bodrum katında –buraya daha da karanlık dar bir merdivenden iniliyordu– eğitmen duvara yansıttığı güvenli sürüş filmini izletmeden önce herkesten para toplamıştı. Zaman zaman kimsenin anlamadığı esp-

riler yapıp kendi kendine kıkırdamıştı. Ifemelu filmden biraz şüphelenmişti: O kadar yavaş giden bir araç nasıl bu kadar hasarlı bir kazaya sebep olmuştu da sürücünün boynu kırılmıştı? Ardından sınav sorularını dağıtmıştı. Ifemelu soruları oldukça basit bulmuş, kurşunkalemle hızla yanıtlamıştı. Yanında oturan Güney Asyalı ufak tefek, elli yaşlarında gösteren bir adam ısrarla ve yalvaran bakışlarla kâğıdına bakmaya çalışmış, Ifemelu ise adamın yardım istediğini anlamazdan gelmişti. Eğitmen kâğıtları toplamış, kil rengi bir silgi çıkarmış ve bazı yanlış yanıtları silerek doğruları işaretlemişti. Herkes sınavı geçmişti. Çoğu katılımcı dışarıya çıkmadan önce bol aksanlı "teşekkürler, teşekkürler" eşliğinde adamın elini sıkmıştı. Artık Amerika'da ehliyet almak için başvuruda bulunabilirlerdi. Ifemelu hikâyeyi sahte bir samimiyetle, sanki bunu Laura'yı kışkırtmak için değil de, tuhaf olduğundan anlatıyormuş gibi aktardı.

"Benim için çok tuhaf bir andı; o zamana dek Amerika'da kimse sahtekârlık yapmaz sanıyordum," dedi.

Kimberly, "Aman Tanrım!" dedi.

"Bu Brooklyn'de mi oldu?" diye sordu Laura.

"Evet."

Laura omuz silkti; bu olayın Brooklyn'de yaşanması çok olağanmış da onun Amerika'sında mümkün değilmiş gibi.

Gündemdeki mesele bir portakaldı. Ifemelu'nun öğle yemeği için soyulmuş ve dörde bölünmüş şekilde buzdolabı poşetinde getirdiği yuvarlak, alev rengi bir portakal. Taylor yanına oturmuş ödevini yazarken Ifemelu da mutfak masasında portakalı yiyordu.

"İster misin Taylor?" diyerek çocuğa bir dilim portakal uzattı.

"Teşekkürler," dedi oğlan. Portakalı ağzına attı. Yüzü buruştu. "Tadı kötü! İçinde bir şeyler var!"

"Onlar çekirdek," dedi Ifemelu oğlanın avucuna tükürdüklerine bakarak.

"Çekirdek mi?"

"Evet, portakalın çekirdekleri."

"Portakalın içinde bir şey olmaz."

"Evet, olur. Elindekini çöpe at Taylor. Sana öğretici videoyu izleteceğim."

"Portakalın içinde bir şey olmaz," diye tekrarladı Taylor.

Tüm yaşamı boyunca çekirdeksiz portakal yemişti; mükemmel bir portakal rengine sahip, kabuğu pürüzsüz ve çekirdeksiz portakallar. Böylece sekiz yaşında çekirdekli portakal diye bir şeyin varlığından habersizdi. Taylor, bunu Morgan'a anlatmak için çalışma odasına koştu. Ablası başını kitabından kaldırdı; sıkıldığını göstererek kızıl saçlarını yavaşça kulağının arkasına sıkıştırdı.

"Tabii ki portakalın çekirdeği olur," dedi. "Annem çekirdeksiz cinsini alır. Ifemelu yanlışından almış." Ifemelu'ya onu suçlar gibi, dik dik bakıyordu.

"Bu portakal benim için doğru, Morgan. Ben çekirdekli portakal yiyerek büyüdüm," dedi Ifemelu, videoyu çalıştırarak.

"Tamam." Morgan omuz silkti. Karşısındaki Kimberly olsa hiçbir şey demez, sadece öfkeyle bakardı.

Kapı çaldı. Halı temizleyici gelmiş olmalıydı. Kimberly ve Don bir arkadaşları için bağış toplamak üzere ertesi gün evde bir kokteyl partisi veriyorlardı; Don bu arkadaş için, "Kongre seçimlerine katılarak sadece egosunu tatmin ediyor; yanına bile yaklaşamayacak," demişti ve Don'ın başkalarının egosunu fark ederken kendi egosunun sisinde körleşmesi Ifemelu'yu şaşırtmıştı. Kapıya gitti. Temizleme ekipmanını taşıyan iriyarı, kırmızı suratlı bir adam orada dikiliyordu; bazı aletler boynundan sarkıyor, yerde çim biçme makinesine benzeyen bir alet ayağına dayanmış duruyordu.

Ifemelu'yu görünce adam gerildi. Yüzünde önce bir şaşkınlık belirdi, sonra bu şaşkınlık düşmanca bir ifadeyle katılaştı.

"Temizlenecek halınız varmış?" diye sordu; sanki umurunda değilmiş, sanki Ifemelu fikrini değiştirebilirmiş, sanki Ifemelu'nun fikrini değiştirmesini istiyormuş gibi. Ifemelu varsayımlarla dolu ânı uzatmak için iğneleyen gözlerle adama baktı: Adam kızın evin sahibesi olduğunu düşünmüştü ve Ifemelu, bu beyaz sütunlu görkemli evde adamın karşılaşmayı beklediği türde bir ev sahibesi değildi.

"Evet," dedi nihayet, birdenbire yorularak. "Bayan Turner geleceğinizi söylemişti."

Adeta bir sihirbaz numarası gibi, adamın yüzündeki o düşmanca ifade bir anda kayboluverdi. Sırıtmaya başladı. Kız da hizmetçiydi demek. Evren yeniden uygun düzene kavuşmuştu.

"Nasılsınız? Nereden başlamamı istiyorlar biliyor musunuz?" diye sordu.

"Üst kattan," dedi adamı içeri alarak; bir yandan da adamın bu şen şakrak tavrının nasıl ortaya çıkıverdiğini düşünüyordu. Onu asla unutmayacaktı; çatlak, soyulmuş dudaklarına yapışmış kuru deri parçalarını; "Amerika'da Kimi Zaman Irk Sınıftır" adlı blog yazısına adamdaki bu etkileyici değişimi anlatarak başlayacaktı: *Ne kadar param olduğu onun için önemli değildi. Onu ilgilendiren tek şey görüntüm sebebiyle o zengin eve sahip olamayacağımdı. Amerikan halkının söyleminde "Siyahlar" sık sık "Yoksul Beyazlar"la aynı kefeye koyulan bir bütündür. Yoksul Siyahlar ve Yoksul Beyazlar değil, Siyahlar ve Yoksul Beyazlar. Tuhaf bir durum gerçekten de.*

Taylor heyecanlandı. Halı temizleyicisine, "Yardım edebilir miyim? Yardım edebilir miyim?" diye soruyordu.

"Hayır, teşekkürler ufaklık," dedi adam. "Ben hallederim."

"Umarım benim odamdan başlamaz," dedi Morgan.
"Neden?" diye sordu Ifemelu.
"İstemiyorum işte."

Ifemelu, Kimberly'ye halı temizleyicisinden söz etmek isterdi ama Kimberly telaşlanabilir, Laura adına sık sık yaptığı gibi kendi hatası olmayan bu durum için özür dilemeye kalkabilirdi.

Kimberly'nin doğru olanı yapmak isterken doğrunun ne olduğunu bilmediği için yalpaladığını görmek huzursuz ediciydi. Ona halı temizleyicisinin nasıl davrandığını anlatırsa ne olacağı belliydi – gülecek, özür dileyecek, telefona atlayıp temizlik şirketini arayacak ve adamı şikâyet edecekti.

Bunun yerine, Kimberly'ye Taylor'la portakaldan söz etti.

"Gerçekten de çekirdekli portakalın kötü bir şey olduğunu mu düşündü? Ne komik."

"Tabii ki Morgan ona uygun açıklamayı yaptı," dedi Ifemelu.

"Ah, eminim yapmıştır."

"Ben çocukken annem portakalın çekirdeğini yutarsam kafamdan bir portakal çıkacağını söylerdi. Pek çok sabah aynaya korku içinde bakmışımdır. En azından Taylor'ın böyle bir çocukluk travması yok."

Kimberly güldü.

"Merhaba!" Gelen Laura'ydı, arka kapıdan yanında Athena'yla girmişti; ufacık, çelimsiz çocuğun saçı o kadar ince telliydi ki aralardan solgun kafa derisi göze çarpıyordu. Kimsesiz bir çocuğu andırıyordu. Muhtemelen Laura'nın karışık sebze kürleri ve katı diyet kuralları çocuğun yetersiz beslenmesine neden oluyordu.

Laura masaya bir vazo koydu. "Bu yarın harika görünecek."

"Çok hoş," dedi Kimberly, Athena'nın başını öpmek için eğilirken. "Yemek şirketinin menüsü de geldi. Don ordövrlerin çok sade kaldığını düşünüyor. Ben emin değilim."

"Ekleme yapmanı mı istiyor?" diye sordu Laura menüyü tarayarak.

"Bunun biraz sade bir menü olduğunu söyledi ama sıkıntı çıkarmadan, tatlılıkla."

Salonda Athena'nın ağladığı işitildi. Laura çocuğun yanına gitti ve hemen ardından anne çocuk arasındaki pazarlık başladı: "Bunu mu istiyorsun tatlım? Sarıyı mı, maviyi mi, kırmızıyı mı? Hangisini istiyorsun?"

Ver birini işte, diye geçirdi Ifemelu aklından. Dört farklı seçenekle çocuğun başını döndürmek, karar verme yükünü ona yıkmak onu çocuk olmanın mutluluğundan mahrum etmekti. Neticede ufukta zaten belirmiş olan yetişkin yaşamında her geçen gün daha da sevimsiz kararlar alması gerekecekti.

"Bugün huysuzluğu üstünde," dedi Laura, Athena'nın ağlaması dindikten sonra mutfağa dönerek. "Kulak enfeksiyonunu kontrole götürdüm, o zamandan beri tam bir baş ağrısı. Aa, bugün çok hoş bir Nijeryalı adamla da tanıştım. Gittiğimizde ne görelim, kliniğe yeni bir doktor katılmış ve Nijeryalıymış, yanımıza gelip bize selam verdi. Bana seni anımsattı Ifemelu. İnternette, Nijeryalıların bu ülkedeki en eğitimli göçmen grubu olduğunu okudum. Tabii ülkenizde günde bir dolardan az parayla geçinmeye çalışanların lafı geçmiyordu ama doktoru görünce aklıma bu yazı, sen ve buradaki diğer ayrıcalıklı Afrikalılar geldi." Laura duraksadı ve Ifemelu, çoğu zaman olduğu gibi, Laura'nın daha fazlasını söylemek istediğini ama kendini tuttuğunu hissetti. Ayrıcalıklı diye tanımlanmak tuhaftı. Pasaportları vizelerin ağırlığından bel vermiş, yaz aylarında Londra'ya, yüzmek için

Ikoyi Kulübü'ne giden, aklına geldikçe, "Dondurma yemeye Frenchies'e gidiyoruz," diyebilen Kayode DaSilva gibi insanlardı ayrıcalıklı olanlar.

"Hayatımda hiç ayrıcalıklı olduğum söylenmemişti!" dedi Ifemelu. "Güzel bir hismiş."

"Sanırım Athena'nın doktoru olmasını isteyeceğim. Harika bir adam; çok iyi eğitimli, nazik. Dr. Hoffman ayrıldığından beri Dr. Bingham'dan çok memnun değildim zaten." Laura menüyü yeniden eline aldı. "Üniversitede bu doktora çok benzeyen Afrikalı bir kız tanıyordum, sanırım Ugandalıydı. Harika bir kızdı ve sınıfımızdaki Afro-Amerikan kızla hiç anlaşamıyordu. Onun gibi sorunlu değildi."

"Belki Afro-Amerikan'ın babası siyah olduğundan bu ülkede oy veremezken Ugandalının babası kendi ülkesinde parlamento seçimlerine hazırlanıyor ya da Oxford'da eğitim alıyordu," dedi Ifemelu.

Laura yüzünde alay ve şaşkınlık karışımı ifadeyle Ifemelu'ya bakakaldı. "Dur bakayım, bir şey mi kaçırdım?"

"Sadece böyle bir karşılaştırmayı biraz basit buluyorum. Tarihi biraz daha iyi anlamanız gerekiyor," dedi Ifemelu.

Laura'nın dudakları sarktı. Sendeledi, sonra toparlandı.

"Pekâlâ, kızımı da alıp kütüphanede bazı tarih kitapları bulmaya gidiyorum şimdi, tabii kitapları ayırt edebilirsem!" dedi ve çıktı.

Ifemelu, Kimberly'nin kalbinin hızla çarptığını neredeyse duyabiliyordu.

"Özür dilerim," dedi Ifemelu.

Kimberly başını sallayıp mırıldandı, "Laura'nın zor bir kadın olabileceğini biliyorum." Gözlerini hazırladığı salataya dikmişti.

Ifemelu yukarı, Laura'nın yanına fırladı.

"Üzgünüm. Kabalık ettim ve özür dilerim." Aslında sadece Kimberly için üzgündü; kadının salatayı sanki posaya dönüştürmek ister gibi karıştırmasından etkilenmişti.

"Önemli değil," diye burnunu çekti Laura, kızının saçlarını düzeltirken ve Ifemelu onun incinmiş kadın giysilerinden uzun bir süre sıyrılmayacağını anladı.

Laura ertesi gün partide soğuk bir "merhaba" dışında Ifemelu'ya tek kelime etmedi. Ev şarap kadehlerini dudaklarına kaldıran konuklardan yükselen nazik, mırıltılı seslerle dolmuştu. Hoş ve risksiz giysileri, hoş ve risksiz mizah anlayışlarıyla hepsi birbirine benziyordu ve diğer üst-orta sınıf Amerikalılar gibi, "harika" sözcüğünü fazlasıyla sık kullanıyorlardı. "Sen de gelip partide yardımcı olursun değil mi; lütfen?" diye sormuştu Kimberly, Ifemelu'ya, diğer tüm partilerde sorduğu gibi. Ifemelu nasıl yardımcı olacağından emin değildi; bu tip etkinliklerde yemek şirketinden hizmet alınıyor, çocuklar da erkenden yatıyordu. Ama Kimberly'nin görünürde basit olan bu davetinin altında bir ihtiyacın yattığını hissediyordu. Tam olarak anlamadığı bir şekilde varlığı Kimberly'yi dengeliyor gibiydi. Kimberly onu orada istiyorsa Ifemelu orada olacaktı.

"Bu Ifemelu, dadımız ve arkadaşım," diye tanıştırıyordu Kimberly onu konuklara.

Dişlerinin beyazlığı göze batan bir adam, "Çok güzelsin," dedi gülümseyerek. "Afrikalı kadınlar muhteşem oluyor, özellikle Etiyopyalılar."

Bir çift, Tanzanya'da yaptıkları safariyi anlattı. "Harika bir tur rehberimiz vardı, büyük kızının eğitim masraflarını üstlendik." İki kadın da Malavi'de kuyular açan bir hayır kuruluşuna, Botsvana'daki harika bir yetimha-

neye, Kenya'daki harika bir mikrofinans kooperatifine yaptıkları bağışlardan söz ediyorlardı. Ifemelu onları izledi. Hayırseverlik bir yanıyla Ifemelu'nun anlayamadığı ve sahip olmadığı bir lükstü. "Bağış"ı normal görmek, tanımadığı insanlara yapılan yardımlardan zevk almak... belki dün de bugün de elinde imkânın olmasından yarın da olacağını bilmekten kaynaklanıyordu. Ifemelu bu açıdan onları kıskanıyordu.

Pespembe ceketli minyon bir kadın, "Gana'da bir hayır kuruluşunun yönetim kurulu başkanıyım," dedi. "Kırsal bölgedeki kadınlarla çalışıyoruz. Afrikalı personel alımına önem veriyoruz. Yerel işgücünden faydalanmayan STK'lardan olmak istemiyoruz. Yani mezun olduktan sonra iş ararsan ve dönüp Afrika'da çalışmak istersen beni ara."

"Teşekkür ederim." Ifemelu birdenbire ve ümitsizce kabul edenin değil, verenin ülkesinden olmayı, vermiş olan ve vermiş olmanın keyfini sürebilenlerden, bol bol acıma ve empati hissetmeye gücü yetenlerden olmak istedi. Temiz hava almak için terasa çıktı. Çitlerin üzerinden komşu çocukların Jamaikalı dadılarının garaj yolunda yukarı aşağı yürüdüğünü görebiliyordu; dadı, Ifemelu'yla göz temasından sürekli sakınır, merhaba demekten hoşlanmazdı. Sonra terasın diğer ucunda hareketlilik sezdi. Don'dı bu. Tavırlarında bir sinsilik vardı ve Ifemelu onu görmese de cep telefonuyla yaptığı bir konuşmayı sonlandırdığını anladı.

"Harika bir parti," dedi ona. "Aslında Kim ve benim arkadaşlarımızı ağırlamamız için bir bahane sadece. Bu işler kesinlikle Roger'ı aşar, ona hiç şansı olmadığını söyledim..."

Don konuşmaya devam etti, sesini süslü bir cana yakınlık bürümüştü; rahatsızlık Ifemelu'nun boğazını tırmalıyordu. O ve Don böyle konuşmazlardı. Don fazla

bilgi vermiş, fazla konuşmuştu. Adama telefon görüşmesini işitmediğini, işitilecek bir şey varsa da bu konuda hiçbir şey bilmediğini, bilmek de istemediğini söylemek istiyordu.

"Nerede olduğunuzu merak ediyor olmalılar," dedi.

"Evet, geri dönmeliyiz," dedi adam, sanki terasa beraber çıkmışlar gibi. Ifemelu içeride Kimberly'nin salonun ortasında, arkadaş grubundan hafifçe uzaklaşmış halde etrafına bakınarak Don'ı aradığını gördü. Kocasını gören kadının adama dikilen gözlerindeki ifade yumuşadı ve kaygıdan arındı.

Ifemelu partiden erken ayrıldı; uyku saatinden önce Dike'yle görüşmek istiyordu. Telefonu Uju Hala açtı.

"Dike yattı mı?" diye sordu Ifemelu.

"Dişlerini fırçalıyor," dedi Uju Hala. Sonra sesini alçaltarak ekledi: "Yine adıyla ilgili sorular sordu bana."

"Ona ne dedin?"

"Aynı şeyi. Buraya taşınmadan önce böyle şeyler sormazdı, biliyorsun."

"Belki Bartholomew'un da aileye girmesinden ve yeni çevreden kaynaklanıyordur. Eskiden sadece sen ve o vardınız."

"Bu defa neden benim adımı taşıdığını sormadı; babası onu sevmediği için mi benim adımı taşıdığını sordu."

"Hala, belki artık ona babasının ikinci karısı olmadığını söylemenin zamanı gelmiştir," dedi Ifemelu.

"İkinci karısı sayılırdım." Uju Hala savunmaya geçmiş, hatta asabileşmişti, tırnaklarını kendi öyküsüne sımsıkı geçirmişti. Dike'ye babasının askerî hükümette görev yaptığını, onun ikinci karısı olduğunu ve Dike'ye onu korumak için annesinin soyadını verdiklerini çünkü babasının değil ama hükümetteki bazı insanların kötü şeyler yapmış olduklarını anlatmıştı.

"Tamam, Dike de geldi," dedi Uju Hala normal ses tonuyla.

"Hey kuzi! Bugün futbol maçında beni görmeliydin!" dedi Dike.

"Nasıl oluyor da tüm müthiş golleri ben yokken atıyorsun? Rüyanda görüyor olmayasın sen o golleri?" diye sordu Ifemelu.

Çocuk güldü. Hâlâ kolayca gülüyordu, mizah anlayışı sağlamdı ama Massachusetts'e taşındıklarından beri artık eskisi gibi şeffaf değildi. Sanki bir zarla kaplanmıştı, anlaşılması güçleşmişti; başı sürekli önünde, elindeki Game Boy'daydı ve ara sıra bir çocuk için fazlasıyla ağır bir yorgunlukla başını kaldırıp annesine ve dünyaya bakıyordu. Okulda notları düşüyordu. Uju Hala oğlunu daha sık tehdit eder olmuştu. Ifemelu'nun son ziyaretinde Uju Hala, Dike'ye, sadece kızdığı zamanlar yaptığı gibi İgbo dilinde konuşarak, "Bir daha bunu yaparsan seni Nijerya'ya geri göndereceğim!" demişti. Ifemelu İgbo dilinin çocuk için bir çatışma diline dönüşmesinden kaygılanıyordu.

Uju Hala da değişmişti. Başlangıçta yeni yaşamıyla ilgili merak ve beklenti dolu geliyordu sesi. "Burası öyle *beyaz* ki," diyordu. "Biliyor musun, alışveriş merkezi yarım saatlik mesafede olduğundan hemen bir ruj almak için eczaneye gittim ve baktığım rujların hepsi açık renkliydi! Ama satamadıkları ürünleri bulundurmazlar tabii! En azından sessiz ve dinlendirici bir yer; musluk suyunu da güvenle içiyorum ki bu, Brooklyn'de asla denemeyeceğim bir şey."

Aylar geçtikçe yavaş yavaş sesi buruklaştı.

"Dike'nin öğretmeni saldırgan olduğunu söylüyor," dedi bir gün Ifemelu'ya, müdürle görüşmek için okula çağrıldıktan sonra. "Saldırganmış! Öğretmeni onu özel eğitim dedikleri bir programa göndermek istiyor; onu tek

başına ayrı bir sınıfa koyacaklar ve zihinsel sorunları olan çocuklarla ilgilenmek için eğitilmiş bir öğretmenle çalışacak. Öğretmene, saldırgan olan benim oğlum değil, senin babandır, dedim. Şuna bak hele, sadece farklı görünümünden dolayı, başka çocukların yaptıklarını yapınca Dike'ninki saldırganlık oluyor. Bunun üzerine müdür bana, 'Dike de bizden biri; biz onu hiç de farklı görmüyoruz,' dedi. Bu nasıl bir ikiyüzlülük? Ben de ona oğluma bakmasını söyledim. Koca okulda sadece iki öğrenci siyah. Ötekisi zaten melez; o kadar açık tenli ki uzaktan baktığında siyah olduğunu anlamıyorsun bile. Oğlum göze çarparken hiçbir fark görmediklerini nasıl söyler? Onu özel sınıfa alma önerilerini tamamen reddettim. Hepsini bir araya toplasan bir Dike etmez. Şimdi onu lekelemek istiyorlar. Kemi bu konuda beni uyarmıştı. Indiana'da da onun oğluna bunu yapmaya çalıştıklarını anlatmıştı."

Daha sonra Uju Hala asistanlık programından şikâyet etmeye başladı; ne kadar yavaş ve dar kapsamlı olduğundan, tıbbi kayıtların hâlâ elle yazılmasından, kendisine gelmekle lütuf gösterdiğini düşünen hastalardan yakındı. Bartholomew'dan çok az söz etti; sanki Massachusetts'te göl kenarındaki evde sadece Dike'yle yaşıyordu.

17. bölüm

Ifemelu Amerikan aksanını taklit etmekten vazgeçmeye güneşli bir temmuz günü, Blaine'le tanıştığı gün karar verdi. Ifemelu'nun aksanı artık ikna ediciydi. Arkadaşlarını ve haber spikerlerini dikkatle izlemiş; *t*'leri bulanıklaştırmalarını, *r*'leri yumuşakça yuvarlamalarını, "yani"yle başlayan cümleleri ve yağ gibi kayan "gerçekten mi"lerini benimseyerek aksanını mükemmel hale getirmişti ama bu aksanda bilincin, iradenin çığlığı duyuluyordu. Böyle konuşmak, dudakları bükmek, dili kıvırmak çaba gerektiriyordu. Paniğe kapılsa, dehşete düşse ya da bir yangından çekip çıkarılsa bu Amerikan seslerini nasıl çıkaracağını bilemezdi. Bu nedenle, Dike'nin doğum gününe denk gelen hafta sonu, o yaz günü bundan vazgeçti. Bir telefon pazarlamacısından gelen arama bu kararını pekiştirdi. Spring Garden Sokağı'ndaki dairesindeydi. Sızan musluğu ve gürültüyle çalışan ısıtıcısıyla bu stüdyo daire, Amerika'da tamamen Ifemelu'ya ait olan ilk mekândı. Eve taşınmasını izleyen haftalar boyunca ayakları yerden kesilmiş gibiydi, kendini refah içinde hissediyordu çünkü buzdolabını, içindeki her şeyin ona ait olduğunu bilerek açıyor ve küveti, giderde yabancı ev arkadaşının saçlarıyla karşılaşmayacağını bilerek temizliyordu. Apartman görevlisi Jamal, ara sıra silah sesi duya-

bileceğini söylerken, "Kötü mahalleden resmî olarak iki sokak ötede," demişti ama Ifemelu her gece penceresini açıp çevreyi dikkatle dinlemesine rağmen tek duyduğu sona ermekte olan yazın sesleri, geçen arabalardan yükselen müzik, oyun oynayan neşeli çocuklar ve onların bağıran anneleriydi.

O temmuz sabahı, Massachusetts yolculuğu için çantası hazır, çırpılmış yumurta yaparken telefon çaldı. Ekranda numara için "bilinmiyor" yazınca Ifemelu anne babasının Nijerya'dan arıyor olabileceğini düşündü. Ama arayan Amerikalı genç bir erkek, bir telefon pazarlamacısıydı; uzun mesafe ve uluslararası telefon görüşmeleri için daha uygun tarifeler öneriyordu. Ifemelu her zaman telefonu pazarlamacıların suratına kapatırdı ama bu gencin sesinde ocağın altını kısıp ahizeyi elinde tutmasına yol açan bir şey vardı; çok genç, yargılanmamış, denenmemiş, azıcık titrek bir sesti ve müşteri temsilcilerinin, agresif olmamasına rağmen agresif gibi algılanan cana yakınlığına sahipti; ona öğretilenleri söylerken Ifemelu'yu kızdırmaktan ölesiye çekiniyordu sanki.

Onun hatırını, bulunduğu şehirde havanın nasıl olduğunu sordu ve Phoenix'te havanın epey sıcak olduğunu söyledi. Belki işteki ilk günüydü; kulaklığı kulağını rahatsız ediyor ve içten içe aradığı insanların evde olmamasını diliyordu. Ifemelu bu gencin durumuna tuhaf bir şekilde üzüldüğünden, Nijerya'ya dakikası elli yedi sentten daha iyi tarifeleri olup olmadığını sordu.

"Nijerya'yı kontrol ederken lütfen bekleyin," dedi çocuk, Ifemelu da yumurtalarını karıştırmayı sürdürdü.

Çocuk döndüğünde ondaki tarifelerin de aynı olduğunu söyledi ama Ifemelu'nun aradığı başka bir ülke yok muydu? Meksika? Kanada?

"Hımm, ara sıra Londra'yı arıyorum," dedi Ifemelu. Ginika yaz boyu oradaydı.

"Pekâlâ, Fransa'yı kontrol ederken lütfen bekleyin," dedi çocuk.

Ifemelu güldü.

"Komik bir şey mi var?" diye sordu çocuk.

Ifemelu daha da güldü. Çocuğa açık açık komik olanın kendisi olduğunu, uluslararası telefon tarifesi satmaya çalışırken daha Londra'nın yerini bile bilmediğini söyleyecekti ki bir şey onu engelledi. Çocuğun kafasında canlanan görünümüydü bu: on sekiz-on dokuz yaşlarında, kilolu, pembe yanaklı, kızların yanında çekinen, video oyunlarına meraklı ve dünya denilen sinir bozucu çelişkilerden habersiz bir oğlan. O yüzden, "Televizyonda harika bir eski komedi var da," dedi.

"Gerçekten mi?" dedi çocuk; o da güldü. Gencin bu hamlığı Ifemelu'nun içini sızlattı. Telefona dönüp Fransa tarifelerini bildirdiğinde ona teşekkür etti ve bunların kendisindekilerden daha iyi olduğunu, şirket değiştirmeyi düşünebileceğini söyledi.

"Sizi tekrar ne zaman arayabilirim? Tabii aramamda sakınca yoksa..." dedi çocuk. Ifemelu onun komisyonla çalışıp çalışmadığı merak etti. Telefon şirketini değiştirirse maaşı artacak mıydı? Çünkü bir şey ödemesi gerekmeyecekse şirket değiştirebilirdi.

"Akşamları," dedi.

"İsminizi öğrenebilir miyim?"

"İsmim Ifemelu."

Genç abartılı bir dikkatle ismi tekrarladı. "Bu Fransız ismi mi?"

"Hayır. Nijerya."

"Aileniz oralı mı?"

"Evet." Yumurtaları tabağa koydu. "Orada büyüdüm."

"Gerçekten mi? Ne kadardır ABD'desiniz?"

"Üç yıl."

"Vay. Harika. Tam Amerikalı gibi konuşuyorsunuz."

"Teşekkürler."

Ifemelu telefonu kapattıktan sonra, genç adama teşekkür etmesinden, "Amerikalı gibi konuşuyorsunuz" sözlerini bir çelenk gibi boynuna takmasına izin vermesinden kaynaklanan utanç dalgası tüm bedenine yayıldı. Amerikalı gibi konuşmak neden bir övgü kaynağı, bir başarı göstergesiydi? Başarmıştı. Bakışları altında ufak, mağlup bir hayvan gibi büzüştüğü solgun benizli Cristina Tomas onunla artık normal konuşacaktı. Gerçekten başarmıştı ama boş bir başarıydı bu. Anlık zaferi geride kocaman, çınlayan bir boşluk bırakmıştı; çünkü çok uzun bir süredir kendine ait olmayan bir ses ve bir var olma biçimi benimsemişti. Böylece yumurtasını yemeyi bitirdi ve Amerikan aksanını taklit etmeyi bırakmaya karar verdi. Amerikan aksanı olmadan ilk kez o öğleden sonra, Otuzuncu Cadde İstasyonu'nda, Amtrak[1] gişesindeki kadına doğru eğilerek konuştu.

"Haverhill'e gidiş dönüş bir bilet alabilir miyim lütfen? Dönüş pazar günü öğleden sonra. Avantajlı Öğrenci kartım var," dedi ve "avantaj" sözcüğündeki *t*'yi vurgulamaktan, "Haverhill"deki *r*'yi yuvarlamamaktan büyük keyif aldı. Bu gerçekten oydu; bir deprem sırasında daldığı derin uykudan uyandığında ağzından çıkacak ses buydu. Yine de Amtrak görevlisi kadın aksanına tepki olarak aptalmış gibi yavaş konuşmaya kalkarsa Bay Agbo Sesi'ne, lisedeyken münazara hazırlıklarında öğrendiği yapmacık ve fazla özenli telaffuzlara geçmeye karar verdi; Bay Agbo yıpranmış kravatını çekiştirerek kasetçalarından BBC kayıtları dinletir ve yüzü aydınlanıp, "Doğru!" diye haykırana dek tüm öğrencilere işittiklerini defalarca tekrar

1. National Railroad Passenger Corporation (Amerikan Ulusal Demiryolu İşletmesi). (Ç.N.)

ettirirdi. Bay Agbo gibi konuşmanın yanı sıra kendince kibirli bir yabancı gibi poz vermek için kaşlarını da kaldıracaktı. Ama bunlara gerek kalmadı çünkü Amtrak gişesindeki kadın normal konuştu. "Kimliğinizi görebilir miyim hanımefendi?"

Böylece Bay Agbo stilini Blaine'le karşılaşana dek kullanmadı.

Tren kalabalıktı. Kompartımandaki tek boş yer Blaine'in yanıydı ve Ifemelu'nun görebildiği kadarıyla bu boş yerdeki gazete ve meyve suyu da ona aitti. Durdu, başıyla boş yeri işaret eden bir hareket yaptı; ama Blaine dümdüz önüne bakıyordu. Ifemelu'nun arkasında bir kadın ağır bavulunu çekiştirerek ilerliyor, kondüktör kişisel eşyaların boş koltuklardan kaldırılması gerektiğini anons ediyordu –nasıl olurdu da onu göremezdi?– ama o hâlâ önüne bakıyordu. Ifemelu böylece Bay Agbo sesine büründü. "Pardon. Bunlar sizin mi? Kaldırabilir misiniz acaba?"

Çantasını başüstü rafına yerleştirdi ve dergisini elinde tutarak kaskatı bir halde koltuğa geçti; bedenini koridora yaklaştırıp ondan uzaklaştı. Tren hareket etmeye başlayınca, "Orada durduğunuzu görmediğim için gerçekten özür dilerim," dedi Blaine.

Özür dilemesi Ifemelu'yu şaşırtmıştı; ifadesi sanki çok daha kaba bir şey yapmış gibi ciddi ve samimiydi. "Sorun değil," dedi Ifemelu, gülümseyerek.

"Nasılsınız?" diye sordu genç adam.

Amerikalılara özgü o tekdüze "İyiyim-ya-siz?" lafını öğrenmişti ama şimdi, "İyiyim, teşekkür ederim," dedi.

"İsmim Blaine," dedi adam ve elini uzattı.

Uzun boyluydu. Sütlü kahve renginde teni ve ince, orantılı, tam üniforma giymeye uygun, mükemmel bir bedeni vardı. Ifemelu Afro-Amerikan olduğunu derhal anlamıştı. Karayipli ya da Afrikalı değildi; oralardan ge-

len göçmen bir ailenin çocuğu da değildi. Bunu eskiden ayırt edemiyordu. Bir keresinde bir taksi şoförüne, adamın Ganalı olduğundan emin bir halde ve bilmiş, samimi bir sesle, "Nerelisiniz?" diye sormuş, taksici de omuz silkerek, "Detroit," diye yanıtlamıştı. Ama Amerika'da yaşadıkça, bazen bakışlardan ve yürüyüşten ama çoğunlukla duruştan ve davranıştan, kültürün insanlara vurduğu o hassas damgayı ayırt edebilmeye başlamıştı. Blaine konusunda kendine güveniyordu: Yüzyıllardır Amerika'da yaşayan siyah adamlarla kadınların soyundandı.

"Ben de Ifemelu. Tanıştığımıza memnun oldum," dedi.

"Nijeryalı mısınız?"

"Öyleyim, evet."

"Burjuva Nijeryalı," diyerek gülümsedi. Ifemelu'ya ayrıcalıklı biri olduğunu ima ederek takılmasında şaşırtıcı ve hemen kendini gösteren bir yakınlık hissediliyordu.

"Sen ne kadar burjuvaysan ben de o kadar burjuvayım," dedi Ifemelu. Flörtleşme sularında yüzüyorlardı. Ifemelu onu sessizce inceledi; açık bej pantolonu ve lacivert gömleğini seçmek için tam gerektiği kadar vakit ayırmış olmalıydı; aynaya bakan bir erkekti ama gereğinden fazla değil. Ifemelu'ya Nijeryalılar hakkında bilgi sahibi olduğunu söyledi, Yale'de yardımcı doçentti ve çoğunlukla Afrika'nın güneyiyle ilgilenmekle birlikte, hemen her yerde bulunan Nijeryalıları nasıl bilmezdi?

"Neydi, her beş Afrikalıdan biri Nijeryalı, değil mi?" diye sordu, hâlâ gülümseyerek. Hem ironik hem de nazik bir havası vardı. Söze dökülmesi gerekmeyen bir dizi özel şakayı paylaştıklarına inanıyordu sanki.

"Evet, biz Nijeryalılar her yere yayılmışız. Öyle gerekiyor. Çok kalabalığız, ülkeye sığamıyoruz," dedi. Birbirlerine bu kadar yakın oturmaları, aralarında sadece bir koltuk kolu bulunması Ifemelu'yu irkiltti. Adam Ifeme-

lu'nun daha yeni vazgeçtiği aksanla konuşuyordu; telefonda ırk konulu anket yapanların sizin beyaz ve eğitimli olduğunuzu varsayınmalarını sağlayan bir aksanla.

"Demek çalışma alanın Afrika'nın güneyi?" diye sordu Ifemelu.

"Hayır. Karşılaştırmalı politika. Bu ülkede siyaset bilimi programlarında sadece Afrika üzerine çalışamazsın. Afrika'yı Polonya ya da İsrail'le karşılaştırabilirsin ama tek başına Afrika'ya odaklanmak? Buna izin vermezler."

"Onlar" diye konuşması bir "biz" ima ediyordu ki bu "biz" ikisi olabilirdi. Tırnakları temizdi. Alyans takmıyordu. Ifemelu onunla bir ilişki yaşadığını hayal etti; kış sabahı uyanıyor, sabah ışığının keskin beyazlığında oynaşıyor, çay içiyorlar; onun çay seven Amerikalılardan olduğunu umuyordu. Önündeki cebe sıkıştırılmış şişede organik nar suyu vardı. Sade kahverengi şişenin üzerinde sade kahverengi bir etiketle hem şık hem de sağlıklı bir içecek. Meyve suyunda hiçbir kimyasal yok, süslü etiketler için mürekkep harcanmamış. Bunu nereden almıştı acaba? Tren istasyonunda satılan içeceklerden değildi. Belki de vegandı ve büyük firmalara güvenmiyor, sadece pazardan alışveriş ediyor ve evden kendi organik meyve suyunu getiriyordu. Ginika'nın çoğu böyle olan arkadaşlarına tahammülü düşüktü; bilmiş tavırları onu hem rahatsız ediyor hem de kendini eksik hissetmesine neden oluyordu ama Blaine'in inançlarını affetmeye hazırdı. Elinde, Ifemelu'nun adını göremediği ciltli bir kütüphane kitabı vardı; *New York Times*'ını da meyve suyunun yanına sıkıştırmıştı. Blaine onun elindeki dergiye göz atınca, Ifemelu aslında dönüşte trende okumayı planladığı Esiaba Irobu'nun şiir kitabını çantasında bıraktığına pişman oldu. Şimdi sadece sığ moda dergileri okuduğunu sanacaktı. Ani ve mantıksız bir dürtüyle bu durumu telafi etmek için ona Yusef Komunyakaa'nin şiirlerini ne

kadar sevdiğini söylemek istedi. Önce avucuyla kapaktaki modelin parlak kırmızı rujunu kapattı. Sonra öne uzanıp dergiyi koltuk cebine koydu ve hafifçe burnunu çekerek kadın dergilerinin, dünyadaki farklı kemikli, farklı ırktan kadınlara ince kemikli, ufak göğüslü beyaz kadın imgeleri dayatmalarının saçmalık olduğunu söyledi.

"Yine de okuyorum bunları," dedi. "Sigara içmek gibi, kötü olduğunu bile bile yapıyorsun."

"Farklı kemikli, farklı ırktan," dedi Blaine hoşlanmış bir halde; gözleri utanmaz bir ilgiyle sıcacık bakıyordu; ilgilendiği kadına soğukluk, yapmacık bir ilgisizlik sergileyen erkeklerden olmaması Ifemelu'nun hoşuna gitti.

"Yüksek lisans öğrencisi misin?" diye sordu Blaine.

"Wellson'da üçüncü sınıftayım."

Ifemelu hayal mi kuruyordu yoksa Blaine hayal kırıklığıyla surat mı asmıştı? "Gerçekten mi? Daha olgun gösteriyorsun."

"Öyleyim. Buraya gelmeden önce Nijerya'da da üniversite eğitimi aldım." Koltuğunda kımıldandı; yeniden flörtleşmeye dönmeye kararlıydı. "Sen de hoca olamayacak kadar genç gösteriyorsun. Öğrencilerin kimin hoca olduğuna dair kafaları karışıyor olmalı."

"Bence kafaları pek çok konuda karışıyor. İki yıldır ders veriyorum." Duraksadı. "Akademik öğrenime devam etmeyi düşünüyor musun?"

"Evet ama yüksek lisans sonrası İngilizce konuşamaz hale gelmekten korkuyorum. Bir arkadaşımın arkadaşı yüksek lisans yapıyor ve onu dinlemek bile ürkütücü. Metinler arası modernitenin semiyotik diyalektiği. Hiçbir anlam ifade etmiyor. Bazen paralel bir akademisyen evreninde yaşadıklarını, İngilizce yerine akademisyence konuştuklarını ve gerçek dünyada ne olup bittiğini aslında bilmediklerini düşünüyorum."

"Bu oldukça katı bir bakış açısı."

"Başka türlü bakış açılarına nasıl sahip olunur, bilmiyorum."

Blaine güldü ve onu güldürmek Ifemelu'ya iyi geldi.

"Ama ne demek istediğini anlıyorum," dedi Blaine. "Benim araştırma alanımda toplumsal hareketler, diktatörlüklerin siyasi ekonomisi, Amerika'da oy verme hakları ve temsil, siyasette ırk ve etnisite ile kampanya finansmanı yer alıyor. Klasik söylemim bu. Çoğu boş laf. Sınıfta ders anlatıyorum ve çocukların bunlarla ilgilenip ilgilenmediğini merak ediyorum."

"Ah, eminim ilgileniyorlardır. Derslerinden birini almak çok isterim," dedi Ifemelu. Fazla hevesli konuşmuştu. Kendini dilediği gibi ifade edememişti. İstemeden potansiyel öğrenci konumuna koymuştu. Blaine konuyu değiştirmeye istekli görünüyordu; belki o da Ifemelu'nun hocası olmak istemiyordu. Washington, D.C.'de bir arkadaş ziyaretinden New Haven'a dönmekte olduğunu söyledi. "Sen nereye gidiyorsun?"

"Warrington. Boston'a yakın. Halam orada yaşıyor."

"Connecticut'a hiç gelir misin?"

"Pek değil. New Haven'a hiç gitmedim. Ama Stamford ve Clinton'daki alışveriş merkezlerine gittim."

"Ah, evet, alışveriş merkezleri." Blaine hafifçe somurttu.

"Alışveriş merkezlerini sevmez misin?"

"Ruhsuz ve kişiliksiz olmaları haricinde mükemmel yerler."

Ifemelu insanların alışveriş merkezleriyle, hepsinde aynı mağazaları bulma fikriyle dertlerini bir türlü anlayamıyordu; alışveriş merkezlerinin aynılığı onu rahatlatıyordu. Blaine'in dikkatle seçilmiş kıyafetlerine bakılırsa illa bir yerden alışveriş yaptığı kesindi.

"Bu durumda pamuğunu kendin yetiştirip kıyafetlerini kendin mi dikiyorsun?" dedi.

Blaine güldü, Ifemelu da güldü. El ele tutuşmuş halde Stamford'daki alışveriş merkezine gittiklerini hayal etti; ona takıldığını, bu konuşmayı anımsattığını ve onu öpmek için başını kaldırdığını. Toplu taşıma araçlarında yabancılarla konuşmak âdeti değildi –birkaç yıl sonra bloğa başladığında bunu daha sık yapacaktı– ama konuştukça konuştu; belki de kendi sesinin yeniliğinden kaynaklanıyordu bu. Konuşmaya devam ettikçe bunun tesadüf olmadığına, bu adamla kendi sesine döndüğü gün karşılaşmasının bir anlamı olduğuna daha çok ikna oldu. Blaine'e, fikranın can alıcı noktasına gelmeden sabırsızlanan kişilerin bastırılmış kahkahasıyla, Londra'nın Fransa'da olduğunu zanneden telefon pazarlamacısını anlattı. Blaine gülmedi ama başını salladı.

"Telefon pazarlamacılarını hiç iyi eğitmiyorlar. Eminim ne sağlık sigortası ne de başka bir sosyal hakkı olan bir geçici elemandır."

"Evet," dedi Ifemelu dersini almış şekilde. "Onun için üzüldüm."

"Okulda bölümüm birkaç hafta önce taşındı. Yale profesyonel bir taşıma şirketi tuttu ve insanların eski ofisinden alınan şeyleri yeni ofislere aynı şekilde yerleştirilmesini istedi. Adamlar da aynen öyle yaptı. Tüm kitaplarım doğru raflara koyulmuştu. Ama sonra neyi fark ettim, biliyor musun? Kitapların çoğunun sırtı raflarda ters duruyordu." Blaine ortak bir aydınlanma ânını deneyimlemek ister gibi Ifemelu'ya bakıyordu ama Ifemelu bir an bu öykünün ne anlattığından emin olamadı.

"Hı! Nakliyeciler okuma bilmiyordu," dedi nihayet.

Blaine başını salladı. "Bu olay beni çok etkiledi..." Sesi canlılığını yitirdi.

Ifemelu onun yatakta nasıl olacağını hayal etmeye başladı: Duygusal açıdan tatmin olmayı boşalmak kadar önemli bulan nazik, ilgili bir sevgili olmalıydı; Ifemelu'

nun sıkı olmayan vücudunu yargılamayacak, her sabah dengeli bir ruh haliyle uyanacaktı. Ifemelu telaşla bakışlarını kaçırdı; imgeler öyle çarpıcı bir netlikte belirmişti ki kafasında, Blaine'in aklından geçenleri okuyabileceğinden korkmuştu.

"Bira ister misin?" diye sordu Blaine.

"Bira mı?"

"Evet. Kafeterya arabasında bira satılıyor. İster misin? Ben kendime alacağım da."

"Evet. Teşekkürler."

Ifemelu, elini kolunu nereye koyacağını bilemez bir halde, Blaine'in geçebilmesi için ayağa kalktı; yanından geçerken kokusunu almayı umuyordu ama almadı. Blaine parfüm kullanmamıştı. Belki de parfüm imalatçıları işçilerine iyi muamele etmediğinden parfüm kullanımını boykot ediyordu. Koridorda ilerleyişini izledi; Blaine'in onu izlediğinin farkında olduğunu biliyordu. Bira teklifi hoşuna gitmişti. Sadece organik nar suyu içiyor diye endişelenmişti ama eğer bira da içiyorsa organik nar suyu fikri fena gelmiyordu kulağa. Blaine elinde biralar ve plastik bardaklarla döndü; Ifemelu'nun birasını romantizm kokan süslü bir tavırla doldurdu. Gençliğinde bira Ifemelu için erkek içkisiydi; kaba, zarafetten uzak bir içecek. Şimdi Blaine'in yanında oturmuş, üniversitenin ilk senesinde nasıl gerçekten sarhoş olduğunu anlatışını dinleyerek gülerken birayı sevebileceğini fark etti. Biranın o pütürlü dolgunluğunu.

Blaine üniversite yıllarını anlatıyordu: *fraternity*'ye kabul edilebilmek için spermli sandviç yeme aptallığını, üçüncü sınıfta yaptığı Uzakdoğu gezisi sırasında Çin'de ona sürekli Michael Jordan denmesini, mezuniyetinden bir hafta sonra annesinin kanserden ölmesini.

"Spermli sandviç mi?"

"Sandviç ekmeğinin içine mastürbasyon yapıyorlardı, senin de bunu ısırman gerekiyordu; ama yutmak zorunda değildin."

"Aman Tanrım!"

"Yani, ümidim insanların tüm aptallıkları gençken yapıp heveslerini almaları, böylece yaşlanınca yapmak zorunda kalmamaları."

Kondüktör bir sonraki durağın New Haven olduğunu duyurunca Ifemelu bir şey kaybediyormuş gibi hissetti. Dergisinden bir sayfa yırtıp telefon numarasını yazdı. "Kartın var mı?" diye sordu Blaine'e.

Blaine ceplerini yokladı. "Üzerimde yok."

Blaine eşyalarını toplarken sessizlik oldu. Sonra tren fren yaparken çıkan tiz ses duyuldu. Ifemelu bir an, Blaine'in telefon numarasını vermek istemediğini hissetti, yanlış düşündüğünü umarak.

"Peki hatırlıyorsan yazar mısın?" diye sordu. Kötü bir espri. Bu sözcükler ağzından bira yüzünden çıkmıştı.

Blaine numarasını dergiye yazdı. "Kendine iyi bak," dedi. Ayrılırken hafifçe Ifemelu'nun omzuna dokundu; gözlerinde hem şefkatli hem de üzgün bir ifade vardı ve bunu fark eden Ifemelu kendi kendine, Blaine'in isteksiz olduğunu düşünürken yanıldığını söyledi. Blaine şimdiden özlüyordu onu. Ifemelu onun koltuğuna geçti ve bedeninin geride bıraktığı sıcaklığı hissetti, peron boyunca ilerleyen Blaine'i trenin penceresinden izledi.

Uju Hala'nın evine varınca yapmak istediği ilk şey Blaine'i aramaktı. Ama en doğru hareketin birkaç saat beklemek olduğuna karar verdi. Bir saat sonra siktir et deyip aradı. Blaine cevap vermedi. Mesaj bıraktı. Daha sonra tekrar aradı. Yine cevap yoktu. Art arda aradı. Cevap yoktu. Gece yarısı aradı. Mesaj bırakmadı. Tüm hafta sonu onu aradı ve Blaine telefonu hiç açmadı.

Warrington sıkıcı, kendinden memnun bir kasabaydı; sık koruların arasından virajlı yollar geçiyor –kasaba sakinlerinin yabancılar gelir korkusuyla genişletilmesini istemediği anayol bile virajlı ve dardı– ağaçlar sıkıcı evlere siper oluyor ve mavi göl hafta sonları teknelerle doluyordu. Uju Hala'nın yemek odasının penceresinde göl ışıldıyordu, mavisi öyle huzur vericiydi ki insanın gözü dalıyordu. Uju Hala masada oturmuş portakal suyu içip dertlerini inci taneleri gibi havaya savururken, Ifemelu pencerenin yanında duruyordu. Bu Ifemelu'nun ziyaretlerinin rutinine dönüşmüştü: Uju Hala tüm mutsuzluklarını ipek bir cüzdanda biriktiriyor, besliyor, cilalıyor, sonra Ifemelu'nun ziyarete geldiği cumartesi sabahı Bartholomew dışarıda, Dike de üst kattayken masaya döküp her birini açığa kavuşturmak için enine boyuna didikliyordu.

Bazen bir öyküyü iki kez anlatıyordu. Geçen gün halk kütüphanesine gittiğini, iade edilmemiş kitabı çantasından çıkarmayı unuttuğunu, bekçinin de ona, "Sizler de bir şeyi doğru yapmazsınız zaten," dediğini. Muayene odasına girdiğini ve hastanın ona, "Doktor geliyor mu?" diye sorduğunu, kendisinin doktor olduğunu söylediğinde de hastanın betinin benzinin attığını.

"Biliyor musun, o öğleden sonra dosyasının başka bir muayenehaneye gönderilmesini istedi! Aklın alıyor mu bunu?"

"Bartholomew tüm bunlar hakkında ne düşünüyor?" Ifemelu eliyle odayı, göl manzarasını ve kasabayı işaret etti.

"O iş peşinde koşmakla meşgul. Her sabah erkenden gidip gece geç dönüyor. Dike'nin tam bir hafta yüzünü görmediği bile oluyor."

"Hâlâ burada olmana şaşıyorum hala," dedi Ifemelu sessizce; "burada"yla sadece Warrington'ı kastetmediğini ikisi de biliyordu.

"Bir çocuk daha istiyorum. Deniyoruz." Uju Hala pencereye gidip Ifemelu'nun yanında durdu.

Ahşap merdivende ayak sesleri işitildi ve Dike solmuş bir tişört, şort, elinde de Game Boy'uyla mutfağa geldi. Ifemelu her gördüğünde boyunu daha uzamış ve çocuğu daha çok içine kapanmış buluyordu.

"Kampa bu tişörtle mi gideceksin?" diye sordu Uju Hala.

"Evet anne," dedi çocuk; gözleri elindeki ışığı titreşen ekrandaydı.

Uju Hala fırını kontrol etmek için kalktı. Dike'nin yaz kampının ilk günüydü ve sabah kahvaltısında ona *nugget* yapmayı kabul etmişti.

"Kuzi, sonra yine futbol oynayacağız değil mi?" diye sordu Dike.

"Evet," dedi Ifemelu. Tabağından bir parça tavuk alıp ağzına attı. "Kahvaltıda *nugget* yemek zaten tuhaf ama bu tavuk mu yoksa plastik mi?"

"Baharatlı plastik," dedi çocuk.

Onunla otobüse yürüdü ve otobüse binişini, penceredeki diğer çocukların açık tenli yüzlerini, ona biraz fazla neşeli bir şekilde el sallayan otobüs şoförünü izledi. Öğleden sonra otobüs çocuğu geri getirirken de aynı yerde bekliyordu. Dike'nin yüzünde bir temkinlilik, üzüntüye benzer bir ifade vardı.

"Ne oldu?" diye sordu, kolunu Dike'nin omzuna atarak.

"Yok bir şey," dedi Dike. "Artık futbol oynayabilir miyiz?"

"Bana ne olduğunu anlattıktan sonra."

"Hiçbir şey olmadı."

"Sanırım biraz tatlıya ihtiyacın var. Yarın doğum günü pastanla fazlasıyla şeker alacaksın zaten. Ama hadi bir kurabiye alalım."

"Bakıcılık yaptığın çocuklara da rüşvet olarak tatlı veriyor musun? Ne şanslılar."

Ifemelu güldü. Buzdolabından bir Oreo paketi çıkardı.

"Bakıcılık yaptığın çocuklarla futbol oynuyor musun?" diye sordu Dike.

"Hayır," dedi Ifemelu, Taylor'la bir keresinde oynamasına, oldukça büyük ve ağaçlık arka bahçede topu ileri geri sürmesine rağmen. Bazen Dike bakıcılık yaptığı çocuklarla ilgili sorular sorduğunda, Ifemelu çocuksu merakını tatmin etmek için oyuncaklarıyla yaşam biçimlerini anlatır ama bunların çok önemli şeyler olmadığını hissettirmeye özen gösterirdi.

"Pekâlâ, kamp nasıldı?"

"İyiydi." Bir sessizlik oldu. "Grup liderim, Haley var ya? Herkese güneş kremi verdi ama bana vermedi. Benim ihtiyacım olmadığını söyledi."

Ifemelu, Dike'nin yüzüne baktı, korkutucu derecede ifadesiz duruyordu. Ne diyeceğini bilemedi.

"Tenin koyu renkli olduğundan güneş kremi gerekmediğini düşünmüştür. Ama gerek var. Çoğu insan koyu tenlilerin de güneş kremine gereksinim duyduğunu bilmez. Ben sana alırım, merak etme." Çok hızlı konuşmuştu, doğru şeyi söylediğinden ya da doğru şeyin ne olduğundan emin değildi; bu olay onu yüzüne yansıyacak kadar üzdüğü için kaygılanmıştı.

"Sorun yok," dedi Dike. "Biraz komikti de. Arkadaşım Danny güldü."

"Arkadaşın bunun neden komik olduğunu düşündü?"

"Çünkü öyleydi!"

"Liderinizin sana da güneş kremi vermesini isterdin değil mi?"

"Sanırım evet," dedi Dike ve omuz silkti. "Ben sadece normal olmak istiyorum."

Ifemelu ona sarıldı. Sonra mağazaya gidip büyük bir güneş kremi aldı; bir sonraki ziyaretinde kremi şifonyerin üzerinde, unutulmuş, kullanılmamış bir halde buldu.

Amerikalı Olmayan Siyahlar İçin Amerika'yı Anlamak: Amerika'da Kabilecilik

Kabilecilik Amerika'da sağ salim hayatta. Dört türü var – sınıf, ideoloji, yöre ve ırk. Önce sınıf. Çok kolay. Zenginler ve yoksullar.

İkinci olarak ideoloji. Liberaller ve muhafazakârlar. Sadece siyasi konularda fikir ayrılığı yaşamıyorlar; her iki taraf da diğerinin kötücül olduğunu düşünüyor. Bu iki grup arasında evlilik teşvik edilmiyor, nadiren gerçekleştiğinde de ilginç kabul ediliyor. Üçüncü olarak yöre. Kuzey ve Güney. Bu ikisi içsavaş yaşadı ve bu savaştan geriye ağır izler kaldı. Kuzey, Güney'i küçümsüyor, Güney ise Kuzey'e içerliyor. Son olarak ırk. Amerika'da ırksal hiyerarşi var. En tepede beyazlar bulunuyor, özellikle de WASP'lar;[1] Amerikalı siyahlar hep en altta; ortadakilerin kimler olduğu ise zamana ve yere bağlı. (Ya da şu müthiş şarkı nakaratında olduğu gibi: beyazsan her şey yolunda; kahverengiysen dur biraz bekle; siyahsan en arkaya geç!) Amerikalılar herkesin kabile düzenlerini anlayacağını varsayıyor. Ama çözmesi zaman alıyor. Üniversitedeyken bir konuk konuşmacı gelmiş, sınıf arkadaşlarımdan biri gerçekten sarsılmış bir halde ötekine fısıldamıştı: "Tanrım, nasıl da Yahudiye benziyor." Sanki Yahudi olmak kötü bir şeymiş

1. White Anglo-Saxon Protestant (Beyaz Anglosakson Protestan). (Y.N.)

gibi. Bunu anlamamıştım. Görebildiğim kadarıyla adam beyazdı, sınıf arkadaşımdan çok da farklı değildi. Benim için Yahudilik belirsiz bir kavramdı, din kitaplarından çıkma bir şey. Ama çabuk öğrendim. Amerika'nın ırk hiyerarşisinde Yahudi de beyazdır ama beyazın birkaç kademe altında bir beyaz. Bu biraz kafa karıştırıcıydı çünkü Yahudi olduğunu söylemiş, saçları saman rengi, çilli bir kız tanıyordum. Amerikalılar kimin Yahudi olduğunu nasıl bilebiliyorlardı? Sınıf arkadaşım konuşmacının Yahudi olduğunu nasıl anlamıştı? Bir yerlerde Amerika'daki üniversitelerin başvuru yapanlardan annelerinin soyadlarını istediklerini, böylece Yahudi olmadıklarından emin olmaya çalıştıklarını anlatmıştı; Yahudi öğrencileri kabul etmiyorlardı. Böyle mi ayırt ediyorlardı? İnsanların isimlerinden? Burada yaşadıkça anlamaya başlıyorsunuz.

18. bölüm

Mariama'nın yeni müşterisi, poposuna yapışan bir kot şort ve üstündeki bluzla aynı parlak pembelikte spor ayakkabılar giymişti. Büyük halka küpeleri yüzüne değiyordu. Aynanın önünde durup istediği örgüyü tarif etti.

"Şu sağ taraftan ayrılan zikzak bir örgü olsun ama postişi tepeden değil atkuyruğu kısmına gelince eklersin," dedi yavaşça ve fazla vurgu yaparak. "Beni anladın mı?" diye ekledi, Mariama'nın anlamadığına şimdiden ikna olmuş gibiydi.

"Anladım," dedi Mariama usulca. "Fotoğraf görmek ister misin? Albümde o stil var."

Albüm karıştırıldı ve müşteri nihayet rahatlayıp oturdu; boynuna yıpranmış plastik örtü dolandı ve sandalyenin yüksekliği ayarlandı; tüm bu süreçte Mariama'nın yüzünden gergin gülümsemesi eksilmedi.

"Bundan önce gittiğim son örgücü," dedi müşteri. "O da Afrikalıydı ve kahrolası saçımı yakmak istedi! Bir çakmak çıkardı, ben de dedim ki, Shontay White, şu kadının o şeyi saçına yaklaştırmasına izin verme. O yüzden sordum, Bu ne için? Dedi ki, Örgülerini temizlemek için; ben de, Ne? dedim. Sonra bana göstermek için çakmağı bir örgümün üzerinde dolaştırmaya kalktı; tamamen delirdim."

Mariama başını salladı. "Kötü olmuş. Saçı yakmak iyi değildir. Biz öyle yapmıyoruz."

Bir müşteri içeri girdi; saçları parlak sarı bir bandanayla sarılmıştı.

"Merhaba," dedi. "Saçımı ördürmek istiyorum."

"Nasıl bir örgü istiyorsun?" diye sordu Mariama.

"Normal kalın örgü, orta boy."

"Uzun mu olsun?" diye sordu Mariama.

"Çok uzun değil, belki omuz hizasında?"

"Tamam. Otur lütfen. Saçını o yapacak," dedi, arka tarafta televizyon izleyerek oturan Halima'yı işaret ederek. Halima ayağa kalktı ve isteksizliğini göstermek ister gibi biraz fazla esnedi.

Kadın oturdu ve DVD yığınına işaret etti. "Nijerya filmleri satıyor musunuz?" diye sordu Mariama'ya.

"Eskiden satıyorduk ama tedarikçimiz işi bıraktı. Satın almak ister misin?"

"Hayır. Çok filminiz var da."

"Bazıları oldukça iyidir," dedi Mariama.

"O tür şeyleri izleyemiyorum. Galiba önyargılıyım. Benim ülkemde, Güney Afrika'da, Nijeryalılar kredi kartı hırsızlığı, uyuşturucu bağımlılığı ve bir sürü çılgın şey yapmakla meşhur. Filmlerde de bunlar vardır herhalde."

"Güney Afrikalı mısın? Hiç aksanın yok!" dedi Mariama hayretle.

Kadın omuz silkti. "Uzun süredir buradayım. Çok da fark etmiyor."

"Hayır," dedi Halima, kadının arkasında dururken birdenbire canlanarak. "Ben buraya ilk geldiğimde oğlumu okulda dövdüler, Afrika aksanı yüzünden. Newark'ta. Oğlumun yüzünü görsen. Patlıcan gibi mosmor. Dövdüler de dövdüler. Siyahlar böyle dövdü. Şimdi aksan yok ve problem de yok."

"Üzüldüm," dedi kadın.

"Teşekkürler." Halima gülümsedi; bu sıra dışı beceriye, Amerikan aksanına hayran kalmıştı. "Evet, Nijerya'da çok yolsuzluk var. Afrika'da en yolsuzluk ülke. Ben, filmleri izliyorum ama Nijerya'ya gitmem!" Elini hafifçe salladı.

"Nijeryalıyla evlenemem, ailemden kimsenin de Nijeryalıyla evlenmesine izin vermem," dedi Mariama, Ifemelu'ya mahcup bir bakış fırlatarak. "Hepsi olmasa da çoğu kötü şeyler yapıyor. Hatta para için adam öldürüyorlar."

"Yani, o kadarını bilemeyeceğim," dedi müşteri, lafı gönülsüzce yumuşatarak.

Aisha cin gibi, sessizce onlara bakıyordu. Daha sonra Ifemelu'ya, "Sen on beş yıldır buradasın ve Amerikan aksanın yok, neden?" diye fısıldadı kuşkucu bir ifadeyle.

Ifemelu onu duymazdan geldi ve bir kez daha Jean Toomer'ın *Cane*'ini açtı. Sözcüklere baktı ve birdenbire zamanı geri alıp eve dönüşünü erteleyebilmeyi diledi. Belki acele etmişti. Dairesini satmamalıydı. *Letterly* dergisinin, bloğunu satın alıp onu ücretli yazar olarak işe alma teklifini kabul etmeliydi. Ya Lagos'a döndüğünde eve geri taşınmanın hata olduğunu fark ederse? Amerika'ya her zaman dönebileceği fikri onu istediği kadar rahatlatmıyordu.

Film sona ermişti; odaya hâkim olan yeni sükûnette Mariama'nın müşterisi, "Bu kaba olmuş," dedi, kafasında zikzak çizen ince örgülerden birine dokunarak; sesi gerekenden yüksekti.

"Sorun değil. Bir daha örerim," dedi Mariama. Uysal ve tatlı dilliydi; ama Ifemelu müşterinin boşuna huysuzlandığını ve örgüde sorun olmadığını düşündüğünü görebiliyordu; ama bu yeni Amerikalı kimliğinin bir parçasıydı, bu müşteri hizmeti aşkı, yüzeylerin bu göz alıcı sahteliği; Mariama bunları kabullenmiş, benimsemişti.

Müşteri gittiğinde o kimliğinden sıyrılıp Halima'yla Aisha'ya Amerikalıların ne kadar şımarık, çocuksu ve bilmiş olduklarına dair yakınabilirdi ama bir sonraki müşteri geldiğinde yine Amerikalı kimliğinin hatasız bir biçimine bürünecekti.

Müşteri Mariama'ya ödeme yaparken, "Hoş oldu," dedi ve kadın çıktıktan kısa bir süre sonra, saçlarını gevşek bir atkuyruğu yapmış, yumuşak vücutlu, yanık tenli, beyaz bir kadın içeri girdi.

"Merhaba!" dedi.

Mariama, "Merhaba," dedi ve ellerini şortuna tekrar tekrar silerek bekledi.

"Saçlarımı ördürmek istiyorum. Saçlarımı örebilirsiniz değil mi?"

Mariama onu fazla hevesli bir tebessümle yanıtladı. "Evet. Her tür saç yapıyoruz. Ne tür örgü olsun?" Şimdi hararetli bir şekilde sandalyeyi temizliyordu. "Lütfen otur."

Kadın oturdu ve örgünün kafatasından başlamasını istedi. "Bo Derek'inki gibi olsun. *10* filmini biliyor musun?"

"Evet, biliyorum," dedi Mariama. Ifemelu filmi bildiğini hiç sanmıyordu.

"Adım Kelsey," diye sanki tüm odaya duyurdu kadın. Agresif derecede dost canlısıydı. Mariama'ya nereli olduğunu, ne kadardır Amerika'da yaşadığını, çocukları olup olmadığını, işlerinin nasıl gittiğini sordu.

"İşler bazen iyi bazen kötü ama idare ediyoruz," dedi Mariama.

"Ama kendi ülkenizde bu işi bile yapamazdın, değil mi? ABD'ye gelebilmen, çocuklarının şimdi daha iyi bir yaşama kavuşması harika değil mi?"

Mariama şaşırmış gibiydi. "Evet."

"Ülkenizde kadınların oy kullanmasına izin veriliyor mu?" diye sordu Kelsey.

Mariama'dan daha da uzun bir duraksama. "Evet."

"Ne okuyorsun?" Kelsey, Ifemelu'ya döndü.

Ifemelu ona romanın kapağını gösterdi. Konuşmak istemiyordu. Özellikle de Kelsey'yle. Kelsey'de liberal Amerikalıların milliyetçiliğini görüyordu; bu insanlar Amerika'yı bol bol eleştirir ama sizin bunu yapmanızdan hoşlanmaz, sizin sessiz ve minnettar kalmanızı bekler ve size daima, nereden gelmiş olursanız olun, Amerika'nın oradan nasıl daha iyi bir yer olduğunu anımsatırlardı.

"Güzel mi?"

"Evet."

"Roman değil mi? Ne anlatıyor?"

İnsanlar neden, "Ne anlatıyor?" diye sorar, sanki bir roman tek bir şey anlatmak zorundaymış gibi? Ifemelu bu sorudan hoşlanmadı; içini daraltan belirsizlikler yetmiyormuş gibi bir de baş ağrısının yaklaştığını hissetmeseydi de hoşlanmazdı. "Özel ilgi alanlarınız varsa size göre bir kitap olmayabilir," dedi. "Düzyazı ve şiiri karıştırıyor."

"Harika bir aksanın var. Nerelisin?"

"Nijerya."

"Ah! Süper." Kelsey'nin çok zarif parmakları vardı; tam yüzük reklamlarına uygun. "Sonbaharda Afrika'ya gidiyorum. Kongo ve Kenya; Tanzanya'yı da görmeye çalışacağım."

"Çok güzel."

"Hazırlanmak için kitap okuyorum. Herkes *Parçalanma*'yı önerdi; zaten lisede okumuştum. Güzel bir kitap ama biraz tuhaf değil mi? Yani modern Afrika'yı anlamama pek yardımcı olmadı. Bir de müthiş bir kitabı yeni bitirdim, *Nehrin Dönemeci*. Modern Afrika'nın nasıl işlediğini tamamen anlamamı sağladı."

Ifemelu homurdanmayla mırıldanma arasında bir ses çıkardı ama bir şey söylemedi.

"Çok dürüst bir kitap; Afrika hakkında okuduğum en dürüst kitap," dedi Kelsey.

Ifemelu kımıldandı. Kelsey'nin bilmiş ses tonu sinir bozucuydu. Baş ağrısı artıyordu. Ifemelu o romanın Afrika'yla hiçbir ilgisi olmadığını düşünüyordu. Avrupa ya da Avrupa'ya duyulan özlem, Afrika'da doğmuş bir Hintlinin kendini ezilmiş görmesi hakkındaydı; dünyaya Avrupalı, yaratma becerileri yüzünden gözünde yücelttiği ırkın üyesi olarak gelmediği için öyle yaralı, öyle değersiz hissediyordu ki kendini, hayalindeki kişisel yetersizliklerini Afrika'ya yönelik sabırsız bir küçümsemeye dönüştürmüştü; Afrika'ya karşı o bilmiş, kibirli tavırlarıyla geçici süreliğine de olsa bir Avrupalıya dönüşebilecekti. Ifemelu arkasına yaslanıp ölçülü bir tonla bunları söyledi. Kelsey irkilmiş görünüyordu; küçük bir vaaz duymayı beklememişti. Sonra nazikçe, "Hımm, romanı neden böyle yorumladığını anlayabiliyorum," dedi.

"Ben de senin neden *öyle* yorumladığını," dedi Ifemelu.

Ifemelu'nun hafif dengesiz ve uzak durulması gereken insanlardanmış gibi kaşlarını kaldırdı Kelsey. Ifemelu gözlerini kapattı. Kafasının etrafında bulutlar toplanıyormuş gibi hissediyordu. Bayılacak gibiydi. Beki de sıcaktandı. Mutsuz olmadığı bir ilişkiyi bitirmiş, keyif aldığı bloğunu kapatmış, şimdi de kendine bile açıklayamadığı bir şeyi kovalıyordu. Kendisinin kitaplara mucizevi bir şekilde tarafsız, başkalarının ise duygusal yaklaştığına inanan Kelsey adlı kız hakkında bloğuna bir şeyler yazabilirdi de.

"Saç kullanmak ister misin?" diye sordu Mariama, Kelsey'ye.

"Saç mı?"

Mariama şeffaf plastik paketteki postişleri gösterdi. Kelsey'nin gözleri büyüdü ve etrafına, Aisha'nın her bir

örgü için ufak parçalar çıkardığı pakete, Halima'nın da yeni açtığı pakete çabucak göz attı.

"Aman Tanrım! Demek böyle yapılıyormuş. Ben de Afro-Amerikanların ne kadar çok saçı olduğunu düşünürdüm!"

"Hayır, postiş kullanıyoruz," dedi Mariama gülümseyerek.

"Belki bir dahaki sefere. Galiba bugün sadece kendi saçımı ördüreceğim," dedi Kelsey.

Saçının yapılması uzun sürmedi; fazlasıyla ince olan saçlar yüzünden şimdiden gevşemeye başlayan yedi örgü. "Harika," dedi iş bittiğinde.

"Teşekkürler," dedi Mariama. "Yine bekleriz. Bir dahakine başka bir stil yapabilirim."

"Harika!"

Ifemelu aynada Mariama'yı izlerken bu kez kendisinin yeni Amerikalı kimliklerini düşünüyordu. İlk kez Curt'le birlikteyken aynaya bakıp başarmanın coşkusu içinde başka birini görmüştü.

Curt bunun ilk bakışta aşk olduğunu söylemekten hoşlanırdı. İnsanlar, çok az tanıdıkları kişiler bile nasıl tanıştıklarını sorduğunda Kimberly'nin onları, Maryland'den ziyarete gelen kuzen ile Kimberly'nin sürekli bahsettiği Nijeryalı çocuk bakıcısını tanıştırma hikâyesini anlatırdı. Ifemelu'nun tok sesinden, lastik tokasından fırlayan örgüden nasıl etkilendiğini anlatırdı. Ama esas, Taylor mavi bir pelerin ve iç çamaşırla, "Ben Kaptan Külot!" diye bağırıp salona daldığında Ifemelu kafasını geriye atıp gülünce âşık olmuştu ona. Kahkahası öyle canlıydı ki omuzları titriyor, göğsü kabarıyordu; bu, güldüğünde gerçekten gülen bir kadının kahkahasıydı. Ifemelu bazen baş başalarken güldüğünde, "İşte beni böyle tavladın. Ne düşündüm biliyor musun? Gülüşü böyleyse kim bilir

başka şeyleri nasıl yapıyor?" diye ona takılırdı Curt. Ifemelu'ya, kendisinin ona abayı yaktığını fark ettiği halde –fark etmemesi mümkün değildi– beyaz erkek istemediği için bilmezden geldiğini de söylüyordu. Aslında Ifemelu onun ilgisini fark etmemişti. Erkeklerin arzularını her zaman hissedebilmişti ama Curt'ünkünü değil; en azından başta. Hâlâ Blaine'i düşünüyor, onun New Haven'daki tren istasyonunda, peron boyunca yürüdüğünü görüyordu; içini talihsiz bir arzuyla dolduran bir hayalet. Blaine'e tutulmakla kalmamış, ona hapsolmuştu ve Blaine zihninde, asla sahip olamayacağı kusursuz Amerikalı eşe dönüşmüştü. Yine de trende yaşadığı çarpılmaya kıyasla hafif de kalsa başkalarından hoşlandığı olmuştu ve o sıralar etik dersinden Abe'i yeni yeni unutuyordu; beyaz bir adam olan Abe'i; Ifemelu'yu seven, onu zeki, komik, hatta çekici bulan ama onu bir kadın gibi görmeyen Abe'i. Ifemelu, Abe'i merak ediyor, onunla ilgileniyordu ama Abe için Ifemelu'nun tüm flört girişimi bir hoşluktan ibaretti: Siyah bir arkadaşı olsa Ifemelu'ya onu ayarlayacaktı. Ifemelu, Abe'in nazarında görünmezdi. Bu ona olan ilgisini yok etti ve belki de Curt'ü göz ardı etmesine neden oldu. Ta ki bir öğleden sonra Taylor'la top oynarken, Taylor'ın yükseğe fırlattığı top komşunun vişne ağacı yakınlarındaki çalılığa düşene dek.

"Sanırım topu kaybettik," dedi Ifemelu. Bir hafta önce aynı yerde bir frizbi kaybetmişlerdi. Curt bahçe sandalyesinden kalktı (daha sonra Ifemelu'ya onun her hareketini izlediğini söyleyecekti) ve bir havuza dalar gibi çalılığa girerek elinde sarı topla çıktı.

"Yaşa! Curt Dayı!" dedi Taylor. Ama Curt topu Taylor'a değil, Ifemelu'ya uzattı. Ifemelu gözlerinde, Curt'ün görmesini istediği şeyi gördü. Gülümseyip, "Teşekkürler," dedi. İlerleyen saatlerde, Taylor'a izlemesi için bir video hazırladıktan sonra mutfakta bir bardak su içerken

Curt, "Seni yemeğe götürmek istiyorum ama şu noktada senin istediğin her şeye varım. Sana bir içecek, dondurma, yemek ya da sinema bileti ısmarlayabilir miyim? Bu akşam? Ben Maryland'e dönmeden önce, bu hafta sonu?"

Başını hafifçe öne eğmiş, hayranlıkla ona bakıyordu ve Ifemelu içinde bir dalgalanma hissetti. Böyle istenmek nasıl muhteşem bir şeydi; üstelik bileğinde havalı metal künyesiyle, mağaza kataloglarındaki çukur çeneli modellerin yakışıklılığına sahip bu genç adam tarafından. Curt'ten hoşlanmaya başladı çünkü Curt ondan hoşlanıyordu. "Çok zarif yiyorsun," dedi, Old City'deki bir İtalyan lokantasındaki ilk buluşmalarında. Ifemelu'nun çatalı kaldırıp ağzına götürüşünün özellikle zarif bir yönü yoktu ama Curt öyle olduğunu düşünüyordu.

"İşte böyle, Potamac'tan çıkmış, beyaz, zengin bir adamım ben ama beklendiği kadar aşağılık bir herif değilim," dedi Curt; Ifemelu aynı şeyi daha önce de söylediğini ve olumlu tepki aldığını hissetti. "Laura her zaman annemin Tanrı'dan daha zengin olduğunu söyler ama bundan kuşkuluyum."

Ifemelu'ya bilmesi gereken her şeyi hemen anlatmaya kararlı bir tavırla, kendisinden büyük bir hevesle söz ediyordu. Ailesi yüzyıllardır otel işletmecisiydi. Onlardan kaçmak için üniversiteye California'ya gitmişti. Mezun olduktan sonra Güney Amerika ve Uzakdoğu'yu gezmişti. Bir şeyler onu eve çekmeye başlamıştı; belki babasının ölümü belki mutsuz olduğu bir ilişki. Bu yüzden bir yıl önce Maryland'e dönmüş, aile işine girmemek için bir yazılım şirketi kurmuş, Baltimore'da bir daire satın almış ve annesiyle brunch için her pazar Potomac'a gitmeye başlamıştı. Kendisiyle ilgili sadelikle, basitçe anlatıyordu; kendisi hikâyelerinden zevk aldığı için Ifemelu'nun da zevk alacağını sanıyordu. Çocuksu heyecanı Ifemelu'yu büyülüyordu. Ifemelu'nun dairesi-

nin önünde birbirlerine sarılarak vedalaşırken Curt'ün sıkı bedenini hissetti.

"Tam üç saniye içinde seni öpeceğim," dedi Curt. "Bizi bir yerlere götürebilecek gerçek bir öpücük olacak bu, o yüzden öpmemi istemiyorsan uzaklaşsan iyi olur."

Ifemelu uzaklaşmadı. Öpüşme, bilinmeyen şeylere has bir şekilde uyarıcıydı. Ardından Curt telaşla, "Kimberly'ye söylemeliyiz," dedi.

"Kimberly'ye neyi söylemeliyiz?"

"Çıktığımızı."

"Çıkıyor muyuz?"

Curt güldü, Ifemelu da güldü; oysa Ifemelu şaka yapmıyordu. Curt açık yürekli ve coşkuluydu; kinik olmak aklına bile gelmiyordu. Ifemelu bu özelliği karşısında büyüleniyor, onunla sürükleniyordu; Curt bu kadar emin olduğuna göre belki tek bir öpüşmenin ardından gerçekten çıkıyorlardı.

Kimberly ertesi gün Ifemelu'yu, "Merhaba aşk kuşu," diye selamladı.

"Yani kuzeninin hizmetçiye çıkma teklif etmesini hoş görüyor musun?" diye sordu Ifemelu.

Kimberly güldü, ardından ikisini de şaşırtıp duygulandıran bir hareketle Ifemelu'ya sarıldı. Birbirlerinden mahcubiyet içinde ayrıldılar. Salondaki televizyonda Oprah vardı, Ifemelu izleyicilerden yükselen alkışları işitti.

"Şey," dedi Kimberly, Ifemelu'ya sarıldığı için kendisi de şaşırmış halde. "Demek istediğim... ikiniz adına gerçekten çok mutluyum."

"Teşekkürler. Ama sadece bir akşam çıktık ve tamamına erdirmedik."

Kimberly kıkırdadı; bir an için oğlanlar hakkında dedikodu yapan liseli kızlar gibiydiler. Ifemelu zaman zaman Kimberly'nin sorunsuz görünen yaşamında, sadece bugün değil, geçmişte olmasını arzuladığı şeyler için de pişmanlık hissettiğini seziyordu.

"Curt'ü bu sabah görmeliydin," dedi Kimberly. "Onu hiç böyle görmemiştim! Gerçekten çok heyecanlı."

"Neden?" diye sordu Morgan. Mutfak girişinin yanında duruyordu; ergenliğe girmek üzere olan vücudu düşmanca kasılmıştı. Arkasında, Taylor küçük bir plastik robotun bacaklarını düzeltmeye çalışıyordu.

"Tatlım, bunu Curt Dayına sormalısın."

Curt mutfağa girdi; çekingen çekingen gülümsüyordu, saçları biraz ıslaktı, taze ve hafif bir parfüm sıkmıştı. "Merhaba," dedi. Gece Ifemelu'yu arayıp uyuyamadığını söylemişti. "Bu sana basmakalıp gelecek belki ama seninle o kadar doluyum ki, sanki şu an seni *soluyorum*, anlıyor musun?" demişti ve Ifemelu romantik romancıların hata yaptığını, gerçek romantiklerin kadınlar değil, erkekler olduğunu düşünmüştü.

"Morgan neden bu kadar heyecanlı göründüğünü soruyor," dedi Kimberly.

"Şey, Morg, yeni bir kız arkadaşım olduğu için heyecanlıyım; belki tanıdığın özel biri."

Ifemelu, Curt'ün omzuna attığı kolunu çekmesini diledi; Tanrı aşkına, sözlendiklerini duyurmuyorlardı ya. Morgan onları izliyordu. Ifemelu, Curt'ü kızın gözlerinden gördü: dünyayı dolaşan, Şükran Günü yemeklerinde en komik fıkraları anlatan, onu anlayacak kadar genç ama annesinin onu anlamasına yardım edecek kadar yaşlı, havalı dayı.

"Kız arkadaşın Ifemelu mu?" diye sordu Morgan.

"Evet," dedi Curt.

"İğrenç," dedi Morgan; onlara samimi bir tiksintiyle bakıyordu.

"Morgan!" dedi Kimberly.

Morgan dönüp merdivenden yukarı çıktı.

"Curt Dayısına âşık ve şimdi çocuk bakıcısı onun sahasına girdi. Kolay değil," dedi Ifemelu.

Hem işittiklerine hem de robotun bacaklarını düzelttiğine memnun olan Taylor, "Ifemelu'yla evlenecek misiniz, bebeğiniz olacak mı Curt Dayı?" dedi.

"Şey, şimdilik sadece birbirimizi daha iyi tanımak için bol bol birlikte vakit geçireceğiz arkadaşım," dedi Curt.

"Hı, peki," dedi Taylor, hafif keyfi kaçmış bir halde; yine de Don eve geldiğinde babasının kollarına koşup, "Ifemelu ile Curt Dayı evlenip çocuk yapacaklar," dedi.

"Ah!" dedi Don.

Don'ın şaşkınlığı Ifemelu'ya etik dersindeki Abe'i anımsattı: Don, Ifemelu'nun çekici ve ilginç biri olduğunu, Curt'ün de çekici ve ilginç biri olduğunu düşünüyordu ama ikisini birlikte, romantizmin narin bağlarına dolanmış halde düşünemiyordu.

Curt daha önce siyah bir kadınla beraber olmamıştı; bunu Baltimore'da çatı katındaki ilk sevişmelerinden sonra söyledi Ifemelu'ya; kendiyle dalga geçerek, sanki bu daha önce yapılması gereken bir şeymiş de bir şekilde atlamış gibi, başını salladı.

"O zaman dönüm noktasına," dedi Ifemelu, kadeh kaldırır gibi yaparak.

Dorothy bir AÖB toplantısında onları yeni Hollandalı sevgilisiyle tanıştırdıktan sonra Wambui, "Beyaz bir erkekle yatamam," demişti. "Onu çıplak görmek, o soluk renk beni korkutur. Belki oldukça bronzlaşmış bir İtalyan olur. Ya da bir Yahudi, esmer bir Yahudi." Ifemelu, Curt'ün soluk saçlarına ve soluk tenine, sırtındaki pas rengi benlere, göğsünden fışkıran altın sarısı incecik tüylere bakıyor ve o dakika Wambui'ye kesinlikle katılmadığını düşünüyordu.

"Çok seksisin," dedi.

"Sen *daha seksisin*."

Curt ona daha önce hiçbir kadına böyle tutulmadığını, daha önce hiç bu kadar güzel bir vücut görmediğini, göğüslerinin mükemmel, poposunun mükemmel olduğunu söyledi. Obinze'nin düz bulduğu poposuna mükemmel demesi Ifemelu'ya komik geliyordu; göğüslerinin, şimdiden sarkmaya başlamış sıradan büyük göğüsler olduğunu düşünüyordu. Ama Curt'ün söyledikleri, gereksiz bir armağan gibi hoşuna gidiyordu. Curt parmağını emmek, meme ucundan bal yalamak, göbeğine dondurma sürmek istiyordu; sanki çıplak tenleri birbirine değerek yatmaları yetmezmiş gibi.

Daha sonra, Curt rol yapmak istediğinde –"Sen de Foxy Brown olsan mesela," demişti– Ifemelu oyunculuk becerisinden, kendini karaktere böylesine kaptırmasından çok hoşlandı ve o da oyuna katıldı, Curt'e uydu ve o keyif aldığı için keyiflendi; yine de bunun Curt'ü nasıl bu kadar heyecanlandırabildiğini anlamıyordu. Onun yanında çıplak uzanırken kendini sık sık Obinze'yi düşünürken buluyordu. Curt'ün dokunuşlarını Obinze'ninkilerle karşılaştırmamakta zorlanıyordu. Curt'e lisedeki erkek arkadaşı Mofe'den bahsetmişti ama Obinze hakkında tek kelime etmedi. Obinze'yi konuşmak, ondan "eski" diyerek, o ciddiyetsiz ve anlamsız sözcüğü kullanarak söz etmek kutsal bir emanete saygısızlık gibi geliyordu. Obinze'yle arasında sessizlikle geçen her yeni ay Ifemelu sessizliğin taşlaştığını, yenilgiye uğraması mümkün görülmeyen katı ve devasa bir anıta dönüştüğünü hissediyordu. Bununla birlikte sık sık ona yazmaya koyuluyor ama hemen ardından vazgeçiyor ve e-postaları göndermemeye karar veriyordu.

Curt'le birlikte düğümlerden ve kaygılardan kurtulmuş bir kadına dönüştüğünü düşünüyordu; ağzında güneşin ılıklığını taşıyan çileklerin tadıyla yağmurun altın-

da koşan bir kadına dönüştüğünü. "Bir şeyler içmek" yaşamının düzeninde yer almaya başladı; mojitolar ve martiniler, sek beyazlar ve meyveli kırmızılar... Curt'le doğa yürüyüşüne, *kayaking*'e, ailesinin tatil evinin yakınlarında kamp yapmaya gidiyordu; bunlar daha önce kendi kendine yapmayı asla hayal edemeyeceği şeylerdi. Ifemelu hafiflemiş, zayıflamıştı; o artık Curt'ün Kız Arkadaşı'ydı; en sevdiği, onu güzel gösteren elbisesine girer gibi giriverdiği bir rol. Curt çok güldüğü için eskisinden daha çok gülüyordu. Curt'ün iyimserliği göz alıcıydı. Planlarla doluydu. Sık sık, "Aklıma bir fikir geldi!" diyordu. Ifemelu onu, parlak renkli oyuncaklarla çevrili ve "projeler" gerçekleştirmesi için sürekli teşvik edilen, tüm sıradan fikirleri olağanüstü bulunan bir çocuk olarak hayal ediyordu.

"Yarın Paris'e gidelim!" dedi bir hafta sonu. "Biliyorum çok klişe ama sen hiç gitmedin ve sana Paris'i göstermeliyim."

"Ben öyle ha deyince kalkıp Paris'e gidemem ki. Nijerya pasaportum var. Vize için başvurmalıyım; banka kayıtlarımı, sağlık raporumu ve Avrupa'da kalmayıp onlara yük oluşturmayacağımı gösteren belgeleri hazırlamalıyım."

"Doğru, onu unuttum. Peki, önümüzdeki hafta sonu gideriz. Vize işlerini bu hafta hallederiz. Banka kayıtlarımın bir kopyasını yarın alırım."

"Curtis," dedi, mantıklı konuşması için hafif sert bir tonla; ama şehre böyle tepeden baktıkları anda Curt'ün heyecanın girdabına kendini kaptırmıştı bile. Curt, yalnızca onun gibi bir Amerikalının olabileceği gibi, iflah olmaz bir şekilde neşeliydi ve Ifemelu bu çocuksu niteliği hem takdir ediyor hem de itici buluyordu. Bir gün, Curt'e göre Philadelphia'nın en güzel yeri olan bölgeyi Ifemelu henüz görmediği için South Sokağı'nda yürüyorlardı ve dövme-

cilerle pembe saçlı oğlanların yanından geçerken Curt onun elini tutuverdi. Condom Kingdom'ın yakınlarında küçük bir tarot dükkânına dalıp Ifemelu'yu çekiştirdi. Siyah peçeli bir kadın onlara, "İleride ikiniz için ışık ve uzun vadeli mutluluk görüyorum," dedi ve Curt, "Biz de!" diyerek kadına fazladan on dolar verdi. Daha sonra, Curt'ün bu taşkın halleri Ifemelu'yu öfkelendirmeye başladığında; Ifemelu'nun vurmak, kırmak, ezmek istediği, bitmek tükenmek bilmeyen bir ışıltıya dönüştüğünde bu Curt'le ilgili en güzel anılarından biri olacaktı; yazın habercisi bir günde South Sokağı'ndaki tarot dükkânındaki hali: yakışıklı, mutlu, gerçekten inançlı. Curt iyi işaretlere ve pozitif düşüncelere, filmlerdeki mutlu sonlara inanıyordu; kaygısız bir inançtı bu çünkü inanmayı tercih ettiği şeyleri derinlemesine düşünmüyordu; sadece inanıyordu.

19. bölüm

Curt'ün annesinin soğuk bir zarafeti vardı; saçları parlak, cildi bakımlıydı; şık ve pahalı giysileri onu şık ve pahalı gösteriyordu; iyi bahşiş vermeyen zengin kadınlara benziyordu. Curt'ün ona "anne" deyişinde bir resmiyet, antika bir hava vardı. Pazar günleri onunla *brunch*'a gidiyorlardı. Ifemelu bir otelin süslü yemek salonunda geçen bu pazar ayinlerini seviyordu; salon güzel giyimli insanlarla, torunlarıyla gelmiş gümüş saçlı çiftlerle, yakalarına broş takılı orta yaşlı kadınlarla dolu oluyordu. Salonda onun dışında tek siyah, kaskatı giysiler giymiş garsondu. Yumuşacık yumurtaları, incecik dilimlenmiş somonu ve hilal şeklindeki taze kavunu yerken, her ikisi de göz kamaştırıcı derecede sarışın olan Curt'le annesini izliyordu. Curt konuşurken annesi mest olmuş bir halde onu dinliyordu. Kadın oğluna tapıyordu – hâlâ çocuk sahibi olabileceğinden şüphelendiği ileri bir yaşta doğan, büyüleyici, yönlendirmelerine boyun eğdiği oğluna. Oğlu, yanında egzotik türlerle dönen bir maceraperestti –bir Japon'la, bir Vietnamlıyla çıkmıştı– ama zamanla doğru kişiyle yuva kuracaktı. Annesi, onun hoşlandığı herkese tahammül ederdi ama kendini onları sevmeye mecbur hissetmiyordu.

"Ben Cumhuriyetçiyim, tüm ailemiz öyle. Sosyal devlete son derece karşıyız ama insan haklarını hep des-

teklemişizdir. Ne tür Cumhuriyetçiler olduğumuzu bil diye söylüyorum," demişti Ifemelu'yla ilk tanışmalarında, bu açıklığa kavuşturulması gereken en önemli konuymuş gibi.

"Benim ne tür bir Cumhuriyetçi olduğumu bilmek ister misiniz?" demişti Ifemelu.

Curt'ün annesi önce şaşırmış, sonra yüzü zoraki bir tebessümle gerilmişti. "Şakacısın," demişti.

Bir keresinde de Curt'ün annesi Ifemelu'ya birdenbire, hiç beklenmedik bir anda, "Kirpiklerin çok güzel," deyivermişti, sonra Ifemelu'nun şaşkın, "teşekkür ederim"ini duymamış gibi Bellini'sini yudumlamıştı.

Baltimore'a dönüş yolunda, Ifemelu, "Kirpiklerim mi? İltifat edecek bir yanımı bulabilmek için epey zorlanmış olmalı!" demişti.

Curt gülmüştü. "Laura annemin güzel kadınları sevmediğini söylüyor."

Bir hafta sonu Morgan ziyaretlerine geldi.

Kimberly ile Don çocukları Florida'ya götürmek istiyordu ama Morgan gitmeyi reddetti. Bunun üzerine Curt, hafta sonunu Baltimore'da geçirmesini teklif etti. Bir tekne gezisi planladı; Ifemelu da Curt'ün onunla biraz baş başa vakit geçirmesi gerektiğini düşündü. "Sen gelmiyor musun Ifemelu?" diye sordu Morgan neşesi kaçmış bir tavırla. "*Birlikte* gideceğimizi sanıyordum." Morgan "birlikte" sözcüğünü Ifemelu'nun ondan daha önce hiç işitmediği bir canlılıkla söylemişti. "Tabii ki geliyorum," dedi. Rimel ve dudak parlatıcısını sürerken Morgan onu izliyordu.

"Gelsene Morg," dedi ve dudak parlatıcısını Morgan'ın dudaklarına sürdü. "Şimdi dudaklarını em. Güzel. Söyler misiniz, neden bu kadar tatlısınız Bayan Morgan?" Morgan güldü. Limanda Ifemelu ve Curt, Morgan'ın el-

lerinden tutarak yürüyor, Morgan elinin tutulmasından mutluluk duyuyordu; Ifemelu, bazen bir anlığına yaptığı gibi Curt'le evli olduğunu, konforlu bir yaşam sürdüklerini, Curt'ün onun ailesi ve arkadaşlarıyla anlaştığını, kendisinin de annesi hariç onun ailesi ve arkadaşlarıyla anlaştığını hayal etti. Evlilik konusunda şakalaşıyorlardı. Ifemelu'nun ona İgboların şarap taşıma ve kilise düğünü öncesi gerçekleştirdiği başlık parası törenlerinden ilk söz ettiğinden beri Curt başlık parası ödemek için Nijerya'ya gideceğine, aile büyüklerini ziyaret edip babası ve amcalarıyla oturacağına ve Ifemelu'yu bedavaya getirmek için pazarlık edeceğine dair şaka yapıyordu. Ifemelu da buna karşılık Virginia'da bir kilisede düğün marşı eşliğinde mihraba yürürken Curt'ün akrabalarının dehşet içinde bakarak birbirlerine fısıltıyla siyah hizmetçinin neden gelinin elbisesini giydiğini soracaklarını söylüyordu.

Kanepeye kıvrılmışlardı; Ifemelu romanını okuyor, Curt spor programı izliyordu. Onun maçlara nasıl gözleri ufalıp donuklaşarak daldığını görmek Ifemelu'nun hoşuna gidiyordu. Reklam aralarında Curt'e takılıyordu: Amerikan futbolu neden özünde mantık içermiyor, neden kilolu adamların birbirlerinin üstüne sıçramasından ibaret? Beyzbol oyuncuları neden sürekli tükürmeye vakit harcadıktan sonra aniden anlaşılmaz şekilde koşmaya başlıyor? Curt bunlara gülüyor, beyzbolda sayı vuruşuyla Amerikan futbolunda golün ne olduğunu bir kez daha anlatmaya çalışıyordu ama öğrenmek ona daha fazla takılamayacağı anlamına geldiği için Ifemelu ilgisiz kalıyor, tekrar romanına dönüyor, bir sonraki arada Curt'le yeniden şakalaşmaya hazırlanıyordu.

Kanepe yumuşaktı. Ifemelu'nun teni ışıldıyordu. Okulda ek dersler almış, not ortalamasını yükseltmişti. Oturma odasının yüksek pencerelerinden aşağıda sere

serpe uzanan iç liman görülebiliyordu; deniz parlıyor, ışıklar ışıldıyordu. Ifemelu yoğun bir memnuniyet içindeydi. Curt'ün ona verdiği buydu işte; bu memnuniyet, bu rahatlık. Bu yaşama ne kadar hızlı alışmıştı; pasaportunun vizelerle dolmasına, birinci sınıftaki hosteslerin ilgisine, kaldıkları otellerdeki çarşafların kuştüyü yumuşaklığına ve buralardan topladığı küçük şeylere: kahvaltı tepsisindeki reçel kavanozları, küçük şişelerde saç kremleri, dokuma terlikler, hatta ekstra yumuşaklarsa yüz havluları. Eski teninden sıyrılmıştı. Kışı neredeyse sever olmuştu; arabaların üstlerinde parlayan buz tabakalarını, Curt'ün ona aldığı kaşmir kazakları. Dükkânlarda Curt önce fiyatlara bakmıyordu. Curt ona market alışverişini yapıyor, ders kitaplarını alıyor, mağazalardan hediye kartları gönderiyor, Ifemelu'yu bizzat alışverişe götürüyordu. Çocuk bakıcılığını bırakmasını istedi; her gün çalışmazsa birlikte daha fazla vakit geçirebilirlerdi. Ama Ifemelu bunu kabul etmedi. "Bir işim olmalı," dedi.

Para biriktiriyor, eve daha fazla para yolluyordu. Anne babasının yeni bir eve taşınmasını istiyordu. Çok yakınlarındaki apartman bloklarında silahlı soygun olmuştu.

"Daha iyi bir mahallede daha büyük bir yer olsun," dedi Ifemelu.

"Biz burada iyiyiz," dedi annesi. "Durum çok kötü değil. Sokağın girişine bir kapı inşa ettiler. Akşam altıdan sonra *okada* almıyorlar içeriye, yani emniyetteyiz."

"Kapı mı?"

"Evet, büfenin yanında."

"Hangi büfe?"

"Büfeyi hatırlamıyor musun?" diye sordu annesi. Ifemelu duraksadı. Anıları sepya tonundaydı. Büfeyi çıkaramadı.

Babası nihayet yeni bankaların birinde, insan kaynaklarında müdür yardımcısı olarak iş bulmuştu. Bir cep tele-

fonu almıştı. Annesinin arabasına yeni lastikler almıştı. Nijerya monologlarına yavaş yavaş tekrar başlıyordu.

"Obasanjo'nun iyi biri olduğu söylenemez ama bu ülke için bazı iyi şeyler de yaptı; bir girişimcilik dalgası gelişiyor," dedi.

Onlara doğrudan ulaşabilmek, telefon iki kez çaldıktan sonra babasının "Alo?" deyişini duymak tuhaftı; babası Ifemelu'nun sesini duyunca uluslararası aramalarda hep yaptığı gibi sesini yükseltiyor, neredeyse bağırıyordu. Annesi, komşular da duysun diye telefonla verandaya çıkmaktan hoşlanıyordu. *"Ifem, Amerika'da havalar nasıl?"*

Annesi hafif sorular soruyor ve hafif yanıtlar bekliyordu. "Her şey yolunda mı?" Ifemelu'nun da evet demekten başka seçeneği yoktu. Babası Ifemelu'nun bahsettiği dersleri anımsıyor ve ayrıntıları soruyordu. Ifemelu, sözcükleri seçerken Curt'ten söz etmemeye dikkat ediyordu. Onlara Curt'ü anlatmamak daha kolaydı.

"Orada çalışma olasılığın nedir?" diye sordu babası. Mezuniyeti yaklaşıyor, öğrenci vizesinin süresi yavaş yavaş doluyordu.

"Beni bir kariyer danışmanına yönlendirdiler, haftaya görüşeceğim," dedi.

"Tüm mezun olan öğrencilere kariyer danışmanı atıyorlar mı?"

"Evet."

Babası hayranlık ve saygı dolu bir ses çıkardı. "Amerika organize bir ülke, iş fırsatları da bol."

"Evet. Birçok öğrenciyi iyi işlere yerleştirdiler," dedi Ifemelu. Bu doğru değildi ama babasının duymak istediği şeydi. Dosya yığınlarının masalarda unutulduğu havasız bir yer olan kariyer hizmetleri ofisi, özgeçmişleri inceleyip size yazı karakterini ya da biçimi değiştirmenizi tavsiye eden ve sizi asla geri aramayacak kişilerin çoktan

değişmiş irtibat bilgilerini veren danışmanlarla doluydu. Ifemelu bu ofise ilk gittiğinde, karamel tenli Afro-Amerikan danışmanı Ruth, "Gerçekten ne yapmak istiyorsun?" diye sordu.

"Bir işim olsun istiyorum."

"Evet ama ne tür bir iş?" diye sordu Ruth, biraz kuşkuyla.

Ifemelu masasındaki özgeçmişine baktı. "İletişim bölümündeyim; yani iletişim, medya alanında herhangi bir iş."

"Bir tutkun var mı, hayalindeki iş ne?"

Ifemelu başını salladı. Tutkusu olmadığı, ne yapmak istediğini bilmediği için kendini zayıf hissediyordu. İlgi alanları belirsiz ve değişkendi; dergi yayıncılığı, moda, politika, televizyon gibi; hiçbirinin somut bir şekli yoktu. Okuldaki kariyer fuarlarına katılıyordu; öğrenciler üzerlerinde tuhaf duran takım elbiseler giyiyor, ciddi ifadeler takınıyor ve gerçek işlere layık yetişkinler gibi görünmeye çalışıyorlardı. Şirket temsilcileri, kendileri de yeni mezun sayılan ve genç yakalamaya gönderilmiş gençler ona "büyüme fırsatı", "uyum" ve "yan haklardan" söz ediyorlardı ama Ifemelu'nun Amerikan vatandaşı olmadığını, onu işe almaları halinde göçmenlik işlemlerinin karanlık tüneline dalmaları gerekeceğini fark edince söz vermeye yanaşmıyorlardı. "Mühendislik falan okumalıydım," dedi Curt'e. "Elini sallasan iletişim mezununa çarpıyor."

"Babamın birlikte iş yaptığı bazı kişiler tanıyorum, onlar sana yardımcı olabilir," dedi Curt. Kısa süre sonra da Ifemelu'ya Baltimore'da şehir merkezindeki bir ofiste halkla ilişkiler pozisyonu için görüşme ayarladığını söyledi. "Tek yapman gereken görüşmede başarılı olmak ve iş senindir," dedi. "Daha büyük bir şirketten insanlar da tanıyorum ama bu şirketin güzel yanı sana hem çalışma vizesi alacaklar *hem de* yeşil kart işlemlerine başlayacaklar."

"Ne? Bunu nasıl yaptın?"

Curt omuz silkti. "Birkaç telefon açtım."

"Curt. Gerçekten. Sana nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum."

"Benim aklıma birkaç yol geliyor," dedi Curt, çocuksu bir memnuniyetle.

Bu iyi bir haberdi, yine de Ifemelu hüzne kapıldı. Wambui, Afro-Amerikan bir adamla yeşil kart evliliği yapabilmesi için gereken beş bin doları kazanabilmek adına kayıt dışı üç işte birden çalışıyordu; Mwombeki, onu geçici vizesiyle işe alacak bir şirket bulmak için çırpınıyordu; o ise kendi dışındaki güçler tarafından itilerek yükselen ağırlıksız, pembe bir balondu. Curt'e minnetin yanı sıra kin de duyuyordu: birkaç telefon görüşmesiyle dünyayı yeniden düzenleyebildiği, parçaları istediği yere yerleştirebildiği için.

Baltimore'daki iş görüşmesinden söz ettiğinde Ruth, "Sana tek önerim," dedi. "Örgülerini açıp saçlarını düzleştirmen. Kimse böyle şeylerden söz etmez ama bunlar önemlidir. O işi almanı istiyoruz."

Uju Hala da geçmişte benzer bir şey söylemişti, o zaman Ifemelu buna gülmüştü. Artık gülmeyecek kadar iyi biliyordu. "Teşekkür ederim," dedi Ruth'a.

Amerika'ya geldiğinden beri saçını uzun postişlerle ördürmüş, pahalılığı karşısında her seferinde telaşlanmıştı. Her örgü modelini üç, hatta dört ay, saçı dayanılmaz şekilde kaşınmaya ve örgüler yeniden uzayan saçların üzerinden diken gibi fırlayana dek kullanmıştı. Saçını düzleştirmek yeni bir maceraydı. Kafatasını çizmemeye, kafa derisini koruyacak saç dibi kirlerini yerinde bırakmaya dikkat ederek örgülerini açtı. Düzleştiricilerin çeşitleri artmıştı; eczanenin "etnik saç" bölümünde kutu kutu duruyorlardı, sıra dışı düzlük ve parlaklığa sahip saçlarıyla gülümseyen siyah kadınların yüzleri, yanlarında saçı yıp-

ratmama vaadiyle "botanik" ve "aloe" sözleri. Yeşil kutuda bir ürün aldı. Banyoda, önce koruyucu jeli dikkatle saçın çevresine sürdü, ardından plastik eldivenli parmaklarıyla yoğun saç düzleştiriciyi saçına parça parça, bolca uygulamaya başladı. Malzemenin ona kokusu lisedeki kimya laboratuvarını hatırlattı; sık sık sıkışan banyo penceresini zorlayarak açtı. Süreye çok dikkat etti, düzleştiriciyi tam yirmi dakika sonra yıkadı ama saçı hâlâ gür ve kıvırcıktı. Düzleştirici tutmamıştı. Batı Philadelphia'daki kuaförün kullandığı terim buydu – "tutmak". "Profesyonel birine ihtiyacın var şekerim," demişti kuaför bir başka düzleştirici uygularken. "İnsanlar bunu evde yaparak tasarruf ettiklerini sanıyor ama yanılıyorlar."

Ifemelu başlangıçta sadece hafif bir yanma hissetti ama kuaför başı geriye, plastik leğene doğru yatırılmış halde saçını durularken iğne gibi acılar kafasının farklı noktalarına bedeninin farklı yerlerine yayıldı ve yeniden kafasına döndü.

"Azıcık yanacak," dedi kuaför. "Ama bak ne güzel oldu. Vay şekerim, senin saçta beyaz kız havası var doğrusu."

Saçı dik durmak yerine omuzlarına dökülüyordu; düz ve ipeksiydi, yandan ayrılmıştı, çene hizasında hafifçe kıvrılıyordu. Hevesi kaçtı. Kendini tanıyamıyordu. Kuaförden neredeyse yas içinde ayrıldı; kuaför saçın uçlarına fön çekerken aldığı koku, ölmemesi gereken doğal bir şeylerin öldüğüne işaret eden yanık kokusu onu kayıp hissine boğdu. Curt onu görünce şüpheyle baktı.

"Sevdin mi aşkım?" diye sordu Curt.

"Senin sevmediğini görebiliyorum," dedi Ifemelu.

Curt bir şey demedi. Uzanıp Ifemelu'nun saçını okşamak istedi, sanki bunu yaparsa yeni halini sevebilecekmiş gibi.

Ifemelu onu itti. "Ay! Dikkat et. Düzleştirici saç kafa derimi biraz yaktı."

"Ne?"

"Çok kötü değil. Nijerya'dayken hep olurdu. Şuna bak."

Ifemelu ona kulağının arkasındaki bir yara izini gösterdi; lisedeyken Uju Hala'nın ısıtılmış bir metal tarakla saçını düzleştirirken yaktığı yerdeki ufak, kırmızı, kabarık izi. "Kulağını tut," derdi Uju Hala sık sık; Ifemelu da gergin, nefes almadan kulağını tutardı; ocaktan yeni alınmış, korlaşmış tarağın onu yakmasından korkar, bir yandan da düzleşmiş, salınan saçlara kavuşacak olmanın heyecanını duyardı. Gerçekten de bir gün yandı; Ifemelu hafifçe kımıldayınca, Uju Hala'nın da eli hafifçe kımıldayınca sıcak metal kulağın ardındaki deriye dokunuverdi.

"Aman Tanrım!" dedi Curt, gözleri fal taşı gibi açık bir halde. Ifemelu'nun ne kadar yandığını görebilmek için dikkatle bakmak istedi. "Aman Tanrım!"

Curt'ün dehşeti Ifemelu'yu normalde olacağından daha fazla kaygılandırdı. Kendini Curt'e hiç o anki kadar yakın hissetmemişti; yatağın üzerinde oturmuş, Curt nazik bir şekilde yeni düzleştirilmiş saçı ayırarak kafa derisine bakıyor, Ifemelu'nun yüzü Curt'ün gömleğine gömülü, gömlekteki yumuşatıcının kokusu da burnunda.

"Bunu neden yaptın ki? Saçın örgülüyken muhteşemdi. Örgülerini son çıkarışında öylece olduğu gibi bıraktığın hali de var ya? Daha da muhteşemdi, gür ve havalı."

"Bir caz grubunda vokalistlik için görüşmeye gidiyor olsam gür ve havalı saçım işe yarardı; ama bu görüşmede profesyonel görünmem lazım ve profesyonellikte saçın düz olması en iyisi. Kıvırcık olacaksa bile beyazlarınki gibi kıvırcık olmalı; geniş dalgalar ya da en kötü ihtimal bukleler ama asla zenci kıvırcığı değil."

"Bunu yapmak zorunda olman öyle *yanlış* ki!"

Ifemelu gece yastığında rahat bir pozisyon bulmak için mücadele etti. İki gün sonra kafa derisi kabuk bağladı. Üç gün sonra kabuklar iltihaplandı. Curt doktora gitmesini istedi ama Ifemelu ona güldü. Curt'e yaraların kendiliğinden iyileşeceğini söyledi; öyle de oldu. Daha sonra, iş görüşmesini tamamladığında ve görüşmeyi yapan kadın başını sallayarak Ifemelu'nun söz konusu göreve "harika bir uyum" sergilediğini söylediğinde, Ifemelu görüşmeye kalın, zenci kıvırcığı, Allah vergisi afro halesiyle gitmiş olsa kadının yine aynı şekilde düşünüp düşünmeyeceğini merak etti.

Anne babasına işi nasıl aldığını anlatmadı. Babası, "Bu işte mükemmel olacağından kuşkum yok," dedi. "Amerika insanlara mücadele etmeleri için gereken fırsatları yaratıyor. Nijerya gerçekten onlardan çok şey öğrenebilir." Ifemelu birkaç yıl içinde Amerikan vatandaşı olabileceğini söylediğinde ise annesi adeta şakımaya başladı.

Amerikalı Olmayan Siyahlar İçin Amerika'yı Anlamak: WASP'lar Neyin Peşinde?

Profesör Hunk halkın çoğunun sabah kahvaltısında bir bardak antisemitizm içtiği bir Avrupa ülkesinden gelmiş, ağır aksanlı, Yahudi bir konuk öğretim üyesiydi. Profesör Hunk vatandaşlık hakları üzerine konuşurken bir Yahudi, "Siyahlar Yahudiler kadar çile çekmedi," dedi. Profesör Hunk yanıt verdi: "Haydi ama, baskı olimpiyatlarında mıyız?"

Yahudi bilmiyordu; ama "baskı olimpiyatı" akıllı liberal Amerikalıların kendinizi aptal hissedip çenenizi kapatmanız için kullandıkları bir terimdir. Baskı olimpiyatları devam ediyor MU peki? Amerika'daki ırksal azınlıkların –siyahlar, Hispanikler, Uzakdoğulular ve Yahudiler– hepsinin de beyazlardan çektiği var, farklı şekillerde

çekiyorlar ama çekiyorlar. Her biri gizlice en fazla kendisinin çektiğine inanıyor. Yani, Birleşik Baskılananlar Ligi diye bir şey elbette yok. Yine de hepsi siyahlardan daha iyi durumda olduğunu düşünüyor çünkü eh, siyah değiller. Örneğin Lili'yi ele alalım; halamın bir New England kasabasındaki evini temizleyen esmer tenli, siyah saçlı, İspanyolca konuşan kadın. Çok kibirliydi. Saygısızdı, talepkârdı, iyi temizlik yapmıyordu. Halam, Lili'nin siyahlar için çalışmaktan hoşlanmadığını düşünüyordu. En sonunda onu işten çıkarırken halam, "Aptal kadın, kendini beyaz sanıyor," dedi. Demek ki arzulanan şey beyaz olmak. Herkes tarafından değil kuşkusuz (yorum yazanlar, lütfen bariz olanı dile getirmeyin); ama pek çok azınlık çelişkili bir şekilde WASP beyazlığını arzuluyor, daha doğrusu WASP beyazlığının ayrıcalıklarını arzuluyor. Muhtemelen soluk tenli olmaktan hoşlanmıyorlar ama bir mağazaya girdiklerinde de peşlerinde güvenlik görevlisi dolaşmadan gezebilmekten hoşlanacakları kesin. Muhteşem Philip Roth'un sözleriyle buna "Goy'undan hem nefret etme hem de onu yeme"[1] deniyor. Yani Amerika'da herkes WASP olmanın peşindeyse, WASP'lar neyin peşinde? Bilen var mı?

1. *Portnoy'un Feryadı* adlı romandan; goy, Yahudilerin Yahudi olmayanlar için kullandığı kelime. (Y.N.)

20. bölüm

Ifemelu, Baltimore'u sevmeye başladı –eski püskü cazibesini, sönmüş ihtişamıyla sokaklarını, hafta sonları köprü altında açılan ve yeşil sebzeler, tombul meyveler, dürüst satıcılarla dolu pazarlarını– ama hiçbir zaman tarihi şefkatle kucaklayan ilk aşkı Philadelphia kadar değil. Baltimore'a, Curt'ü ziyarete değil de, orada yaşamaya gittiğini bilerek gidişinde şehri ıssız ve sevimsiz buldu. Yıpranmış, eğik binalar yan yana sıralanmıştı; döküntü köşelerde şişkin ceketlerinin içinde kambur duran umutsuz, siyah insanlar otobüs bekliyordu; etraflarında, hava hüzünlü bir sisle doluydu. Tren istasyonu dışında bekleyen taksicilerin büyük bir kısmı Etiyopyalı ya da Pencaplıydı.

Etiyopyalı taksici, "Aksanını çözemedim," dedi. "Nerelisin?"

"Nijerya."

"Nijerya mı? Hiç Afrikalıya benzemiyorsun."

"Neden benzemiyormuşum?"

"Çünkü bluzun çok dar."

"Çok dar değil."

"Trinidad ya da oralardan geldiğini sandım." Ona dikiz aynasından onaylamayan ve kaygılı bakışlarla bakıyordu. "Çok dikkatli olmalısın, yoksa Amerika seni bozar." Yıllar sonra bloğuna yüklediği "Amerika'daki Ame-

rikalı Olmayan Siyahların Ait Oldukları Gruplar Üzerine" başlıklı yazısında bu taksi sürücüsünü anlattı; ama bunu bir başkasının deneyimi gibi aktardı ve adamın Afrikalı mı Karayipli mi olduğunu belli etmemeye özen gösterdi çünkü okurları Ifemelu'nun hangisi olduğunu bilmiyordu.

Curt'e taksiciyi anlattı; adamın içtenliğinin onu nasıl kızdırdığını, istasyondaki tuvalete giderek pembe, uzun kollu bluzunun dar olup olmadığına baktığını. Curt uzun uzun güldü. Bu, arkadaşlarına anlatmaktan hoşlandığı pek çok hikâyeden birine dönüştü. *Bluzuna bakmak için gerçekten tuvalete gitmiş!* Arkadaşları da onun gibiydi; şeylerin parlak yüzeylerinde var olan ışıltılı, zengin insanlar. Ifemelu onlardan hoşlanıyor, onların da kendisinden hoşlandığını hissediyordu. Curt'ün arkadaşları için ilginç, aklından geçenleri dobra dobra söyleyen, sıra dışı bir kızdı. Ondan belirli şeyleri bekliyor, belirli şeyler açısındansa onu hoş görüyorlardı; çünkü Ifemelu yabacıydı. Bir keresinde barda otururlarken Curt'ün Brad'le konuşmasını işitti, "Palavracı," dedi Curt. Ifemelu bu sözcük karşısında, onun değişmez Amerikanlığı karşısında çarpıldı. Palavracı. Aklına hiç gelmeyecek bir sözcüktü bu. Bunu anlamak, Curt ve arkadaşlarının, belli bir açıdan onun için asla tam olarak anlaşılır olmayacağını da fark etmekti.

Charles Village'da, zemini ahşap parke olan tek odalı bir daire tuttu; gerçi Curt'le de kalabilirdi, giysilerinin çoğu onun aynayla kaplı soyunma odasındaydı. Artık onu sadece hafta sonları değil, her gün gördüğünden Curt'ün yeni katlarını keşfediyordu ve onun için yerinde durmanın, sonra ne yapacağını düşünmeden öylece durmanın ne kadar zor olduğunu; pantolonunu yere atıp temizlikçi kadın gelene dek günlerce yerde bırakmaya nasıl alışık olduğunu görüyordu. Hayatları Curt'ün plan-

larıyla doluydu –Cozumel'de bir gece, Londra'da uzun bir hafta sonu– ve bazı cuma akşamları Ifemelu işten sonra taksiye atlayıp onunla havaalanında buluşuyordu.

"Bu harika değil mi?" diye soruyordu Curt; Ifemelu da evet diyordu, harika. Curt sürekli bir sonraki adımda ne yapacaklarını düşünüyor, Ifemelu da buna alışık olmadığını söylüyordu; o bir şey yaparak değil, var olarak büyümüştü. Ama çabucak bunların hepsinden hoşlandığını ekliyordu; çünkü gerçekten hoşlanıyor ve Curt'ün bunu duymaya ne kadar ihtiyacı olduğunu biliyordu. Curt yatakta kaygılıydı.

"Hoşuna gidiyor mu? Keyif alıyor musun?" diye soruyordu sık sık. Ifemelu da evet diyordu; doğruydu da söylediği ama Curt'ün ona her zaman inanmadığını ya da inancının uzun sürmediğini, kısa süre içinde Ifemelu'nun doğrulamasına yeniden ihtiyaç duyduğunu seziyordu. Curt'te sürekli pohpohlanmaya, övülmeye gereksinim duyan, egodan hafif ama güvensizlikten ağır bir şey vardı.

Sonra Ifemelu'nun şakaklarındaki saçlar dökülmeye başladı. Saçına zengin, yoğun bakım kremleri uyguladı; boynundan damlalar süzülene dek buhar veren makinelerin altında oturdu. Yine de alnı gün geçtikçe açılıyordu.

"Kimyasallar yüzünden," dedi Wambui. "Düzleştiricide neler var biliyor musun? İnsanı öldürebilecek maddeler. Saçını kısa kestirip doğal haline dönmen gerekli."

Wambui'nin saçları artık kısa bukleler halindeydi ve Ifemelu bu modeli sevmiyordu; bukleler seyrek ve sıradandı, Wambui'nin güzel yüzüne yakışmıyordu.

"Rasta istemiyorum," dedi.

"Rasta yaptırmak zorunda değilsin. Afro da yapabilirsin ya da daha önce olduğu gibi kullanırsın. Doğal saçınla yapabileceğin çok şey var."

"Saçımı öylece kestiremem," dedi Ifemelu.

"Saçını düzleştirmek hapiste olmak gibi bir şey. Kafese kapatılmış haldesin. Saçın sana hükmediyor. Terlersen saçın kıvırcıklaşır diye bugün Curt'le koşmaya gidemedin. Bana yolladığın teknedeki fotoğrafında saçını örtmüştün. Saçını sürekli doğal olmayan bir şekle sokmaya çabalıyorsun. Doğal bırakıp saçına iyi bakarsan şimdiki gibi dökülmez. Kesmene hemen yardım edebilirim. Çok düşünmene gerek yok."

Wambui öyle kendinden emin, öyle ikna ediciydi ki. Ifemelu makas buldu. Wambui saçını kesti; sadece son düzleştirici uygulamasından bu yana uzayan beş santimetrelik bir tutam bıraktı. Ifemelu aynaya baktı. Kocaman gözler ve kocama bir kafa. En iyi ihtimalle oğlan çocuğuna benziyordu; en kötü ihtimalle bir böceğe.

"Öyle çirkin görünüyorum ki kendimden korkuyorum."

"Güzel görünüyorsun. Kemik yapın artık öne çıkıyor. Sadece kendini böyle görmeye alışık değilsin. Alışacaksın," dedi Wambui.

Ifemelu hâlâ aynada saçına bakıyordu. Ne yapmıştı? İşlem tamamlanmamış gibi görünüyordu; sanki kısa, fırçaya benzeyen saçları ilgi istiyor, bir şey daha yapılmasını bekliyordu. Wambui gittikten sonra kafasına Curt'ün beyzbol şapkasını geçirip eczaneye gitti. Saçı için yağlar, pomatlar aldı ve bunları birbiri üzerine, önce ıslak, sonra kuru saça uyguladı; bilinmez bir mucize gerçekleştirmeye çalışıyordu. Saçını sevmesini sağlayacak bir şey, herhangi bir şey bekledi. Bir peruk satın almayı düşündü ama peruklar kaygı kaynağıydı, her zaman kafanızdan uçma olasılıkları vardı. Bukleleri açmak, kıvırcıklığı esnetmek için bukle gevşetici kullanmayı düşündü. Ama sonuçta bukle gevşetici de bir tür düzleştiriciydi, sadece daha yumuşaktı; yağmurdan yine sakınması gerekecekti.

Curt, "Kafana takmayı bırak aşkım," dedi. "Çok havalı ve cesur görünüyorsun."

"Saçımın cesur olmasını istemiyorum."

"Modaya uygun, şık manasında söyledim." Duraksadı. "Çok güzelsin."

"Oğlan çocuğuna benziyorum."

Curt bir şey demedi. Yüzünde belli belirsiz bir keyif ifadesi vardı; sanki neden bu kadar üzüldüğünü anlamıyor ama bunu söylememesinin daha iyi olacağını biliyordu.

Ifemelu ertesi gün işyerine hasta olduğunu söyleyip yatağa geri döndü. "Bermuda'da bir gün daha kalabilmemiz için arayıp hasta olduğunu söylemedin ama saçından dolayı hastayım diyorsun ha?" dedi Curt yastığa yaslanmış, kahkahasını bastırarak.

"Böyle dışarı çıkamam." Saklanmak ister gibi yatak örtülerinin altına kıvrıldı.

"Sandığın kadar kötü değil," dedi Curt.

"En azından nihayet kötü olduğunu kabul ediyorsun."

Curt güldü. "Ne demek istediğimi biliyorsun. Gel buraya."

Ifemelu'ya sarıldı, onu öptü, sonra aşağıya kayıp ayaklarına masaj yapmaya başladı; Ifemelu bu sıcak basınçtan, Curt'ün parmaklarının dokunuşundan hoşlandı. Yine de gevşeyemiyordu. Banyo aynasına baktığında saçının görünümü onu irkiltti; kafasına oturan bir yün yumağı gibi solgun, uyku yüzünden büzüşmüş. Telefonuna uzanıp Wambui'ye bir mesaj yolladı: *Saçımdan nefret ediyorum. Bugün işe gidemedim.*

Wambui'nin yanıtı birkaç dakika içinde geldi: *İnternete gir. ZenciKıvırcığıylaMutlu.com. Bir doğal saç topluluğu. Seni esinlendirecek.*

Mesajı Curt'e gösterdi. "Bir internet sitesi için ne aptalca bir isim."

"Biliyorum ama bence fena bir fikir değil. Bir ara baksan iyi olur."

"Örneğin şimdi," dedi Ifemelu ayağa kalkarak. Curt'ün dizüstü bilgisayarı çalışma masasının üzerinde açıktı. Bilgisayara yürüdüğünde Curt'teki değişimi fark etti. Ani bir gerginlik. Bilgisayara doğru beti benzi atmış halde, panikle atılması.

"Ne oldu?" diye sordu Ifemelu.

"Bir anlamı yok. E-postaların bir anlamı yok," dedi Curt.

Ifemelu ona bakakaldı; kafasını çalışmaya zorluyordu. Curt onun bilgisayarını kullanmasını beklememişti çünkü Ifemelu onun bilgisayarını nadiren kullanırdı. Curt onu aldatıyordu. Bugüne dek bunu aklına hiç getirmemiş olması ne tuhaftı. Bilgisayarı kaldırdı ve sımsıkı tuttu ama Curt bilgisayara uzanmadı. Sadece durup izledi. Yahoo e-posta sayfası küçültülmüştü, yanında üniversite basketbolu hakkında bir sayfa vardı. Ifemelu e-postaların bazılarını okudu. Ekteki fotoğraflara baktı. Kadının e-postaları –adresi ParlakPaola123'tü– son derece davetkârdı; Curt'ünkilerse sadece kadının devam etmesini sağlayacak kadar. *Üzerimde dar, kırmızı bir elbise ve yüksek topuklularla sana yemek yapacağım*, diyordu kadın, *sadece kendini getir; bir şişe de şarap*. Curt, *Kırmızı sana çok yakışır*, diye yanıt veriyordu. Kadın Curt'ün yaşlarındaydı ama gönderdiği fotoğraflarda koyu bir çaresizlik göze çarpıyordu; saçları bakırımsı sarıya boyalı, göz makyajı maviyle ağırlaşmış, göğüs dekoltesi fazla derin. Curt'ün onu çekici bulması Ifemelu'yu şaşırtmıştı. Eski beyaz sevgilisi taze ve temiz yüzlü bir kızdı.

"Onunla Delaware'de tanıştım," dedi Curt. "Gelmeni istediğim konferansı anımsıyor musun? Hemen bana asılmaya başladı. O zamandan beri peşimde. Beni rahat bırakmıyor. Kız arkadaşım olduğunu biliyor."

Ifemelu fotoğraflardan birine baktı; profilden çekilmiş siyah beyaz bir fotoğraf. Kadın başını geriye atmıştı, uzun saçı ardında uçuşuyordu. Kendi saçını seven, Curt'ün de seveceğini düşünen bir kadındı bu.

"Hiçbir şey olmadı," dedi Curt. "Hiçbir şey. Sadece e-postalar. Gerçekten peşimde. Ona senden söz ettim ama vazgeçmiyor."

Ifemelu ona baktı, tişörtü ve şortu içinde mazeret sunarken öyle kendinden emindi ki. Curt kendinde her hakkı görürken bir çocuk gibiydi: kör.

"Sen de ona yazdın," dedi Ifemelu.

"Sadece o vazgeçmediğinden."

"Hayır, yazmak istediğin için yazdın."

"Hiçbir şey olmadı."

"Mesele bu değil."

"Çok üzgünüm. Zaten canın sıkkındı, seni daha da kötü yapmaktan nefret ediyorum."

"Tüm kız arkadaşlarının uzun, uçuşan saçları vardı," dedi Ifemelu tok, suçlayıcı bir tonla.

"Ne?"

Ifemelu saçmalıyordu; ama bunun farkında olmak onu engellemedi. Curt'ün eski kız arkadaşlarının daha önce gördüğü fotoğrafları zihnine hücum etti: kızıla boyalı düz saçlarıyla narin Japon, lüle lüle saçları omuzlarına dökülen buğday teniyle Venezuelalı, kızıl kahve saçları dalga dalga akan beyaz kız. Şimdi de bu kadın; tipini beğenmediği ama upuzun dümdüz saçlara sahip olan kadın. Bilgisayarı kapattı. Kendini ufak ve çirkin hissediyordu. Curt konuşuyordu. "Bir daha benimle irtibata geçmemesini söyleyeceğim. Bu bir daha asla olmayacak aşkım, söz," dedi ve Ifemelu onun bu olayda kendine ait hiçbir sorumluluk görmediğini, bir şekilde tüm sorumluluğu kadına yıktığını düşündü.

Arkasını döndü, Curt'ün beyzbol şapkasını taktı, eşyalarını bir çantaya attı ve çıktı.

Curt daha sonra Ifemelu'nun dairesine geldi; kollarında o kadar çok çiçek taşıyordu ki Ifemelu kapıyı açtığında yüzünü zar zor görebildi. Ifemelu onu affedeceğini biliyordu; çünkü ona inanıyordu. Parlak Paola onun başka bir küçük macerasıydı sadece. Onunla daha ileri gitmeyecek ama sıkılana dek onu cesaretlendirecekti. Parlak Paola ilkokul öğretmenlerinin ödevlerine iliştirdiği gümüş yıldızlar gibiydi; sığ, anlık bir haz kaynağı.

Ifemelu dışarı çıkmak istemiyor ama Curt'le dairesinin mahremiyetinde yalnız kalmak da istemiyordu; bu durum hâlâ çiğ geliyordu ona. Saçını bir bandanayla sardı ve birlikte yürüyüşe çıktılar; Curt diken üstündeydi, sözler verip duruyordu; Charles ve University Parkway sokaklarının köşesine, oradan da geri eve kadar yan yana ama birbirlerine dokunmadan yürüdüler.

Ifemelu üç gün hastalık izni kullandı. Nihayet işe çok kısa, fazla taranmış ve fazla yağlanmış afrosuyla gitti. İş arkadaşları, "Farklı görünüyorsun," dedi; hepsi de biraz kararsızdı.

"Bir anlamı var mı? Yani siyasi falan?" diye sordu Amy. Amy'nin çalışma köşesinde duvara bir Che Guevara posteri asılıydı.

"Hayır," dedi Ifemelu.

Kafeteryada, tezgâha bakan iri göğüslü Afro-Amerikan kadın –iki güvenlik görevlisi dışında firmadaki diğer tek siyah çalışan– Bayan Margaret, "Tatlım saçını neden kestin? Lezbiyen misin?" diye sordu.

"Hayır Bayan Margaret, en azından henüz değilim."

Birkaç yıl sonra, istifa ettiği gün Ifemelu son öğle yemeği için kafeteryaya gitti. "Gidiyormuşsun?" diye sordu Bayan Margaret neşesizce. "Üzüldüm tatlım. İnsanlara daha iyi muamele etmeleri gerek. Saçın yüzünden mi acaba?"

ZenciKıvırcığıylaMutlu.com'un parlak sarı bir arka planı, mesajlarla dolu forum sayfaları, üstte siyah kadınların göz kırpan minik fotoğrafları vardı. Bu kadınların upuzun rastaları, küçük afroları, büyük afroları, burgulu modelleri, örgüleri, iri bukleleri ve lüleleri vardı. Düzleştiricilere "kremimsi kokain" diyorlardı. Saçlarını olmadığı bir şeymiş gibi göstermekten, yağmurdan kaçmaktan, terden sakınmaktan bıkmışlardı. Birbirlerinin fotoğraflarını övüyor, yorumlarını birbirlerini "kucaklayarak" bitiriyorlardı. Siyah dergilerinin doğal saçlı kadınlara yer vermemesinden, eczanelerdeki ürünlerin madenî yağlarla zehir doldukları için doğal saçlarını nemlendiremediğinden yakınıyorlardı. Reçete alışverişi yapıyorlardı. Kendilerine, büklümlü, kıvır kıvır, tüylü, lüleli saçların normal olduğu sanal bir dünya kurmuşlardı. Ifemelu da bu dünyaya minnetle yuvarlanıverdi. Ifemelu gibi kısa saçlı kadınlar bu modele bir isim vermişlerdi: TMA, Tini Mini Afro. Kadınların sayfaya yüklediği bakım talimatlarından silikonlu şampuanlardan sakınması, ıslak saçta bekletilen kremler kullanması, uyurken saçını saten eşarba sarması gerektiğini öğrendi. Kendi mutfaklarında üretim yapan kadınlardan ürünler sipariş etti; bu ürünler net talimatlarla geliyordu: DERHAL BUZDOLABINA KONULMALIDIR, KORUYUCU İÇERMEZ. Curt buzdolabını açıp üzerinde "saç tereyağı" yazan bir kabı alıyor ve, "Bunu kızarmış ekmeğime sürebilir miyim?" diye soruyordu. Curt tüm bunlardan oldukça keyif alıyordu. *ZenciKıvırcığıylaMutlu.com*'daki yazıları okuyordu. "Bence bu harika bir şey!" diyordu. "Bir tür siyah kadın *hareketi*."

Bir gün pazarda elma tezgâhının önünde Curt'le el ele tutuşmuş durdukları sırada, siyah bir adam homurdanarak yanlarından geçti ve, "Saçların böyle orman gibiyken senin neyini seviyor, hiç merak ettin mi?" diye

mırıldandı. Bir an hayal görüp görmediğinden emin olamadı, sonra adama tekrar baktı. Adamın yürüyüşünde, onun karaktersizin teki olduğunu hissettiren bir ritim vardı. Kaale almaya değer biri değildi. Yine de sözleri Ifemelu'yu rahatsız etti; yeni kuşkulara bir kapı araladı.

"Şu adamın söylediklerini duydun mu?" diye sordu Curt'e.

"Hayır. Ne dedi?"

Ifemelu başını salladı. "Hiç."

Keyfi kaçmıştı. O akşam Curt televizyonda maç izlerken Ifemelu güzellik ürünleri satan bir mağazaya gitti ve parmaklarını ipeksi, düz postişlerin arasında gezdirdi. Sonra Jamilah1977'nin bir yorumunu anımsadı –*saçlarında düz postişi seven kız kardeşlerimi seviyorum ama şahsen o at kıllarını kafama bir daha takmayacağım*– ve eve dönüp siteye bu konudaki düşüncelerini yazma heyecanıyla mağazadan çıktı. Şöyle yazdı: *Jamilah'nın sözleri, bana Tanrı vergisinden daha güzel bir şey olmadığını anımsattı.* Başkaları da bu yazdığı hakkında yorumlar yaptı, beğeni işareti yolladı ve sayfaya yüklediği fotoğrafını ne kadar beğendiklerini yazdılar. Ifemelu daha önce Tanrı hakkında hiç bu kadar çok konuşmamıştı. İnternet sitesinde paylaşımda bulunmak kilisede şahitlik yapmak gibiydi; onaylayan seslerin yankılı uğultusu onu canlandırıyordu.

İlkbaharın başında sıradan bir gün –özel bir ışıkla aydınlanmamış, önemli hiçbir şeyin yaşanmadığı bir gündü; belki de şüphelerini silen, sık sık olduğu gibi zamandı– aynaya baktı, parmaklarını saçına, yoğun, süngerimsi, görkemli saçına daldırdı ve başka bir şekilde olmasını hayal edemedi. Kısaca saçına âşık oldu.

Koyu Tenli Siyah Kadınların –Amerikalı Olsun Olmasın– Barack Obama'yı Sevme Nedenleri

Çok sayıda siyah Amerikalı gururla bir miktar "Kızılderili" kanı taşıdığını söylüyor. Yani, Tanrı'ya Şükür Safkan Zenci Değiliz, demek istiyorlar. Yani çok koyu tenli değiller. (Açıklamak gerekirse, beyazlar koyu tenli dediklerinde Yunan ya da İtalyanları kasteder ama siyahlar koyu tenli dediklerinde Grace Jones'u kasteder.) Amerikalı siyah erkekler siyah kadınlarının biraz egzotik olmasından hoşlanıyor; örneğin yarı Çinli ya da bir lokma Cherokee olsun istiyor. Kadınlarının açık tenli olmasını istiyor. Ama Amerikalı siyahların "açık tenli"yle neyi kastettiğine dikkat edelim. Bu "açık tenli"lerin bazıları, Amerikalı olmayan siyahların yaşadığı ülkelerde aslında beyaz kabul edilen kişiler. (Ha, koyu tenli Amerikalı erkekler de, kızlarla daha iyi anlaştıkları için açık tenli erkeklere içerliyor.)

Şimdi, Amerikalı olmayan siyah kardeşlerim, öyle hemen havalara girmeyin. Çünkü bu saçmalık Karayipler ve Afrika'daki ülkelerimizde de yaşanıyor. Amerikalı siyahlarda olduğu kadar kötü değil mi diyorsunuz? Belki. Ama yine de yaşanıyor. Bu arada, kendilerinin siyah olmadığını düşünen Etiyopyalılara ne demeli? Peki ya atalarının "karışık" olduğunu söylemeye hevesli Jamaikalılara? Ama konuyu dağıtmayalım. Amerikalı siyahlar arasında açık tenli olmak değer görüyor. Ama herkes bu artık böyle değilmiş gibi davranıyor. Kesekâğıdı testi[1] (bunu araştırın) günlerinin geride kaldığını, ileriye bakmak gerektiğini söylüyorlar. Ama bugün eğ-

1. Paper Bag Test; 20. yüzyılda ten rengi bir kesekâğıdından daha koyu olmayan siyahların belli sosyal ayrıcalıklara sahip olduğu, ayrımcı bir uygulama. (Ç.N.)

lence dünyasında ya da kamusal alanda başarılı olan Amerikalı siyahların çoğu açık tenli. Özellikle de kadınlar. Pek çok başarılı Amerikalı siyah erkeğin karısı beyaz. Siyah kadınlarla evlenmeye tenezzül edenlerin de karıları açık tenli (ya da beyaz ataları olanlardan). İşte siyah kadınların Barack Obama'yı sevmelerinin nedeni de bu. Obama kalıbı yıktı! İçlerinden biriyle evlendi. O, dünyanın görünüşe göre bir türlü anlamadığı şeyi biliyor: Koyu tenli siyah kadınlar muhteşemdir. Obama'nın kazanmasını istiyorlar çünkü nihayet sadece New York'taki üç sanat filmi salonunda değil, ülkedeki tüm sinema salonlarında gösterilecek yüksek bütçeli bir romantik komedide çikolata tenli güzel bir kadın başrole seçilecek. Görüyorsunuz, Amerikan pop kültüründe güzel, koyu tenli siyah kadınlar görünmezdir. (Bu kadar görünmez olan bir başka grup da Uzakdoğulu erkekler. En azından onlar süper zeki kabul ediliyor.) Filmlerde koyu tenli kadınlar tombul, sevimli anneyi ya da güçlü, küstah, ara sıra ürkütücü olabilen güvenilir yoldaşı canlandırıyor. Beyaz kadın aşkı bulurken onlar bilgelik dağıtıyor, kadının tavrını ortaya koymasını sağlıyorlar. Asla çekici, güzel ve arzulanan kadın rolünü kapmıyorlar. Yani koyu tenli siyah kadınlar Obama'nın bunu değiştirmesini umuyor. Ha bu arada, koyu tenli siyah kadınlar aynı zamanda Washington'ın pisliğini temizliyor, Irak'tan çıkıyor falan filan.

21. bölüm

Bir pazar günü Uju Hala telaşlı ve gergin bir sesle telefon açtı.

"Şu oğlana bir bak! Kilisede giymek istediği saçma sapan şeyi görsen. Ona getirdiğimi giymeyi reddediyor. Biliyorsun, doğru dürüst giyinmezse hakkımızda mutlaka söyleyecek bir şey bulurlar. Onlar pasaklı olduğunda sorun yok. Ama biz pasaklıysak durum değişir. Okulda dikkat çekmemesi konusunda da benzer uyarılarda bulunuyorum. Geçen gün bana derste konuştuğunu söylediler, Dike de çalışmasını bitirdiği için konuştuğunu söyledi. Göze batmaması lazım çünkü diğerleri onu hep farklı algılayacak ama bu oğlan bunu anlamıyor. Lütfen kuzeninle konuş!"

Ifemelu, Dike'den odasındaki telefonu açmasını istedi.

"Annem gerçekten çok çirkin bir gömlek giymemi istiyor," dedi Dike. Ses tonu düz ve duygusuzdu.

"Gömleğin nasıl sıradan bir şey olduğunu tahmin ediyorum Dike; ama annen için giyiver, olmaz mı? Sadece kilise için. Sadece bugünlük."

O gömleği biliyordu; Bartholomew'un Dike için aldığı çizgili, sıkıcı bir gömlek. Bartholomew'un satın alacağı türde bir gömlekti; Ifemelu'ya bir hafta sonu tanış-

tığı arkadaşlarını, Maryland'den ziyarete gelmiş Nijeryalı çifti anımsatıyordu; oğulları kanepede yanlarında, gömlekleri boğazlarına dek iliklenmiş, kaskatı halde oturuyorlardı; anne babalarının göçmen düşlerinin havasızlığına hapsolmuş gibiydiler. Ifemelu, Dike'nin onlar gibi olmasını istemiyordu ama yabancı topraklarda yolunu bulmaya çalışan Uju Hala'nın kaygılarını da anlıyordu.

"Muhtemelen kilisede tanıdığın birini görmeyeceksin," dedi Ifemelu. "Bir daha onu giymemen konusunda da annenle konuşacağım."

Dike, annesinin istediği gibi bağcıklı değil, spor ayakkabı giymesi koşuluyla nihayet ikna olana dek Ifemelu ona dil döktü.

"Bu hafta sonu geliyorum," dedi. "Erkek arkadaşım Curt'ü de getiriyorum. Sonunda onunla tanışacaksın."

Curt, Uju Hala'nın yanında Ifemelu'yu mahcup eden o rafine üslubuyla ilgili ve göz alıcıydı. Birkaç gece önce Wambui ve bazı arkadaşlarıyla akşam yemeğindeyken Curt sürekli uzanıp kâh bir şarap kadehini kâh bir su bardağını doldurmuştu. Kızlardan biri daha sonra büyüleyici, demişti: Erkek arkadaşın çok büyüleyici. İşte o an Ifemelu büyüleyicilikten hoşlanmadığını fark etmişti. Curt'ünkü gibi baş döndürücü olmaya, performans sergilemeye ihtiyaç duyan büyüleyicilikten. Onun daha sessiz, daha içe dönük olmasını isterdi. Curt asansörde yabancılarla konuşmaya başladığında ya da yabancılara o gösterişli üslubuyla iltifat ettiğinde, Ifemelu insanların onun ilgi çekmeye ne kadar meraklı olduğunu fark edeceklerinden neredeyse emin, nefesini tutuyordu. Ama insanlar da her seferinde Curt'e gülümseyip kendilerini tavlamalarına izin veriyorlardı. Uju Hala gibi. "Curt, çorba içmeyecek misin? Ifemelu sana bu çorbadan hiç pişirmedi mi? Kızarmış muz denedin mi?"

Dike onları izliyor, Curt'ün onunla şakalaşmasına, spor muhabbeti yapmasına karşın çok az konuşuyor, kibar ve usturuplu bir şekilde konuşuyordu; Curt onun sevgisini kazanmak için o kadar çabalıyordu ki Ifemelu perende atmaya başlamasından korktu. Nihayet Curt, "Biraz basketbol oynayalım mı?" diye sordu.

Dike omuz silkti. "Olur."

Uju Hala birlikte çıkmalarını izledi.

"Baksana, dokunduğun her şey parfüm gibi kokmaya başlıyormuş gibi davranıyor. Senden gerçekten hoşlanıyor," dedi Uju Hala, sonra yüzünü buruşturarak ekledi: "Üstelik şu saçına rağmen."

"Halacığım, *biko*, saçımla uğraşma," dedi Ifemelu.

"Jüt gibi." Uju Hala parmaklarını Ifemelu'nun Afro saçına daldırdı.

Ifemelu kafasını kaçırdı. "Ya baktığın her dergide, izlediğin her filmde saçları jüt gibi olan güzel kadınlar görseydin? Şimdi saçıma hayran olurdun."

Uju Hala dudak büktü. "Tamam, bu konuda İngilizce konuşabilirsin ama sana doğru olanı söylüyorum. Doğal saçın pejmürde ve dağınık bir görünümü var." Uju Hala duraksadı. "Kuzeninin yazdığı yazıyı okudun mu?"

"Evet."

"Ne olduğunu bilmediğini nasıl söyler? Ne zamandan beri kafası karışık? Üstelik ismini söylemesi de zormuş."

"Onunla konuşman gerek hala. Böyle hissediyorsa böyledir."

"Sanırım bunu yazmasının nedeni okulda böyle şeyler öğretmeleri. Herkesin kafası karışık, yok şu kimlik, yok bu kimlik. Adamın biri cinayet işliyor ve diyor ki üç yaşındayken annesi ona sarılmadığından yapmış. Ya da insanlar kötü şeyler yapıyor ve buna bir hastalığın neden olduğunu söylüyorlar." Uju Hala pencereden dışarı baktı.

Curt ve Dike arka bahçede basket oynuyorlardı; daha ileride de sık ağaçlı bir koru başlıyordu. Son ziyareti sırasında Ifemelu sabah kalktığında mutfak penceresinden bakmış ve dışarıda tüm zarafetiyle koşan bir geyik görmüştü.

"Yorgunum," dedi Uju Hala alçak sesle.

"Ne demek istiyorsun?" Oysa Ifemelu bunu Bartholomew hakkında yeni şikâyetlerin izleyeceğini biliyordu.

"İkimiz de çalışıyoruz. İkimiz de eve aynı saatte geliyoruz ve Bartholomew ne yapıyor, biliyor musun? Oturma odasında oturuyor, televizyonu açıyor ve bana yemekte ne olduğunu soruyor." Uju Hala kaşlarını çattı ve Ifemelu onun ne kadar kilo almış olduğunu fark etti; göbeği sarkmış, burnu genişlemişti. "Maaşımı ona vermemi istiyor. Düşünsene! Evliliklerin böyle yürüdüğünü söylüyor; evin reisi o olduğundan, onun izni olmadan eve, ağabeyime para gönderemezmişim, onun arabasının ödemelerini benim maaşımdan yapmamız gerekirmiş. Devlet okullarındaki bu saçmalıklar yüzünden Dike için özel okul araştırmak istiyorum ama Bartholomew fazla pahalı olduklarını söylüyor. Fazla pahalıymış! Bu arada onun çocukları California'da özel okula gitti ama. Dike'nin okulda yaşadığı saçmalıklar umurunda değil. Geçen gün okula gittim ve bir öğretmen yardımcısı koridorun ucundan bana bağırdı. Düşünsene! Kadın öyle kabaydı ki... Salondaki diğer anne babalara koridorun ucundan bağırmadığını fark ettim. Ben de gidip onu tersledim. Bu insanlar karşısında saygınlığını koruyabilmen için saldırgan davranmana neden oluyor." Uju Hala başını salladı. "Bartholomew, Dike'nin ona hâlâ amca demesinden bile rahatsız olmuyor. Dike'yi ona baba demeye teşvik etmesini istedim ama pek umursamadı. Tek derdi maaşımı ona vermem ve cumartesi günleri uydu kanalından Avrupa ligini izlediği sırada ona biberli taşlık pişirmem. Neden ona maaşımı vereyim? O benim tıp fakültesi masrafları-

mı mı ödedi? Yeni bir iş kurmak istiyor ama kredi alamıyor, o da ayrımcılıktan onları dava edeceğini söylüyor; çünkü kredi notu fena değil ve bizim kiliseye giden kredi notu çok daha düşük bir adamın kredi aldığını öğrendi. Kredi alamaması benim hatam mı? Buraya gelmesi için onu zorlayan mı oldu? Buradaki tek siyah insanlar olacağımızı bilmiyor muydu? Buraya kendisine yararlı olacağı düşüncesiyle gelmedi mi? Her şey para, para, para. Benim iş kararlarımı o almak istiyor. Bir muhasebeci tıptan ne anlar? Ben sadece rahat yaşamak istiyorum. Sadece çocuğumun üniversite masraflarını ödeyebilmek istiyorum. Sırf para biriktirmek için daha uzun saatler çalışmak zorunda değilim. Amerikalılar gibi tekne almaya falan niyetim yok." Uju Hala pencereden uzaklaşıp mutfak masasına oturdu. "Buraya neden geldiğimi bile bilmiyorum. Geçen gün eczacı bana aksanımın anlaşılmadığını söyledi. Düşünsene, ilaç yazdırmak için aradım ve eczacı bana gerçekten de aksanımın anlaşılmadığını söyledi. Sanki birileri planlamış gibi aynı gün bir hasta, vücudu dövmelerle kaplı bir serseri bana geldiğim yere dönmemi söyledi. Sırf ağrısıyla ilgili yalan söylediğini bildiğim ve ona daha fazla ağı kesici vermediğim için. Bu pisliklere neden katlanmalıyım? Buhari'yi, Babangida'yı ve Abacha'yı suçluyorum çünkü Nijerya'yı mahvettiler."

Uju Hala'nın ülkenin eski yöneticileri hakkında sık sık böyle konuşması, onların adlarını zehirli bir söylemle anması ama asla generalden söz etmemesi tuhaftı.

Curt ve Dike mutfağa döndüler. Dike'nin gözleri parlıyordu, biraz terlemiş ve dili çözülmüştü; dışarıda, basketbol sahasında o da Curt'ün ışığından etkilenmişti.

"Biraz su ister misin Curt?" diye sordu Dike.

"Curt Ağabey demelisin," dedi Uju Hala.

Curt güldü. "Ya da Kuzen Curt. Kuzi Curt'e ne dersin?"

"Sen benim kuzenim değilsin ki," dedi Dike gülümseyerek.

"Kuzeninle evlenirsem olurum."

"Bize ne teklif edeceğine bağlı!" dedi Dike.

Hepsi birden güldü. Uju Hala durumdan hoşnut görünüyordu.

"Ne içeceksen iç ve benimle dışarıda buluş Dike," dedi Curt. "Yarım kalmış bir işimiz var!"

Curt tekrar arka bahçeye çıkmadan önce Ifemelu'nun omzuna hafifçe dokunarak nasıl olduğunu sordu.

"O *na-eji gi ka akwa*,"[1] dedi Uju Hala, hayranlık yüklü bir ses tonuyla.

Ifemelu gülümsedi. Curt gerçekten de onu bir yumurtaymış gibi tutuyordu. Onun yanındayken Ifemelu kendini kırılgan, kıymetli hissediyordu. Daha sonra oradan ayrılırken Curt'ün elini tutup sıktı; gurur duyuyordu – Curt'le birlikte ve ona ait olmaktan.

Bir sabah Uju Hala uyanıp banyoya gitti. Bartholomew az önce dişlerini fırçalamıştı. Uju Hala diş fırçasına uzandı ve lavaboda kalın bir diş macunu kalıntısı gördü. Komple ağız temizliğine yetecek kadar büyük bir parça. Lavabo deliğinden uzakta öylece duruyordu, yumuşak ve erimekte. Görüntü onu tiksindirdi. İnsan dişlerini temizledikten sonra bu kadar çok diş macununu lavaboda nasıl bırakırdı? Onu görmemiş miydi? Bu macun parçası lavaboya düştüğünde, diş fırçasına yeniden macun mu sürmüştü? Yoksa bir şey olmamış gibi dişlerini neredeyse macunsuz bir fırçayla mı fırçalamıştı? Bu dişlerinin temiz olmadığı anlamına gelirdi. Ama Uju Hala'nın derdi adamın dişleri değildi. Lavaboda kalan diş macunu kalıntısıydı. Pek çok başka sabah lavabodaki diş macununu

1. (İgbo dili) Seni bir yumurtaymışsın gibi tutuyor. (Ç.N.)

temizleyip lavaboyu durulamıştı. Bu sabah değil. Bu sabah bardak taşmıştı. Bağırarak Bartholomew'a üst üste seslendi. Adam ne olduğunu sordu. Uju Hala lavaboda diş macunu kalıntısı olduğunu söyledi. Adam ona baktı ve homurdanarak acelesi olduğunu, zaten işe geç kaldığını söyledi; Uju Hala kendisinin de işe gitmesi gerektiğini ve hani eğer unuttuysa, ondan daha çok para kazandığını söyledi. Sonuçta arabasının borcunu ödüyordu. Bartholomew banyodan öfkeyle çıkıp aşağı indi. Öykünün bu noktasında Uju Hala duraksadı; Ifemelu adamın yaka rengi farklı gömleğini, göbeğinin üzerine çekilmiş pantolonunu, pantolonun önündeki sıkıcı pililerini, öfkeyle yürürkenki çarpık adımlarını hayal etti. Uju Hala'nın telefondaki sesi alışılmadık derecede sakindi.

"Willow diye bir kasabada bir daire buldum. Üniversite yakınlarında çok güzel bir kapalı sitede. Dike ve ben bu hafta sonu taşınıyoruz," dedi Uju Hala.

"*Ahn-ahn*! Hala, o kadar çabuk mu?"

"Denedim. Bu kadar yeter."

"Dike ne dedi?"

"Ormanda yaşamaktan hiç hoşlanmadığını söyledi. Bartholomew hakkında tek kelime etmedi. Willow ona çok daha iyi gelecek."

Ifemelu kasabanın adını sevmişti, Willow; taze sıkılmış başlangıçları işaret eden bir isim gibi geldi kulağına.

Amerikalı Olmayan Siyah Kardeşlerime: Amerika'da Sen Siyahsın Bebeğim

Sevgili Amerikalı olmayan siyah kardeşim, Amerika'ya gelmeye karar verdiğinde siyah olursun. Bunu tartışmayı bırak. Jamaikalıyım ya da Ganalıyım demeyi bırak. Amerika'nın umurunda değil. Kendi ülkende "siyah" değilsen ne olmuş? Artık Amerika'dasın. Hepimi-

zin Eski Zenciler Birliği'ne giriş anıları var. Benimki üniversitede bir derste, benden konuyla ilgili siyahi bakış açısını açıklamam istendiği zamandı; bunun ne olduğuna dair hiçbir fikrim yoktu. Ben de bir şey uydurdum. Ayrıca kabul et, – "Siyah değilim," demenin tek sebebi siyahların Amerika'daki ırk hiyerarşisinin en alt basamağında olmaları. Sen de orada olmak istemiyorsun. İnkâr etme. Ya siyah olmak beyaz olmanın sağladığı tüm ayrıcalıkları getirseydi? Hâlâ, "Bana siyah demeyin, ben Trinidadlıyım," diyecek miydin? Sanmam. Sen siyahsın bebeğim. İşte siyah olmakla ilgili dikkat edeceklerin: Ne hakkında konuşulduğuna dair hiçbir fikrin olmasa bile şakalarda karpuz[1] ya da katran bebek[2] sözcükleri kullanılırsa alınacaksın – ve Amerikalı olmayan siyah olarak ne hakkında konuşulduğunu muhtemelen bilmeyeceksin. (Üniversitede beyaz bir sınıf arkadaşım karpuz sevip sevmediğimi sorduğunda, ben de evet dediğimde, bir başka sınıf arkadaşım, "Tanrım, nasıl da ırkçısın," dedi; ben de kalakaldım. "Nasıl yani?") Beyazların yoğun olduğu bir yerde siyah bir kişi sana başıyla selam verdiğinde, sen de ona başınla selam vermelisin. Buna siyah selam deniyor. Siyahlar arasında, "Yalnız değilsin, ben de buradayım," demenin bir yolu. Beğendiğin bir siyah kadını tarif ederken her zaman GÜÇLÜ sözcüğünü kullan çünkü Amerika'da siyah kadınlar güçlü olarak bilinir. Kadınsan, aklından geçenleri kendi ülkendeki gibi söyleme. Çünkü Amerika'da kararlı siyah kadınlar KORKUTUCU'dur. Erkeksen de çok yumuşak başlı ol, asla çok heyecanlı davranma yoksa insanlar seni silah

1. Kölelik döneminde tüm siyahların karpuzu çok sevdiğine dair çıkan önyargı özellikle karikatürlerle ırkçı bir söyleme dönüşmüştür. (Y.N.)

2. *Tar-Baby* (Katran Bebek): Afro-Amerikan folklorundaki karakterlerden biridir ve çözmeye çalıştıkça karmaşıklaşan sorunlar için deyim olarak kullanılır. Siyahlara karşı aşağılayıcı bir deyiş sayılır. (Y.N.)

çekmeye hazır zanneder. Televizyon izlerken "ırkçı bir hakaret"in kullanıldığını işittiğinde hemen alınmalısın. "Tam olarak neyin hakaret sayıldığını bana söylemeyecekler mi?" diye düşünsen bile. Ne kadar alınacağına ya da bundan alınıp alınmayacağına kendin karar vermek istesen bile her koşulda alınmalısın.

Bir suç işlendiği bildirildiğinde, bunun bir siyah tarafından işlenmiş olmaması için dua et ve bu suçu bir siyah işlediyse suç bölgesinden haftalarca uzak dur, yoksa suçlu profiline uyduğun gerekçesiyle durdurulabilirsin. Siyah bir kasiyer önünde bekleyen siyah olmayan müşteriye kötü hizmet verdiyse, bu kötü hizmeti telafi etmek için o müşterinin ayakkabısına ya da başka bir şeyine övgüler düz çünkü kasiyerin hatasından sen de onun kadar sorumlusun. Ivy League[1] üniversitelerinden birine gidiyorsan ve genç bir Cumhuriyetçi sana üniversiteye kabul edilmeni pozitif ayrımcılık uygulamasına borçlu olduğuna söylerse, lisedeki mükemmel notlarını ortaya döküverme. Onun yerine kibarca, pozitif ayrımcılıktan en fazla faydalanan kesimin beyaz kadınlar olduğunu söyle. Restorana yemek yemeye gidersen lütfen bolca bahşiş bırak. Yoksa senden sonra restorana giren siyah çok kötü bir servise maruz kalacaktır çünkü garsonlar kendilerine siyah masa düştüğünde homurdanmaya başlar. Anlıyorsun ya, siyahların bahşiş bırakmalarına engel olan bir geni var, lütfen o geni bastır. Siyah olmayan birine sana yapılan ırkçı bir muameleden söz ediyorsan kindar konuşma. Şikâyet etme. Affedici ol. Mümkünse bunu eğlenceli bir şeye dönüştür. Her şeyden önemlisi, öfkelenme. Siyahların ırkçılık karşısında öfkelenmemesi gerekir. Yoksa anlayış

1. Sarmaşık Birliği; ABD'nin kuzeydoğusundaki, akademik başarı açısından en üst düzey kabul edilen sekiz üniversite. (Ç.N.).

göremezsin. Bu söylediğim sadece beyaz liberallerle yapılan konuşmalar için geçerli bu arada. Beyaz bir muhafazakâra sana yapılan ırkçı muameleyi anlatma bile. Çünkü muhafazakâr sana gerçek ırkçının SEN olduğunu söyleyecektir, senin de şaşkınlık içinde ağzın açık kalacaktır.

22. bölüm

Ifemelu bir cumartesi günü White Marsh'taki alışveriş merkezinde Kayode DaSilva'yla karşılaştı. Yağmur yağıyordu. Ifemelu girişte, iç tarafta Curt'ün arabayı getirmesini bekliyordu ki Kayode neredeyse ona çarptı.

"Ifemsco!" dedi.

"Aman Tanrım! Kayode!"

Birbirlerine sarıldılar, birbirlerine baktılar, uzun yıllar görüşmemiş insanların birbirlerine söyledikleri şeyleri söylediler; ikisi de Nijeryalı sesine, Nijeryalı benliğine büründü; daha yüksek sesle, daha coşkulu, cümlelerin sonuna "ha" ekleyerek konuştular. Kayode liseden hemen sonra üniversite için Indiana'ya taşınmış ve yıllar önce mezun olmuştu.

"Pittsburgh'ta çalışıyordum ama yeni bir işe başlamak için Silver Spring'e taşındım. Maryland'i seviyorum. Markette, alışveriş merkezinde, her yerde Nijeryalılarla karşılaşıyorum. Evde olmak gibi. Ama sen bunun zaten farkındasındır herhalde."

"Evet," dedi Ifemelu, farkında olmamasına rağmen. Onun Maryland'i Curt'ün Amerikalılarıyla dolu küçük, sınırlı bir dünyaydı.

"Bu arada, gelip seni bulmayı planlıyordum." Kayode, tüm ayrıntılarını özümsemek, sanki bu karşılaşmayı

anlatacağı zaman için onu ezberlemek istiyormuş gibi bakıyordu Ifemelu'ya.

"Gerçekten mi?"

"Geçen gün dostum Zed'le konuşurken senden laf açıldı; senin Baltimore'da yaşadığını duymuş, ben de yakında olduğumdan seni bulabileceğimi, iyi olduğunu görüp ona artık neye benzediğini anlatabileceğimi düşündüm."

Ifemelu'nun bedenini bir uyuşma hissi sardı. "Ah, demek hâlâ görüşüyorsunuz?" diye mırıldandı.

"Evet. Geçen yıl İngiltere'ye taşındığında yeniden irtibata geçtik."

İngiltere! Obinze İngiltere'deydi. Aralarındaki uzaklığı Ifemelu yaratmış, e-posta adresiyle telefonunu değiştirmiş, onu yok saymıştı; yine de kendini ihanete uğramış hissetti. Obinze'nin hayatında onun haberdar olmadığı değişiklikler gerçekleşmişti. İngiltere'deydi. Daha iki ay önce Curt'le Glastonbury Festivali'ne gitmiş, sonra da Londra'da iki gün geçirmişlerdi. Obinze de orada olabilirdi. Oxford Caddesi'nde yürürken Ifemelu pekâlâ ona rastlayabilirdi.

"Peki ne oldu? Sizin artık görüşmediğinizi söylediğinde kulaklarıma inanamadım. *Ahn-ahn*! Hepimiz bir düğün davetiyesi beklerken ha," dedi Kayode.

Ifemelu omuz silkti. İçinde bir şeylerin darmadağın olduğunu, dağılan parçaların yeniden toplanması gerektiğini hissediyordu.

"Peki sen nasılsın? Hayat nasıl gidiyor?" diye sordu Kayode.

"İyiyim," dedi soğuk bir tavırla. "Erkek arkadaşımın beni almasını bekliyorum. Aslında, galiba şu o."

Kayode'nin keyfi kaçmış, sesindeki sıcaklık çekilmişti çünkü Ifemelu'nun onu dışlamayı tercih ettiğini gayet iyi anlamıştı. Ifemelu çoktan yürümeye başlamıştı

bile. Omzundan geriye bakarak, "Kendine iyi bak," dedi. Birbirlerine telefon numaralarını vermeleri, daha uzun konuşmaları ve normalde yapacakları gibi davranmaları gerekirdi. Ama Ifemelu'nun içi isyanla kaynıyordu. Kayode'yi, Obinze'den haberdar olduğu, Obinze'yi geri getirdiği için suçluyordu.

"Nijerya'dan eski bir arkadaşımla karşılaştım. Liseden beri görmüyordum," dedi Curt'e.

"Gerçekten mi? Ne güzel. Burada mı yaşıyor?"

"D.C.'de."

Curt beklentiyle onu izliyordu. Kayode'yi içki içmeye davet etmek, Ifemelu'nun arkadaşıyla arkadaş olmak, her zamanki kibarlığını sergilemek isteyecekti. Bu, suratındaki beklenti dolu ifade Ifemelu'yu rahatsız etti. O sessizlik istiyordu. Radyo bile onu rahatsız ediyordu. Kayode, Obinze'ye ne anlatacaktı? Ifemelu'nun iki kapılı BMW'si olan beyaz bir erkekle çıktığını, saçını afro yaptığını, kulağının arkasına kırmızı bir çiçek taktığını mı? Obinze ne düşünecekti? İngiltere'de ne yapıyordu? Güneşli bir günün anısı canlandı –gerçi Obinze'yle ilgili anılarında güneş hep parlıyordu ve Ifemelu bu nedenle hafızasına pek güvenmiyordu– Obinze'nin arkadaşı Okwudiba, Obinze'nin evine bir video kaset getirmişti ve Obinze, "İngiliz filmi mi? Zaman kaybı," demişti. Obinze için yalnızca Amerikan sineması izlenmeye değerdi. Oysa şimdi Obinze İngiltere'deydi.

Curt ona bakıyordu. "Onu görmek seni üzdü mü?"

"Hayır."

"Erkek arkadaşın falan mıydı?"

"Hayır," dedi Ifemelu pencereden dışarı bakarak.

O gün daha sonra Obinze'nin Hotmail adresine bir e-posta gönderecekti: *Tavan, nasıl başlayacağımı bile bilemiyorum. Bugün alışveriş merkezinde Kayode'yle karşılaştım. Sessizliğim için üzgünüm demek bana bile aptalca*

geliyor ama üzgünüm ve kendimi çok aptal hissediyorum. Sana yaşadığım her şeyi anlatacağım. Seni özledim ve özlüyorum. Obinze cevap vermeyecekti.

"Sana İsveç masajı rezervasyonu yaptırdım," dedi Curt.

"Teşekkür ederim," dedi Ifemelu, sonra asabiyetini telafi etmek için ekledi: "Çok tatlısın."

"Tatlı falan olmak istemiyorum. Hayatının kahrolası aşkı olmak istiyorum," dedi Curt, Ifemelu'yu irkilten bir kuvvetle.

3

23. bölüm

Londra'da gece fazla çabuk geliyordu; sabahları havada bir tehdit gibi asılı kalıyordu, öğleden sonralarıysa mavi gri bir alacakaranlık iniyor ve Victoria Çağı'na özgü binaların hepsi yaslı bir havaya bürünüyordu. İlk haftalarda soğuk ağırlıksız hainliğiyle onu irkiltiyor, burnunu kurutuyor, kaygılarını derinleştiriyor, sık sık işemesine neden oluyordu. Kaldırımda hızlı hızlı yürürken kasılıp büzülüyor, ellerini kuzeninden ödünç aldığı gri yün kabanın derinliklerinde tutuyordu; parmakları kabanın kollarının içinde neredeyse kayboluyordu. Zaman zaman bir metro istasyonunun dışında, genellikle bir çiçekçinin ya da gazete standının yanında duruyor ve yanından geçip giden insanları izliyordu. Öyle hızlı yürüyordu ki bu insanlar, sanki çok acil ulaşmaları gereken bir yer, hayatlarının bir amacı varmış gibi; oysa onun bir amacı yoktu. Gözleriyle, yitik bir özlemle onları izleyip şöyle düşünürdü: *Çalışabilirsin, burada kaçak değilsin, görünür birisin ve ne kadar şanslı olduğunu bilmiyorsun bile.*

İngiltere'ye geldikten tam iki yıl üç gün sonra –saymıştı– evliliğini ayarlayacak Angolalılarla da bir metro istasyonunda tanışmıştı.

"Arabada konuşacağız," demişti içlerinden biri daha önce telefonda. Eski model siyah Mercedes'lerine özenle

bakıldığı belliydi; paspaslar elektrikli süpürgeyle temizlenmekten yıpranmıştı, deri koltuklar cilayla parlıyordu. Sadece arkadaş olduklarını söylemelerine rağmen iki adam birbirine benziyordu, ikisinin de neredeyse ortada birleşen kalın kaşları vardı; kıyafetleri de benzerdi, deri ceketler giymiş, uzun altın zincirler takmışlardı. Kafalarında yüksek şapkalar gibi duran küp şeklinde saçları Obinze'yi şaşırttı; ama belki de geçmişi andıran bu tür saç modelleri havalı imajlarının bir parçasıydı. Bu işi daha önce yapmış olmanın verdiği yetke tavırlarla, biraz da lütfeder gibi konuşuyorlardı; sonuçta kaderi onların elindeydi.

"Newcastle'a karar verdik çünkü orada tanıdıklarımız var ve Londra şu an diken üstünde, Londra'da çok fazla evlilik oluyor, evet, başımız derde girsin istemiyoruz," dedi biri. "Hiç sorun çıkmayacak. Sadece dikkat çekme, tamam mı? Evlilik gerçekleşene kadar göze batmamalısın. *Pub*'larda falan dövüşmek yok, tamam mı?"

"Hiç iyi dövüşemedim zaten," dedi Obinze kuru kuru ama Angolalılar gülmedi.

"Para yanında mı?" diye sordu öteki.

Obinze iki gün önce bankamatikten çektiği ve tamamı yirmi poundluk banknotlardan oluşan iki yüz poundu uzattı. Bu ciddi olduğunun işareti olan depozitoydu. Daha sonra, kızla tanışınca iki bin pound ödeyecekti.

"Kalan peşin olacak, tamam mı? Bir kısmını koşturmacada kullanacağız, kalan kıza gidecek. Dostum, bu işten hiç para kazanmıyoruz. Normalde çok daha fazla alırız ama bunu Iloba için yapıyoruz," dedi ilk konuşan.

Obinze onlara inanmıyordu, o zaman bile. Birkaç gün sonra kızla –Cleotilde– bir alışveriş merkezinde, pencereleri sokağın karşısındaki metro istasyonunun karanlık girişine bakan bir McDonalds'da tanıştı. Angolalılarla bir masaya oturmuş, telaşla gelip geçenleri izliyor,

hangisinin o kız olduğunu merak ediyordu; bu arada Angolalılar fısıltıyla telefonda konuşuyor, belki de başka evlilikler ayarlamaya çalışıyorlardı.

"Selam!" dedi kız.

Kız Obinze'yi şaşırttı. Ağır makyajlı yüzü çiçekbozuğu içinde, kaba ve bilmiş birini bekliyordu. Ama Cleotilde hayat dolu, taze, gözlüklü, buğday tenli ve neredeyse çocuksuydu; çekingen çekingen gülümsüyor, pipetle milkshake içiyordu. Üniversite birinci sınıfta okuyan masum ya da saf ya da her ikisi birden olabilecek tipte bir kızdı.

"Bunu yapmak istediğinden emin olduğunu bilmeliyim," dedi kıza, sonra onu ürkütebileceğinden endişelenerek ekledi: "Sana çok minnettarım. Çok fazla zamanını almayacağım – bir yıl içinde evraklarım hazır olur ve boşanırız. Ama önce seni tanımak ve senin de bu konuda rahat olduğunu görmek istedim."

"Evet," dedi kız.

Obinze onu izledi, bir şeyler daha söylemesini bekledi. Kız pipetle oynuyor, utangaç tavırlarla göz göze gelmekten çekiniyordu; kızın tepkisinin durumdan ziyade kendisine olduğunu anlaması epey vakit aldı. Ondan hoşlanmıştı.

"Anneme yardımcı olmaya çalışıyorum. Durumumuz biraz sıkışık," dedi, sözcüklerinin altında İngiliz olmayan bir aksan seziliyordu.

"O bizden, evet," dedi Angolalılardan biri sabırsızlıkla, sanki Obinze kendisine önceden söylenmiş bir şeyi sorgulamaya cüret etmiş gibi.

"Kimlik bilgilerini göstersene Cleo," dedi diğer Angolalı.

Adamın kıza Cleo demesi kulağı tırmalıyordu: Obinze bunu Angolalının kızın ismini söyleyiş şekli ve kızın bunu işittiği anda yüzünde beliren hafif şaşkınlık ifadesi

yüzünden hissetti. Zorlama bir yakınlıktı bu; Angolalı daha önce kıza hiç Cleo diye seslenmemişti. Belki de daha önce ona hiç seslenmemişti. Obinze, Angolalıların kızı nereden tanıdığını merak etti. Paraya ihtiyacı olan Avrupa Birliği pasaportlu genç kadınların listesi mi vardı ellerinde? Cleotilde, pasaportunu ve ehliyetini göstermeden önce sanki hazırlanıyormuş gibi sımsıkı kıvırcıklardan oluşan saçını geriye attı ve gözlüklerini düzeltti. Obinze belgeleri inceledi. Kızın yirmi üç yaşından daha küçük olduğunu düşünmüştü.

"Telefonunu alabilir miyim?" diye sordu.

"Bizi arayabilirsin," dedi Angolalılar, neredeyse aynı anda. Ama Obinze kendi numarasını bir peçeteye yazıp kıza uzattı. Angolalılar ona sinsi bir bakış fırlattı. Daha sonra telefonda kız ona altı yıldır Londra'da yaşadığını ve moda okuluna gitmek için para biriktirdiğini anlattı; oysa Angolalılar kızın Portekiz'de yaşadığını söylemişti.

"Buluşmak ister misin?" diye sordu Obinze. "Birbirimizi biraz tanımaya çalışırsak işimiz kolaylaşır."

"Evet," dedi kız tereddüt etmeden.

Birlikte bir *pub*'da kızarmış balık ve patates yediler, tahta masanın kenarları ince bir kir tabakasıyla kaplıydı; Cleotilde modaya olan tutkusunu anlattı ve Obinze'ye geleneksel Nijerya kıyafetleri hakkında sorular sordu. Kız bu defa gözüne biraz daha olgun göründü; Obinze onun yanaklarındaki parlaklığı, saçlarındaki belirgin kıvrımları gördü ve kızın buluşmaya gelmeden önce özenle hazırlandığını fark etti.

"Belgelerin tamamlanınca ne yapacaksın?" diye sordu Cleotilde. "Nijerya'dan kız arkadaşını getirecek misin?"

Sorusundaki imanın barizliği Obinze'ye dokundu. "Kız arkadaşım yok."

"Afrika'ya hiç gitmedim. Gitmek çok isterim." "Afri-

ka"yı, kıtaya hayranlık duyan bir yabancı gibi, özlemle, sözcüğe egzotik bir heyecan katarak telaffuz etmişti. Angolalı siyah babasının, Portekizli beyaz annesini kendisi üç yaşındayken terk ettiğini anlattı; o zamandan bu yana babasını görmemiş, Angola'ya da hiç gitmemişti. Bunu söylerken, sanki bu durum hiç umurunda değilmiş gibi omuz silkip alaycı bir tavırla kaşlarını kaldırdı; öyle gayritabii, öyle göze batan bir hareketti ki bu, Obinze ne kadar umursadığını anladı. Kızın hayatında Obinze'nin öğrenmek istediği sıkıntılar, kalın bedeninde dokunmayı arzuladığı noktalar vardı ama işleri karıştırmak istemiyordu. Evlenmeyi, ilişkilerinin ticari kısmının bitmesini bekleyecekti. Cleotilde konuşmadan bu durumu anlıyor gibiydi. İlerleyen haftalarda tekrar buluşup bazen göçmenlik mülakatlarındaki soruların yanıtlarını çalışır, bazen de sadece futboldan konuşurlarken, bastırılmış arzuları aralarında giderek büyüyordu. Metro istasyonunda beklerken birbirlerine dokunmadan yan yana durduklarında, Obinze'nin Arsenal, Cleotilde'ın Manchester taraftarı olmasıyla ilgili şakalaşmalarında, dalgın bakışmalarında kendini hissettiren bir arzuydu bu. Obinze Angolalılara nakit iki bin pound ödedikten sonra Cleotilde kendisine yalnızca beş yüz pound verdiklerini söyledi.

"Bilmeni istedim. Daha fazla paran olmadığını biliyorum. Bunu senin için yapmak istiyorum," dedi.

Cleotilde, söylenmemiş sözlerle parlayan gözlerle Obinze'ye bakıyor, kendini yeniden bütün hissetmesini, basit ve saf bir şeye nasıl açlık duyduğunu anımsamasını sağlıyordu. Onu, alttakinden daha pembe ve daha parlak olan rujlu üstdudağını öpmek; ona sarılmak; ona ne kadar derin, önüne geçilemez bir minnet duyduğunu söylemek istiyordu. Cleotilde onun kaygılarla kaynayan kazanını asla karıştırmayacak, gücünü asla onun yüzüne vurmayacak bir kızdı. Iloba, Doğu Avrupalı bir kadının

Nijeryalı adamdan düğünden tam bir saat önce ekstra bin pound istediğini, yoksa çekip gitme tehditleri savurduğunu anlatmıştı. Paniğe kapılan adam parayı toplamak için tüm arkadaşlarını aramaya başlamıştı.

Obinze, Cleotilde'a ne kadar para verdiklerini sorduğunda, "Dostum, sana güzel bir fiyat verdik," dedi Angolalılardan biri o her zamanki üsluplarıyla, kendilerine mecbur olunduğunu bilen insanların üslubuyla. Sonuçta Obinze'yi avukata götüren de onlardı; sessiz bir ses tonu olan Nijeryalı avukat, bir dosya dolabına erişmek için döner sandalyesiyle geriye kayarken, "Vizenin süresi dolmuş olsa da evlenebilirsin. Hatta şu noktada evlenmek tek seçeneğin," demişti. Obinze'nin adına geriye dönük altı aylık suyla gaz faturaları ve Newcastle'da bir adres ayarlayan, ehliyet işlemlerini "halletmek" için gizemli bir şekilde Brown adını kullanan adamı bulan da onlardı. Obinze, Brown'la Barking'deki tren istasyonunda buluştu; anlaştıkları üzere insan kalabalığının ortasında, demir kapının yanında dikildi ve telefonunun çalmasını bekledi; çünkü Brown ona telefon numarasını vermeyi reddetmişti.

"Birini mi bekliyorsunuz?" Brown karşısında duruyordu; kışlık şapkasını kaşlarına dek indirmiş, zayıf bir adam.

"Evet. İsmim Obinze," dedi; bir casus romanında, aptalca bir kodla konuşması gereken bir karakter gibi hissediyordu kendini. Brown onu sessiz bir köşeye çekip eline bir zarf tutuşturdu; zarfın içinden, üzerinde kendi fotoğrafını taşıyan ehliyeti çıktı, bir yıl önce alınmış bir belgenin gerçek, hafif eskimiş görüntüsüyle. Ehliyet incecik plastik bir kartı ama cebinde büyük ağırlık yaratmıştı. Birkaç gün sonra onunla Londra'da bir binaya girdi; kuleleri ve kasvetli havasıyla dışarıdan bakıldığında kiliseye benzeyen ama içi bakımsız, yıpranmış ve insana boğulmuş

olan bir binaya. Beyaz tahtalara kargacık burgacık yazılarla yönlendirme yapılmıştı: DOĞUMLAR VE ÖLÜMLER BU TARAFA. EVLİLİK BAŞVURUSU İÇİN BU TARAFA. Obinze yüzünü özenle donuk ve ifadesiz tutarak ehliyetini kayıt masasındaki görevliye uzattı.

Kadının biri kapıya doğru yürüyor, yüksek sesle yanındakiyle konuşuyordu. "Burası ne kadar kalabalık baksana. Hepsi de sahte evlilik, hepsi; şimdi Blunkett[1] peşlerinde."

Beki de kadın bir ölüm kaydı için gelmişti, ağzından çıkanlar sadece üzüntüsünden, yalnızlığından kaynaklanan bir dışa vurumdu; ama Obinze göğsünün panikle o bildik şekilde sıkıştığını hissetti. Kayıt görevlisi Obinze'nin ehliyetini uzun uzadıya inceliyordu. Dakikalar uzadı, dondu. *Hepsi de sahte evlilik, hepsi* lafı Obinze'nin kafasında çın çın ötüyordu. Nihayet kayıt görevlisi başını kaldırıp Obinze'ye bir form uzattı.

"Evleniyoruz demek? Tebrikler!" Sözcükler ağzından sık sık söyleniyor olmanın getirdiği mekanik bir neşeyle çıkmıştı.

"Teşekkürler," dedi Obinze ve yüzündeki donuk ifadeyi silmeye çalıştı.

Masanın ardında duvara beyaz bir tahta yaslanmıştı; üzerinde mavi bir tahta kalemiyle planlanan evliliklerin yerleri ve tarihleri belirtilmişti; listenin alt sıralarında bir çift dikkatini çekti. *Okoli Okafor ve Crystal Smith*. Okoli Okafor lisede ve üniversitede sınıf arkadaşıydı; soyadının adına benzemesi nedeniyle sık sık dalga geçilen sessiz bir çocuktu; sonradan tehlikeli bir tarikata katılmış, uzun grevlerden biri sırasında da Nijerya'dan ayrılmıştı. İşte şimdi İngiltere'de evlenmek üzere karşısındaydı; ha-

1. David Blunkett; göçmenlere yönelik sert politikalarıyla bilinen eski İngiltere içişleri bakanı. (Ç.N.)

yalet bir isim. Belki vatandaşlık uğruna yapılan bir evlilikti onunki de. Okoli Okafor. Üniversitede herkes ona Okoli Paparazzi derdi. Prenses Diana'nın öldüğü gün bir grup öğrenci sınıfın önünde toplanmış, o sabah radyo haberlerinde duyduğu olay hakkında konuşuyor, bilmiş ve kendinden emin bir şekilde sık sık "paparazzi" sözcüğünü yineliyorlardı ki bir sessizlik ânında Okoli Okafor alçak sesle, "Peki bu paparazzi tam olarak kim? Motosikletçiler mi?" diye sormuş, böylece ânında Okoli Paparazzi lakabını kazanmıştı.

Bir ışık huzmesi kadar berrak olan bu anı Obinze'yi, evrenin onun isteklerine bükülebileceğine hâlâ inandığı yıllara götürdü. Binadan ayrılırken üzerine bir hüzün çöktü. Üniversitedeki son yılında, General Abacha öldüğü için insanların sokaklarda dans ettiği günlerden birinde annesi, "Bir gün başımı kaldırdığımda tanıdığım insanların hepsi ya ölü ya da yurtdışında olacak," demişti. Salonda oturmuş, haşlanmış mısır ve *ube*[1] yedikleri sırada, yorgun bir tavırla söylemişti bunu. Obinze annesinin sesinde yenilginin hüznünü işitmişti; Kanada ve Amerika'daki üniversitelerde çalışmak için ayrılan meslektaşları annesinin yüzüne ne kadar başarısız olduğunu vuruyorlarmış gibi. Bir an o da kendisi için plan yaptığından annesine ihanet etmiş gibi hissetti: Amerika'da doktora yapacak, Amerika'da çalışacak, Amerika'da yaşayacaktı. Uzun zamandır vardı bu planı. Elbette Amerikan Büyükelçiliği'nin ne kadar mantıksız davranabileceğini biliyordu –bir konferansa katılmak için vize başvurusu yapan rektör yardımcısı bile reddedilmişti– ama planından hiç kuşku duymamıştı. Sonraları kendinden nasıl bu kadar emin olduğuna şaşıracaktı. Belki de aslında diğer çoğu

1. Mor yam olarak da bilinen kök sebzesi. (Ç.N.)

insan gibi sadece *yurtdışına* çıkmak istemiyordu; bazıları o sıralarda Güney Afrika'ya gitmeye başlamıştı ve bu ona çok komik geliyordu. Kafasında olan hep Amerika'ydı, sadece Amerika. Yıllar yılı beslenen ve büyütülen bir hayal. Çocukken NTA kanalında izlediği *Andrew Kaçar* sloganlı reklam bu özlemini şekillendirmişti. "Dostum, ben kaçar," diyordu Andrew adlı reklam karakteri, kaygısızca kameraya bakıp. "Yollar kötü, elektrik yok, su yok. Dostum, bir şişe gazoz bile bulamıyorsun burada!" Andrew kaçarken, General Buhari'nin askerleri sokaklarda yetişkinleri kamçılıyor, üniversitelerde öğretmenler daha iyi maaşlar için greve gidiyordu; annesi de Obinze'nin her canı çektiğinde değil, sadece pazarları izin isteyerek Fanta içebileceğine karar vermişti. Böylece Obinze için Amerika şişelerce Fanta'yı izin istemeden içebileceği bir yere dönüştü. Aynanın önünde dikilip Andrew'un sözlerini tekrarlıyordu: "Dostum, ben kaçar!" Sonraları Amerika hakkındaki dergileri, kitapları, filmleri araştırdıkça ve başkalarının öykülerini dinledikçe, bu özlem ve arayış daha mistik bir niteliğe bürünmeye, Amerika Obinze'nin kaderine dönüşmeye başladı. Kendini Harlem sokaklarında yürürken, Amerikalı arkadaşlarıyla Mark Twain'in önemini tartışırken, Rushmore Dağı'nı seyrederken görüyordu. Üniversiteden mezun olduktan birkaç gün sonra, Amerika üzerine bilgilerle tıka basa dolu bir halde vize için Lagos'taki Amerikan Büyükelçiliği'ne başvurdu.

En iyi mülakatçının sarışın sakallı adam olduğunu biliyor, sırasını beklerken mikrofona attığı çığlıklarıyla ve ninelere bile hakaret etmesiyle meşhur olan korku abidesi güzel kadın tarafından sorgulanmamayı diliyordu. Nihayet sıra ona geldi, sarışın sakallı adam, "Sıradaki!" diye seslendi, Obinze yaklaştı ve formlarını camın altından uzattı. Adam formlara baktı ve nazikçe, "Üzgünüm, uygun değilsiniz. Sıradaki!" dedi. Obinze donakalmıştı.

Bunu izleyen aylarda büyükelçiliğe üç kez daha gitti. Her seferinde belgelerine bakılmadan, "Üzgünüm, uygun değilsiniz," denildi, her seferinde klimalı serin büyükelçilik binasından haşin gün ışığına donakalmış ve inanmaz bir halde çıktı.

"Terörizm korkusu," dedi annesi. "Amerikalılar artık yabancı genç erkekleri kabul etmeye gönülsüz."

Annesi bir iş bulup ertesi yıl şansını yeniden denemesini önerdi. İş başvurularından bir şey çıkmadı. Kolay bulduğu değerlendirme sınavlarına girmek için Lagos'a, Port Harcourt'a ve Abuja'ya gitti, tüm soruları akıcı bir şekilde yanıtladığı iş görüşmelerine girdi; ama sonra görüşmeleri hep uzun sessizlikler izledi. Eğitim düzeyi onun kadar yüksek olmayan ve onun kadar iyi konuşamayan bazı arkadaşları iş buluyordu. İşverenlerin nefesinden Amerika kokusunu mu aldıklarını ya da hâlâ takıntılı bir şekilde Amerikan üniversitelerinin internet sitelerinde dolaştığını mı anladıklarını merak ediyordu. Annesiyle oturuyor, onun arabasını kullanıyor, kolayca etkilediği genç öğrencilerle sevişiyor, sabaha kadar internet kafelerde dolaşıyor, bazen günlerce dışarı çıkmadan odasında kalıyor ve annesiyle yüzleşmekten kaçınıyordu. Onun soğukkanlı ve neşeli halinden, her şeye olumlu bakmak için bu kadar çok çabalamasından hiç hoşlanmıyordu; artık Başkan Obasanjo başa geçtiği için her şeyin yavaş yavaş değişmeye başladığını, cep telefonu şirketlerinin ve bankaların büyüdüğünü ve işe alımlar yaptığını, hatta gençlere araba kredileri bile verildiğini anlatıp duruyordu ona. Ama çoğu zaman annesi onu kendi haline bırakıyordu. Kapısını çalmıyordu. Sadece evdeki hizmetçi Agnes'ten ona her gün yemek ayırmasını ve odasındaki kirli tabakları toplamasını istiyordu. Bir gün banyoda lavaboya bir not bıraktı: *Londra'da bir akademik konferansa davetliyim. Konuşalım.* Obinze'nin kafası karıştı.

Annesi o gün dersten döndüğünde Obinze salonda onu bekliyordu.

"Anneciğim, *nno*,"[1] dedi.

Annesi oğlunun selamını başını sallayarak aldı ve çantasını ortadaki masaya bıraktı. "İngiltere vizesi için başvururken seni araştırma asistanım olarak yazacağım," dedi alçak sesle. "Bu senin için altı aylık vize demek. Londra'da Nicholas'la kalabilirsin. Hayatta ne yapmak istediğini anla. Belki oradan Amerika'ya geçebilirsin. Ruhunun artık burada olmadığını biliyorum."

Annesine bakakaldı.

"Bugünlerde böyle şeyler yapılıyormuş," dedi annesi, oğlunun yanına kanepeye oturarak; umursamazca konuşuyormuş gibi davranmaya çalışıyordu ama Obinze annesinin kelimelerindeki sıra dışı kıvraklığın altında yatan rahatsızlığı hissediyordu. Annesi Nijerya'ya neler olduğunu anlamayan ama kendilerinin olayların akışıyla sürüklenmelerine izin veren şaşkınlar kuşağındandı. Kendi halinde, kimseden iyilik istememiş, asla yalan söylemeyen, bir ödün vermek zorunda kalır diye öğrencilerinden bir Noel kartı bile kabul etmemiş, çalıştığı her komitede harcanan her *kobo*'nun hesabını tutan bir kadındı; şimdiyse karşısına geçmiş, gerçeği söylemek artık kaldıramayacakları bir lükse dönüşmüş gibi davranıyordu. Bu önerisi Obinze'ye öğrettiği her şeye aykırıydı ama içinde bulundukları koşullarda gerçeğin bir lükse dönüştüğünün Obinze de farkındaydı. Annesi onun için yalan söylüyordu. Bir başkasının Obinze için yalan söylemesi bu kadar önemli değil, hatta hiç önemli değildi ama annesi onun için yalan söyledi, Obinze altı aylık İngiltere vizesini aldı ve daha ülkeyi terk etmeden kendini

1. (İgbo dili) Hoş geldin. (Ç.N.)

başarısız olmuş gibi hissetti. Annesini aylarca aramadı. Onu aramadı çünkü söyleyecek bir şeyi yoktu ve söylecek bir şeyi olana kadar beklemek istedi. Üç yıldır İngiltere'deydi ve annesiyle sadece birkaç kez konuşmuştu; annesinin onun neden başarılı olamadığını düşündüğünü hayal ettiği gergin konuşmalar. Ama annesi asla ayrıntıları sormuyor, sadece oğlunun anlatmak istediklerini duymayı bekliyordu. Sonrasında eve döndüğünde Obinze bu davranışından, annesine karşı körlüğünden dolayı kendinden tiksinecek ve onunla bol bol zaman geçirerek ondan özür dilemeye, ilişkilerini eski haline getirmeye ama öncelikle aralarındaki yabancılaşmanın sınırlarını kavramaya çalışacaktı.

24. bölüm

Yurtdışına gittiğinde tuvalet temizleyenler hakkında herkes espriler yapardı, bu yüzden Obinze ilk işine ironiyle yaklaştı: Gerçekten de yurtdışında tuvalet temizliyordu; Londra'da bir binanın ikinci katındaki emlak ofisinde, lastik eldivenler takıp bir kova taşıyarak. Tuvalet kabinlerinin sallanan kapılarını açtığında sanki bir iç çekiş işitiyordu. Kadınlar tuvaletini temizleyen güzel kız Ganalıydı, Obinze'nin yaşlarındaydı ve o güne dek gördüğü en parlak siyah cilde sahipti. Konuşmasından ve duruşundan benzer geçmişi olduğunu hissediyordu; aile sevgisiyle, düzenli yenen öğünlerle, Londra'da tuvalet temizlemenin yakınından uzağından geçmeyen düşlerle dolu bir çocukluk. Kız Obinze'nin arkadaş canlısı tavırlarını, olabildiğince mesafeli "iyi akşamlar"la görmezden geliyordu ama üst kattaki ofisleri temizleyen beyaz kadınla sıcak bir ilişkisi vardı ve bir keresinde Obinze onları binanın boşalmış kafeteryasında çay içip alçak sesle konuşurlarken görmüştü. Bir süre ayakta dikilerek onları izlerken büyük bir üzüntüye boğulmuştu. Demek ki kızın derdi arkadaş istememesi değil, onun arkadaşlığını istememesiydi. Belki mevcut koşullarında arkadaş olmaları mümkün değildi çünkü o Ganalı, Obinze'yse Nijeryalıydı; yani kızdan çok farkı yoktu, onun kültürüne özgü

nüansları tanıyordu, oysa kızcağız bu Polonyalı kadınla birlikteyken kendini yeniden yaratmak, olmak istediği her kimse o kişi olmak konusunda özgürdü.

Tuvaletlerin durumu çok kötü değildi; bazı pisuarların dışına idrar sıçramış, bazı tuvaletlerde sifon tam çekilmemişti ama yaptığı iş Nsukka'da kampüs tuvaletlerini temizleyenlerinkinden çok daha kolay olsa gerekti; üniversite kampüsündeki tuvaletlerde duvarlara sürülmüş dışkılar Obinze'ye insanın böyle bir şeyi neden yapmak isteyeceğini merak ettirmişti hep. İşte bu yüzden bir akşam tuvalet kabinine girdiğinde tuvalet kapağının tam ortasında, sanki özellikle, yeri hesaplanarak bırakılmış gibi, katı bir dışkı yığını bulunca çok şaşırdı. Paspasın üzerine kıvrılmış bir köpek yavrusu gibi yatıyordu bok topağı. Tam anlamıyla bir performans sergilenmişti. İngilizlerin şu çok meşhur baskılanmışlığı geldi aklına. Kuzeninin karısı Ojiugo, bir keresinde, "İngilizler yıllarca yanı başında yaşar ve sana asla bir selam bile vermez. Ruhlarını iliklemiş gibidirler," demişti. Bu performans bir nevi düğmelerin açılmasıydı. İşten kovulan birisi mi yapmıştı bunu? Terfisi reddedilen biri? Obinze bu bok yığınına uzunca bir süre ve kendini gitgide daha da küçülmüş hissederek baktı; ta ki kişisel bir hakarete, çenesine indirilmiş bir yumruğa dönüşene dek. Hepsi saati üç poundluk bir iş için. Eldivenlerini çıkarıp bok yığınının yanına bıraktı ve binayı terk etti. O gece Ifemelu'dan bir e-posta aldı. *Tavan, nasıl başlayacağımı bile bilemiyorum. Bugün alışveriş merkezinde Kayode'yle karşılaştım. Sessizliğim için üzgünüm demek bana bile aptalca geliyor ama üzgünüm ve kendimi çok aptal hissediyorum. Sana yaşadığım her şeyi anlatacağım. Seni özledim ve özlüyorum.*

E-postaya bakakaldı. Uzun zamandır bunu beklemişti. Ondan bir şeyler duymayı. Ifemelu irtibatı kestiğinde haftalarca uykusuzluk nöbetleri içinde endişeye boğulmuş, gecenin bir vakti evin içinde Ifemelu'ya ne

olduğunun merakıyla dolaşır olmuştu. Kavga etmemişlerdi, aşkları her zamanki kadar tutkuluydu, planları netti ki birdenbire Ifemelu'nun sesi kesilmişti; acımasız, keskin bir sessizlik. Obinze onu defalarca, nihayet Ifemelu numarasını değiştirene dek aramış, ona e-postalar göndermiş, annesini, Uju Hala'yı ve Ginika'yı aramıştı. Ginika, "Ifem'in zamana ihtiyacı var. Sanırım depresyona girdi," dediğinde, sözleri ve ses tonu Obinze'de, vücuduna bir buz kütlesi dayanmış gibi etki yaratmıştı. Ifemelu kaza geçirip sakat ya da kör kalmamıştı, birdenbire hafıza kaybı da geçirmemişti. Ginika ve diğer insanlarla görüşüyor ama kendisiyle görüşmüyordu. *Onunla* görüşmek *istemiyordu*. Ona e-postalar yazıp en azından sebebini, ne olduğunu anlatması için yalvardı. Bir süre sonra e-postaları da geri dönmeye başladı; Ifemelu hesabını kapatmıştı. Obinze onu özlüyordu; onu yitirip bitiren bir özlem. Ona içerliyordu. Sürekli neler olmuş olabileceğini merak ediyordu. Zamanla değişti, iyice içine kapandı. Sırayla öfke patlamaları yaşıyor, kafa karışıklığına boğuluyor, üzüntü içinde sararıp soluyordu.

İşte şimdi Ifemelu'dan e-posta gelmişti. Sesi aynıydı, sanki Obinze'yi yaralayıp beş yıldan uzun bir süredir kan kaybeder halde bırakmamış gibi. Neden şimdi yazıyordu Obinze'ye? Obinze ona ne anlatabilirdi, tuvaletleri nasıl temizlediğini ve daha o gün kıvrılmış bir bok parçasıyla karşılaştığını mı? Ifemelu onun hâlâ hayatta olduğunu nereden biliyordu? Sessiz kaldığı tüm o yıllar içinde Obinze ölmüş olsa ruhu duymazdı. İhanete uğramış olmanın öfkesini bir kez daha iliklerine kadar hissetti. Sil ve Çöpü Boşalt tuşlarını tıkladı.

Kuzeni Nicholas kat kat gerdanıyla bir buldok köpeğinin yüzüne sahipti; yine de çok çekici olmayı başarıyordu ya da belki insanları cezbeden yüz hatları değil ama havası; uzun boylu, geniş omuzlu, geniş adımlarla

yürüyen erkeksi bedeniydi. Nsukka'da kampüsün en popüler öğrencisiydi; birahanenin dışında park edilmiş eski Volkswagen kaplumbağası içeridekilere derhal prestij kazandırırdı. Bir zamanlar iki "iri hatun" Bello Hostel'inde onun uğruna saç saça baş başa kavga etmiş, birbirlerinin kıyafetlerini parçalamıştı ama o, Ojiugo'yla tanışana dek serserilik yapmış, kimseye bağlanmamıştı. Ojiugo, Obinze'nin annesinin en gözde öğrencisiydi, araştırma asistanı olabilecek kadar başarılı tek kişiydi ve bir pazar günü bir kitabı tartışmak için evlerine uğramıştı. Nicholas da her hafta sonu yaptıkları gibi, pazar günü birlikte pilav yemeye gelmişti. Ojiugo kavuniçi ruju, yırtık kotları, dobra konuşmaları ve herkesin içinde sigara içmesiyle diğer kızların kötücül dedikodu ve nefretlerine hedef oluyordu; bunları yaptığından değil de yurtdışında hiç yaşamadığı ya da yabancı bir anne babası olmadığı halde yapmaya cesaret ettiğinden; çünkü o tür koşullarda yetişmiş olsa aykırılıkları hoş görülebilirdi. Obinze, Ojiugo'nun başlangıçta Nicholas'la hiç ilgilenmediğini, onu yok saydığını hatırlıyordu; Nicholas'sa böyle bir ilgisizliğe alışık olmadığından daha çok ve daha yüksek sesle konuşup durmuştu. Ama sonunda evden birlikte, onun Volkswagen'iyle ayrılmışlardı. Nicholas ve Ojiugo o Volkswagen'le kampüste sürat yaparlardı; arabayı Ojiugo kullanırken Nicholas kolunu pencereden sarkıtırdı, bangır bangır müzik çalardı, virajlar keskin manevralarla dönülürdü; bir keresinde öndeki bagajda bir arkadaşlarını bile taşımışlardı. Herkesin içinde birlikte sigara ve bira içiyorlardı. Göz kamaştırıcı efsaneler yaratıyorlardı. Bir keresinde de birahanede Ojiugo üzerinde Nicholas'ın büyük beyaz tişörtünden, Nicholas da üzerinde kot pantolonundan başka bir şey olmaksızın görülmüştü. "Koşullar kötü, biz de kıyafetlerimizi paylaşıyoruz," demişlerdi arkadaşlarına lakayt tavırlarla.

Nicholas'ın gençlik dolu kuralsızlığını yitirmiş olması Obinze'yi şaşırtmadı; onu şaşırtan, Nicholas'ta o günlere dair tek bir anının bile kalmamış olmasıydı. Artık bir eş ve baba olan Nicholas, neredeyse komik görünen, ürkütücü bir ciddiyete bürünmüştü. Obinze'ye, "İngiltere'ye çalışmana izin vermeyen bir vizeyle gelirsen, araman gereken ilk şey yemek ya da su değil, çalışmanı sağlayacak bir sosyal güvenlik numarasıdır," dedi. "Bulabildiğin her işe gir. Hiç para harcama. Bir AB vatandaşıyla evlen ve yasal belgelerini al. Sonra yaşamaya başlayabilirsin." Nicholas üstüne düşeni yaptığını, gerekli bilgece lafları ettiğini düşünüyor gibiydi; sonraki aylarda Obinze'yle neredeyse hiç konuşmadı. Sanki on beş yaşındayken Obinze'ye denemesi için sigara veren, bir kızın bacaklarının arasında parmaklarıyla ne yapması gerektiğini ona şematik olarak çizip gösteren büyük kuzen değildi artık. Hafta sonları Nicholas gergin bir sessizlik bulutu içinde evde dolaşıp kaygılarını beslerdi. Sadece Arsenal maçlarında biraz gevşer, elinde bir kutu Stella Artois birasıyla Ojiugo'yu ve çocukları Nna ve Nne'yi de yanına alıp, "Bastır Arsenal!" diye tezahürat yapardı. Maçtan sonra yüzü yine donuklaşırdı. İşten eve geldiğinde çocuklarına ve Ojiugo'ya sarılır, "Nasılsınız? Bugün neler yaptınız bakalım?" diye sorardı. Ojiugo neler yaptıklarını sıralardı. Çello. Piyano. Keman. Ödev. Kumon.[1] "Nne'nin nota okuması gelişiyor," diye eklerdi. Ya da, "Nna Kumon'da dikkatsizdi; iki yanlış çıktı." Nicholas çocukların her birini över ya da azarlardı; Nna'nın buldoğa benzer ablak bir yüzü, Nne'nin ise annesi gibi koyu tenli, geniş yüzlü bir güzelliği vardı. Nicholas çocuklarıyla sadece İngilizce, dikkatli bir İngilizce konuşurdu; sanki anneleriyle konuştuğu İgbo dili onlara da bulaşacakmış, o kıymetli İngiliz aksanlarını kaybetme-

1. Matematik ve okuma odaklı, Japon asıllı eğitim programının adı. (Y.N.)

lerine yol açacakmış gibi. Sonra, "Çok iyi, Ojiugo," derdi. "Kamını aç."

"Tamam Nicholas."

Ojiugo yemeğini tepsiyle çalışma odasına ya da mutfaktaki televizyonun önüne getirirdi. Obinze zaman zaman Ojiugo'nun tepsiyi bırakırken Nicholas'ın önünde eğilip eğilmediğini, eğiliyorsa bunun aslında kızın bedeninden, omuzlarının çöküklüğü ve boynundaki eğrilmeden mi kaynaklandığını merak ederdi. Nicholas onunla, çocuklarla konuştuğu üslupla konuşurdu. Bir keresinde Obinze, Ojiugo'ya şöyle dediğini duydu: "Çalışma odamı karıştırdınız. Şimdi lütfen odamdan çıkın, hepiniz."

"Tamam Nicholas," dedi Ojiugo ve çocukları odadan çıkardı. Kocasının ağzından çıkan hemen her şeye, "Tamam Nicholas," diye yanıt veriyordu. Bazen, eğer o sırada Nicholas'ın arkasında duruyorsa gözü Obinze'ye takılır, yanaklarını şişirerek ve dilini dudaklarının köşesinden çıkararak komik bir surat yapardı. Bu hali Obinze'ye Nollywood filmlerindeki abartılı oyunculukları andırırdı.

"Nicholas'la senin Nsukka'da nasıl olduğunuzu düşünüp duruyorum," dedi Obinze bir öğleden sonra, Ojiugo'nun bir tavuğu dilimlemesine yardım ederken.

"*Ahn-ahn*! Ulu orta seviştiğimizi biliyor musun? Sanat tiyatrosunda. Hatta bir öğleden sonra mühendislik binasında, koridorun sessiz bir köşesinde!" Güldü. "Evlilik her şeyi değiştiriyor. Ama bu ülke de kolay bir yer değil. Ben burada yüksek lisans yaptığımdan belgelerimi alabildim ama biliyorsun, Nicholas belgelerini alalı henüz iki yıl oldu; yani onca zaman korku içinde, başkalarının kimliğini kullanarak çalıştı. Böyle bir durum insanın kafasını bulandırır, *eziokwu*.[1] Onun için hiç de kolay olmadı. Şu anki işi çok iyi ama sözleşmeli çalışıyor. Söz-

1. (İgbo dili) Gerçek, doğru. (Ç.N.)

leşmesinin yenilenip yenilenmeyeceğini asla bilmiyor. İrlanda'dan iyi bir teklif aldı; İrlanda cidden büyüyen bir ülke, biliyorsun, orada bilgisayar programcıları çok iyi kazanıyor ama Nicholas oraya taşınmamızı istemiyor. Çocuklar için burada eğitim olanakları çok daha iyi."

Obinze mutfak dolabından baharat şişelerini çıkardı ve üzerine baharat serptiği tavuğu fırına koydu.

"Tavuğa muskat mı koydun?" diye sordu Ojiugo.

"Evet," dedi Obinze. "Sen koymaz mısın?"

"Ben mi? Ben nereden bileyim? Seninle evlenen kız piyango kazanmış olacak, gerçekten. Bu arada Ifemelu'yla aranda ne oldu demiştin? Onu çok severdim."

"Amerika'ya gitti, gözleri açıldı ve beni unuttu."

Ojiugo güldü.

Telefon çaldı. Obinze hâlâ ajanstan işle ilgili bir telefon beklediğinden telefonun her çalışında kalbi hafifçe sıkışıyordu ve öyle zamanlarda Ojiugo, "Endişelenme Zed, işler yoluna girecek," diyordu. "Arkadaşım Bose'ye bak. Buraya iltica etmek istediğini, reddedildiğini ve nihayet belgelerini tamamlayana dek canına okuduklarını biliyor muydun? Şimdi iki anaokulu sahibi ve İspanya'da yazlık evi var. Senin işlerin de yoluna girecek, endişelenme, *rapuba*." Ojiugo'nun Obinze'yi rahatlatmasında belli bir yavanlık vardı; iyi niyetini otomatikleşmiş cümlelerle ifade ettiğinden ona gerçekten yardımcı olmak için somut bir çaba göstermesi gerekmiyordu. Obinze bazen, Ojiugo'nun iş bulmasını gerçekten isteyip istemediğini merak ediyordu (kin gütmeden) çünkü o zaman Ojiugo Tesco'ya süt almaya gittiğinde Obinze çocuklara göz kulak olamayacak, okuldan önce Ojiugo, Nne'ye piyano, Nna'ya keman çalıştırırken Obinze kahvaltılarını hazırlayamayacaktı. Obinze için de bugünlerin özlenecek tarafları vardı; solgun sabah ışığında, evin dört tarafından yükselen müzik sesleri ve bazen Ojiugo'nun memnun

ya da sabırsız, "Aferin! Bir daha dene!" ya da "Ne saçmalıyorsun sen?" yorumları eşliğinde kızarmış ekmeklere yağ sürmek gibi.

Ojuigo, o gün öğleden sonra çocukları okuldan eve getirdikten sonra Nna'ya, "Tavuğu Obinze Amcanız pişirdi," dedi.

"Amcacığım, anneme yardım ettiğin için teşekkür ederim. Ama tavuk yiyeceğimi sanmıyorum." Oğlan annesinin oyuncu tavırlarına sahipti.

"Şuna da bak," dedi Ojiugo. "Amcan benden çok daha iyi bir aşçı."

Nna gözlerini yuvarladı. "Pekâlâ anneciğim, öyle diyorsan öyledir. Televizyon izleyebilir miyim? Sadece on dakika?"

"Tamam, on dakika."

Ödevlerini bitirmeleriyle Fransızca öğretmenlerinin gelmesi arasındaki yarım saatlik moladaydılar ve Ojiugo ekmeğin kenarlarını dikkate keserek reçelli sandviç hazırlıyordu. Nna televizyonu açtığında, ekranda boynunda çok sayıda iri, parlak zincir asılı bir şarkıcının şovu vardı.

"Anneciğim, uzun uzun düşündüm," dedi Nna. "Ben rapçi olmak istiyorum."

"Rapçi olamazsın Nna."

"Ama istiyorum anne."

"Rapçi olmayacaksın tatlım. Londra'ya rapçi olasınız diye gelmedik." Kahkahasını bastırarak Obinze'ye döndü. "Görüyorsun değil mi?"

Nne mutfağa geldi, elinde bir Capri-Sun vardı. "Anneciğim? Bir tane alabilir miyim lütfen?"

"Evet Nne," dedi Ojiugo ve Obinze'ye dönerek kızının söylediklerini abartılı bir İngiliz aksanıyla tekrarladı. "Anneciğim, bir tane alabilir miyim lütfen? Ne kadar havalı konuşuyor değil mi? Ha! Kızım iyi yerlere gelecek. Bütün paramızı Brentwood Koleji'ne harcamamızın ne-

deni bu." Ojiugo, Nne'nin alnına sesli bir öpücük kondurdu ve Obinze, Nne'nin alnındaki, yana kaymış bir örgüyü o rahat tavrıyla düzeltişini izlerken Ojiugo'nun hayatından tam anlamıyla memnun olduğunun farkına vardı. Nne'nin alnına bir öpücük daha kondu. "Nasılsın Oyinneya?" diye sordu annesi.

"İyiyim anneciğim."

"Yarın sana sadece sordukları dizeyle kalma, oldu mu tatlım? Devamını da getir."

"Tamam anneciğim." Nne'de yetişkinleri mutlu etmeye kararlı çocukların ciddi havası vardı.

"Yarın keman sınavı var ve nota okurken zorlanıyor," dedi Ojiugo, sanki Ojiugo o kadar çok anlattıktan sonra Obinze'nin bunu unutması mümkünmüş gibi. Geçen hafta sonu Ojiugo ve çocuklarla, çocuk sesleriyle yankılanan kiralık bir salonda düzenlenen bir doğum günü partisine gitmişti. Hintli ve Nijeryalı çocuklar etrafta koşuştururken Ojiugo kulağına hangi çocuğun matematikte iyi ama hecelemede zayıf, hangisinin Nne'nin en büyük rakibi olduğunu fısıldamıştı. Tüm zeki çocukların son sınav sonuçlarını biliyordu. Nne'nin yakın arkadaşı olan Hintli bir çocuğun son sınavdaki notunu anımsayamayınca sormak için Nne'yi yanına çağırmıştı.

"*Ahn-ahn* Ojiugo, bırak oynasın," demişti Obinze.

Şimdi Ojiugo, Nne'nin alnına üçüncü sesli öpücüğü kondurdu. "Biriciğim. Parti için hâlâ bir elbise almamız gerekiyor."

"Evet anneciğim. Kırmızı olsun, bordo değil."

"Arkadaşı, Rus bir kız parti veriyor; aynı keman öğretmenine gittiklerinden arkadaş oldular. Kızın annesiyle ilk tanıştığımda üstünde sanırım yasadışı bir şey vardı, soyu tükenmiş bir hayvanın kürkü gibi bir şey ve Rus aksanı yokmuş gibi konuşmaya, İngiliz'den daha İngiliz olmaya çalışıyordu!"

"İyi bir kadın anneciğim," dedi Nne.

"Ben iyi değil demedim ki biriciğim," dedi Ojiugo.

Nna televizyonun sesini açmıştı.

"Sesi kıs Nna," dedi Ojiugo.

"Ama anne!"

"Sesi kısmanı istiyorum! Derhal!"

"Ama hiçbir şey duyamıyorum anne!"

Oğlan televizyonun sesini kısmadı, annesi de başka bir şey söylemedi; onun yerine konuşmaya devam etmek üzere Obinze'ye döndü.

"Aksandan söz etmişken," dedi Obinze, "sence yabancı aksanı olmasa Nna böyle söz dinlemezlik yapabilir miydi?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Geçen cumartesi, Chika ve Bose çocuklarını getirdiklerinde burada Nijeryalıların, yabancı aksanları olduğu için çocuklarına fazla hoşgörü gösterdiğini düşündüm. Kurallar farklı."

"*Mba*,[1] bu aksanla ilgili değil. Nijerya'da insanlar çocuklarına saygıdan ziyade korkuyu öğretiyor. Bizden korkmalarını istemiyoruz ama bu saçmalıklarına göz yumacağımız anlamına gelmiyor. Onları cezalandırıyoruz. Oğlum saçmaladığı takdirde tokadı yiyeceğini biliyor. Onu gerçekten tokatlayacağımı biliyor."

"Kadının yeminleri aşırı geldi bana."

"Ama tutacak yeminini."[2] Ojiugo gülümsedi. "Biliyor musun, çok uzun zamandır kitap okumadım. Vaktim yok."

"Annem senin bir numaralı edebiyat eleştirmeni olacağını söylerdi."

1. (İgbo dili) Hayır. (Ç.N.)

2. William Shakespeare, *Hamlet*, III. Perde, 2. Sahne, çev. Sabahattin Eyüboğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2010. (Y.N.)

"Evet. Ağabeyinin oğlu beni hamile bırakmadan önce." Ojiugo duraksadı; hâlâ gülümsüyordu. "Şimdi her şey bu çocuklar. Nna'nın Londra Kent Koleji'ne gitmesini istiyorum. Sonra Tanrı'nın yardımıyla Marlborough'ya ya da Eton'a. Nne şimdiden notlarıyla parlıyor; onun tüm iyi okullardan burs kazanacağını biliyorum. Artık her şey onlar için."

"Bir gün büyüyecek ve seni evde bırakıp gidecekler; o zaman onlar için sadece utanç ya da öfke kaynağı olacaksın ve telefonlarına çıkmak istemeyecek ya da seni haftalarca aramayacaklar," dedi Obinze ve der demez pişman oldu. Bayağıydı söyledikleri; niyeti bu değildi. Ama Ojiugo alınmadı. Omuz silkti, "O zaman çantamı alır ve kapılarının önünde dikilirim," dedi.

Ojiugo'nun yapmış olabileceği ama yapmadığı onca şey için yas tutmaması onu şaşırtıyordu. Bu kadınlara has bir özellik miydi yoksa kişisel pişmanlıklarını gizlemeyi, yaşamlarını askıya alabilmeyi ve kendilerini çocuk bakımına adamayı öğrenmişler miydi? Ojiugo özel öğretmenler, müzik ve okullar konusunda internetteki forumları karıştırıyor ve sanki dünyanın geri kalanının da müziğin dokuz yaşındaki çocuklarda matematik becerilerini nasıl geliştirdiğiyle onun kadar ilgilenmesini bekliyormuş gibi, neler keşfettiğini Obinze'ye anlatıyordu. Ya da hangi keman öğretmeninin iyi, hangisinin para kaybı olduğuna dair telefonda saatlerce arkadaşlarıyla konuşuyordu.

Bir gün, Nna'yı piyano dersine götürmek için alelacele çıktıktan sonra Obinze'yi aradı ve gülerek, "İnanabiliyor musun, dişlerimi fırçalamayı unuttum!" dedi. Weight Watchers diyet toplantısından eve dönüp Obinze'ye ne kadar kilo verdiğini ya da aldığını söylediğinde, çantasında gizlediği Twix çikolatalarını gülerek gösterip ona da ikram ediyordu. Daha sonra bir başka kilo verme progra-

mına katıldı ve iki kez sabah toplantılarına gittikten sonra eve geldiğinde, "Artık oraya gitmeyeceğim," dedi. "Sana aklından zorun varmış gibi davranıyorlar. Hayır, dedim, hiçbir duygusal sorunum yok, lütfen, sadece yemeğin tadını seviyorum; oradaki kendini beğenmiş bir kadın kalkıp bana içimdeki bir sorunu bastırdığımı söyledi. Saçmalık. Bu beyaz kadınlar herkesin ruhsal sorunu olduğunu düşünüyor." Üniversitedeki bedeninin iki misliydi; üstelik o yıllarda kıyafetleri asla şık sayılmasa da özenilerek seçildikleri belliydi; kot pantolonlarının paçaları ayak bileklerini gösterecek şekilde katlanmış, gevşek bluzlarının bir askısı omzundan düşmüş olurdu. Şimdiyse sadece savruk bir giyim tarzı vardı. Kot pantolonları belinin üzerinde lapa gibi bir et yığınını ortaya çıkarıyor, bu da tişörtlerini, içlerinde yabancı bir madde büyüyormuş gibi biçimsizleştiriyordu.

Bazen Ojiugo'nun arkadaşları gelip çocuklarını okuldan almak için dağılana dek mutfakta otururlardı. Telefonun çalmasını beklediği o haftalar boyunca Obinze bu kadınların seslerini iyice tanıdı. Yatağına uzanarak kitap okuduğu üst kattaki küçük odasından onları açık ve net duyabiliyordu.

"Geçenlerde bir adamla tanıştım," dedi Chika. "Tatlı biri ama çok köylü. Onitsha'da büyümüş, yani nasıl taşralı bir aksanı var, tahmin edebilirsiniz. Ş'yle ç'yi karıştırıyor. Alışveriç merkezine gitmek istiyorum. Şikolata yemek istiyorum."

Güldüler.

"Her neyse, bana benimle evlenip Charles'ı evlat edinmeye gönüllü olduğunu söyledi. Gönüllüymüş! Sanki hayır işi yapacak. Gönüllü! Bir düşünsenize. Ama bu onun suçu değil; Londra'da yaşadığımızdan oluyor bunlar. Nijerya'dayken yüzüne bakmayacağım, çıkmayı düşünmeyeceğim türde bir adam bu. Londra'da insan asla kendi dengini bulamaz."

"Londra denkleştiricinin ta kendisi. Artık hepimiz Londra'dayız ve birbirimizin aynısıyız, ne saçmalık," dedi Bose.

"Gitsin de kendine Jamaikalı bir kadın bulsun," dedi Amara. Kocası onu Jamaikalı bir kadın için terk etmişti; kadından dört yaşında gizli bir çocuğu olduğu ortaya çıkmıştı ve Amara nasılsa her konuşmayı Jamaikalılara çevirmeyi başarırdı. "Bu Karayipli kadınlar erkeklerimizi elimizden alıyor, bizimkiler de onların peşinden gidecek kadar aptal. Sonra çocuk yapıyorlar ama bizim erkeklerle evlenmek istemiyorlar ha, sadece çocuk için nafaka istiyorlar. Tek işleri saçlarını ve tırnaklarını yaptırmak için erkeklerin parasını yemek."

"Evet," diye ona katıldı Bose, Chika ve Ojiugo. Bu rutin, otomatikleşmiş bir mutabakattı: Amara'nın duygusal açıdan iyi olması gerçekte neye inandıklarından daha önemliydi.

Telefon çaldı. Ojiugo telefonu yanıtladı ve arkadaşlarının yanına döndüğünde, "Bu arayan kadın çok ilginç biri," dedi. "Kızı ve Nne aynı orkestrada çalıyorlar. Onunla Nne ilk sınavına girdiği sırada karşılaştım. Bentley arabasıyla geldi; şoförü falan filan olan siyah bir kadın. Bana burada mı yaşadığımızı sordu ve ona evet dediğimde aklından ne geçtiğini biliyordum: Essex'te yaşayan biri nasıl olur da Ulusal Çocuk Orkestrası'nı hayal edebilir? Bunun üzerine belamı aramaya karar verdim ve ona kızımın Brentwood'a gittiğini söyledim; kadının yüzünü görmeliydiniz! Bizim gibi insanlar özel okullardan ve müzikten söz etmemeliyiz. Tek beklentimiz iyi bir dilbilgisi kursu olmalı. Kadına bakıp içimden gülüyordum. Sonra kadın sanki boş banka hesabımı görmüş gibi, çocukların müzik eğitiminin ne kadar pahalı olduğundan söz etmeye başladı. Bir düşünün ha! Odadaki tek siyahın kendisi olmasını isteyen siyahlardan; o yüzden başka bir siyah ona derhal

tehdit oluşturuyor. Beni şimdi sadece beşinci seviyede onur belgesi alan bir kızın Ulusal Çocuk Orkestrası'na seçilmediğini bildirmek için aradı. Sadece bu olumsuz hikâyeyi anlatmak için ne diye arasın ki?"

"İlerlemenin düşmanı!" dedi Bose.

"Jamaikalı mı?" diye sordu Amara.

"Siyah İngiliz. Aslen nereli, bilmiyorum."

"Mutlaka Jamaikalıdır," dedi Amara.

25. bölüm

Lisede Emenike'yi tarif etmek için herkes kurnaz kelimesini kullanırdı. Ona duyulan zehirli hayranlıkla yüklü bir sözcüktü kurnaz. Kurnaz Çocuk. Kurnaz Adam. Sınav soruları sızdırılmışsa, Emenike onları nasıl ele geçireceğini bilirdi. Hangi kızın kürtaj yaptırdığını, zengin öğrencilerin ailesinin hangi mülklere sahip olduğunu, hangi öğretmenlerin birbiriyle yattığını da bilirdi. Her zaman hızlı, hırçın bir tavırla konuşurdu; sanki her söylediği bir iddiaymış da sözcüklerin hızı ve kuvveti ona bir yetke kazandıracak, muhaliflerin moralini bozacakmış gibi. Bilirdi ve bilme arzusuyla doluydu. Kayode her Londra seyahatinden döndüğünde, Emenike merakla ona en yeni müzik ve filmleri sorar, sonra ayakkabılarıyla giysilerini incelerdi. "Bu marka mı? Bunun adı ne?" diye sorardı Emenike, gözleri öldürücü bir arzuyla parlayarak. Herkese babasının kendi kasabalarının *igwe*'si[1] olduğunu ve kendisini, prens konumunun baskılarından korumak için yirmi bir yaşına dek Lagos'ta amcasının yanında kalmaya gönderdiğini söylemişti. Ama bir gün okula, pantolonu dizlerinden yamalı, zayıf yüzlü, bedeni yoksulluğun

1. (İgbo dili) Geleneksel kabile yöneticileri. (Ç.N.)

ezilmişliğiyle bükülmüş yaşlı bir adam çıkıp geliverdi. Tüm oğlanlar bu adamın aslında Emenike'nin babası olduğunu öğrendiklerinde güldüler. Kahkahalar kısa sürede unutuldu, belki de kimse prenslik hikâyesine aslında tam olarak inanmadığından – ne de olsa Kayode onun arkasından her zaman Emenike Köylü Oğlan derdi. Ya da belki başka kimsenin elde edemediği bilgilere sahip olan Emenike'ye ihtiyaç duyduklarından. Obinze'yi çeken Emenike'nin bu arsızlığıydı. Emenike, "okuma"yı "ders çalışma" olarak görmeyen birkaç kişiden biriydi; böylece birlikte saatlerce kitaplar hakkında konuşur, bilgilerini paylaşır ve Scrabble oynarlardı. Arkadaşlıkları gelişti. Üniversitede Emenike, Obinze'nin annesinin evinde onunla birlikte kalırken, bazen insanlar onu bir akraba sanırdı. "Kardeşinden ne haber?" diye sorarlardı Obinze'ye. Obinze de Emenike'yle akraba olmadıklarını açıklama zahmetine girmez, "İyi," derdi. Ama Emenike hakkında bilmediği çok şey vardı; sormaması gerektiğini bildiği şeyler. Emenike sık sık okuldan haftalarca uzaklaşır, belli belirsiz "eve" gittiğini söyler ve hiç durmamacasına yurtdışında "köşeyi dönen" insanlardan söz ederdi. Kaderin yanlışlıkla onu hak ettiğinden daha düşük bir konuma koyduğuna inanan bir insanın telaşlı ve karmaşık huzursuzluğu içindeydi. Üniversitenin ikinci yılındaki grev sırasında İngiltere'ye gittiğinde, Obinze onun nasıl vize alabildiğini asla öğrenemedi. Yine de onun adına mutlu olmuştu. Emenike artık olgunlaşmıştı, hırslarıyla patlamak üzereydi ve Obinze bu vizenin onun için bir lütuf olduğunu düşündü: O hırsı nihayet serbest kalacaktı. Görünüşe göre bu çok çabuk da oldu, Emenike hep gelişme haberleri yolluyordu: Yüksek lisansı tamamlaması, imar müdürlüğündeki işi, Londra'da avukat olan bir İngiliz evliliği.

Obinze'nin İngiltere'ye geldiğinde aradığı ilk kişi Emenike'ydi.

"Zed! Sesini duymak ne güzel. Seni geri arayacağım, şimdi bir yönetim toplantısına girmek üzereyim," dedi Emenike. Obinze ikinci kez arayınca Emenike'nin sesi rahatsız edilmiş gibi geliyordu. "Heathrow'dayım. Georgina'yla bir haftalığına Brüksel'e gidiyoruz. Döndüğümde seni arayacağım. Görüşmek için sabırsızlanıyorum dostum!" Obinze'nin e-postasına yanıtı da benzerdi: *Buralara gelmene çok sevindim, görüşmeyi dört gözle bekliyorum!* Obinze budalaca Emenike'nin ona kapısını açacağını, ona yol göstereceğini düşünmüştü. Yurtdışının göz alıcı parlaklığı içinde güvenilmez kişilere dönüşen, hatta düşmanca tavırlar sergileyen arkadaşlarla akrabalara ilişkin pek çok hikâye dinlemişti. Ama ümit neden bu kadar inatçıdır; insan neden kendi sıra dışılığına, böyle şeylerin farklı arkadaşlara sahip başka insanların başına geldiğine inanma ihtiyacı hisseder? Obinze başka arkadaşlarını aradı. Nijerya'dan üniversiteden hemen sonra ayrılan Nosa onu bir metro çıkışından arabasıyla alıp bir *pub*'a götürdü; kısa sürede başka arkadaşları da geldi. El sıkışıp birbirlerinin sırtlarını sıvazladılar ve fıçı bira içtiler. Okul anılarını anlatıp gülüştüler. Mevcut yaşamları hakkında az şey söylediler. Obinze sosyal güvenlik numarası alması gerektiğini söyleyip, "Arkadaşlar, ne yapmam gerek?" diye sorduğunda hepsi de belli belirsiz başlarını salladı.

"Gözlerini açık tut dostum," dedi Chidi.

"Londra'nın merkezine daha yakın olmalısın. Essex'te her şeyden çok uzaksın," dedi Wale.

Nosa onu daha sonra metroya götürürken Obinze, "Peki sen nerede çalışıyorsun arkadaşım?" diye sordu.

"Yeraltında. Cidden telaşlı bir iş ama zamanla düzelecek," dedi Nosa. Obinze metroyu kastettiğini anlamıştı ama "yeraltı" sözcüğü aklına toprağa gömülen ve sonsuza kadar devam eden, hiçbir yerde sonlanmayan karanlık tünelleri getirdi.

"Kurnaz adamımız Emenike'ye ne dersin?" dedi Nosa, sesinde kötücül bir canlılıkla. "Durumu çok iyi, Islington'da çalışıyor ve annesi yaşında *oyinbo*[1] bir eşi var. Tam sosyete oldu ha! Sıradan insanlarla artık görüşmüyor. Bak sana o yardım edebilir."

"Çok seyahat ediyor; daha görüşemedik," dedi Obinze, ağzından çıkan sözcüklerin anlamsızlığını fark ederek.

"Kuzenin Iloba nasıl?" diye sordu Nosa. "Geçen sene onu Emeka'nın kardeşinin düğününde gördüm."

Iloba'nın artık Londra'da yaşadığını bile unutmuştu Obinze; onu en son mezuniyetten birkaç gün önce görmüştü. Iloba aslında sadece annesinin hemşerisiydi; ama yakınlıkları konusunda öyle heyecanlıydı ki kampüsteki herkes kuzen olduklarını varsaymıştı. Iloba genellikle davet edilmeyi beklemeden gülümseyerek bir sandalye çeker ve yol kenarında bir barda oturan Obinze'yle arkadaşlarına katılır ya da pazar öğleden sonraları, tam da Obinze'nin pazar öğleden sonralarının rehavetinden yorgun düştüğü bir anda kapıda beliriverirdi. Bir keresinde Obinze'yi genel çalışmalar bölümü binasının avlusunda, "Hemşeri!" diye neşeyle seslenerek durdurmuş ve annesinin doğduğu kasabadan, Obinze'nin uzaktan tanıdığı birtakım insanlarla ilgili evlilik ve ölüm haberlerini listeleyivermişti. "Udoakpuanyi birkaç hafta önce öldü. Onu tanımıyor musun? Evi tam anneninkinin yanındaydı." Obinze başını sallayıp duruma uygun sesler çıkarmış, Iloba'nın suyuna gitmişti; çünkü Iloba her zaman çok cana yakın ve şuursuzdu, hep kemikli bileklerini ortaya çıkaran fazla dar ve kısa pantolonlar giyerdi; bu yüzden ona "Zıp Zıp Iloba" lakabını takmışlardı ki bu kısa sürede "Zuba Loba" şeklinde dönüşüm geçirdi.

1. (İgbo dili) Beyaz ve Batılı insan. (Ç.N.)

Obinze telefon numarasını Nicholas'tan alıp onu aradı.

"Zed! Hemşerim! Londra'ya geleceğini bana söylememiştin!" dedi Iloba. "Annen nasıl? Ya Abaganalı kadınla evlenen amcan? Nicholas nasıl?" Iloba yalın bir mutlulukla konuşuyordu. Karanlık duygulara boğulma, karışıklık yaşama becerisinden yoksun doğan insanlar vardır; Iloba da bunlardan biriydi. Obinze böyle insanlara hem hayranlık duyar hem de onlardan sıkılırdı. Iloba'ya kendisine sosyal güvenlik numarası bulmasına yardımcı olup olamayacağını sorduğunda, karşısındakinin ses tonunda azıcık gücenme, azıcık kabalık hissetse bunu anlayışla karşılardı –ne de olsa Obinze onu sadece işi düştüğü için aramıştı– ama Iloba'nın kendisine yardım etmeye nasıl da istekli olduğunu görmek onu şaşırttı.

"Benimkini kullanmana izin verirdim ama ben de o kartla çalıştığımdan bu riskli olur," dedi Iloba.

"Nerede çalışıyorsun?"

"Londra'nın merkezinde. Güvenlik işi. Kolay değil, bu ülke kolay değil ama idare ediyoruz. Gece nöbetlerini tercih ediyorum; bana ders çalışmak için zaman kalıyor. Birkbeck'te işletme yüksek lisansı yapıyorum." Iloba duraksadı. "Zed, endişelenme, kafa kafaya veririz. Bir soruşturup sana haber vereyim."

Iloba iki hafta sonra geri arayıp birini bulduğunu söyledi. "Adı Vincent Obi. Abia eyaletinden. Bağlantıyı bir arkadaşım kurdu. Seninle yarın akşam görüşmek istiyor."

Iloba'nın dairesinde buluştular. Daireye klostrofobik bir hava hâkimdi; betonarme binalarla dolu mahallede hiç ağaç yoktu ve binanın duvarları oldukça yıpranmıştı. Her şey çok ufak, çok dar görünüyordu.

"Güzel bir daire, Zuba Loba," dedi Obinze, daire güzel olduğundan değil, Iloba'nın Londra'da bir dairesi olduğundan.

"Sana gel benimle kal derdim Zed ama iki kuzenimle oturuyorum." Iloba masaya bira şişleri ve bir kâse kızarmış *çin-çin* koydu. Bu konukseverlik Obinze'nin içinde derin bir memleket özlemini kamçıladı. Annesiyle Noel zamanı köye gittiklerinde teyzelerinin ona tabak tabak *çin-çin* ikram ettikleri günleri anımsadı.

Vincent Obi kocaman bir kot pantolon ve hırpani kabanına gömülmüş, ufak, yuvarlak bir adamdı. Tokalaşırken karşılıklı birbirlerini incelediler. Vincent'ın omuzlarına bakıp hal ve tavırlarındaki yıpranmışlığı izlerken Obinze onun sorunlarını tek başına çözmeyi çok genç yaşta öğrenmek zorunda kalmış biri olduğunu hissetti. Onun Nijerya'daki hayatını gözlerinin önüne getirdi: lisede yalınayak çocuklarla dolu devlet okulu; amcaların yardımıyla ödenmiş teknik üniversite; memleketinde, her gittiğinde aralarında dikkatle ekmek ve harçlık bölüştürmesini bekleyen bol çocuklu bir aile ve ona bağımlı bir dolu insan. Obinze kendini Vincent'ın gözlerinden gördü: tereyağıyla büyümüş ve şimdi onun yardımına ihtiyaç duyan bir akademisyen çocuğu. Başlangıçta Vincent zorlama bir İngiliz aksanıyla ve çok fazla "diil mi" diyerek konuştu.

"İş yapıyoruz diil mi? Ama ben sana yardım ediyorum. Benim sosyal güvenlik numaramı kullanabilirsin ve kazancının yüzde kırkını bana ödersin," dedi Vincent. "İş yapıyoruz diil mi? Anlaştığımız yüzdeyi almazsam seni rapor ederim."

"Kardeşim," dedi Obinze. "Bu çok fazla. Durumumu biliyorsun. Başka hiçbir şeyim yok. Biraz indirim yapamaz mısın?"

"En fazla yüzde otuz beşe inebilirim. İş yapıyoruz neticede." Bu arada Vincent'ın İngiliz aksanı gitmiş, Nijerya İngilizcesiyle konuşmaya başlamıştı. "Senin durumunda çok insan var."

Iloba İgbo dilinde konuşmaya başladı. "Vincent, kar-

deşim para biriktirip belgelerini alabilmek istiyor. Yüzde otuz beş çok fazla, *o rika, biko.*[1] Lütfen bize yardımcı olmaya çalış."

"Biliyorsun, bazısı kazandığının yarısını alıyor. Durumunu alıyorum ama hepimizin bir durumu var. Ona yardım ediyorum; ama iş yapıyoruz neticede." Vincent'ın taşralı bir İgbo dili aksanı vardı. Sosyal güvenlik kartını masaya koydu; banka hesap numarasını bir kâğıt parçasına yazmaya koyulmuştu bile. Iloba'nın cep telefonu çalmaya başladı. O akşam, alacakaranlık inerken ve gökyüzü solgun, morumsu bir renge bürünürken Obinze, Vincent oldu.

1. (İgbo dili) Tanrı aşkına, lütfen. (Ç.N.)

26. bölüm

Vincent adını alan Obinze, tuvalet kapağındaki kıvrımlı bok yığını hadisesinden sonra ajansını arayarak o işe dönmek istemediğini söyledi. Gazetelerin iş ilanlarını taradı, telefonlar açtı ve nihayet ajans ona bir başka iş önerisiyle gelene dek ümitle bekledi; bir deterjan paketleme deposundaki geniş koridorları temizleme işiydi bu. Soluk benizli ve siyah saçlı bir Brezilyalı yan binayı temizliyordu. "Ben Vincent," dedi Obinze, arka taraftaki odada karşılaştıklarında.

"Ben Dee." Duraksama. "Hayır, sen İngiliz değilsin. Telaffuz edebilirsin. Gerçek adım Duerdinhito ama İngilizler telaffuz edemediklerinden bana Dee diyorlar."

"Duerdinhito," diye tekrar etti Obinze.

"Evet!" Hoşnut bir gülümseme. Yabancı olmaktan ileri gelen ufak bir bağ. Elektrikli süpürgelerinin torbalarını boşaltırken 1996 Olimpiyatı'ndan konuştular. Obinze Nijerya'nın önce Brezilya, sonra Arjantin'i yenmesiyle böbürlendi.

"Kanu iyiydi, hakkını vermeliyim," dedi Duerdinhito. "Ama Nijerya şanslıydı."

Obinze her akşam beyaz kimyasal tozlara bürünüyordu. Kumlu artıklar kulaklarına giriyordu. Temizlik yaparken havada uçuşan tehlikeli maddelerden çekinerek

çok derin nefes almamaya özen gösteriyordu; ta ki bir gün müdürü küçülmeye gittikleri gerekçesiyle işten çıkarıldığını söyleyene dek. Ardından mutfak imalatı yapan bir şirkette başkasının yerine geçici işçi oldu; haftalarca ona "amele" diyen beyaz şoförlerin yanında oturdu; gürültüyle, baretlerle dolu sonu gelmez inşaat sahalarında yardım almadan ve takdir görmeden yüksek merdivenlere tırmanıp kereste taşıdı. Şirket aracına hâkim olan o sessizlik ve beyazların "amele" deyişinde Obinze şoförlerin nefretini hissediyordu. Bir keresinde, ayağı takılıp da topallayarak kamyona dönmek zorunda kalacak derecede sert bir şekilde yere düşünce, şoför depodaki diğer çalışanlara, "Asfaltla aynı renk olduğundan yere kapaklanıyor," dedi. Adamlar güldüler. Düşmanca tavırları canını yakıyordu ama fazla değil; onun için önemli olan saatte dört pound kazanması ve fazla mesai ücreti almasıydı; Batı Thurrock'ta yeni bir teslimat deposuna gönderildiğinde burada fazla mesai ücreti vermezler diye endişelendi.

Yeni depodaki şef, Obinze'nin kafasındaki İngiliz tiplemesine benziyordu; uzun boylu, ince yapılı, saçları kum renginde ve mavi gözlü. Ama bu adam aynı zamanda güler yüzlüydü de ve Obinze'nin hayalindeki İngiliz erkekler gülümseyen tipler değildi. Adı Roy Snell'di. Obinze'nin elini kuvvetle sıktı.

"Demek Afrikalısın Vincent?" diye sordu, Obinze'ye bir futbol sahası büyüklüğündeki, bir öncekinden kat kat büyük depoyu gezdirirken; yükleme yapılan kamyonlarla, düzleştirilip katlanarak büyük bir boş alana istiflenen karton kutularla, sağda solda konuşan adamlarla canlı ve kalabalıktı depo.

"Evet. Birmingham'da doğdum ve altı yaşımda Nijerya'ya döndüm." Bu Iloba'yla en ikna edici olduğunu düşündükleri hikâyeydi.

"Neden İngiltere'ye döndün peki? Nijerya'da durumlar ne derece kötü?"

"Burada daha iyi bir yaşam kurup kuramayacağımı merak ettim."

Roy Snell başını salladı. "Neşeli" sözcüğünün her zaman yakışacağı bir adama benziyordu. "Bugün Nigel'la çalışacaksın; en gencimizdir," dedi; zayıf görünümlü ve solgun bir vücuda, diken diken siyah saçlara ve neredeyse ışık saçan bir yüze sahip bir adamı işaret ederek. "Bence burada çalışmayı seveceksin Vinny!" Vincent'tan Vinny'ye geçmesi sadece beş dakika sürmüştü ve bunu izleyen aylarda, öğle aralarında masa tenisi oynarken Roy adamlarına, "Şu Vinny'yi bir kere yenmeliyim," diyordu. Diğerleri de kıs kıs gülüp, "Vinny," diye tekrarlıyorlardı.

Adamların her sabah gazeteleri hevesle tarayıp kocaman göğüslü bir kadın fotoğrafını görünce durmalarını ve o göğüsleri sanki çok ilginç bir makaleymiş, sanki o fotoğraf bir önceki hafta aynı sayfada çıkan bir başka fotoğrafla neredeyse aynı değilmiş gibi incelemelerini izlemek Obinze'yi eğlendiriyordu. Kamyonlarının yüklenmesini beklerken aralarında geçen konuşmalar daima araba ve futbol, en çok da kadınlar hakkındaydı; her biri doğruluğu son derece şüphe götürür ve bir gün önce, bir hafta önce anlattığına çok benzer öyküler anlatıyordu ve ne zaman donlardan söz etseler *–yavru donunu gösterdi–* Obinze daha da eğleniyordu; çünkü Nijerya İngilizcesinde don, küçük külottan ziyade paçalı şortlara verilen isimdi ve bu yetişkin kadınları üstlerine oturmayan, Obinze'nin lisede öğrenciyken giydiği şortlarla hayal etmek komikti.

Roy Snell'in sabah selamı Obinze'nin karnına inen bir yumruktu. "Vinny! İyi misin? İyi misin?" Obinze'nin adını her zaman daha yüksek ücretli açık hava işlerine yazıyor, her zaman çifte mesai sayılan hafta sonları çalışmak isteyip istemediğini soruyor, her zaman kız meselelerini irdeliyordu. Sanki Roy ona özel bir şefkat besliyordu; hem koruyucu hem de nazik bir şefkat.

"İngiltere'ye geldiğinden beri kimseyle yatmadın değil mi Vinny? Sana bir pilicin numarasını verebilirim," dedi bir gün.

"Memlekette kız arkadaşım var," dedi Obinze.

"O zaman azıcık düzüşmekten zarar gelmez, değil mi?"

Yakınlardaki birkaç adam güldü.

"Kız arkadaşımın sihirli güçleri var," dedi Obinze.

Roy bunu Obinze'nin düşündüğünden daha komik buldu. Güldükçe güldü. "Seninki cadı o zaman desene? Pekâlâ o zaman, sana düzüşmek yok. Hep Afrika'ya gitmek istemişimdir Vinny. Sanırım sen ziyaret için döndüğünde ben de izin alıp Nijerya'ya gideceğim. Sen de bana etrafı gezdirir, Nijeryalı piliçler bulursun ha Vinny? Ama cadı istemem."

"Evet, bunu yapabilirim."

"Oo, yapabileceğini biliyorum zaten! Piliçlerle ne yapılması gerektiğini bilen birine benziyorsun," dedi Roy, Obinze'nin göbeğine bir yumruk daha indirerek.

Roy, Obinze'yi sık sık Nigel'la çalışmak üzere görevlendiriyordu; ikisi de deponun en genç çalışanlarıydı. O ilk sabah Obinze diğer adamların kâğıt bardaklardan kahve içerken, panodan kimin kimle çalışacağını kontrol edip Nigel'a güldüklerini fark etti. Nigel'ın kaşları yoktu; kaşlarının olması gereken yerlerdeki soluk pembe renkli cilt lekeleri tombul yüzüne tamamlanmamış, hayaletimsi bir görünüm veriyordu.

"Barda zom oldum ve arkadaşlarım kaşlarımı kazıdı," dedi Nigel tokalaşırken, özür dilercesine.

"Kaşların uzayana dek sana düzüşmek yok dostum," diye seslendi adamlardan biri, Nigel ve Obinze nakliye aracına doğru ilerlerken. Obinze arkada çamaşır makinelerinin sağlam durmasını sağlayan kayışları iyice sıktı, sonra içeri girip teslimat adresine varan en kısa güzergâhı

belirlemek üzere haritayı incelemeye koyuldu. Nigel virajları sert manevralarla alıyor ve bugünlerde insanların nasıl da kötü araç kullandığından yakınıyordu. Bir trafik ışığında Nigel ayaklarının arkasına ittiği bir çantada duran kolonyayı alıp boynuna sıktı, sonra Obinze'ye uzattı.

"Yok, teşekkürler," dedi Obinze. Nigel omuz silkti. Birkaç gün sonra ona yine parfüm uzattı. Aracın içi parfüm kokusuyla ağırlaşıyordu; Obinze zaman zaman açık pencereden derin derin taze hava soluyordu.

"Sen daha Afrika'dan yeni geldin. Londra'yı pek gezmemişsindir değil mi?" diye sordu Nigel.

"Hayır," dedi Obinze.

Böylece, Londra'nın merkezinde erken biten teslimatlardan sonra Nigel onu nakliye aracıyla gezdirmeye başladı; ona Buckingham Sarayı'nı, Parlamento'yu, Kule Köprüsü'nü gösteriyor, bir yandan da annesinin romatizmasından, kız arkadaşı Haley'nin memelerinden bahsediyordu. Aksanı yüzünden Nigel'ın ne dediğini tam olarak anlamak zaman alıyordu; Obinze'nin daha önce birlikte çalıştığı kişilerin aksanlarından biraz daha ağırdı yalnızca; sözcükleri burup geriyor ve ağızlarından bambaşka bir şeye dönüştürerek çıkarıyorlardı. Nigel bir keresinde "erkek" dediğinde Obinze onun "elek" dediğini sandı; ne dediğini sonunda anladığında Nigel gülüp, "Sen sosyetikler gibi konuşuyorsun tabii değil mi? Afrikalı sosyetik."

İşe başladıktan birkaç ay sonra bir gün Kensington' daki bir adrese yeni bir buzdolabı teslimatının ardından Nigel mutfağa gelen yaşlıca adam için, "Gerçek bir beyefendidir o," dedi. Sesinde hayranlık, biraz da siniklik vardı. Adamın dağınık ve akşamdan kalma bir görünümü vardı; saçları karmakarışık, sabahlığının göğsü açıktı ve imalı imalı, "Kurmayı biliyorsunuz tabii," dedi, aslında bildiklerine inanmıyormuş gibi. Nigel'ın, adamın "gerçek bir beyefendi" olduğunu düşündüğü için mutfağın pisli-

ğinden yakınmaması Obinze'yi hayrete düşürdü. Ayrıca adam farklı bir aksanla konuşsaydı Nigel muhtemelen kendilerine bahşiş vermediği için ona pinti derdi.

Güney Londra'daki bir sonraki teslimat adreslerine yaklaşırlarken, Obinze ev sahibini arayıp gelmekte olduklarını bildirdikten hemen sonra Nigel birdenbire, "Hoşlandığın bir kıza ne dersin?" diye sordu.

"Ne demek istiyorsun?" dedi Obinze.

"Aslında ben Haley'yle yatmıyorum. Ondan hoşlanıyorum ama bunu ona nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum. Geçen gün evine gittim ve yanında başka bir erkek vardı." Nigel sustu. Obinze yüzündeki ifadesizliği korumaya çalıştı. "Kızlarla nasıl konuşulacağını biliyor gibisin dostum," diye ekledi Nigel.

"Sadece ondan hoşlandığını söyle," dedi Obinze. Bir yandan da Nigel'ın depodaki diğer adamlarla konuşurken Haley'yle yattığına, bir keresinde Haley tatildeyken onun arkadaşlarından biriyle yattığına dair öyküleri nasıl fütursuzca anlattığını düşünüyordu. "Oyun oynama, lafı uzatma. Sadece şunu söyle: Bak, senden hoşlanıyorum ve seni çok güzel buluyorum."

Nigel yaralı bir ifadeyle ona baktı. Sanki Obinze'nin kadınlarla ilişkiler konusunda becerikli olduğuna kendisini çok inandırmıştı da ondan bir bilgelik bekliyordu; o sırada bulaşık makinesini servis arabasına bindirmiş, evin kapısına götürmekte olan Obinze beklentisini karşılayabilmeyi dilerdi. Kapıyı Hintli bir kadın açtı; onlara çay ikram eden iriyarı, nazik bir ev hanımı. Pek çok kişi onlara çay ya da su ikram ediyordu. Bir keresinde, üzgün görünümlü bir kadın Obinze'ye ufak bir kavanoz ev yapımı reçel vermek isteyince Obinze tereddüt etmişti; ama hayır demesi halinde kadının ne kadar derin bir mutsuzluğa kapılacağını hissettiğinden reçeli alıp eve götürmüştü; o zamandan beri dolapta, kapağı açılmamış şekilde duruyordu.

"Teşekkür ederim, teşekkür ederim," dedi Hint kadın, Obinze ve Nigel yeni bulaşık makinesini kurup eskisini götürürken.

Kapıda Nigel'a bahşiş verdi. Nigel bahşişlerini Obinze'yle yarı yarıya paylaşan tek şoförd ü; diğerleri paylaşmak akıllarına gelmemiş gibi davranıyorlardı. Bir keresinde, Obinze başka bir şoförle çalışırken, yaşlı bir Jamaikalı kadın şoförün görmediği bir anda cebine on pound sıkıştırıp, "Teşekkürler kardeşim," demişti ve Obinze'nin içinden Nsukka'daki annesini arayıp bunu anlatmak geçmişti.

27. bölüm

Obinze kitapçının kafeteryasına girip kahve ve yabanmersinli çörek aldığı sırada Londra'ya hüzünlü bir akşam alacası çöküyordu. Ayaklarının tabanları tatlı tatlı sızlıyordu. Hava çok soğuk değildi; Nicholas'tan aldığı ve içinde terlediği yünlü montu sandalyesinin arkasına asmıştı. Bu kendine haftalık armağanıydı: Kitapçıya gidip pahalı kahvelerden alıyor, bedavaya olabildiğince çok kitap okuyor ve tekrar Obinze oluyordu. Bazen bir teslimattan sonra kendisini Londra'nın merkezinde bırakmalarını istiyor, bir süre dolaştıktan sonra bir kitapçıya giriyor, insan gruplarından uzakta bir köşeye çöküyordu. Çağdaş Amerikan edebiyatı okuyordu çünkü arzularını yansıtan, somutlaştıran bir şeyler, kendini bir parçası olarak düşlediği Amerika'nın bir hayalini bulmayı umuyordu. Amerika'da günlük yaşamın neye benzediğini, insanların neler yediğini, onları neyin tükettiğini, neyin utandırdığını, neyin cezbettiğini bilmek istiyor ama roman üzerine roman okuyup düş kırıklığına uğruyordu: Hiçbiri ciddi, ağırbaşlı, önemli değildi, çoğu ironik bir hiçliğe dönüşüyordu. Amerikan gazeteleriyle dergilerini okuyor, İngiliz gazetelerineyse sadece göz atıyordu; çünkü hepsinde göçmenlikle ilgili gitgide daha çok yazı yayımlanıyor, her biri göğsünün panikle sıkışmasına neden oluyor-

du. *Okullar İltica Arayışındakilerle Dolup Taşıyor.* Hâlâ birini bulamamıştı. Bir arkadaşının uzaktan arkadaşı olan iki Nijeryalı adamla tanışmıştı; Doğu Avrupalı bir kadın tanıdıklarını söylemişlerdi ve Obinze onlara yüz pound ödemişti. Şimdiyse telefonlarına yanıt vermiyorlardı, cep telefonları doğrudan telesekretere düşüyordu. Çöreğinin yarısını yemişti. Kafeteryanın ne kadar çabuk dolduğunu fark etmemişti bile. Rahattı, hatta keyifliydi; bir kadınla küçük oğlu yanına oturup oturamayacaklarını sordukları sırada bir dergiye gömülmüştü. Esmer tenli ve siyah saçlıydılar. Obinze onların Bangladeş ya da Sri Lankalı olduklarını düşündü.

"Elbette," dedi ve onların kullanacağı kısımda olmadıkları halde masadaki kitap ve dergi yığınını yana kaydırdı. Çocuk sekiz-dokuz yaşlarında görünüyordu; Miki Fare desenli bir kazak giymişti ve elinde mavi bir Game Boy vardı. Kadının burnunda hızma vardı; başını sağa sola salladıkça ışıldayan, cama benzer bir şey. Obinze'ye dergileri için yeterince yer kalıp kalmadığını sordu, isterse sandalyesini biraz çekebileceğini söyledi. Sonra oğluna, belli ki Obinze'ye yönelik bir gülümsemeyle, şeker paketlerinin yanındaki ince tahta çubukların karıştırmak için mi kullanıldığından hiç emin olamadığını söyledi.

"Ben bebek değilim!" dedi oğlu, annesi kekini dilimlemek istediğinde.

"Senin için daha kolay olacağını düşünmüştüm."

Obinze kafasını kaldırdı ve kadının oğluyla konuştuğunu ama gözlerinde arzulu bir ifadeyle kendisini izlediğini gördü. Tesadüfen bir yabancıyla tanışma ona hayattaki olasılıklarla, bu karşılaşmanın onu götürebileceği diğer yollarla ilgili ümit verdi.

Çocuğun merak dolu, sevimli bir yüzü vardı. "Londra'da mı yaşıyorsun?" diye sordu Obinze'ye.

"Evet," dedi Obinze ama hikâyesini, yani Londra'da görünmez bir şekilde, varlığı silinmiş bir kurşunkalem

deseniymiş gibi yaşadığını anlatmadı; ne zaman bir polis ya da üniformalı birini, biraz yetkiliye benzeyen birini görse koşarak kaçmak istiyordu.

"Babası geçen sene öldü," dedi kadın sesini alçaltarak. "Bu onsuz Londra'da ilk tatilimiz. Her yıl Noel'den önce birlikte gelirdik." Kadın konuşurken sürekli başını salladı; oğlan, Obinze'nin bunu bilmesini istemiyormuş gibi kızgınlıkla bakıyordu.

"Üzgünüm," dedi Obinze.

"Tate'e gittik," dedi oğlan.

"Hoşuna gitti mi?" diye sordu Obinze.

Oğlan kaşlarını çattı. "Sıkıcıydı."

Annesi ayağa kalktı. "Gitmemiz lazım. Bir oyun izleyeceğiz." Oğluna dönüp ekledi: "Oyuna yanında o Game Boy'la giremeyeceğini biliyorsun."

Çocuk annesini yok sayarak Obinze'ye, "Hoşça kal," dedi ve kapıya döndü. Anne, Obinze'ye öncekinden de arzulu bir ifadeyle uzun uzun baktı. Belki de kocasını yürekten sevmişti ve bu, birini ilk defa çekici bulması onu irkilten bir uyanıştı. Obinze, anne oğulun gidişini izledi; ayağa kalkıp iletişim bilgilerini istemeli mi, diye düşündü ama bunu yapamayacağını biliyordu. Kadında aşkı düşünmesine neden olan bir şey vardı ve her zamanki gibi aşkı düşündüğünde aklına Ifemelu geldi. Sonra birdenbire bedenini cinsel bir heyecan sardı. Bir şehvet dalgası. Birini düzmek istiyordu. Tendai'ye mesaj atacaktı. Nosa'nın onu götürdüğü bir partide tanışmışlardı ve gece kızın yatağında son bulmuştu. Zeki ve geniş kalçalı, Zimbabveli Tendai küvette uzun uzun yıkanmaktan hoşlanıyordu. Obinze ilk kez dairesini temizleyip *jollof* pilavı pişirdiğinde Tendai ona şaşkın şaşkın bakakalmıştı. Bir erkeğin ona iyi davranması onun için öyle sıra dışı bir durumdu ki kaygıyla ve gözlerinde imalı bir ifadeyle uzun uzun Obinze'yi izlemişti; nefesini tutmuş, genç adamın

içindeki istismarcının ortaya çıkmasını bekliyormuş gibi. Obinze'nin resmî belgelerinin olmadığını biliyordu. "Yoksa sen bilgiişlemde çalışıp BMW kullanan Nijeryalılardan olurdun," demişti. Kızın İngiltere'de oturma izni vardı, pasaportunu da bir yıl içinde alacaktı; Obinze'ye yardımcı olmak isteyebileceğini ima etti. Ama Obinze belgeler için onunla evlenip ilişkilerini karmaşıklaştırmak istemiyordu; bir sabah kızcağız bu evliliğin kesinlikle belgeler uğruna yapılmadığına inanmış bir halde uyanabilirdi.

Kitapçıdan ayrılmadan önce Tendai'ye mesaj attı: *Evde misin? Sana uğramayı düşünüyordum.* Metroya yürürken dondurucu bir yağmur çiseliyor, minik damlalar montuna çarpıyordu; metroya vardığında da merdivenlerde ne kadar çok balgam olduğu dikkatini çekti. İnsanlar yere tükürmek için neden istasyondan çıkmayı beklemiyorlardı? Gürültülü trendeki lekeli koltuklardan birine, akşam gazetesini okuyan bir kadının karşısına geçti. *Evde İngilizce konuşun, diyor Blunkett göçmenlere.* Kadının okuduğu makaleyi zihninde canlandırdı. Gazetelerde bu tür pek çok yazı yayımlanıyor, hepsi de tamamen radyo ve televizyon haberlerini, hatta depoda çalışan bazı adamların konuşmalarını andırıyordu. Britanya Adaları üzerinde esen rüzgâr ilticacı korkusuyla doluydu, herkesin içinde kötü bir şeyler olacağına dair bir panik doğuruyordu; bu yüzden makaleler basit ve kesin bir dille yazılıp okunuyordu, yazarlar bugünün geçmişle hiçbir bağlantısının bulunmadığı bir dünyada yaşıyormuş ve bunun, İngiltere'ye, İngiltere'nin yarattığı ülkelerden siyah ve kahverengi tenli insanların akın etmesinin tarihin olağan akışının bir parçası olduğunu akıl edemiyormuş gibi. Yine de Obinze onları anlıyordu. Tarihin bu şekilde reddedilmesi rahatlatıcı olmalıydı. Kadın gazetesini indirip Obinze'ye baktı. Tel tel kahverengi saçları ve katı, kuşkuyla bakan gözleri vardı. Obinze ne düşündüğünü

merak etti. Onun da halihazırda kalabalık olan adayı daha da sıkış tepiş hale getiren o yasadışı göçmenlerden biri olduğunu mu düşünüyordu? Daha sonra, Essex'e giden trende, etrafındaki herkesin Nijeryalı olduğunu fark etti; vagonu Yoruba ve İngilizceyle karışık melez dilde yapılan gürültülü konuşmalar dolduruyordu; bir an için bu sahnede beyaz olmayan ırkın yarattığı pervasız yabancılığı metrodaki beyaz kadının kuşkulu gözlerinden gördü. Yeniden Sri Lankalı ya da Bangladeşli kadını ve kadının içinden yeni yeni çıkmakta olduğu hüznün gölgesini, annesini ve Ifemelu'yu, kendisi için düşlemiş olduğu yaşamı ve o sırada sürdüğü, çalışıp okuyarak, panikle ve ümitle geçen yaşamı düşündü. Kendini hiç bu kadar yanız hissetmemişti.

28. bölüm

Yaz başında bir sabah, havada insanı ferahlatan bir sıcaklık, Obinze depoya girdi ve içeri adım atar atmaz bir terslik olduğunu hissetti. Adamlar onunla göz teması kurmuyor, olağandışı bir gerginlikle hareket ediyorlardı; Nigel da Obinze'yi görünce hızlı, fazla hızlı bir şekilde tuvalete yönelmişti. Biliyorlardı. Birisi anlamış olmalıydı. İlticacıların Ulusal Sağlık Hizmetleri'nin kasasını boşalttığına dair manşetleri okumuşlardı, kalabalık adayı daha da kalabalıklaştıran insan sürülerini biliyorlardı; şimdi de bu lanet sürüden biri olduğunu, kendine ait olmayan bir isimle çalıştığını öğrenmişlerdi. Roy Snell neredeydi peki? Polisi aramaya mı gitmişti? Böyle durumlarda polis mi aranırdı? Obinze yakalanıp sınır dışı edilen kişilerle ilgili hikâyelerin ayrıntılarını anımsamaya çalıştı ama beyni uyuşmuştu. Kendini çıplak hissediyordu. Arkasını dönüp kaçmak istiyordu ama bedeni iradesine karşı hareket ediyor, yükleme alanına doğru ilerliyordu. Sonra hemen arkasında bir hareket hissetti; hızlı, şiddetli ve çok yakın bir devinimdi bu; daha arkasını dönmeye fırsat bulamadan kafasına kâğıttan bir şapka geçirilmişti bile. Karşısında Nigel'ı ve yanı başında sırıtan birkaç kişiyi buldu.

"İyi ki doğdun, Vinny!" dedi hepsi birlikte.

Obinze donakaldı; o an beyninin bütünüyle boşalmış olması onu dehşete düşürmüştü. Sonra ne olduğunu anladı. O gün Vincent'ın doğum günüydü. Adamlar bunu Roy'dan öğrenmiş olmalıydılar. Kendisi bile Vincent'ın doğum gününü anımsaması gerektiğini düşünememişti.

"Oh!" diyebildi; rahatlama hissiyle midesi bulanıyordu.

Nigel onu kafeteryaya çağırdı; tüm çalışma arkadaşları orada toplanıyor ve Obinze aralarına katıldığında, Jamaikalı Patrick hariç hepsi beyaz olan bu adamlar, Obinze'nin yalandan doğum gününü kutlamak için kendi paralarıyla satın alıp getirdikleri kekleri ve kolaları elden ele dolaştırıyorlardı. Bunun farkına varmak gözlerini yaşlarla doldurdu: Kendini güvende hissetti.

O akşam Vincent onu aradı; Obinze biraz şaşırdı çünkü Vincent onu sadece bir kez, o da aylar önce, banka değiştirdiğinde yeni hesap bilgilerini vermek için aramıştı. Obinze, Vincent'ın doğum gününü kutlaması gerekip gerekmediğini ve bu telefon görüşmesinin aslında Vincent'ın doğum günüyle bir alakası olup olmadığını merak ediyordu.

"Vincent, *kedu*?" dedi.

"Zam istiyorum."

Vincent bunu bir filmden mi öğrenmişti? "Zam istiyorum" kulağa yapmacık ve komik geliyordu. "Yüzde kırk beş istiyorum. Şimdilerde daha çok çalıştığın biliyorum."

"Vincent, *ahn-ahn*! Ben ne kadar kazanıyorum ki? Şu evlilik işini halletmek için para biriktirdiğimi biliyorsun."

"Yüzde kırk beş," dedi Vincent ve telefonu kapattı.

Obinze bu talebini yok saymaya karar verdi. Vincent gibileri tanıyordu; bunlar ne kadar elde edebileceklerini görmek için karşısındakini zorlar, sonra geri çekilirlerdi. Obinze onu geri arayıp pazarlık etmeye kalkarsa

bu Vincent'a daha fazla talepte bulunma cesareti verirdi. Vincent, her hafta bankasına girip hesabına yatırdığı parayı tamamen kaybetmeyi göze alamazdı. Böylece bir hafta sonra şoförlerin ve kamyonların sabah telaşının ortasında Roy, "Vinny, ofisime uğrayıver," dediğinde, Obinze'nin aklına hiçbir şey gelmedi. Roy'un masasında iri memeli bir kadın fotoğrafı açık kalacak şekilde katlanmış bir gazete duruyordu. Roy kahve kupasını yavaşça gazetenin üzerine bıraktı. Rahatsız görünüyor, doğrudan Obinze'ye bakmıyordu.

"Dün biri aradı. Senin, olduğunu söylediğin kişi olmadığını söyledi, kaçak çalıştığını ve bir İngiliz vatandaşının ismini kullandığını." Bir sessizlik oldu. Obinze şaşkınlıktan donakalmıştı. Roy kahvesini yeniden eline aldı. "Yarın pasaportunu getir de bunu açığa kavuşturalım, tamam mı?"

Obinze aklına gelen ilk şeyi mırıldandı. "Tamam. Yarın pasaportumu getiririm." Ofisten dışarı çıktığında birkaç dakika önce içerideyken hissettiklerini asla anımsamayacağını biliyordu. Roy pasaportunu getirmesini isteyerek işten ayrılma sürecini kolaylaştırmaya mı çalışıyordu, yoksa gerçekten arayan kişinin yanıldığına mı inanıyordu? Gerçek değilse kim bu konuda böyle bir telefon açardı ki? Obinze günün kalan kısmında normal görünmek, içinde büyüyen öfkeyi dizginlemek için hayatında yapmadığı kadar büyük bir çaba sarf etti. Onu çileden çıkaran, Vincent'ın onun üzerinde güce sahip olması değil, bu gücü uygularken sergilediği pervasızlıktı. Gece depodan son kez ayrıldı; Nigel'a ve Roy'a gerçek ismini söylemeyi her şeyden çok isteyerek.

Birkaç yıl sonra Lagos'ta, Şef ondan kendisine genel müdürü olarak tanıtabileceği beyaz bir adam bulmasını istediğinde Obinze, Nigel'ı aradı. Cep telefonu numarası değişmemişti.

"Benim, Vinny."

"Vincent! İyi misin dostum?"

"İyiyim, sen nasılsın?" dedi Obinze. Sonra, "Vincent benim gerçek adım değil Nigel. Adım Obinze. Sana Nijerya'dan bir iş teklif ediyorum," dedi.

29. bölüm

Angolalılar Obinze'ye işlerin nasıl "azaldı"ğını ya da daha "zorlaştı"ğını anlattılar; bunlar her yeni para taleplerini açıklamak için kullandıkları muğlak sözcüklerdi.

"Böyle anlaşmamıştık," diyordu Obinze ya da, "Şu an üzerimde başka nakit yok," onlar da, "Her şey pahalılaştı," diye yanıt veriyorlardı; Obinze ses tonlarından bunu söylerken nasıl omuz silktiklerini de gözünün önüne getirebiliyordu. Bir sessizlik oluyor, telefonda kimsenin konuşmadığı o zaman diliminden Obinze bunun Angolalıların değil, kendi sorunu olduğunu anlıyordu. Sonunda, "Cuma öderim," diye kapatıyordu.

Cleotilde'ın nazik ve anlayışlı tavrı onu yatıştırıyordu. Obinze'ye, "Pasaportum onlarda," dedi ve Obinze bunu biraz kötücül buldu; sanki rehin alınmıştı.

"Öyle olmasa, kendi kendimize yapabilirdik," diye ekledi Cleotilde. Ama Obinze bu işi Cleotilde'la kendi kendine yapmak istemiyordu. Bu evlilik çok önemliydi ve her şeyin yolunda gitmesi için Angolalıların uzmanlığına, deneyimine gereksinimi vardı. Nicholas ona önceden bir miktar borç vermişti zaten; Obinze bu borcu gönülsüzce istemişti çünkü Nicholas'ın gülümsemeyen gözlerinde onu yargıladığını görebiliyordu; Obinze'nin yumuşak ve şımarık olduğunu, pek çok kişinin kendile-

rine borç verecek bir kuzeninin olmadığını düşünüyordu sanki. Obinze'nin borç isteyebileceği diğer tek kişi Emenike'ydi. Son konuştuklarında Emenike ona, "West End'deki oyunu gördün mü bilmiyorum ama Georgina'yla ben yeni izledik ve bayıldık," demişti; teslimatçı olan, delice para biriktirmeye çalışan ve göçmenlik dertlerine gömülmüş Obinze'nin West End'deki oyunu düşünecek hali olabilirmiş gibi. Emenike'nin duyarsızlığı onu üzmüştü; çünkü bu Obinze'ye ve onun şu anki koşullarına yönelik bir ciddiyetsizliğe, daha kötüsü, ilgisizliğe işaret ediyordu. Emenike'yi aradı ve çok hızlı konuşarak, sözcükleri ağzından adeta ittirerek beş yüz pounda ihtiyacı olduğunu ve en kısa sürede, yeni bir iş bulur bulmaz borcunu ödeyeceğini söyledi; sonra yavaşlayarak Emenike'ye Angolalılardan, nihayet evlenmeye ne kadar yaklaştığından ama planlanmamış çok fazla ek masrafla karşılaştığından söz etti.

"Hiç sorun değil. Cuma günü buluşalım," dedi Emenike.

Şimdi, loş restoranda Obinze'nin karşısında oturuyordu; ceketini çıkarmış, üzerindeki kusursuz görünümlü, sütlü kahverengi kaşmir kazağı ortaya çıkmıştı. Artık yurtdışında yaşayan çoğu arkadaşının aksine Emenike kilo almamıştı; Obinze'nin onu Nsukka'da son gördüğü halinden çok da farklı değildi.

"Dostum, Zed, iyi görünüyorsun!" dedi, kelimeleri samimiyetsizlik yüklüydü. Obinze kuzeninden ödünç aldığı kıyafetler içinde, stresten çökmüş omuzlarıyla kuşkusuz iyi görünmüyordu. "*Abeg*,[1] seninle görüşmeye vakit ayıramadığım için özür dilerim. Çılgın bir iş tempom var, üstüne üstlük çok da seyahat ettik. Gelip bizimle kalmanı

1. (Nijerya İngilizcesi) Lütfen. (Y.N.)

önerebilirdim ama bu tek başıma alabileceğim bir karar değil. Georgina bunu anlamaz. Biliyorsun bu *oyinbo*'lar bizim gibi davranmıyor." Dudakları, dudak büker gibi kıvrıldı. Karısıyla dalga geçiyordu ama Emenike'nin sesindeki sessiz hayranlık tonundan Obinze onun alay ettiği şeyi elinde olmadan kendinden üstün gördüğünü ve ona saygı duyduğunu anladı. Obinze, Kayode'nin lisedeyken Emenike hakkında sık sık şöyle dediğini hatırlıyordu: İstediği kadar kitap okusun, kanında yine de köylülük var.

"Amerika'dan yeni döndük. Dostum, Amerika'ya gitmelisin. Dünyada böyle bir başka ülke yok. Denver'a uçtuk, ardından arabaya Wyoming'e gittik. Georgina oldukça ağır bir davayı yeni bitirmişti; anımsadın mı, sana Hong Kong'a gittiğim sırada bahsetmiştim? Georgina iş için oradaydı, ben de uzun bir hafta sonu için gitmiştim. Düşündüm ki, Amerika'ya gitmeliyiz, Georgina'nın tatile ihtiyacı vardı." Emenike'nin telefonu bipledi. Telefonu çıkardı, ekrana göz attı ve yüzünü buruşturdu; gelen mesajın neyle ilgili olduğunun sorulmasını bekler gibiydi ama Obinze bir şey sormadı. Obinze yorgundu; ikisinin aynı anda çalışıyor olmasının taşıyacağı riske karşın Iloba ona kendi sosyal güvenlik numarasını vermişti ama Obinze'nin şimdiye kadar gittiği tüm iş bulma ajansları kartın yanı sıra pasaportunu da istemişti. Biranın tadı yavandı; tek isteği Emenike'nin ona parayı bir an önce vermesiydi. Ama Emenike akışkan ve kendinden emin hareket ederek, çeşitli jestler eşliğinde konuşmaya devam ediyor, hâlâ başkalarının asla bilmeyeceği şeylere vâkıf olduklarına inananların hal ve tavırlarını sergiliyordu. Yine de onda, Obinze'nin adlandırmakta zorlandığı bir değişiklik vardı. Emenike sık sık hikâyesine, "Bu ülkeyle ilgili bilmen gereken şey şudur," şeklinde giriş yaparak uzun uzun konuştu. Obinze'nin aklı Cleotilde'a kaydı. Angolalılar, şüphe uyandırmamak için kız tarafından en

az iki kişinin New Castle'a gelmesi gerektiğini söylemişti ama Cleotilde önceki gün Obinze'yi arayıp sadece bir arkadaşını getirmeyi önermişti; böylece Obinze iki ekstra kişinin otel ve uçak masraflarını karşılamaktan kurtulacaktı. Obinze bunu çok tatlı buldu ama diğer iki kişiyi her halükârda getirmesini söyledi; işi şansa bırakmaya niyeti yoktu.

Emenike işte yaşadığı bir olaydan bahsediyordu. "Toplantıya aslında ilk ben gittim, dosyalarımı tuttum, sonra tuvalete gittim ve döndüğümde aptal bir *oyinbo* bana, Bakıyorum da Afrika saatiyle çalışıyorsun, dedi. Ne yaptım biliyor musun? Adama ağzının payını verdim. O zamandan beri de beni bir şeyler içmeye davet eden e-postalar gönderip duruyor. Ne içecekmişiz!" Emenike birasından bir yudum aldı. Bu üçüncü birasıydı; iyice gevşemiş, bağırarak konuşmaya başlamıştı. İşyeriyle ilgili anlattığı tüm hikâyeler aynı şekilde ilerliyordu: Önce biri onu hafife alıyor ya da aşağılıyordu, sonra Emenike son noktayı koyduğu zekice bir söz ya da hareketle muzaffer çıkıyordu.

"Naija'yı[1] özledim. Çok uzun zaman oldu ama evi ziyaret edecek zamanım hiç olmadı. Hem zaten Georgina da Nijerya seyahatini kaldıramaz!" dedi Emenike ve güldü. Memleketine vahşi bir orman, kendisine de bu ormanın rehberi rolünü biçmişti.

"Bir bira daha?" diye sordu Emenike.

Obinze başını salladı. Arkalarındaki masaya geçmek isteyen bir adam Emenike'nin sandalyesinde asılı duran ceketine sürtünerek ceketi yere düşürdü.

"Hah, şu herife bak! Aquascutum'umu mahvedecek. Bu Georgina'nın son doğum günümdeki hediyesiydi," de-

1. Nijeryalıların Nijerya için kullandığı, sevgi ve saygı yüklü ad. (Ç.N.)

di Emenike, ceketi tekrar sandalyesinin arkasına asarak. Obinze bu markayı bilmiyordu ama Emenike'nin yüzündeki havalı sırıtıştan etkilenmiş olması gerektiğini anladı.

"Bir bira daha istemediğine emin misin?" diye sordu Emenike, garson kızı çağırmak için etrafına bakınarak. "Beni görmezden geliyor. Başlangıçta ne kadar kaba olduğunu fark ettin mi? Bu Doğu Avrupalılar siyahlara hizmet etmeyi hiç sevmiyor."

Garson kız siparişini aldıktan sonra Emenike cebinden bir zarf çıkardı. "Al dostum. Beş yüz pound istedin, biliyorum ama burada bin pound var. Saymak ister misin?"

Saymak mı? diyecekti Obinze neredeyse ama sözcükler ağzından çıkmadı. Nijerya'da biri size para verdiğinde avucunuza sıkıştırır, yumruklar kapanır, gözlerini sizin gözlerinizden kaçırırdı, heyecanla ettiğiniz teşekküre –teşekkürünüz heyecanlı olmalıydı– karşılık elini boş ver dercesine sallardı ve parayı saymazdınız; hatta kimi kez yalnız kalana dek paraya bakmazdınız bile. Oysa şimdi Emenike ondan parayı saymasını istiyordu. Obinze de öyle yaptı, yavaş yavaş, itinayla, her bir banknotu bir elinden ötekine geçirerek saydı parayı; bir yandan da Emenike'nin tüm o lise ve üniversitede yılları boyunca kendisinden nefret edip etmediğini merak etti. O, Kayode ve diğerlerinin yaptığı gibi Emenike'yle alay etmemişti ama Emenike'yi savunmamıştı da. Belki de Emenike onun bu tarafsızlığına içerlemişti.

"Teşekkürler dostum," dedi Obinze. Tabii ki bin pound saymıştı. Emenike elli poundluk bir banknotun restorana gelirken düşebileceğini mi düşünmüştü?

"Bu borç değil, ha," dedi Emenike ve sandalyesine yaslanarak gülümsedi.

"Teşekkürler dostum," dedi Obinze. Her şeye karşın minnettar ve rahatlamış hissetti kendini. Düğünden ön-

ce hâlâ yapılması gereken bu kadar çok ödeme olması onu endişelendirmişti; rahatlatmanın bedeli bu nakit armağanı sayarken Emenike'nin onu güç dolu bir bakışla izlemesi bile, buna değerdi.

Emenike'nin telefonu çaldı. Çağrıyı yanıtlamadan önce, "Georgina," dedi sevinçle. Karşısında Obinze var diye biraz yüksek sesle konuşuyordu. "Onu bu kadar uzun süre sonra görmek harika." Sonra, sessizliğin ardından, "Tabii ki sevgilim, yapalım."

Telefonu kapattı ve Obinze'ye, "Georgina yarım saate kadar bizimle buluşmak istiyor. Birlikte akşam yemeği yiyelim, diyor. Sana uyar mı?"

Obinze omuz silkti. "Yemeğe asla hayır demem."

Georgina'nın gelmeden hemen önce Emenike sesini alçaltıp Obinze'ye, "Georgina'ya bu evlilik meselesinden söz etme," dedi.

Obinze, Emenike'nin anlattıklarından Georgina'yı kırılgan, masum, başarılı ama dünyadaki kötülükleri tam tanımayan bir avukat olarak hayal etmişti; ama kadın geldiğinde, ona yetkin bir hava veren köşeli büyük suratına ve iri bedenine, kısacık kesilmiş kahverengi saçlarına bakan Obinze derhal onun açıksözlü, bilgili, hatta iyice görüp geçirmiş bir kadın olduğunu gözlemledi. Müvekkillerinin kadının becerilerine ânında güvendiklerini hayal etti. Georgina desteklediği hayır kuruluşlarının maddi durumunu kontrol edecek türde bir kadındı. Bu kadın Nijerya seyahatini hayli hayli kaldırırdı. Emenike onu neden bahtsız bir İngiliz gülü gibi resmetmişti ki? Kadın dudaklarını Emenike'ninkilere bastırdı, sonra dönüp Obinze'nin elini sıktı.

"Özellikle canının çektiği bir şey var mı?" diye sordu Obinze'ye, kahverengi süet montunun düğmelerini açarken. "Yakınlarda güzel bir Hint lokantası var."

"Ah, orası biraz salaş," dedi Emenike. Değişmişti. Sesi alışılmadık bir tona bürünmüş, konuşma hızı düşmüş,

tüm beden enerjisi büyük oranda azalmıştı. "Kensington' daki o yeni yere gidebiliriz, çok uzak değil."

"Tatlım, Obinze'nin orayı pek ilginç bulacağını sanmam," dedi Georgina.

"Ah, bence sevecektir," dedi Emenike. Kişisel tatmin; Emenike'deki değişiklik buydu. İngiliz bir kadınla evliydi, İngiliz evinde yaşıyordu, İngiliz şirketinde çalışıyordu, İngiliz pasaportuyla seyahat ediyordu, "egzersiz" dediğinde fizikselden ziyade zihinsel bir aktiviteyi kastediyordu. Bu hayatı arzulamış, aynı zamanda ona sahip olacağına asla tam inanmamıştı. Şimdi kişisel tatminle kasım kasım kasılıyordu. Doyum noktasına ulaşmıştı. Kensington'daki restoranda masada bir mum yanıyor ve garson olmak için fazla uzun ve yakışıklı olan sarışın adam minik kâselerde yeşil jöleye benzer bir şey ikram ediyordu.

"Limonlu ve kekikli aperitifimiz, şefimizin ikramı," dedi garson.

"Harika," dedi Emenike, hemen yeni yaşamının ritüellerinden birine gömülerek: Kaşlarını çatıp tam anlamıyla odaklandı ve madensuyunu yudumlarken menüyü incelemeye koyuldu. Georgina'yla başlangıç seçeneklerini tartıştılar. Garsonu çağırıp soru sordular. Emenike'nin bu *fine dining* törenine başlamayı nasıl ciddiye aldığını görmek Obinze'yi çok şaşırttı çünkü garson, on üç pound karşılığında üç parça incecik ota benzer bir şey getirdiğinde Emenike ellerini keyifle ovuşturmuştu. Obinze'nin sipariş ettiği hamburger dört parça halinde, kocaman bir martini bardağının içinde servis edildi. Georgina'nın siparişi, üzerinde sapsarı bir yumurtayla kırmızı çiğ biftek yığını geldiğinde Obinze öğürmemek için bakışlarını yemek süresince kadının tabağından kaçırdı.

Çoğunlukla Emenike konuştu; Georgina'ya okulda birlikte geçirdikleri zamanlardan söz etti ve Obinze'ye konuşması için hemen hiç fırsat tanımadı. Anlattığı hi-

kâyelerde o ve Obinze başlarını müthiş dertlere sokan popüler, belalı gençlerdi. Obinze, Georgina'yı izliyor ve onun Emenike'den ne kadar büyük olduğunu yeni yeni fark ediyordu. En az sekiz yaş vardı aralarında. Kadının erkeksi yüz hatları sık sık kısa tebessümlerle yumuşuyordu ama genellikle düşünceli tebessümlerdi bunlar; doğal bir kuşkucunun gülümseyişi; Obinze, kadının Emenike'nin hikâyelerine ne kadar inandığını, aşkın onu ne kadar aptala çevirdiğini merak etti.

"Yarın akşam yemek daveti veriyoruz, Obinze," dedi Georgina. "Sen de gelmelisin."

"Evet, söylemeyi unuttum," dedi Emenike.

"Kesinlikle gelmelisin. Birkaç arkadaşımız daha gelecek, bence onlarla tanışmak hoşuna gider," dedi Georgina.

"Çok isterim," dedi Obinze.

Obinze iyi muhafaza edilmiş birkaç basamağı çıkıp yeşil renkli sokak kapısına vardığında, Islington'daki teraslı evi fırında pişen yemeğin kokusu sarmıştı. Onu Emenike karşıladı. "Zed! Erkencisin, biz de mutfaktaki işleri bitirmek üzereyiz. Diğerleri gelen dek benim çalışma odamda oturabilirsin." Emenike, Obinze'yi üst kata çıkarıp çalışma odasına götürdü; temiz, aydınlık bir odaydı burası ve beyaz kitap raflarıyla, beyaz perdelerle daha da aydınlık hale getirilmişti. Pencereler duvarların büyük bir bölümünü kaplamıştı; Obinze bu odayı öğleden sonra müthiş bir şekilde ışıkla dolup taşmış, kendisini de kapının yanındaki koltuğa gömülüp elindeki kitaba dalmış halde düşledi.

"Az sonra yanına gelirim," dedi Emenike.

Bir pencere pervazında Emenike'nin Sistin Şapeli önünde gözlerini kısmış, Acropolis'te barış işareti yaparken, Colosseum'da yıkıntılarla aynı kahverengi tonlarda bir tişörtle dikilmiş halde fotoğrafları diziliydi. Obinze

onun ziyaret etmesi gereken yerler konusunda sorumluluk sahibi ve kararlı olduğunu, bunu yaparken gördüklerini değil de çekeceği fotoğrafları ve daha sonra bunlara bakacak insanları düşündüğünü hayal edebiliyordu. Bu zaferlere imza attığını öğrenecek insanları. Kitaplıkta Graham Greene dikkatini çekti. *Meselenin Kalbi*'ni alıp ilk bölümü okumaya başladı; birdenbire ergenlik çağına, annesinin her birkaç ayda bir bu romanı yeniden okuduğu yıllara özlem duydu.

Emenike odaya girdi. "Waugh mu o?"

"Hayır." Emenike'ye kitabın kapağını gösterdi. "Annem bu kitaba bayılır. Okuduğu İngiliz romanlarını sevmemi sağlamaya çalışırdı hep."

"Waugh en iyilerinden biri. *Son Gidiş* mükemmele en yakın bulduğum romanlardan."

"Bence Waugh karikatürümsü. Sözde mizah içeren bu tür İngiliz romanlarını anlamıyorum. Sanki insanlar yaşamının gerçek ve derin karmaşıklığıyla başa çıkamıyor da işi mizahla çözmeye çalışıyorlar. Greene ise diğer uç; çok karanlık."

"Hayır dostum, Waugh'yu tekrar okumalısın. Greene bana göre değil aslında ama *Zor Seçim*'in ilk bölümü harika."

"Bu çalışma odası rüya gibi," dedi Obinze.

Emenike omuz silkti. "Kitap almak ister misin? İstediğin her kitabı alabilirsin."

"Teşekkürler dostum," dedi Obinze, tek kitap bile almayacağını bilerek.

Emenike çalışma odasını ilk kez görüyormuş gibi etrafına bakıyordu. "Bu masayı Edinburgh'da bulduk. Georgina'nın halihazırda güzel mobilyaları vardı ama bazı şeyleri birlikte aldık."

Obinze, Emenike'nin gerçekten bu kılığa nasıl böyle tamamen büründüğünü ve baş başa kaldıklarında bile,

yeni eşyaların yeni görünmesi gereken Nijeryalı dünyalarında "güzel mobilya" fikri tamamen yabancı bir kavram değilmiş gibi Obinze'yle "güzel mobilyalar"dan nasıl konuşabildiğini merak etti. Obinze ona bu konuda laf edebilirdi ama şimdi değil; ilişkilerinde şimdiden çok şey değişmişti. Obinze onun peşi sıra aşağı indi. Yemek masası bir renk cümbüşü içindeydi; birbirleriyle uyumsuz renklerde, kiminin kenarı kırık, parlak seramik tabaklar; kırmızı şarap kadehleri; lacivert peçeteler. Masanın ortasında gümüş bir çanakta beyaz çiçekler yüzüyordu. Emenike, Obinze'yi diğer konuklarla tanıştırdı.

"Georgina'nın eski arkadaşlarından Mark, bu da eşi Hannah; Hannah kadın orgazmı ya da İsrailli kadın orgazmı üzerine doktorasını tamamlıyor," dedi Emenike.

"Konuyu o kadar sınırlı ele almıyorum," dedi Hannah gülüşenlere; Obinze'nin elini arkadaşça sıktı. Bronz teni ve belirgin hatlarıyla çatışmaya tahammül edemeyen, yardımsever birinin yüzüne sahipti. Soluk ve kırışık tenli Mark ise karısının omzunu sıktı ama diğerleriyle birlikte gülmedi. Obinze'ye neredeyse resmî bir tavırla, "Nasılsınız?" dedi.

"Bu sevgili arkadaşımız Phillip, Londra'nın en iyi avukatı; tabii Georgina'dan sonra," dedi Emenike.

"Nijerya'da tüm erkekler sen ve arkadaşın kadar yakışıklı mı?" diye sordu Phillip, Emenike'ye, Obinze'nin elini numaradan bayılma hareketiyle sıkarak.

"Nijerya'ya gelip kendin görmelisin," dedi Emenike ve göz kırptı; Phillip'le sürekli flörtleşiyor gibilerdi.

Phillip yakası açık kırmızı ipek gömleğiyle narin ve zarifti. Yapmacıklığı, bileklerinin kıvrak bükülüşü, parmaklarını havada döndürmesi Obinze'ye liseden Hadome adlı bir çocuğu hatırlattı; Hadome'nin üçüncü sınıflara para karşılığı sakso yaptırdığı anlatılırdı. Bir keresinde Emenike'yle iki çocuk Hadome'yi ayartıp tuvalete çağır-

mış ve onu dövmüşlerdi; Hadome'nin gözü öyle çabuk şişmişti ki okul dağıldığı sırada mor bir patlıcanı andıran şekilsiz bir hal almıştı. Obinze tuvaletin dışında, dayağa katılmayan ama gülüp alay eden, "Homo! Homo!" diye bağırıp tezahürat eden diğer oğlanlarla kapıda beklemişti.

"Bu arkadaşımız Alexa. Alexa yıllarca Fransa'da yaşadıktan sonra Holland Park'a taşındı; artık onu çok daha fazla göreceğimiz için şanslıyız. Müzik yapım işinde çalışıyor. Aynı zamanda harika bir şair," dedi Emenike.

"Ah, lütfen kes şunu," dedi Alexa. Sonra Obinze'ye döndü. "Şekerim sen neredensin?"

"Nijerya."

"Hayır, Londra'nın neresindensin?"

"Aslında Essex'te yaşıyorum," dedi Obinze.

"Demek öyle," dedi kadın, düş kırıklığına uğramış gibi. Ufak tefek, solgun benizli ve saçları domates kırmızısı bir kadındı. "Baylar bayanlar, artık yemeğe başlayalım mı?" Tabaklardan birini eline alıp incelemeye başladı.

"Bu tabaklara bayılıyorum. Georgina ve Emenike asla sıradan olmuyorlar, değil mi?" dedi Hannah.

"Bu tabakları Hindistan'da bir pazardan aldık," dedi Emenike. "Köylü kadınlar yapmış, çok güzeller. Kenarlardaki detayları gördünüz mü?" Tabaklardan birini kaldırdı.

"Olağanüstü," dedi Hannah ve Obinze'ye baktı.

"Evet, çok hoş," diye mırıldandı Obinze. Amatör boyamaları ve kenarlarındaki hafif yumrularıyla bunlar Nijerya'da konukların önüne asla konulmazdı. Obinze, Emenike bir şeyin sadece yabancı bir ülkede fakir insanlarca elde yapıldığı için güzel olduğuna inan birine gerçekten dönüştü mü, yoksa sadece numara yapmayı mı öğrendi, hâlâ emin değildi. Georgina içkileri koydu. Emenike başlangıçları servis etti; haşlanmış yumurtalı yengeç. Dikkatli ve ölçülü bir cazibe havası takınmıştı. Sık sık, "Aman Tanrım," diyordu. Phillip, Cornwall'daki evine

komşu bir ev yaptıran Fransız çiftten söz ettiğinde Emenike, "Günbatımı manzaranı engelliyorlar mı?" diye sordu.

Günbatımı manzaranı engelliyorlar mı? Obinze ya da birlikte büyüdüğü kimsenin aklına böyle bir soru sormak gelmezdi.

"Peki Amerika nasıldı?" diye sordu Phillip.

"Gerçekten büyüleyici bir yer. Wyoming, Jackson'da birkaç gün Hugo'yla kaldık. Hugo'yla geçen Noel'de tanışmıştınız değil mi Mark?"

"Evet. Peki Hugo orada ne yapıyor?" Mark tabaklardan etkilenmemişe benziyordu, karısı gibi tabağı incelemek için eline almamıştı.

"Bir kayak merkezi; ama kasıntı bir yer değil," dedi Georgina. "Jackson'da, Aspen'a gidenlerin birilerinin kayak botlarını onlar için bağlamasını beklediğini söylüyor."

"Amerika'da kayak yapma fikri beni hasta ediyor," dedi Alexa.

"Neden?" diye sordu Hannah.

"Tesiste kayak kıyafeti giymiş Miki Fare'li bir Disney istasyonu da var mı?" diye sordu Alexa.

"Alexa Amerika'ya sadece bir kez, öğrenciliğinde gitmişti ama ondan uzaktan nefret etmeyi seviyor," dedi Georgina.

"Ben de tüm yaşamım boyunca Amerika'yı uzaktan sevdim," dedi Obinze. Alexa hafifçe şaşırarak Obinze'ye döndü, konuşmaya katılmasını hiç beklemiyor gibiydi. Avize ışığının altında kırmızı saçları tuhaf, sıra dışı bir ışıltıyla parlıyordu.

"Buraya geldiğimden beri pek çok İngiliz'in Amerika'ya hayranlık ve saygıyla baktığını ama aynı zamanda çok derinden kin duyduğunu fark ettim," diye ekledi Obinze.

"Çok doğru," dedi Phillip, Obinze'ye başını sallayarak. "Çok doğru. Çocuğu kendisinden çok daha güzel olan ve çok daha ilginç bir yaşam süren ebeveynin kini."

"Ama Amerikalılar biz İngilizleri sever; aksanımızı, kraliçeyi, iki katlı otobüsleri," dedi Emenike. İşte söylemişti: Kendini İngiliz sayıyordu.

"Ve biz Amerika'dayken Emenike'nin en büyük keşfi ne oldu, biliyor musunuz?" dedi Georgina, gülümseyerek. "Amerikalılarla İngilizlerin 'hoşça kal'ı arasındaki fark."

"Hoşça kal mı?" diye sordu Alexa.

"Evet. İngilizlerin uzatarak söylediğini, Amerikalılarınsa kısa tuttuğunu söylüyor."

"Bu büyük bir keşifti. İki ülke arasındaki farklılıklara ilişkin her şeyi açıklıyordu," dedi Emenike, herkesin güleceğini bilerek; güldüler de. "Ayrıca yabancılığa yaklaşımlardaki farklılıkları da düşündürdü. Amerikalılar size gülümser ve son derece arkadaşça davranır ama isminiz Cory ya da Chad olmadığı sürece onu doğru telaffuz etmek için zerre kadar çaba göstermezler. İngilizler ise fazla yakınlık gösterdiğinizde aksileşir, size kuşkuyla yaklaşırlar ama yabancıların isimleri gerçekten geçerliliği olan isimlermiş gibi davranırlar."

"Bak bu ilginç," dedi Hannah.

Georgina, "Amerika'nın kendinden başkasına karşı ilgisizliğinden konuşmaktan usandım; gerçi biz de buna neden olmuyor değiliz," dedi. "Amerika'da önemli bir şey olduğunda İngiltere'de bu manşetlere yansır; İngiltere'de önemli bir şey olduğundaysa bu Amerika'da gazetenin arka sayfasında yayımlanır ya da belki yayımlanmaz bile. Ama en rahatsız edici olan şu gösterişli milliyetçilikleriydi, değil mi sevgilim?" Georgina, Emenike'ye döndü.

"Kesinlikle," dedi Emenike. "Ha, bir de rodeoya gittik. Hugo azıcık kültür görmekten hoşlanacağımızı düşündü."

Herkes kıkır kıkır gülüştü.

"Bir de ağır makyajlı küçük çocukların katıldığı akıl almaz bir geçit töreni gördük; bol bol bayrak sallayıp, 'Tanrı Amerika'yı Korusun!' diye bağrışıyorlardı. Birdenbire 'Amerika'yı sevmiyorum,' desem başıma ne gelebileceğini bilmediğim bir yerdeyim diye ürktüm."

"Ben de burslu gittiğimde Amerika'yı oldukça milliyetçi bulmuştum," dedi Mark.

"Mark çocuk cerrahı," dedi Georgina, Obinze'ye.

"Amerika'da insanların –elbette ilerici insanların çünkü Amerikalı muhafazakârlar benim gibi bir Tory için bile bambaşka bir gezegenden gelmiş gibiler– kendi ülkelerini rahatlıkla eleştirdiklerini ama sizin bunu yapmanızdan hiç hoşlanmadıklarını görüyorsunuz," dedi Mark.

"Amerika'da neredeydin?" diye sordu Emenike, Amerika'nın en küçük köşelerini bile biliyormuş gibi bir havayla.

"Philadelphia. Çocuk Hastanesi denilen bir uzman hastanede. Oldukça dikkate değer bir yerdi, eğitim çok iyiydi. Orada bir ayda karşılaştığım nadir vakaları İngiltere'de görmem iki yılımı alırdı."

"Ama orada kalmadın," dedi Alexa, neredeyse muzaffer bir tavırla.

"Orada kalmayı planlamamıştım." Mark yüzünde herhangi bir duyguya yer vermiyordu.

"Konu açılmışken, İngiltere'de sağlık sektörüne bu kadar çok Afrikalı işgücü alınmasını durdurmaya çalışan harikulade bir hayır kuruluşuna katıldım," dedi Alexa. "Afrika'da ne doktor ne hemşire kalmış. Bu tam bir trajedi! Afrikalı doktorlar Afrika'da kalmalı."

"Neden düzenli elektrik ve düzenli maaş olan bir yerde çalışmak istemesinler ki?" diye sordu Mark, tekdüze bir ses tonuyla. Obinze, Alexa'dan hiç hoşlanmadığını seziyordu. "Ben de Grimsby'liyim ve oradaki bir bölge hastanesinde çalışmak kesinlikle istemem."

"Ama aynı şeyden söz etmiyoruz değil mi? Dünyanın en yoksul insanlarından söz ediyoruz. Doktorların Afrikalı olarak sorumlulukları var," dedi Alexa. "Hayat hiç adil değil. Doktor olma ayrıcalığına sahiplerse bunun yanında kendi insanlarına yardım etme sorumluluğu da geliyor."

"Anlıyorum. Öte yandan İngiltere'nin kuzeyindeki umutsuz kasabalara yardım etmek hiçbirimizin sorumluluğu değil, öyle mi?" dedi Mark

Alexa'nın yüzü kızardı. Beklenmedik gergin sessizliğin, yüklü havanın ortasında Georgina ayağa kalkıp, "Evet, herkes kuzu rostom için hazır mı bakalım?" dedi.

Hepsi de ete övgüler düzdü ama Obinze fırında biraz daha kalmış olmasını isterdi; kendi dilliminin kenarlarını dikkatlice kesti, pişerken grileşmiş kısımları yiyerek kanlı, pembemsi parçaları tabağında bıraktı. Havayı yumuşatmak isteyen Hannah sohbeti yönetiyor, yatıştırıcı ses tonuyla herkesin hemfikir olacağı konuları gündeme getiriyor, bir görüş ayrılığı hissettiğinde konuyu değiştiriyordu. Konuşmalar, mutabık seslerin birbirine aktığı senfonik bir tınıdaydı: Çinli midye toplayıcılarının böyle kötü muamele görmesi korkunçtu, yükseköğrenimin paralı olması ne saçma bir fikirdi, tilki avı destekçilerinin parlamentoyu basmaları ne abesti. Obinze, "Tilki avının bu ülkede bu kadar büyük bir sorun olmasını anlamıyorum. Daha önemli şeyler yok mu?" diye sorduğunda güldüler.

"Daha önemli ne olabilir?" diye sordu Mark kuru kuru.

"Sınıf mücadelemizi vermeyi bildiğimiz tek yol bu," dedi Alexa. "Anlıyorsun ya, toprak sahipleriyle aristokratlar avlanıyor, biz liberal orta sınıflar da onlara öfkeleniyoruz. Aptal oyuncaklarını ellerinden almak istiyoruz."

"Kesinlikle almak istiyoruz," dedi Phillip. "Yaptıkları gaddarlık."

"Blunkett'ın ülkede kaç göçmen yaşadığını bilmediğini söylediğini okudun mu?" diye sordu Alexa. Obinze gerildi, göğsünün sıkıştığını hissetti.

"Tabii ki 'göçmen' derken Müslümanları kastediyor," dedi Mark.

"Gerçekten bilmek istiyorsa ülkedeki inşaat sahalarını dolaşıp sayım yapsın," dedi Phillip.

"Bu konunun Amerika'da ele alınışı da ilginç," dedi Georgina. "Onlar da göçmenlik hakkında epey atıp tutuyor. Ama tabii ki Amerika göçmenlere karşı her zaman Avrupa'dan daha nazik olmuştur."

"Evet ama bunun sebebi Avrupa ülkelerinin dışlamak, Amerika'nın ise dahil etmek üzerine kurulmuş olması," dedi Mark.

"Psikolojiler de farklı ama değil mi?" dedi Hannah. "Avrupa ülkeleri birbirine benzer ülkelerle çevrili ama Amerika'nın yanında aslında hâlâ gelişmekte olan Meksika var; bu da göç ve sınırlarla ilgili farklı bir psikoloji yaratıyor."

"Ama bize Danimarka'dan göçmen gelmiyor. Doğu Avrupa'dan geliyor ki orası da bizim Meksika'mız," dedi Alexa.

"Irk hariç tabii," dedi Georgina. "Doğu Avrupalılar beyaz. Meksikalılar değil."

"Bu arada, Amerika'nın ırkçılık yaklaşımını nasıl buldun Emenike?" diye sordu Alexa. "Korkunç ırkçı bir ülke, değil mi?"

"Bunun için Amerika'ya gitmesine gerek yok Alexa," dedi Georgina.

"Amerika'da siyahlarla beyazların birlikte çalıştıklarını ama birlikte eğlenmediklerini gördüm. Buradaysa birlikte eğleniyor ama birlikte çalışmıyorlar," dedi Emenike.

Diğerleri Emenike çok derin bir şeyler söylemiş gibi düşünceli düşünceli başlarını salladı ama Mark, "Bunu tam anladığımdan emin değilim," dedi.

"Bence bu ülkede sınıf insanların soluduğu havanın ta kendisi. Herkes yerini biliyor. Sınıf konusunda öfkeli olanlar bile bir şekilde yerlerini kabullenmiş," dedi Obinze. "Bu ülkede aynı işçi sınıfı kasabasında büyüyen beyaz bir oğlan ve siyah bir kız bir araya gelebilir ve ırk meselesi ikincil planda kalır ama Amerika'da beyaz oğlan ve siyah kız aynı mahallede büyümüş olsalar bile ırk meselesi ön planda olacaktır."

Alexa ona bir kez daha şaşkınlıkla baktı.

"Biraz basitleştirilmiş ama evet, benim demek istediğim de bunun gibi bir şeydi," dedi Emenike, yavaşça sandalyesine yaslanarak; Obinze bir şekilde sitem ettiğini hissetti. Obinze'nin sessiz kalması gerekirdi, ne de olsa bu Emenike'nin sahnesiydi.

"Ama sen burada hiç ırkçı muameleyle karşılaşmadın değil mi Emenike?" diye sordu Alexa; ses tonu yanıtın hayır olduğunu zaten bildiğini hissettiriyordu. "Tabii ki insanlar önyargılı ama hepimiz öyle değil miyiz?"

"Hayır," dedi Georgina katı bir şekilde. "Taksi şoförünün hikâyesini anlatsana sevgilim."

"Ha, şu hikâye," dedi Emenike, peynir servis etmek üzere ayağa kalkarken; eğilip Hannah'nın kulağına bir şeyler söyledi, kadın gülümseyip koluna dokundu. Georgina'nın dünyasında yaşamak Emenike'yi nasıl da heyecanlandırıyordu.

"Anlat," dedi Hannah.

Emenike de anlattı. Bir gece Upper Sokağı'nda bir taksiyi durdurmak için el sallamıştı; uzaktayken taksinin lambası yanıyordu ama yaklaşınca ışık sönmüştü, Emenike de taksinin mesaisinin sona erdiğini düşünmüştü. Taksi onun yanından geçtikten sonra Emenike öylesine aracın gittiği yöne bakmış ve az ileride iki beyaz kadın için durduğunu görmüştü.

Emenike bu hikâyeyi Obinze'ye daha önce anlatmıştı; Obinze bu sefer nasıl farklı anlattığını duyunca

dehşete düştü. Sokakta kalmış bir halde taksinin ardından bakarken hissettiği öfkeden söz etmiyordu. Obinze'ye çok sarsıldığını, ellerinin uzun süre titrediğini, o anki hislerinden korktuğunu anlatmıştı. Ama şimdi kırmızı şarabının son yudumunu içerken öfkeden arınmış, eğlenir bir üslupla tepeden konuşuyordu; Georgina da meselenin altını çizmek için araya giriyordu: *İnanabiliyor musunuz?*

Kırmızı şaraptan kızarmış, kızıl saçlarının gözleri çakmak çakmak olmuş Alexa konuyu değiştirdi. "Blunkett makul davranıp bu ülkenin ilticacılara açık kalmasını sağlamalı. Korkunç savaşlardan kaçan insanlar mutlaka ülkeye alınmalı!" Sonra Obinze'ye döndü. "Sen de böyle düşünmüyor musun?"

"Evet," dedi Obinze ve yabancılaşmanın bedenini sarsarak akıp geçtiğini hissetti.

Alexa ve diğer konuklar, hatta belki Georgina bile savaştan, insanların ruhunu ezen yoksulluktan kaçmayı anlıyorlardı; ama seçeneksiz kalmanın ezici ağırlığından kaçma gereksinimini anlayamazlardı. Onun gibi iyi yetiştirilmiş ama tatminsizlik çamuruna saplanmış, çocukluğundan beri başka bir yerde yaşama hedefine koşullanmış, en baştan beri gerçek yaşamların o başka yerde yaşandığına ikna olmuş kişilerin gitmek için tehlikeli, yasadışı şeyler yapmaya nasıl kararlı olduklarını anlayamazlardı; aç kalmış, tecavüze uğramış ya da köyleri yanmış olduğu için değil, sadece seçeneğe ve kesinliğe aç kaldıkları için.

30. bölüm

Nicholas, Obinze'ye düğün için bir takım elbise verdi. "Güzel bir İtalyan takımı," dedi. "Bana ufak geliyor, yani sana olur." Pantolon boldu ve Obinze kemeri sıktığında çuval gibi büzülüyordu ama neyse ki ceket de büyük geliyordu da belindeki bu sevimsiz piliyi kapatıyordu. Obinze'nin umurunda da değildi zaten. Günü atlatmaya, nihayet yaşamaya başlamaya o kadar odaklanmıştı ki, mecbur olsa bedeninin alt kısmını bebek bezine sarmaktan bile çekinmezdi. O ve Iloba, Cleotilde'la evlendirme dairesi yakınlarında buluştular. Cleotilde, yanında üç arkadaşıyla bir ağacın altında bekliyordu; saçlarını beyaz bir bantla geriye atmış, gözlerine kalın kalem çekmişti; daha olgun, daha seksi görünüyordu. Fildişi rengi elbisesi kalçalarını sıkıyordu. Elbiseyi de Obinze almıştı. "Doğru dürüst bir elbisem yok," demişti Cleotilde özür dileyerek, ikna edici derecede gelinliğe benzeyen bir giysisi olmadığını söylemek için aradığında. Cleotilde, Obinze'ye sarıldı. Gergin görünüyordu; Obinze kendi gerginliğini üstünden atmak için bu olayın ardından birlikteliklerini, bir saatten daha kısa bir süre içinde İngiltere sokaklarında kendinden daha emin adımlarla yürüyüp Cleotilde'ı öpme özgürlüğüne kavuşacağını düşünüyordu.

"Yüzükler yanınızda mı?" diye sordu Iloba.

"Evet," dedi Cleotilde.

Obinze'yle bu ucuz, sade yüzükleri bir hafta önce ara sokaklardaki dükkânların birinden almışlardı. Farklı yüzükleri gülerek parmağına takıp çıkaran Cleotilde öyle mutlu görünmüştü ki, bunun gerçek bir düğün olmasını mı dilediğini merak etmişti Obinze.

"On beş dakika kaldı," dedi Iloba. Kendini organizatörü olarak görevlendirmişti. Fotoğraf çekiyor; dijital kamerasını yüzünden uzaklaştırıp komut veriyordu: "Biraz daha yaklaşın! Tamam, bir tane daha!" Neşeli halleri Obinze'yi sinirlendiriyordu. Önceki gün Newcastle'a giden trende Iloba, sesi nihayet uzak bir mırıltıya dönüşene dek sürekli konuşmuş, Obinze pencereden dışarıyı izlemiş, tek satır bile okuyamamıştı; belki de Obinze'nin kaygılanmasını engellemeye çalışıyordu. Şimdi de Cleotilde'ın arkadaşlarıyla rahat, sıcak bir sohbete girişmiş, sanki herkes orada sıradan ve normal bir iş için toplanmış gibi Chelsea'nin yeni koçundan, Biri Bizi Gözetliyor'dan bahsediyordu.

"Vakit geldi," dedi Iloba. Evlendirme dairesine doğru ilerlediler. Gün, güneş ışığıyla parlıyordu. Obinze kapıyı açtı ve diğerlerinin içeri, boş koridora girmesi için kenarda bekledi; ne yöne gideceklerine karar vermek, kayıt ofisinin tam nerede olduğunu öğrenmek için durdular. İki polis kapının ardında durmuş, donuk gözlerle onları izliyordu. Obinze paniğini bastırdı. Kendi kendine endişelenecek bir şey olmadığını, hiçbir şey olmadığını, polisin evlendirme dairesinde bulunmasının muhtemelen rutin olduğunu tekrarladı; ama koridor birdenbire gözünde ufaldı, hava birdenbire karamsarlıkla doldu ve bir şeylerin ters gittiğini sezdi; sonra gömleğinin kolları sıvanmış bir başka adamın kendisine doğru yaklaştığını fark etti; yanakları öyle kırmızıydı ki yüzüne çok kötü makyaj yapılmış izlenimini veriyordu.

"Obinze Maduewesi siz misiniz?" diye sordu kırmızı yanaklı adam. Obinze adamın elindeki evrak yığını arasında pasaportundan bir sayfanın fotokopisini gördü.

"Evet," dedi Obinze alçak sesle; o evet kırmızı yanaklı göçmenlik bürosu görevlisine, Iloba'ya, Cleotilde'a ve kendisine her şeyin bittiğini söylüyordu.

"Vizenizin süresi dolmuş, İngiltere'de kalma izniniz yok," dedi kırmızı yanaklı adam.

Bir polis bileklerine kelepçe geçirdi. Obinze bu sahneyi uzaktan izliyormuş gibi hissetti; polislerle birlikte dışarıdaki arabaya yürüyüşünü, arkadaki fazlasıyla yumuşak koltuğa çöküşünü. Geçmişte bunun olmasından korktuğu o kadar çok an yaşamış, o kadar çok an tek bir bulanık panik haline dönüşmüştü ki şimdi, her şey geride kalan boğuk bir yankıyı andırıyordu. Cleotilde kendini yere atıp ağlamaya başlamıştı. Babasının memleketini hiç ziyaret etmemiş olabilirdi ama Obinze o an Afrikalılığından emin oldu; yoksa kendini nasıl bu kadar mükemmel, dramatik ve gösterişli bir hareketle yere atsın? Obinze için mi, kendisi için mi, yoksa aralarında olabilecek şeyler için mi gözyaşı döktüğünü merak ediyordu. Ama Cleotilde'ın kaygılanmasını gerektiren bir durum yoktu, zaten Avrupa vatandaşıydı; polis ona bakmamıştı bile. Polis merkezine kadar ellerindeki kelepçelerin ağırlığını taşıyan, sessizce saatini, kemerini ve cüzdanını teslim eden ve polisin cep telefonunu alıp kapatmasını izleyen kedisiydi. Nicholas'ın bol pantolonu kalçalarından aşağı kayıyordu.

"Ayakkabılar da. Ayakkabılarınızı da çıkarın," dedi polis.

Obinze ayakkabılarını çıkardı. Bir hücreye götürüldü. Kahverengi duvarları olan küçük bir hücreydi bu; demir parmaklıkları o kadar kalındı ki Obinze tek eliyle kavrayamıyordu; bu parmaklıklar ona Nsukka'nın ümitsiz, unutulmuş hayvanat bahçesindeki şempanze kafesi-

ni anımsattı. Çok yüksek tavanda tek bir ampul yanıyordu. O minicik hücrede iç boşaltan, yankı yapan bir enginlik vardı.

"Vizenizin süresinin dolduğunun farkında mıydınız?"

"Evet," dedi Obinze.

"Sahte bir evlilik mi yapacaktınız?"

"Hayır. Cleotilde'la ben bir süredir çıkıyoruz."

"Size bir avukat ayarlayabilirim ama sınır dışı edileceğiniz aşikâr," dedi göçmenlik bürosu memuru düz bir sesle.

Gözlerinin altında karanlık çukurlar olan tombul yüzlü avukat geldiğinde Obinze kamu hizmeti veren avukatların dikkati dağınık ve bitkin göründüğü filmleri anımsadı. Adamın yanında çantası vardı ama çantayı açmadı; önünde ne bir dosya ne bir kâğıt ne bir kalem, Obinze'nin karşısına oturdu. Tavrı nazik ve anlayışlıydı.

"Hükümetin eli güçlü; temyize gidebiliriz ama dürüst olmak gerekirse bu sadece süreci uzatır ve eninde sonunda İngiltere'den sınır dışı edilirsin," dedi, aynı kelimeleri aynı tonla istemediği ya da anımsayamayacağı kadar çok tekrarlamış bir adamın edasıyla.

"Nijerya'ya dönmeye hazırım," dedi Obinze. Onurundan kalan son parça, delice tekrar bağlamaya çalıştığı bir ambalaj kâğıdı gibi kayıp gidiyordu üzerinden.

Avukat şaşırmış görünüyordu. "Tamam o zaman," dedi ve işinin kolaylaştırılmasına minnettar bir tavırla, biraz fazla aceleyle yerinden doğruldu. Obinze gitmesini izledi. Bir form üzerinde gönderilmek istediğini belirten kutucuğu işaretleyecekti. "Gönderilmek." Kendini cansız hissetmesine neden oldu bu sözcük. Gönderilecek bir şey olmak. Soluksuz ve ruhsuz. Bir şey.

Kelepçelerin soğuk ağırlığından, bileğinde bıraktıklarını düşündüğü izden, hareket etmesine engel olan birbi-

rine geçmiş metal halkaların parlaklığından nefret ediyordu. İşte burada, elleri kelepçeli halde Manchester Havaalanı'nın serin ve loş koridorunda, kim bilir ne suç işlemiş olduğunu merak eden kadınların, erkeklerin ve çocukların, yolcuların, temizlikçilerin ve güvenlik görevlilerinin bakışları altında yürüyordu. Bakışları, önünde koşuşturan, saçları arkaya uçuşan sırt çantalı, uzun boylu beyaz kadındaydı. Bu kadın onun hikâyesini, neden havaalanında bilekleri kelepçeli bir şekilde yürüdüğünü anlayamazdı çünkü onun gibiler seyahat ederken vize kaygısı yaşamazdı. Para konusunda, kalacak yer konusunda, güvenlik konusunda, hatta belki de vize konusunda endişelenebilirdi belki ama asla böyle bel büken bir kaygı yaşamazdı.

Bir odaya götürüldü; ranzalar duvarlara özensizce yaslanmıştı. İçeride üç adam vardı. Biri, Cibutili olan az konuşuyor, sırtüstü uzanmış tavana bakıyordu; macerasının nasıl Manchester Havaalanı'nda bir nezarethanede son bulduğunu düşünüyor gibiydi. İkisi Nijeryalıydı. Genç olan yatağında oturmuş sürekli parmaklarını çıtlatıyordu. Yaşı daha büyük olan odayı arşınlıyor ve durmadan konuşuyordu.

"Arkadaşlar, sizi nasıl yakaladılar?" diye sordu, Obinze'nin kinlenmesine neden olan hızlı bir samimiyetle. Adamdaki bir şey ona Vincent'ı anımsatıyordu. Obinze omuz silkti ve yanıt vermedi; bir hücreyi paylaşıyorlar diye nezaket gösterilerine gerek yoktu.

"Okumak için bir şey alabilir miyim lütfen?" diye sordu Obinze, göçmenlik bürosundan bir görevli, ziyaretçisi gelen Cibutiliyi dışarı çıkarırken.

"Okumak için mi?" diye tekrarladı kadın kaşlarını kaldırarak tekrar etti.

"Evet. Kitap ya da bir dergi?" dedi Obinze.

"Okumak istiyorsunuz," dedi kadın küçümseyen ve eğlenmiş bir bakışla. "Üzgünüm. Ama bir televizyon oda-

mız var, öğle yemeğinden sonra gidip televizyon izleyebilirsiniz."

Televizyon odasında çoğu Nijeryalı bir grup adam yüksek sesle konuşuyordu. Diğer adamlar kendi üzüntülerine gömülmüş halde oturmuş Nijeryalıların hikâyelerini dinliyor, zaman zaman gülüyor, zaman zaman kendilerine acıyorlardı.

"Bu benim ikinci ya! İlki başka pasaportlaydı," dedi içlerinden biri.

"Beni işteyken buldular ha!"

"Bir keresinde sınır dışı edilen bir adama geri dönmesi için evrak ayarladım. Şimdi o bana yardım eder," dedi bir diğeri.

Obinze rahatlıkla isim ve pasaport değiştiren, kaybedecek bir şeyleri olmadığından buraya dönüp tekrar denemeyi planlayan bu adamları kıskandı. Obinze onlar gibi becerikli değildi; o mısır gevreği yiyerek, kitap okuyarak büyümüş, doğruyu söylemenin henüz lüks sayılmadığı bir devirde bir anne tarafından yetiştirilmiş nazik bir çocuktu. Onlarla birlikte, onların arasında olmaktan utanıyordu. Onlar Obinze'nin utancını paylaşmıyordu ve Obinze bunu bile kıskandı.

Nezarette kendini çiğ, çıplak, benliğinin dış katmanları soyulmuş gibi hissediyordu. Annesinin telefondaki sesi neredeyse yabancıydı; belirgin bir Nijerya İngilizcesiyle konuşuyor, sakin bir şekilde Obinze'ye güçlü olmasını, Lagos'ta onu karşılayacağını söylüyordu ve Obinze yıllar önce, General Buhari hükümeti temel ürünleri dağıtmayı bıraktıktan sonra annesinin eve artık bedava süt kutularıyla gelemediğini ve süt yapmak için evde soya fasulyesi öğütmeye başladığını anımsadı. Annesi soya sütünün inek sütünden daha besleyici olduğunu söylüyordu ve Obinze sabahları bu taneli içeceği içmeyi reddedi-

yor ama annesinin yakınmadan, sağduyuyla içmesini izliyordu. Şimdi de telefonda aynı şeyi yapıyor, oğlunun deniz aşırı bir ülkeden gönderilmek üzere nezarethanede tutulması olasılığını her zaman öngörmüş gibi Obinze'ye gelip onu alacağını söylüyordu.

Ifemelu'yu çok düşündü; onun neler yaptığını, hayatının nasıl değişmiş olduğunu hayal etti. Üniversitedeyken Ifemelu bir keresinde ona, "Lisedeyken senin en çok hangi özelliğini sevdim biliyor musun?" demişti. "Bilmiyorum, demekten hiç çekinmezdin. Diğer çocuklar bilmedikleri şeyleri de biliyormuş gibi davranıyordu. Ama senin özgüvenin vardı ve bir şeyi bilmediğini her zaman kabullenebiliyordun." Obinze bunun sıra dışı bir iltifat olduğunu düşünmüştü ve kendine ait bu imgeye, belki de tam anlamıyla doğru olmadığını bildiğinden, sıkı sıkı sarılmıştı. Şu anda nerede olduğunu bilse Ifemelu'nun ne düşüneceğini merak ediyordu. Anlayışlı yaklaşırdı; Obinze bundan emindi; ama aynı zamanda azıcık da olsa hayal kırıklığına uğramaz mıydı? Neredeyse Iloba'dan onunla temas kurmasını isteyecekti. Onu bulması zor olmazdı, Baltimore'da yaşadığını zaten biliyordu. Ama Iloba'dan bunu istemedi. Iloba onu ziyaret ettiğinde avukatlardan konuştular. İkisi de bunun anlamsız olduğunu biliyordu ama Iloba yine de avukatlardan söz ediyordu. Obinze'nin karşısında oturuyor, başını eline dayıyor ve avukatlardan söz ediyordu. Obinze bu avukatların bir kısmının sadece Iloba'nın düş gücünün ürünü mü olduğunu merak ediyordu. "Londra'da Ganalı bir avukat tanıyorum; hiçbir belgesi olmayan bir adamı savundu, adam neredeyse uçağa bindirilmişti ki serbest bırakıldı. Şimdi bilgiişlemde çalışıyor." Başka zamanlardaysa Iloba zaten bariz olanı söylemeyi daha rahatlatıcı buluyordu. "Adamlar gelmeden evlenmiş olsaydınız keşke," diyordu. "Karıkoca ilan edilmenizden bir saniye sonra bile gelse-

ler sana dokunamazlardı, biliyorsun değil mi?" Obinze başını sallıyordu. Biliyordu, Iloba da bildiğini biliyordu. Iloba'nın son ziyaretinde, Obinze ertesi gün Dover'a nakledileceğini söyledikten sonra Iloba ağlamaya başladı. "Zed, böyle olmamalıydı."

"Iloba, ne saçmalıyorsun? Ağlama dostum," dedi Obinze. Güçlü göründüğü bir konumda olmaktan memnundu.

Ama Nicholas ve Ojiugo geldiklerinde, onların olumlu görünme çabasından, Obinze sadece hasta yatıyormuş da onu görmeye hastaneye gelmiş gibi davranmalarından çok rahatsız oldu. Buz gibi masada karşısına oturup havadan sudan konuştular; Ojiugo biraz fazla hızlı konuşuyor, Nicholas da bir saat içinde Obinze'ye haftalarca söylediklerinden fazlasını söylüyordu: Nne Ulusal Çocuk Orkestrası'na kabul edilmişti, Nna bir ödül daha almıştı. Ona para, romanlar, bir çanta giysi getirmişlerdi. Nicholas onun için alışveriş yapmıştı, giysilerin çoğu yeni ve onun bedeniydi. Ojiugo sık sık, "Ama sana iyi davranıyorlar mı? İyi davranıyorlar mı?" diye soruyordu; sanki nasıl muamele gördüğü o karanlık gerçekten, gözaltında tutuluyor ve sınır dışı ediliyor olmasından daha önemliymiş gibi. Kimse normal davranmıyordu. Obinze'nin bahtsızlığı büyü misali üzerlerine çökmüştü.

"Bir Lagos uçağında yer açılmasını bekliyorlar," dedi Obinze. "Yer açılana dek beni Dover'da tutacaklar."

Obinze, Dover'ı gazetede okumuştu. Eski bir hapishane. Elektronik kapılardan, yüksek duvarlarla tellerin yanından geçmek ona gerçeküstü bir deneyim gibi geldi. Buradaki hücresi Manchester'daki hücreden daha ufak, daha soğuktu; hücre arkadaşı olan Nijeryalı kendisini sınır dışı etmelerine izi vermeyeceğini söyledi. Katılaşmış, kara kuru bir yüzü vardı. "Beni uçağa bindirirlerken gömleğimle ayakkabılarımı çıkarıp iltica talep edeceğim,"

dedi Obinze'ye. "Gömleğinle ayakkabılarını çıkarırsan seni uçağa almazlar." Bunu bir mantra gibi sık sık tekrarlıyordu. Zaman zaman yüksek sesle, bir şey söylemeden gaz çıkarıyor zaman zaman da dizlerinin üzerine çökerek ellerini havaya kaldırıp dua ediyordu. "Göklerdeki Babamız, sana şükürler olsun! Sen her şeye kadirsin! Adın kutsaldır!" Ellerinde derin çizgiler vardı. Obinze bu ellerin kim bilir ne zulümlere katlanmış olduğunu düşünüyordu. Dışarı sadece egzersiz ve akla bir kâse haşlanmış kurtçuğu getiren yemek için çıkarıldığı o hücrede boğuluyordu. Yemek yiyemiyordu; bedeninin gevşediğini, etinin kaybolmaya başladığını hissediyordu. Bir sabah erken saatlerde minibüse bindirildiğinde çenesi çim halı tüylerini andıran incecik kıllarla kaplanmıştı. Henüz şafak doğmamıştı. Yanında iki kadın ve beş erkek daha vardı, hepsinin elleri kelepçeliydi, hepsi Nijerya yolcusuydu ve Heathrow Havaalanı'nda güvenlikten ve polisten geçirilip diğer yolcuların bakışları altında uçağa bindirildiler. Uçağın en arkasında, en son sırada, tuvalete yakın koltuklara oturtuldular. Obinze yolculuk boyunca hareketsiz oturdu. Yemek tepsisini istemedi. Hostese, "Hayır, teşekkürler," dedi.

Yanındaki kadın, "Onunkini de ben alabilir miyim?" dedi hevesle. Kadın da Dover'da kalmıştı. Dudakları çok koyu renkliydi ve kaygısız, mağlup olmamış gibi bir havası vardı. Obinze kadının bir başka isimle yeni bir pasaport alıp tekrar deneyeceğinden emindi.

Uçak Lagos'a inişe geçtiğinde bir hostes yanlarında ayakta durup yüksek sesle, "Uçaktan inemezsiniz. Göçmenlik bürosundan bir görevli gelip sizi alacak," dedi. Konuşurken hostesin yüzü, bu insanlar kendisi gibi Nijeryalıların utanç kaynağı suçlularmış gibi nefretle gerilmişti. Uçak boşaldı. Obinze pencereden dışarıya bakıp ılık öğleden sonra güneşinde bekleyen eski bir jeti sey-

retti; az sonra üniformalı bir adam koridorda onlara doğru yürümeye başladı. Kocaman göbekli bir adamdı bu, gömleğini zorlukla iliklemiş olmalıydı.

"Evet, evet, sizden ben sorumluyum! Evinize hoş geldiniz!" dedi şakacı bir tavırla; adam Obinze'ye Nijeryalılara özgü gülme, kolaylıkla eğlenebilme becerisini anımsattı. Bunu özlemişti. "Fazla gülüyoruz," demişti annesi bir keresinde. "Belki daha az gülmeli ve daha çok sorun çözmeliyiz."

Üniformalı adam onları bir ofise aldı ve formlar dağıttı. İsim. Yaş. Geldiğiniz ülke.

"Size iyi davrandılar mı?" diye sordu Obinze'ye.

"Evet," dedi Obinze.

"Çocuklar için bir şeyleriniz var mı peki?"

Obinze bir an adama, adamın gayet anlaşılır yüzüne baktı ve dünyaya bakışındaki basitliği gördü; her gün birileri sınır dışı ediliyordu ve hayat sürüp gidiyordu. Obinze cebinden Nicholas'ın verdiği paradan on poundluk bir banknot çıkardı. Adam bunu gülümseyerek aldı.

Dışarıda buhar soluyormuş gibi hissetti ve başı döndü. Yeni bir hüzün sardı üstünü; onu bekleyen günlerin, dünyayı biraz dengesi bozulmuş, görüşü bulanıklaşmış şekilde algılayacağı günlerin hüznü. Geliş bölümünün yakınlarındaki kordonla ayrılmış kısımda, yolcu karşılamaya gelmiş diğer insanlardan biraz ötede annesi onu bekliyordu.

4

31. bölüm

Ifemelu, Curt'ten ayrıldıktan sonra Ginika'ya, "Hissetmek istediğim ama hissedemediğim bir his vardı," dedi.

"Ne diyorsun sen? Onu aldattın!" dedi Ginika. Sanki Ifemelu delinin tekiymiş gibi başını salladı. "Ifem, seni bazen gerçekten hiç anlamıyorum."

Bu doğruydu; Charles Village'da onunla aynı binada oturan ve bir grupta çalan genç bir adamla aldatmıştı Curt'ü. Ama Curt'le birlikteyken, asla sahip olamayacağı bazı hisler yaşamak istemiş olduğu da doğruydu. Ifemelu onunlayken, yaşamı istediği şekillere bükme becerisine sahip mutlu, yakışıklı Curt'leyken kendine tam anlamıyla inanmamıştı. Curt'ü ve Curt'ün sunduğu keyifli, kolay yaşamı seviyordu ama öte yandan sık sık sivri çıkışlar yapmak, onun güneşli ruhunu az da olsa ezmek dürtüsüyle boğuşuyordu.

"Bence sen hep kendini sabote ediyorsun," dedi Ginika. "Obinze'yi de hayatından bu yüzden kesip attın. Şimdi Curt'ü aldattın çünkü mutluluğu hak ettiğine inanmıyorsun."

"Şimdi Kendine Sabotaj Bozukluğu için ilaçlar önereceksin," dedi Ifemelu. "Bu çok saçma."

"Peki neden yaptın?"

"Hataydı. İnsanlar hata yapar. İnsanlar aptalca şeyler yapar."

Aslında meraktan yapmıştı ama Ginika'ya bunu söyleyemezdi çünkü hafiflik gibi görünürdü; Ginika bunu anlamazdı, Ginika kendine sabotaj gibi ciddi ve önemli bir gerekçeyi yeğlerdi. Ondan hoşlandığından bile emin değildi; kirli ve yırtık kotlar, çamurlu çizmeler, oduncu gömlekleri giyen Rob'dan. *Grunge*'a, maddi gücünüz hırpani olmamaya yettiği halde hırpani olma fikrine anlam veremiyordu Ifemelu; bu, gerçek hırpanilikle alay etmekti. Giyiniş tarzı onu gözünde yüzeyselleştiriyordu; öte yandan onu merak da ediyordu, yatakta onunla çıplak olmanın nasıl bir şey olduğunu. İlkinde seks güzeldi; onun üzerindeydi, kıvranıyor, inliyor, göğsündeki tüyleri avuçluyor ve bunları yaparken belli belirsiz, göz alıcı bir teatrallik hissediyordu. Ama ikinci seferinde, Rob'un dairesine gittiğinde ve genç adam onu kendine çektiğinde üzerine büyük bir cansızlık çöktü. Rob çoktan soluk soluğa kalmıştı, Ifemelu ise kendini onun kollarından kurtarmaya çalışıyordu; çantasını kapıp oradan ayrıldı. Asansörde, onu sarsacak somut bir şey aradığı ama dokunduğu her şeyin hiçliğe dönüştüğü hissine kapılıp korktu. Curt'ün dairesine gidip olanları anlattı.

"Benim için hiçbir anlamı yoktu. Bir kez oldu ve çok özür dilerim."

"Şaka mı bu?" dedi Curt ama inanamayan gözlerinin mavisini karartan dehşet ifadesi, Ifemelu'nun şaka yapmadığının farkında olduğunu gösteriyordu. Birbirlerinden sakınarak, çay içerek, müzik dinleyerek ve e-postalarını kontrol ederek saatler geçirdiler; Curt bu süre boyunca kanepede sırtüstü, hareketsiz, sessizce uzandı ve ancak ondan sonra sorabildi: "Kim?"

Ifemelu adamın ismini söyledi. Rob.

"Beyaz mı?"

Curt'ün bunu sormasına, hem de bu kadar çabuk sormasına şaşırdı. "Evet." Rob'u ilk kez aylar önce asansörde, pasaklı kıyafetleri ve yıkanmamış saçlarıyla görmüş, adam ona gülümseyip, "Seni arada görüyorum," demişti. Bundan sonra Ifemelu'yu ne zaman görse ona tembel bir ilgiyle, sanki aralarında bir şey olacağını ikisi de biliyormuş da tek mesele ne zaman olacağıymış gibi bakıp durmuştu.

"Kim bu kodumun herifi?" diye sordu Curt.

Ifemelu, Rob'un üst kat komşusu olduğunu, birbirleriyle sadece merhabalaştıklarını ve başka hiçbir şey olmadığını söyledi; sadece bir akşam Rob'u elinde içkilerle eve dönerken görmüş, Rob'un kendisini bir şeyler içmeye davet ettiğinde de düşünmeden aptalca bir şey yapmıştı.

"Ona istediğini verdin," dedi Curt. Yüz hatları katılaşıyordu. Curt'ün böyle bir şey söylemesi tuhaftı; seksin kadın tarafından erkeğe, kendinden bir şey kaybetme pahasına verildiğini düşünen Uju Hala gibi konuşmuştu.

Birdenbire delişmen bir pervasızlıkla Curt'ü düzeltti. "Ben istediğimi aldım. Ona bir şey verdiysem de bu tesadüfen oldu."

"Ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu, ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu lanet olası!" dedi Curt, çatallaşmış bir sesle. "Bunu bana nasıl yapabildin? Sana ne kadar iyi davranmıştım."

İlişkileri için şimdiden geçmiş zaman kullanmaya başlamıştı. Aşkın böyle değişime uğrayabilmesi, sevilen insanın bu kadar hızla bir yabancıya dönüşebilmesi Ifemelu'yu şaşırttı. Sevgi nereye gitmişti? Belki de gerçek sevgi aileye aitti, bir şekilde kan bağıyla ilişkiliydi; çocuklarınıza duyduğunuz sevgi aşk gibi sona ermiyordu çünkü.

"Beni bağışlamayacaksın," dedi Ifemelu; kısmen bir soru şeklinde.

"Kaltak," dedi Curt.

Bıçak gibi salladı sözcüğü havada; ağzından nefretle, keskin bir şekilde savruldu. Curt'ün böyle soğuk bir tavırla "kaltak" dediğini duymak gerçek dışıydı, Ifemelu'nun gözleri yaşlarla doldu; onu böyle soğuk bir tavırla "kaltak" diyebilen bir adama kendisinin dönüştürdüğünü biliyor, Curt'ün ne olursa olsun "kaltak" demeyecek türden bir adam olmasını diliyordu. Dairesinde saatlerce ağladı; salonda, nadir kullanıldığından hâlâ mağaza kokusunu taşıyan halının üzerine kıvrılmıştı. Curt'le olan ilişkisi Ifemelu'nun istediği bir şeydi, hayatını yükseklere taşıyan bir dalga; ama eline bir balta almış ve onu kesip atmıştı. Bu ilişkiyi neden yok etmişti? Annesi bunun şeytanın işi olduğunu söylerdi. Ifemelu şeytana, zihninizi ele geçirip önemsediğiniz her şeyi yıkmanıza neden olan, sizin dışınızda bir varlığa inanmak isterdi.

Haftalarca Curt'ü aradı; dışarı çıkana dek binasının önünde bekleyip defalarca özür diledi, ilişkilerinin yürümesini ne kadar istediğini tekrarladı. Bir sabah uyanıp Curt'ün onu geri aramayacağını, ne kadar yumruklarsa yumruklasın kapısını açmayacağını sonunda kabullendiği gün tek başına, şehir merkezindeki en sevdikleri bara gitti. Onları tanıyan barmaid Ifemelu'ya nazik, anlayışlı bir şekilde gülümsedi. Ifemelu de ona gülümseyip bir mojito daha ısmarladı; satenimsi kahverengi fönlü saçları, incecik kolları, siyah dar elbisesi ve her an zorlanmadan zararsız bir şekilde gevezelik edebilme yeteneğiyle barmaidin belki de Curt'e daha uygun bir kız olduğunu düşündü. Kuşkusuz hiç zorlanmadan, zararsız bir şekilde ona sadık da kalırdı; Curt gibi bir erkeği olsa, ahenksiz parçalar çalan bir yabancıyla sırf meraktan sevişmek ilgisini çekmezdi. Ifemelu uzun uzun bardağına baktı. Onda bir terslik vardı. Ne olduğunu bilmiyordu ama bir terslik vardı. Bir açlık, bir huzursuzluk. Kendine ilişkin bilgi eksikliği. Bir şeyin daha uzakta, erişemeyeceği yer-

de olduğu hissi. Ayağa kalktı ve tezgâha yüklüce bir bahşiş bıraktı. Daha sonra Curt'le ilişkisinin sonuna dair anısı uzun süre şu oldu: biraz sarhoş, biraz rahatlamış ve biraz yalnız, Pencaplı şoför ona gururla çocuklarının okulda Amerikalı çocuklardan daha başarılı olduğunu anlatırken takside hızla Charles Sokağı'nda ilerliyor.

Birkaç yıl sonra, Barack Obama'nın Demokrat Parti'nin Amerika Birleşik Devletleri başkan adayı seçilmesinin ertesi günü Manhattan'da bir akşam yemeği davetinde, gözleri şarap ve zaferle buğulanmış, tamamı ateşli Obama taraftarı olan konuklarla çevrelenmişken, saçları seyrelmiş beyaz bir adam, "Obama bu ülkede ırkçılığı sona erdirecek," dedi ve afrosu Ifemelu'nunkinden büyük, geniş kalçalı, havalı, Haitili bir şair, adamı onaylayarak başını salladı ve California'da üç yıl beyaz bir erkekle çıktığını, ırk farkının aralarında hiç sorun olmadığını söyledi.

"Bu yalan," dedi Ifemelu.

"Ne?" dedi kadın, duyduklarına inanamıyormuş gibi.

"Bu yalan," diye tekrarladı Ifemelu.

Kadının gözleri yuvalarından uğradı. "Bana kendi deneyimimin yalan olduğunu mu söylüyorsun?"

Ifemelu bu kadın gibi insanların başkalarını rahatlatmak ve "ne kadar ilerlediğimizi" takdir ettiklerini göstermek için böyle konuştuklarını bilse de, Blaine'in arkadaşlarının arasına –ki bunlardan biri konuşan kadının yeni erkek arkadaşıydı– mutlu bir şekilde girmiş olsa da ve bu konuyu uzatmamış olmayı tercih etse de, bunu yapmadı. Yapamadı. Sözcükler bir kez daha onu ele geçirmişti; boğazına hâkim olmuş, ağzından dökülüvermişlerdi.

"Irk farkının aranızda sorun olmadığını söylemenin tek nedeni öyle olmamasını dilemen. Hepimiz öyle ol-

mamasını diliyoruz. Ama bu bir yalan. Ben ırk sorununun olmadığı bir ülkeden geldim; orada kendimi siyah olarak görmüyordum ve sadece Amerika'ya gelince siyah oldum. Amerika'da siyahsanız ve beyaz birine âşık olursanız, ikiniz yalnızken ırkın bir önemi yoktur çünkü aşkınızla baş başasınızdır. Ama sokağa adımınızı attığınız anda ırk mesele olur. Ama bunun hakkında konuşmayız. Hatta beyaz eşlerimize bizi rahatsız eden ufak şeylerden ve bizi daha iyi anlamalarını istediğimiz konulardan bile söz etmeyiz çünkü çok fazla tepki verdiğimizi ya da aşırı hassas olduğumuzu söylemelerinden çekiniriz. Bize, Bak ne kadar ilerledik, sadece kırk yıl önce bir çift olmamız bile yasaktı falan filan, demelerini istemeyiz çünkü bunu dediklerinde ne düşünürüz, biliyor musun? Kodumun yasağı en başta neden vardı ki? Ama bunların hiçbirini söylemeyiz. Bunları içimize atar ve bunun gibi keyifli, liberal akşam yemeklerine geldiğimizde ırkın önemli bir mesele olmadığını söyleriz çünkü güzel liberal dostlarımızı rahatlatmak için böyle dememiz gerekir. Bu söylediklerim doğru. Deneyimlerime dayanarak konuşuyorum."

Fransız ev sahibesi, yüzünde sinsice memnun bir tebessümle Amerikalı kocasına baktı; en unutulmaz yemekler, konukların beklenmedik ve saldırganca olarak algılanabilecek şeyler söyledikleri yemekler olurdu.

Şair başını salladı, ev sahibesine dönüp, "Şu harika sosunuzdan kaldıysa eve götürmek isterim," dedi ve Ifemelu'yu gerçekten dinlediklerine inanamıyormuş gibi diğer konuklara baktı. Ama dinliyorlardı; Ifemelu onlara hem içlerini gıcıklayacak hem de kafalarını karıştıracak müstehcen bir sır vermek üzereymiş gibi susup gözlerini ona dikmişlerdi. Ifemelu çok fazla beyaz şarap içmişti, ara sıra başı dönüyordu ve daha sonra ev sahibiyle şaire birer özür e-postası gönderecekti. Ama herkes onu izli-

yordu; yüzündeki ifadeyi ilk kez net bir şekilde okuyamadığı Blaine bile. Böylece Curt'ten bahsetmeye başladı.

Curt'le ırk konusunu konuşmaktan kaçınmış değillerdi. Ama bu konu incelendikten sonra rafa kaldırılacak tuhaf, küçük bir hazineymiş gibi hiçbir şeyi kabul etmeyen, hiçbir tartışma başlatmayan ve "manyaklık" sözcüğüyle sona eren kaypak konuşmalardı yaptıkları. Ya da Curt'e asla itiraf etmediği minik, uyuşuk rahatsızlıklar duymasına sebep olan şakalaşmalar. Mesele Curt'ün Amerika'da siyah ve beyaz olmak aynı şeymiş gibi davranması da değildi; aynı olmadıklarını biliyordu. Mesele, Ifemelu onun bir konuyu gayet iyi kavrarken ötekine nasıl bu kadar duyarsız olduğunu anlayamamasıydı; birinde hayal gücünü kolaylıkla kullanabilirken ötekinde nasıl körleştiğini. Örneğin kuzeni Ashleigh'nin düğününden önce, Ifemelu'yu kaş aldırmak için çocukluğunun geçtiği evin yakınlarında küçük bir spa merkezine bırakmıştı. Ifemelu içeri girip ön masadaki Uzakdoğulu kadına gülümsemişti.

"Merhaba. Kaşlarımı ağdayla aldırmak istiyorum."

"Kıvırcıkları yapmıyoruz," demişti kadın.

"Kıvırcıkları yapmıyor musunuz?"

"Hayır. Üzgünüm."

Ifemelu kadına uzun uzun bakmıştı; tartışmaya değmezdi. Kıvırcıkları yapmıyorlarsa, kıvırcıkları yapmıyorlar demekti; kıvırcık her ne demekse. Curt'ü aramış, burada kıvırcıkları yapmadıkları için dönüp onu almasını rica etmişti. Curt mavi gözleri daha da parlak bir maviye dönmüş halde içeri girmiş, derhal müdürle görüşmek istediğini söylemişti. "Kız arkadaşımın kaşlarını hemen alacaksınız yoksa kodumun salonunuzu kapattırırım. Lisansınızı hak etmiyorsunuz."

Kadın gülümseyen, cilveli bir fettana dönüşmüştü. "Çok özür dilerim, bir yanlış anlaşılmaydı," dedi. Tabii ki

Ifemelu'nun kaşlarını alabilirlerdi. Ifemelu artık kaşlarını aldırmak istemiyordu; kadının cildini yakmasından, derisini koparmasından, onu çimdiklemesinden korkuyordu ama Curt onun adına öyle öfkelenmişti ki öfkesi spa tesisinin kapalı havasında öyle için için yanıyordu ki mecburen gergin bir şekilde koltuğa oturmuş, kadın da kaşlarını ağdayla almıştı.

Dönerlerken Curt arabada, "Kaşların nasıl kıvırcık oluyormuş anlamadım? Ve kıvırcık kaşa ağda yapmak ne bokuma zor sayılıyor?" diye sormuştu.

"Belki de bugüne dek hiç siyah bir kadının kaşlarını almamışlardı da farklı bir iş sandılar çünkü saçımız gerçekten de *farklı*; ama sanırım artık kaşlarımızın farklı olmadığını biliyordur."

Curt dudak bükerek Ifemelu'nun eline uzanmıştı; avucu sıcaktı. Kokteyl boyunca parmakları Ifemelu'nunkilere kenetli kalmıştı. Minicik elbiseleri içinde, nefeslerini tutmuş, karınlarını içlerine çekmiş genç kadınlar Curt'e selam verip onunla flört etmek için etraflarında toplanmış, kendilerini –Ashleigh'in liseden arkadaşı, Ashleigh'in üniversiteden oda arkadaşı– anımsayıp anımsamadığını soruyorlardı. Curt, "Kız arkadaşım Ifemelu," diye onu tanıştırdığında, genç kadınlar şaşırıyordu. Kimi bu şaşkınlığı gizlediyse de kimi gizlememişti ve yüzlerinde, "Neden o?" sorusu belirmişti. Bu durum Ifemelu'yu eğlendiriyordu. Bu bakışı daha önce de görmüştü; Curt'le el ele tutuştuğunu gören beyaz kadınların, sokaktaki yabancıların yüzlerinde derhal beliren o bulutlu ifadede. Kabileden önemli birinin kaybıyla yüzleşen insanlardaki bakış. Mesele sadece Curt'ün beyaz olması değil; altın sarısı dalgalı saçlara, güzel bir surata, atletik bir bedene, parlak bir cazibeye sahip ve etrafına para kokusu yayan bir beyaz olmasıydı. Curt şişman, yaşlı, yoksul, basit, eksantrik ya da rastalı bir adam olsaydı, bu durum daha az dikkat çe-

kecek, kabilenin bekçileri yatışacaktı. Ifemelu'nun güzel bir siyah kız olmasının da faydası yoktu; çünkü deneseler de Curt'ün yanında hayal edebilecekleri türde bir siyah değildi: Ten rengi açık değildi, melez değildi. O partide Curt elini tutarken, onu sık sık öperken ve herkesle tanıştırırken Ifemelu'nun eğlenme hissi yorgunluğa dönüşmüştü. Bakışlar tenini delmeye başlamıştı. Curt'ün onu korumasından bile yorulmuştu, korunmaya gereksinim duymaktan yorulmuştu.

Curt eğilip, "Şu kız, spreyle kötü bir şekilde bronzlaşmış olan hani? Kodumun erkek arkadaşının içeri girdiğinden beri seninle ilgilendiğini bile göremiyor," diye fısıldamıştı.

Demek, "Neden o?" bakışlarını Curt de fark etmiş ve anlamıştı. Bu Ifemelu'yu şaşırtmıştı. Bazen o şen şakrak coşkunluğu içinde yüzerken Curt beklenmedik bir sezgi, şaşırtıcı bir algılama gücü sergiliyordu ve Ifemelu onda fark etmediği başka önemli özellikler olup olmadığını merak ediyordu. Örneğin annesi pazar gazetesine bakıp Amerika'nın artık renk körü olmasına karşın bazı insanların hâlâ yakınmak için neden aradıklarını homurdandığında, "Haydi ama anne. Ifemelu'ya benzer on kişi birdenbire yemek için buraya girse ne olur sence? Bizimle yemek yiyenlerin bundan memnun kalmayacaklarının farkındasın değil mi?" demesi gibi.

"Belki," demişti annesi oğlunun sözlerine tam katılmadan ve onu kimin acınası bir ırk savaşçısına dönüştürdüğü çok iyi bildiğini ima edercesine kaşlarını suçlayıcı bir tavırla kaldırıp Ifemelu'ya bakmıştı. Ifemelu'nun yüzünde küçük, muzaffer bir tebessüm belirmişti.

Ama yine de. Bir keresinde Curt'ün Vermont'taki teyzesi Claire'i ziyaret etmişlerdi; kadının organik tarım yaptığı bir çiftliği vardı ve ortalıkta çıplak ayakla dolaşır, bunun kendini nasıl toprağa bağlı hissettirdiğini anlatır-

dı. Ifemelu'nun Nijerya'da böyle bir deneyim yaşayıp yaşamadığını sormuş ve Ifemelu evden dışarı ayakkabısız çıkmaya kalksa annesinin kendini tokatlayacağını söyleyince hayal kırıklığına uğramış gibi görünmüştü. Claire ziyaretleri boyunca Kenya'da katıldığı safariden, Mandela'nın zarafetinden, Harry Belafonte'ye duyduğu hayranlıktan söz edip durmuştu ve Ifemelu, kadın bir anda Afro-Amerikan İngilizcesi ya da Svahili konuşmaya başlayacak diye korkmuştu. Kadının derme çatma evinden ayrıldıkları sırada Ifemelu, "Sadece kendi olsa eminim ilginç bir kadındır. Bana siyahları sevdiğini kanıtlamaya çalışmasına gerek yok," demişti.

Curt'se bunun ırkla ilgili olmadığını bu sadece teyzesinin algısının farklı olana, herhangi bir şekilde farklı olan her şeye fazla açık olmasından kaynaklandığını söylemişti.

"Sarışın bir Rus'la çıkıp gelsem de aynen böyle davranırdı," demişti Curt.

Elbette sarışın bir Rus'la çıkagelse teyzesi böyle davranmazdı. Sarışın Ruslar beyazdı; teyzesi de sarışın Rus'a benzeyen insanları sevdiğini kanıtlama gereksinimi duymayacaktı. Ama Ifemelu bunu Curt'e söylememişti çünkü bunu kendi kendine görebilmesini isterdi.

Masa örtüsü kullanılan bir restorana girdiklerinde ve kapıdaki görevli onlara bakıp Curt'e, "Tek kişilik mi?" diye sorduğunda, Curt aceleyle görevlinin "onu" kastetmediğini söylemişti. Ifemelu da ona, "Başka neyi kastetmiş olabilir ki?" diye sormak istemişti. Montreal'deki pansiyonun kızıla çalan sarı saçlı sahibi otele giriş yaparlarken Ifemelu'yu ısrarla görmezden gelerek, sadece Curt'e gülümseyip baktığında ona kendini ne kadar küçümsenmiş hissettiğini anlatmak istemişti; üstelik kadının siyahları sevmediğinden mi yoksa Curt'ten hoşlandığından mı emin olamaması daha da kötüydü. Ama söylememişti;

çünkü Curt aşırı tepki verdiğini, yorgun olduğunu ya da ikisini birden söyleyecekti. Kısacası, Curt'ün görebildiği ve göremediği zamanlar vardı. Ona bu düşündüklerini anlatması gerektiğini, anlatmamanın üzerlerine gölge düşürdüğünü biliyordu. Yine de sessizliği tercih ediyordu. Okuduğu dergiyle ilgili tartıştıkları güne dek. Ifemelu'nun dairesinde geçirdikleri ender sabahların birinde, havada hâlâ Ifemelu'nun pişirdiği omletlerin kokusu, Curt uzanıp sehpada yığılı dergilerin arasından *Essence*'ın bir sayısını almıştı.

"Bu derginin ırk yaklaşımı taraflı gibi," demişti Curt.

"Ne?"

"Haydi ama. Sadece siyah kadınlara yer vermek?"

"Sen ciddisin," demişti Ifemelu.

Curt şaşırmış gibi bakmıştı. "Evet."

"Kitapçıya gidiyoruz."

"Ne?"

"Sana bir şey göstermem lazım. Soru sorma."

"Tamam," demişti Curt. Bu yeni maceranın ne olduğundan emindi ama o çocuksu neşesiyle katılmaya istekliydi.

Ifemelu arabayı Inner Harbor'daki kitapçıya sürmüş, dergi standından farklı kadın dergileri almış ve kafeteryaya yönelmişti.

"Latte ister misin?" diye sormuştu Curt.

"Evet, teşekkürler."

Önlerinde karton bardakta kahveleriyle sandalyelerine oturduktan sonra Ifemelu, "Kapaklarla başlayalım," demişti. Bazılarını üst üste koyarak dergileri masaya yaymıştı. "Bak, hepsi beyaz kadınlar. Şu güya Hispanik, şuraya yazdıkları iki İspanyolca sözcükten anlıyoruz bunu ama aynı şu beyaz kadına benziyor; tenlerinin tonunda, saçlarında ve yüz hatlarında hiçbir fark yok. Şimdi sayfaları tek tek tarayacağım, kaç tane siyah kadın gördüğünü söyle bana."

"Sevgilim, haydi ama," demişti Curt, eğlenir bir tavırla geriye yaslanıp karton bardağı dudaklarına götürerek.

"Benim için yap lütfen," demişti Ifemelu.

Böylece Curt saymıştı. "Üç siyah kadın," demişti sonunda. "Ya da dört. *Şu da* siyah olabilir."

"Demek ki, yaklaşık iki bin sayfalık kadın dergilerinde üç tane siyah kadın var; üçü de melez ya da hangi ırktan oldukları belirsiz; yani Kızılderili ya da Puerto Rico'lu falan da olabilirler. Bir tanesi bile koyu tenli değil. Bir tanesi bile bana benzemiyor; yani bu dergilerden makyaj tüyoları alamam. Bak, şu yazı renk vermek için yanaklarınızı çimdikleyin diyor çünkü tüm okurlarının çimdiklendiğinde pembeleşen yanakları olduğunu varsayıyor. Bu yazı *herkese* uygun saç ürünlerinden söz ediyor – herkesle sarışın, kumral ve kızıl saçlıları kastediyor. Ben hiçbiri değilim. Şu yazı da en iyi saç kremlerinden söz ediyor – düz, dalgalı ve kıvırcık saçlar için. Zenci kıvırcığı yok. Kıvırcıkla neyi kastettiklerini görüyor musun? Benim saçım asla öyle şekle girmez. Bu yazı göz renginle göz farının uyumundan söz ediyor – mavi, yeşil ve ela gözler. Ama benim gözlerim siyah olduğundan bana hangi göz farının uyacağını bilmiyorum. Bu yazı pembe rujun evrensel olduğunu söylüyor ama bu evrensel kavramı ancak beyazsan geçerli çünkü ben o tonda bir pembe ruj sürsem öcüye benzerim. Ah, bak, burada biraz ilerleme kaydedilmiş. Bir fondöten reklamı var. Beyaz ten için yedi farklı ton, bir de genel çikolata tonu var; ama bu ilerleme sayılır. Şimdi ırk yaklaşımının taraflılığını konuşalım istersen. *Essence* gibi derginin neden var olduğunu anlıyor musun?"

"Tamam bebeğim, tamam. Mesele yapmak istememiştim," demişti Curt.

Ifemelu o akşam Wambui'ye kitapçı, dergiler, Curt'e söylemediği şeyler, söylenmemiş ve eksik kalmış şeyler hakkında uzun bir e-posta yazmıştı. Meseleyi deşen, sor-

gulayan, açığa kavuşturmaya çalışan, uzun bir e-postaydı bu. Wambui, "Bu çok çiğ ve gerçek bir durum. Daha çok insan bunu okumalı. Bir blog açmalısın," diye yanıt vermişti.

Blog kavramı Ifemelu için yeniydi, yabancıydı. Ama Wambui'ye neler olduğunu anlatmak yeterince tatmin edici değildi; başka dinleyenleri de olsun, başkalarının da hikâyelerini dinlesin istiyordu. Başka kaç kişi sessizliği tercih etmişti? Başka kaç kişi Amerika'da siyah olmuştu? Başka kaç kişi sanki dünyaları gazlı beze sarılıymış gibi hissediyordu? Bu olaydan birkaç hafta sonra Curt'ten ayrılmıştı; WordPress'e kaydolmuş, böylece bloğu doğmuştu. Daha sonra değiştirecekti ama adını önce *Irk'ıncı ya da Amerikalı Olmayan Bir Siyahın Amerika'da Siyah Olma Konusunda İlginç Gözlemleri* koymuştu. İlk yazısı, Wambui'ye gönderdiği e-postanın noktalama işaretleri düzeltilmiş haliydi. Curt'ten "Eski Seksi Beyaz Sevgili" diye söz etmişti. Birkaç saat sonra bloğunu kontrol etmişti. Dokuz kişi okumuştu. Paniğe kapılıp yazıyı kaldırmıştı. Ertesi gün yazıyı değiştirilmiş, düzeltilmiş haliyle, hâlâ kolaylıkla anımsadığı kapanış kelimeleriyle yeniden yüklemişti. O kelimeleri şimdi Fransız ve Amerikalı çiftin yemek masasında, Haitili şair kollarını kavuşturmuş kendisine dik dik bakarken tekrarladı.

> Amerika'da ırk probleminin en basit çözümü mü? Aşk. Arkadaşlık değil. Her iki insanın da konforunu hedefleyen yüzeysel aşk değil. İnsanın inleyip kıvranmasına, dünyayı sevdiğini burnundan solumasına yol açan türde gerçek, büyük aşk. Gerçek büyük aşklar da nadir yaşandığından ve Amerikan toplumu bunun Amerikalı siyahlar ve Amerikalı beyazlar arasında yaşanmasını daha da nadir kılacak şekilde tasarlanmış olduğundan, Amerika'da ırk problemi asla çözülmeyecek.

"Ah! Ne harika bir öykü!" dedi Fransız ev sahibesi, avucunu dramatik bir şekilde göğsüne dayayarak; yanıt beklercesine masada etrafına bakınıyordu. Ama diğer herkes sessiz kalıp gözlerini kaçırdı; kafaları karışmıştı.

Michelle Obama'ya Saygı, Ayrıca Irk Metaforu Olarak Saç

Beyaz bir kız arkadaşım ve ben Michelle Obama hayranıyız. Geçen gün ona dedim ki: Michelle Obama'nın saçında postiş mi var acaba, saçı bugün daha dolgun görünüyor ve her gün düzleştirmek saçına zarar veriyor olmalı. O da dedi ki: Yani onun saçı normalde böyle uzamıyor mu? Tam da bu noktada Amerika'da ırk meselesinde saçın mükemmel bir metafor olduğunu düşünmekte haksız mıyım? Saç. Televizyondaki "beni baştan yarat" programlarında siyah kadının "önceki" çirkin halini gösteren fotoğrafta doğal saçlı (sert, kabarık, zenci kıvırcığı ya da kıvırcık) "sonraki" güzel halini gösterendeyse maşayla düzleştirilmiş saçlı olduğuna hiç dikkat ettiniz mi? Amerikalı ve Amerikalı olmayan bazı siyah kadınlar doğal saçlarıyla insan arasına çıkmaktansa sokakta çıplak koşmayı tercih ederler. Çünkü anlıyorsunuz ya, bu saç profesyonel, sofistike ya da her neyse ondan değil, kahrolası şey normal değil. (Yorum yazan arkadaşlar, lütfen bana bu durumun saçını boyamayan beyaz kadının haliyle aynı olduğunu söylemeyin.) Doğal zenci saçınız OLDUĞUNDA insanlar saçınıza bir şey "yaptığınızı" düşünür. Oysa saçı afro ve rastalı olanlar, saçlarına hiçbir şey "yapmamış" olanlardır. Beyoncé'ye saçına ne yaptığını sormalısınız. (Hepimiz Bey'i seviyoruz ama bir kez olsun bize saçının doğal halinin nasıl olduğunu gösterse ne olur?) Benim

saçım doğuştan kıvır kıvır. Kafa derime yapışık ya da normal örgü yaptırıyor ya da afro şeklinde kullanıyorum. Hayır, bu politik bir duruş değil. Hayır sanatçı, şair ya da şarkıcı değilim. Doğaya tapanlardan da değilim. Sadece saçımda düzleştirici kullanmak istemiyorum – şu haliyle yaşamımda yeterince kanser kaynağı var. (Yeri gelmişken, Cadılar Bayramı'nda afro perukları yasaklayabilir miyiz? Tanrı aşkına, afro bir kostüm değil.) Michelle Obama'nın tüm bu hararetten bunaldığını, doğal görünmeye karar verdiğini ve televizyonda yün gibi kıvırcık ya da sımsıkı sarmal lülelerden oluşan saçlarıyla göründüğünü hayal edin. (Saçının nasıl olacağını bilemeyiz. Siyah bir kadının kafasında üç değişik saç dokusu bulunması sıra dışı bir durum da değil.) Kesinlikle harika bir görüntüsü olurdu ama zavallı Obama bağımsız oyları, hatta kararsız Demokrat oylarını bile kesinlikle kaybederdi.

GÜNCELLEME: Geçiş dönemindeki ZoraNeale22 benden reçetemi paylaşmamı istedi. Durulanmayacak bir krem olarak saf karite yağı saçını doğal bırakan pek çok kişiye iyi geliyor. Ama bende işe yaramıyor. Bol karite yağı içeren ürünler saçımı grileştiriyor ve kurutuyor. Kuruluk benim saçımın en ciddi problemi. Saçımı haftada bir silikonsuz nemlendirici şampuanla yıkıyorum. Nemlendirici krem kullanıyorum. Saçımı havluyla kurutmuyorum. Saçımı ıslak bırakıyorum ve bölümlere ayırarak her birine durulanmayan kremimsi bir ürün uyguluyorum (şu anki favorim Qhemet Biologics; diğer tercih ettiğim markalar Oyin Handmade, Shea Moisture, Bask Beauty ve Darcy's Botanicals). Sonra saçımı üç ya da dört büyük parçaya ayırıp örüyor ve başımı saten bir eşarpla sarıyorum (saten iyidir, nemi muhafaza eder. Pamuk kötüdür, nemi emer). Böyle uyuyorum. Ertesi sabah örgüleri açıyorum ve işte, harika, yumuşa-

cık bir afro! İşin sırrı malzemeyi saç ıslakken uygulamakta. Ve saçımı asla ama asla kuruyken taramıyorum. Sadece ıslakken, nemliyken ya da tamamen kremimsi nemlendiriciye bulanmışken tarıyorum. Bu ıslakken saç örme reçetesi saç düzleştirici aletlerden ve keratin bakımlarından usanmış çok kıvırcık saçlı beyaz kız arkadaşların da işine yarayabilir. Kendi reçetesini paylaşmak isteyen başka saçını doğal bırakan Amerikalı ve Amerikalı olmayan siyah var mı?

32. bölüm

Ifemelu haftalarca Curt'ten önce kim olduğunu anımsamaya çalışarak bocaladı. Birlikte yaşadıkları hayat başına gelmiş bir olaydı, istese bile hayal edemeyeceği bir deneyimdi; bu nedenle de elbette öncesine dönebilecekti. Ama öncesi, barut renkli bir buğudan ibaretti; eskiden kim olduğunu, nelerden hoşlandığını, nelerden nefret ettiğini, ne istediğini artık bilmiyordu. İşi can sıkıcı geliyordu: Her gün aynı yavan görevleri yerine getiriyor, basın açıklamaları yazıyor, basın açıklamalarını kontrol ediyor, basın açıklamalarını düzeltiyordu; hareketleri ezbere ve uyuşuktu. Belki de hep böyleydi de Curt'ün ışığıyla kıyaslıyor olduğu için farkına varmamıştı. Dairesi ona bir yabancının evi gibi geliyordu. Hafta sonları Willow'a gidiyordu. Uju Hala'nın dairesi sıva kaplama binalardan oluşan bir kalabalığın içindeydi; mahallede özenli bir çevre düzenlemesi yapılmış, köşelere büyük doğal kayalar yerleştirilmişti; akşamları arkadaş canlısı insanlar köpeklerini gezdiriyordu. Uju Hala yeni bir gamsızlık havasına bürünmüştü; yazları küçük bir halhal takıyordu; bacağında ümit vaat eden bir altın pırıltısı. Afrika İçin Afrikalı Doktorlar'a katılmıştı, iki haftalık tıbbi görevler için gönüllü oluyordu; Sudan'a gittiğinde, boşanmış bir doktor olan Ganalı Kweku'yla ta-

nıştı. "Bana prensesmişim gibi davranıyor. Aynen Curt'ün sana davrandığı gibi," dedi Ifemelu'ya.

"Onu unutmaya çalışıyorum hala. Lütfen ondan söz etmeyi bırak!"

"Özür dilerim," dedi Uju Hala ama hiç de pişman bir hali yoktu. Ifemelu'ya ilişkisini kurtarması için elinden geleni yapmasını söylemişti çünkü onu Curt'ün sevdiği gibi sevebilecek başka kimseyi bulamayacağını düşünüyordu. Ifemelu, ona Curt'ten ayrıldığını söylediğinde Dike, "İyi bir adamdı kuzi. Sen iyi misin?" diye sordu.

"Evet, elbette."

Belki Dike tam tersini hissetmişti ve Ifemelu'nun hafif dengesiz ruh halinin farkındaydı; Ifemelu çoğu geceler yatağında ağlıyor, ilişkisini yıktığı için kendisini suçluyor, sonra kendisine ağlamasına gerek olmadığını söylüyor ama yine de ağlıyordu. Dike bir tepsiye koyduğu muz ve bir kutu fıstıkla odasına geldi.

"Atıştırma zamanı!" dedi yüzünde şakacı bir sırıtmayla. Hâlâ muz ve fıstığın birlikte nasıl yendiğine aklı ermiyordu. Ifemelu yerken Dike yatağa oturup okulundan bahsetti. Artık basketbol oynuyordu, notları iyileşmişti ve Autumn adında bir kızdan hoşlanıyordu.

"Buraya iyice alıştın."

"Evet," dedi ve tebessümü Ifemelu'ya Brooklyn'deki o açık, korunmasız çocuk halini anımsattı.

"Japon animemdeki Goku karakterini hatırlıyor musun?" diye sordu Dike.

"Evet."

"Afro saçınla Goku'ya benziyorsun," dedi Dike gülerek.

Kweku kapıyı çaldı ve kafasını uzatmadan önce Ifemelu'nun "gir" demesini bekledi. "Dike, hazır mısın?" diye sordu.

"Evet amca," dedi Dike ve kalktı. "Haydi gidelim!"

"Şehir merkezine gidiyoruz. Bize katılmak ister misin?" diye sordu Kweku sözcükleri dikkatle seçerek, neredeyse resmî bir tavırla; Ifemelu'nun ayrılık acısı çektiğini o da biliyordu. Ufak tefek, gözlüklü bir adamdı, nazik bir beyefendiydi; Ifemelu onu seviyordu çünkü adam Dike'yi seviyordu.

"Hayır, teşekkürler," dedi Ifemelu. Kweku'nun evi uzakta değildi ama Uju Hala'nın dolabına gömlek bırakmıştı ve Ifemelu, Uju Hala'nın banyosunda bir erkek losyonu, buzdolabında da Uju Hala'nın yemediğini bildiği kutu kutu organik yoğurt görmüştü. Kweku, Uju Hala'ya, dünyaya onu ne kadar sevdiğini göstermek isteyen bir adamın gözleriyle bakıyordu. Bu Ifemelu'ya, Curt'ü anımsatıyor, o zaman içini özlem dolu bir hüzün kaplıyordu.

Annesi telefondaki sesinden bir şeyler sezmişti. "Hasta mısın? Bir şey mi oldu?"

"İyiyim. İşler yoğun," dedi Ifemelu.

Babası da sesinin neden farklı geldiğini ve her şeyin yolunda olup olmadığını sordu. Babasına her şeyin yolunda olduğunu, işten sonra blog yazmaya fazla zaman ayırdığını söyledi; babasına bu yeni uğraşısının ne olduğunu anlatacaktı ki o, "Bu konuya epey aşinayım. Ofiste çok ağır bir bilgisayar eğitimi alıyoruz," dedi.

"Babanın başvurusu kabul edildi. Benim okulum tatile girdiğinde baban da izne çıkabilecek," dedi annesi. "Yani vizeye bir an önce başvurmalıyız."

Ifemelu uzun süredir anne babasının onu ziyaret edebilecekleri günün hayalini kuruyor ve bundan bahsediyordu. Artık buna maddi gücü yetiyordu, annesi de artık gelmek istiyordu ama Ifemelu bu seyahatin başka bir zamanda olmasını dilerdi. Onları görmek istiyordu ama onu ziyaret edecekleri düşüncesiyle yoruluyordu. Onların kızı, o anımsadıkları kişi olabilecek miydi, emin değildi.

"Anneciğim şu sıralar işyerinde çok yoğunum."

"*Ahn-ahn*! Biz seni işyerinde rahatsız mı edeceğiz?"

O da davet mektuplarını, banka beyanlarını ve yeşil kartının bir kopyasını gönderdi. Amerikan Büyükelçiliği artık daha iyi çalışıyordu; babası personelin hâlâ kaba olduğunu söyledi ama en azından sıraya girmek için dışarıda kavga etmeye ya da itişip kakışmaya gerek yoktu. Altı aylık vize aldılar. Üç haftalığına geldiler. Yabancı gibiydiler. Aynı görünüyorlardı ama Ifemelu'nun anımsadığı o ağırbaşlılık gitmiş, yerini ilkel bir taşralı heveslilığine bırakmıştı. Babası binanın koridorundaki halı döşemeye hayran kaldı; annesi Kmart'tan sahte deri çantalar, alışveriş merkezinin yemek bölümünden kâğıt peçeteler, hatta naylon torbalar topladı. JC Penney'nin önünde fotoğraf çektirdiler ve Ifemelu'ya mağazanın tabelasının tamamını almasını tembihlediler. Ifemelu anne ve babasını dudak bükerek izledi ve bundan dolayı suçluluk duydu; onlarla ilgili anılarını kıymetle saklamıştı ama buna rağmen nihayet görüştüklerinde onları dudak bükerek izliyordu.

"Amerikalıları anlamıyorum. 'Görev' diyorlar ama 'grev' diyorlar sanıyorsun," dedi babası her iki sözcüğü de heceleyerek. "İngilizlerin konuşma şekli çok daha tercih edilir geliyor bana."

Ayrılmalarından önce annesi, "Arkadaşın var mı?" diye sordu usulca. "Arkadaş" sözcüğünü İngilizce söylemişti; dillerini "erkek arkadaş" sözcüğüyle kirletemeyeceklerinden anne babaların tercih ettiği bir kavramdı bu. Oysa tam anlamıyla "erkek arkadaş"ı kastediyorlardı: romantik bir ilişki, evlilik planları.

"Hayır," dedi Ifemelu. "İş beni çok meşgul ediyor."

"İş iyidir, Ifem. Ama aynı zamanda gözünü de açık tutmalısın. Unutma, kadınlar çiçek gibidir. Zamanımız çabuk geçiyor."

Eskiden olsa gülerek konuyu geçiştirir, annesine

kendini hiç de çiçek gibi hissetmediğini söylerdi ama çok yorgundu, bunları söyleyecek gücü bile kalmamıştı. Anne babasının Nijerya'ya döndükleri gün yatağına çöküp kontrolsüzce ağladı; bir yandan da düşünüyordu: Benim derdim ne? Gittikleri için rahatlamıştı ve rahatladığı için kendini suçlu hissediyordu. İşten sonra Baltimore'un merkezinde amaçsızca, hiçbir şeyle ilgilenmeden dolaştı. Romancıların can sıkıntısı dedikleri şey bu muydu? Yavaş geçen bir çarşamba öğle sonrası istifasını verdi. İstifa etmeyi planlamamıştı ama birdenbire bunun yapılması gereken şey olduğuna karar verdi ve bilgisayarda istifasını yazıp müdürünün ofisine gitti.

"Çok da ilerleme kaydediyordun. Fikrini değiştirmen için yapabileceğimiz bir şey var mı?" dedi müdür, şaşkınlık içinde.

"Kişisel, ailevi bir sebepten," dedi Ifemelu belirsizce. "Bana sunduğunuz fırsatlara gerçekten müteşekkirim."

Neler Dönüyor?

Bize ırk kavramının bir icat olduğu, iki siyah insan arasındaki genetik farklılığın bir siyahla beyazın arasındakinden daha fazla olduğu söyleniyor. Sonra da siyahların daha kötü türde bir meme kanserine yakalandığı ve daha fazla tümör lifi taşıdığı söyleniyor. Beyazlar da kistik fibroz ve osteropoz geçiriyor. O halde doktorlara soralım, burada neler dönüyor? Irk bir icat mı değil mi?

33. bölüm

Blog kendini göstermeye başlamış, süt dişlerini dökmüştü; Ifemelu'yu kâh şaşırtıyor kâh memnun ediyor kâh geride bırakıyordu. Okuyucuları giderek arttı; dünya genelinde binlerce insana ulaştı ve bu öyle çabuk oldu ki Ifemelu bloğun durumunu kontrol etmekten, her gün kaç kişinin onun yazılarını okumak için sayfayı tıkladığını öğrenmekten kaçınır oldu; çünkü bu bilgi onu ürkütüyordu. Aynı zamanda çok da heyecanlandırıyordu. Yüklediği yazıların bir başka internet sitesinde yeniden yayınlandığını görünce başarı hissiyle dolup taşıyordu; ama bu kadarını hiç beklememişti, geçmişte blog yazarlığı konusunda hiçbir tutkusu yoktu. Bloğuna destek vermek isteyen okurlarından e-postalar geliyordu. Destek. Bu sözcük bloğunu ondan iyice ayırıyor, bazen onsuz bazen de onunla ayakta durabilecek ya da duramayacak ayrı bir varlığa dönüştürüyordu. Böylece PayPal hesabının bağlantısını verdi. Ödemeler gelmeye başladı, pek çok ufak ve birçok büyük bir meblağ; öyle ki Ifemelu bu rakamı görünce iç çekmeyle çığlık karışımı tuhaf bir ses çıkardı. Anonim gelen bu meblağ maaş gibi düzenli olarak her ay yatmaya başladı; Ifemelu her geldiğinde utanıyor, sokakta çok kıymetli bir şey görüp gizlice almış gibi hissediyordu. Bu paranın Curt'ten mi geldiğini, Curt'ün blo-

ğu takip edip etmediğini ve Eski Seksi Beyaz Sevgili olarak anılmak hakkında ne düşündüğünü merak ediyordu. Öylesine bir meraktı bu; Ifemelu aralarında olmuş olabilecek şeyleri özlüyordu, Curt'ü değil.

Bloğun e-posta adresini; istediğinden emin olamadığı bir hediyeyi açan çocuk gibi hevesle, sık sık kontrol ediyor ve onu bir içki içmeye davet eden, ona ırkçı olduğunu söyleyen ya da bloğu için fikirler veren insanların e-postalarını okuyordu. Saç yağları yapan bir başka blogcu, Ifemelu'nun bloğuna reklam vermek istedi ve Ifemelu sembolik bir ücret karşılığında sayfanın sağ üst köşesine kabarık saçlı bir kadın fotoğrafı yerleştirdi; bu fotoğrafa tıklayınca saç yağıyla ilgili siteye gidiliyordu. Bir başka okur, önce uzun boyunlu bir modelin dar kıyafetler içinde, sonra aynı modelin geniş bir şapkayla göründüğü hareketli bir grafik için daha da fazla para önerdi. Görsele tıklayınca online bir butiğe gidiliyordu. Kısa bir süre sonra Pantene şampuanları ve Covergirl makyaj ürünlerinden reklam anlaşmaları için e-postalar geldi. Ardından da Connecticut'taki özel bir okulun çokkültürlü yaşam müdüründen, öğrencilere çeşitlilik hakkında bir konuşma yapmasını rica eden bir e-posta geldi; öyle resmî bir dili vardı ki, Ifemelu gümüş armalı, elle kesilmiş bir kâğıda yazıldığını hayal ediyordu. Pennsylvania'da bir kurumdan daha az resmiyetle yazılmış bir başka e-posta geldi; oralı bir öğretmenin Ifemelu'yu ırk konusunda kışkırtıcı şeyler yazan bir blogcu olarak tanımladığını söylüyor, yıllık çeşitlilik çalıştaylarını yönetmesini rica ediyordu. *Baltimore Living*'den bir editör onu İzlenecek On Kişi listesine dâhil etmek istediklerini yazdı; Ifemelu'nun yüzü gölgelenmiş bir şekilde, dizüstü bilgisayarının başında otururken fotoğrafını çekip "Blogcu" başlığı altında yayımladılar. Okur sayısı üçe katlandı. Davetler yağmaya başladı. Telefonları yanıtlarken en ciddi görünen panto-

lonunu giyiyor, en yumuşak tondaki rujunu sürüyor, masa başında dik oturup bacak bacak üstüne atarak, dikkatli ve kendinden emin bir ses tonuyla konuşuyordu. Ama bir yanı sürekli kaygıyla geriliyordu; hattın öteki ucundaki kişinin, bu profesyonel ve dizginleri elinde tutan kişiliğin aslında bir rol olduğunu, Ifemelu'nun gerçekte bütün gün buruşuk gömlekler içinde evde oturan işsizin teki olduğunu anlayıp ona "Sahtekâr!" diyerek telefonu kapatmasını bekliyordu. Ama davetler yağmaya devam etti. Otel ve yol masrafları karşılanıyor, ücretlerse değişiyordu. Bir keresinde ani bir dürtüyle önceki hafta kendisine teklif edilenin iki mislini istediğini söyledi ve Delaware' den arayan adam, "Tabii, ödeyebiliriz," deyince hayrete düştü.

Ohio'daki küçük bir firmada çeşitlilik üzerine verdiği ilk konuşmaya katılan insanların çoğu spor ayakkabı giyiyordu. Hepsi de beyazdı. Ifemelu'nun sunumunun adı "Başka Irktan Meslektaşlarınızla Irk Hakkında Konuşmanın Yolları"ydı ama bu insanların hepsi beyaz olduğuna göre, kimlerle konuşacaklardı? Belki hademe siyahtı.

"Ben bir uzman değilim, yani söylediklerimi alıntılamayın," dedi Ifemelu. Hepsi de güldü sıcak teşvik edici bir kahkahaydı bu ve Ifemelu kendi kendine, konuşmanın iyi geçeceğini, Ohio'nun ortasında bir salon dolusu yabancıya konuşmaktan çekinmesinin yersiz olduğunu söyledi. (Ohio'da hâlâ sadece beyazların yaşadığı kasabaların olduğunu okumak onu biraz kaygılandırmıştı.) "Irk konusunda dürüst bir iletişim kurabilmenin ilk adımı, tüm ırkçılık şekillerinin eşit olmadığını fark etmektir," dedi, sonra dikkatle hazırladığı konuşmasına geçti. Konuşmanın sonunda, sunumun akıcı geçmiş olmasından memnun bir halde "Teşekkür ederim," dediğinde, çevresindeki yüzler donakalmıştı. Zayıf, kasvetli alkış moralini bozdu. Ar-

dından konferans salonunda sadece şirketin insan kaynakları müdürü kaldı ve aşırı tatlandırılmış buzlu çay içerek futboldan konuştular; Nijerya'nın futbolda iyi olduğunu bilen adam sanki konuyu Ifemelu'nun az önceki konuşması dışında herhangi bir şeye çekmeye çalışıyordu. O akşam Ifemelu bir e-posta aldı: *KONUŞMAN PALAVRAYDI. IRKÇININ TEKİSİN. SENİ BU ÜLKEYE ALDIĞIMIZA ŞÜKRETMELİSİN.*

Büyük harflerle yazılan bu e-posta bir aydınlanma ânıydı. Çeşitlilik çalıştaylarının ya da çokkültürlülük sohbetlerinin amacı gerçek bir değişime önayak olmak falan değil, insanların kendilerini iyi hissetmelerini sağlamaktı. Ifemelu'nun fikirlerinin içeriğiyle ilgilenmiyorlardı; sadece ortamda görülmesini istiyorlardı. Bloğunu okumamışlardı ama ırk konusunda "lider bir blogcu" olduğunu işitmişlerdi. Böylece, bunu izleyen haftalarda şirketlerde ve okullarda yaptığı konuşmalarda duymak istediklerini söylemeye başladı. Bunlar asla bloğuna yazacağı türde şeyler değildi; çünkü bloğunu okuyan insanların çeşitlilik çalıştaylarına katılanlarla aynı olmadıklarını biliyordu. Konuşmalarında, "Amerika çok büyük bir ilerleme kaydetti, bununla gurur duymalıyız," diyordu. Bloğunda ise şöyle yazıyordu: *Irkçılığın hiçbir zaman var olmaması gerekirdi, sırf şimdi azalettiniz diye aferin beklemeyin.* Davetler yağmaya devam ediyordu. İnternetten iyi anlayan, saçı zarif burgular şeklinde örülü Haiti kökenli Amerikalı bir kız öğrenciyi stajyer olarak işe aldı; kız Ifemelu'nun gereksinim duyabileceği her türlü bilgiyi internette araştırıp uygunsuz yorumları neredeyse yüklenir yüklenmez siliyordu.

Ifemelu küçük bir daire satın aldı. Gazetenin emlak sayfasındaki listeleri incelerken nakit peşinatı karşılayabileceğini fark edince irkilmişti. "Ev sahibi" ibaresinin üzerini imzalamak Ifemelu'yu artık yetişkin olmanın korku-

suyla, bunun bloğu sayesinde olması da hayretle doldurdu. İki yatak odasından birini çalışma odasına dönüştürdü ve orada yazmaya başladı; yeni mahallesi Roland Park'a, yaşlı ağaçların gölgelediği restore edilmiş sıra evlere bakmak için sık sık pencerenin başına geçiyordu. İlgi gören blog yazılarıyla nadiren tıklanan yazılar onu şaşırtıyordu. "Bunun Aşkla Ne Alakası Var?" başlıklı, arkadaşlık sitelerini kullanma denemesiyle ilgili yazısı, yapışkan misali aylar sonra bile yorum alıyordu.

> Evet, Eski Seksi Beyaz Sevgili'den ayrılmanın üzüntüsü sürüyor, bar olayından da hoşlanmıyorum, o yüzden bir arkadaşlık sitesine yazıldım. Ve sayısız profili inceledim. Şimdi, hassas bir nokta. İlgilendiğiniz etnisiteyi seçtiğiniz kategori var ya? Beyaz erkekler beyaz kadınları işaretliyor; daha cesur olanlar ise Uzakdoğulu ve Hispanikleri. Siyah erkekler "hepsi"ni işaretleyen tek kategori; ama kimisi "siyah" kategorisini işaretlemiyor bile. Beyaz, Uzakdoğulu ve Hispanik kategorilerini işaretliyorlar. Aşk potansiyeli falan hissedemedim. Ama zaten etnisite işaretlemekle aşkın ne alakası var? Bir markete girip biriyle çarpışabilir ve ona âşık olabilirsiniz ve o kişi internetteki sitede işaretlediğiniz ırktan olmayabilir. Böylece, sitede biraz dolaştıktan sonra üyelikten çıktım, neyse ki deneme sürecinde olduğumdan paramı geri aldım; onun yerine mağazalarda körlemesine dolaşacağım.

Benzer öyküleri olan insanlardan, hatalı olduğunu söyleyenlerden, fotoğrafını yüklemesini isteyen erkeklerden, arkadaş sitelerindeki başarı öykülerini paylaşan siyah kadınlardan, kızanlardan, heyecanlananlardan yorumlar geldi. Bazı yorumlar onu eğlendiriyordu çünkü yazının konusuyla uzaktan yakından ilgileri yoktu. *Öf, siktir git,*

yazmıştı biri. *Siyahlar her şeyi kolaylıkla elde ediyor. Bu ülkede siyah değilseniz hiçbir şey elde edemezsiniz. Siyah kadınların daha kilolu olmasına bile anlayış gösteriliyor.* "Cuma Ivır Zıvırları" adlı, karışık düşünceler içeren yazı dizisi her hafta en çok tıklanan ve en çok yorum alan yazı oluyordu. Kimi zaman çirkin tepkiler almayı bekleyerek yazıyor, korku ve heyecandan midesine kramplar giriyordu ama bu yazılara sadece donuk yorumlar geliyordu. Artık yuvarlak masa toplantıları ve panellerde, devlet radyosunda ve yerel radyo kanallarında konuşmalara çağrıldığından ve sadece "Blogcu" şeklinde nitelendiğinden bloğu kendisini sindirmiş gibi hissediyordu. Kimi geceler uyanık yatarken, giderek artan huzursuzlukları saklandıkları köşelerden sürünerek ortaya çıkıyor ve bloğunun kalabalık okur kitlesi zihninde onu yargılayan, ona saldırıp maskesini düşürmek için fırsat kollayan öfkeli bir çeteye dönüşüyordu.

Yorumlara Açık: Dudakları Mühürlü Tüm Zenciler İçin

Bu duyuru dudakları mühürlü zenciler için, sık sık farklı ortamlarda bulunan ve "sırf siyah olmakla alakalı yaşam deneyimleri"ni paylaşmayan Amerikalı ve Amerikalı olmayan siyahlar için. Kimseyi huzursuz etmek istemedikleri için. Hikâyenizi burada anlatın. Mührünüzü koparın. Burası güvenli bir alan.

34. bölüm

Ifemelu'nun bloğu Blane'i yeniden yaşamına soktu. Washington D.C.'deki Kahverengi Blogcular kongresinin tanışma faslı esnasında, otelin birbirlerini heyecandan fazla neşeli seslerle selamlayan insanlarla dolu fuayesinde, Ifemelu bir makyaj bloğunun neon renkli far sürmüş olan Meksikalı-Amerikalı zayıf yazarıyla konuşurken başını kaldırınca donakaldı ve sarsıldı; çünkü sadece birkaç metre uzağındaki küçük bir grubun arasında Blaine'i görmüştü. Siyah çerçeveli gözlükleri dışında hiç değişmemişti Blaine. Tıpkı Ifemelu'nun onu trende anımsadığı gibiydi: uzun boylu ve rahat. Makyaj bloğunun yazarı güzellik firmalarının *Bellachicana*'ya sürekli bedava ürün gönderdiğinden ve bunun etik yönünden bahsediyor, Ifemelu da başını sallıyordu; ama o sırada sadece Blaine'in varlığına, ufak topluluktan ayrılıp yanına doğru gelmesine odaklanmıştı.

"Merhaba!" dedi Ifemelu'nun yaka kartına bakarak. "Demek 'Amerikalı olmayan siyah' sensin?" Bloğuna bayılıyorum."

"Teşekkürler," dedi Ifemelu. Blaine onu tanımamıştı. Ama nereden tanıyacaktı ki? Trende karşılaşmalarının üzerinden çok uzun zaman geçmişti ve o zamanlar ikisi de "blog" sözcüğünün ne anlama geldiğini bilmiyordu

bile. Ifemelu'nun onu nasıl idealize ettiğini; onun nazarında etten kemikten değil, mükemmelliğin minik kristallerinden oluşan, asla sahip olamayacağı Amerikalı erkek imgesine dönüştüğünü bilmek ona komik gelirdi herhalde. Blaine makyaj bloğu yazarına dönüp selam verdi ve Ifemelu yaka kartından Blaine'in de "akademik yaşam ve popüler kültürün kesişimi" hakkında bir bloğu olduğunu gördü.

Blaine yeniden Ifemelu'ya döndü. "Ee, Connecticut' ta alışveriş merkezi ziyaretlerine devam mı? Ben hâlâ kendi pamuğumu yetiştiriyorum da."

Ifemelu'nun nefesi bir an için kesildi; sonra baş döndüren neşeli bir kahkaha attı. Yaşamı, insanların birbirlerini yeniden bulduğu büyülü bir filme dönüşmüştü sanki. "Hatırlıyorsun!"

"Seni deminden beri salonun diğer ucundan izliyorum. İlk gördüğümde inanamadım."

"Tanrım, ne kadar oldu, on yıl mı?"

"Neredeyse. Sekiz?"

"Beni hiç geri aramadın," dedi Ifemelu.

"O sırada bir ilişkim vardı. O zaman bile sorunluydu ama gerekenden çok daha uzun sürdü." Zamanla Ifemelu'nun çok iyi tanıyacağı bir ifadeyle duraksadı; gözleri, sahiplerinin asil ruhuna işaret eden erdemli bir bakışla kısıldı.

Bunu, Baltimore ve New Haven arasında e-postalarla telefonlar, birbirlerinin bloglarına bırakılan şakacı yorumlar ve geç saatlerde yoğun flörtleşmeli telefon konuşmaları izledi; ta ki bir kış günü Blaine elleri kalay renkli denizci paltosunun ceplerinde, yakasında sihir tozunu andıran kar taneleriyle Ifemelu'nun kapısında belirene dek. Ifemelu hindistancevizli pilav pişiriyordu; dairesine yoğun bir baharat kokusu sinmişti, tezgâhta ucuz bir Merlot açılmıştı ve CD çalardan Nina Simone yükseliyordu. "Don't

Let Me Be Misunderstood" şarkısının yönlendirmesiyle, Blaine'in gelişinden sonra dakikalar içinde, flört eden arkadaşlardan Ifemelu'nun yatağında iki sevgili olmaya geçtiler. Sevişmenin ardından Blaine yatakta doğrulup Ifemelu'yu seyretti. Blaine'in fit bedeninde esnek, nerdeyse efemine bir şeyler vardı; Ifemelu ona yoga yaptığını söylediğini anımsadı. Belki de kafasının üzerinde durabiliyor ve bedenini mümkün görünmeyen şekillerde eğip bükebiliyordu. Artık soğumuş olan pilavı hindistancevizi sosuyla karıştırırken Blaine'e yemek yapmayı sıkıcı bulduğunu, tüm bu baharatları bir gün önce aldığını ve sadece Blaine ziyarete geldiği için yemek yaptığını söyledi. Ifemelu her ikisini dudaklarında zencefille, Blaine vücudundan sarı köri yalarken, defneyaprakları vücutlarının altında ezilirken hayal etmişti ama onun yerine sorumluluk sahibi davranmışlar, oturma odasında öpüşmüşler ve sonra Ifemelu onu yatak odasına götürmüştü.

"Daha beklenmedik şeyler yapmalıydık," dedi Ifemelu.

Blaine güldü. "Ben yemek yapmayı seviyorum. Yani beklenmedik şeyler için pek çok fırsatımız olacak." Ama Ifemelu onun beklenmedik şeyler yapacak türde biri olmadığını biliyordu. Prezervatifi yavaş ve soğuk bir konsantrasyonla takışından belliydi bu. Daha sonra Darfur hakkında meclise yazdığı mektupları, Dixwell'de lisede ders verdiği gençleri, gönüllü olarak çalıştığı sığınma evini öğrendiğinde Blaine'i omurgasının olması gereken yerde iyilik dolu bir kamışa sahip bir insan olarak görmeye başladı.

Sanki birkaç yıl önce trende tanıştıkları için birkaç basamağı birden atlayabilir, birtakım bilinmezleri göz ardı edebilir ve hemen yakınlaşma aşamasına geçebilirlerdi. Blaine'in ilk ziyaretinden sonra onunla New Ha-

ven'a gitti. O kış donmuş kar tanelerinin çalıların üzerinde pırıldadığı, New Haven'ın sanki içerden bir ışıkla aydınlandığı, içinde sadece Ifemelu ve Blaine'in yaşadığı dünyanın şölenimsi bir havaya büründüğü soğuk ve güneşli haftalar yaşadılar. Humus yemek için Howe Caddesi'ndeki falafelciye yürüyor, karanlık bir köşede oturup saatlerce konuşuyor, sonunda dilleri sarmısaktan yanmış bir halde dışarı çıkıyorlardı. Ya da Blaine'le dersinden sonra kütüphanede buluşuyor, masada Blaine'in kitap yığınları, kafede oturup fazla yoğun sıcak çikolata içiyor, fazla taneli tam buğdaydan kruvasan yiyorlardı. Blaine organik sebzeler ve Ifemelu'nun telaffuz edemediği tahıllar –bulgur, kinoa– pişiriyor, yemek yaparken bir yandan da hızla ortalığı temizliyor, domates sosunu sıçrar sıçramaz siliyor, dökülen suyu hemen kuruluyordu. Tarım ürünlerine sıkılan kimyasalları, tavuklara çabuk büyümeleri için verilen kimyasalları, meyvelerin kabukları pürüzsüz olsun diye kullanılan kimyasalları anlatarak Ifemelu'yu korkutuyordu. İnsanlar kanserden neden ölüyor sanıyordu? Ifemelu da Blaine sadece organik meyve alsa da, elmayı yemeden önce iyice yıkıyordu. Blaine ona hangi tahıllarda protein olduğunu, hangi sebzelerin karoten içerdiğini, hangi meyvelerin çok şekerli olduğunu söylüyordu. Blaine her şeyi biliyordu; Ifemelu bundan ürküyor, onun bu özelliğiyle gurur duyuyor ve bunu biraz itici buluyordu. Kampüsün yakınlarındaki yüksek bir binanın yirminci katındaki dairede Blaine'le paylaştığı ev hayatı anlam yüklüydü –akşam duştan sonra bedenine hindistancevizi yağı sürmesini izlemesi, bulaşık makinesinin çalışmaya başladığında çıkardığı vınlama sesi– ve Ifemelu yatak odasında bir beşik, içinde bir bebek ile ona itinayla organik meyve tabakları hazırlayan bir Blaine hayal ediyordu. Bu itinalı disiplinlerin adamı mükemmel bir baba olurdu.

"*Tempeh* yiyemiyorum, bunu nasıl sevdiğini anlamıyorum," dedi Blaine'e.

"Sevmiyorum ki."

"O zaman neden yiyorsun?"

"Çünkü sağlıklı."

Her sabah koşuyor, her gece dişlerini diş ipiyle temizliyordu. Diş ipi kullanmak, ipi dişlerin arasında böyle zarafetten uzak, fonksiyonel ve mekanik şekilde çekiştirmek Ifemelu'ya çok Amerikan geliyordu. "Her gün diş ipi kullanmalısın," dedi Blaine. Böylece diş ipi kullanmaya başladı, Blaine'in yaptığı başka şeyleri de yapmaya başladı –spora gitmek, daha az karbonhidrat ve daha çok protein yemek gibi– ve tüm bunları memnuniyetle yaptı çünkü onu daha iyi birine dönüştürüyorlardı. Blaine yararlı bir iksir gibiydi; Ifemelu onunlayken sadece daha yüksek bir iyilik düzeyine erişebilirdi.

Blaine'in en yakın arkadaşı olan Araminta onu ziyarete geldiğinde, Ifemelu'ya daha önce tanışıyorlarmış gibi dostça sarıldı. "Blaine, Paula'dan ayrıldığından beri kimseyle çıkmadı sayılır. Şimdi bir kardeşimizle birlikte, üstelik de çikolata renkli biriyle. Buna ilerleme denir," dedi Araminta.

"Mint, kes şunu," dedi Blaine ama gülümsüyordu. En yakın arkadaşının bir kadın, uzun postişli, yüksek topuklar ve dar kot giyen, renkli lens takan bir mimar olması Blaine'le ilgili Ifemelu'nun hoşuna giden bir şeylerin göstergesiydi.

"Blaine'le ben birlikte büyüdük. Lisede sınıftaki tek siyah öğrenciler bizdik. Tüm arkadaşlarımız bizim çıkmamızı istiyordu; bilirsin, iki siyah çocuk ancak birbirleriyle takılabilir. Ama o benim tipim değildi," dedi Araminta.

"Haydi oradan," dedi Blaine.

"Ifemelu, akademisyen olmamana nasıl sevindim anlatamam. Blaine'in arkadaşlarının nasıl konuştuklarını duydun mu? Hiçbir şey olduğu şey değil. Her şeyin başka bir anlamı olmak zorunda. Saçmalık. Geçen gün Marcia siyah kadınların şişmanlığının sebebinin bedenlerinin kölelik karşıtı hareketin sahneleri olması olduğunu söyledi. Tabii öyledir; hamburger ve gazoz kölelik karşıtı hareketse."

"Bu antientelektüel duruşun ardında yatanı herkes görebilir, Harvard Kulübü'nde içen hanımefendi," dedi Blaine.

"Haydi ama! İyi bir eğitim tüm lanet dünyayı açıklanması gereken bir şey haline getirmek demek değil! Shan bile sizlerle dalga geçiyor. Grace'le senin çok güzel taklidini yapıyor: *uzamsal ve tarihî bilicin düzensel oluşumu ve topoğrafyası.*" Araminta, Ifemelu'ya döndü. "Ablası Shan'le tanıştın mı?"

"Hayır."

Daha sora Blaine yatak odasına geçtiğinde Araminta, "Shan ilginç bir karakterdir," dedi. "Tanıştığınızda onu çok ciddiye alma."

"Ne demek istiyorsun?"

"Harika biridir, çok baştan çıkarıcıdır ama seni küçümsediğini falan düşünürsen bu seninle ilgili değildir, o sadece öyle biri." Sonra sesini alçaltarak, "Blaine gerçekten iyi bir adam. Gerçekten iyi bir adam," dedi.

"Biliyorum." Ifemelu, Araminta'nin sözlerinde ya bir uyarı ya da bir rica sezdi.

Bir ay sonra Blaine yanına taşınmasını teklif etti ama Ifemelu bunu ancak bir yıl sonra yaptı; zamanının çoğunu New Haven'da geçirmesine, bir öğretim üyesinin eşi olarak Yale'ın spor salonunu kullanmasına ve blog yazılarını Blaine'in evinde, yatak odasında Blaine'in pencere önüne onun için koyduğu masada yazmasına rağmen.

Başlarda Blaine'in ilgisi onu heyecanlandırdığı, zekâsı onu etkilediği için yazılarını yayınlamadan okumasına izin veriyordu. Blaine'den düzeltme istemiyordu ama zamanla onun söyledikleri yüzünden değişiklikler yapmaya, bir şeyler ekleyip çıkarmaya başladı. Sonra bu duruma içerledi. Yazıları fazla akademik olmaya, Blaine'e benzemeye başlamıştı. Şehir merkezleriyle ilgili bir yazı yazdığında –"Amerikan Şehirlerinin En Rutubetli, En Kasvetli Mahalleleri Neden Amerikalı Siyahlarla Dolu?"– Blaine hükümet politikaları ve yeniden bölgelendirmelere dair ayrıntılar eklemesini söyledi. Ifemelu da ekledi ama yeniden okuduktan sonra yazıyı kaldırdı.

"Ben açıklama yapmak istemiyorum, gözlemlemek istiyorum," dedi.

"İnsanların senin yazılarını eğlenmek için okumadıklarını unutma, seni bir kültür yorumcusu olarak görüyorlar. Bu gerçek bir sorumluluk. Üniversitede senin bloğun hakkında makale yazan gençler var," dedi Blaine. "Akademik ya da sıkıcı olmak zorunda değilsin. Üslubunu koru ama derinlik kat."

"Yeterince derin," dedi Ifemelu, sinirlenerek; ama Blaine'in haklı olduğu düşüncesi kafasını kurcalıyordu.

"Tembellik ediyorsun Ifem."

Blaine bu "tembel" sözcüğünü sık kullanıyordu; ödevleri zamanında teslim etmeyen öğrenciler, politik olarak aktif olmayan siyah ünlüler, kendininkiyle örtüşmeyen fikirler için. Bazen Ifemelu kendini Blaine'in çırağı gibi hissediyordu; müzelerde dolaşırken Blaine soyut tabloların önünde oyalanır, Ifemelu'ysa bundan sıkılıp çarpıcı heykellerle natüralist tabloların olduğu bölümlere sürüklenir ve Blaine'in dudaklarındaki gergin gülümsemeden hâlâ ondan bir şeyler öğrenmemiş olması karşısında duyduğu hayal kırıklığını hissederdi. Blaine, John Coltrane'in tüm eserlerinden seçkiler çalarken Ifemelu'yu izler, onun

kendinden geçeceğinden eminmiş gibi bekler ve sonunda etkilenmediğini gördüğünde bakışlarını çabucak kaçırırdı. Bloğuna Ann Petry ve Gayl Jones'a ait sevdiği iki roman hakkında bir şey yazdığında Blaine, "Bu yazarlar sınırları zorlamıyorlar," demişti. Yumuşak bir tonda söylemişti bunu; onu kırmak istemese de bunun yine de söylenmesi gerekiyormuş gibi. Duruşları sağlamdı, zihninde öyle ince düşünülmüş ve kesin bir şekilde belirlenmişti ki bazen bu sonuçlara Ifemelu'nun kendi kendine varamamış olmasına şaşırmış görünüyordu. Ifemelu onun inandıklarından ve bildiklerinden bir adım ötede kaldığını hissediyor, Blaine'in doğruluk anlayışına hayranlık duyduğundan hevesle arayı kapatmaya çalışıyordu. Bir keresinde birer sandviç almak üzere Elm Sokağı'nda yürürlerken, kampüsün demirbaşlarından olan tombul siyah bir kadınla karşılaştılar: Kadın kafasında basık bir yün şapkayla sürekli kahvecinin yanında durur, gelip geçene bir tane kırmızı, plastik gül uzatarak, "Bozuğunuz var mı?" diye sorardı. İki öğrenci kadınla konuşuyordu, sonra biri kadına uzun karton bardaktaki cappuccino'sunu uzattı. Kadın müthiş heyecanlandı, başını geriye atıp bardaktaki kahveyi içti.

"Ne iğrenç" dedi Blaine, yanlarından geçerken.

"Değil mi," dedi Ifemelu ama aslında Blaine'in evsiz kadın ve ona armağan edilen cappuccino'dan neden bu kadar şiddetle rahatsız olduğunu anlayamamıştı. Birkaç hafta önce markette, sırada arkalarında bekleyen yaşlıca bir beyaz kadın, "Saçın çok güzel, dokunabilir miyim?" diye sormuş, Ifemelu da evet demişti. Kadın parmaklarını afrosuna daldırdığında Ifemelu, Blaine'in gerildiğini, şakaklarının attığını hissetmişti. "Bunu yapmasına nasıl izin verirsin?" diye sormuştu daha sonra. "Neden olmasın? Benimki gibi bir saçın nasıl olduğunu başka türlü nasıl anlayacak? Muhtemelen hiçbir siyah yakını yoktur."

"O yüzden sen onun kobayı mı olmak zorundasın yani?" diye sormuştu Blaine. Ifemelu'dan nasıl hissedeceğini bilemediği bir şeyi hissetmesini bekliyordu. Blaine için var olan, Ifemelu'nun nüfuz edemediği kavramlar vardı. Blaine'in yakın arkadaşlarıyla beraberken Ifemelu kendini sık sık belli belirsiz kaybolmuş gibi hissediyordu. Bunlar genç, iyi giyimli, doğrucu insanlardı ve konuşmalarında sürekli "bir nevi" ve "bu yöntemlerle" gibi ifadeler kullanıyorlardı; her perşembe bir barda toplanıyor, bazen birinin evinde yemek yiyorlardı ve bu ortamlarda Ifemelu genellikle dinliyor, az konuşuyor ve onları hayretle izliyordu: Bu insanlar ciddi miydi? Bu insanlar gerçekten kamyonlarda olgunlaşan ithal sebzelere bu kadar sinirleniyor muydu? Afrika'da çocuk işçi çalıştırılmasının önüne geçmek istiyorlardı. Uzakdoğu'da boğaz tokluğuna çalıştırılan işçilerin ürettiği kıyafetleri satın almıyorlardı. Dünyaya pratik olmayan, ışıltılı bir ciddiyetle bakıyorlardı; yaklaşımları Ifemelu'yu duygulandırıyordu ama asla ikna olmuyordu. Bu insanlarlayken Blaine ona yabancı gelen göndermeler mırıldanıyor, kendisinden uzaklaşıyor, adeta onlara ait oluyordu; nihayet dönüp Ifemelu'ya sımsıcak, sevgi dolu gözlerle baktığında Ifemelu rahatlamaya benzer bir şey hissediyordu.

Blaine'den anne babasına söz etti; Baltimore'dan Blaine'in yanına taşınacağından. Yalan söyleyebilir, yeni bir işe girdiğini ya da sadece taşınmak istediğini söyleyebilirdi. "İsmi Blaine," dedi. "Amerikalı."

Ağzından çıkan, Nijerya'ya binlerce mil yolculuk eden sözcüklerin ne ima ettiğinin farkındaydı, anne babasının bundan ne anlam çıkaracağını kestirebiliyordu. Blaine'le evlilik konusunu konuşmamışlardı ama ayaklarının altındaki zemin ona sağlam geliyordu. Anne babası Blaine'den haberdar olsun, onun nasıl iyi biri olduğunu

bilsin istiyordu. Onu anlatırken bu kelimeyi kullandı: "iyi."

"Amerikalı bir zenci mi?" dedi babası, afallamış gibi.

Ifemelu kahkaha patlattı. "Baba, artık kimse zenci demiyor."

"Ama neden bir zenci? Orada Nijeryalı kıtlığı mı var?"

Ifemelu hâlâ gülerek bunu duymazdan geldi ve telefona annesini istedi. Babasını duymazdan gelmek, hatta ona evlenmeden bir adamın yanına taşınacağını söylemek sadece Amerika'da yaşadığı için yapabileceği şeylerdi. Kurallar değişmiş, uzaklığın ve yabancılaşmanın çatlaklarının arasında yitmişti.

Annesi, "Hıristiyan mı?" diye sordu.

"Hayır. Şeytana tapıyor."

"Yüce İsa!" diye bir çığlık attı annesi.

"Anneciğim, evet, tabii ki Hıristiyan," dedi Ifemelu.

"O halde sorun yok," dedi annesi. "Ne zaman gelip kendini tanıtacak? Her şeyi –kız istemeyi, başlık parasını ve şarap taşımayı– bir defada yapabileceğimiz şekilde planla ki ucuza gelsin ve gidip gelmekten kurtulsun. Amerika çok uzak..."

"Anneciğim, lütfen, şimdilik işleri ağırdan alıyoruz."

Ifemelu telefonu kapattıktan sonra hâlâ keyifli bir ruh halindeydi. Bloğunun adını *Irk'ıncı ya da Amerikalı Olmayan Bir Siyahın (Daha Önce Zenci Olarak Bilinen) Amerikalı Siyahlara Dair Muhtelif Gözlemleri* şeklinde değiştirmeye karar verdi.

Amerika'da Açık Pozisyon – "Kim Irkçı"dan Sorumlu Ulusal Hakem

Amerika'da ırkçılık devam ediyor ama tüm ırkçılar gitmiş. Irkçılar geçmişte kalmış. Irkçılar, sivil hakların ge-

liştiği dönemle ilgili filmlerdeki ince dudaklı adi beyazlar. Ama mesele şu: Irkçılığın dışavurumu değişti ama dili değişmedi. Yani birini linç etmemişseniz size ırkçı denemez. Kan emen bir canavar değilseniz size ırkçı denemez. Birinin ırkçıların canavar olmadıklarını söyleyebilmesi gerekli. Onlar sevgi dolu ailelerden gelen, vergi ödeyen sıradan insanlar. Birinin kimin ırkçı olup olmadığına karar verme görevini üstlenmesi gerek. Ya da belki "ırkçı" sözcüğünü silmenin vakti geldi. Yeni bir şey bulun. Irksal Karışıklık Sendromu gibi. Sonra bu sendromdan mustarip kişiler için farklı kategoriler oluşturabiliriz: hafif, orta ve şiddetli.

35. bölüm

Ifemelu bir gece tuvalete gitmek için uyandığında Blaine'in salonda telefonda konuştuğunu işitti; ses tonu nazikti, karşısındakini teselli eder gibiydi. "Üzgünüm, seni uyandırdım mı? Ablam Shan'le konuşuyordum," dedi yatağa döndüğünde. "Fransa'dan New York'a döndü. İlk kitabı yayımlanmak üzere ve bundan dolayı ufak bir kriz yaşıyor." Blaine duraksadı. "Yeni bir kriz. Shan bol bol kriz yaşayan biridir. Bu hafta sonu benimle New York'a onu görmeye gelir misin?"

"Elbette. Shan ne iş yapıyor demiştin?"

"Shan ne iş mi yapıyor? Büyük bir yatırım şirketinde çalışıyordu. Sonra orayı bırakıp dünyayı dolaştı ve biraz gazetecilikle uğraştı. Ardından Haitili bir adamla tanıştı ve onunla Paris'e yerleşti. Bir süre sonra adam hastalanıp öldü. Çok kısa bir sürede oldu bu. Bir süre daha Paris'te kaldı, Amerika'ya dönmeye karar verdikten sonra da Paris'teki dairesini tuttu. Yaklaşık bir yıldır Ovidio isimli yeni bir adamla birlikte. Jerry öldüğünden beri ilk gerçek ilişkisi. Fena bir adam değil. Bu hafta iş için California'da; Shan de yalnız. İnsanları eve toplamayı seviyor; salon buluşması diyor. Muhteşem bir arkadaş grubu var, çoğu sanatçı ve yazar; onun evinde toplanıp gerçekten güzel sohbetler ediyorlar." Duraksadı. "Shan sahiden özel bir insandır."

Shan odaya girdiğinde tüm hava yok oldu. Derin bir nefes almamıştı, buna gereksinimi yoktu: Hava kendiliğinden Shan'e doğru yüzüp onun otoritesi tarafından emildi, ta ki diğerlerine hiçbir şey kalmayana dek. Ifemelu, Blaine'in çocukluğunu, peşinden koşarak onu etkilemeye, ona varlığını anımsatmaya çalışmasını hayal etti. Bugün bir yetişkin olarak bile Shan'in onayını almaya çalışan ve asla elde edemeyeceğinden korkan, ümitsiz bir sevgiyle dolu olan o küçük kardeşti. Shan'in dairesine öğleden sonra erken saatlerde vardılar; Blaine, Penn İstasyonu'nda bindiği taksinin şoförüyle konuştuğu gibi binanın kapıcısıyla da sohbet etmek için oyalandı; kapıcılarla, temizlikçilerle, otobüs şoförleriyle hiç zorlanmadan ittifak kurmasını sağlayan rahat bir üslubu vardı. Ne kadar kazandıklarını ve kaç saat çalıştıklarını biliyordu; sağlık sigortaları olmadığını biliyordu.

"Hey Jorge, ne haber?" Blaine adamın ismini İspanyolca telaffuz etmişti: *Hor-he*.

"Gayet iyi. Yale'deki öğrencileriniz nasıl?" diye sordu kapıcı. Blaine'i görmekten ve Blaine'in Yale'de ders vermesinden memnun görünüyordu.

"Her zamanki gibi beni çıldırtıyorlar," dedi Blaine. Onlara arkası dönük şekilde asansörün yanında duran ve pembe bir yoga matını kucağında taşıyan kadını işaret etti. "Hah, Shan de şurada." Shan küçük ve güzel bir kadındı; oval bir yüzü, çıkık elmacıkkemikleri vardı; buyurgan bir yüzdü bu.

"Hey!" diyerek Blaine'i kucakladı. Ifemelu'ya bir kez bile bakmadı. "Pilates dersime gittiğime çok memnunum. Sen bırakırsan o da seni bırakıyor. Koştun mu bugün?"

"Evet."

"Az önce David'le yeniden konuştum. Bana bu akşam alternatif kapaklar göndereceğini söyledi. Nihayet sözle-

rime kulak veriyor gibiler." Gözlerini yuvarladı. Asansörün kapısı açıldı ve Shan hâlâ Blaine'le konuşarak asansöre girdi; Blaine artık rahatsız olmaya başlamıştı, ikisini tanıştırmak için uygun ânı kolluyor gibiydi; Shan'in bu ânı vermeye niyeti yoktu.

"Bu sabah pazarlama müdürü beni aradı. Şu hakaretten kötü dayanılmaz kibarlık hali vardır ya, o da öyleydi. Başladı kitapçıların kapağı şimdiden nasıl sevdiklerinden falan filan bahsetmeye. Zırvalık," dedi Shan.

"Kurumsal yayıncılıktaki sürü içgüdüsü. Herkes ne yapıyorsa onu yapıyorlar," dedi Blaine.

Asansör Shan'in katında durdu ve kız Ifemelu'ya döndü. "Ah, çok üzgünüm, çok gerginim," dedi. "Tanıştığımıza çok memnun oldum. Blaine hiç durmadan senden söz ediyor." Ifemelu'yu, onu açıkça tartan ve onu açıkça tartmaktan çekinmediğini gösteren bir bakışla süzdü. "Çok güzelsin."

"Asıl *sen* çok güzelsin," dedi Ifemelu, kendine hayret ederek; çünkü bu normalde onun söyleyeceği bir şey değildi ama şimdiden Shan'in çekim gücüne kapıldığını hissetmişti; Shan'in iltifatı onu tuhaf bir şekilde mutlu etmişti. Blaine, Shan'in özel biri olduğunu söylerken ne kastettiğini şimdi anlıyordu. Shan'de bir şekilde *seçilmiş* bir insan havası vardı. Tanrılar ona sihirli asalarıyla dokunmuştu. Sıradan şeyler bile yapsa onlara gizemli bir hava katıyordu.

"Odayı beğendin mi?" diye sordu Ifemelu'ya, eliyle çarpıcı dekorasyona işaret ederek: kırmızı bir kilim, mavi bir kanepe, turuncu bir kanepe ve yeşil bir koltuk.

"Bir anlamı olması gerektiğinin farkındayım ama anlayamadım," dedi Ifemelu.

Shan güldü; zamansız kesilen, devam edeceği hissini uyandıran ama devam etmeyen kısa sesler; sadece güldüğü, başka bir şey söylemediği için Ifemelu ekledi: "İlginç."

"Evet, *ilginç*." Shan yemek masasının yanında duruyordu; bacağını masaya uzattı ve uzanıp eliyle ayağını kavradı. Kalçaları, göğüsleri, baldırları bedeninin zarif, minik kıvrımlarını sergiliyor ve her hareketinde seçilmiş insanın hak sahipliğini gözler önüne seriyordu; o canı istediği zaman bacağını yemek masasının üzerine uzatabiliyordu, dairesinde bir konuk varken bile.

"Blaine beni *Irk'ınca*'yla tanıştırdı. Harika bir blog," dedi.

"Teşekkürler," dedi Ifemelu.

"Nijeryalı bir yazar dostum var. Kelechi Garuba'yı tanıyor musun?"

"Kitaplarını okudum."

"Geçen gün bloğun hakkında konuştuk ve bana 'Amerikalı olmayan siyah'ın Karayipli olduğundan emin olduğunu çünkü Afrikalıların ırk meselesini umursamadıklarını söyledi. Seninle tanışınca şok olacak!" Shan masanın üzerindeki bacağını değiştirdi ve öteki ayağını kavramak üzere yeniden uzandı.

"Sürekli kitaplarının satmadığından yakınıp duruyor. Ona kitaplarının satmasını istiyorsa kendi halkıyla ilgili korkunç şeyler yazması gerektiğini söyledim. Afrika'nın sorunları için yalnızca Afrikalılar suçlanmalı, Avrupalıların Afrika'ya zarardan çok yararı dokunduğunu yazmalı; o zaman meşhur olur ve insanlar onun için ne *dürüst* derler."

Ifemelu güldü.

"İlginç bir fotoğraf," dedi, sehpalardan birinde duran fotoğrafa bakarak; fotoğrafta Shan, arkasında yama halinde teneke duvarlarıyla Latin Amerikan gecekondu mahallesini andıran bir yerde, paçavralar içinde gülümseyen esmer çocuklarla çevrelenmiş, başının üzerinde iki şişe şampanya tutuyordu. "Kelimenin gerçek anlamıyla ilgi çekici yani."

"Ovidio bunu sergilememi istemiyordu ama ben ısrar ettim. İronik algılanması gerekiyor tabii."

Ifemelu ısrarı hayal etti; tekrar edilmesi gerekmeyen ve Ovidio'yu allak bullak eden basit bir cümle.

"Peki Nijerya'ya sık sık gidiyor musun?" diye sordu Shan.

"Hayır. Aslında Amerika'ya geldiğimden beri hiç gitmedim."

"Neden?"

"Başta param yoktu. Sonra çalışmam gerekti ve bir türlü zaman bulamadım."

Shan şimdi Ifemelu'ya dönmüştü; kollarını açmış, kanat gibi geriye uzatmıştı.

"Nijeryalılar bize *acata* diyorlar değil mi? Ve bu vahşi hayvan anlamına geliyor?"

"Vahşi hayvan anlamına gelip gelmediğini bilmiyorum, açıkçası ne anlama geldiğini bilmiyorum ve o kelimeyi kullanmıyorum." Ifemelu neredeyse kekelediğini fark etti. Söylediği doğruydu, yine de Shan'in dimdik bakışları altında kendini suçlu hissediyordu. Shan etrafına dalga dalga güç yayıyordu; inceden inceye hissedilen, yıkıcı türde bir güç.

Blaine, içlerinde kırmızımsı sıvı bulunan iki uzun bardakla mutfaktan çıktı.

"Alkolsüz kokteyl!" dedi Shan çocuksu bir neşeyle, Blaine'in elindeki bardaklardan birini alırken.

"Nar, madensuyu, biraz da kızılcık," dedi Blaine, diğer bardağı Ifemelu'ya uzatırken. "Ee, bir sonraki salon buluşması ne zaman Shan? Ifemelu'ya da bahsettim."

Blaine ona Shan'in evdeki davetlerine "salon buluşması" dediğini anlatırken sözcüğe alaycı bir vurgu yapmıştı ama şimdi gerçek Fransızca telaffuzuyla söylüyordu: *sa-lon.*

"Ah, yakında herhalde." Shan abartılı ve umursamaz

bir tavırla omuz silkti, bardağından bir yudum aldı, sonra rüzgârda eğilen bir ağaç misali esnemek için yana eğildi.

Shan'in cep telefonu çaldı. "Telefonumu nereye koydum? Muhtemelen David'dir."

Telefon masanın üzerindeydi. "Ah, Luc'muş. Onu sonra ararım."

"Luc kim?" diye sordu Blaine, mutfaktan çıkarken.

"Fransız bir adam, zengin bir adam. Çok komik, onunla havaalanında tanıştım, inanılmaz bir şey. Ona erkek arkadaşım olduğunu söyledim, o da dedi ki: 'O halde uzaktan imrenip sıramı beklerim.' Gerçekten 'sıramı beklerim' dedi." Shan kokteylinden bir yudum aldı. "Avrupa'da beyaz erkeklerin seni siyah bir kadın olarak değil de bir kadın olarak görmesi çok güzel. Yani, onlarla çıkmaya niyetim yok, hayatta olmaz ama bunun ihtimal dahilinde olduğunu bilmek istiyorum."

Blaine başını sallayarak onu onaylıyordu. Shan'in bu söylediğini bir başkası dile getirse ânında bir nüans arayışıyla kelimeleri didiklemeye başlar ve basitliklerine, genelleme içermelerine karşı çıkardı. Ifemelu bir keresinde ünlü bir çiftin boşanmasıyla ilgili bir haber izledikleri sırada Blaine'e, Amerikalıların ilişkilerde ihtiyaç duyduğu o hiç esnemeyen, şüphe götürmez dürüstlüğü anlamadığını söyledi. "Ne demek istiyorsun?" dedi Blaine ve Ifemelu sesinde belli belirsiz bir muhalefet işitti; esnemeyen, şüphe götürmez dürüstlüğe o da inanıyordu.

"Benim için farklı bir bakış açısı söz konusu ve bence sebebi Üçüncü Dünya ülkesinden olmam," dedi Ifemelu. "Üçüncü Dünya ülkesi çocuğu olmak, aynı anda ne kadar çok farklı gruba dahil olduğunu ve dürüstlük ile doğruluğun mecburen her zaman bağlama dayandığını fark etmek demek." Ifemelu bu açıklamayı bulduğu için kendini zeki hissetmişti ama daha cümlesini bitirmeden Blaine başını sallayıp, "Üçüncü Dünya'yı bu şekilde kullanmak tembellik," demişti.

Şimdiyse Shan, "Avrupalılar ilişkiler konusunda Amerikalılar kadar muhafazakâr ve kasıntı değiller," derken Blaine başını sallıyordu. "Avrupa'da beyaz erkek, 'Sadece seksi bir hatun istiyorum,' diye düşünüyor. Amerika'da ise beyaz erkek, 'Siyah bir kadına dokunmam ama belki Halle Berry'yle yatabilirim,' diye düşünüyor."

"Komik," dedi Blaine.

"Elbette bu ülkede sadece siyah kadınlarla çıkan beyaz erkeklerden oluşan bir niş de var ama bu da bir tür fetişizm ve çok çirkin bir şey," dedi Shan, sonra çakmak çakmak gözleriyle Ifemelu'ya baktı.

Ifemelu itiraz etmeye neredeyse gönülsüzdü; Shan'in onu beğenmesini bu kadar arzuluyor olması ne tuhaftı. "Aslında benim deneyimim tamamen bunun tersi oldu. Ben beyaz erkeklerden Afro-Amerikanlardan gördüğümden daha fazla ilgi gördüm."

"Gerçekten mi?" Shan duraksadı. "Sanırım bu senin egzotik niteliğinden, tam anlamıyla otantik bir Afrikalı olmandan kaynaklanıyor."

Shan'in fikrini bu şekilde bir kenara itmesi Ifemelu'nun canını yaktı; ama bu his daha sonra Blaine'e yönelik bir içerlemeye dönüştü çünkü ablasıyla bu kadar gönülden hemfikir olmamasını dilerdi.

Shan'in telefonu yeniden çaldı. "Bu David'dir umarım!" Telefonu alıp yatak odasına geçti.

"David editörü. Kapağına cinsel çağrışımlar yapan siyah bir gövde koymak istiyorlar, o da reddediyor," dedi Blaine.

"Gerçekten mi?" Ifemelu kokteylini yudumlayıp bir sanat dergisinin sayfalarını karıştırmaya koyuldu; Blaine'e hâlâ kızgındı.

"İyi misin?" diye sordu Blaine.

"İyiyim."

Shan döndü. Blaine ona baktı. "Her şey yolunda mı?"

Shan başını salladı. "Fotoğrafı kullanmayacaklar. Artık herkes aynı düşüncede gibi."

"Harika," dedi Blaine.

"Kitabın çıktığında birkaç gün benim konuk blogcum olmalısın," dedi Ifemelu. "Müthiş olur. Seni ağırlamak çok isterim."

Shan kaşlarını kaldırdı; Ifemelu yüzündeki ifadeyi okuyamadı ve fazla hevesli konuşmuş olduğundan korktu.

"Evet, sanırım olabilir," dedi Shan.

Obama Sadece Sihirli Zenci Olarak Kaldığı Sürece Kazanabilir

Obama'nın papazı ürkütücü bir adam çünkü belki de Obama'nın sihirli zenci falan olmadığına işaret ediyor. Bu arada, papaz oldukça da melodramatik bir adam ama siz Amerikalı siyahların geleneksel kiliselerine gittiniz mi hiç? Tam anlamıyla bir tiyatro şöleni. Ama bu adam temelde haklı: Amerikalı siyahların (en azından onun yaşıtlarının) tanıdığı Amerika, Amerikalı beyazlarınkinden çok farklı; daha acımasız, daha çirkin bir Amerika. Ama bunu söylememeniz lazım çünkü Amerika'da her şey iyidir ve herkes aynıdır. Şimdi papaz bunu söylediğine göre belki Obama da aynı şeyi düşünüyor ve Obama da böyle düşünüyorsa, o zaman sihirli zenci falan değil ve sadece Amerika'da bir seçimi ancak sihirli zenci kazanabilir. Peki sihirli zenci de neyin nesi diye sorabilirsiniz tabii. Ebediyen bilge ve nazik olan siyah adam. Büyük acılar çekerken bile asla tepki vermez, asla öfkelenmez, asla tehdit etmez. Her türlü ırkçı pisliği her zaman affeder. Beyaz adama kalbindeki üzücü ama anlaşılabilir önyargıyı nasıl aşacağını öğretir. Bu adamı pek çok filmde görürsünüz. Obama da bu rol için biçilmiş kaftan.

36. bölüm

Hamden'da, Blaine'in arkadaşı Marcia için sürpriz bir doğum günü partisindelerdi.

"Mutlu yıllar Marcia!" dedi Ifemelu arkadaşlarıyla birlikte, Blaine'in yanında dururken. Heyecanı biraz zorlamaydı, dili ağırlaşmıştı. Bir yılı aşkın süredir Blaine'le birlikteydi ama kendini onun arkadaşlarıyla aynı dünyaya ait hissetmiyordu.

"Seni serseri!" dedi Marcia kocası Benny'ye, gözlerinde yaşlarla gülerek.

Marcia ve Benny, ikisi de üniversitede tarih öğretmeniydi ve Güneyliydi, hatta ufak tefek bedenleri, bal rengi tenleri ve boyunlarına dökülen uzun rastalarıyla görünümleri bile birbirine benziyordu. Aşklarını ağır bir parfüm gibi üzerlerinde taşıyorlardı; adanmışlıklarını şeffaf bir şekilde etrafa yayıyor, birbirlerine dokunuyor, birbirlerinden söz ediyorlardı. Ifemelu onları izlerken, kendisi ve Blaine için de böyle bir hayatın neye benzeyeceğini gözlerinin önüne getirmeye çalışıyordu: sessiz bir sokaktaki küçük evi, duvarlara asılı batikleri, köşelerden ters ters bakan Afrika heykellerini ve her ikisinin de sürekli bir mutluluk vızıltısı içinde varoluşlarını.

Benny içkileri koyuyordu. Marcia hâlâ şaşkın bir halde ortalıkta dolaşıyor, yemek şirketinden gelen ve

masaya yayılmış yiyeceklere, tavanı kaplamış balonlara bakıyordu. "Tüm bunları ne zaman yaptın sevgilim? Sadece bir saatliğine gitmiştim!"

Gözlerindeki yaşları silerek herkesi kucakladı. Ifemelu'ya sarılmadan önce yüzünü kısa bir an kaygıyla buruşturdu ve Ifemelu adını unuttuğunu anladı. "Seni yeniden görmek *çok* güzel, geldiğin için teşekkür ederim," dedi Marcia aşırı bir samimiyetle; Ifemelu'nun adını unutmasını telafi etmeye çalışır gibi vurgulamıştı "çok"u.

"Biberim!" dedi Blaine'e; Blaine de kadına sarılıp onu hafifçe havaya kaldırdı; ikisi de gülüyordu.

"Geçen doğum gününe göre daha hafifsin!" dedi Blaine.

"Her geçen gün de gençleşiyor!" dedi Paula, Blaine'in eski sevgilisi.

"Marcia, sırrını açıklayacak mısın?" diye sordu Ifemelu'nun tanımadığı, sarıya boyanmış kabarık saçları platin bir miğferi andıran kadın.

"Sırrı güzel seks," dedi Grace ciddiyetle; Afro-Amerikan çalışmaları öğretmeni olan Kore asıllı Amerikalı bu kadın ufak tefek ve narindi; her zaman modaya uygun bir şekilde bol giysiler giydiğinden ipekler içinde yüzüyor izlenimi verirdi. "Ben şu ender rastlananlardanım, solcu bir Hıristiyan manyak," demişti Ifemelu'ya ilk tanıştıklarında.

"Benny, duydun mu?" dedi Marcia. "Sırrımız güzel seksmiş."

"Bu doğru!" dedi Benny, kadına göz kırparak. "Hey, Barack Obama'nın bu sabahki açıklamasını gördünüz mü?"

"Evet, bütün gün haber oldu," dedi Paula. Paula kısa boylu ve sarışındı, açık havaya düşkün ve sağlıklı bir insanın pürüzsüz, pembemsi cildine sahipti; Ifemelu onun ata binip binmediğini merak ediyordu.

"Benim televizyonum bile yok," dedi Grace kendisiyle alay edercesine iç çekerek. "Daha yeni pes edip cep telefonu aldım."

"Yeniden yayınlarlar," dedi Benny.

"Haydi yemek yiyelim!" dedi Stirling, zengin olanları; Blaine onun eski Boston ailelerinden geldiğini söylemişti; kendisi de babası da aile bağlantılarıyla Harvard'da okumuşlardı. Stirling sol eğilimli ve iyi niyetli bir gençti, pek çok ayrıcalığa sahip olduğunu fark etmek onu kötürümleştirmişi. Kendine asla fikir sahibi olma izni vermiyordu. "Evet, ne demek istediğini anlıyorum," diyordu sık sık.

Kızarmış tavuk, yeşillik ve turtadan oluşan yemek bol bol övgü ve şarap eşliğinde yendi. Ifemelu yiyeceklerden küçük porsiyonlar aldı; evden çıkmadan önce fıstık atıştırdığına memnundu; Afro-Amerikan mutfağını sevmiyordu.

"Yıllardır bu kadar iyi bir mısır ekmeği yememiştim," dedi yanına oturan Nathan. Edebiyat öğretmeni olan Nathan, gözlüklerinin ardındaki gözlerini sürekli kırpıştıran, nörotik biriydi; Blaine bir keresinde onun Yale'de tamamen güvendiği tek kişi olduğunu söylemişti. Birkaç ay önce Nathan, Ifemelu'ya kibirli bir üslupla, 1930'dan sonra yayımlanmış hiçbir kurgusal yapıtı okumadığını söylemişti. "1930'lardan sonra edebiyat yokuş aşağı gitti," demişti.

Ifemelu bunu daha sonra Blaine'e anlatırken sabırsız, neredeyse suçlayıcı bir tonda konuştu ve akademisyenlerin entelektüel olmadıklarını söyledi; meraklı değillerdi, uzmanlaştıkları alanlardaki bilgilerinden oluşan duyarsız çadırlar kurup bunların içinde emniyetli bir yaşam sürüyorlardı.

Blaine ise, "Ah, Nathan biraz sorunlu. Bu akademisyen olmakla ilgili değil," dedi. Arkadaşları hakkında ko-

nuştuklarında sesi yeni bir savunma tonuna bürünüyordu artık; belki de Ifemelu'nun onların yanındaki huzursuzluğunu hissettiğinden. Ifemelu onunla bir seminere katıldığında Blaine, onun eleştirilerine baştan engel olmak istercesine mutlaka konuşmanın daha iyi olabileceğini ya da ilk on dakikanın sıkıcı geçtiğini söylüyordu. Birlikte en son, eski sevgilisi Paula'nın Middletown'daki bir üniversitede verdiği seminere katılmışlardı; Paula üzerinde koyu yeşil kruvaze elbisesi ve çizmeleriyle sınıfın önünde durup alıcı ve inançlı, dinleyicilerini aynı anda hem kışkırtan hem büyüleyen bir konuşma yapmıştı; mutlaka kadro alacak genç ve güzel siyaset bilimci. Bir öğrenci öğretmenine nasıl bakarsa, yüz ifadesinden performansını ölçmek için o da sık sık Blaine'e bakmıştı. Paula konuşurken Blaine sürekli başını sallamış, hatta bir keresinde Paula'nın söyledikleri ona tanıdık ve önemli bir aydınlanma ânını anımsatmışçasına yüksek sesle iç çekmişti. Dostluklarını korumuşlardı, Paula'yla Blaine; Paula onu adı yine Paula olan, şimdilerde karıştırmamak için Pee diye anılan bir kadınla aldattıktan sonra aynı arkadaş grubunda kalmışlardı. "İlişkimiz bir süredir sıkıntılıydı. Pee'yle sadece bir şeyler denediğini söylüyordu ama ben daha fazlası olduğunu görebiliyordum; zaten haklı çıktım çünkü hâlâ birlikteler," demişti Blaine, Ifemelu'ya ve tüm bunlar ona fazla evcil, fazla medeni gelmişti. Paula'nın kendine yönelik arkadaşça tavırları bile fazla sterildi.

"Blaine'i ekip birlikte birer içki içmeye ne dersin?" diye sormuştu Paula o akşam konuşmasının ardından Ifemelu'ya, yanakları başarılı olmanın verdiği heyecan ve rahatlamadan kızarmış bir şekilde.

"Çok yorgunum," demişti Ifemelu.

Blaine, "Benim de yarın için ders hazırlamam gerekli. Bu hafta sonu görüşelim, olur mu?" demişti. Ardından Paula'ya sarılarak vedalaşmıştı.

"Çok kötü değildi, ne dersin?" demişti Blaine, New Haven'a dönerlerken.

"Neredeyse orgazm olacaksın sandım," demişti Ifemelu; Blaine de gülmüştü. O gün Paula'nın konuşmasını izlerken, onun Blaine'in ritmine Ifemelu'nun yapamadığı bir biçimde uyum sağlayabildiğini düşünmüştü ve şimdi, sevgilisi Pee'nin yanında oturmuş, üçüncü lahana tabağını yiyip Marcia'nın söylediklerine gülen Paula'yı izlerken de aynı şeyi düşünüyordu.

Kafasında miğfere benzer saç yığını olan kadın lahanayı parmaklarıyla yiyordu.

"Biz insanların doğasında aslında çatal bıçak kullanmak yok," dedi.

Ifemelu'nun yanında oturan Michael yüksek sesle homurdandı. "Neden gidip bir mağarada yaşamıyorsun?" diye sordu ve herkes güldü; ama Ifemelu onun şaka yaptığını sanmıyordu. Michael'ın ruhani konuşmalara tahammülü yoktu. Ifemelu kafasını saran örgüleri, daima iğneleyici ifadesi ve duygusallığı hor görmesiyle onu seviyordu. "Michael iyi adamdır ama kendi olmak için o kadar çok çaba harcıyor ki olumsuz biri gibi görünebiliyor," demişti Blaine, Ifemelu onunla ilk tanıştığında. Michael on dokuz yaşındayken araba çalmaktan hapse girmişti; "Bazı siyahlar eğitimin kıymetini ancak hapse düştükten sonra anlıyorlar," demekten hoşlanıyordu. Burslu bir fotoğrafçıydı ve Ifemelu siyah beyaz fotoğraflarındaki gölge oyunlarını, zarafeti ve kırılganlığı görünce şaşırmıştı. O daha pürüzlü görüntüler beklemişti. Bu fotoğraflardan biri şimdi Blaine'in dairesinde, çalışma masasının karşısındaki duvarda asılıydı.

Masanın karşı tarafından Paula, "Ifemelu, öğrencilerime senin bloğunu okuttuğumu söylemiş miydim?" diye sordu. "Düşünme şekillerinin bu kadar temkinli olması ilginç; onları kendilerini rahat hissettikleri alandan dışarı

çıkarmak istiyorum. Son yazına bayıldım: 'Siyah Olmayan Amerikalılara Dostça Tüyolar: Siyah Olmak Hakkında Konuşan Bir Amerikalı Siyaha Verilecek Tepkiler.'"

"Çok komik!" dedi Marcia. "Okumak çok isterim."

Paula telefonunu çıkarıp karıştırdı, sonra yazıyı yüksek sesle okumaya başladı.

Sevgili Siyah Olmayan Amerikalı, bir Amerikalı Siyah sana siyah olmaya dair bir deneyimini anlatıyorsa, lütfen hevesle kendi yaşamından örnekler vermeye başlama. "Bu aynı benim..." deme. Acı çektin. Dünyadaki herkes acı çekti. Ama tam Amerikalı siyah olduğun için acı çekmedin. Olaylara hemen alternatif açıklamalar getirmeye çalışma. "Ah, bu ırk meselesi değil, sınıf meselesi. Ah, bu ırk meselesi değil, cinsiyet meselesi. Ah, bu ırk meselesi değil, aslında kurabiye canavarı," deme. Anlıyorsun ya, Amerikalı siyahlar aslında bunun ırk meselesi olmasını İSTEMİYORLAR. Irkçı boklukların yaşanmamasını yeğlerler. O zaman bir şeyin ırkla ilgili olduğunu söylüyorlarsa belki de bu gerçekten ırkla ilgili diyedir? "Renk körüyüm," deme çünkü bu, doktora görünmen gerektiği anlamına geliyor; mahallende işlenmiş suçun zanlısı olarak televizyonda siyah bir adam gösterildiğinde sadece morumsu-grimsi-kremimsi, bulanık bir şekil gördüğün anlamına geliyor. "Irk meselesini konuşmaktan bıktık" ya da "Tek ırk insan ırkıdır," deme. Amerikalı siyahlar da ırk meselesini konuşmaktan bıktı. Onlar da bunu yapmak zorunda kalmamayı yeğler. Ama bokluklar sürüyor. Yorum yaparken konuşmana, "En yakın arkadaşlarımdan biri siyah," diye başlama çünkü bunun bir anlamı yok, kimsenin de umurunda değil, hem en yakın arkadaşın siyahken de ırkçı bokluklar yapabilirsin ve "arkadaş" kısmı değil ama "en iyi" kısmı zaten muhtemelen yalan. Irkçı

olamayacağını belirtmek için dedenin Meksikalı olduğunu söyleme (Birleşik Ezilenler Ligi Diye Bir Şey Yok hakkında daha fazlası için lütfen buraya tıklayın). İrlandalı büyükdedelerinin acılarını anlatma. Elbette yerleşik Amerika'nın bir sürü bokluğuna maruz kaldılar. İtalyanlar da öyle. Doğu Avrupalılar da. Ama bir hiyerarşi vardı. Yüz yıl önce Amerikalı olmayan beyazlar kendilerinden nefret edilmesinden nefret ediyordu; ama bu katlanılabilir bir durumdu çünkü en azından merdivenin daha alt basamaklarında siyahlar vardı. Köleliğin yaşandığı yıllarda dedenin de Rusya'da bir derebeyinin köylüsü olduğunu söyleme çünkü önemli olan şu an Amerikalı olman; Amerikalı olmak da her şeyi, Amerika'nın varlıklarıyla beraber borçlarını da devralmak demek ve Jim Crow[1] devasa bir borç. Bunun antisemitizm gibi olduğunu söyleme. Değil. Yahudilerden nefret edilmesinin altında kıskançlığın yatma ihtimali var –şu Yahudiler ne zeki, şu Yahudiler her şeyi yönetiyor– ve kıskançlığa, ne kadar gönülsüzce olursa olsun bir çeşit saygının eşlik ettiğini kabul etmeliyiz. Amerikalı siyahlara duyulan nefrette ise kıskançlık ihtimal dışı – şu siyahlar ne tembel, şu siyahlar ne aptal.

"Ah, ırkçılık bitti, kölelik geçmişte kaldı," deme. 1960'larda yaşanan sorunlardan bahsediyoruz, 1860'larda değil. Alabama'lı yaşlıca bir adamla tanışırsan, yanından beyaz biri geçtiği için kaldırımdan inmesi gerektiği günleri muhtemelen hatırlayacaktır. Geçen gün eBay'deki bir eskiciden elbise aldım, 1960'ta yapılmış, çok iyi durumda ve onu sık sık giyiyorum. Esas sahibinin bu elbiseyi giydiği yıllarda siyah Amerikalılar siyah olduklarından oy veremiyordu. (Belki de elbisenin esas sahibi

1. ABD'nin güneyinde siyahların kamusal alanda farklı muamele görmesine yönelik 1960'lara dek yürürlükte kalan yasalar. (Ç.N.)

hani şu ünlü sepya fotoğraflarda gördüğümüz, okulların dışında sürüler halinde bekleyen ve siyah çocuklara, onların kendi beyaz çocuklarıyla aynı okula gitmelerini istemediklerinden "Maymun!" diye bağıran kadınlardan biriydi. Bu kadınlar şimdi nerede? Huzur içinde uyuyorlar mı? "Maymun," diye haykırmalarını düşünüyorlar mı?) Son olarak da, sesine "haydi ama adil olalım" tonu katarak, "Ama siyahlar da ırkçı," deme. Çünkü elbette hepimiz önyargılıyız (ben bazı akrabalarıma dahi tahammül edemiyorum; açgözlü, bencil insanlar) ama ırkçılık bir grup insanın güçlü olmasıyla ilgili bir kavram ve Amerika'da bu güce sahip olanlar beyazlar. Nasıl mı? Şöyle: Üst sınıf Afro-Amerikan topluluklarında beyazlara bok gibi davranılmıyor; beyazların banka kredisi ve ipotek başvuruları sırf beyazlar diye reddedilmiyor; siyah jüriler beyaz suçlulara, aynı suçu işlemiş siyahlara verilenden daha ağır cezalar vermiyor; siyah polisler beyazları, beyazken araba kullandıkları için durdurmuyor; siyah firmalar insanı adı kulağa beyaz adı gibi geldiği için işe almazlık etmiyor; siyah öğretmenler beyaz çocuklara doktor olacak denli zeki olmadıklarını söylemiyor; siyah politikacılar seçim hileleriyle beyaz seçmenlerin oylarını düşürmeye çalışmıyor ve reklam ajansları göz alıcı ürünlerini pazarlamak için beyaz modelleri kullanamayacaklarını çünkü beyazların "ana akım" tarafından "arzu edilir" bulunmadığını söylemiyor.

Peki bu yapılmaması gerekenlerle dolu listenin ardından, yapılması gerekenler ne? Emin değilim. Belki dinlemeye çalışabilirsin. Söylenenleri duy. Ve bunun seninle ilgili olmadığını unutma. Amerikalı siyahlar suçlunun sen olduğunu söylemiyor. Sadece durumun ne olduğunu söylüyorlar. Anlamadığında soru sor. Soru sormak seni rahatsız ediyorsa bunu açıkça söyle ama yine de sor. Bir sorunun iyi niyetle mi sorulduğunu an-

lamak kolaydır. Sonra biraz daha dinle. Bazen insanlar sadece dinlenildiklerini hissetmek ister. Dostluğun, iletişimin ve anlayışın mümkün olduğu günler dileğiyle.

Marcia, "Elbiseyle ilgili kısma bayıldım!" dedi.

"Rahatsız edici ve komik," dedi Nathan.

"Bu blogla ilgili yaptığın konuşmalardan iyi para kırıyorsundur," dedi Michael.

"Ama çoğu Nijerya'daki aç akrabalarıma gidiyor," dedi Ifemelu.

"Bu iyi bir şey olmalı," dedi Michael.

"Ne iyi bir şey olmalı?"

"Nereli olduğunu bilmek. Köklerinin nereye uzandığını, falan filan."

"Şey," dedi Ifemelu. "Evet."

Michael, Ifemelu'ya bakıyordu, Ifemelu gözlerinin ne söylemek istediğini çözemediğinden kendini tedirgin hissetti; sonra Michael bakışlarını kaçırdı.

Blaine, Marcia'nın saçları miğferi andıran arkadaşına, "Bu miti aşmamız gerek," diyordu. "Amerikan tarihinde Yahudi-Hıristiyan değerleri yoktu. Katoliklerle Yahudileri kimse sevmiyordu. Buradaki Anglo-Protestan değerler; Yahudi-Hıristiyan değerler değil. Maryland bile Katolik dostu olmaktan hızlıca vazgeçti." Birdenbire durdu, telefonunu cebinden çıkarıp ayağa kalktı. "Affedersiniz arkadaşlar," dedi. Sonra Ifemelu'ya alçak sesle, "Shan arıyor. Hemen dönerim," diyerek telefonu yanıtlamak üzere mutfağa gitti.

Benny televizyonu açtı ve Barack Obama'yı izlediler; üstüne büyük gelen siyah bir palto içinde, duruşu hafifçe kararsız, zayıf bir adam. Soğuk havada konuşurken ağzından duman gibi buğular yükseliyordu. *"İşte bu nedenle, Lincoln'ın bir zamanlar bölünmüş bir evin birlikte durmasını istediği, ortak umutlarla ortak düşlerin hâlâ ya-*

şadığı bu yerde, Eski Eyalet Binası'nın gölgesinde, Amerika Birleşik Devletleri başkanlığı için adaylığımı açıklıyorum."

"Onu bu işe ikna ettiklerine inanamıyorum. Adamda potansiyel var ama önce büyümesi gerek. Biraz ağırlık kazanmalı. Siyahlar için her şeyi mahvedecek çünkü başkanlığın yanından bile geçemeyeceğinden ülkede elli yıl boyunca tek bir siyah bile aday olamayacak," dedi Grace.

"Bana kendimi iyi hissettiriyor," dedi Marcia, gülerek. "Daha ümitli bir Amerika kurma fikrine bayılıyorum."

"Bence şansı var," dedi Benny.

"Ah, asla kazanamaz. Onu önce kıçından vururlar," dedi Michael.

"İnceliklerden anlayan bir politikacı görmek öyle güzel bir değişiklik ki," dedi Paula.

"Evet," dedi Pee. Fazla yapılı, ince ve kaslı kolları, kısacık saçları ve endişeli bir havası vardı; sevgisiyle karşısındakini boğacak türde biriydi. "Öyle zekice konuşuyor, kendini öyle iyi ifade ediyor ki."

"*Sen* annem gibi konuşuyorsun," dedi Paula, aralarındaki mahrem bir kavganın devam etmekte olduğunu, sözcüklerin başka anlamlar taşıdığını ima eden iğneleyici bir tonla. "Kendini ifade edebilmesi neden bu kadar şaşırtıcı?"

"Hormonlarımız mı sapıttı Pauly?" diye sordu Marcia.

"Evet!" dedi Pee. "Kızarmış tavuğun hepsini onun yediğini görmedin mi?"

Paula, Pee'yi duymazdan gelip meydan okurcasına kabaklı turtadan bir parça daha almak için uzandı.

"Obama hakkında sen ne düşünüyorsun Ifemelu?" diye sordu Marcia ve Ifemelu, Benny ya da Grace'in kulağına adını fısıldamış olduğunu tahmin etti; Marcia da bu yeni bilgiyi sergilemeye heveslenmişti.

"Hillary Clinton'ı seviyorum," dedi Ifemelu. "Şu Obama hakkında pek bir fikrim yok."

Blaine odaya geri döndü. "Ne kaçırdım?"

"Shan iyi mi?" diye sordu Ifemelu. Blaine başını salladı.

"Obama hakkında kimin ne düşündüğü önemli değil. Gerçek sorun beyazların siyah bir başkan için hazır olup olmadığı," dedi Nathan.

"Şahsen ben siyah bir başkana hazırım. Ama halkın hazır olduğunu sanmam," dedi Pee.

"Gerçekten, annemle mi konuştun?" diye sordu Paula. "O da aynen böyle dedi. Siyah bir başkan için sen hazırsan, hazır olmayan bu muğlak kitle tam olarak kim? İnsanlar bunu *kendilerinin* hazır olmadıklarını söyleyemediklerinde söyler. Ayrıca hazır olma fikri bile saçma."

Ifemelu bu kelimeleri aylar sonra, başkanlık seçim kampanyasının son, hararetli aşamasında yazdığı bir blog yazısında kullandı: "Hazır Olma Fikri Bile Saçma." *İnsanlara siyah bir başkan için hazır olup olmadıklarının sorulmasının ne kadar mantıksız olduğunu kimse fark etmiyor mu? Miki Fare'nin başkan seçilmesine hazır mısınız? Kurbağa Kermit'e ne dersiniz? Peki ya Kırmızı Burunlu Ren Geyiği Rudolf'a?*

"Ailemin mükemmel bir liberal sicili var, tüm gereklilikleri karşılıyoruz," dedi Paula, dudaklarını ironik bir ifadeyle büküp boş şarap kadehini sapından çevirerek. "Ama annemle babam arkadaşlarına hemen Blaine'in Yale'li olduğunu söylerlerdi. Onun ender rastlanan iyilerden olduğunu söylemek istermişçesine."

"Onlara haksızlık ediyorsun Pauly," dedi Blaine.

"Hayır, gerçekten, sen de öyle düşünmedin mi?" diye sordu Paula. "Annemlerin evindeki o korkunç Şükran Günü'nü hatırlıyor musun?"

"Benim peynirli makarna istememi mi kastediyorsun?"

Paula güldü. "Hayır, onu kastetmiyorum." Ama ne kastettiğini açıklamadı ve bu anı dillendirilmemiş bir şekilde, ortak mahremiyetlerinde gizli kaldı.

Blaine'in dairesine döndüklerinde Ifemelu, "Kıskandım," dedi.

Gerçekten kıskançlıktı bu, huzursuzluk sızısı, midesindeki tedirginlik. Paula gerçek bir ideolog duruşuna sahipti; Ifemelu onun kolaylıkla anarşiye kayabileceğini, eylemlerde ön sıralarda yer alıp polis coplarına ve inançsızların sataşmalarına meydan okuyacağını düşünüyordu. Paula hakkında bunları sezmek, onunla kıyasladığında kendini eksik hissetmesi demekti.

"Kıskanacak bir şey yok Ifem," dedi Blaine.

"Benim yediğim kızarmış tavuğu değil, Paula'nın yediği kızarmış tavuğu yiyorsun."

"Ne?"

"Sen ve Paula için kızarmış tavuk harçla kaplanır. Benim içinse kızarmış tavuk harçsızdır. Sadece her ikinizin ne kadar çok ortak yönü olduğunu düşündüm."

"Ortak yönümüz kızarmış tavuk mu? Kızarmış tavuğa bir metafor olarak ne kadar ağır bir anlam yüklediğinin farkında mısın?" Blaine gülüyordu; bu nazik ve sevgi dolu bir kahkahaydı. "Kıskançlığın sevimli; ama aramızda bir şey olma ihtimali sıfır."

Ifemelu da aralarında bir şey olmadığını biliyordu. Blaine onu aldatmazdı. Fazla iyilik doluydu. Bir kadına sadık kalmak onun için çok kolaydı; sokaktaki güzel kadınların bakışlarına karşılık vermiyordu çünkü bu aklına bile gelmiyordu. Ama Ifemelu, Blaine'le Paula arasındaki ilişkinin duygusal kalıntılarını ve Paula'nın ona benzediği, onun gibi iyi olduğu fikrini kıskanıyordu.

Siyahken Seyahat

Bir arkadaşımın arkadaşı, tonlarca parası olan havalı bir Amerikalı Siyah, Siyahken Seyahat diye bir kitap yazıyor. Sadece siyah değil, diyor, ayırt edilir şekilde si-

yah çünkü çeşit çeşit siyah var ve kimse alınmasın ama Puerto Rico'lu ya da Brezilyalıya falan benzeyen siyahları değil, ayırt edilir şekilde siyahları kastediyor. Çünkü dünya buna göre size farklı muamele ediyor. Bakın şöyle diyor: "Bu kitabı yazmaya Mısır'da karar verdim. Kahire'ye gittim ve Mısırlı bir Arap bana siyah barbar, dedi. Ben de hey, burası Afrika değil mi, diye düşündüm. Böylece dünyanın başka yerlerini, siyahsanız buralara gitmenin nasıl bir deneyim olacağını merak etmeye başladım. Ben siyahın da siyahıyım. Bugün Güney'de yaşayanlar bana baktıklarında yanlarından kocaman bir kara antilobun geçtiğini düşünürler. Seyahat rehberlerinde eşcinselseniz ya da kadınsanız neyle karşılaşabileceğiniz anlatılır. Allah kahretsin, ayırt edilir derecede siyahlar için de bunu yapmaları lazım. Seyahat eden siyah insanlar neler döndüğünü bilsinler. Birileri size ateş edeceğinden değil ama insanların nerede size dik dik bakacaklarını bilmek önemli. Almanya'da Kara Orman'da bana epey düşmanca bakıyorlardı. Tokyo ve İstanbul'da herkes rahat ve ilgisizdi. Şanghay'da uzun uzun, Delhi'de de sevimsizce baktılar. 'Hey, hepimiz aynı gruba ait değil miyiz? Hepimiz renkli değil miyiz?' diye düşündüm. Brezilya'nın ırkların kutsal merkezi oluğunu okumuştum ama Rio'ya gittiğimde güzel restoranlarda ve güzel otellerde bana benzeyen kimse yoktu. Havaalanlarında birinci sınıf kuyruğuna girdiğimde insanlar tuhaf davranıyorlar. Sevimli bir tuhaflık bu, sanki bir yanlış yapıyormuşsun, bu görünümünle birinci sınıf yolcusu olamazmışsın gibi. Meksika'ya gittiğimde de insanlar bana bakıp durdu. Düşmanca bir bakış değildi ama farklılığınızı hissettiriyordu, yani sizi seviyorlar ama yine de onlar için King Kong'sunuz gibi." Bu bağlamda sevgili Profesör Hunk şöyle diyor: "Bir bütün olarak Latin Amerika'nın siyahlıkla gerçekten karmaşık

bir ilişkisi var; bu ilişki kendi kendilerine anlattıkları 'hepimiz mestizoyuz'[1] hikâyesiyle gölgeleniyor. Meksika'da durum, beyazların açıkça ayrıcalıklı olduğu Guatemala ve Peru'daki kadar kötü değil; öte yandan bu ülkelerde siyah nüfus da epey kalabalık." Bir başka arkadaşım da şöyle diyor: "Dünyanın her yerinde yerli siyahlar her zaman yerli olmayan siyahlardan daha kötü muamele görüyor. Fransa'da Togolu ebeveynler tarafından büyütülen arkadaşım, Paris'e gittiğinde anadili İngilizceymiş gibi davranıyor çünkü tezgâhtarlar Fransızca konuşmayan siyahlara daha iyi davranıyorlar. Amerikalı siyahların Afrika ülkelerinde çok saygı görmesi gibi." Siz ne düşünüyorsunuz? Lütfen kendi seyahat öykülerinizi paylaşın.

1. Avrupalı ve Amerikan yerlisi soyundan gelen kişilere verilen ad. Meksika'da bağımsızlık mücadelesi sırasında "mestizo"luk, ne tam İspanyol ne de tam Amerikan yerlisi ama her iki etnisiteden de özellikler taşıyan yeni bir ulusal kimlik olarak benimsenmiştir. (Ç.N.)

37. bölüm

Ifemelu sanki bir anlığına kafasını çevirmiş ve geri baktığında Dike'yi değişmiş bulmuştu; küçük kuzeni gitmiş, yerine bir seksen boyuyla, ince ve kaslı bedeniyle Willow Lisesi'nde basketbol oynayan, minicik eteklerle Converse'ler giyen Page adında zeki bir sarışınla çıkan, çocuğa benzemeyen bir çocuk gelmişti. Ifemelu bir keresinde, "Page'le işler nasıl gidiyor?" diye sorduğunda Dike, "Henüz seks yapmıyoruz, öğrenmek istediğin buysa," diye yanıt vermişti.

Akşamları, anne babası üniversitede ders veren uzun boylu Çinli çocuk Min hariç hepsi de beyaz olan altı-yedi arkadaşı odasında toplanıyordu. Bilgisayar oyunları oynuyor, YouTube'da videolar izliyor, birbirleriyle şakalaşıyor ve itişip kakışıyorlardı; hepsi de kaygısız gençliğin kıvılcımıyla parlıyordu, merkezlerinde de Dike vardı. Dike'nin şakalarına gülüyor, onun onayını bekliyor ve söze dökmedikleri nazik bir biçimde pizza söylemek, ping pong oynamak için sosyal merkeze gitmek gibi toplu kararları almayı ona bırakıyorlardı. Arkadaşlarıyla birlikteyken Dike değişiyordu; kasıla kasıla yürüyüp konuşuyor, yüksek performanslı bir faaliyet içindeymiş gibi omuzları dikleşiyor, cümlelerini, "tamam mı"larla, "ahbap" larla bitiriyordu.

"Arkadaşlarınla birlikteyken neden böyle konuşuyorsun Dike?" diye sordu Ifemelu.

"Hey kuzi, sen benle nasıl böyle konuşursun ahbap?" derken yüzünde beliren abartılı, komik ifade Ifemelu'yu güldürdü.

Ifemelu onu üniversitede hayal ediyordu; harika bir öğrenci rehberi olurdu Dike; yeni öğrenciler ve ebeveynlerinden oluşan grupları gezdirip onlara kampüsteki harika yerleri gösterir, mutlaka şahsen hiç hoşlanmadığı bir şeyden bahseder, tüm bu süre zarfında da iflah olmaz derecede eğlenceli, pırıltılı ve hareketli davranırdı; kızlar ona ânında vurulur, oğlanlar cakasını kıskanır, ebeveynler de çocuklarının onun gibi olmasını isterdi.

Shan parıldayan altın rengi bir bluz giymişti; sutyensizdi, hareket ettikçe göğüsleri de sallanıyordu. Herkesle flört ediyor, birinin koluna dokunuyor, birine fazla sıkı sarılıyor, birinin yanağına uzun bir öpücük konduruyordu. İltifatları onları samimiyetsiz gösteren abartılarla süslüydü; bununla birlikte arkadaşlarını gülümsetiyor, yüzlerinde güller açtırıyordu. Ne denildiğinin önemi yoktu; önemli olan Shan'in söylemesiydi. Shan'in salon buluşmalarının ilkinde Ifemelu gergindi. Öyle hissetmesine gerek yoktu; sadece arkadaşların toplanmasıydı bu ama Ifemelu yine de gergindi. Ne giyeceğine bir türlü karar verememiş, dokuz kıyafet deneyip hepsinden de vazgeçmişti. Nihayet belini ince gösteren camgöbeği bir elbisede karar kılmıştı.

"Hey!" dedi Shan, Blaine'le Ifemelu içeri girerken; birbirlerine sarıldılar.

"Grace geliyor mu?" diye sordu Blaine'e.

"Evet. Bir sonraki trenle gelecek."

"Harika. Görüşmeyeli çok oldu." Shan sesini alçaltıp Ifemelu'ya, "Grace'in, öğrencilerinin araştırmasını çaldığını işittim," dedi.

"Ne?"

"Grace. Öğrencilerinin araştırmasını çalıyormuş. Sen biliyor muydun?"

"Hayır," dedi Ifemelu. Shan'in kendisine Blaine'in arkadaşı hakkında bunu söylemesini tuhaf buldu, öte yandan Shan'in bu mahrem dedikodu çukuruna dahil edildiği için kendini özel hissetti. Sonra, aslında sevdiği bir insan olan Grace'i savunacak kadar güçlü olmadığından utanarak, "Bunun doğru olduğunu sanmam," dedi.

Ama Shan'in dikkati şimdiden başka tarafa kaymıştı.

"Seni New York'un en seksi erkeği Omar'la tanıştırmak istiyorum," dedi, Ifemelu'yu bir basketbol oyuncusu kadar uzun boylu olan adamla tanıştırarak; adamın saç çizgisi mükemmel bir şekle sahipti, keskin bir kıvrım alnına yayılıyor ve sert bir açıyla kulaklarının yanına uzuyordu. Ifemelu tokalaşmak için elini uzattığında adam hafifçe eğildi, elini göğsüne götürdü ve gülümsedi.

"Omar akraba olmadığı kadınlara dokunmuyor," dedi Shan. "Ki bu da çok seksi bir şey, değil mi?" Başını kaldırıp Omar'a davetkâr bir ifadeyle baktı.

"Bu da güzel ve muazzam derecede orijinal Maribelle ile onun kadar güzel kız arkadaşı Joan. Bana kendimi kötü hissettiriyorlar!" Shan bunları söylerken Maribelle'le Joan kıkırdıyordu; yüzlerine büyük gelen koyu renk çerçeveli gözlükleri olan ufak tefek beyaz kadınlar. İkisi de kısa elbise giymişti; birininki kırmızı puantiyeli, ötekininki dantelliydi ve ikinci el giysi satan mağazadan alınmış havası veren hafif soluk, üzerlerine tam oturmamış elbiselerdi. Bir açıdan kostüm gibiydiler. Belirli bir aydınlanma seviyesini, eğitimli orta sınıfa ait olduklarını işaret etmek; güzel olandan ziyade ilginç olanın, eklektik olanın, sevmeleri gereken şeyin sevildiğini göstermek istiyor gibiydiler. Ifemelu bu kadınları seyahatte hayal etti: Sıra dışı nesneler toplayıp evlerini bunlarla dolduruyor olmalıydılar; kendi zarafetlerinin kaba kanıtları.

"Bu da Bill!" dedi Shan, föter şapkalı, kaslı siyah adama sarılarak. "Bill de bir yazar ama bizlerin aksine onun bir sürü parası var." Shan neredeyse cıvıldıyordu. "Bill'in *Siyahken Seyahat* adlı şahane bir kitap fikri var."

"Nasıl bir şey olduğunu dinlemek isterim doğrusu," dedi Ashanti.

"Ashanti, bu arada saçına bayıldım," dedi Shan.

"Teşekkürler!" dedi Ashanti. Deniz kabuklarına bürünmüştü: Bileklerinde takırdıyorlardı, kıvırcık rastalarının arasına kabuklar sıkıştırılmıştı, kolye şeklinde boynuna sarılmışlardı. Sık sık "memleket" ve "Yoruba dini" diyor ve teyit beklercesine Ifemelu'ya bakıyordu; Afrika'yla ilgili, Ifemelu'yu rahatsız eden, sonra da rahatsız olduğu için kötü hissetmesine neden olan bir parodi sergiliyordu.

"Sonunda sevdiğin bir kitap kapağın oldu mu?" diye sordu Ashanti, Shan'e.

"'Sevmek' çok güçlü bir sözcük," dedi Shan. "Şimdi arkadaşlar, bu bir anı kitabı, tamam mı? Birçok şeyle ilgili; tamamen beyazların yaşadığı bir yerde büyümek, okuldaki tek siyah çocuk olmak, annemin ölümü, vesaire. Editörüm taslağı okuduğunda bana, 'Irkın burada önemli bir konu olduğunu görüyorum ama kitabın ırk meselesini aşmasını sağlayalım ki sadece ırk üzerine bir kitap olmasın,' dedi. Ben de kendi kendime dedim ki, ama neden ırk meselesini aşmak zorunda olayım? Biliyorsunuz, ırk en güzel lezzete başka içkilerle karıştırılıp yumuşatıldığında kavuşur, aksi takdirde beyazlar onu yutamaz."

"Komik," dedi Blaine.

"Taslaktaki diyaloglara işaretler koyup sayfa kenarlarına, 'İnsanlar gerçekten bunu söylüyor mu?' gibi notlar yazıp durdu. Ben de kendi kendime dedim ki, hey, sen kaç siyah tanıyorsun ki? Demek istediğim eşit bir seviyede, arkadaş olarak. Ofisteki sekreteri ve çocuğunla

aynı okula giden bir başka çocuğun ara sıra merhaba dediğin siyah anne babasını kastetmiyorum. Gerçekten, tanımayı kastediyorum. Sıfır. O zaman ne demeye bana siyahların nasıl konuştuğunu anlatmaya kalkıyorsun?"

"Bu onun suçu değil. Etrafta yeterince orta sınıf siyah yok," dedi Bill. "Pek çok liberal görüşlü beyaz, siyah arkadaş arıyor. Bu uzun boylu, sarışın, on sekizlik, Harvard'lı bir yumurta bağışçısı bulmak kadar zor."

Herkes güldü.

"Yüksek lisans sırasında tanıdığım Gambiyalı bir kızla ilgili bir olay yazdım. Pasta yapımında kullanılan çikolataları yemeye bayılırdı. Çantasında sürekli bir paket pasta çikolatası taşırdı. Her neyse, Londra'da yaşıyordu ve beyaz bir İngiliz'e âşıktı, adam onun için karısını terk ediyordu. Bir bardaydık ve bize, yani bana, bir başka kıza ve Peter adında bir çocuğa bu durumu anlatıyordu. Peter, Wisconsin'li, kısa boylu bir çocuktu. Ve kıza ne dedi biliyor musunuz? 'Sen siyah olduğun için karısı kendini daha da kötü hissediyor olmalı.' Bunu çok bariz bir şeyi söyler gibi söyledi. Yani adamın karısı bir başka kadın olduğundan değil de, o kadın siyah olduğundan üzülecekti. Ben de bunu kitabıma koydum ve editörüm değiştirmemi istiyor çünkü *incelikli* bir yaklaşım olmadığını söylüyor. Sanki kahrolası hayat her zaman incelikliymiş gibi. Ayrıca annemin işyerindeki mutsuzluğunu yazdım; siyah olduğu için gelebileceği en üst noktaya geldiğini, daha yükseğe çıkmasına izin vermeyeceklerini hissediyordu ve editörüm, 'Biraz daha ayrıntı alabilir miyiz?' dedi. 'Annen işyerinde biriyle olumsuz bir olay yaşamış olabilir mi? Ya da kanser teşhisi o sırada mı konmuştu?' Konuyu karmaşıklaştırmamız gerektiğini düşünüyor ki sadece ırk meselesi olmaktan çıksın. Ben de diyorum ki, iyi de bu *ırk meselesiydi*. Annem üzgündü; çünkü ırkı dışında her şey aynı olsa şirketin başkan yardımcısı olabilirdi. Ölene dek

de bu konudan sık sık bahsetti. Ama nasılsa birdenbire annemin deneyimi ayrıntısız görüldü. 'Ayrıntı' insanların rahatını bozmamak, böylece herkesin kendini *birey* olarak görüp ulaştığı yere kendi *başarısı* sayesinde vardığını düşünmesini sağlamak anlamına geliyor."

"Belki de bunu bir roman haline getirmelisin," dedi Maribelle.

"Dalga mı geçiyorsun?" diye sordu Shan, hafif sarhoş, hafif dramatik, yerde yoga yapar gibi otururken. "Bu ülkede ırk hakkında dürüst bir roman yazamazsın. İnsanların ırk meselesinden nasıl etkilendiklerini yazarsan çok *bariz* olur. Bu ülkede gerçek edebiyat yapan siyah yazarların sayısı bir elin parmağını geçmez, tabii parlak kapaklı boktan getto kitapları yazan on binleri saymıyorum; hepsi de iki seçeneğe sahip: Narin ya da kibirli olabilirler. İkisi de olmazsan kimse seninle ne yapacağına karar veremez. Yani ırk meselesi üzerine yazacaksan, bunu lirik ve ince bir şekilde yap ki okur satır aralarını çözemesin ve bunun ırkla ilgili olduğunu bile anlamasın. Bilirsiniz, Proustvari bir tefekkür, her şey öyle ıslak ve bulanık ki nihayetinde siz de kendinizi ıslak ve bulanık hissediyorsunuz."

"Ya da beyaz bir yazar bul. Beyaz yazarlar ırk konusunda dobra olabiliyor ve eylemci gibi davranabiliyorlar çünkü onların öfkesi tehdit edici değil," dedi Grace.

"Şu geçenlerde çıkan *Rahibin Anıları* hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye sordu Maribelle.

"Ödlekçe yazılmış, dürüst olmayan bir kitap. Okudun mu?" diye sordu Shan.

"Bir değerlendirme okudum," dedi Maribelle.

"Sorun da bu. Kitaptan çok kitap yazısı okuyorsun."

Maribelle kızardı. Ifemelu, kadının böyle bir lafı ancak Shan söylediğinde sessizce kabulleneceğini hissetti.

"Bu ülkede kurgu konusunda çok ideolojik bir tutumumuz var. Karakteri kendimize yakın hissetmezsek o

karakter bize gerçekdışı geliyor," dedi Shan. "Bugünlerde Amerikan edebiyatını, hayatın fiilen nasıl yaşandığını anlamak için bile okuyamazsınız. Amerikan edebiyatını, normal beyazlara acayip görünen şeyler yapan, işlevselliği bozulmuş beyazlar hakkında bir şeyler öğrenmek için okursunuz."

Herkes güldü. Shan ebeveynlerinin seçkin konuklarına şarkı söyleyen küçük bir kız gibi mutlu görünüyordu.

"Dünya bu oda gibi bir yer değil ama," dedi Grace.

"Ama olabilir," dedi Blaine. "Dünyanın bu oda gibi olabileceğini kanıtlıyoruz. Herkes için emniyetli ve eşit bir alan olabilir. Sadece ayrıcalık ve baskıcılık duvarını yıkmamız gerek."

"İşte benim çiçek çocuk kardeşim," dedi Shan.

Daha fazla gülüşmeler oldu.

"Bloğuna bunu yazmalısın Ifemelu," dedi Grace.

"Bu arada Ifemelu o bloğu neden yazabiliyor, biliyor musunuz?" dedi Shan. "Afrikalı olduğu için. Dışarıdan biri olarak yazıyor. Yazdığı şeylerin çoğunu gerçekte hissetmiyor. Bunlar onun için tuhaf, merak uyandıran şeyler. Bu sayede yazıp övgüleri topluyor ve konuşmacı olarak davetler alıyor. Eğer Afro-Amerikan olsaydı, öfkeli diye yaftalanıp dışlanacaktı."

Oda bir an sessizliğe gömüldü.

"Haklı sayılırsın," dedi Ifemelu, Shan'den de, onun büyüsüne kapıldığı için kendinden de nefret ederek. Doğruydu; ırk sorunu onun tarih dokusuna işlenmemiş, ruhunda iz bırakmamıştı. Yine de Shan'in tüm bunları kendisine baş başa oldukları zaman söylemesini yeğlerdi; şimdi yaptığı gibi, arkadaşlarının önünde etekleri zil çalarak değil. Ifemelu'nun göğsüne, bir kayıp yaşamışçasına acı bir yumru oturdu.

"Bunların çoğu göreceli olarak yakın tarihli. Siyah ve pan-Afrikalı kimlikler aslında on dokuzuncu yüzyılın

başlarında kuvvetliydi. Soğuk Savaş insanları seçim yapmaya zorladı. Ya enternasyonalist olup Amerikalılar tarafından komünist damgası yiyecektiniz ya da Amerikan kapitalizminin bir parçası olacaktınız ki Afro-Amerikan elit sınıfı sonuncuyu tercih etti," dedi Blaine, Ifemelu'yu savunuyormuş gibi ama bu açıklama Ifemelu'ya fazla soyut, fazla aksak ve fazla geç gelmiş bir hamle olarak gözüktü.

Shan, Ifemelu'ya göz atıp gülümsedi ve Ifemelu o gülümsemenin içinde Shan'in nasıl zalim biri olabileceğini gördü. Ifemelu aylar sonra Blaine'le kavga ettiğinde, Blaine'in öfkesini Shan'in mi kışkırttığını merak etti; kendisinin asla anlayamadığı bir öfkeydi bu.

Obama Siyah Harici Her Şey Olabilir mi?

Pek çok insan –genellikle de siyah olmayanlar– Obama'nın siyah olmadığını, iki ırktan olduğunu, çok ırktan olduğunu, siyah ve beyaz olduğunu, siyah harici her şey olduğunu söylüyor. Çünkü annesi beyazdı. Ama ırk biyoloji değildir; ırk sosyolojidir. Irk genotip değildir; ırk fenotiptir. Irk, ırkçılık nedeniyle önem taşır. Irkçılık da mantıksız bir kavramdır çünkü nasıl göründüğünüzle ilgilidir. Sahip olduğunuz kanla ilgili değil. Teninizin tonuyla, burnunuzun şekliyle ve saçınızın kıvırcıklığıyla ilgilidir. Booker T. Washington ve Frederick Douglass'ın babaları beyazdı. Siyah olmadıklarını söylediklerini hayal etsenize.

Cildi kavrulmuş badem rengi, saçları zenci kıvırcığı Obama'yı nüfus sayımında bir görevliye, ben bir nevi beyazım, derken hayal edin. Eminim öylesindir, der görevli. Pek çok Amerikalı siyahın atalarının arasında bir beyaz bulunur çünkü beyaz köle sahipleri geceleri kölelerin kaldığı barakalara gidip kadınlara tecavüz etmekten hoşlanırdı. Ama kara doğmuşsanız eğer, geç-

miş olsun. (Yani siyahlar bir şeylerden bahsederken, "Benim büyükbabam Kızılderili'ydi, ben de ayrımcılığa uğruyorum," diyen o sarışın, mavi gözlü kadınsanız, lütfen artık susun.) Amerika'da ırkınızın ne olduğuna siz karar vermezsiniz. Buna sizin adınıza karar verilir. Bugünkü görünümüyle Barack Obama bundan elli yıl önce otobüsün arkasında oturmak zorunda kalırdı. Bugün herhangi bir siyah suç işlerse, Barack Obama profile uyduğu için yolda durdurulup sorgulanabilir. Peki bu profil nedir? "Siyah Adam."

38. bölüm

Blaine, Boubacar'dan hoşlanmıyordu; bunun kavgalarında etkisi olmuş da olabilir olmamış da ama Blaine, Boubacar'dan hoşlanmıyordu ve Ifemelu'nun günü Boubacar'ın dersine katılarak başladı. Ifemelu ve Blaine, Boubacar'la üniversitenin verdiği bir partide tanışmışlardı; Yale'de ders vermek üzere ABD'ye yeni taşınmış, kapkara derili, Senegalli bir profesör. Zekâ küpüydü, kendini çok önemli görüyordu. Masanın başında oturmuş, kırmızı şarap içip soğuk bir üslupla tanışmış olduğu Fransa cumhurbaşkanları, kendisine iş teklif etmiş olan Fransız üniversiteleri hakkında konuşuyordu.

"Amerika'ya kendi efendimi kendim seçmek istediğim için geldim," dedi. "Bir efendim olacaksa Fransa yerine Amerika olsun. Ama asla kurabiye yemem ve McDonald's'a gitmem. Ne barbarca!"

Ifemelu, Boubacar'dan etkilenmiş ve keyif almıştı. Öğretmenin Volof ve Fransızca karışımı İngilizce aksanını da sevmişti.

"Bence harika biriydi," dedi Blaine'e daha sonra.

"Sıradan şeyler söyleyip oldukça derin olduklarını düşünmesi tuhaf," dedi Blaine.

"Biraz egosu yok değil ama o masadaki herkeste var," dedi Ifemelu. "Siz Yale akademisyenlerinin işe alınması için ego gerekmiyor mu?"

Blaine gülmedi; normalde gülerdi. Ifemelu onun tepkisinde, aslında doğasına aykırı bir yöresel antipati sezdi; bu onu şaşırttı. Kötü bir Fransız aksanıyla Boubacar'ı taklit ediyordu. "'Frankofon Afrikalılar kahve molası, Anglofil Afrikalılar çay molası veriyor. Bu ülkede gerçek bir *café au lait*[1] içmek imkânsız.'"

Belki Ifemelu'nun o gün tatlıdan sonra, kendisiyle aynı sessiz dili konuşuyormuş gibi Boubacar'a kolayca yaklaşmasına içerlemişti. Boubacar'a, zihinleri Fransızlar tarafından bulanıklaşan, kırılganlaşan, Avrupalıların hakaretlerini hemen fark eden ama yine de Avrupalılığa hayranlık duyan Frankofon Afrikalılarla ilgili takılmıştı. Boubacar güldü, aileden biriyle gülüyormuş gibi; bir Amerikalıyla böyle gülmezdi, böyle bir şeyi bir Amerikalı söylemeye kalksa iğneli iğneli konuşurdu. Belki de Blaine bu karşılıklı duruma, temelde Afrikalılıkla ilişkili olan ve kendini dışlanmış hissettiği bu bağa bozulmuştu. Ama Ifemelu'nun Boubacar'a yönelik hisleri tamamen kardeşçeydi, arzu içermiyordu. Sık sık çay içmek için Atticus Kitapevi'nde buluşuyor ve Batı Afrika siyaseti, aile ve memleket üzerine sohbet ediyorlardı –ya da çoğunlukla Boubacar konuştuğundan Ifemelu dinliyordu– ve bu konuşmaların ardından Ifemelu her zaman kendini güçlenmiş hissediyordu.

Boubacar ona Princeton'daki beşeri bilimler bursundan söz ettiği sırada, Ifemelu geçmişini gözden geçirmeye başlamıştı. İçini bir huzursuzluk kaplamıştı. Bloğuyla ilgili kuşkuları büyümüştü.

"Mutlaka başvurmalısın. Senin için mükemmel bir program," dedi Boubacar.

1. (Fr.) Sütlü kahve. (Ç.N.)

"Akademisyen değilim ki! Yüksek lisansım bile yok."

"Şu anki öğrenci bir caz müzisyeni, çok zeki bir adam ama lise mezunu. Yeni şeyler yapan, sınırları zorlayan insanlar istiyorlar. Mutlaka başvurmalısın; lütfen beni referans olarak göster. Buralara girmemiz gerek, biliyorsun. Söylemi değiştirmenin tek yolu bu."

Kafede Boubacar'ın karşısında oturmuş, aralarında paylaşılan bir şeyin sıcaklığını hisseden Ifemelu duygulandı.

Boubacar onu birçok kez çağdaş Afrika'nın sorunları üzerine verdiği dersine davet etmişti. "Bloğunda yazacak bir şeyler bulabilirsin," demişti. Böylece, Blaine'le kavgasının hikâyesini başlatan gün Ifemelu onun dersine katıldı. Arkada, pencere kenarında oturdu. Dışarıda büyük yaşlı ağaçların yaprakları dökülüyor, boyunlarına atkılar sarılı insanlar ellerinde karton bardaklarla kaldırım boyunca hızla ilerliyordu; kadınlar, özellikle de Uzakdoğulu kadınlar küçük etekler ve yüksek topuklu çizmelerle çok güzel görünüyordu. Boubacar'ın öğrencilerinin hepsi de önlerine dizüstü bilgisayarlarını açmıştı; ekranları e-posta sayfaları, Google aramaları, ünlü fotoğraflarıyla parlıyordu. Zaman zaman bir Word dosya açıp Boubacar'ın bir-iki sözünü not ediyorlardı. Ceketleri sandalyelerinin arkasına asılıydı; kambur, hafif sabırsız beden dilleri şöyle diyordu: Biz yanıtları zaten biliyoruz. Dersten sonra kütüphanedeki kafeteryaya gidip içinde Kuzey Afrika *zhou*'su ya da Hint körisi olan sandviçlerden alıyor, bir başka derse giderken bir öğrenci grubu onlara prezervatifle lolipop veriyor, akşamları ise ustalardan birinin evinde çay için toplanıyorlardı ve Latin Amerikalı bir başkan ya da bir Nobel sahibi, yönelttikleri soruları sanki önemlilermiş gibi yanıtlıyordu.

"Tüm öğrencilerin internette dolaşıyordu," dedi Boubacar'a, ofisine yürürlerken.

"Bu öğrenciler burada bulunmalarını hiçbir şekilde sorgulamıyorlar. Burada olmaları gerektiğine inanıyorlar; bunu hak ettiler ve bunun için para ödüyorlar. *Au fond*[1] hepimizi satın aldılar. Amerika'nın büyüklüğünün anahtarı bu kendini beğenmişlik," dedi Boubacar, başında siyah keçe beresi, elleri ceketinin ceplerinde. "Bu yüzden onların karşısında durduğum için minnet duymaları gerektiğini anlamıyorlar."

Boubacar'ın ofisine yeni girmişlerdi ki yarı açık kapı tıklandı.

"Girin," dedi Boubacar.

İçeri Kavanagh girdi. Ifemelu çocukluğu Kongo'da geçen, tarih bölümünde yardımcı doçent olan Kavanagh'ı daha önce birkaç kez görmüştü. Kıvırcık saçlı, huysuz bir adamdı; üniversite öğrencilerine tarih anlatmaktansa uzak ülkelerdeki tehlikeli savaşlara katılmaya daha uygun birine benziyordu. Kapıda durup Boubacar'a ücretli izne çıkacağını, bölümün ertesi gün veda öğle yemeği için sandviçler getirttiğini ve bunların yonca filizli gibi şık sandviçler olacağını duyduğunu söyledi.

"Yeterince sıkılırsam, uğrarım," dedi Boubacar.

"Sen de gelmelisin," dedi Kavanagh, Ifemelu'ya. "Gerçekten."

"Geleceğim," dedi Ifemelu. "Bedava öğle yemeği her zaman iyi bir fikirdir."

Boubacar'ın ofisinden ayrıldığı sırada Blaine ona mesaj gönderdi: *Kütüphanedeki Bay White'ı duydun mu?*

Ifemelu'nun ilk aklına gelen Bay White'ın öldüğü oldu; büyük bir üzüntü hissetmedi ve bu yüzden suçluluk duydu. Bay White kütüphanenin güvenlik görevlisiydi, çıkışlarda durup her kitabın arka kulakçığını kontrol ederdi; gözleri hep nemliydi, teni öyle koyu renktey-

1. (Fr.) Esasında. (Y.N.)

di ki altında yabanmersini tonları taşıyor gibiydi. Ifemelu onu hep otururken, yüz ve gövdeden ibaret görmeye öyle alışmıştı ki yürüyüşünü ilk görüşünde hüzünlendi: Omuzları bitmek bilmeyen kayıpların ağırlığını taşıyormuşçasına kamburlaşmıştı. Blaine onunla yıllar önce arkadaşlık kurmuştu, bazen ders aralarında dışarıda durup onunla konuşuyordu. "O adam bir tarih kitabı," diyordu Ifemelu'ya. Ifemelu da onunla birkaç kez konuşmuştu. Bay White onu işaret edip, "Ablası var mı?" diye soruyordu Blaine'e. Ya da Ifemelu'nun uygunsuz bulduğu bir üslupla, "Yorgun görünüyorsun adamım. Biri seni gece çok mu çalıştırdı?" diyordu. Ne zaman tokalaşsalar Bay White parmaklarını davetkârca eziyor ve Ifemelu elini sertçe çekip ayrılana dek adamla göz temasından sakınıyordu. O tokalaşmalarda bir talep, bir art niyet seziyordu, bu yüzden onu biraz itici buluyordu ama Blaine'e bundan asla söz etmemişti çünkü bu olumsuz hislerinden dolayı üzülüyordu da. Sonuçta Bay White hayat tarafından örselenmiş yaşlı, siyah bir adamdı; keşke Ifemelu onun bu pervasızlığını hoş görebilseydi.

"Ne komik, daha önce hiç zenci İngilizcesi konuştuğunu duymamıştım," dedi Blaine'e, Bay White'la konuşmasını ilk işittiğinde. Cümle yapıları farklıydı, sesindeki iniş çıkışlar daha ritmikti.

"Galiba 'beyazlar bizi izliyor' sesime çok alışmışım," dedi Blaine. "Biliyor musun, genç siyahlar artık diller arasında geçiş becerisine sahip değiller. Orta sınıf gençler zenci İngilizcesi konuşamıyor, yoksul çocuklarsa sadece zenci İngilizcesi konuşuyor; benim kuşağım gibi geçiş yapamıyorlar."

"Bloğuma bununla ilgili bir yazı yazacağım."

"Böyle söyleyeceğini biliyordum."

Blaine'in mesajına yanıt verdi: *Hayır, ne oldu? Bay White iyi mi? İşin bitti mi? Sandviç yemek ister misin?*

Blaine arayıp onu Whitney binasının köşesinde beklemesini söyledi; Ifemelu az sonra gri süveteri içinde kendine doğru hızla ilerleyen ince uzun Blaine'i gördü.

"Selam," dedi ve Ifemelu'yu öptü.

"Çok hoş kokuyorsun," dedi Ifemelu ve Blaine onu bir kez daha öptü.

"Boubacar'ın dersinden sağ salim çıkmayı başardın mı? Hem de doğru düzgün kruvasan ya da çikolatalı çörek olmamasına rağmen?"

"Başlama yine. Bay White'a ne oldu?"

El ele bagel sandviççisine yürürlerken Blaine ona bir önceki akşam olanları anlattı. Bay White'ın bir arkadaşı, siyah bir adam kütüphaneye gelmiş, iki adam kütüphanenin dışında durmuşlardı. Bay White adama arabanın anahtarını vermişti çünkü arkadaşı arabasını ödünç almak istiyordu; arkadaşı da Bay White'a daha önce aldığı borcu geri vermişti. Beyaz bir kütüphane çalışanı onları izlemiş, iki siyah adamın uyuşturucu alışverişi yaptığını varsayarak şeflerini aramıştı. Şef de polisi aramıştı. Polis gelip Bay White'ı sorguya götürmüştü.

"Aman Tanrım!" dedi Ifemelu. "Bay White iyi mi peki?"

"Evet. İşinin başında." Blaine duraksadı. "Sanırım o böyle şeylerin zaten olmasını bekliyor."

"Trajik olan da bu," dedi Ifemelu ve birdenbire Blaine'in sözcüklerini kullandığını fark etti; zaman zaman sesinde Blaine'in yankısını işitiyordu. Bir keresinde Blaine, Emmet Till cinayetinde trajik olan, demişti, siyah bir çocuğun beyaz bir kadına ıslık çaldığı için öldürülmesi değil, bazı siyahların, ama niye ıslık çaldın, diye düşünmesidir.

"Onunla biraz konuştum. Olayın üstünde durmamışa benziyor, önemsiz olduğunu söyledi ve kızı hakkında konuşmak istedi; kızı için çok endişeleniyor. Liseyi bırakmak istiyormuş. Ben de yardımcı olmak adına ona ders vereceğim. Pazartesi buluşacağız."

"Blaine, bu ders verdiğin yedinci çocuk olacak," dedi Ifemelu. "New Haven'daki tüm yoksul siyahları sen mi çalıştıracaksın?"

Hava rüzgârlıydı ve Blaine gözlerini kısmıştı, Whitney Caddesi'nde yanlarından arabalar geçiyordu; Blaine döndü ve kısık gözleriyle Ifemelu'ya baktı.

"Keşke yapabilsem," dedi alçak sesle.

"Benim tek derdim seni daha fazla görebilmek," dedi Ifemelu, beline sarılarak.

"Üniversitenin tepkisi tamamen zırvalık. Irkçılıkla ilgisi olmayan basit bir hata mıymış? Haydi canım? Yarın bir eylem düzenlemeyi düşünüyorum; insanları bir araya getirip bu yapılanın doğru olmadığını söylemeyi. Bizim üniversitemizde böyle şeyler yapamayacaklarını."

Ifemelu onun düşünmekle kalmayıp kararını vermiş olduğunu görüyordu. Blaine kapının yanındaki bir masaya otururken o sipariş vermek için tezgâha gitti; ona, onun sevdiği şeylere öyle alışmıştı ki onun için de hiç zorlanmadan sipariş verebiliyordu. Elinde plastik tepsiyle –iki paket fırınlanmış, tuzsuz cipsin yanında kendi hindili sandviçiyle onun sebzeli dürümü– döndüğünde Blaine telefonuna eğilmişti. Akşam olduğunda telefonlar açmış, e-postalarla mesajlar göndermiş ve haber yayılmıştı bile; telefonu katılacağını bildiren insanlardan gelen yanıtlarla titriyor, çalıyor, ötüyordu. Bir öğrencisi, dövizlere yazılacaklar konusunda önerilerini sormak için aradı; bir başka öğrenci de yerel televizyon kanallarıyla irtibata geçiyordu.

Ertesi sabah derse gitmek için çıkarken Blaine, "Peş peşe derse gireceğim, kütüphanede buluşuruz olur mu? Gelirken mesaj at," dedi.

Bu konuyu konuşmamışlardı, Ifemelu'nun da orada olacağını sadece varsaymıştı, bu yüzden Ifemelu, "Olur," dedi.

Ama gitmedi. Unutmadı da. Sadece unutmuş olsa, okumaya ya da bloğuna yazı yazmaya gömüldüğünden eylem aklından çıkıvermiş olsa Blaine daha çok hoşgörü gösterirdi. Ama Ifemelu unutmadı. Sadece Kavanagh'ı uğurlama yemeğine gitmeyi, üniversite kütüphanesinin önünde elinde bir dövizle dikilmeye tercih etti. Kendi kendine Blaine'in bunu çok da önemsemeyeceğini söyledi. Bir rahatsızlık hissettiyse bile bunu ancak Kavanagh, Boubacar ve diğer öğretim üyeleriyle bir sınıfta vişne suyu yudumlayıp yaklaşan kadro değerlendirmesi hakkında konuşan genç bir kadını dinlerken Blaine'den mesajlar yağmaya başlayınca fark etti. *Neredesin? İyi misin? Epey insan geldi, seni arıyorum. Shan sürpriz yapıp geldi! İyi misin?* Ifemelu erken kalktı ve eve dönüp yatağa uzandı, Blaine'e mesaj yazıp çok üzgün olduğunu, uyuyakaldığını ve yeni uyandığını söyledi. *Tamam. Eve geliyorum.*

Blaine içeriye girdi ve Ifemelu'yu kapıdan kendisiyle birlikte giren bir coşkuyla kollarına alıp ona kuvvetle sardı.

"Seni özledim. Orada olmanı gerçekten isterdim. Shan'in gelmesine çok sevindim," dedi, kişisel bir zafer kazanmış gibi duygusal bir halde. "Küçük Amerika gibiydi. Siyah çocuklar, beyaz çocuklar, Uzakdoğulu çocuklar, Hispanik çocuklar. Bay White'ın kızı da oradaydı, babasının dövizlerin üstündeki resminin fotoğrafını çekiyordu ve bu adama sonunda onurunu geri kazandırmış gibi hissettim."

"Ne güzel," dedi Ifemelu.

"Shan selam söyledi. Şimdi trende, dönüyor."

Blaine'in gerçeği öğrenmesi zor değildi, belki öğle yemeğine katılmış herhangi biri öylesine bahsetmişti; ama Ifemelu onun tam olarak kimden duyduğunu hiç öğrenemedi. Ertesi gün eve geldiğinde Ifemelu'ya gözlerinde gümüşi bir parıltıyla baktı ve, "Yalan söyledin,"

dedi. Bunu öyle bir dehşet ifadesiyle söylemişti ki Ifemelu afalladı; Ifemelu'nun yalan söylemesinin mümkün olabileceği hiç aklına gelmemiş gibiydi. "Blaine, insanlar yalan söyler," demek istedi. Onun yerine, "Üzgünüm," dedi.

"Neden?" Blaine ona şimdi içine uzanıp masumiyetini parçalamış gibi bakıyordu ve Ifemelu bir an için ondan, kendisinin bıraktığı elma koçanlarını yiyip bunu bile ahlaki bir olaya dönüştüren bu adamdan nefret etti.

"Neden bilmiyorum, Blaine. Canım istemedi işte. Senin de bu kadar önemseyeceğini düşünmedim."

"Canın mı istemedi?"

"Özür dilerim. Sana öğle yemeğine gittiğimi söylemeliydim."

"Bu öğle yemeği bir anda nasıl bu kadar önemli olabildi? Boubacar'ın bu arkadaşını doğru dürüst tanımıyorsun bile!" dedi, olanlara inanamaz bir şekilde. "Sadece blog yazmakla olmuyor bu işler, söylediklerine inanıyormuş gibi yaşamak zorundasın. Bu blog aslında ciddiye almadığın bir oyun, kredilerini tamamlamak için *ilginç* bir seçmeli akşam dersi almaya benziyor." Ifemelu ses tonunda sadece tembelliğine, coşku ve inanç yoksunluğuna değil, aynı zamanda Afrikalılığına dair de ince bir suçlama sezdi; Afro-Amerikan değil, Afrikalı olduğu için yeterince öfkeli sayılmıyordu.

"Bu haksızlık," dedi. Ama Blaine soğuk bir tavırla, sessizce arkasını dönmüştü.

"Benimle neden konuşmuyorsun?" diye sordu Ifemelu. "Bunun senin için neden bu kadar önemli olduğunu anlamıyorum."

"Nasıl anlamazsın? Bu bir ilke meselesi," dedi Blaine ve o an Ifemelu için yabancı birine dönüştü.

"Gerçekten çok üzgünüm," dedi Ifemelu.

Blaine banyoya girdi ve kapıyı çarparak kapattı.

Blaine'in dilsiz öfkesi Ifemelu'yu yıpratıyordu. Bir ilke, havada yüzen böyle soyut bir kavram aralarında nasıl bu kadar somut bir şekile girip Blaine'i bir başkasına dönüştürebiliyordu? Bunun kıskançlık ya da ihanet gibi kaba bir duygudan kaynaklanmasını isterdi.

Araminta'yı aradı. "Kocasını kendisine anlatsın diye görümcesini arayan kafası karışık gelin gibi hissediyorum kendimi," dedi.

"Hatırlıyorum da, lisedeyken bir şey için para toplanıyordu; bir masaya kurabiye mi ne koydular ve kavanoza para atıp karşılığında bir kurabiye alman gerekiyordu; ben de anlıyorsun ya, kendimi asi hissediyorum, o yüzden bir kurabiye aldım ama kavanoza para atmadım; Blaine bana inanılmaz öfkelendi. Alt tarafı bir kurabiye, diye düşündüğümü anımsıyorum. Ama sanırım onun için ilke meselesiydi. Bazen insana saçma gelecek şekilde asil davranıyor. Ona birkaç gün ver, atlatacaktır."

Ama bir gün geçti, iki gün geçti ve Blaine hâlâ o buz gibi sessizliğini bozmadı. Kendisine tek kelime etmediği üçüncü gün, Ifemelu küçük bir çanta hazırlayıp evi terk etti. Baltimore'a dönemezdi –dairesini kiraya vermişti, eşyaları depodaydı– o da Willow'a gitti.

Akademisyenlerin Beyaz Ayrıcalığıyla Kastettiği Şey ya da Evet Yoksul ve Beyaz Olmak Boktan Ama Bir de Yoksul Olup Beyaz Olmamayı Gör

Öğrencinin teki Profesör Hunk'a, "Beyaz ayrıcalığı saçmalık. Ben nasıl ayrıcalıklı olabilirim? Batı Virginia'da kahrolası bir yoksulluk içinde büyüdüm. Apalaş köylüsünün tekiyim. Ailem sosyal yardımla yaşıyor," dedi. Tamam. Ama ayrıcalık her zaman başka bir şeyle görecelidir. Şimdi onun gibi, onun kadar yoksul ve boktan durumda birini hayal edin, sonra bu kişiyi siyah yapın.

Diyelim ki her ikisi de uyuşturucu bulundurmaktan yakalandı; beyaz adam muhtemelen tedaviye, siyah adamsa muhtemelen hapse gönderilecektir. Irk dışında her şey aynı. İstatistiklere bakın. Apalaş köylüsü boktan durumda, bu da kötü bir şey ama siyah olsaydı daha da boktan bir durumda olacaktı. Profesör Hunk'a ayrıca şöyle dedi: Hem neden sürekli ırktan konuşmak zorundayız? Sadece insan olamaz mıyız? Profesör Hunk da yanıtladı – beyaz ayrıcalığı tam da bu, bunu söyleyebilmen. Senin için ırk diye bir şey aslında yok çünkü bu sana hiç engel oluşturmadı. Siyahlarınsa bu seçeneği yok. New York'ta yaşayan bir siyah ırkı düşünmek istemiyor, taksi çevirmeye çalışana dek; ırkı düşünmek istemiyor, Mercedes'ini hız limitinin altında sürerken bir polis onu durdurana dek. Yani Apalaş köylüsünün sınıf ayrıcalığı yok ama ırk ayrıcalığı var. Siz ne düşünüyorsunuz? Okurlar siz de katılın, deneyimlerinizi paylaşın, özellikle siyah değilseniz.

Not: Profesör Hunk şunu da yüklememi önerdi; telif hakkı Peggy McIntosh adlı güzel ve havalı bir kadına ait olan Beyaz Ayrıcalığı testi. Soruların çoğuna hayır yanıtı verirseniz tebrikler, beyaz ayrıcalığına sahipsiniz. Bunun ne anlamı var diye mi soruyorsunuz? Cidden mi? Hiçbir fikrim yok. Herhalde sadece bilmek iyi bir şey. Zaman zaman böbürlenebilirsiniz, depresif hissettiğinizde size moral verebilir falan filan. İşte sorular:

Prestijli bir sosyal kulübe katılmak istediğinizde ırkınız nedeniyle bunun zor olacağını düşünüyor musunuz?

Alışveriş için tek başınıza güzel bir mağazaya girdiğinizde takip ya da taciz edilmekten endişeleniyor musunuz?

Ana akım televizyon kanallarını açtığınızda ya da ana akım bir gazeteyi okurken genellikle başka ırktan insanlar bulmayı bekliyor musunuz?

Çocuklarınızın okulda kendi ırkları hakkında kitap ve materyale sahip olmayacağından endişeleniyor musunuz?

Banka kredisine başvuracağınız zaman ırkınız nedeniyle mali açıdan güvenilmez bulunabileceğinizden endişeleniyor musunuz?

Küfrettiğinizde ya da salaş giyindiğinizde, insanların bunun ırkınızın kötü ahlakı ya da cehaletinden kaynaklandığını söyleyebileceğini düşünüyor musunuz?

Bir şey başardığınızda bunun ırkınızın olumlu bir özelliği olarak nitelenmesini bekliyor musunuz? Ya da ırkınızın çoğunluğundan "farklı" olarak nitelenmeyi?

Hükümeti eleştirdiğinizde, kültürel açıdan aykırı bulunmaktan endişeleniyor musunuz? Ya da size "X'e geri dön" denileceğinden (X, Amerika dışında bir yer)?

Güzel bir mağazada kötü bir hizmet aldığınız için "sorumlu kişi"yle görüşmek istediğinizde, bu kişinin başka ırktan biri olmasını bekliyor musunuz?

Bir trafik polisi sizi durdurduğunda bunun ırkınızdan kaynaklandığını düşünüyor musunuz?

Pozitif ayrımcılık bağlamında bir işveren tarafından işe alınırsanız, iş arkadaşlarınızın sizi niteliksiz bulmasından ve ırkınız nedeniyle işe alındığınızı düşünmesinden endişeleniyor musunuz?

Güzel bir mahalleye taşınmak istediğinizde, ırkınız nedeniyle hoş karşılanmayacağınızdan endişeleniyor musunuz?

Hukuki ya da tıbbi yardıma ihtiyacınız olduğunda, ırkınızın sizin aleyhine bir durum yaratacağından endişeleniyor musunuz?

"Ten rengi" çamaşır ve yara bandı kullanmanız gerektiğinde, bunun ten renginize uymayacağını önceden biliyor musunuz?

39. bölüm

Uju Hala yogaya başlamıştı. Bodrum katta zemine serdiği parlak mavi şiltenin üzerinde, elleriyle dizlerinin üstünde, sırtını kamburlaştırmış dururken, Ifemelu da kanepeye uzanmış bir çikolata yiyerek onu izliyordu.

"Şundan kaç tane yedin? Hem ne zamandan beri normal çikolata yiyorsun sen? Blaine'le senin sadece organik, sertifikalı çikolata yediğinizi sanıyordum."

"Bunları istasyondan aldım."

"Bunları mı? Kaç tane?"

"On."

"*Ahn-ahn*! On mu?"

Ifemelu omuz silkti. Hepsini yemişti bile. Ama bunu Uju Hala'ya söylemedi. Gazeteciden şeker, kimyasal ve genetiğiyle oynanmış diğer ürkütücü şeylerle dolu çikolatalardan almak onu mutlu etmişti.

"Ah, demek Blaine'le kavga ettiğin için artık onun sevmediği çikolatalardan yiyeceksin ha?" Uju Hala güldü.

Dike yanlarına indi ve şimdi kollarını savaşçı pozisyonunda havaya kaldırmış olan annesine, "Anne, çok komik görünüyorsun," dedi.

"Geçen gün arkadaşın sana annenin çekici olduğunu söylemedi mi? İşte bu sayede."

Dike başını salladı. "Kuzi, sana YouTube'da bir şey göstermem lazım, çok komik bir video."

Ifemelu ayağa kalktı.

"Dike sana okuldaki bilgisayar olayından söz etti mi?" diye sordu Uju Hala.

"Hayır, ne oldu?" diye sordu Ifemelu.

"Pazartesi günü müdür beni çağırdı ve Dike'nin cumartesi günü okulun ağını hack'lediğini söyledi. Çocuk tüm cumartesi benimleydi. Hartford'a, Ozavisa'yı ziyarete gittik. Bütün gün oradaydık ve çocuk bilgisayara yaklaşmadı bile. Bunu neden Dike'nin yaptığını düşündüklerini sorduğumda ellerinde bilgi olduğunu söylediler. Düşünsene, sabah kalktığında ilk iş benim oğlumu suçluyorsun. Çocuğun bilgisayarla arası bile yok. Bunları o ilkel kasabada bıraktık sanıyordum. Kweku resmî şikâyette bulunmamızı istiyor ama harcadığın zamana değmez. Artık ondan kuşkulanmadıklarını söylüyorlar."

"Ağ hack'lemeyi bile bilmiyorum ben," dedi Dike kuru kuru.

"Neden böyle adi şeyler yapıyorlar?" diye sordu Ifemelu.

"Önce siyah çocuğu suçla," dedi Dike ve güldü.

Daha sonra Ifemelu'ya, arkadaşlarının, "Hey Dike, otun var mı?" diye sorduklarını ve bunun çok komik olduğunu söyledi. Kilisedeki, beyaz bir kadın olan papazın diğer tüm çocuklara merhaba ama kendisine, "N'aber adamım?" dediğini anlattı. "Kulaklarımın yerinde sebzeler var da kafamdan kocaman brokoliler çıkıyormuş gibi hissediyorum," dedi gülerek. "Tabii ki okulun ağını hack'leyen ben olmalıydım."

"Senin okuldakiler budala," dedi Ifemelu.

"Bu kelimeyi söyleyişin ne komik kuzi, *budala*." Duraksadı ve Nijerya aksanını gayet iyi taklit ederek, "Senin okuldakiler budala," diye tekrar etti. Ifemelu ona Ameri-

ka'da bir kilisede vaaz veren Nijeryalı bir papazın kumsalda kalmakla ilgili bir şey söylediğini ama cemaatin aksanı yüzünden "kumsalda kaltak" dediğini sanıp adamı piskoposa şikâyet ettiklerini anlattı. Dike uzun uzun güldü. Bu aralarındaki şakalardan birine dönüştü. "Hey kuzi, yazın kumsalda kaltak ya," diyordu Dike.

Blaine telefonlarına dokuz gün boyunca çıkmadı. Sonunda telefonu açtı; sesi boğuktu.

"Bu hafta sonu gelebilir miyim, hindistancevizli pilav yaparız? Ben yapacağım," dedi Ifemelu. Blaine, "Tamam," demeden önce Ifemelu derin bir nefes aldığını hissetti ve hindistancevizli pilav teklif etme cesareti gösterdiğine şaşırıp şaşırmadığını merak etti.

Ifemelu onun soğanları doğramasını izledi; uzun parmaklarını izledi ve vücudunda, köprücükkemiğinde, göbeğinin altındaki rengi koyulaşan teninde çizgiler çizmelerini anımsadı. Blaine kafasını kaldırıp soğanların uygun büyüklükte olup olmadığını sordu; Ifemelu, "Soğanlar gayet iyi," derken Blaine'in nasıl da soğanların büyüklüğünü her zaman bildiğini, onları nasıl doğru doğradığını, pilavı nasıl her zaman buharda pişirdiğini düşündü; şimdi Ifemelu yapacaktı bunu. Blaine hindistancevizini lavaboda kırdı ve bıçakla beyaz etli bölümü çıkarmaya koyulmadan önce suyunu akıttı. Kaynayan suya pirinci dökerken Ifemelu'nun elleri titriyordu, ince basmati pirincinin şişmeye başlamasını izlerken bu barışma yemeği başarısız mı oluyor, merak etti. Ocaktaki tavuğu kontrol etti. Tencerenin kapağını açınca yoğun bir baharat kokusu yükseldi –zencefil, köri ve defneyaprağı– ve ona gereksiz yere tavuğun iyi göründüğünü söyledi.

"Senin yaptığın gibi fazla baharat koymadım," dedi Blaine. Ifemelu anlık bir öfkeye kapıldı, Blaine'e onu bir türlü bağışlamamasının hiç de adil olmadığını söylemek

istedi ama bunun yerine biraz su eklemesini isteyip istemediğini sordu. Blaine hindistancevizi rendelemeye devam ediyordu; yanıt vermedi. Ifemelu hindistancevizinin ufalanıp beyaz toza dönüşmesini izledi; bir daha asla bütün bir hindistancevizi olamayacağını düşünmek onu hüzünlendirdi; uzanıp Blaine'e arkadan sarıldı, kollarını onun göğsüne doladı, svetşörtünün içinden sıcaklığını hissetti ama Blaine hafifçe direndi ve pirinç çok yumuşamadan elindekini bitirmek istediğini söyledi. Ifemelu salona yürüyüp pencereden dışarı baktı ve aşağıda, Yale kampüsündeki diğer binaların üzerinde tüm görkemiyle yükselen saat kulesini izlerken akşamın geceye döndüğü saatlerde, sanki yukarıdan serpiştiriliyor gibi havada dönerek uçuşan ilk kar tanelerini gördü. Blaine'le geçirdiği, her şeyin parlak, hiç değişmeyecek gibi yeni göründüğü o ilk kışı anımsadı.

Amerikalı Olmayan Siyahlar İçin Amerika'yı Anlamak: Gerçek Anlamlara Dair Birkaç Açıklama

1. Amerikalılar, tüm kabileciliklerinin arasında en çok ırktan rahatsız duyuyor. Bir Amerikalıyla konuşuyor ve ırk üzerine ilginç bulduğunuz bir şeyi tartışmak istiyorsanız, Amerikalı da size, "Buna ırk meselesi demek çok basit bir yaklaşım, ırkçılık öyle karmaşık ki," diyorsa, bunun anlamı çenenizi hemen kapatmanızı beklediğidir. Çünkü ırkçılık elbette karmaşık bir konu. Pek çok kölelik karşıtı, kölelerin serbest kalmasını istemiş ama siyahların yakınlarında yaşamasını istememiştir. Pek çok insan bugün siyah bir dadı ya da limuzin şoföründen rahatsız olmaz. Ama siyah bir patronları oldu mu iş değişir. Asıl basit yaklaşım, "Bu karmaşık bir konu," demek. Ama yine de çenenizi kapatın; özellikle de bu Amerikalıdan iş/iyilik bekliyorsanız.

2. Çeşitlilik kavramı farklı gruplara farklı şeyler ifade eder. Beyaz biri bir mahallede çeşitlilik olduğunu söylüyorsa, kastettiği o mahallede yüzde dokuz oranında siyah yaşadığıdır. (Oran yüzde ona çıktığı an beyazlar taşınır.) Siyah bir kişi bir mahallede çeşitlilik olduğunu söylüyorsa, o mahallede yüzde kırk oranında siyahın yaşadığını kastetmektedir.

3. Bazen "kültür" dediklerinde ırkı kastederler. Bir film "ana akım" dediklerinde "beyazların sevdiğini ya da çektiğini" kastederler. "Şehirli"; siyah, yoksul, tehlikeli olma ihtimali ve heyecan verici olma potansiyeli taşıyan anlamına gelir. "Irk gerilimi", "ırkçı" demekten rahatsız olduğumuz anlamına gelir.

40. bölüm

İlişkileri sona erene dek bir daha kavga etmediler; ama Blaine'in soğuk davrandığı ve Ifemelu'nun içine kapanıp paket paket çikolata yediği dönemde, Ifemelu'nun Blaine'e karşı hisleri değişti. Blaine'e, onun ahlak yapısına, temiz çizgilerle örülü yaşamına hâlâ hayranlık duyuyordu ama bu kendinden ayrı, uzaklardaki birine duyulan bir hayranlığa dönüşmüştü. Ifemelu'nun bedeni de değişmişti. Yatakta ona eskiden olduğu gibi çiğ bir arzuyla dönmüyor, Blaine ona uzandığında da ilk içgüdüsü uzaklaşmak oluyordu. Sık sık öpüşseler de Ifemelu'nun dudakları gergindi, Blaine'in dilini ağzında istemiyordu. Birleşmeleri tutkusuzdu ama artık dışarıda, onları daha önce hiç yaşamadıkları bir yakınlaşmayla; doğal, söze dökülmemiş, sezgisel bir yakınlaşmayla birleştiren yeni bir tutku vardı: Barack Obama. Barack Obama konusunda hiçbir şekilde zorlanmadan, hiçbir mecburiyet ya da tavizin gölgesinde kalmadan anlaşıyorlardı.

Ifemelu başta, Amerika'nın siyah bir adamı başkan seçmesini ne kadar istese de imkânsız buluyor, Obama'yı Amerika Birleşik Devletleri'nin başkanı olarak hayal edemiyordu; Obama fazla narin, fazla zayıf görünüyordu, rüzgârla savrulup gidecekmiş gibiydi. Hillary Clinton daha sağlamdı. Ifemelu, Clinton'ı televizyonda seyret-

meyi seviyordu; kare pantolon takımlar içinde, yüzünde kararlılık maskesi, dünyayı becerikliliğine ikna etmenin tek yolu olduğundan güzelliği gizlenmiş. Ifemelu onu seviyordu. Kazanmasını istiyor, yolunun açık olmasını diliyordu; bir sabah Barack Obama'nın *Babamdan Hayaller* kitabını elini alana dek; Blaine kitabı yeni bitirmiş, bazı sayfaları katlamış halde kitaplığa koymuştu. Kapaktaki fotoğrafları inceledi; kollarıyla oğlunu sarmış, fotoğraf makinesine şaşkın şaşkın bakan Kenyalı genç kadın ve kızını göğsüne bastırmış, neşeli davranan Amerikalı genç adam. Ifemelu kitabı okumaya karar verdiği anı daha sonra anımsayacaktı. Sırf meraktan. Blaine önerseydi belki okumazdı çünkü onun sevdiği kitaplardan gitgide kaçınıyordu. Ama Blaine kitabı önermemişti; sadece rafta, okuduğu ama tekrar bakmayı düşündüğü diğer kitapların yanına bırakmıştı. *Babamdan Hayaller*'i, Blaine'in iPod hoparlörlerinden Nina Simone çalarken, kanepede oturarak bir buçuk günde okudu. Kitabın sayfalarında tanıştığı adamdan etkilenmiş, ona kendini kaptırmıştı; meraklı ve zeki bir adamdı bu, iyi bir adam; bütünüyle, ümitsizce, çekici bir şekilde insancıl bir adam. Obama ona, Obinze'nin sevdiği insanlar için kullandığı ifadeyi anımsattı. *Obi ocha*. Temiz kalpli. Barack Obama'ya inandı. Blaine eve gelince, Ifemelu yemek masasına oturup onun taze fesleğen doğrayışını izledi ve, "Keşke bu kitabı yazan adam Amerika'nın başkanı olabilse," dedi.

Blaine'in elindeki bıçak durdu. Kafasını kaldırdı, gözleri parıl parıldı; Ifemelu'nun onunla aynı şeye inanacağını ümit bile edememiş gibi; Ifemelu o an aralarında ortak bir tutkunun doğduğunu hissetti. Barack Obama Iowa'da önseçimi kazanınca televizyonun karşısında birbirlerine kenetlendiler. Bu ilk savaştı ve Obama kazanmıştı. Umutları büyüyor, olabilirliğe dönüşüyordu: Obama bu yarışı gerçekten kazanabilirdi. Sonra önceden ta-

sarlanmış gibi korkmaya başladılar. Bir şeyin onu yoldan çıkarmasından, süratle giden trenini devirmesinden korkuyorlardı. Ifemelu her sabah kalkıp Obama'nın hâlâ hayatta olduğunu kontrol ediyordu. Bir skandalın patlak vermediğini, geçmişinden bir hikâyenin ortaya çıkarılmadığını. Bilgisayarı soluksuz, kalbi göğsünde deliler gibi çarparak açıyordu; sonra hâlâ yaşadığından emin olunca, hakkındaki son haberleri hızla ve hırsla, sayfanın altında çok sayıda pencere küçültülmüş halde okuyor, bilgi ve güvence arıyordu. Bazen sohbet odalarında Obama'yla ilgili paylaşımları okuyunca cesareti kırılıyor, ayağa kalkıyor, düşman dizüstüymüş gibi bilgisayardan uzaklaşıyor, gözyaşlarını kendisinden bile saklayarak pencerenin başında duruyordu. *Bir maymun nasıl başkan olabilir? Biri bir iyilik yapsa da şunun kafasına bir kurşun sıksa. Şunu Afrika ormanlarına geri gönderin. Beyaz saraya siyah bir başkan asla adım atmayacak oğlum, adına beyaz saray denmesinin bir sebebi var.* Bu yazıları yükleyen insanları gözünde canlandırmaya çalışıyordu; BanliyöAnnesi231 ve NormanRockwellBaba gibi rumuzlar kullanan, kahveleri eşliğinde çalışma masalarında oturmuş, çocukları okul otobüsleriyle masumiyet ışıltısı içinde eve dönmek üzere olan insanlar. Sohbet odaları Ifemelu'ya bloğunu anlamsız, bir karakter komedisi, ılımlı harici her şey olabilecek bir dünyanın ılımlı hicvi gibi hissettiriyordu. İnternete bağlandığı her sabah katlanarak artıyormuş gibi görünen kötülükler, yeni sohbet odaları, dozu giderek artan iğnelemeler hakkında bloğuna yazı yazmadı; çünkü bunları yazmak, Barack Obama'nın şahsından değil, başkan olması fikrinden nefret edenlerin söylemlerini yaymak olacaktı. Onun yerine, "Obama İşte Bu Nedenle Daha İyi Bir Başkan Olacak" adında bir yazı dizisinde onun politikalarını ele aldı, sık sık da onun internet sitesine bağlantılar koydu; Michelle Obama hakkında da

yazdı. Michelle Obama'nın sıra dışı mizah anlayışıyla, uzun kollarıyla bacaklarını özgüvenle taşımasıyla övünüyor ve söyleşilerde sıkıştırıldığı, sıradanlaştırıldığı, ruhsuzca erdemli gösterildiğinde de üzülüyordu. Bununla birlikte, Michelle Obama'nın kalkık kaşlarında ve belinde alışılagelmedik derecede yukarı taktığı kemerinde Ifemelu eski benliğinden bir ışık görüyordu. Onu cezbeden de buydu; Michelle Obama'nın özür dilemeyen, dürüstlük sözü veren duruşu.

"Obama'yla evlendiyse adam o kadar da kötü olamaz," diye sık sık şaka yapıyordu Blaine'e; Blaine de, "Doğru dedin, doğru dedin," diyordu.

Princeton.edu adresinden bir e-posta aldı ve okumadan önce elleri heyecandan titremeye başladı. Gördüğü ilk kelime "memnuniyet" oldu. Araştırma bursunu kazanmıştı. Ücret iyiydi, koşullar kolaydı: Princeton'da yaşaması, kütüphaneyi kullanması ve yıl sonunda halka açık bir konuşma yapması gerekiyordu. Gerçek olamayacak kadar iyi bir olaydı bu; kutsal Amerikan krallığına giriş. Blaine'le birlikte daire aramak için Princeton'a gittiler ve Ifemelu kasabanın kendisine, yeşilliğine, huzuruna ve zarafetine çarpıldı. "Lisans için Princeton'a kabul edilmiştim," dedi Blaine. "O yıllarda neredeyse kırsal gibi bir yerdi. Kampüsü gezdim ve çok güzel buldum ama kendimi orada okurken düşünemedim."

Kampüsün artık değişmiş, Blaine'in parlak sıra dükkânların yanından geçerken dediği gibi, "ileri derecede tüketici odaklı kapitalist" bir yere dönüşmüş olmasına rağmen Ifemelu ne demek istediğini anlıyordu. Hem hayranlık duyuyor hem de başı dönüyordu. Nassau Sokağı'nın ucundaki, yatak odası bir koruya bakan dairesini sevdi; boş odada dolaşırken bunun kendisi için Blaine'siz yeni bir başlangıç olacağını düşünüyordu; yine de bunun gerçekten istediği yeni başlangıç olduğundan emin değildi.

"Buraya seçimden sonra taşınacağım," dedi.

Ifemelu daha cümlesini tamamlamadan Blaine başını salladı; tabii ki Barack Obama'nın zaferini görecekleri güne dek taşınmayacaktı. Blaine, Obama'nın kampanyasında gönüllü oldu ve Ifemelu, Blaine'in çaldığı kapıları, o kapıların ardındaki insanlarla ilgili hikâyelerini hevesle dinledi. Bir gün eve geldiğinde Blaine ona, kapıya tutunarak zorlukla ayakta durabilen, yüzü kuru erik gibi buruşuk, yaşlı, siyah bir kadını ve ona, "Böyle bir şeyi torunumun bile göreceğini sanmıyordum," dediğini anlattı.

Ifemelu bu hikâyeyi bloğuna aktardı; kadının ak saçındaki gümüş parıltıları, Parkinson'dan titreyen parmaklarını sanki kendisi de orada Blaine'leymiş gibi anlattı. Tüm buluşmalara göğsünde Hillary Clinton rozetiyle gelen Michael dışında Blaine'in bütün arkadaşları Obama'yı destekliyordu ve Ifemelu artık kendini dışlanmış hissetmiyordu. Paula'nın yakınlarındayken yarı huysuzluk yarı güvensizlikten oluşan o belirsiz huzursuzluk bile eriyip gitmişti. Barlarda, evlerde buluşuyor, kampanyanın detaylarını tartışıyor ve haberlerin aptallıklarıyla dalga geçiyorlardı. Hispanikler siyah bir adama oy verir mi? Bowling oynayabiliyor mu? Vatansever mi?

"'Siyahlar Obama'yı istiyor' ve 'Kadınlar Hillary'yi istiyor,' demeleri komik değil mi? Peki siyah kadınlar ne istiyor?" dedi Paula.

"'Kadınlar' derken tabii ki doğrudan 'beyaz kadınlar'ı kastediyorlar," dedi Grace.

"Benim anlamadığım herhangi birinin Obama'nın siyah olmasından faydalandığını nasıl söyleyebildiği," dedi Paula.

"Bu karmaşık bir durum ama öyle; Clinton'ın beyaz bir kadın olmasından faydalandığı kadar," dedi Nathan öne eğilip gözlerini her zamankinden de çok kırpıştırarak. "Clinton siyah bir kadın olsaydı yıldızı bu kadar par-

lamazdı. Obama beyaz bir adam olsa yıldızı belki bu kadar parlar belki parlamazdı çünkü bugüne dek başkanlıkla alakası olmayan bazı beyaz adamlar başkan oldu ama bu, Obama'nın fazla deneyimli olmadığı ve insanların gerçek bir şansa sahip siyah bir aday fikriyle heyecanlandığı gerçeğini değiştirmiyor.

"Ama kazanırsa artık siyah olmayacak; tıpkı Oprah'nın artık siyah değil, sadece Oprah olması gibi," dedi Grace. "Yani Oprah siyahlardan nefret edilen yerlere gidebiliyor ve bir sıkıntı yaşamıyor. Obama da artık siyah değil, sadece Obama olacak."

"Bu arada faydalanma fikri çok sorunlu ama Obama bir şeyden faydalanıyorsa bu siyahlığı değil, farklı bir tür siyah olması," dedi Blaine. "Obama'nın annesi beyaz olmasaydı, beyaz bir büyükanne ve büyükbaba tarafından büyütülmeseydi, tüm bu Kenya, Endonezya ve Hawaii öyküleri, onu bir şekilde herkese biraz benzeten tüm bu şeyler olmasaydı, Georgia'lı sıradan bir siyah olsaydı durum değişirdi. Amerika, asıl Georgia'lı sıradan bir siyah başkan olduğunda gerçek ilerleme kaydedecek."

"Katılıyorum," dedi Nathan. Ifemelu bir kez daha herkesin nasıl hemfikir olduğunu fark etti. Arkadaşları da o ve Blaine gibi inanıyorlardı. Tam anlamıyla inanıyorlardı.

Barack Obama'nın Demokrat Parti adayı olduğu gün Ifemelu ve Blaine haftalar sonra ilk kez sevişti; Obama okunmamış bir dua, ruhani bir üçüncü varlık gibi yanlarındaydı. Obama'nın konuşmasını dinlemek için Blaine'le saatlerce yol gittiler; yoğun bir kalabalıkta el ele tutuştular ve üzerinde büyük beyaz harflerle DEĞİŞİM yazan dövizler tutup onu dinlediler. Yakınlarda siyah bir adam oğlunu omuzlarına kaldırmıştı; çocuk üstte biri eksik olan sütdişlerini göstererek gülüyordu. Baba

başını kaldırmış Obama'yı dinlerken Ifemelu adamın kendi inancına şaşırdığını, kendini asla inanacağını düşünmediği şeylere inanır bulduğu için şaşırdığını biliyordu. Kalabalıkta alkışlar ve ıslıklar patladığında adam oğlunun bacaklarını tuttuğundan ellerini çırpamadı ama uzun uzun gülümsedi; yüzü bir anda mutlulukla gençleşmişti. Ifemelu, baba oğlu ve etraflarında toplanmış insanları seyretti; tuhaf bir ışıkla aydınlanmış, sarsılmaz tek bir duyguyla birbirlerine bağlanmışlardı. İnanıyorlardı. Hepsi de tam anlamıyla inanıyordu. Dünyada Barack Obama hakkında tıpkı kendisi ve Blaine gibi hisseden bu kadar çok insanın olduğunu görmek Ifemelu'ya tatlı bir şok yaşatıyordu.

Bazı günler inanç onları uçuruyordu. Bazı günler ise ümitsizliğe kapılıyorlardı.

"Bu hiç iyi değil," diye mırıldandı Blaine, her biri Obama'nın papazının vaazından bölümler gösteren kanallar arasında dolaşırken ve papazın, "Tanrı Amerika'nın cezasını versin" sözleri Ifemelu'nun rüyalarına girdi.

Ifemelu, papazının görüntülerine yanıt vermek için Barack Obama'nın bir konuşma yapacağına dair son dakika haberini ilk internette okudu ve o sırada dersi olan Blaine'e mesaj attı. Blaine'in yanıtı sadeydi: *Evet!* Daha sonra, salondaki kanepede Blaine'le Grace'in arasına oturmuş konuşmayı izlerken, Obama'nın gerçekte ne düşündüğünü, o gece yatağında uzandığında, her şey sessiz ve boşken ne hissedeceğini merak etti. Onu, büyükannesinin siyah erkeklerden korktuğunu bilen bir çocuk olarak hayal etti; şimdi kendini kurtarabilmek için dünyaya bu hikâyeyi anlatan bir adamdı. Bu düşünce biraz üzülmesine neden oldu. Obama dalgalanan Amerikan bayraklarının önünde şefkatli, ritmik bir edayla konuşurken Blaine kanepede kıpırdandı, içini çekti ve geriye yaslandı. So-

nunda, "Siyahların sıkıntılarıyla beyazların korkusunu bu şekilde aynı kefeye koymak ahlaksızlık. Tamamen *ahlaksızlık*," dedi.

"Bu konuşma kesinlikle ırkçılık üzerine tartışma başlatmak için değil, tam tersine kapatmak için yapıldı. Ancak ırk konusuna girmezse seçimi kazanabilir. Bunu hepimiz biliyoruz," dedi Grace. "Ama önemli olan önce başkan olması. Yapması gereken neyse onu yapması gerekiyor. En azından şu papaz meselesi kapandı."

Ifemelu da konuşmaya pragmatik yaklaşıyordu; ama Blaine konuyu üstüne alınmıştı. İnancı sarsıldı, Blaine birkaç gün enerjisini kaybetti; sabah koşusundan her zamanki gibi kan ter içinde dönmüyor, ortalıkta ağır adımlarla yürüyordu. Bu çukurdan onu farkında olmadan çıkaran Shan'di.

"Birkaç gün Shan'le olmak için şehre gitmek zorundayım," dedi Ifemelu'ya. "Ovidio aradı. Shan sıkıntılıymış."

"Sıkıntılı mıymış?"

"Sinir krizi geçiriyormuş. Bu ifadeden nefret ediyorum, kocakarı hikâyeleri tınısı var. Ama Ovidio böyle dedi. Günlerdir yatıyormuş. Yemek yemiyormuş. Sürekli ağlıyormuş."

Ifemelu aniden sinir oldu; bu bile ona Shan'in ilgi çekmek için kullandığı bir başka yöntem gibi geliyordu.

"Gerçekten zor bir zaman geçirdi," dedi Blaine. "Kitabın hiç ilgi çekmemesi falan."

"Anlıyorum," dedi Ifemelu; oysa hiç şefkat hissedemiyordu ve bu onu ürküttü. Belki Blaine'le olan kavgasında belli bir açıdan, kardeşi üzerindeki etkisini kullanıp ona aşırı tepki verdiğini fark ettirmediği için Shan'i suçladığından.

"Düzelecek," dedi Ifemelu. "Shan güçlü bir kız."

Blaine ona şaşkınlık içinde baktı. "Shan dünyadaki

en kırılgan insanlardan biri. Güçlü biri değil, asla da olmadı. Ama özel biri."

Ifemelu'nun onu yaklaşık bir ay önce son görüşünde Shan, "Blaine'le barışacağınızı biliyordum," demişti. Saykodelik uyuşturucuya dönmüş sevilen bir kardeş hakkında konuşuyormuş gibi bir edası vardı.

"Obama ne heyecan verici değil mi?" diye sormuştu Ifemelu, en azından bu Shan'le herhangi bir iğneleme olmaksızın konuşabilecekleri bir konu olur ümidiyle.

"Ah, bu seçimi takip etmiyorum," demişti Shan umursamazca.

"Kitabını okudun mu?" diye sormuştu Ifemelu.

"Hayır." Shan omuz silkmişti. "Birileri *benim* kitabımı okusaydı iyi olurdu ama."

Ifemelu dilinin ucundaki kelimeleri bastırmıştı. *Dünyanın merkezi sen değilsin. Bir kez olsun sen değilsin.*

"*Babamdan Hayaller*'i okumalısın. Diğer kitaplar kampanya belgeleri," dedi Ifemelu. "Esaslı bir adam."

Ama Shan ilgilenmiyordu. Bir önceki hafta bir yazar festivalinde katıldığı panelden söz ediyordu. "Bana en sevdiğim yazarları sordular. Tabii ki genellikle siyah yazarların isimlerini duymak istiyorlardı, benim de onlara hayatımın aşkının Robert Hayden olduğunu söylemeye niyetim yoktu; oysa öyle. Siyah, herhangi bir şekilde azınlık ya da siyasi olan ya da yaşayan kimseden söz etmedim. Kayıtsız bir özgüvenle Turgenyev, Trollope ve Goethe'yi saydım ama aynı zamanda ölü beyaz erkeklere borçlu kalmak fazla sıradan olacağı için Selma Lagerlöf'ü de ekledim. Birdenbire bana ne soracaklarını bilemez oldular çünkü soru listelerini resmen çöpe atmış oldum."

"Çok komik," dedi Blaine.

Seçimden önceki gece Ifemelu yatakta uyuyamadan uzanıyordu.

"Uyanık mısın?" diye sordu Blaine.

"Evet."

Konuşmadan karanlıkta birbirlerine sarıldılar, nihayet yarı uyur yarı uyanık bir noktaya varana dek düzenli nefes alıp vererek öylece kaldılar. Sabah liseye gittiler; Blaine ilk oy verenlerden olmak istiyordu. Ifemelu, sıraya girmiş kapının açılmasını bekleyen diğer insanları izlerken içinden hepsinin Obama'ya oy vermesini diledi. Oy verememesi bir kayıptı. Vatandaşlık başvurusu onaylanmıştı ama yemin törenine daha haftalar vardı. Sabahı huzursuz bir şekilde tüm haber sitelerini kontrol ederek geçirdi; Blaine dersten döndüğünde bilgisayar ve televizyonu kapatmasını istedi ki biraz ara verip derin bir nefes alabilsin, yaptığı risotto'yu yiyebilsinler. Yemeği yeni bitirmişlerdi ki Ifemelu tekrar bilgisayarını açtı. Sırf Barack Obama'nın sağ ve sağlıklı olduğunu kontrol etmek için. Blaine arkadaşları için alkolsüz kokteyller hazırladı. Önce Araminta, geldi, doğruca tren istasyonundan gelmişti; elinde iki telefon, yeni haber var mı diye bakıyordu. Sonra da hışırtılı ipeklileri içinde, boynunda altın rengi eşarpla Grace geldi, "Aman Tanrım, heyecandan nefes bile alamıyorum!" dedi. Michael bir şişe prosecco'yla çıkageldi. "Sonucu ne olursa olsun, keşke annem sağ olsa da bu günü görebilseydi," dedi. Paula, Pee ve Nathan birlikte geldiler; kısa süre içinde herkes kanepeye, yemek masasının sandalyelerine yerleşti; gözleri televizyonda, çaylarını ve Blaine'in alkolsüz kokteylini yudumlayıp daha önce söylediklerini tekrarladılar. *Indiana ve Pennsylvania'yı alırsa bu iş tamamdır. Florida'da işler yolunda. Iowa'dan gelen haberler çelişkili.*

"Virginia'da siyah seçmenlerin katılımı yüksek; durum iyi görünüyor," dedi Ifemelu.

"Virginia zor," dedi Nathan.

"Virginia'ya ihtiyacı yok," dedi Grace, sonra çığlık attı. "Aman Tanrım, Pennsylvania!"

Televizyon ekranında bir grafik ve Barack Obama'nın bir fotoğrafı belirmişti. Obama, Pennsylvania ve Ohio eyaletlerinde kazanmıştı.

"McCain'in artık kazanabileceğini sanmıyorum," dedi Nathan.

Kısa bir süre sonra ekranda yeni bir grafik belirdiğinde Paula, Ifemelu'nun yanında oturuyordu: Barack Obama Virginia eyaletinde de kazanmıştı.

"Aman Tanrım!" dedi Paula. Eli ağzında, titriyordu. Blaine dik ve hareketsiz oturuyordu, gözleri televizyondaydı; ardından, Ifemelu'nun son aylarda MSNBC'de sürekli izlediği Keith Olbermann'ın boğuk sesi, köpüren liberal öfkenin yanık sesi işitildi; bu ses şimdi, "Barack Obama'nın Amerika Birleşik Devletleri'nin yeni başkanı olacağı öngörülüyor," dedi.

Blaine ağlıyordu, kendisi gibi ağlayan Araminta'ya sarılmıştı; sonra Ifemelu'ya sarıldı, onu sımsıkı kucakladı; Pee Michael'a, Grace Nathan'a, Paula Araminta'ya, Ifemelu da Grace'e sarıldı ve oturma odası inanılmaz bir sevinç mabedine dönüştü.

Ifemelu'nun telefonu Dike'den gelen bir mesajla öttü.

İnanamıyorum. Başkanım da benim gibi siyah. Ifemelu, gözleri yaşla dolarak mesajı birkaç kez okudu.

Televizyonda Barack Obama, Michelle Obama ve iki küçük kızları bir sahneye çıkıyordu. Rüzgârı arkalarına almış, parlak bir ışığa bürünmüş, zafer kazanmış bir halde gülümsüyorlardı.

"Genci ve yaşlısı, zengini ve yoksulu, Demokratı ve Cumhuriyetçisi, siyahı, beyazı, Hispanik'i, Uzakdoğulusu, Kızılderilisi, eşcinseli, engellisi ve engelsiziyle Amerikalılar dünyaya bizim hiçbir zaman salt kırmızı ve mavi eyaletlerden derlenmiş bir topluluk olmadığımızı gösterdi. Biz Amerika Birleşik Devletleri'yiz ve her zaman öyle olacağız."

Barack Obama'nın sesi yükseliyor ve alçalıyordu; yüzündeki ifade vakurdu ve etrafında umut dolu insanlardan oluşan kocaman, görkemli bir kalabalık vardı. Ifemelu onu büyülenmiş bir halde seyretti. O anda onun için hiçbir şey Amerika'dan daha güzel değildi.

Amerikalı Olmayan Siyahlar İçin Amerika'yı Anlamak: "Özel Beyaz Arkadaş" Hakkında Düşünceler

Dudakları mühürlü zenciye harika bir armağan "durumu anlayan beyaz arkadaş"tır. Ne yazık ki bu arkadaşa arzu edildiği kadar sık rastlanmaz ama şanslı bazı insanlar, hiçbir şey açıklama ihtiyacı duymadığınız o beyaz arkadaşa sahiptir. Bu arkadaşınızı işe koşmaya çekinmeyin. Onlar sadece durumu anlamakla kalmaz, aynı zamanda harika çalışan zırvalık detektörlerine sahip olduklarından sizin söyleyemediğiniz şeyleri söyleyebileceklerinin de gayet iyi farkındadırlar. Şimdi, Amerika'nın büyük bölümünde pek çok insanın kalbinde şu küçük, sinsi fikir yatmaktadır: Beyazlar işlerindeki ve okullarındaki konumlarını kazanmışken, siyahlar bu konumları siyah oldukları için elde etmiştir. Oysa Amerika'nın başlangıcından bu yana beyazlar sırf beyaz olduklarından iş buluyor. Pek çok beyaz aynı vasıfları varken zenci olsa bugün sahip olduğu işte çalışamazdı. Ama bunu asla herkesin içinde söylemeyin. Bırakın bunu beyaz arkadaşınız söylesin. Bunu söyleme hatasına düşerseniz, "ırk kartını oynamak" gibi tuhaf bir gerekçeyle suçlanacaksınız. Bunun ne anlama geldiğini kimse tam olarak bilmiyor.

Babam, Amerikalı olmayan siyahlar ülkemde öğrenciyken pek çok Amerikalı siyah oy veremiyor ya da okula gidemiyordu. Neden? Ten renkleri. Tek sorun ten rengiydi. Bugün pek çok Amerikalı ten renginin çö-

zümün bir parçası olamayacağını söylüyor. Yoksa buna "ters ırkçılık" denilen tuhaf kavramı yakıştırıyorlar. Beyaz arkadaşınız Amerikalı siyahların durumunun, yıllarca haksız yere hapis yatmış, sonra birdenbire serbest bırakılmış ama cebine otobüs parası konmamış birinin durumuna benzediğini anlatsın. Bu arada siz ve sizi hapse atan kişi de artık otomatik olarak eşittir. "Kölelik geçmişte kaldı," diyenlere beyaz arkadaşınız pek çok beyazın hâlâ ailelerinin yüzlerce yıl önce kazandığı paradan kalan mirasını kullandığı söylesin. Yani böyle bir miras yaşıyorsa, kölelik mirası neden yaşamasın? Beyaz arkadaşınız Amerikalı anketörlerin beyazlara ve siyahlara ırkçılığın sona erip ermediğini sormasının ne kadar komik olduğunu da eklesin. Beyazlar genellikle sona erdiğini, siyahlar ise genellikle sona ermediğini söyleyecektir. Gerçekten komik. Beyaz arkadaşınızın söyleyebileceklerine dair önerileriniz var mı? Lütfen paylaşın. Durumu anlayan tüm beyaz arkadaşlara selam.

41. bölüm

Aisha cebinden telefonunu çıkardı, sonra düş kırıklığıyla içini çekerek geri koydu.

"Chijioke neden gelmek için aramıyor, anlamıyor," dedi.

Ifemelu bir şey söylemedi. Aisha'yla kuaförde yalnızdılar; Halima az önce çıkmıştı. Ifemelu yorgundu, beli ağrıyordu; kuaför havasızlığı ve çürüyen tavanıyla midesini bulandırmaya başlamıştı. Bu Afrikalı kadınlar neden salonlarını temiz tutup havalandırmıyordu? Saçı neredeyse bitmişti; sadece alnında, tavşan kuyruğunu andıran ufak bir parça kalmıştı. Gitmeye hazırdı.

"Belgeleri nasıl aldın?" diye sordu Aisha.

"Ne?"

"Belgelerini nasıl aldın?"

Ifemelu sessizce irkildi. Küfür gibi bir soruydu bu; göçmenler diğer göçmenlere belgelerini nasıl aldıklarını falan sormaz; burunlarını böyle katmanlı, mahrem yerlere sokmazlardı; insanların belgelerini alıp yasal statü kazanmalarına saygı duymak yeterliydi.

"Ben, gelince denedim, Amerikalıyla evlenmek. Ama derdi çok, işsiz, her gün bana diyor, para ver, para ver, para ver," dedi Aisha başını sallayarak. "Sen nasıl yaptın?"

Ifemelu'nun rahatsızlığı birdenbire geçiverdi; yerine

incecik bir kardeşlik bağı kendini hissettirdi çünkü Ifemelu Afrikalı olmasa, Aisha bu soruyu sormayacaktı; Ifemelu bu yeni bağı eve dönüş kararını destekleyen bir başka işaret olarak algıladı.

"İşim sayesinde aldım," dedi. "Çalıştığım firma yeşil kartıma sponsor oldu."

"Ah," dedi Aisha, sanki Ifemelu'nun, yeşil kartın kucağına düşen insan grubundan olduğunu yeni anlamış gibi. Elbette onun gibiler kartlarını işverenlerinden almazdı.

"Chijioke'ye çekilişten çıktı," dedi Aisha. Ifemelu'nun örmek üzere olduğu saçını yavaş yavaş, neredeyse sevecen bir şekilde taradı.

"Eline ne oldu?" diye sordu Ifemelu.

Aisha omuz silkti. "Bilmiyorum. Geliyor ve sonra geçiyor."

"Halam doktor. Kolunun bir fotoğrafını çekip ona sorayım, bakalım ne diyecek," dedi Ifemelu.

"Teşekkürler."

Aisha saçı sessizce büktü.

"Babam öldü, gitmedim," dedi.

"Ne?"

"Geçen sene. Babam öldü ve ben gitmedim. Belgeler yüzünden. Ama belki Chijioke benlen evlenirse annem ölünce gidebilirim. Şimdi hasta. Ama para yolluyorum."

Ifemelu bir an ne diyeceğini bilemedi. Aisha'nın bezgin ses tonu, ifadesiz yüzü trajedisini büyütüyordu.

"Üzüldüm Aisha," dedi.

"Chijioke neden gelmiyor, bilmiyorum. Konuşsaydın bir onunla."

"Dert etme Aisha. Her şey yoluna girecektir."

Sonra Aisha, konuşması kadar ani bir şekilde ağlamaya başladı. Gözleri çöktü, ağzı sarktı, yüzüne korkunç bir şey oldu: Ümitsizliğe gömüldü. Ellerinin hareketi değiş-

meden Ifemelu'nun saçını bükmeyi sürdürüyordu ama yüzü, sanki bedenine ait değilmiş gibi buruşmaya, gözlerinden yaşlar akmaya, göğsü kalkıp inmeye devam etti.

"Chijioke nerede çalışıyor?" diye sordu Ifemelu. "Gidip onunla konuşurum."

Yanaklarından hâlâ yaşlar süzülen Aisha ona bakakaldı.

"Yarın gidip Chijioke'yle konuşacağım," diye tekrarladı Ifemelu. "Nerede çalıştığını ve kaçta ara verdiğini söyle, yeter."

Ne yapıyordu? Kalkıp gitmesi, Aisha'nın keşmekeşine daha fazla bulaşmaması gerekiyordu ama kalkıp gidemiyordu. Kendisi eve, Nijerya'ya dönmek üzereydi ve Orada anne babasını görebilecek, dilediği zaman Amerika'ya gelebilecekti; oysa Aisha annesini bir daha görebilmeyi diliyor ama bunu gerçekten yapabileceğine inanmıyordu. Ifemelu, Chijioke denilen bu adamla konuşacaktı. En azından bunu yapabilirdi.

Giysisine dökülen saçları silkeledi ve Aisha'ya ince bir banknot tomarı uzattı. Aisha paraları avucuna yayıp hızla saydı; Ifemelu bunun ne kadarının Mariama'ya gideceğini, ne kadarının Aisha'ya kalacağını merak etti. Bahşiş vermeden önce Aisha'nın parayı cebine koymasını bekledi. Aisha yirmi dolarlık banknotu da aldı; gözyaşları kurumuş, yüzü o ifadesiz şekline geri dönmüştü. "Teşekkürler."

Odaya gergin bir hava çökmüştü, Ifemelu bu havayı dağıtmak istercesine aynada saçını bir kez daha inceledi, sağa sola dönerek hafifçe saçına dokundu.

"Yarın gidip Chijioke'yi göreceğim ve seni arayacağım," dedi Ifemelu. Giysilerinde kalan kılları bir kez daha silkeledi ve her şeyini alıp almadığını kontrol etmek için etrafına bakındı.

"Teşekkürler." Aisha, ona sarılacakmış gibi Ifemelu'ya

yaklaştı, sonra tereddütle durdu. Ifemelu kapıya dönmeden önce Aisha'nın omzunu şefkatle sıvazladı.

Trende giderken, görünürde evlenmek istemeyen bir adamı evlenmeye nasıl ikna edeceğini düşünüyordu. Başı ağrıyordu, Aisha'nın saçını fazla bükmemesine rağmen şakaklarındaki saçlar derisini çekiştiriyormuş gibi geliyor, boynunda ve sinirlerinde rahatsızlık oluşturuyordu. Eve gitmek, uzun ve soğuk bir duş almak, saçlarını saten bir boneye sarıp dizüstü bilgisayarıyla kanepeye uzanmak istiyordu. Telefon çaldığında tren Princeton istasyonunda durmuştu. Çantasındaki telefonu bulabilmek için peronda durdu ve Uju Hala'nın ne dediği anlaşılmadığından, aynı anda hem konuşup hem hıçkırdığından başta Dike'nin öldüğünü söylediğini sandı. Ama Uju Hala *o nwuchagokwa, Dike anwuchagokwa*, diyordu. Dike neredeyse ölmüştü.

"Aşırı dozda hap almış ve bodrum katına inip oradaki kanepeye uzanmış!" dedi Uju Hala, olanlara inanamadığından çatallanmış bir sesle. "Eve dönünce bodruma hiç inmiyorum. Orada sadece sabahları yoga yapıyorum. Beni oraya bugün dondurucudaki eti çözmem için Tanrı yolladı. Tanrı! Onu orada ter içinde yatarken gördüm, tüm bedeni ter içinde ve hemen paniğe kapıldım. Bu insanlar oğluma uyuşturucu vermiş, dedim."

Ifemelu titriyordu. Bir tren ıslık çalarak yanından geçti ve Uju Hala'yı daha iyi duyabilmek için parmağını diğer kulağına bastırdı. Uju Hala "karaciğer zehirlenmesi işaretleri" diyordu ve Ifemelu bu sözcüklerle, kendi şaşkınlığıyla, etrafındaki havanın bir anda kararmasıyla boğuluyormuş gibi hisseti.

"Ifem?" diye sordu Uju Hala. "Orada mısın?"

"Evet." Sözcük uzun bir tünelin içinde yol almıştı. "Ne oldu? Tam olarak ne oldu hala? Ne demek istiyorsun?"

"Bir kutu Tylenol yutmuş. Şu an yoğun bakımda ama iyi olacak. Tanrı onu almaya hazır değildi, o kadar," dedi Uju Hala. Burnunu gürültüyle sildi. "Biliyor musun, ilaçları kusmamak için bulantı hapı da almış? Tanrı onu almaya hazır değildi."

"Yarın geliyorum," dedi Ifemelu. Uzun süre peronda öylece durdu ve Dike bir şişe hap yutarken kendisinin ne yapmakta olduğunu sorguladı.

5

42. bölüm

Obinze BlackBerry'sini sık sık, fazla sık kontrol ediyordu, gece tuvalete kalktığında bile; kendisiyle dalga geçmesine rağmen vazgeçemiyordu. Ifemelu yanıt verene dek dört gün, dört koca gün geçti. Bu keyfini kaçırdı. Ifemelu asla nazlı olmamıştı, normalde çok daha önce yanıt verirdi. Belki yoğundur, dedi kendi kendine; "yoğun" olmanın ne kadar basit ve inanması güç bir gerekçe olduğunu bilmesine rağmen. Ya da Ifemelu değişmiş, fazla hevesli görünmemek için dört koca gün bekleyecek bir kadına dönüşmüştü; daha da keyfini kaçıran bir düşünceydi bu. Ifemelu'nun e-postası samimi ama çok kısaydı; hayatını geride bırakıp eve geri taşındığı için heyecanlı ve gergin olduğunu yazıyordu ama ayrıntıya girmemişti. Tam olarak ne zaman dönüyordu? Geride bırakması çok zor olan neydi? Siyah Amerikalıyı tekrar Google'da aradı, belki de ayrıldıklarına dair bir blog yazısı bulma ümidiyle; ama blogda sadece akademik makalelere bağlantılar vardı. Bu makalelerden biri, erken dönem hip hop müziğini siyasi aktivizm olarak inceliyordu –hip hop müziğini geçerli bir konu olarak çalışmak nasıl da Amerikan bir yaklaşımdı– ve Obinze makaleyi saçma bulma ümidiyle okudu ama yazı sonuna dek ilginçliğini korudu ve bu canını sıktı. Siyah Amerikalı, gülünç bir şekilde rakibe dö-

nüşmüştü. Facebook'u denedi. Kosi, Facebook'ta aktifti; fotoğraflar yüklüyor, insanlarla iletişimi koruyordu ama Obinze kendi hesabını bir süre önce silmişti. Facebook başta onu heyecanlandırmıştı; eski arkadaşların hayaletleri bir anda karıları, kocaları, çocuklarıyla ete kemiğe bürünüyor, fotoğrafların altına yorumlar diziliyordu. Ama gerçekdışı havası, paralel yaşamlar yaratmak için resimlerle dikkatle oynanması ona itici gelmeye başladı; insanların Facebook'u düşünerek çektiği, arka plana gurur duydukları şeyleri yerleştirdikleri fotoğraflar. Şimdi Ifemelu'yu aramak için hesabını yeniden açtı ama Ifemelu Facebook'ta yoktu. Belki o da Obinze gibi Facebook'tan rahatsız olanlardandı. Bu düşünce, Ifemelu'yla benzerliklerinin bir başka örneği belli belirsiz hoşuna gitti. Siyah Amerikalının Facebook hesabı vardı ama sadece arkadaşları görebiliyordu ve Obinze bir an adama arkadaşlık isteği yollamak gibi çılgınca bir dürtüye kapıldı; sırf Ifemelu'nun fotoğraflarını yüklemiş mi diye bakmak için. Ifemelu'ya yanıt vermeden önce birkaç gün beklemek istiyordu ama o gece kendini çalışma odasında annesinin ölümü hakkında uzun bir e-posta yazarken buldu. *Annem ölene dek onun öleceğini hiç düşünmemiştim. Bilmem mantıklı mı bu?* Kederin zamanla azalmadığını keşfetmişti; değişken bir varlık gibi yaşamında sürüp giden bir hisiti. Acıyı bazen, hizmetçinin arayıp hıçkırıklar içinde annesinin yatakta nefes almadan uzandığını söylediği zamanki kadar ani hissediyordu; diğer zamanlarda ise annesinin öldüğünü unutup onu görmek için alelacele doğuya uçma planları yapıyordu. Annesi Obinze'nin bu yeni zenginliğine kuşkuyla yaklaşmıştı; insanın bu kadar kolay para kazanabildiği bir dünyayı idrak edemiyormuş gibi. Ona sürpriz yapıp yeni bir araba aldığında annesi eski arabasından, Obinze'nin lise yıllarından beri kullandığı Peugeot 505'ten gayet memnun olduğunu söylemişti. Obinze,

fazla gösterişli bulmayacağı düşüncesiyle annesine ufak bir Honda göndermişti ama onu her ziyaret edişinde arabayı garaja park edilmiş, saydam bir toz örtüsüyle kaplanmış halde buluyordu. Ölümünden üç gün önce yaptıkları son telefon konuşmasını, onun işi ve kampüs hayatıyla ilgili artan ümitsizliğini çok iyi anımsıyordu.

"Kimse uluslararası dergilere makale yazmıyor," demişti. "Kimse konferanslara katılmıyor. Hepimiz çamurlu, sığ bir göletin içinde debeleniyor gibiyiz."

Ifemelu'ya yazdığı e-postada annesinin işiyle ilgili üzüntüsünün kendisini de üzdüğünü anlattı. Akıcı olmaya gayret etti; kasabadaki kilisenin cenazeden önce ona birçok ödeme yaptırdığını ve yemeklerden sorumlu kişilerin cenaze sırasında etleri çaldığını, et parçalarını muz yapraklarına sarıp tesis duvarının üzerinden dışarıdaki suç ortaklarına fırlattıklarını ve akrabalarının etlerin çalınması olayına kafayı taktığını anlattı. Sesler yükselmiş, havada suçlamalar uçuşmuş, teyzenin biri, "Yemekçiler çalınan malların her bir parçasını iade etmeli!" demişti. Çalınan mallar. Etin çalınan mal olarak görülmesi, hatta cenazesinde çalınan etle ilgili kavga çıkması annesini eğlendirirdi. Cenazelerimiz, diye yazdı Ifemelu'ya, neden bir anda ölen kişiyle alakasız konulara odaklanıyor? Köylüler, hem gerçek hem hayal ürünü eski yanlışların intikamını almak için neden bir ölüm bekliyor; kefaret ödetmek için neden bu kadar acı çektiriyorlar?

Ifemelu'nun yanıtı bir saat içinde geldi; hızla yazılmış, kalp kırıklığı dolu kelimeler. *Bunları yazarken ağlıyorum. Onun benim annem olmasını ne çok dilemiştim, biliyor musun? Annen –Uju Hala dışında– bana düşünceleri değer taşıyan bir insan gibi muamele eden tek yetişkindi. Onun tarafından yetiştirildiğin için çok şanslıydın. Annen, benim olmak istediğim her şeydi. Senin adına çok üzüldüm Tavan. Kendini nasıl parçalanmış hissettiğini,*

hatta zaman zaman hâlâ öyle hissettiğini tahmin edebiliyorum. Şu an Massachusetts'te Uju Hala ve Dike'yle birlikteyim ve bana benzer ama sadece uzaktan benzer şekilde acı veren bir süreçten geçiyorum. Lütfen telefon numaranı ver de arayayım – senin için de uygunsa tabii.

Ifemelu'nun e-postası onu sevindirdi. Annesini onun gözlerinden görmek onu sevindirdi. Aynı zamanda onu yüreklendirdi. Ifemelu'nun bahsettiği acının ne olduğunu merak etti, siyah Amerikalıdan ayrılmasıyla ilgili olmasını diledi; öte yandan ilişkilerinin, Ifemelu için ardından yas tutacak kadar önemli olmasını da istemiyordu. Ifemelu'nun artık ne kadar değiştiğini, özellikle de bir Amerikalıyla ilişki yaşadıktan sonra ne kadar Amerikalılaştığını hayal etmeye çalıştı. Son yıllarda Amerika'dan dönen insanlarda gözlemlediği çılgınca iyimserlik, kafa sallayan, sürekli gülümseyen, aşırı coşkulu tavırlar sergileyen insanlardaki o çılgınca iyimserlik Obinze'yi sıkıyordu çünkü bir karikatür gibiydi; dokudan da derinlikten de yoksun. Ifemelu'nun onlardan birine dönüşmediğini umuyordu. Dönüştüğüne hiç ihtimal vermiyordu. Telefon numarasını istemişti. Obinze'ye karşı hâlâ bir şeyler hissediyor olmasa annesi için böyle yoğun duygular besleyemezdi. Böylece Obinze ona tekrar yazdı; tüm numaralarını, üç cep telefonu, ofis telefonunu ve ev telefonu numarasını verdi. E-postasını şu sözlerle bitirdi: *Hayatımda başıma gelen her büyük olayda senin beni anlayacak tek kişi olduğunu hissetmem ne tuhaf.* Heyecanlanmıştı; ama "gönder" tuşuna bastıktan sonra pişman oldu. Çok kısa sürede çok şey söylemişti. Bu kadar ağır bir şey yazmamalıydı. BlackBerry'sini takıntılı bir şekilde her gün yoklamaya başladı; onuncu gün yanıt gelmeyeceğini anladı.

Özür dileyen birkaç e-posta yazdı; ama bunları göndermedi çünkü tanımlayamadığı bir şey için özür dilemek tuhaf geliyordu. Ardından Ifemelu'ya o uzun ve ayrıntılı

e-postaları yazmaya bilinçli bir şekilde karar vermemişti. Hayatındaki her büyük olayı kaçırdığı iddiası biraz abartılıydı, Obinze bunun farkındaydı ama yanlış da sayılmazdı. Elbette yaşamında Ifemelu'yu bilinçli bir şekilde düşünmediği zamanlar olmuştu; Kosi'yle ilk heyecanına, yeni çocuğuna, yeni bir ihaleye daldığı zamanlar mesela; ama Ifemelu hep yanındaydı. Zihninde onu her zaman sımsıkı tutmuştu. Ifemelu'nun sessiz kaldığı, kendisinin de şaşkınlık ve kindarlık dolu olduğu süre boyunca bile.

Ona İngiltere'de yaşadıklarını yazmaya başladı; başta Ifemelu'nun yanıt vereceği ümidiyle, sonra yazma eylemini de dört gözle bekleyerek. Kendi hikâyesini kendine bile anlatmamış, üzerine asla düşünmek istememişti çünkü İngiltere'den sınır dışı edilmesi, ardından Lagos'taki bu yeni yaşamının aniden başlaması Obinze'yi çok sarsmıştı. Ifemelu'ya yazmak aynı zamanda kendine yazmanın yoluna dönüştü. Kaybedecek bir şeyi yoktu. Ifemelu e-postalarını siyah Amerikalıyla birlikte okuyup Obinze'nin aptallığına gülse bile umurunda değildi.

Nihayet Ifemelu yanıt verdi.

Tavan, sessiz kaldığım için çok özür dilerim. Dike intihara teşebbüs etti. Sana daha önce söylemek istemedim (neden bilmiyorum). Şimdi çok daha iyi; ama bu travmatik bir deneyim oldu ve beni düşündüğümden daha fazla etkiledi (biliyorsun intihara "teşebbüs" başardığı anlamına gelmiyor ama ben olabilecekleri düşünerek günlerce ağladım). Başsağlığı dilemek üzere aramadığım için de özür dilerim. Arayacaktım, bana telefon numaranı vermene de çok sevindim ama o gün Dike'yi psikiyatr randevusuna götürdüm ve ardından hiçbir şey yapacak halim kalmadı. Bir şey beni yere devirmiş gibi hissediyordum. Uju Hala depresyonda olduğumu söylüyor. Biliyorsun, Amerika'da her şey ilaç gerektiren bir hastalığa dönüşüyor.

İlaç kullanmıyorum; sadece Dike'yle bol bol vakit geçirip vampirlerle ve uzay gemileriyle dolu bir sürü kötü film izliyorum. İngiltere'yle ilgili e-postalarına bayıldım; bana pek çok açıdan iyi geldiler ve bunları yazdığın için sana ne kadar teşekkür etsem az. Umarım ben de sana benim hayatımla ilgili kaçırdıklarını anlatma fırsatı bulurum – artık ne zaman olursa. Kısa bir süre önce Princeton'da burslu bir programı tamamladım ve yıllardır ırk üzerine anonim bir blog yazıyorum; hayatımı bununla kazanmaya başladım; arşivlere buradan ulaşabilirsin. Eve dönüşümü erteledim. Sana yazacağım. Kendine iyi bak ve umarım sen de, ailen de iyidir.

Dike kendini öldürmeye çalışmıştı. Bu akıl almaz bir şeydi. Dike'yi bebek olarak anımsıyordu; belinde şişkin bir bebek beziyle Yunus Malikâneleri'ndeki evde koşuşturuyordu. Şimdi kendini öldürmeye kalkışmış bir ergendi. Obinze'nin aklından geçen ilk şey hemen Ifemelu'nun yanına gitmek oldu. Hemen bir bilet alıp Amerika uçağına atlamak, onun yanında olmak, onu teselli etmek, Dike'ye yardım etmek ve her şeyi yoluna koymak istedi. Sonra saçmaladığını düşünerek güldü.

"Sevgilim, dikkat etmiyorsun," dedi Kosi.

"Affedersin *omalicha*,[1]" dedi Obinze.

"Şimdi iş düşünmek yok."

"Tamam, özür dilerim. Ne diyordun?"

Arabadalardı, Ikoyi'deki bir anaokulunu ziyaret etmeye gidiyorlardı; Kosi'nin kiliseden arkadaşları olan ve oğulları aynı anaokuluna devam eden Jonathan ve Isioma'nın konuklarıydılar. Her şeyi Kosi ayarlamıştı; Buchi'nin nereye gideceğine karar vermelerinde yardımcı olması için ayarladığı ikinci okul ziyaretiydi bu.

1. (İgbo dili) Güzelim. (Ç.N.)

Obinze, Jonathan ve Isioma'yla sadece bir kez, Kosi onları akşam yemeğine davet ettiğinde görüşmüştü. Isioma'nın ilginç biri olduğunu düşünmüştü; kadının söylediği birkaç şey düşünceli bir insan olduğunu hissettirmişti; ama genellikle sessiz ve geri planda kalmış, Jonathan'ın egosunu zedelememek adına zekâsını gizlemeye çalışmıştı; fotoğrafları sürekli gazetelerde yer alan, bir bankada CEO olan Jonathan ise İsviçre'deki emlak ajanslarıyla anlaşmalarını, danışmanlık yaptığı Nijeryalı valileri ve batmaktan kurtardığı çeşitli firmaları uzun uzun anlatarak gece üzerinde hâkimiyet kurmuştu.

Obinze ve Kosi'yi okulun küçük ve kilolu müdiresiyle tanıştırırken, "Obinze ve Kosi bizim çok yakın arkadaşlarımız. Sanırım kızları önümüzdeki yıl bize katılabilir," dedi.

"Nijerya'da yaşayan pek çok üst düzey yabancı, çocuklarını buraya gönderiyor," dedi müdüre gururla ve Obinze kadının bunu düzenli olarak söyleyip söylemediğini merak etti. Muhtemelen işe ne kadar yaradığını, Nijeryalıları nasıl etkilediğini görecek sıklıkta söylenmiş bir cümleydi.

Isioma, oğullarının neden henüz fazla matematik ve İngilizce görmediğini soruyordu.

"Bizim yaklaşımımız daha kavramsal. Çocukların ilk yıl çevrelerini inceleyip araştırmalarını tercih ediyoruz," dedi müdire.

"Ama bunlar birbirini dışlayan yaklaşımlar olmamalı. Aynı zamanda biraz matematik ve İngilizce öğrenmeye de başlayabilirler," dedi Isioma. Sonra altındaki ciddiyeti örtmeye çalışmayan şakacı bir tonda, "Yeğenim anakaradaki bir okula gidiyor ve altı yaşında 'onomotofeya'yı heceleyebiliyor!" diye ekledi.

Müdirenin gergin gülümseyişi daha niteliksiz okulların uygulamalarını dikkate değer görmediğini söylü-

yordu. Daha sonra büyük bir salonda oturup çocukların, Noel günü kapılarında bir öksüz çocuk bulan Nijeryalı aileyi anlatan oyunlarını izlediler. Oyunun ortasında bir öğretmen vantilatörü çalıştırıp sahneye minik pamuk ve beyaz yün parçacıkları uçurmaya başladı. Kar. Oyunda kar yağdırıyorlardı.

"Neden kar yağdırıyorlar? Çocuklara yurtdışındaki gibi kar yağmazsa Noel'in gerçek bir Noel olmadığını mı öğretiyorlar?" dedi Isioma.

Jonathan, "*Ahn-ahn*, bunda ne sorun var ki? Altı üstü bir oyun!" dedi.

"Altı üstü bir oyun ama Isioma'nın ne demek istediğini anlıyorum," dedi Kosi ve Obinze'ye döndü. "Sevgilim?"

Obinze, "Melek rolündeki küçük kız çok iyiydi," dedi.

Kosi arabada, "Aklın başka yerde," dedi.

Obinze, *Irk'ıncı ya da Amerikalı Olmayan Bir Siyahın (Daha Önce Zenci Olarak Bilinen) Amerikalı Siyahlara Dair Muhtelif Gözlemleri*'nin tüm arşivini okudu. Blog yazıları onu hayrete düşürdü; argomsu, üst ve alt sınıf dil karışımıyla öyle Amerikalı, öyle yabancıydılar ki; Ifemelu'yu bunları yazarken hayal edemiyordu. Sevgililerine yaptığı göndermeler –Eski Seksi Beyaz Sevgili, Profesör İrkıyım– onu irkiltti. "Sadece Bu Akşam"ı birkaç kez okudu çünkü siyah Amerikalıyla ilgili yazılmış en kişisel yazıydı; yazıda onun ne tür bir adam olduğunu, nasıl bir ilişkileri olduğunu açıklayacak ipuçları ve imalar aradı.

Profesör İrkıyım New York'ta polis tarafından durdurulmuş. Üstünde uyuşturucu olduğunu düşünmüşler. Amerikalı siyahlar ve Amerikalı beyazlar aynı oranda uyuşturucu kullanıyorlar (buna bakın) ama bir "uyuştu-

rucu" deyin, bakın herkesin aklına hangi imge geliyor. Profesör İrikıyım sinirli. Kendisinin Ivy League'de akademisyen olduğunu, bu işlerin nasıl yürüdüğünü bildiğini söylüyor ve siyah mahallelerden yoksul bir çocuk olsaydı nasıl hissedeceğini merak ediyor. Bebeğim adına çok üzüldüm. İlk tanıştığımızda bana lisede hep A almayı istediğini çünkü beyaz bir öğretmenin ona, "Basketbol bursu almaya odaklanmalısın çünkü siyahlar fiziksel, beyazlarsa entelektüel becerilere yatkındır, bu biri iyi ya da kötü demek değil, sadece farklılar," dediğini anlatmıştı (ve bu öğretmen de Columbia'ya gitmişti ha). Böylece dört sene kadını haksız çıkarmak için uğraşmış. Bununla empati kuramamıştım: bir şeyi kanıtlamak için başarılı olmayı istemekle. Ama o zaman da üzülmüştüm. Şimdi gidip ona biraz çay yapayım. Ve şefkat göstereyim.

Onu tanıdığında Ifemelu blogda ele aldığı konular hakkında çok az şey bildiğinden Obinze bir kayıp yaşamış gibi hissetti, Ifemelu artık tanıyamayacağı birine dönüşmüş gibi.

6

43. bölüm

İlk birkaç gün Ifemelu, Dike'nin odasında yerde yattı. *Olmadı. Olmadı.* Kendine sık sık bunu söylüyordu; yine de olmuş olabileceklere dair sonu gelmez kaygılar kafasında çember misali dolanıyordu. Dike'nin yatağı, bu oda sonsuza dek boş kalırdı. İçinde bir yerlerde asla kapanmayacak derin bir yara açılırdı. Dike'nin hapları içişini gözlerinin önüne getirdi. Tylenol, sadece Tylenol; internette doz aşımının ölümcül olabileceğini okumuştu. Aklından neler geçmişti? Ifemelu'yu düşünmüş müydü? Hastaneden midesi yıkanmış, karaciğeri takibe alınmış olarak eve gelmesinin ardından Ifemelu yüzünde, hareketlerinde, sözcüklerinde gerçekten neredeyse öldüğüne dair bir işaret, bir kanıt aradı. Öncekinden farklı görünmüyordu; gözlerinin altı kararmamıştı, cenaze havası taşımıyordu. Dike'ye sevdiği tarzda, kırmızı ve yeşil biberli *jollof* pilavı yaptı; Dike pilavı yerken, çatal tabakla ağzı arasında gidip gelirken, geçmişte her zaman söylediği gibi, "Oldukça iyi," derken Ifemelu gözlerinin yaşardığını, kafasına soruların üşüştüğünü hissetti. Neden? Neden yapmıştı? Kafasından geçen neydi? Ifemelu bunu ona sormadı çünkü terapist Dike'ye henüz bir şey sormamanın daha doğru olacağını söylemişti. Günler geçti. Ifemelu ona yapıştı; onu hem bırakmaktan hem de boğ-

maktan korkuyordu. Başta uyku sorunu yaşadı; Uju Hala'nın verdiği küçük mavi hapı almadı; geceleri uyanık uzanıyor, zihni neler olmuş olabileceğine dair düşüncelere esir düşmüş halde düşünüyor, yattığı yerde dönüp duruyor ve nihayet bitkin bir şekilde uykuya dalıyordu. Bazı günler Uju Hala'yı suçlayarak uyanıyordu.

"Dike'nin sana 'biz siyahlar' gibi bir şey dediğini, senin de ona 'sen siyah değilsin' dediğini hatırlıyor musun?" diye sordu Uju Hala'ya, Dike üst katta uyuduğu için kısık sesle. Ifemelu ve Uju Hala, sabah ışığının yumuşak aydınlığına gömülü mutfaktaydılar; iş kıyafetlerindeki Uju Hala lavabonun yanında durmuş, plastik bir kaptan yoğurt kaşıklıyordu.

"Evet, hatırlıyorum."

"Öyle dememeliydin."

"Ne demek istediğimi biliyorsun. Bu insanlar gibi davranmaya ve başına gelen her şeyin siyah olmasından kaynaklandığını düşünmeye başlamasını istemedim."

"Ona siyah olmadığını söyledin ama ona ne olduğunu söylemedin."

"Ne demek istiyorsun?" Uju Hala ayağıyla pedala basınca çöp tenekesi dışarı çıktı, boş yoğurt kabını çöpe attı. Dike'yle zaman geçirebilmek ve onu terapist randevularına kendisi götürebilmek için yarı zamanlı çalışmaya başlamıştı.

"Onu hiç teskin etmedin."

"Ifemelu, Dike'nin intihar girişimi depresyondan kaynaklandı," dedi Uju Hala nazikçe, sessizce. "Bu klinik bir hastalık. Pek çok genç bundan mustarip."

"İnsanlar sabahları kalkıp bir anda depresyona mı giriyor?"

"Evet, öyle."

"Dike'ninki öyle değil."

"Üç hastam intihara kalkıştı, üçü de beyaz ergen.

Biri başardı," dedi Uju Hala, Dike hastaneden çıktığından beri sesine yerleşen yatıştırıcı ve üzgün tonla.

"Depresyonu yaşadıklarından kaynaklanıyor hala!" dedi Ifemelu, sesini yükselterek; sonra hıçkırmaya başladı ve Uju Hala'dan özür diledi; kendi suçluluk duygusu gittikçe artıyor ve içini kemiriyordu. Kendisi daha dikkatli, daha uyanık davranmış olsa Dike o hapları yutmayacaktı. Hemen kahkahaların ardına sığınmış, Dike'nin şakalarındaki duygusal zemini deşmeye gerek görmemişti. Evet, Dike gülüyordu ve kahkahasının inandırıcı bir tonu ve ışığı vardı ama belki de bu bir kalkandı ve altında kocaman bir travma büyüyordu.

Şimdi, Dike'nin intihar girişiminden sonraki bu keskin sessizlikte Ifemelu tüm o kahkahalarla ne çok şeyin maskelenmiş olduğunu düşünüyordu. Daha çok kaygılanması gerekirdi. Dike'yi dikkatle izliyordu. Onu koruyordu. Arkadaşlarının onu ziyaret etmesini istemiyordu; terapistin Dike isterse bunun sorun yaratmayacağını söylemesine rağmen. Birkaç gün önce Ifemelu'yla baş başayken gözyaşlarına boğulup, "Benden yardım istemediğine inanamıyorum," diyen Page'in bile. O bir çocuktu, iyi niyetli ve basit bir çocuk; buna karşın Ifemelu, Dike'nin kendisinden yardım istemesi gerektiğini düşündüğü için ona da kızgındı. Kweku, Nijerya'daki doktorluk görevinden döndükten sonra Dike'yle zaman geçirdi, onunla televizyon izledi; beraberinde eve sükûnet ve normallik getirdi.

Haftalar geçti. Ifemelu, Dike banyoda biraz fazla kaldığında artık paniğe kapılmıyordu. Doğum gününe birkaç gün kalmıştı, ona ne istediğini sordu; gözleri yine yaşlarla dolmaya başlamıştı çünkü Dike'nin doğum gününü on yedisine girdiği gün değil, yaşasa on yedisine girmiş olacağı gün şeklinde geçirdiklerini hayal etmişti.

"Miami'ye gitmeye ne dersin?" dedi Dike, şakayla karışık; ama Ifemelu onu gerçekten Miami'ye götürdü;

havuz kenarındaki saz damlı barda hamburger yiyip intihar teşebbüsü dışında her şeyden konuşarak bir otelde iki gün geçirdiler.

"İşte hayat diye buna derim," dedi Dike, yüzünü güneşe dönüp uzanmış halde. "Senin şu blog harika bir şeydi, mangır içinde yüzüyordun. Şimdi kapattın, artık bunları yapamayacağız!"

"Pek de yüzmüyordum, daha ziyade mangırların üstünde zıplıyordum," dedi Ifemelu, yakışıklı kuzenine bakarak; göğsündeki ıslak kıvırcık tüyler onu hüzünlendirdi çünkü yeni, kırılgan yetişkinliğine işaret ediyorlardı ve Ifemelu onun çocuk kalmasını istiyordu; Dike çocuk kalsaydı o hapları içmeyecek, asla uyanmayacağını düşünerek bodrum katındaki o kanepeye uzanmayacaktı.

"Seni seviyorum Dike. Seni sevdiğimizi biliyorsun, değil mi?"

"Biliyorum," dedi. "Kuzi, gitmen gerek."

"Nereye?"

"Nijerya'ya; planladığın gibi. Ben iyi olacağım. Söz veriyorum."

"Belki beni ziyarete gelirsin," dedi Ifemelu.

Bir suskunluktan sonra Dike, "Olur," dedi.

7

44. BÖLÜM

Başta Lagos, Ifemelu'nun üzerine geldi; güneşle insanı sersemleten telaşı, sıkışan uzuvlarla dolu sarı otobüsleri, arabaların peşinden koşan terli işportacıları, dev billboard reklamları (ya da duvarlara çizikturilenler – TESİSATÇI 080177777) ve yol kenarlarında insanla alay eder gibi yükselen çöp yığınlarıyla. Alışverişler küstahça yürütülüyordu. Hava abartıyla, fazlasıyla itiraz dolu konuşmalarla doluydu. Bir sabah Awolowo Yolu'nda bir ceset yatıyordu, adaya su basıyor, arabalar teknelere dönüşüyordu. Ifemelu burada her şeyin mümkün olduğunu hissediyordu; kaskatı taştan, olgun bir domates fışkırabilirdi. Böylece baş döndürücü bir düşme hissine kapıldı, dönüştüğü yeni insanın, o tuhaf aşinalık içine düşme hissine. Lagos hep böyle bir yer miydi yoksa Ifemelu'nun yokluğunda mı bu kadar değişmişti? Ifemelu ayrıldığında sadece zenginlerin cep telefonu vardı, tüm numaralar 090'la başlıyordu ve kızlar 090'lı erkeklerle çıkmak istiyordu. Şimdi Ifemelu'nun saç örgücüsünün de, kararmış bir ızgarada muz kızartan sokak satıcısının da cep telefonu vardı. Tüm otobüs duraklarını ve ara sokakları bilerek, kondüktörlerin şifreli mesajlarını ve sokak satıcılarının beden dillerini anlayarak büyümüştü. Oysa artık kelimelere dökülmeyen şeyleri anlamakta zor-

lanıyordu. Dükkân sahipleri ne zaman böyle kabalaşmıştı? Lagos'taki binalar her zaman böyle çürük ve küflü müydü? Peki burası ne zaman bu kadar kolay dilenen, bedava şeylere bu kadar âşık insanların şehrine dönüşmüştü?

"Amerikana!" diye takılıyordu Ranyinudo ona sık sık. "Her şeye Amerikalı gözlerle bakıyorsun. Oysa sorun senin gerçek bir Amerikana bile olmaman. En azından Amerikan aksanın olsaydı şikâyetlerine katlanabilirdik!"

Onu havaalanından Ranyinudo almıştı; kabarık bir nedime elbisesi içinde, yanaklarında çürükleri andıran fazla kırmızı bir allık, saçları artık çarpık duran yeşil saten çiçeklerle süslü bir halde "gelen yolcu" bölümünde duruyordu. Ifemelu arkadaşının çarpıcılığı, çekiciliği karşısında şaşkındı. Ranyinudo kolları ve bacakları sıska, o ip gibi kız değildi artık, bedeninin ağırlığıyla ve boyuyla coşkun, iri, sıkı ve kıvrımlı bir kadına dönüşmüş, bu da ona dikkatleri üzerine çeken etkileyici bir duruş kazandırmıştı.

"Ranyi!" dedi Ifemelu. "Dönüşümün önemli bir olay olduğunu biliyorum ama beni tuvaletler içinde karşılamanı gerektirecek kadar da önemli olduğunu düşünmemiştim."

"Budala. Dosdoğru düğünden geldim. Trafikte önce eve gidip kıyafetimi değiştirme riskini almak istemedim."

Birbirlerine sıkı sıkı sarıldılar. Ranyinudo çiçekli bir parfüm, egzoz ve ter korkuyordu; Nijerya gibi kokuyordu.

"Harika görünüyorsun Ranyi," dedi Ifemelu. "Yani tüm o savaş boyalarının altında. Fotoğraflardan bu kadar güzel olduğun anlaşılmıyor bile."

"Ifemsco, sen kendine bak güzel bebeğim, bu kadar uzun bir uçuştan sonra bile," dedi Ranyinudo gülerek, iltifatı duymazdan gelerek, iki kızın güzel olmayanı rolüne geri dönerek. Görünümü değişmişti ama o heyecanlı, hafif pervasız havası aynıydı. Sesindeki o sonsuz çağlayış;

yüzeyin hemen altındaki serbest kalmaya, patlamaya hazır kahkahası da aynıydı. Ranyinudo arabayı hızlı kullanıyor, sert fren yapıyor, sık sık kucağındaki BlackBerry'sine bakıyordu; trafik ne zaman dursa, telefonu eline alıp hızla bir şeyler yazıyordu.

"Ranyi, araba kullanırken mesaj yazmayı tek başınayken yap da sadece kendini öldürmüş ol," dedi Ifemelu.

"*Haba*![1] Ben araba kullanırken mesaj yazmıyorum ya! Araba kullanmadığın anlarda yazıyorum," dedi Ranyinudo. "Bu düğün bambaşkaydı; gittiğim en güzel düğündü. Gelini hatırlar mısın acaba. Lisede Funke'nin çok yakın arkadaşıydı. Ijeoma, sapsarı bir kız. Kutsal Çocuk Koleji'ne gidiyordu ama Funke'yle birlikte bizim üniversite için sertifika sınavlarına hazırlık derslerimize gelirdi. Üniversitede arkadaş olduk. Şimdi onu bir görsen, taş gibi bir hatun. Kocasının çok parası var. Nişan yüzüğü Zuma Kayası'ndan büyük."

Ifemelu pencereden dışarıya bakıyor, Ranyinudo'yu yarım kulak dinliyor, Lagos'un çukurlarla dolu yolları, yabani ot gibi plansızca fışkıran evleriyle ne kadar çirkin olduğunu düşünüyordu. Karmakarışık duygularının içinde ayırt edebildiği sadece şaşkınlıktı.

"Misket limonu ve şeftali," dedi Ranyinudo.

"Ne?"

"Düğünün renkleri. Misket limonu ve şeftali. Salonun dekorasyonu çok hoştu, pasta da çok güzeldi. Bak, fotoğraf çektim. Bunu Facebook'a koyacağım." Ranyinudo BlackBerry'sini Ifemelu'ya verdi. Ifemelu da Ranyinudo araba kullanmaya odaklansın diye telefonu elinde tuttu.

"Orada biriyle de tanıştım ha. Dışarıda törenin bitmesini beklediğim sırada gördü beni. Hava çok sıcaktı,

1. (İgbo dili) Hadi ama! (Y.N.)

fondötenim eriyordu ve zombi gibi göründüğümden eminim; ama yine de konuşmak için yanıma geldi! Bu iyi bir işaret. Sanırım bu tam koca hamuruna sahip. Ibrahim'le çıktığım sırada annemin ilişkimizin sona ermesi için günlerce kilisede dua ettiğini anlatmış mıydım sana? En azından bu ona kalp krizi geçirtmez. Adı Ndudi. Havalı isim, *abi*? Bundan daha İgbo olunmaz. Saatini de görmeliydin! Petrol işinde. Kartvizitinde Nijerya ve uluslararası ofislerinin bilgileri var."

"Tören sırasında neden dışarıda bekliyordun ki?"

"Tüm nedimelerin dışarıda beklemesi gerekti çünkü kıyafetlerimiz uygunsuzdu." Ranyinudo "uygunsuz" sözcüğünü diliyle yuvarladı ve kıkırdadı. "Bu sürekli oluyor, özellikle de Katolik kiliselerinde. Şallarımız bile vardı ama rahip onların da fazla dantelli olduğunu söyledi, biz de tören bitene dek dışarıda bekledik. Ama Tanrı'ya şükürler olsun, yoksa bu adamla tanışamayacaktım!"

Ifemelu, Ranyinudo'nun kıyafetine, ince askılara, göğüs dekoltesi olmayan pilili yakaya baktı. O gitmeden önce de nedimeler elbiselerinin askıları ince olduğunda kiliseye alınmıyor muydu acaba? Sanmıyordu; ama artık emin de değildi. Neyin Lagos'ta, neyin kendi içinde yeni olduğundan artık emin değildi. Ranyinudo arabasını Ifemelu'nun gittiği sırada çıplak dolgu araziden ibaret olan Lekki'de park etti; burası artık yüksek duvarlarla çevrili büyük evlerle dolmuştu.

"Benim dairem en ufaklarından, o yüzden içeride park yerim yok," dedi Ranyinudo. "Diğer kiracılar içeriye park ediyor; ama sabahları arabanın biri çıkışı kapatıyorsa ve birileri işe geç kalmışsa tüm o bağrış çağrışı görmelisin."

Ifemelu arabadan indi ve aynı anda çok sayıda jeneratörün çıkardığı, orta kulağını delerek kafasında zonklayan, yüksek ve uyumsuz seslerden oluşan uğultunun içine daldı.

"Geçen hafta elektrik yoktu," dedi Ranyinudo; sesi jeneratörleri bastırsın diye bağırarak konuşuyordu.

Bekçi bavullara yardım etmek için koşarak geldi.

"Tekrar hoş geldin teyzeciğim," dedi bekçi, Ifemelu'ya.

Adam sadece "hoş geldin" değil, "tekrar hoş geldin" demişti, Ifemelu'nun kesin dönüş yaptığını bir şekilde biliyormuş gibi. Ifemelu adama teşekkür etti ve akşam karanlığının grisinde, kokularla ağırlaşmış havada, neredeyse tahammül edilemeyen ve adlandıramadığı bir duyguyla içi sızladı. Nostaljik ve melankolik bir duyguydu bu; kaçırdığı ve asla bilemeyeceği şeyler için hissettiği güzel bir hüzün. Daha sonra, Ranyinudo'nun ufak ve şık oturma odasındaki kanepeye oturup karşısındaki duvarda düz ekran bir televizyon, ayakları yerdeki fazlasıyla yumuşak halıya gömülmüş halde dururken Ifemelu inanamayan gözlerle kendine bakıyordu. Yapmıştı. Dönmüştü. Televizyonu açıp Nijerya kanallarını aradı. NTA'da başkanın karısı yüzünü çevreleyen mavi eşarbıyla bir grup kadına sesleniyor, ekranın altından şu açıklamalar akıyordu: "Başkanın Eşi Burkalı Kadınlara İzin Veriyor."

"Bu aptal kanalı en son ne zaman izlediğimi hatırlamıyorum bile," dedi Ranyinudo. "Hükümet için yalan söylüyor ama onu bile beceremiyorlar."

"Peki hangi Nijerya kanalını izliyorsun?" dedi Ifemelu.

"Herhangi birini izlediğim yok ha. Style ve E!'yi izliyorum. Ara sıra da CNN ve BBC." Ranyinudo şort ve tişört giymişti. "Bana temizliğe ve yemek yapmaya gelen bir kız var ama bu yahniyi senin için kendi ellerimle yaptım, o yüzden yemek zorundasın ha. Ne içersin? Malt ve portakal suyum var."

"Malt! Nijerya'daki tüm maltları içeceğim. Baltimore'da bir Hispanik marketten alıyordum ama tadı aynı değildi."

"Düğünde çok lezzetli bir *ofada* yahnisi yedim, aç değilim," dedi Ranyinudo. Ama Ifemelu'ya tepside yemeğini getirdikten sonra kendisi de plastik bir kâseden biraz pilav ve tavuk yahnisi yedi; bir koltuğun koluna tünedi ve eski arkadaşların dedikodularını yaptılar: Priye organizasyoncu olmuştu, valinin karısıyla tanıştırıldığından beri de işleri büyümüştü. Tochi son banka krizinden sonra bankadaki işini kaybetmişti ama varlıklı bir avukatla evliydi ve bir bebeği vardı.

"Tochi bana insanların banka hesaplarında ne kadar paraları olduğunu söylerdi," dedi Ranyinudo. "Ginika için çıldıran şu Mekkus Parara'yı hatırlıyor musun? Hani kollarının altında kokuşmuş sarı lekeler olan? Şimdi çok parası var ama kirli para. Londra ve Amerika'da dolandırıcılık yapan, sonra da Nijerya'ya kaçıp o paralarla Victoria Garden City'de şahane evler yaptıran adamlardan. Tochi onun bankaya asla kendisinin gelmediğini anlattı. Adamlarını bazen on milyon, bazen yirmi milyonluk banknotlar taşımaları için Ganalı Evine Dön[1] çantalarıyla bankaya gönderiyormuş. Asla bir bankada çalışmak istemezdim. Bankada çalışıyorsan yüksek profil müşterileri olan bir şubeye düşmediğinde bittin. Tüm zamanını işe yaramaz tüccarlara ayırman gerekecek. Tochi şanslıydı, iyi bir şubede çalıştı ve kocasıyla orada tanıştı. Bir malt daha ister misin?"

Ranyinudo ayağa kalktı. Yürüyüşünde bir ağırlık, kadınsı bir yavaşlık vardı; her bir adımında kalçalarında bir çalkalanma, bir kıvraklık göze çarpıyordu. Bir Nijeryalı yürüyüşü. Ayrıca aşırılığa işaret eden, sanki bir şeyin dozunun düşürülmesi gerektiğini anlatan bir yürüyüş. Ife-

1. 1980'li yıllarda siyasi karışıklıklar yüzünden Gana'dan gelen çok sayıdaki mülteciye karşı Nijeryalıların kullandığı deyim. Gana ve Nijerya'da sık kullanılan çizgili çanta bu düşmanlığın sembolü haline gelmiştir. (Ç.N.)

melu, Ranyinudo'dan soğuk malt şişesini alırken Nijerya'dan ayrılmamış olsaydı böyle bir hayat mı yaşayacağını, Ranyinudo gibi reklam ajansında mı çalışacağını, maaşıyla kirasını ödeyemediği tek odalı bir dairede mi yaşayacağını, yer göstericilik yaptığı Pentekostal kiliseye mi gideceğini, kendisine Londra'ya birinci sınıf uçak biletleri alan evli bir üst düzey yöneticiyle mi çıkacağını merak etti. Ranyinudo, Ifemelu'ya cep telefonundan adamın fotoğraflarını gösterdi. Birinde adamın göğsü çıplaktı, hafifçe şişkin orta yaş göbeğini sergileyerek Ranyinudo'nun yatağında boylu boyunca uzanmıştı, sekse az önce doymuş bir erkeğin sıkılganlığıyla gülümsüyordu. Bir başka fotoğrafta yakın çekimde, bulanık ve gizemli bir siluet şeklinde yere bakıyordu. Saçlarındaki akların çekici, hatta saygın bir havası vardı.

"Bana mı öyle geliyor yoksa adam kaplumbağaya mı benziyor?" dedi Ifemelu.

"Sana öyle geliyor. Ama Ifem, cidden, Don iyi bir adam ha. Lagos'ta ortalıkta dolaşan bir dolu işe yaramaz gibi değil."

"Ranyi, bana bunun geçici bir şey olduğunu söylemiştin. Ama iki yıl geçici falan değil. Senin için endişeleniyorum."

"Ona karşı bir şeyler hissediyorum, bunu reddedemem; ama evlenmek istiyorum, o da bunu biliyor. Önceleri belki hamile kalmalıyım, diye düşünüyordum; ama Uche Okafor'a bak; onu Nsukka'dan anımsıyor musun? Hale Bank'ın genel müdüründen çocuğu oldu ve adam ona, cehenneme kadar yolun var, dedi; çocuğun babası olmadığını söyledi ve şimdi çocuğu tek başına büyütüyor. *Na wa.*[1]"

1. (İgbo Dili) Harika. (Ç.N.)

Ranyinudo hafif, hoşnut bir tebessümle telefondaki fotoğrafa bakıyordu. O gün havaalanından eve gelirlerken, derin bir çukura girmeden önce yavaşlamış, sonra çukurdan çıkarken, "Don'un gerçekten bu arabayı değiştirmesini istiyorum. Son üç aydır bana söz verip duruyor. Bir cipe ihtiyacım var. Yolların ne korkunç durumda olduğunu görüyor musun?" demişti. Ifemelu da Ranyinudo'nun yaşamına hayranlık ve özlem karışımı bir şey hissetmişti. Elini salladığında gökten bir şeylerin, kesinlikle gökten düşmesini beklediği şeylerin kucağına düştüğü bir hayattı bu.

Gece yarısı Ranyinudo jeneratörü kapatıp pencereleri açtı. "Tam bir haftadır jeneratörü çalıştırıyorum, düşünebiliyor musun? Uzun süredir bu kadar berbat bir elektrik kesintisi olmamıştı."

Serinlik hızla azaldı. Ilık, nemli hava odayı boğdu ve Ifemelu kısa sürede kendi teriyle yıkanır hale geldi. Gözlerinin ardında sancılı bir sızı başlamıştı, yakınlarda bir sivrisinek vızıldıyordu ve birdenbire çantasında mavi bir Amerikan pasaportu taşıdığına utanarak da olsa şükretti. Bu pasaport onu seçeneksizlikten kurtarıyordu. Dilediği zaman burayı terk edebilirdi; kalmak zorunda değildi.

"Bu nasıl bir nem?" dedi. Ifemelu, Ranyinudo'nu yatağına, Ranyinudo da bir yer yatağına uzanmıştı. "Nefes alamıyorum."

"Nefes alamıyorum!" diye taklit etti Ranyinudo onu, kahkahalar atarak. "*Haba*! Seni Amerikana!"

45. bölüm

Ifemelu ilanı *İnternette Nijerya İş Fırsatları* adlı sitede görmüştü – "öncü aylık kadın dergisi için editör." Özgeçmişini elden geçirdi, bir kadın dergisinde (parantez içinde "iflas ederek kapandı") yazar şeklinde uyduruk bir deneyim ekledi ve özgeçmişi kuryeyle göndermesinden günler sonra *Zoe* dergisinin Lagos'taki yayıncısı aradı. Hattın öteki ucundaki olgun ve arkadaş canlısı seste belli belirsiz bir laubalilik de seziliyordu. Ifemelu kiminle konuştuğunu sorduğunda, "Ah, bana Onenu Teyze de," dedi neşeyle. Ifemelu'ya işi teklif etmeden önce, sır verir gibi sesini alçaltarak, "Bu işe başladığımda kocam beni desteklemedi çünkü ilan aramaya çıktığımda erkeklerin beni taciz edeceğini düşündü," dedi. Ifemelu, Onenu Teyze için bu derginin bir hobi olduğunu hissediyordu; anlam taşıyan bir hobiydi ama neticede bir hobiydi işte. Tutku değildi. Onu yiyip bitiren bir şey değildi. Onenu Teyze'yle karşılaştığında bunu daha da şiddetli hissetti: Bu kadını sevmek kolay ama ciddiye almak zordu.

Ifemelu, Onenu Teyze'nin Ikoyi'deki evine Ranyinudo'yla gitti. Dokununca soğukluğu hissedilen deri kanepelere oturdular ve Onenu Teyze gelene dek alçak sesle kendi aralarında konuştular. İnce, güler yüzlü, bakımlı bir

kadındı; tayt ve büyük bir tişört giymişti; fazlasıyla genç duran bir örgüsü vardı, saçı dalga dalga sırtına iniyordu.

"Yeni editörüm Amerika'dan gelmiş!" dedi, Ifemelu'ya sarılarak. Yaşını kestirmek zordu; elli ile altmış beş arası bir yerde olmalıydı ama bu açık ten renginin doğuştan gelmediği kolaylıkla anlaşılıyordu; balmumu tonunda parıldıyordu ve eklem yerleri, derisinin o katlı kısımları renk açıcılara kahramanca direniyor gibi koyu renkli kalmıştı.

"Pazartesi işe başlamadan seni görmek ve sana şahsen hoş geldin diyebilmek istedim," dedi Onenu Teyze.

"Teşekkürler." Ifemelu bu ev ziyaretinin ciddiyetsiz ve tuhaf bir durum olduğunun farkındaydı ama söz konusu küçük bir dergiydi ve burası sınırların bulanıklaştığı, işle özel hayatın birbirine karıştığı, patronlara anneciğim diye hitap edildiği Nijerya'ydı. Üstelik şimdiden *Zoe*'nin yönetimini ele alıp onu Nijeryalı kadınların keyifli ve anlamlı bir eşlikçisine dönüştürmeyi ve –kim bilir– belki de bir gün dergiyi Onenu Teyze'den satın almayı hayal ediyordu. İşe aldığı insanları da evinde karşılamayacaktı.

"Güzel kızsın," dedi Onenu Teyze başını sallayarak; güzel olmak bu iş için şart mış ve Ifemelu'nun öyle olmayacağından kaygılanmış gibi. "Telefonda sesini sevdim. Eminim aramıza katılmandan sonra tirajımız *Glass* dergisini geçecek. Biliyor musun, çok daha genç bir dergiyiz ama şimdiden onlara yaklaşıyoruz."

Beyazlar içinde, ciddi görünümlü, yaşlıca bir uşak ne içmek istediklerini sordu.

"Onenu Teyze, *Glass* ve *Zoe*'nin eski sayılarını okuyordum ve değiştirebileceğimiz şeylere dair bazı fikirlerim var," dedi Ifemelu, uşak portakal sularını getirmeye gidince.

"Gerçek bir Amerikalısın! Çalışmaya hazır, dalavere yapma yok! Çok güzel. Önce şunu söyle, sence *Glass*'le kıyaslayınca nasılız?"

Ifemelu her iki dergiyi de yavan bulmuştu ama *Glass* daha iyi bir editoryal kaliteye sahipti; sayfa renkleri *Zoe*'ninki kadar akmamıştı ve trafikte görünürlüğü daha fazlaydı; Ranyinudo'nun arabasının her yavaşlayışında bir sokak satıcısı *Glass*'i pencereye yapıştırıyordu. Ama Onenu Teyze'nin rakibe açıkça kişisel bir şekilde taktığını şimdiden gördüğü için, "Neredeyse aynı ama daha iyisini yapabiliriz," dedi. "Büyük söyleşileri azaltıp ayda bire indirmeli ve kendi başına gerçek bir başarı elde etmiş bir kadınla yapmalıyız. Daha fazla köşe yazısı koymalı, yazarı değişen bir konuk köşesi açmalı, sağlık ve paraya daha çok yer vermeli, internette daha görünür olmalı ve yabancı dergilerden aşırmayı bırakmalıyız. Çoğu okurunuz markete gidip brokoli alamaz çünkü Nijerya'da brokoli yok, o halde *Zoe*'de bu ay neden kremalı brokoli çorbası tarifi var?"

"Evet, evet," dedi Onenu Teyze yavaşa. Hayrete düşmüşe benziyordu. Sonra kendine gelir gibi, "Çok iyi," dedi. "Tüm bunları pazartesi konuşuruz."

Ranyinudo arabada, "Yeni patronunla böyle konuşmak ha! Amerika'dan gelmiş olmasaydın seni ânında kovardı," dedi.

"Onunla *Glass*'in yayıncısı arasındaki mesele ne acaba?"

"Dedikodu dergilerinden birinde birbirlerinden nefret ettiklerini okudum. Eminim erkek meselesidir, başka ne olacak? Kadınlar işte! Sanırım Onenu Teyze, *Zoe*'yi sırf *Glass*'le rekabet etmek için başlattı. Bana sorarsan yayıncı değil, canı isteyince dergi çıkarmaya karar veren zengin bir kadın; yarın da dergiyi kapatıp bir spa açabilir."

"Ne çirkin bir evdi," dedi Ifemelu. Kapıda iki mermer melek heykeli ve ön avludaki kubbe şeklindeki havuzuyla korkunç bir yerdi.

"Çirkin *kwa*? Ne diyorsun sen? Ev çok güzel!"

"Benim için değil," dedi Ifemelu, oysa o da bir za-

manlar böyle evleri güzel bulmuştu. Ama şimdi *kitsh*'i tanıyan kişinin mağrur özgüveniyle itici buluyordu.

"Jeneratörü dairem kadar, üstelik tamamen sessiz!" dedi Ranyinudo. "Dış kapının yan tarafındaki jeneratör kulübesini fark ettin mi?"

Ifemelu fark etmemişti. Bu da canını sıktı. Gerçek bir Lagos'lunun fark etmesi gereken şey buydu: jeneratör kulübesi, jeneratörün büyüklüğü.

Kingsway Yolu'nda Obinze'nin siyah, alçak bir Mercedes'le yanlarından geçtiğini sandı; koltuğunda gergin bir şekilde doğrulup baktı ama trafik yavaşlayınca adamın Obinze'ye hiç benzemediğini gördü. İlerleyen haftalarda Obinze'yi yine gördüğünü sanacaktı, Obinze olmadığını bildiği ama olabileceğini düşündüğü kişiler: Onenu Teyze'nin ofisine giren takım elbiseli dik karaltı, camları hafif koyu renkli bir arabada yüzü telefonuna eğik olan adam, süpermarkette kuyrukta arkasında duran karaltı. Ev sahibiyle tanışmaya giderken bile içeri girince Obinze'yi oturur bir şekilde orada bulacağını düşündü. Emlakçı, ev sahibinin yabancı kiracıları tercih ettiğini söylemişti. "Ama sizin Amerika'dan geldiğinizi söylediğimde rahatladı," diye ekledi. Ev sahibi, kahverengi kaftanı ve aynı renk pantolonuyla yaşlıca bir adamdı; cildi bozuktu ve başkalarından çok çekmiş bir insanın incinmiş havasını taşıyordu.

"İgbolara ev kiralamam," dedi adam nazik bir ses tonuyla, onu irkilterek. Böyle şeyler artık bu kadar kolay mı söyleniyordu? Ya da böyle şeyler bu kadar kolay söylenirdi de Ifemelu mu unutmuştu? "İgbo bir adam Yaba'daki evimi mahvettiğinden beri böyle bir kuralım var. Ama sen sorumluluk sahibi bir kıza benziyorsun."

"Evet, öyleyim," dedi Ifemelu yapmacık bir gülümsemeyle. Beğendiği diğer daireler çok pahalıydı. Mutfak lavabosunun altından boru çıkmasına, tuvaletin eğik durmasına ve banyo fayanslarının baştan savma döşenmiş olmasına rağmen gücünün yeteceği en iyi daire buydu. Bü-

yük pencereleriyle salonun havadarlığı ve minik bir terasa açılan daracık merdivenler onu büyüledi; ama en önemlisi, daire Ikoyi'deydi. Ifemelu, Ikoyi'de yaşamak istiyordu. Çocukluğunda Ikoyi onun için asaleti, erişemeyeceği şekilde uzak bir asaleti temsil ediyordu: Ikoyi'de yaşayanların sivilcesiz yüzleri ve "çocukların şoförü" olan şoförleri vardı. Daireyi ilk gördüğü gün terasta durup yan binayı inceledi; kolonyal tarzı büyük bir evdi, artık sararmıştı, arazi otlara gömülmüştü, çimlerle çalılar üst üste tırmanmıştı. Evin, bir bölümü çökmüş çatısında bir hareket gözüne çarptı; açılan kanatlar, turkuvaz tüyler. Bu bir tavus kuşuydu. Emlakçı Ifemelu'ya, General Abacha döneminde o evde bir subayın oturduğunu söyledi; eve şimdi mahkeme el koymuştu. On beş yıl önce, kendisi kalabalık anakaradaki o minicik dairede onların havadar, huzurlu yaşamalarına imrenirken bu büyük evde yaşamış insanları hayal etti Ifemelu.

İki yıllık kira için çek yazdı. İnsanlar işte bu yüzden rüşvet alıyor ve rüşvet istiyordu; insan iki yıllık kirayı başka türlü nasıl dürüstçe peşin ödeyebilirdi ki? Terası kil saksılarda beyaz zambaklarla doldurmayı, salonu pastel renklerle dekore etmeyi planladı; ama önce klima taktırmak için bir elektrikçi, yağlı duvarları temizlemek için bir boyacı ve mutfakla banyoya yeni fayanslar döşeyecek birini bulmalıydı. Fayansları yapacak adamı emlakçı getirdi. İş bir hafta sürdü ve emlakçı arayıp işin bittiğini söylediğinde Ifemelu heyecanla daireye gitti. Banyoya girdiğinde gözlerine inanamadı. Fayanslar eğri büğrü döşenmişti, köşelerde ufak boşluklar kalmıştı. Birinin ortasında çirkin bir çatlak vardı. Sabırsız bir çocuğun elinden çıkmış bir işe benziyordu.

"Bu saçmalık da ne? Şu eğriliğe bak! Bir fayans da kırılmış! Bu eski fayanslardan beter. Bu kadar berbat bir işten nasıl memnun olursun?" diye sordu Ifemelu adama.

Adam omuz silkti; Ifemelu'nun gereksiz tantana yaptığını düşündüğü her halinden belliydi. "Ben beğendim teyze," dedi.

"Sana ödeme yapmamı mı bekliyorsun?"

Küçük bir tebessüm. "Ah teyze ama işi bitirdim."

Emlakçı araya girdi. "Endişe etmeyin han'fendi, kırık fayansı tamir edecek," dedi.

Fayansçı isteksiz bakıyordu. "Ama işi bitirdim. Sorun fayansın çabuk kırılması. Fayansın kalitesi."

"İşi bitirdin mi? Rezil bir iş çıkarıp sonra bitirdiğini mi söylüyorsun bana?" Öfkesi artıyor, sesi yükseliyor ve katılaşıyordu. "Sana anlaştığımız parayı hayatta ödemem çünkü sen anlaştığımız işi yapmadın."

Fayansçı gözlerini kısmış dik dik bakıyordu.

"Bela arıyorsan, hiç kuşkun olmasın bulacaksın," dedi Ifemelu. "Yarın ilk iş polis şefini arayıp seni Alagbon'a tıktıracağım!" Şimdi çığlık çığlığa bağırıyordu. "Sen benim kim olduğumu biliyor musun? Kim olduğumu bilmiyorsun; bu yüzden böyle rezil bir iş yapabileceğini sanıyorsun."

Adamın gözü korkmuştu. Ifemelu kendine şaşırmıştı. Nereden çıkmıştı bu yalandan meydan okuma, kolaylıkla tehdit edebilme? Gözlerinin önünde, aradan geçen uzun yıllara rağmen hiç sönmemiş bir anı canlandı, generalin öldüğü gün Uju Hala'nın akrabalarını tehdit edişi. "Tamam o halde, gitmeyin," demişti. "Orada kalın. Ben kışladan adamlarımı çağırırken siz orada bekleyin."

Emlakçı, "Endişe etmeyin han'fendi, işi yeniden yapacak," dedi.

Daha sonra Ranyinudo ona, "Artık Amerikana gibi davranmıyorsun!" dedi ve bunu duymak Ifemelu'nun ister istemez hoşuna gitti.

"Sorun bu ülkede zanaatkâr kalmamış olması," dedi Ranyinudo. "Ganalılar daha iyi. Patronum bir ev yaptırı-

yor ve ince işlerde sadece Ganalıları çalıştırıyor. Nijeryalılar berbat iş çıkarıyor. İşi düzgün yapacak kadar zaman ayırmıyorlar. Korkunç bir durum. Ama Ifem, Obinze'yi aramalıydın. O senin için her şeyi ayarlardı. Sonuçta işi bu. Eminim bir sürü tanıdığı vardır. Hatta onunla ev aramaya başlamadan önce konuşmalıydın. Kendi mülklerinden birinde sana düşük kiralı bir yer verirdi, hatta bedava bir daire *sef*.[1] Onu aramak için daha ne bekliyorsun anlamıyorum."

Ifemelu başını salladı. Ranyinudo için erkekler sadece bir kaynak olarak vardı. Ifemelu, mülklerinden indirimli kiralık daire istemek için Obinze'yi aramayı hayal bile edemiyordu. Bununla birlikte Obinze'yi neden hiç aramadığını da bilmiyordu. Pek çok kez bunu yapmayı düşünmüş, sık sık telefonunu çıkarıp numarasını bulmuştu ama aramamıştı. Obinze hâlâ e-postalar gönderiyor, Ifemelu'nun iyi olduğunu, Dike'nin de daha iyiye gittiğini umduğunu yazıyordu; Ifemelu e-postaların birkaçına kısa yanıtlar verdi; Obinze'nin Amerika'dan gönderildiğini varsayacağı türde yanıtlar.

1. (Nijerya İngilizcesi) Bile. (Ç.N.)

46. bölüm

Hafta sonlarını anne babasıyla eski dairelerinde, sadece onlarla oturup çocukluğuna tanıklık etmiş duvarlara bakmaktan mutlu bir şekilde geçiriyordu; ancak annesinin yahnisini yemeye başlayıp domates püresinin üzerindeki yağ katmanını damağında hissedince bunu ne kadar özlemiş olduğunu fark etti. Komşular, evin Amerika'dan dönmüş kızına selam vermeye uğruyordu. Çoğu yeni ve yabancı yüzlerdi ama Ifemelu bu insanlara duygusal bir yakınlık hissediyordu çünkü ona geçmişte tanıdığı diğer insanları anımsatıyorlardı; ilkokuldayken bir keresinde kulağını çekip, "Büyüklerine selam vermiyorsun," diyen alt kattaki Mama Bomboy'u, terasında sigara içen üst kattaki Oga Tony'yi, anlamadığı bir sebepten kendisine "şampiyon" diye seslenen yan komşuyu.

"Onlara bir şeyler verip vermeyeceğini görmeye geliyorlar," dedi annesi fısıltıyla; sanki artık hepsi gitmiş olan komşular onları duyabilirmiş gibi. "Biz Amerika'ya gittiğimizde hepsi de onlar için bir şeyler getirmemizi bekliyordu, ben de markete gidip küçük küçük parfümler aldım ve onlara Amerika'dan getirdiğimi söyledim!"

Anne babası Baltimore ziyaretlerinden konuşmaktan hoşlanıyordu; annesi indirimlerden, babası artık haberleri anlayamadığından çünkü Amerikalıların ciddi ha-

berlerde bile "kaynaşma" ve "toplaşma" gibi ifadeler kullanıldığından bahsediyordu.

"Amerika'nın çocuklaştırılıp laubalileştirilmesinde son nokta! Bu Amerikan imparatorluğunun sonunu gösteriyor, kendilerini içeriden yok ediyorlar!" diye bildirdi.

Ifemelu onların suyuna gidiyor, gözlemleriyle anılarını dinliyor ve Blaine'den bahsetmemelerini umuyordu; onlara işle ilgili bir sorun nedeniyle ziyaretini ertelediğini söylemişti.

Arkadaşlarına Blaine hakkında yalan söylemesine gerek yoktu ama söyledi; onlara ciddi bir ilişkisi olduğunu, Blaine'in yakında Lagos'a geleceğini anlattı. Eski arkadaşlarla buluşmalarda evlilik konusunun hızla gündeme gelmesi, bekârların sesindeki sinir, evlilerin sesindeki kendini beğenmişlik onu şaşırtıyordu. Ifemelu geçmişten konuşmak istiyordu, öğretmenlerle nasıl dalga geçtiklerinden, hoşlandıkları oğlanlardan; ama evlilik her zaman tercih edilen konuydu – kimin kocası köpeğin tekiydi, kim ümitsizce aranıp Facebook'a bol bol süslü püslü fotoğraflar yüklüyordu, kimin sevgilisi dört yıl sonra onu terk edip kontrol edebileceği küçük bir kızla evlenmişti. (Ifemelu bankada eski sınıf arkadaşlarından Vivian'la karşılaştıklarını söylediğinde Ranyinudo'nun ilk sorusu, "Evli mi?" oldu.) Ifemelu böylece Blaine'i zırh gibi kullandı. Blaine'i duyunca evli arkadaşları ona, "Üzülme, sen de birini bulacaksın, dua et," demeyecek, bekârlar da onu kendine acıyan bekârlar topluluğunun bir üyesi olarak görmeyecekti. Kimi Ranyinudo'nun kimi Ifemelu'nun dairesinde kimi de bir lokantada gerçekleşen bu buluşmalara zoraki bir nostalji havası hâkimdi çünkü Ifemelu bu yetişkin kadınlarda geçmişinden artık var olmayan kalıntılar bulmaya çalışıyordu.

Tochi artık tanınmaz haldeydi; o kadar şişmanlamıştı ki burnunun şekli bile değişmişti; gıdısı yüzünün al-

da yuvarlak bir ekmek gibi sarkıyordu. Ifemelu'nun dairesine bir elinde bebeği, diğerinde BlackBerry'si, arkasında da şişeler ve bebek önlükleriyle dolu bez bir çanta taşıyan hizmetçisiyle geldi. Tochi onu, "Madam Amerika," diye selamladı, ardından sanki gelirken Ifemelu'nun Amerikalılığıyla savaşmayı kafaya koymuş gibi tüm ziyareti boyunca savunmacı hamleler yapıp durdu.

"Bebeğim için sadece İngiliz kıyafetleri alıyorum çünkü Amerikan malları ilk yıkamada soluyor," dedi. "Kocam Amerika'ya taşınmamızı istedi ama ben reddettim çünkü eğitim sistemi çok kötü. Uluslararası bir ajans Amerikan eğitim sistemini gelişmiş ülkeler arasında en düşük sırada değerlendirdi."

Tochi her zaman gözlemci ve düşünceli biri olmuştu; Ifemelu'yla Ranyinudo lisede kavga ettiklerinde soğukkanlı, makul tavırlarıyla olaya müdahale eden hep Tochi'ydi. Ifemelu, Tochi'nin bu değişmiş kişiliğinin, hayal ürünü saygısızlıklara karşı sürekli savunma ihtiyacının altında büyük kişisel bir mutsuzluğun yattığını gördü. Bu yüzden Amerika'yı kötüleyerek, sadece kendisinin de hoşlanmadığı yönlerinden konuşarak, zaten Amerikan olmayan aksanını iyice abartarak Tochi'yi yatıştırdı; sohbetleri yorucu bir maskaralığa dönene dek bu böyle devam etti. Sonunda Tochi'nin bebeği kustu; hizmetçi sarımsı sıvıyı aceleyle sildi ve Tochi, "Gitsek iyi olur, bebeğin uykusu geldi," dedi. Rahatlayan Ifemelu gitmesini izledi. İnsanlar değişiyordu; bazen fazla değişiyorlardı.

Priye değişmekten ziyade katılaşmıştı; kişiliği kromla kaplanmış gibiydi. Ranyinudo'nun dairesine planlamış olduğu büyük düğünlerin fotoğraflarıyla dolu bir yığın gazete getirdi. Ifemelu insanların Priye hakkında nasıl konuştuğunu merak ediyordu. İşleri iyi gidiyor, diyorlardı muhtemelen, işleri gerçekten iyi gidiyor.

"Telefonum geçen haftadan beri susmadı!" dedi Priye galibiyet havasıyla; tek gözünün üzerine düşmüş

kumral, düz bir postişi geriye attı; zaten bu sebeple tutuşturulduğundan mutlaka tekrar gözünün üstüne düşüyordu perçem ve Priye'nin onu her geri atışında şeker pembemsi renkli tırnakları Ifemelu'nun dikkatini dağıtıyordu. Priye başkalarına istediklerini yaptırabilen birinin kendinden emin, hafif kötücül tavırlarına sahipti. Ayrıca parlıyordu – altın sarısı küpeleriyle, marka çantasındaki metal zımbalarla, parlak bronz rujuyla parlıyordu.

"Çok başarılı bir düğündü; yedi vali katıldı, tam yedi vali!" dedi.

"Eminim hiçbiri de evlenen çifti tanımıyordu," dedi Ifemelu kuru kuru.

Priye bunun ne kadar önemsiz olduğunu ifade etmek ister gibi omuz silkip avucu açık elini havada salladı.

"Ne zamandan beri düğünlerin başarısı kaç valinin katıldığıyla ölçülüyor?" diye sordu Ifemelu.

"Bağlantıların olduğunu gösteriyor. Seni prestijli gösteriyor. Bu ülkede valilerin ne kadar güçlü olduklarını biliyor musun? Yönetim gücü azımsanacak şey değil," dedi Priye.

"Ben de düğünüme olabildiğince çok vali gelsin istiyorum ha. Çok ciddi bir seviye göstergesi," dedi Ranyinudo. Gazete sayfalarını yavaş yavaş çevirerek düğün fotoğraflarını inceliyordu. "Priye, Mosope'nin iki haftaya evleneceğini duydun mu?"

"Evet. Bana geldiler ama bütçeleri benim için fazla kısıtlıydı. O kız Lagos hayatının bir numaralı kuralını asla anlamadı. Âşık olduğun adamla evlenmezsin. Sana en iyi bakacak adamla evlenirsin."

"Âmin!" dedi Ranyinudo, gülerek. "Ama bazen bir adam her ikisi de olabilir ha. Düğün sezonu açıldı. Ne zaman benim sıram gelecek Tanrım?" Ranyinudo bakışlarını yukarıya yöneltip dua edercesine ellerini kaldırdı.

"Ranyinudo'ya onun düğününü ücretsiz yapacağımı

söyledim," dedi Priye, Ifemelu'ya. "Seninkini de yapacağım Ifem."

"Teşekkürler ama sanırım Blaine valisiz bir organizasyonu tercih edecektir," dedi Ifemelu ve hepsi güldü. "Herhalde kumsalda küçük bir tören yaparız."

Bazen kendi yalanlarına inanıyordu. Şimdi Blaine'le kendini Karayipler'de bir sahilde beyazlar içinde, yanlarında birkaç arkadaşlarıyla, kumdan ve çiçeklerden derme çatma bir mihraba doğru koşarken, Shan'i de ikisinden birinin ayağının takılıp düşmesi ümidiyle onları izlerken hayal ediyordu.

47. bölüm

Onikan eski Lagos'tu; geçmişten bir dilim, koloni döneminin solmuş görkemine adanmış bir tapınak. Ifemelu buradaki evlerin nasıl bel verdiğini, boyasız ve bakımsız kaldığını, duvarlarının küflendiğini, kapı menteşelerinin paslanıp köreldiğini hatırlıyordu. Ama müteahhitler şimdi bu binaları renove edip söküyordu; yenilenmiş üç katlı bir binanın bodrum katında ağır cam kapılar, pişmiş toprak turuncusu rengine boyanmış bir resepsiyon alanına açılıyordu; burada oturan sevimli resepsiyon görevlisi Esther'in arkasında duvarda gümüş renginde dev harflerle ZOE MAGAZINE yazılıydı. Esther küçük hırslarla dolu bir kızdı. Ifemelu onu Tejuosho çarşısında yol kenarındaki ikinci el ayakkabı ve elbise tezgâhlarını karıştırırıp satıcılarla hiç üşenmeden pazarlık ederken hayal edebiliyordu. Titizlikle ütülenmiş kıyafetler, eski ama özenle boyanmış yüksek topuklular giyiyor, *Duayla Zenginliğe Ulaşmak* gibi kitaplar okuyordu. Şoförlere üstünlük taslıyor, editörlere kendini sevdirmeye çalışıyordu. "Bu küpeniz çok güzel han'fendi," diyordu Ifemelu'ya. "Bir gün atmaya niyetlenirseniz lütfen atmanıza yardımcı olmam için bana verin." Ifemelu'yu sürekli kilisesine davet ediyordu.

"Bu pazar gelecek misiniz han'fendi? Papazımız Tanrı'nın çok güçlü bir elçisidir. Çok sayıda insan onun sayesinde yaşadıkları mucizeleri anlatıyor."

"Neden kilisene gelmem gerektiğini düşünüyorsun Esther?"

"Hoşunuza gidecek han'fendi. Enerji dolu bir kilisedir."

Başlangıçta bu "han'fendi" sözcüğü Ifemelu'yu tedirgin ediyordu. Esther ondan en az beş yaş büyüktü ama şüphesiz statü yaştan önemliydi: Ifemelu derginin editörüydü, arabasıyla şoförü vardı, tepeden tırnağa Amerika kokuyordu ve Esther bile ondan "han'fendi" rolünü oynamasını istiyordu. Ifemelu da bunu yaptı; Esther'e iltifatlar ediyor, onunla şakalaşıyordu ama her zaman onu hafife aldığını ve ona üstün konumunu hissettirerek; zaman zaman Esther'e eski bir çanta, eski bir saat ve benzeri şeyler veriyordu. Tıpkı şoförü Ayo'ya yaptığı gibi. Ayo'nun sürat yapmasından şikâyet ediyor, onu bir daha geç kalırsa işten atmakla tehdit ediyor, kendisini anladığından emin olmak için talimatlarını tekrarlamasını istiyordu. Öte yandan bunları her söylediğinde, kendi sesinin doğal olmayan tizliğini duyuyor, han'fendiliğine kendini bile tam ikna edemiyordu.

Onenu Teyze, "Çalışanlarımın çoğu yurtdışında okumuştur; *Glass*'taki o kadın ise doğru dürüst imla bilmeyen ayaktakımını işe alıyor!" demekten hoşlanıyordu. Ifemelu, Onenu Teyze'nin bunları bir yemek davetinde söyleyişini hayal ediyordu. "Çalışanlarımın çoğu" dediğinde dergi kulağa büyük, yoğun tempolu bir işyeri gibi geliyordu, oysa üç editörle dört idari personelden oluşan bir yapıydı bu ve sadece Ifemelu ile yazıişleri müdürü Doris yurtdışında okumuştu. Zayıf ve çukur gözlü Doris, tanıştığı herkese mümkün olan en kısa sürede vejetaryen olduğunu söylüyordu ve cümlelerini soru cümle-

lerine dönüştüren, ergenlere özgü bir Amerikan aksanı vardı; annesiyle telefonda konuştuğu zamanlar hariç; o zaman İngilizcesi düz, ruhsuz bir Nijeryalılığa bürünüyordu. İnce rastalar halindeki rengi açılmış saçları bakırımsı bir tondaydı ve sıra dışı giyiniyor –beyaz çoraplarla Oxford ayakkabısı, diz altı pantolonun içine sıkıştırılmış erkek gömlekleri– ve bunun orijinal olduğunu düşünüyordu; ofisteki herkes de kılığını hoş görüyordu çünkü yurtdışından gelmişti. Parlak kırmızı bir ruj haricinde hiç makyaj yapmıyordu; bu kızıl çizgi, yüzüne karşısındakini irkilten bir ifade katıyordu ki muhtemelen amacı da buydu; ama boyasız teninin rengi kül grisine yakındı ve tanıştıklarında Ifemelu'nun ilk içinden gelen ona iyi bir nemlendirici önermekti.

"Philly'de Wellson'a gittin? Ben Temple'a gittim de?" dedi Doris; her ikisinin de aynı elit kulübe üye olduğunu hemen vurgulamak istercesine. "Bu ofisi benimle ve Zemaye'yle paylaşacaksın. Zemaye yardımcı editör, bugün dışarıda bir işi var ve öğleden sonra dönecek ya da belki daha geç? Her zaman dışarıda istediği kadar kalıyor."

Ifemelu fesatlığı fark etti. İmalı değildi; Doris fark edilmesini hedeflemişti.

"Bu haftayı işlere alışarak falan geçirirsin, diye düşündüm? Neler yaptığımıza bakabilirsin? Sonra önümüzdeki hafta da bazı işlere başlarsın?" dedi Doris.

"Tamam," dedi Ifemelu.

Her birinde bir bilgisayarın oturduğu dört masalı büyük bir oda olan ofis çıplak ve kullanılmamış duruyordu; sanki o gün herkesin ilk günüymüş gibi. Ifemelu daha farklı görünmesi için ne yapılabileceğinden emin değildi; beki masalara aile fotoğrafları ya da sadece daha fazla eşya, dosya, kâğıt, tel zımba gibi, birilerinin varlığına işaret edecek şeyler konulabilirdi.

"New York'ta harika bir işim vardı ama dönüp buraya yerleşmeye karar verdim?" dedi Doris. "Bilirsin, artık düzen kurmam için aile baskısı falan oldu? Evin tek kızıyım falan? Döndüğümde teyzelerimden biri bana bakıp, 'Sana iyi bir bankada iş bulabilirim ama şu *dada*[1] saçlarını kestirmelisin,' dedi." Doris Nijerya aksanını taklit ederken alaycı bir şekilde başını sallıyordu. "Yemin ederim bu şehir biraz sıradan bir çekiciliğinin olmasını isteyen bankalarla dolu, karşılığında da müşteri temsilcisi oluyorsun? Neyse, ben dergicilikle ilgilendiğimden bu işe girdim? Çünkü burası gittiğimiz etkinlikler sayesinde insanlarla tanışmaya uygun bir yer?" Doris, Ifemelu'yla aynı hedefleri, aynı dünya görüşünü paylaşıyorlarmış gibi konuşuyordu. Ifemelu, Doris'in küstahlığına, kendisinin de onunla aynı şeyleri hissedeceğinden bu kadar emin olmasına öfkelendi.

Öğle yemeğinden hemen önce ofise dar bir etek ve cambaz ayaklığı kadar yüksek rugan topuklular giymiş bir kadın girdi; düzleştirilmiş saçları şık bir şekilde toplanmıştı. Güzel değildi, yüz hatları uyumsuzdu ama tavırları hiç de öyle değilmiş gibiydi. Gelinlik kız. Biçimli inceliği, daracık beli ve göğüslerinin beklenmedik derecede gelişkin kıvrımlarıyla Ifemelu'nun aklına bu kelimeyi getirdi.

"Merhaba. Sen Ifemelu'sun değil mi? *Zoe*'ye hoş geldin. Ben Zemaye." Yüzünü dikkatle ifadesizleştirerek Ifemelu'nun elini sıktı.

"Merhaba Zemaye. Tanıştığımıza memnun oldun. Adın çok hoş," dedi Ifemelu.

"Teşekkürler." Bunu duymaya alışıktı. "Umarım soğuk oda sevmiyorsundur."

1. (Yoruba ve İgbo dilleri) Doğuştan rastalı görünümünde saç. (Ç.N.)

"Soğuk oda mı?"

"Evet. Doris klimayı çok çalıştırıyor, ben de ofiste kazak giymek zorunda kalıyorum ama artık odayı paylaştığımıza göre belki oylama yapabiliriz," dedi Zemaye, masasına otururken.

"Sen neden bahsediyorsun? Ne zamandan beri ofiste kazak giymen gerekti?" diye sordu Doris.

Zemaye kaşlarını kaldırıp çekmecesinde kalın bir şal çıkardı.

"Çılgın gibi nem var?" dedi Doris, ona katılması beklentisiyle Ifemelu'ya dönerek. "İlk döndüğümde nefes alamayacağımı sandım?"

Zemaye de Ifemelu'ya döndü. "Doğma büyüme Delta'lıyım. Yani klimalarla büyümedim ve bir oda soğuk olmasa da nefes alabiliyorum." Lakayıt bir tonla, söylediği her şeyi eşit seviyede vurgulayarak, sesini yükseltip alçaltmadan konuşuyordu.

"Buna soğuk mu denir bilemeyeceğim?" dedi Doris. "Lagos'taki ofislerin çoğunda klima var?"

"Hiçbiri en soğukta çalışmıyor," dedi Zemaye.

"Bugüne dek ağzını açmadın ama?"

"Sürekli söylüyorum Doris."

"Yani, gerçekten çalışmana engel mi oluyor?"

"Oda soğuk, o kadar," dedi Zemaye.

Birbirlerine hissettikleri karşılıklı hoşnutsuzluk için için yanıyor ve odada sinsice dolanan bir leoparı andırıyordu.

"Ben soğuk sevmiyorum," dedi Ifemelu. "Klima en soğukta çalışırsa donarım herhalde."

Doris gözlerini kırpıştırdı. Sadece ihanete uğramış gibi değil, ihanete uğradığına şaşırmış gibi görünüyordu. "Peki, tamam, gün içinde arada kapatıp açarız o zaman? Klimasız nefes almakta sıkıntı çekiyorum ve lanet pencereler çok ufak?"

"Tamam," dedi Ifemelu.

Zemaye bir şey demedi; bu küçük zaferine ilgisiz bir şekilde bilgisayarına döndü ve Ifemelu büyük bir düş kırıklığına uğradı. Taraf tutmuş, cesur bir şekilde Zemaye'yi desteklemişti, oysa Zemaye ifadesiz, anlaşılmaz bir şekilde davranıyordu. Ifemelu onun hikâyesini merak ediyordu. Zemaye ilgisini çekiyordu.

Daha sonra, Doris ve Zemaye, Doris'in masasına yayılmış, dar fırfırlı elbiseler giymiş şişman bir kadının fotoğraflarına bakıyorlardı ki Zemaye, "Özür dilerim, sıkıştım," diyerek kapıya koştu; kıvrak hareketleri Ifemelu'da kilo verme isteği uyandırıyordu. Doris'in gözleri de onunkileri takip etti.

"İnsanların tuvalete gitmek istedikleri zaman, 'Sıkıştım' ya da 'Rahatlamam lazım,' demelerine gıcık olmuyor musun?" diye sordu Doris.

Ifemelu güldü. "Aynen!"

"Sanırım 'banyo' çok Amerikalı geliyor kulağa. Ama 'tuvalet', 'lavabo' ya da 'bayanlar lavabosu' var."

"'Bayanlar lavabosu'ndan hiç hoşlanmadım. 'Tuvalet'i tercih ederim."

"Ben de!" dedi Doris. "Bir de insanların çoğul ekini fiil gibi kullanmalarına gıcık olmuyor musun? Işıklar!"

"Ben neye dayanamıyorum, biliyor musun? 'İçmek' yerine 'almak' demelerine. Ben şarap alayım. Ben bira almıyorum."

"Tanrım, aynen!"

Zemaye içeri girdiğinde gülüyorlardı ve kız Ifemelu'ya ürkütücü, donuk bir ifadeyle bakıp, "Bir sonraki 'Oradayım' toplantısını tartışıyor olmalısınız," dedi.

"O ne?" diye sordu Ifemelu.

"Doris sürekli bu toplantılardan konuşuyor ama sadece yurtdışından gelen insanlar için olduğundan beni

davet edemiyor." Zemaye'nin sesinde bir alaycılık varsa da, ki olmalıydı, düz ses tonunun altında gizliydi.

"Ah, yapma! 'Oradaydım' öyle modası geçmiş bir terim ki? 1960'ta değiliz," dedi Doris. Sonra Ifemelu'ya dönüp, "Sana bahsedecektim. Adı Nijerpolitan Kulübü ve kısa süre önce yurtdışından dönmüş insanlardan oluşan bir topluluk; bir kısmı İngiltere'den ama çoğu Amerika'dan? Çok sade, sadece deneyim paylaşıp bağlantı kurmak için? Bazı insanları tanıyacağından eminim. Kesinlikle katılmalısın?"

"Evet, katılmak isterim."

Doris ayağa kalkıp el çantasını aldı. "Onenu Teyze'nin evine gitmem gerek."

Doris gittikten sonra oda bir süre sessiz kaldı. Zemaye bilgisayarda bir şeyler yazıyor, Ifemelu internette dolaşıyor ve Zemaye'nin ne düşündüğünü merak ediyordu.

Nihayet Zemaye, "Demek Amerika'da ırk üzerine tanınmış bir blog yazarıydın. Onenu Teyze bahsettiğinde anlamadım," dedi.

"Ne demek istiyorsun?"

"Neden ırk?"

"Amerika'da ırk kavramıyla tanıştım ve beni çok etkiledi."

"Hımm," diye mırıldadı Zemaye; ırk kavramını keşfetmek denen şeyin egzotik ve keyfî bir deneyim olduğunu düşünür gibiydi. "Onenu Teyze sevgilinin siyah bir Amerikalı olduğunu ve yakında buraya geleceğini söyledi?" dedi.

Ifemelu şaşırmıştı. Onenu Teyze, Ifemelu'ya özel hayatını gelişigüzel ama ısrarcı bir şekilde sormuştu; Ifemelu da ona, özel hayatının patronunu ilgilendirmediğini düşünerek Blaine'le ilgili uyduruk hikâyeyi anlatmıştı; şimdi kişisel hayatının diğer çalışanlarla paylaşılmış ol-

duğunu görüyordu. Belki de bu konuda fazla Amerikalı davranıyor, ilkesel olarak mahremiyete fazla takılıyordu. Zemaye, Blaine'den haberdar olsa ne fark ederdi?

"Evet. Önümüzdeki ay gelecek herhalde," dedi.

"Orada suçluların hep siyah olmasının nedeni ne?"

Ifemelu ağzını açtı, sonra kapattı. Irk üzerine ünlü blog yazarı olarak dili tutulmuştu.

"*Cops*'ı seviyorum. O dizi yüzünden DSTV uydusu aldım," dedi Zemaye. "Ve tüm suçlular siyah."

"Bu tüm Nijeryalıların 419 olduğunu söylemek gibi bir şey," dedi Ifemelu sonunda. Söyledikleri kendi kulağına aksak, yetersiz geliyordu.

"Ama bu doğru, hepimizin kanında bir miktar 419' luk var!" Zemaye gülümsedi, gözlerinde ilk kez gerçek bir keyif ışıltısı vardı. Sonra, "Özür dilerim ha. Erkek arkadaşının bir suçlu olduğunu söylemek istemedim. Sadece merak ediyordum," diye ekledi.

48. bölüm

Ifemelu, Ranyinudo'dan kendisi ve Doris'le birlikte Nijerpolitan toplantısına gelmesini istedi.

"Siz yurtdışından dönenlere ayıracak hiç enerjim yok," dedi Ranyinudo. "Hem Ndudi'nin nihayet seyahatleri bitti, birlikte dışarı çıkacağız."

"Bir erkeği arkadaşına tercih ediyorsun; iyi şanslar o zaman, cadı seni."

"Herhalde ha. Sen mi evleneceksin benimle? Bu arada Don'a seninle seyahate çıkacağımı söyledim, yani ben yokken seni görebileceği yerlere gitme sakin." Ranyinudo gülüyordu. Hâlâ Don'la görüşüyor, ondan ayrılmadan önce Ndudi'nin "ciddiyet"inden emin olmak istiyor, bu arada Don'un da ona yeni bir araba alacağını umuyordu.

Nijerpolitan Kulübü toplantısı: Osborne Malikâneleri'ndeki bir evin havuz kenarında kâğıt bardaklarda şampanya içen küçük bir grup insan, hepsi birbirinden becerikli hepsinin özel tasarlanmış tuhaflıkları var – zencefil renkli bir afro, Thomas Sankara[1] resimli bir tişört, modern sanat eseri gibi sarkan kocaman el yapımı küpeler. Sesleri yabancı aksanlarla bezeli. *Bu şehirde doğru dürüst*

1. 1983-1987 yılları arasında Burkina Faso'nun devlet başkanı; Afrika'nın Che Guevara'sı olarak anılmaktadır. (Ç.N.)

smoothie *bulamazsın! Aman Tanrım, sen de mi o konferanstaydın? Bu ülkenin ihtiyacı olan etkin bir sivil toplum.* Ifemelu bazılarını tanıyordu. Bisola ve Yagazie'yle sohbet etti; iki kız da saçını doğal bırakmış, bukleler şeklinde kullanıyordu; sarmallardan oluşan ve yüzlerini çevreleyen haleler. Kızlar Lagos'taki kuaförlerin doğal saçı tararken nasıl zorlandığını anlatıyordu; yabancı bir maddeymiş gibi, kendi saçları kimyasallarla yok edilmeden önce farklıymış gibi.

"Kuafördeki kızlar hep, 'Teyzeciğim, saçını düzleştirmek istemez misin?' diyor. Afrikalıların Afrika'da kendi doğal saçlarına değer vermemesi çok saçma," dedi Yagazie.

"Bence de," dedi Ifemelu ve Yagazie'nin sesindeki, orada bulunan herkesin sesindeki doğruculuk tınısını yakaladı. Onlar kutsanmış insanlardı, gurbetten memleketlerine üstlerinde ışıltılı bir kimlikle dönmüşlerdi. Ikenna da konuşmaya katıldı; Ikenna, Philadelphia'nın dışında yaşamış bir avukattı, Ifemelu onunla Kahverengi Blogcular Konferası'nda tanışmıştı. Fred de aralarına katıldı. Fred daha önce kendini Ifemelu'ya tanıtmış tıknaz, iyi giyimli bir adamdı. "Geçen seneye dek Boston'da yaşıyordum," derken göstermelik bir tevazu sergilemişti; çünkü "Boston" Harvard demenin bir başka yoluydu (yoksa MIT, Tufts ya da başka bir şey derdi); benzer şekilde bir başka kadın da cilveli görünmek istemezmiş gibi cilveli bir tavırla, "Ben de New Haven'daydım," derken Yale'de okuduğunu ima ediyordu. Gruba başkaları da katıldı; hepsi de birbirlerine belli bir yakınlık hissediyordu çünkü aynı göndermeleri kolaylıkla yakalayabiliyorlardı. Kısa sürede gülmeye, Amerika'da özledikleri şeyleri sıralamaya koyuldular.

"Az yağlı soya sütü, NPR,[1] hızlı internet," dedi Ifemelu.

1. National Public Radio (Ulusal Kamu Radyosu). (Ç.N.)

"İyi servis, iyi servis, iyi servis," dedi Bisola. "Buradakiler hizmet ederek sana iyilik yapıyormuş gibi davranıyor. Yüksek kaliteli mekânlar idare eder, harika değiller ama sıradan restoranlara ne demeli? Boş versenize. Geçen gün garsona haşlanmış yerelmasının yanına menüdeki sostan başka bir sos alıp alamayacağımı sordum, sadece bana bakıp hayır, dedi. Harika."

"Ama Amerika'daki servis de çok sinir bozucu olabiliyor. Sürekli etrafta gezinip rahatsız ediyorlar. *Devam ediyor musunuz?* Ne zamandan beri yemek devam etmek oldu?" dedi Yagazie.

"Ben düzgün vejetaryen lokantalarını özlüyorum?" dedi Doris, sonra basit bir sandviç bile yapamayan yeni hizmetçisini ve Victoria Adası'nda bir lokantada vejetaryen börek sipariş ettiğini, gelen böreği ısırdığında tavuk tadı aldığını ve garsonu çağırıp sorduğunda adamın gülümseyerek, "Belki bugün tavuklu yapmışlardır," dediğini anlattı. Bir kahkaha koptu. Fred yakında iyi bir vejetaryen lokantasının açılacağını söyledi; şimdilerde ülkede bol miktarda yeni yatırımlar yapıldığına göre birileri ilgilenilmesi gereken bir vejetaryen pazar olduğunu da fark edecekti elbette.

"Vejetaryen lokantası mı? İmkânsız. Bu ülkede Doris dahil toplam dört vejetaryen var," dedi Bisola.

"Sen vejetaryen değilsin, değil mi?" diye sordu Fred, Ifemelu'ya. Sadece onunla konuşmak istemişti. Ifemelu zaman zaman başını kaldırdığında Fred'in ona baktığını fark ediyordu.

"Hayır," dedi.

"Ah, Akin Adesola'da yeni bir yer açıldı," dedi Bisola. "Brunch'ları gerçekten güzel. Yiyebileceğimiz türde şeyler var. Önümüzdeki pazar gidelim."

Yiyebileceğimiz türde şeyler var. Ifemelu huzursuzlandı. Burada rahattı ve rahat olmamayı dilerdi. Bu yeni lo-

kantayla bu kadar ilgilenmemeyi, taze yeşil salataları ve buharda pişmiş diri sebzeleri düşününce heyecanlanmamayı dilerdi. Bol yağda pişirilmiş *jollof* pilavı, kızarmış muz, haşlanmış yerelması gibi, uzaktayken özlediği tüm yemekleri yemeyi seviyordu ama Amerika'da alıştığı başka yemekleri de özlüyordu; Blaine'in özel yemeği olan, beyaz peynirli ve domatesli kinoayı bile. Dönüşmemiş olmayı umduğu ama dönüşmüş olduğundan korktuğu kişi buydu: "Yiyebileceğimiz türde şeyler var," diyen kişi.

Fred şimdi biraz yüksek bir sesle Nollywood'dan konuşuyordu. "Nollywood aslında halk tiyatrosu; ona bu açıdan baktığında daha hoş görülebilir. Halkın tüketimi için, hatta kitlesel katılım için tasarlanmış bir şey; filmin verdiği bireysel deneyim için değil." Ifemelu'ya bakıyor, gözleriyle işbirliği istiyordu: Onlar gibi insanlar Nollywood filmleri izlemez ya da sadece eğlenceli bir antropolojik çalışma olarak izlerlerdi.

"Ben Nollywood'u seviyorum," dedi Ifemelu, kendisinin de Nollywood'u sinemadan ziyade tiyatro gibi görmesine rağmen. Muhalefet eden kişi olma isteği güçlüydü. Kendini onlardan ayırırsa, belki de dönüşmekten korktuğu insana daha az benzeyecekti. "Nollywood melodramatik olabilir ama Nijerya'daki yaşam da çok melodramatik."

"Gerçekten mi?" dedi New Haven'lı kadın, bu topluluktan birinin Nollywood'u sevmesi büyük bir tuhaflıkmış gibi elindeki kâğıt bardağı sıkarak. "Onları zekâma hakaret olarak algılıyorum. Öyle kötüler ki. Bizi nasıl anlatıyorlar?"

"Ama Hollywood da eş derecede kötü filmler yapıyor. Sadece daha ışıkla çekiyorlar," dedi Ifemelu.

Fred, onun tarafında olduğunu göstermek için aşırı bir gayretle güldü.

"Mesele sadece teknik değil," dedi New Haven'lı kadın. "Endüstri gerici. Yani kadınları nasıl resmettiklerine baksana? Filmler toplumdan daha kadın düşmanı."

Ifemelu havuzun diğer tarafından geniş omuzları Obinze'yi andıran bir adam gördü. Ama Obinze olamayacak kadar uzundu. Böyle bir toplantıda Obinze'nin ne yapacağını düşündü. Böyle bir toplantıya gelir miydi ki? İngiltere'den sınır dışı edildiğine göre kendisini yurtdışından memlekete dönüş yapmışlar arasından görmezdi belki de.

"Hey, geri dön," dedi Fred, Ifemelu'ya yaklaşıp kişisel alanına girerek. "Aklın başka yerde."

Ifemelu hafifçe gülümsedi. "Şimdi burada."

Fred bilgiliydi. Pratik şeylerden anlayan insanların özgüvenli havasına sahipti. Muhtemelen Harvard'da MBA yapmıştı, sohbet sırasında "kapasite" ve "değer" gibi sözcükler kullanıyordu. İmgelerle değil, olgular ve rakamlarla hayal kuracak biriydi.

"Yarın MUSON'da bir konser var. Klasik müzikten hoşlanır mısın?" diye sordu.

"Hayır." Ifemelu onun da klasik müzik sevmeyeceğini düşünmüştü.

"Klasik müzik sevmeyi arzu eder miydin?"

"Bir şeyi sevmeyi arzulamak tuhaf bir fikir," dedi Ifemelu; şimdi Fred merakını uyandırmış, hafifçe ilgisini çekmeye başlamıştı. Konuştular. Fred, Stravinski ve Strauss'tan, Vermeer ve Van Dyck'ten gereksiz referanslar vererek, çok fazla alıntı yaparak konuştu; ruh hali Atlantik'in diğer yakasıyla uyumluydu, performansı aşırı şeffaf, Batı dünyasını ne kadar tanıdığını göstermeye aşırı istekliydi. Ifemelu onu içinde kocaman bir esnemeyle dinledi. Fred hakkında yanılmıştı. Fred dünyayı işten ibaret gören bir MBA'li değildi. O dersini iyi çalışmış, havalı bir emprezaryoydu; iyi bir Amerikan ve iyi bir İngiliz aksanıyla konuşan, yabancılara ne söylemesi gerektiğini, yabancılara kendini nasıl rahat hissettireceğini bilen ve muğlak projeler için kolaylıkla yabancılardan para yardımı bula-

bilen biriydi. Üzerinde çalışılmış bu katmanın altında nasıl biri olduğunu merak etti.

"Peki bizimle birlikte içmeye gelecek misin?" diye sordu Fred.

"Çok yorgunum," dedi Ifemelu. "Sanırım doğrudan eve gideceğim. Ama ara beni."

49. bölüm

Sürat teknesi köpüklü sularda uçarak ilerliyordu; fildişi kumlarla ve yemyeşil, dolgun ağaçlarla bezeli kumsallardan geçiyorlardı. Ifemelu gülüyordu. Kendini kahkahasının ortasında yakaladı ve o anki haline baktı; bedenini sımsıkı saran turuncu can yeleğine, grileşen ufuğun ortasındaki gemiye, güneş gözlükleri takmış arkadaşlarına; Priye'nin arkadaşının yazlık evine gidiyorlardı, ızgara et pişirip çıplak ayak yarışacaklardı. Düşündü: Gerçekten evdeyim. Evdeyim. Artık Ranyinudo'ya ne yapması gerektiğini soran mesajlar atmıyordu – *Eti Shoprite'tan mı almalıyım yoksa Iyabo'yu pazara mı göndermeliyim? Askı nereden almalıyım?* Artık tavus kuşlarının sesleriyle uyanıyor, yataktan günün nasıl ilerleyeceğini bilerek, rutinlerini ezberlenmiş bir halde kalkıyordu. Bir spor salonuna kaydolmuş ama sadece iki kez gitmişti çünkü işten sonra arkadaşlarıyla buluşmayı tercih ediyor, yememeye karar vermesine karşın bir kulüp sandviç yiyor ve bir-iki Chapman[1] içiyor, sonra sporu erteliyordu. Giysileri artık daha da dar gelmeye başlamıştı. İçinde, Obinze'yi yeniden görmeden önce kilo verme arzusu vardı. Onu aramamıştı; ince bedeni geri gelene dek bekleyecekti.

1. Genellikle alkolsüz servis edilen karışık meyve kokteyli. (Ç.N.)

İşyerinde içindeki huzursuzluk gitgide büyüyordu. *Zoe* Ifemelu'yu boğuyordu. Soğuk havada bedenini kaşındıran bir kazak giymeye benziyordu: Onu üzerinden atmak istiyor ama atarsa ne olacağını bilemiyordu. Sık sık bir blog açmayı, önem verdiği şeyler hakkında yazmayı, bloğu yavaş yavaş geliştirip nihayet kendi dergisini yayımlamayı düşünüyordu. Ama bu bulanık bir fikirdi; çok fazla bilinmezlik içeriyordu. Artık eve döndüğü için bu işte çalışmak ona sağlam yere demir atmış gibi hissettiriyordu. Başlangıçta yazıları hazırlamaktan, sosyete ile kadınlarla evlerinde söyleşi yapmaktan, onların yaşamlarını gözlemlemekten ve eski incelikleri yeniden öğrenmekten keyif alıyordu. Ama kısa sürede sıkıldı ve söyleşiler sırasında karşısındakini kendini tam vermeden, yarım kulak dinlemeye başladı. O beton binalara her girişinde ayak parmaklarının gömüleceği kumları özlüyordu. Onu içeriye bir uşak ya da bir çocuk alıyor, zengin bir ülkenin temiz havaalanlarını andıran deri ve mermer kaplı bir salona götürüyordu. Sonra evin sıcak ve güler yüzlü hanımı geliyor, sohbet etmek üzere kanepeye yerleşmeden önce Ifemelu'ya meşrubat, bazen de yiyecek ikram ediyordu. Söyleşiler yaptığı tüm hanımlar sahip oldukları şeyler, kendilerinin ya da çocuklarının gittiği yerler ve yaptıkları işlerle övünüyor, sonra övünmelerini Tanrı'yla tamamlıyorlardı. *Tanrı'ya şükrediyoruz. Bunları yapan Tanrı'dır. Tanrı vefalıdır.* Ifemelu kadınlardan ayrılırken bu yazıları hiç söyleşi yapmadan da yazabileceğini düşünüyordu.

Etkinlik haberlerini de onlara katılmadan yazabileceğini düşünüyordu. Bu sözcük Lagos'ta nasıl da popülerdi: etkinlik. Bir ürünün markasının yenilenmesi, bir moda gösterisi, bir albüm lansmanı olabilirdi. Onenu Teyze bu etkinliklere editörün bir fotoğrafçıyla katılmasında ısrarcıydı. "Lütfen kaynaşın," dedi Onenu Teyze. "Bize henüz

ilan vermiyorlarsa artık vermeye başlamalarını istiyoruz. Bize ilan vermeye başladılarsa da daha çok vermelerini istiyoruz!" Onenu Teyze bu "kaynaşma" sözünü Ifemelu'ya altını çizerek söylüyordu; Ifemelu'nun bunu iyi yapmadığını düşünür gibi. Belki de haklıydı. Balonlarla dolu, köşelerin ipekli kumaş rulolarla süslendiği, sandalyelerin tüllerle kaplandığı ve etrafta lüzumundan fazla yüzü makyajla parlayan yer göstericinin dolaştığı salonlarda yer alan bu etkinliklerde Ifemelu yabancılara *Zoe*'den bahsetmekten hoşlanmıyordu. Sıkılıyor, etkinlikten ayrılmasının kaba görülmeyeceği ânı bekleyerek Ranyinudo, Priye ya da Zemaye'yle mesajlaşarak zaman geçiriyordu. Her zaman hepsi aynı ağzı kalabalık ve samimiyetsiz kişi tarafından yazılmışa benzeyen birkaç uzun konuşma yapılıyordu. Zenginlerle ünlü kişilere teşekkür ediliyordu: "Sayın eski valimiz ...'e aramıza katıldığı için teşekkür ederiz." İçki şişeleri, meyve suyu kutuları açılıyor; kızartma börekler, tavuk şişler servis ediliyordu. Bir keresinde Zemaye'yle katıldığı yeni bir içecek markası lansmanında Obinze'nin yanından geçtiğini sandı. Döndü. Adam Obinze değildi; ama pekâlâ olabilirdi. Onun, yanında karısıyla, bu tür salonlarda böyle etkinliklere katıldığını düşünüyordu. Ranyinudo, Obinze'nin karısının öğrenciyken Lagos Üniversitesi'nin en güzel kızı seçildiğini söylemişti ve Ifemelu onu kendi ergenlik çağının güzellik sembolü olan Bianca Onoh gibi hayal ediyordu; çıkık elmacıkkemikler, badem gözler. Ranyinudo, karısının sıra dışı adını –Kosisochukwu– söylediğinde de, Obinze'nin annesinin kızdan adını tercüme etmesini nasıl istemiş olabileceğini hayal etti. Obinze'nin annesiyle karısının hangi tercümenin daha iyi olduğuna birlikte karar verdiklerini –Tanrı'nın İsteği ya da Tanrı Nasıl İsterse– düşünmek ihanete uğramış gibi canını yakıyordu. Obinze'nin annesinin uzun yıllar önce kendisine ismi için,

"Tercüme eder misin," deyişi, şimdi kadın öldükten sonra daha da değerli bir anıya dönüşmüştü.

Ifemelu etkinlikten ayrılırken Don'u gördü. "Ifemelu," dedi. Kim olduğunu çıkarmak birkaç saniye sürdü. Ranyinudo onları aylar önce bir öğleden sonra tanıştırmıştı; Don beyaz tenis giysileri içinde kulübe giderken Ranyinudo'nun dairesine uğramış, Ifemelu baş başa kalabilmeleri için hemen evden ayrılmıştı. Adam şimdi lacivert takım elbisesiyle oldukça zarif görünüyordu, ak düşmüş saçları ışıldıyordu.

"İyi akşamlar," dedi Ifemelu.

"İyi görünüyorsun, çok iyi görünüyorsun," dedi, Ifemelu'nun dekolteli kokteyl elbisesine bakarak.

"Teşekkürler."

"Halimi hatırımı sormuyorsun." Ifemelu'nun onun halini hatırını sorması için bir gerekçe varmış gibi. Ifemelu'ya kartını verdi. "Ara beni, mutlaka ara ha. Konuşuruz. Kendine iyi bak."

Don'un onunla özellikle ilgilendiği falan yoktu; sadece o Lagos'ta güçlü bir adamdı, Ifemelu da çekiciydi, yalnızdı ve evrenin kanunları uyarınca Don onu ayartmaya çalışmak zorundaydı; bunu yarım gönülle de yapsa, Ifemelu'nun arkadaşıyla çıkıyor da olsa; elbette Ifemelu'nun bunu arkadaşına anlatmamasını bekliyordu. Ifemelu kartı çantasına attı ve eve gittiğinde onu yırtarak minik parçalara ayırdı, tuvalete attı ve sifonu çekmeden önce bir süre suda yüzüşünü izledi. Adama tuhaf bir şekilde öfkeliydi. Davranışı, Ranyinudo'yla olan arkadaşlığına dair Ifemelu'nun hoşuna gitmeyen bir şeylere işaret ediyordu. Ranyinudo'yu aradı; tam olanları anlatacaktı ki Ranyinudo, "Ifem, çok canım sıkkın," dedi. Bunun üzerine Ifemelu sadece onu dinledi. Mesele Ndudi'ydi. "Çok *çocuk*," dedi Ranyinudo. "Hoşuna gitmeyen bir şey söylediğinde susup mırıldanmaya başlıyor. Gerçekten mırıl-

danıyor, yüksek sesle. Yetişkin bir adam böyle çocuk gibi davranır mı?"

Pazartesi sabahıydı. Ifemelu en sevdiği Amerikan bloğu *Postbourgie*'yi okuyordu. Zemaye kuşe kâğıda basılmış bazı fotoğraflara bakıyordu. Doris bilgisayar ekranına bakıyor, avuçlarının arasında üstünde I FLORIDA yazan bir kupa tutuyordu. Masasının üzerinde, bilgisayarın yanında bir kutu yaprak çay duruyordu.

"Ifemelu, bu yazı bana fazla iğneleyici geldi."

"Editoryel yorumların paha biçilmez," dedi Ifemelu.

"'İğneleyici' ne demek? Lütfen biz Amerika'da okumamışlara da anlatır mısın?" dedi Zemaye.

Doris onu duymazdan geldi.

"Onenu Teyze'nin bunu yayımlamamızı isteyeceğini sanmam?"

"Onu ikna et. Yazıişleri müdürüsün," dedi Ifemelu. "Bu dergiyi hareketlendirmemiz gerek."

Doris omuz silkip ayağa kalktı. "Bunu toplantıda konuşuruz?"

"Çok uykum var," dedi Zemaye. "Toplantıda uyuyakalmamak için Esther'den Nescafé hazırlamasını isteyeceğim."

"Hazır kahve berbat bir şey?" dedi Doris. "Neyse ki kahve meraklısı değilim; yoksa ölürdüm."

"Nescafé'nin nesi kötü?" dedi Zemaye.

"Ona kahve denmesi bile yanlış?" dedi Doris. "Beterden de beter."

Zemaye esneyip gerindi. "Ben seviyorum. Kahve kahvedir."

Daha sonra bol, mavi bir jile ve kare topuklu siyah Mary Jane ayakkabılarıyla Doris önlerinde, Onenu Teyze'nin ofisine yürürlerken Zemaye, "Doris ne diye işe bu abuk subuk kıyafetleri giyiyor? Giysilerinin içinde palyaçoya benziyor," dedi Ifemelu'ya.

Onenu Teyze'nin büyük ofisindeki oval konferans masasının çevresine oturdular. Onenu Teyze'nin örgüsü bir öncekine göre daha da aykırı bir modeldeydi; önü kabartılıp süslenmiş, arkaya doğru süzülen dalgalar bırakılmıştı. Bir şişeden diyet Sprite'ını yudumladı ve Doris'in "En İyi Arkadaşınızla Evlenmek" yazısını sevdiğini söyledi.

"Çok güzel ve ilham verici," dedi.

"Ah ama Onenu Teyze, kadınlar en iyi arkadaşlarıyla evlenmemeli çünkü arada cinsel çekim olmaz," dedi Zemaye.

Onenu Teyze, Zemaye'ye ciddiye alamadığı deli bir öğrencisiye bakar gibi baktı, sonra kâğıtlarını karıştırıp Ifemelu'nun Bayan Funmi King hakkındaki yazısını beğenmediğini söyledi.

"Neden, 'Uşağıyla konuşurken ona hiç bakmıyor,' dedin?" diye sordu Onenu Teyze.

"Çünkü bakmıyordu," dedi Ifemelu.

"Ama bu onu kötü biri gibi gösteriyor," dedi Onenu Teyze.

"Bence ilginç bir ayrıntı," dedi Ifemelu.

"Onenu Teyze'ye katılıyorum," dedi Doris. "İlginç ya da değil, yargılayıcı?"

"Asıl yargılayıcı olan biriyle söyleşi yapıp hakkında yazı yazmak," dedi Ifemelu. "Nesne önemli değil. Söyleşi yapanın o nesneden ne çıkardığı önemli."

Onenu Teyze başını salladı. Doris başını salladı.

"Neden güvenli sularda yüzmek zorundayız?" diye sordu Ifemelu.

Doris yapmacık bir espri tonuyla, "Bu senin herkesi kışkırttığın ırk konulu Amerikan bloğun değil Ifemelu. Bu edepli bir kadın dergisi," dedi.

"Evet, öyle!" dedi Onenu Teyze.

"Ama Onenu Teyze, böyle devam ederse *Glass*'i asla geçemeyiz," dedi Ifemelu.

Onenu Teyze'nin gözleri irileşti.

"*Glass* biz ne yapıyorsak aynısını yapıyor," dedi Doris hızla.

Esther içeri girip Onenu Teyze'ye kızının geldiğini bildirdi.

Esther'in yüksek topukları sallanıyordu, yanından geçerken Ifemelu o ayakkabıların çökeceğinden ve Esther'in ayak bileklerinin burkulacağından endişelendi. O sabah Esther, "Teyze, saçlarınız *jaga-jaga*,[1]" demişti hüzünlü bir samimiyetle, Ifemelu'nun çekici bir doğallıkta olduğunu düşündüğü saç stili için.

"Ha, geldi demek?" dedi Onenu Teyze. "Kızlar lütfen toplantıyı bitirin. Ben kızımı bir elbise alışverişine götürüyorum, öğleden sonra da dağıtımcılarla toplantım var."

Ifemelu yorgundu, sıkılmıştı. Yeniden bir blog açmayı düşündü. Telefonu titriyordu, arayan Ranyinudo' ydu; normalde Ifemelu onu geri aramak için toplantının bitmesini beklerdi. Ama, "Üzgünüm, bunu yanıtlamam lazım, uluslararası," diyerek hızla dışarı çıktı. Ranyinudo, Don'dan şikâyet diyordu. "O eski tatlı kız olmadığımı söyledi. Değiştiğimi. Bu arada bana cip aldığını, hatta limandaki gümrük işlemlerinin tamamlandığını biliyorum ama artık onu bana vermek istemiyor."

Ifemelu "tatlı kız" ifadesini düşündü. Tatlı kızın anlamı Don'un uzun süredir Ranyinudo'yu yumuşak başlı bir kız gibi yönettiği ya da Ranyinudo'nun onun böyle düşünmesine izin verdiğiydi.

"Ndudi'ye ne oldu peki?"

Ranyinudo yüksek sesle içini çekti. "Pazartesiden beri konuşmadık. Bugün beni aramayı unutur. Yarın çok

1. (İgbo dili) Dağınık. (Y.N.)

meşgul olur. Ben de ona bunun kabul edilebilir bir şey olmadığını söyledim. Neden sadece ben çaba göstermek zorundayım? Şimdi surat asıyor. Asla bir yetişkin gibi konuşmayı başlatamıyor ya da yanlış bir şey yaptığını kabul edemiyor."

O gün ofiste Esther daha sonra yanlarına gelip Bay Tolu adlı bir adamın Zemaye'yi görmek istediğini bildirdi.

"Terzilerle ilgili yazıyı birlikte hazırladığınız fotoğrafçı değil mi o?" diye sordu Doris.

"Evet. Geç kaldı. Günlerdir telefonlarıma bakmıyor," dedi Zemaye.

Doris, "Bu işle ilgilenmen gerek, o fotoğraflar yarın öğleden sonra bende olmalı?" dedi. "Matbaaya gitmek için her şeye saat üçten önce ihtiyacım var? Yine matbaada gecikme olmasını istemiyorum, özellikle de şimdi *Glass* Güney Afrika'da basılırken?"

"Tamam." Zemaye faresini salladı. "Sunucu bugün çok yavaş. Önce şunu göndermem lazım. Esther, beklemesini söyle."

"Tamam han'fendi."

"Esther, daha iyice misin?" diye sordu Doris.

"Evet han'fendi. Teşekkür ederim han'fendi." Esther, Yoruba geleneğine uygun bir reverans yaptı. Sanki gönderilme talimatı bekler gibi kapıda dikiliyor, konuşmaları dinliyordu. "Tifo için ilaç alıyorum."

"Tifo mu oldun?" dedi Ifemelu.

"Pazartesi nasıl görünüyordu fark etmedin mi? Ona biraz para verip hastaneye gitmesini söyledim, eczaneye değil," dedi Doris.

Ifemelu, Esther'in iyi olmadığını *kendisinin* fark etmiş olmasını isterdi.

"Geçmiş olsun Esther," dedi.

"Teşekkürler han'fendi."

"Esther, geçmiş olsun," dedi Zemaye. "Yüzünün solgun olduğunu gördüm ama oruç tutuyor sandım. Biliyor

musun, Esther sürekli oruç tutuyor. Tanrı ona bir koca verene dek oruç tutacak."

Esther kıkırdadı.

"Lisedeyken çok şiddetli bir tifo geçirdiğimi anımsıyorum," dedi Ifemelu. "Berbat bir şeydi. Sonuçta yeterince iyi bir antibiyotik almadığım ortaya çıktı. Sen ne alıyorsun Esther?"

"İlaç alıyorum han'fendi."

"Sana hangi antibiyotiği verdiler?"

"Bilmiyorum."

"İlacın adını bilmiyor musun?"

"Size getireyim han'fendi."

Esther şeffaf bir hap poşetiyle döndü; üzerlerinde mavi mürekkepli bir kalemle ilaç adı değil, kargacık burgacık talimatlar yazılıydı. *İkisi sabah akşam. Biri günde üç kere.*

"Doris, bunun hakkında yazmalıyız. Faydalı pratik bilgiler içeren bir sağlık sütunu köşesi. Birileri sağlık bakanlığına, sıradan Nijeryalı vatandaşların doktora gittiğinde doktorun onlara adsız ilaçlar verdiğini anlatmalı. Bu seni öldürebilir. Hangi ilacı içtiğini ya da başka bir ilaç kullanırken neyi kullanmaman gerektiğini nasıl bilecekler?"

"*Ahn-ahn* ama o ufak bir sorun: Bunu yapmalarının sebebi ilacı bir başkasından satın almanı engellemek," dedi Zemaye. "Sahte ilaçlara ne demeli? Çarşıya git de neler satıyorlar gör."

"Tamam arkadaşlar, sakin olalım? Eylemciye dönmeye gerek yok? Burada araştırmacı gazetecilik yapmıyoruz?" dedi Doris.

Ifemelu o zaman yeni bloğunu gözünün önünde canlandırmaya başladı; mavi beyaz bir tasarımı olacak, tepede havadan çekilmiş bir Lagos manzarası yer alacaktı. Tanıdık bir şey değil; sarı paslanmış otobüslerle dolu

tıkalı bir yol ya da çinko kaplama gecekondularla dolu su basmış varoşlar değil. Belki kendi evinin yanındaki terk edilmiş bina olabilirdi. Akşamüstünün o büyüleyici ışığında fotoğrafı kendisi çekecek, erkek tavus kuşunu uçarken yakalamaya çalışacaktı. Blog yazıları dikkat çekici, okunabilir yazı karakterlerinde olacaktı. Esther'in öyküsünden yola çıkarak yazılmış, adsız ilaç poşetlerinin fotoğrafları eşliğinde sağlık sitemi üzerine bir yazı. Nijerpolitan Kulübü hakkında bir yazı. Kadınların satın almaya güçlerinin yettiği kıyafetlerle ilgili bir moda yazısı. Başkalarına yardım eden insanlarla ilgili yazılar; ama sürekli, arka planda istiflenmiş pirinç çuvalları ve süt tozu kutularını göstererek yetimhanelerdeki bebekleri kucaklayan zengin kadınları anlatan *Zoe* hikâyelerinden farklı.

"Ama oruç tutmayı bırakmalısın Esther ha," dedi Zemaye. "Biliyor musunuz, bazı aylar tüm maaşını kiliseye veriyor, buna 'tohum atmak' diyorlar. Sonra benden yol parası olarak üç yüz *naira* istiyor."

"Ama han'fendi bu ufak bir yardım. Sizin bunu yapacak gücünüz var," dedi Esther gülümseyerek.

"Geçen hafta bir mendille oruç tutuyordu," diye devam etti Zemaye. "Mendil tüm gün masasındaydı. Kiliseden birinin mendille oruç tuttuktan sonra terfi ettiğini söyledi."

"O mendil bu nedenle mi masada duruyordu?" diye sordu Ifemelu.

"Ama ben de mucizelere inanıyorum? Teyzemin kanseri kilise sayesinde tedavi oldu?" dedi Doris.

"Sihirli bir mendille, *abi*?" Zemaye dudak büktü.

"İnanmıyor musunuz han'fendi? Ama bu doğru." Esther samimiyetten hoşlanmıştı, masasına dönmek istemiyordu.

"Demek terfi istiyorsun Esther? Yani benim işimi mi istiyorsun?" diye sordu Zemaye.

"Hayır han'fendi! İsa'nın lütfuyla hepimiz terfi edeceğiz!" dedi Esther.

Hepsi birlikte gülüyordu.

"Esther sana nasıl bir ruhun olduğunu söyledi mi Ifemelu?" dedi Zemaye, kapıya yürürken. "Ben burada işe başladığımda beni sürekli kiliseye davet ediyordu, bir gün ruhu yoldan çıkarıcı olanlar için kilisede özel bir dua ayini yapıldığını söyledi. Yani benim gibi insanlar için."

"Bu da çok abartılı sayılmaz?" dedi Doris sırıtarak.

"Benim ruhum ne Esther?" diye sordu Ifemelu.

Esther başını salladı ve gülümseyerek odadan çıktı.

Ifemelu bilgisayarına döndü. Bloğunun adı birdenbire kafasında belirmişti. *Lagos'un Küçük Kefaretleri.*

"Zemaye'nin kimle çıktığını merak ediyorum?" dedi Doris.

"Bana erkek arkadaşı olmadığını söyledi."

"Arabasını gördün mü? Onun maaşıyla o arabaya far bile alınmaz? Ailesi zengin falan da değil. Bir yıldır onunla çalışıyorum ama gerçekten ne yaptığını bilmiyorum?"

"Belki eve gidiyor, üstünü değiştiriyor ve geceleri silahlı soyguna çıkıyordur," dedi Ifemelu.

"Her neyse," dedi Doris.

"Kiliseler hakkında da bir şeyler yazmalıyız," dedi Ifemelu. "Esther'inki gibi kiliseler."

"Bu *Zoe*'ye uymaz?"

"Onenu Teyze'nin her sayıda hiçbir şey yapmamış ve söyleyecek hiçbir şeyi olmayan üç sıkıcı kadının ya da moda tasarımcısı olduklarına karar veren sıfır yetenekli genç kadınların hikâyesini basmasının hiçbir anlamı yok."

"Onenu Teyze'ye para ödediklerini biliyorsun değil mi?" diye sordu Doris.

"Ona para mı ödüyorlar?" Ifemelu bakakaldı. "Hayır, bilmiyordum. Sen de bilmediğimi biliyorsun."

"Evet, ona para ödüyorlar. Çoğu. Bu ülkede pek çok işin bu şekilde yürüdüğünü anlaman gerek?"

Ifemelu ayağa kalkıp eşyalarını toplamaya koyuldu. "Asla nerede durduğunu ya da bir yerde durup durmadığını anlayamıyorum," dedi Ifemelu.

"Sen de çok peşin hükümlü bir kaltaksın?" diye bağırdı Doris; gözleri yuvalarında uğramıştı. Ifemelu kızın hareketlerindeki ani değişiklikten ürktü; belki de Doris o retro tavırlarının altında, kışkırtıldığında değişim geçiren, kıyafetlerini parçalayıp sokaklarda kavga çıkaran o kadınlardan biriydi.

"Buraya gelmiş herkesi yargılıyorsun," dedi Doris. "Kendini ne sanıyorsun? Bu dergi ne diye senin etrafında dönsün? Bu senin dergin değil. Onenu Teyze sana dergisinin nasıl olmasını istediğini anlattı ve ya bu işi yaparsın ya da burada çalışmazsın?"

"Kendine bir nemlendirici almalı ve etrafındakileri o çirkin kırmızı rujunla ürkütmekten vazgeçmelisin," dedi Ifemelu. "Ayrıca Onenu Teyze'nin kıçını yalayıp berbat bir dergi çıkarmasına yardım etmenin sana kapılar açacağını düşünmeyi bırak da kendi hayatını yaşa çünkü hiçbir kapı açmayacak."

Ifemelu ofisten çıktığında az önce olanlardan dolayı kendini bayağı hissediyordu; utanç içindeydi. Belki de bu, işi şimdi bırakıp bloğa başlaması için bir işaretti.

Dışarı çıkarken Esther ciddi ve alçak bir ses tonuyla, "Han'fendi? Bence sizde koca kaçıran ruh var. Çok katısınız han'fendi, koca bulamayacaksınız. Ama benim papazım bu ruhu kırabilir," dedi.

50. bölüm

Dike haftada üç gün terapiste gidiyordu. Ifemelu onu günaşırı arıyordu ve Dike seansı hakkında bazen konuşuyor bazen konuşmuyor ama sürekli Ifemelu'nun yeni hayatına dair bir şeyler öğrenmek istiyordu. Ifemelu ona dairesini anlattı; onu işe götüren bir şoförü olduğunu, eski arkadaşlarıyla buluştuğunu ve pazar günleri caddeler boşaldığından arabayla gezmekten hoşlandığını; Lagos pazar günleri daha nazikleşiyordu, parlak kıyafetleriyle kiliselere giden insanlar uzaktan rüzgârda salınan çiçeklere benziyordu.

"Bence Lagos'u seversin," dedi Ifemelu ve Dike onu şaşırtarak hevesle, "Seni ziyarete gelebilir miyim kuzi?" dedi.

Uju Hala başta isteksizdi. "Lagos mu? Güvenli olur mu? Neler yaşadığını biliyorsun. Altından kalkamayabilir."

"Ama kendisi gelmek istedi halacığım."

"Gelmek mi istedi? Ne zamandan beri kendisi için neyin iyi olduğunu biliyormuş o? Beni çocuksuz bırakmak isteyen de o değil miydi?"

Ama Uju Hala, Dike'nin biletini aldı ve işte şimdi Ifemelu'yla Dike, Ifemelu'nun arabasında, Oshodi'nin sıkışık trafiğinde adım adım ilerliyorlardı; Dike gözlerini

kocaman açmış, pencereden dışarıya bakıyordu. "Aman Tanrım kuzi, hayatımda hiç aynı yerde bu kadar çok siyahı bir arada görmedim!" dedi.

Bir fastfood lokantasında durdular. Dike hamburger söyledi. "Bu at etinden mi yapılmış? Çünkü hamburger değil," dedi. Ardından sadece *jollof* pilavı ve kızarmış muz yiyecekti.

Dike güzel bir zamanda geldi; istifasından bir hafta, bloğunu açmasından bir gün sonra. Onenu Teyze, Ifemelu'nun istifasına şaşırmışa benzemiyordu; kalması için de çaba göstermedi. "Gel bir sarılayım tatlım," dedi lakayıt bir şekilde gülümseyerek; Ifemelu gururunun yerle bir olduğunu hissetti. Ama Ifemelu tepesinde terk edilmiş koloni döneminden evin rüya gibi bir fotoğrafının yer aldığı *Lagos'un Küçük Kefaretleri*'nden çok ümitliydi. İlk yazısı Priye'yle bir söyleşiydi, planladığı düğünlerden fotoğraflar da vardı. Ifemelu dekorun büyük kısmını çok süslü ve abartılı buldu ama yazı, özellikle de dekor konusunda coşkulu yorumlar aldı. *Olağanüstü bir dekor. Madam Priye, umarım benim düğünümü de yaparsınız. Harika bir iş, yolunuz açık olsun.* Zemaye mahlas kullanarak beden dili ve seks üzerine bir yazı yazdı: "İki İnsana Sadece Bakarak Seviştiklerini Anlayabilir misiniz?" Buna da çok yorum geldi. Ama en fazla yorum Ifemelu'nun Nijerpolitan Kulübü hakkındaki yazısına geldi.

> Lagos asla New York ya da başka bir şehre benzememiştir, benzemeyecektir, benzemek de istememiştir. Lagos her zaman hiç tartışmasız kendi olmuştur ama Nijerpolitan Kulübü adlı yurtdışından dönmüş bir grup genç insanın Lagos'un New York'a nasıl benzemediği konusunda söylenmek için –sanki Lagos'un herhangi bir zaman New York'a benzer bir tarafı olmuş gibi– her hafta gerçekleştirdiği toplantılara baksanız

aksine inanırsınız. Açıklama: Ben de onlardan biriyim. Çoğumuz Nijerya'ya para kazanmak, iş kurmak, hükümetten ihaleler almak ve bağlantılar kurmak için döndük. Başkaları ülkeye ceplerinde düşleri ve ülkeyi değiştirme açlığıyla döndü ama tüm zamanımızı Nijerya hakkında şikâyet ederek geçiriyoruz ve şikâyetlerimizin haklı gerekçeleri olsa bile, dışarıdan baktığımda şunu söylemek geliyor içimden: Geldiğiniz yere dönün! Aşçınız mükemmel bir panini pişiremiyorsa, bunun nedeni aptal olması değil. Bunun nedeni Nijerya halkının sandviç yeme geleneği olmaması ve sizden önceki *oga*'sının[1] öğlen ekmek yememesi. Yani aşçınızın öğrenmesi, pratik yapması gerekiyor. Ayrıca Nijerya, insanların gıdalara alerjik olduğu bir ülke değil; halkı, yemeğin ayrıcalık ve ayrım anlamı taşıdığı yemek seçen insanlardan oluşmaz. Bir kâse çorbada aynı anda et, tavuk, inek derisi, bağırsak ve kurutulmuş balık yiyen insanların ülkesidir, adı da türlüdür. Yani kendinize gelin ve buradaki yaşam biçiminin de bu olduğunu, türlü olduğunu fark edin.

İlk yorum şuydu: *Saçma sapan bir yazı. Kimin umurunda?* İkincisi şöyleydi: *Hele şükür, biri bu konuda konuşuyor. Nijerya'ya yurtdışından dönenlerin küstahlığını dile getirmen* na wa. *Kuzenim altı yıl Amerika'da kaldıktan sonra döndü ve geçen sabah benimle Unilag'de yeğenimi anaokuluna bırakmaya geldiğinde, kapının yanında öğrencilerin otobüs sırasında beklediklerini görünce, "Vay canına, insanlar burada sıraya giriyormuş!" dedi.* İlk yorumlardan bir başkası da şöyleydi: *Yurtdışında okuyan Nijeryalılara neden ulusal gençlik hizmet programında*[2] *görev yerlerini*

1. (Yoruba dili) Patron. (Y.N.)

2. Üniversite mezunlarının ülkenin kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla yaptıkları bir yıllık mecburi hizmet. (Ç.N.)

seçme hakkı veriliyor? Nijerya'da okuyanlar rasgele yerleştiriliyor, o zaman yurtdışında okuyanlara neden aynı muamelede bulunulmuyor? Bu yorum yazının kendisinden daha fazla yorum getirdi. Altıncı gün bloğun bin özgün ziyaretçisi olmuştu.

Ifemelu yorumları denetliyor, müstehcen olanları siliyor, bloğun renkliliğinden ve capcanlı bir oluşumun çalkantılı ön planında durduğu hissinden keyif alıyordu. Lagos'ta bazı genç kadınların pahalı yaşam biçimleri hakkında uzun bir yazı yazdı ve paylaştığının ertesi günü Ranyinudo onu aradı; öfkeliydi, derin derin nefes alıyordu.

"Ifem, böyle bir şeyi nasıl yaparsın? Beni tanıyan herkes onun ben olduğumu anlayacak!"

"Bu doğru değil Ranyi. Senin hikâyene çok sık rastlanıyor."

"Sen ne diyorsun? Bu bariz benim! Şuna bak!" Ranyinudo durdu, sonra yüksek sesle okumaya başladı.

> Lagos'ta "meçhul refah kaynakları" olan pek çok kadın var. Maddi güçlerinin yetmeyeceği yaşamlar yaşıyorlar. Avrupa'ya sadece birinci sınıf biletle uçuyorlar; oysa maaşları sıradan bir uçak biletine bile yetmez. Bunlardan biri arkadaşım; reklamcılık sektöründe çalışan güzel, zeki bir kadın. Adada yaşıyor ve güçlü bir bankerle çıkıyor. Onun, hayatları asla tam sahip olamayacakları adamlar tarafından belirlenmiş, bağımlılık kültürü yüzünden kötürümleşmiş, gözlerinde ümitsizlik, kollarında marka çantalarla dolaşan pek çok Lagos'lu kadından birine dönüşmesinden korkuyorum.

"Ranyi, samimi söylüyorum, kimse bunun sen olduğunu anlamayacak. Tüm yorumlar bu durumla özdeşleştiğini yazan insanlardan geliyor. Pek çok kadın bu tür ilişkilerde kendini kaybetmiş durumda. Asıl düşündü-

ğüm Uju Hala'yla generaldi. O ilişki halamı mahvetti. General yüzünden başka bir insan oldu, kendisi için hiçbir şey yapamadı ve general öldüğünde o da kayboldu."

"Bunu yargılamak sana mı kaldı? Sen ve Amerika'da birlikte olduğun zengin beyaz çocuğun bundan farkı ne peki? ABD vatandaşlığını onun sayesinde almadın mı? Amerika'da nasıl iş buldun? Bu saçmalığa bir son vermen gerek. Kendini böyle üstün görmekten vazgeç!"

Ranyinudo telefonu Ifemelu'nun yüzüne kapattı. Ifemelu sarsılmış bir şekilde, uzun süre kapanmış telefona bakakaldı. Sonra yazıyı kaldırdı ve Ranyinudo'nun evine gitti.

"Ranyi, çok üzgünüm. Lütfen bana kızma," dedi.

Ranyinudo ona uzun uzun baktı.

"Haklısın," dedi Ifemelu. "Yargılamak çok kolay. Ama inan kişisel değildi ve art niyetim yoktu. Lütfen, *biko*. Bir daha asla senin mahremine girmeyeceğim."

Ranyinudo başını salladı. "Ifemelunamma, senin sorunun duygusal hüsran. Lütfen git ve Obinze'yi bul."

Ifemelu güldü. Bu duymayı beklediği son şeydi.

"Önce kilo vermem lazım," dedi.

"Sadece korkuyorsun."

Ifemelu ayrılmadan önce kanepede oturup malt içtiler ve E! kanalında ünlülerle ilgili son haberleri izlediler.

Dike, Ifemelu ara verebilsin diye bloğa gelen yorumları denetlemeye gönüllü oldu.

"Aman Tanrım, kuzi, insanlar bu yazdıklarını gerçekten üstlerine alınıyor!" dedi. Bazen bir yorumu okuduğunda yüksek sesle gülüyordu. Bazen de tanıdık olmayan ifadelerin anlamını soruyordu. *Gözünü parlat*[1] *ne demek?*

1. (Nijerya İngilizcesi) *Shine your* eye, gözünü açık tutmak. (Ç.N.)

Dike geldikten sonra ilk kez elektrikler kesildiğinde Ifemelu'nun UPS'sinin vızıldayan, vınlayan, kulak tırmalayan sesi Dike'yi irkiltti. "Aman Tanrım, bu yangın alarmı mı?" diye sordu.

"Hayır. Sadece manyakça elektrik kesintilerinin televizyonumu bozmasını engelleyen bir alet."

"*Bu* manyakça," dedi Dike ama iki gün sonra elektrik kesildiğinde dairenin arka tarafındaki jeneratörü çalıştırmaya o gidiyordu. Ranyinudo, Dike yaşlarındaki kuzenlerini onunla tanıştırmaya getirdi; kızlar narin kalçalarına yapışmış dar kotlar ve gelişmekte olan göğüs hatlarını ortaya çıkaran dar tişörtler giymişti. "Dike, ikisinden biriyle evlenmelisin ha," dedi Ranyinudo. "Ailemize güzel bebekler gelsin." "Ranyi!" dedi kuzenler, kızarıp mahcubiyetlerini gizleyerek. Dike'yi sevdiler. Dike çekiciliği, mizah anlayışı ve bunun altında yatan belirgin kırılganlığıyla sevilesi bir gençti. Facebook'a Ifemelu'nun çektiği, Dike ve Ranyinudo'nun kuzenlerini terasta gösteren bir fotoğraf koydu ve altına şöyle yazdı: *Henüz aslanlara yem olmadım millet.*

"Keşke İgbo dili konuşabilseydim," dedi Ifemelu'nun anne babasıyla bir akşam geçirdikten sonra.

"Ama gayet iyi anlıyorsun," dedi Ifemelu.

"Olsun, keşke konuşabilseydim."

"Hâlâ öğrenebilirsin," dedi Ifemelu, birden kendini çaresiz hissederek, bunun onun için ne kadar önem taşıdığından emin olamayarak, onu yine bodrum katındaki kanepeye uzanmış, ter içinde yatarken hayal ederek. Başka bir şey söyleyip söylememesi gerektiğinden emin değildi.

"Evet, öyle sanırım," dedi Dike ama omuz silkişi bunun için çok geç kaldığını söylemek ister gibiydi.

Dönmeden birkaç gün önce Ifemelu'ya, "Babam gerçekte nasıl biriydi?" diye sordu.

"Seni çok seviyordu."

"Onu sever miydin?"

Ifemelu, Dike'ye yalan söylemek istemedi. "Bilmiyorum. Askerî hükümette önemli bir adamdı ve böyle işler insanı, insanın başkalarıyla kurduğu ilişkileri etkiler. Ben annen için endişeleniyordum çünkü daha iyi bir ilişkiyi hak ettiğini düşünüyordum. Ama annen onu seviyordu, gerçekten seviyordu; baban da seni seviyordu. Seni kucağında öyle şefkatle taşıyordu ki."

"Annemin onun metresi olduğunu benden bu kadar uzun bir süre sakladığına inanamıyorum."

"Seni korumaya çalışıyordu," dedi Ifemelu.

"Yunus Malikâneleri'ndeki evi görmeye gidebilir miyiz?"

"Evet."

Ifemelu onu Yunus Malikâneleri'ne götürdü; muhitin ne kadar köhneleştiğini görmek onu şaşırttı. Binaların boyaları dökülüyordu; sokaklar derin çukurlarla dolmuş, tüm mahalle sefil bir görünüme bürünmüştü. "O zamanlar çok daha güzeldi," dedi. Dike bir süre doğmuş olduğu evi seyretti, ta ki güvenlik görevlisi, "Evet? Bir sorun mu var?" diye yanlarına gelene dek; sonra tekrar arabaya bindiler.

"Kuzi, ben sürebilir miyim?" diye sordu Dike.

"Emin misin?"

Dike başını salladı. Ifemelu sürücü koltuğundan kalkıp yer değiştirdi. Dike, Osborne Yolu trafiğine karışmadan önce hafifçe tereddüt etse de bir süre sonra daha özgüvenli kullanmaya başladı ve eve kadar arabayı o sürdü. Ifemelu bunun, onun için kendisinin adlandıramadığı bir anlam taşıdığını biliyordu. O gece elektrik kesildiğinde jeneratör çalışmayınca Ifemelu şoförün, Ayo'nun aldığı mazotun gazyağıyla karıştırılmış olduğundan kuşkulandı. Dike sıcaktan ve sivrisineklerden yakınıyordu.

Ifemelu pencereleri açtı ve Dike'ye gömleğini çıkarttırdı; yatakta yan yana uzanıp havadan sudan konuştular; Ifemelu uzanıp elini Dike'nin alnına koydu ve Dike uykuya dalıp düzenli, usul usul soluk alıp verişini duyana dek orada tuttu.

Sabah gökyüzü barut rengi bulutlarla kaplı, hava yağmur beklentisiyle sıkıntılıydı. Yakınlardan bir kuş kümesi tiz çığlıklarla uzaklara doğru havalandı. Yağmur gökyüzünden boşalan bir deniz gibi inecekti, DSTV'nin görüntüleri karıncalanacak, telefon bağlantıları kesilecek, yolları su basacak ve trafik sıkışacaktı. İlk damlalar inerken Ifemelu ve Dike terastan dışarıyı izliyorlardı.

"Burayı sevdim aslında," dedi Dike.

Ifemelu ona, "Benimle yaşayabilirsin. Burada gidebileceğin iyi özel okullar var," demek istedi ama demedi.

Onu havaalanına götürdü; Dike güvenlikten geçip kendisine el sallayarak köşeyi dönene dek bekledi. Eve döndüğünde yatak odasından salona, oradan terasa ve tekrar içeri yürürken adımlarının yankılanışını dinledi. Daha sonra Ranyinudo ona, "Dike gibi düzgün bir çocuğun neden intihar etmek istediğini anlamıyorum. Amerika'da yaşayan ve her şeye sahip biri. Nasıl olur bu? Bu çok yabancılara özgü bir davranış."

"Yabancılara özgü bir davranış mı? Ne saçmalıyorsun sen Ranyinudo? Yabancılara özgü davranış mı? *Parçalanma*'yı okumadın mı?" Ifemelu ona Dike'nin başına geleni anlattığına pişmandı. Ranyinudo'ya her zamankinden daha fazla kızgındı; öte yandan onun iyi niyetli konuştuğunu, pek çok Nijeryalının söyleyeceği şeyi söylediğini biliyordu ki Ifemelu'nun Nijerya'ya döndüğünden beri Dike'nin intihar teşebbüsünden başka kimseye söz etmemesinin sebebi buydu.

51. bölüm

Bankaya ilk geldiğinde silahlı güvenlik görevlisinin yanından geçmek, uyarı sesiyle öten kapıya girmek ve yeşil ışık yanana dek dik bir tabutu andıran kapalı ve havasız dar alanda beklemek onu ürkütmüştü. Bankaların güvenlik sistemleri eskiden de böyle gösterişli miydi? Amerika'dan ayrılmadan önce Nijerya'ya bir miktar para göndermişti ve Bank of America onu üç farklı kişiyle görüştürmüş, üçü de Nijerya'nın yüksek riskli bir ülke olduğunu ve parasının başına bir şey gelmesi halinde kendilerinin sorumlu olmayacağını söylemişti. Bunu anlamış mıydı acaba? Son konuştuğu kadın söylediklerini Ifemelu'ya tekrarlatmıştı. *Hanımefendi üzgünüm, sizi duymadım. Nijerya'nın yüksek riskli bir ülke olduğunu anladığınızı bilmem gerek.* "Anladım!" demişti Ifemelu. Ona üst üste çeşitli uyarılar okudular, Ifemelu da Nijerya'ya doğru sessizce yola çıkmış olan parası için endişelenmeye başladı; bankaya geldiğinde girişteki gösterişli güvenlik donanımını gördüğünde endişesi iyice arttı. Ama parası emniyetteydi; hesabına yatmıştı. Şimdi bankaya girerken müşteri hizmetleri bölümünde Obinze'yi gördü. Sırtı Ifemelu'ya dönüktü; ama boyu ve kafa şeklinden Ifemelu onun Obinze olduğunu anladı. Durdu, korkudan başı dönüyor, kendini toparlayana dek Obinze'nin arkasına dönmeye-

ceğini umuyordu. Sonra döndü ve adam Obinze değildi. Boğazı kasılmıştı. Kafası hayaletlerle dolmuştu. Arabaya döndüğünde klimayı açtı ve Obinze'yi arayıp hayaletlerden kurtulmaya karar verdi. Obinze'nin telefonu uzun süre çaldı. Artık önemli bir adamdı; tabii ki tanımadığı bir numara aradığında yanıtlamayacaktı. Mesaj attı: *Tavan, benim.* Telefonu neredeyse ânında çaldı.

"Alo? Ifem?" O kadar uzun zamandır duymadığı bu ses hem değişmiş hem de hiç değişmemişti.

"Tavan! Nasılsın?"

"Döndün demek."

"Evet." Elleri titriyordu. Önce bir e-posta göndermesi gerekirdi. Konuşmalı, karısı ve çocuğunu sormalı, aslında bir süredir Nijerya'da yaşıyor olduğunu anlatmalıydı.

"Ee," dedi Obinze, uzatarak. "Nasılsın? Neredesin? Ne zaman görüşebiliriz?"

"Şimdi buluşmaya ne dersin?" Gergin olduğunda sık sık kendini gösteren pervasızlıkla sözcükler ağzından dökülüvermişti; ama belki de onunla hemen buluşup aradan çıkarmak en doğrusuydu. Keşke biraz daha şık görünseydi, belki en sevdiği ve kendini ince gösteren kruvaze elbiseyi giymiş olsaydı; ama diz hizasındaki eteği de fena değildi, topuklu ayakkabılarıyla kendini her zaman özgüvenli hissediyordu ve neyse ki afro saçı şimdilik nemden çok büzülmemişti.

Obinze cephesinde ufak bir sessizlik oldu –tereddüt mü?– ve bu, Ifemelu'yu aceleci davrandığına pişman etti.

"Aslında ben de bir toplantıya geç kalıyorum ama," diye ekledi hızla. "Ama sana merhaba demek istedim ve en kısa sürede görüşebilir..."

"Ifem, neredesin?"

Ifemelu kitap almak üzere Jazzhole'a gitmekte olduğunu, birkaç dakika içinde varacağını söyledi. Yarım

saat sonra kitapçının önünde beklerken siyah bir Range Rover kaldırıma yanaştı ve Obinze arka taraftan indi.

Mavi gökyüzünün çöktüğü, her şeyin donduğu, ikisinin de ne yapacağını bilemediği bir an oldu; Obinze ona doğru yürüyor, Ifemelu gözlerini kısarak öylece duruyordu; sonra Obinze yanına geldi ve sarıldılar. Ifemelu kucaklaşmalarına dostça bir hava vermek, platonik ve güvenli bir dostlukla sarıldığını göstermek için sırtına birkaç kez vurdu ama Obinze onu kendine sımsıkı çekti ve dostça sarılmadığını göstermek istercesine fazla uzun bir süre sarıldı.

"Obinze Maduewesi! Uzun zaman oldu! Şu haline bak, hiç değişmemişsin!" Ifemelu heyecanlanmıştı; sesinin tizliğine sinir oldu. Obinze ona bakıyordu; açıkça, çekinmeden bakıyordu ve Ifemelu bu bakışa yanıt veremiyordu. Parmaklarının titremesi yeterince kötüydü zaten; o sıcakta, Awolowo Yolu'nun egzozu içinde birbirlerinin tam karşısında dururken bir de Obinze'nin gözlerinin içine bakamazdı.

"Seni görmek çok güzel," dedi Obinze. Sakindi. Ifemelu onun nasıl da sakin biri olduğunu unutmuştu. Duruşunda hâlâ yeniyetmeliğinin esintisi vardı: çok çabalamasına gerek olmayan, kızların arzuladığı, oğlanların yerinde olmak istediği çocuk.

"Kel olmuşsun," dedi Ifemelu.

Obinze güldü ve başına dokundu. "Evet. Tercihen sayılır."

İnce bir genç olduğu üniversite günlerinden bu yana kilo almış, daha geniş, daha kaslı bir adam olmuştu ve belki de kilo aldığı için Ifemelu'nun anımsadığından daha kısa görünüyordu. Yüksek topuklarıyla Ifemelu ondan uzundu. Ifemelu, tavırlarının nasıl da abartısız olduğunu, onun sade siyah kot pantolonlarını, deri terlikleri-

ni, kitapçıya girdiğinde dikkatleri üzerine çekmek için hiçbir çaba harcamasına gerek olmadığını unutmamıştı; sadece şimdi yeniden anımsıyordu.

"Oturalım," dedi Obinze.

Kitapçı loş ve serindi; karamsar bir havası, dağınık bir hali vardı; kitaplar, CD'ler ve dergiler alçak raflara dağılmıştı. Girişe yakın bir yerde kafasındaki büyük kulaklıkları ayarlayan bir adam başını sallayarak onları selamladı. Arka tarafta minik bir kafede karşı karşıya oturup portakal suyu söylediler. Obinze iki telefonunu masaya koydu; telefonlar sık sık yanıp sönüyor, sessizde çalıyordu ve Obinze onlara şöyle bir baktıktan sonra tekrar Ifemelu'ya dönüyordu. Dar gömleğinin iki ön cebini geren kaslı göğsünden spor yaptığını anlıyordu.

"Bir süre önce dönmüşsün," dedi. Yine onu izliyordu; Ifemelu, sık sık Obinze aklından geçenleri hissedebiliyormuş, kendisinin bilinçli olarak fark edemediği şeyleri biliyormuş gibi hissettiğini hatırladı.

"Evet," dedi.

"Peki buraya ne almaya geldin?"

"Ne?"

"Almak istediğin kitap."

"Aslında burada sadece seninle buluşmak istedim. Seni yeniden görmek, hatırlamak istediğim bir anıya dönüşürse, o zaman Jazzhole'da hatırlamak isterim."

"Jazzhole'da hatırlamak isterim," diyerek tekrarladı Obinze, böyle bir şeyi ancak Ifemelu'nun söylemesini beklermiş gibi gülümseyerek. "Dürüst olmayı bırakmamışsın Ifem. Tanrı'ya şükürler olsun."

"Şimdiden bu buluşmayı hatırlamak isteyeceğimi düşünüyorum." Heyecanı yavaş yavaş geçiyordu; o ilk tuhaf dakikaları hızla aşmışlardı.

"Şu an bir yerde olman gerekiyor mu?" diye sordu Obinze. "Biraz kalabilir misin?"

"Evet."

Obinze iki telefonunu da kapattı. Lagos'ta onun gibi bir adam için nadir bir beyan, tüm dikkatini Ifemelu'ya verdiğinin beyanı. "Dike nasıl? Uju Hala nasıl?"

"İyiler. Dike iyileşti. Aslında buraya beni ziyarete bile geldi. Yeni döndü."

Garson kız iki uzun kupada mango-portakal suyu getirdi.

"Döndüğünde seni en çok ne şaşırttı?" diye sordu Obinze.

"Aslında her şey. Bende bir sorun mu var, diye düşünmeye başladım."

"Ah, bu çok normal," dedi Obinze ve Ifemelu her zaman hızla içini rahatlattığını, ona kendini daha iyi hissettirdiğini hatırladı. "Tabii ben çok daha kısa süreliğine uzaktaydım. Ama döndüğümde çok şaşırmıştım. Sürekli olayların beni beklemesi gerektiğini düşündüm ama beklememişlerdi."

"Lagos'un bu kadar pahalı olduğunu unutmuşum. Nijeryalı zenginlerin nasıl para harcadığına inanamıyorum."

"Çoğu hırsız ve dilenci."

Ifemelu güldü. "Hırsız ve dilenci ha!"

"Öyle. Çok para harcamakla kalmıyorlar, çok para harcamayı bekliyorlar da. Geçenlerde bir adamla karşılaştım; bana yaklaşık yirmi yıl önce uydu anten işine nasıl girdiğini anlattı. O sırada uydu antenler ülkede çok yeniydi; yani adam, çoğu insanın bilmediği bir şeyi pazara sokuyordu. Bir iş planı yapıp kâr marjı yüksek güzel bir fiyat belirlemiş. İşadamı olan bir başka arkadaşı da bu projeye yatırım yapacakmış ve adamın belirlediği fiyatı iki katına çıkarmasını istemiş. Yoksa zengin Nijeryalılar satın almaz, demiş. Böylece fiyatı iki katına çıkarmış, işe yaramış."

"Delice," dedi Ifemelu. "Belki Lagos hep böyleydi de biz bilmiyorduk çünkü bilemezdik. Sanki tanımadığımız, yetişkin bir Nijerya'ya bakıyor gibiyiz."

"Evet." Ifemelu, "biz" demesinin Obinze'nin hoşuna gittiğini hissetmişti; kendisi de "biz"in ağzından öyle kolaylıkla çıkıvermesinden hoşlanmıştı.

"Tamamen ticaret şehri," dedi Ifemelu. "Bunaltıcı derecede alışveriş üstüne kurulu. İlişkiler bile, hepsi alışveriş üstüne kurulu."

"Bazı ilişkiler."

"Evet, bazıları," diye onayladı Ifemelu. Henüz ikisinin de sözcüklere dökemediği bir şey söylüyorlardı birbirlerine. Ifemelu heyecanın yine parmak uçlarından yayılmaya başladığını hissedince işi şakaya vurdu. "Konuşurkenki laf ebeliklerimizi de unutmuşum. Gösterişli laflara dalınca gerçekten eve döndüğümü hissetmeye başladım!"

Obinze güldü. Ifemelu bu sessiz gülüşü sevdi. "Döndüğümde arkadaşlarımın ne çabuk kilo aldıklarını, kocaman bira göbekleri yaptıklarını görünce şok geçirdim. Neler oluyor, dedim kendi kendime. Sonra demokrasimizin yarattığı yeni orta sınıf olduklarını fark ettim. İşleri vardı, çok daha fazla bira içip dışarıda yemeye paraları yetiyordu ve biliyorsun, bizim için dışarıda yemek, tavuk ve patates demektir; böylece kilo aldılar."

Ifemelu karnında bir yumru hissetti. "Dikkatle bakarsan, bunun sadece arkadaşlarınla ilgili bir durum olmadığını görürsün," dedi.

"Yo, hayır Ifem, sen şişman değilsin. Bu konuda çok Amerikan davranıyorsun. Amerikalıların şişman olarak gördükleri gayet normal olabilir. Ne dediğimi anlamak için bahsettiğim arkadaşları görmen lazım. Uche Okoye'yi anımsıyor musun? Hatta Okwudiba'yı? Artık gömleklerini bile ilikleyemiyorlar." Obinze duraksadı. "Biraz kilo almışsın ve sana yakışmış. *I maka.*"

Obinze ona güzel olduğunu söyleyince utandı, hoşuna gittiği için utandı.

"Popon yok, diye takılırdın bana," dedi Ifemelu.

"Sözümü geri alıyorum. Kapıda önden girmeni istememin bir sebebi vardı."

Güldüler; sonra gülüşleri zayıfladı, sessizleştiler ve bu yakınlaşmanın tuhaflığı içinde karşılıklı gülümsediler. Ifemelu, Nsukka'da çıplak halde şiltesinden kalkınca Obinze'nin ona bakıp, "Sana salla diyecektim ama sallayacak bir şey yok ki," dediğini ve şakayla onun kavalkemiğini tekmelediğini anımsadı. Bu anının netliği, o âna duyulan özlemin yarattığı ani sızı onu sarstı.

"Ama şaşırmaktan söz ediyorsun ya Tavan," dedi. "Kendine bir bak. Range Rover'lı önemli bir adam. Para bazı şeyleri gerçekten değiştirmiş olmalı."

"Evet, sanırım öyle oldu."

"Haydi ama," dedi Ifemelu. "Ne şekillerde?"

"İnsanlar sana farklı davranıyor. Sadece yabancıları kastetmiyorum. Arkadaşlar da. Kuzenim Nneoma bile. Birdenbire herkes yalakalığa başlıyor çünkü bunu beklediğini sanıyorlar; tüm o abartılı nezaket gösterilerini, abartılı övgüleri, hatta hiçbir şekilde hak etmediğin abartılı saygıyı. O kadar sahte ve o kadar cafcaflı oluyor ki; fazla boyanmış, kötü bir tabloya benziyor. Ancak kimi zaman buna kendin de azar azar inanmaya başlıyorsun ve bazen kendini farklı görüyorsun. Bir gün bizim kasabada bir düğüne gittim; tören koordinatörü ben girince bir dolu aptalca övgü düzmeye başladı ve yürüyüşümün değiştiğini fark ettim. Farklı yürümek istemiyordum ama öyle oldu."

"Nasıl, kasıla kasıla mı yürüdün?" diye takıldı Ifemelu. "Göstersene!"

"Önce bana övgüler düzmen lazım." İçeceğini yudumladı. "Nijeryalılar çok dalkavuk olabiliyor. Özgüven-

li bir halkız ama çok dalkavuğuz. Samimiyetsiz davranmak bizim için çok kolay."

"Özgüvenimiz var ama onurumuz yok."

"Evet." Gözlerinde birbirlerini anladıklarını hissettiren bir ifadeyle Ifemelu'ya baktı. "Bu yalakalığa çok fazla maruz kaldığında paranoyaklaşıyorsun. Söylenenlerin samimiyetinden ve gerçekliğinden emin olamıyorsun. İnsanlar da söz konusu sen olunca paranoyaklaşıyor ama farklı bir şekilde. Akrabalarım bana sürekli, Yemek yediğin yerlere dikkat et, diyor. Lagos'taki arkadaşlarım bile ne yediğime dikkat etmem gerektiğini söylüyor. Şu kadının evinde yemek yeme, içine bir şey koyabilir."

"Peki sen?"

"Peki ben ne?"

"Ne yediğine dikkat ediyor musun?"

"Senin evinde etmem." Sessizlik. Obinze açıkça flört ediyordu ve Ifemelu ne demesi gerektiğinden emin değildi.

"Ama hayır," diye devam etti Obinze. "Birinin evinde yemek yemek istesem, bu yemeğimi palavralarla zehirlemeyecek biri olur, diye düşünmek istiyorum."

"Herkes çok acınası görünüyor."

"Öğrendiğim şeylerden biri de bu ülkede herkesin kıtlık psikolojisiyle yaşadığı. Kıt olmayanı bile kıt sanıyoruz. Bu da herkeste bir ümitsizlik doğuruyor. Zenginlerde bile."

"Senin gibi zenginlerde bile," diye laf attı Ifemelu.

Obinze duraksadı. Konuşmadan önce sık sık duraksardı. Ifemelu bu hareketi çok zarif bulurdu; dinleyicisine o kadar saygı duyuyordu ki, sözcükleri mümkün olan en doğru biçimde bir araya getirmek istiyordu. "Ben o tür bir ümitsizliğe kapılmadığıma inanmak isterim. Zaman zaman sahip olduğum paranın benim olmadığını, başkası için bir süreliğine sakladığımı düşünüyorum.

Dubai'de mülk satın aldığımda –Nijerya dışında satın aldığım ilk mülktü bu– neredeyse korkmuştum ve Okwudiba'ya nasıl hissettiğimi söylediğime bana deli olduğumu, hayat okuduğum bir romanmış gibi davranmayı bırakmam gerektiğini söyledi. Sahip olduklarım onu etkilerken ben hayatımın gösteriş üstüne gösterişten ibaret bir katmana dönüştüğünü hissediyordum; geçmişi özlemeye başlamıştım. Okwudiba'yla onun Surulere'deki ilk küçük dairesinde kaldığım ve NEPA[1] elektrikleri kestiğinde ütüyü ocakta ısıttığımız günleri düşünürdüm. Alt komşunun elektrik gelince "Tanrı'ya şükürler olsun!" diye bağırdığını; ve elektriğin gelmesinin, jeneratör yokken kontrol dışı bir olay olduğundan bana bile güzel geldiğini hatırlardım. Ama bu aptalca bir romantizm çünkü elbette o hayata dönmek istemiyorum."

Ifemelu uzaklara baktı; o konuşurken içinde bastırdığı duyguların şimdi yüzeye çıkıp yüzünde belireceğinden korkuyordu. "Elbette istemiyorsun. Hayatını seviyorsun," dedi.

"Hayatımı yaşıyorum."

"Ah, nasıl da gizemliyiz."

"Peki ya sen, meşhur ırk blogcusu, Princeton bursiyeri, sen nasıl değiştin bakalım?" diye sordu Obinze, gülümseyerek, masaya dirseklerini dayayıp öne eğilerek.

"Üniversitede dadılık yaparken, kendimi bir gün dadılık yaptığım çocuğa, 'Tam bir takım oyuncususun!' derken buldum. 'Takım oyuncusu'ndan daha Amerikan bir deyim olabilir mi?"

Obinze gülüyordu.

"O zaman, evet, belki biraz değişmiş olabilirim, diye düşündüm."

1. National Electric Power Authority (Ulusal Elektrik Gücü İdaresi). (Ç.N.)

"Amerikan aksanın yok."

"Olmaması için çabaladım."

"Bloğunun arşivini okuduğumda şaşırdım; konuşan senmişsin gibi gelmedi bana."

"Yine de o kadar değiştiğimi sanmıyorum ama."

"Yo, değişmişsin," dedi, Ifemelu'nun içgüdüsel olarak hoşlanmadığı bir kesinlikle.

"Nasıl yani?"

"Bilmiyorum. Daha diken üstündesin. Belki daha tedbirli."

"Hayal kırıklığına uğramış bir amca gibi konuşuyorsun."

"Hayır." Yeni bir duraksama; ama bu kez sanki kendini tutuyor gibiydi. "Ama bloğun beni aynı zamanda gururlandırdı. Gitti, öğrendi ve fethetti, diye düşündüm."

Ifemelu yine utandı. "Fethetme kısmını bilemem."

"Estetik anlayışın da değişmiş," dedi.

"Ne demek istiyorsun?"

"Amerika'da etini kendin mi tuzluyordun?"

"Ne?"

"Amerika'nın yeni ayrıcalıklı sınıflarındaki yeni bir akım hakkında yazı okudum. İnsanlar sütü doğrudan inekten sağarak içmek istiyorlarmış falan. Belki sen de bunlarla ilgileniyorsundur, şimdi saçına çiçek taktığına göre."

Ifemelu kahkaha attı.

"Ama gerçekten, bana nasıl değiştiğini anlat." Sesi takılır gibiydi ama Ifemelu sorusu karşısında hafifçe gerildiğini hissetti; Ifemelu'nun o kırılgan, yumuşak özüne fazla yakın bir temastı bu. O yüzden umursamaz bir tavırla, "Zevklerim değişti sanırım," dedi. "Ne kadar çok şeyi çirkin bulduğumu anlatamam. Bu şehirdeki evlerin çoğuna tahammül edemiyorum. Çatı kirişlerinin açıkta olmasından hoşlanmayı öğrenmiş biriyim artık." Gözle-

rini yuvarladı ve Obinze onun kendisiyle dalga geçişine gülümsedi; Ifemelu'da bir ödül misali üst üste kazanma isteği uyandıran bir tebessümdü.

"Aslında bir tür züppelik bu," diye ekledi Ifemelu.

"Züppeliğin ta kendisi, türü falan değil," dedi Obinze. "Ben de bunu kitaplar hakkında hissederdim. Gizliden gizliye kendi zevkinin daha üstün olduğu düşünmek falan."

"Sorun şu ki, ben bu hislerimi her zaman pek gizli tutmuyorum."

Obinze güldü. "Ah, ona ne şüphe."

"Ben de hissederdim, dedin. Ne oldu peki?"

"Ne olacak, büyüdüm."

"Uff," dedi Ifemelu.

Obinze konuşmadı; alaycı bir şekilde kaşlarını kaldırışı Ifemelu'nun da büyümesi gerekeceğini söylüyordu.

"Bugünlerde ne okuyorsun?" diye sordu Ifemelu. "Eminim yayımlanmış tüm Amerikan romanlarını okumuşsundur."

"Çok daha fazla kurmaca dışı eser okuyorum; tarih kitapları, biyografiler. Her şey hakkında, sadece Amerika değil."

"Ne yani, Amerika'ya olan sevgin bitti mi?"

"Amerika'yı satın alabileceğimi fark ettim ve tüm ışıltısını yitirdi. Amerika için delirdiğim yıllarda bana vize vermediler ama yeni banka hesabımla vize almak çok kolay oldu. Birkaç kez gittim. Miami'de mülk için araştırma yapıyordum."

Kalbi sızladı; Obinze Amerika'ya gelmiş, Ifemelu'nun haberi bile olmamıştı.

"Peki rüya ülken hakkında sonunda ne düşündün?"

"Manhattan'a ilk gittiğinde bana, 'Harika bir yer ama cennet değil,' diye yazdığını hatırlıyorum. Manhattan'da ilk kez taksiye binince bunu düşündüm."

Ifemelu da bunu yazdığını anımsıyordu; Obinze'yle irtibatı kesmesinden, onu pek çok duvarın ardına ötelemesinden kısa bir süre önceydi. "Amerika'nın en iyi özelliği sana özel bir alan sunması. Bunu seviyorum. Hayale kandığın gerçeğini seviyorsun, aralıksız inandığın bir yalan gibi ve tek önemli olan da bu."

Obinze, Ifemelu'nun felsefe yapmasıyla ilgilenmiyor, başı önde bardağına bakıyordu. Ifemelu, gözlerindeki ifadenin öfke mi olduğunu merak etti, o anda o da Ifemelu'nun kendisini hayatından nasıl tamamen çıkarmış olduğunu mu hatırlıyordu? "Eski arkadaşlarınla hâlâ arkadaş mısın?" diye sorduğunda, aslında onca yıl içinde hayatından başka kimleri çıkardığını sorduğunu düşündü. Konuyu kendisi mi açmalıydı yoksa onun mu açmasını beklemeliydi? Kendisi açmalıydı, Obinze'ye bunu borçluydu ama adlandıramadığı bir korkuya kapılmıştı; narin bir şeyleri kırma korkusuna.

"Ranyinudo'yla, evet. Priye'le de. Diğerleri artık eskiden arkadaşım olan insanlar. Biraz sen ve Emenike gibi. Biliyor musun, e-postalarını okuduğumda Emenike'nin öyle birine dönüşmüş olmasına şaşırmadım. O çocukta her zaman acayip bir şey vardı."

Obinze başını sallayıp içeceğini bitirdi; pipetini daha önce kenara koymuştu, bardaktan içiyordu.

"Bir keresinde onunla Londra'dayken, birlikte çalıştığı bir Nijeryalı, F-e-a-t-h-e-r-s-t-o-n-e-h-a-u-g-h kelimesini telaffuz edemiyor diye adamla dalga geçiyordu. Adamı taklit ederek kelimeyi yazıldığı gibi, yanlış şekliyle telaffuz etti ama doğrusunu söylemedi. Kelimenin doğru telaffuzunu ben de bilmiyordum, o da bilmediğimi biliyordu ve korkunç birkaç dakika boyunca ikimiz de bu adama gülüyormuşuz gibi davrandı. Tabii ki öyle değildi. *Bana da* gülüyordu. Asla dostum olmadığını fark ettiğim an bu."

"Aşağılık herif," dedi Ifemelu.

"Aşağılık herif. Çok Amerikan bir deyiş."

"Öyle mi?"

Bariz olanı açıklamaya gerek olmadığını söylercesine kaşlarını hafifçe kaldırdı. "Emenike sınır dışı edildikten sonra beni hiç aramadı. Sonra geçen yıl, muhtemelen biri ona artık oyuna girdiğimi söyledikten sonra beni aramaya başladı." Obinze "oyuna girdiğimi" derken sesi alay yüklüydü. "Birlikte yapabileceğimiz işler olup olmadığı gibi saçmalıklar sordu. Sonra bir gün ona, bana tepeden bakmasını tercih ettiğimi söyledim, bir daha da aramadı"

"Peki ya Kayode?"

"Görüşüyoruz. Amerikalı bir kadından çocuğu var."

Obinze saatine baktı ve telefonlarını aldı. "Hiç istemiyorum ama gitmem gerek."

"Evet, benim de." Ifemelu bu anı uzatmak, kitap kokuları arasında oturup Obinze'yi yeniden keşfetmek istiyordu. Ayrı arabalara binmeden önce birbirlerine sarıldılar, her ikisi de, "Seni görmek çok güzel," diye mırıldandı ve Ifemelu, Obinze'nin şoförünün onları merakla izlediğini düşündü.

"Seni yarın arayacağım," dedi Obinze ama Ifemelu daha arabaya yeni oturmuştu ki telefonu Obinze'den gelen bir mesajla çaldı. *Yarın öğle yemeği için müsait misin?* Müsaitti. Ertesi gün cumartesiydi; Ifemelu ona neden karısı ve çocuğuyla olmayacağını sormalı, tam olarak ne yaptıklarına dair bir konuşma başlatmalıydı ama bir geçmişleri vardı; kalın bir sicim gibi onları birbirine bağlayan bir geçmiş ve bir şey yaptıkları ya da bir konuşma yapılması gerektiği anlamına gelmek zorunda değildi bu; böylece zil çaldığında Ifemelu kapıyı açtı ve Obinze içeri girip terastaki çiçekleri, saksılardan kuğular gibi yükselen beyaz zambakları övdü.

"Sabah *Lagos'un Küçük Kefaretleri*'ni okudum. Yaladım yuttum daha doğrusu," dedi.

Ifemelu memnun oldu. "Ne düşündün?"

"Nijerpolitan Kulübü yazısını sevdim. Gerçi biraz bilmiş buldum."

"Bu dediğini nasıl değerlendirmeliyim bilemiyorum."

"Gerçek olarak," dedi Obinze, kaşını yine hafifçe kaldırarak; bu yeni bir huy olmalıydı; Ifemelu eskiden böyle yaptığını anımsamıyordu. "Ama harika bir blog. Cesur ve zekice. Tasarımını da beğendim." İşte, yine Ifemelu'nun içini rahatlatıyordu.

Ifemelu yandaki evi işaret etti. "Bunu tanıdın mı?"

"Ah! Evet."

"Blog için mükemmel bir fotoğraf olacağını düşündüm. Böyle güzel bir ev ve bu muhteşem yıkıntının içinde. Çatısında da tavus kuşları var."

"Biraz adliye sarayına benziyor. Bu eski evler ve hikâyeleri beni hep büyülemiştir." Sanki ne kadar emniyetli ve dayanıklı olduğunu kontrol etmek ister gibi terasın ince metal parmaklıklarına asıldı ve bu hareket Ifemelu'nun hoşuna gitti. "Yakında biri onu fark edecek ve yıkıp yerine aşırı pahalı lüks dairelerden oluşan pırıltılı bir blok dikecek."

"Senin gibi biri."

"Emlak işine girdiğimde, eski evleri yıkmaktansa restore etmeyi düşündüm ama mantıksızdı. Nijeryalılar eski olduğu için ev satın alan insanlar değil. Biliyorsun, yenilenmiş iki yüz yıllık tahıl ambarı Avrupalıların hoşlanacağı bir şey. Burada hiçbir anlamı yok. Ama bu anlaşılır bir durum elbette çünkü biz Üçüncü Dünya insanıyız ve Üçüncü Dünyalılar ileriye bakar, her şeyin yeni olmasını ister; çünkü bizim için en iyi hâlâ ileride, oysa Batı en iyiyi geride bıraktı ve bu nedenle geçmiş onlar için bir fetiş."

"Bana mı öyle geliyor yoksa küçük dersler vermeye meraklı birine mi dönüştün?"

"Zeki bir insanla konuşmak öyle iyi geliyor ki."

Ifemelu bakışlarını kaçırdı; Obinze'nin bu söylediği karısına bir gönderme mi, merak etti ve bundan hiç hoşlanmadı.

"Bloğunun şimdiden büyük bir takipçi kitlesi var," dedi Obinze.

"Blogla ilgili büyük planlarım var. Nijerya'yı dolaşıp her eyaletten rapor gibi yazılar yazmak istiyorum, fotoğraflarla bezenmiş insan hikâyeleri; ama acele etmemeliyim, önce blog oturmalı ve reklamdan para kazanmalıyım."

"Yatırımcılara ihtiyacın var."

"Senin paranı istemiyorum," dedi, biraz sertçe, gözlerini terk edilmiş evin çökmüş çatısından ayırmadan. Obinze'nin zeki kadın yorumundan tedirgin olmuştu çünkü bu karısıyla ilgiliydi, karısıyla ilgili olmalıydı ve Ifemelu kendisine neden böyle bir şey söylediğini sormak istiyordu. Ona dönüp karısının zeki olmadığını söyleyecekse neden zeki olmayan bir kadınla evlenmişti ki?

"Tavus kuşuna bak Ifem," dedi Obinze nazikçe, Ifemelu'nun sinirini hissetmiş gibi.

Tavus kuşunun bir ağacın gölgesinden çıkıp hüzünlü hüzünlü çatıdaki en sevdiği tüneğe uçmasını izlediler; burada durup aşağıdaki çürümüş krallığı inceledi.

"Kaç taneler?" diye sordu Obinze.

"Bir erkek, iki dişi. Erkeğin çiftleşme dansını görmeyi umuyorum ama hiç denk gelmedim. Her sabah çığlıklarıyla beni uyandırıyorlar. Onları hiç duydun mu? Bir şey yapmaya ayak direten bir çocuk gibi neredeyse."

Tavus kuşunun narin boynu sağa sola hareket etti; sonra Ifemelu'yu duymuş gibi gagasını kocaman açıp öttü; sesler gırtlağından adeta dökülüyordu.

"Sesi konusunda haklıymışsın," dedi Obinze, Ifemelu'ya yaklaşarak. "Çocuksu bir şey var sesinde. Bu ev bana Enugu'daki bir mülkümü anımsattı. Eski bir ev. Savaştan önce inşa edilmiş ve onu yıkmak için aldım ama sonra tutmaya karar verdim. Zarif, huzur dolu bir ev, büyük verandaları, arka bahçede kocaman yaşlı frangipani ağaçları var. İçini tamamen yeniliyorum; yani içi çok modern olacak ama dışarıdan yaşlı görünecek. Gülme ama onu ilk gördüğümde bana şiir gibi geldi."

"Gülme" deyişinde bir çocuksuluk vardı ve bu Ifemelu'yu gülümsetti; biraz onunla dalga geçerek, biraz da Obinze'ye şiir gibi gelen bir ev fikrinden hoşlandığını ima ederek.

"Bir gün her şeyden kaçtığında gidip o evde yaşayacağımı düşlüyorum," dedi Obinze.

"İnsanlar zengin olunca gerçekten tuhaflaşıyor."

"Ya da hepimizin içinde tuhaflıklar var da onu sergileyecek paramız mı yok? Sana o evi göstermek çok isterim."

Ifemelu belli belirsiz razı olduğunu belirterek mırıldandı.

Obinze'nin telefonu bir süredir çalıyordu, cebinden durmak bilmeden yükselen tekdüze bir titreşim. Nihayet telefonu çıkardı, baktı ve, "Özür dilerim, bunu yanıtlamam gerek," dedi. Ifemelu başını salladı ve arayanın karısı mı olduğunu düşünerek içeri girdi.

Salondan Obinze'nin sesinin yükseldiğini, alçaldığını, sonra yeniden yükseldiğini, İgbo dili konuştuğunu duyuyordu; sonra Obinze dişlerini sıkarak içeri girdi.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu.

"Kasabamdan bir oğlan. Okul masraflarını ödüyorum ama kendini bir şey sanmaya başlamış ki bu sabah mesaj atıp yeni bir cep telefonuna ihtiyacı olduğunu yazmış, mümkünse cumaya dek göndermemi istemiş. On beş yaşında bir çocuk. Yüzsüzlüğe bak. Sonra da beni arama-

ya başladı. Ben de şimdi ona kızdım, aklını başına toplaması için de ona okul bursunu iptal ettiğimi söyledim."

"Akraban mı?"

"Hayır."

Ifemelu daha fazla açıklama bekledi.

"Ifem, ben zengin insanlardan yapmaları beklenenleri yapıyorum. Kendi köyümden ve annemin köyünden yüz çocuğun okul masrafını karşılıyorum." Tuhaf bir ilgisizlikle konuşuyordu; belli ki bu konuşmak istediği bir konu değildi. Kitaplığın yanında duruyordu. "Ne güzel bir salon."

"Teşekkürler."

"Tüm kitaplarını buraya getirdin mi?"

"Çoğunu."

"Ah! Derek Walcott."

"Onu çok seviyorum. Sonunda şiirden biraz anlıyorum."

"Graham Greene de görüyorum."

"Annen sayesinde okumaya başladım. *Meselenin Kalbi*'ni çok seviyorum."

"Annem öldükten sonra okumaya çalıştım. Çok sevmek istedim. Düşündüm ki belki sevebilirsem..." Kitaba dokundu, sesi zayıfladı.

Obinze'nin arzusu Ifemelu'yu duygulandırdı. "Gerçek edebiyat, insanların iki yüz yıl sonra da okuyacakları türde insani bir hikâye," dedi.

"Tıpkı annem gibi konuşuyorsun," dedi Obinze.

Obinze aynı anda ona hem tanıdık hem de yabancı geliyordu. Aralanmış perdelerden salona hilal şeklinde bir ışık süzülüyordu. Kitaplığın yanında duruyorlardı; Ifemelu ona *Meselenin Kalbi*'ni sonunda ilk kez okuduğu zamanı anlatıyor, Obinze her zamanki odaklanmış haliyle, ağzından dökülen sözcükleri bir içki misali yudumluyormuş gibi onu dinliyordu. Kitaplığın yanında duruyor,

annesinin o kitabı okuması için Obinze'ye ne kadar ısrar ettiğini anımsayarak gülüyorlardı. Sonra kitaplığın yanında duruyor ve öpüşüyorlardı. Başta nazik bir öpücük, birbirine bastırılan dudaklar; sonra dilleri birbirine değiyordu ve Ifemelu kollarında tüm bedeninin çözüldüğünü hissetti. Önce Obinze çekildi.

"Prezervatifim yok," dedi Ifemelu arsızca, kasten arsızca.

"Öğle yemeği için prezervatif gerektiğini bilmiyordum."

Ifemelu ona şakayla vurdu. Tüm bedenini milyonlarca belirsizlik ele geçirmişti. Ifemelu, Obinze'nin yüzüne bakmak istemiyordu. "Evi temizleyip yemek yapan bir kadın var; yani dondurucumda bol bol yahni, buzdolabımda da *jollof* pilavı bulunuyor. Öğle yemeğini burada yiyebiliriz. Bir şeyler içmek ister misin?" Ifemelu mutfağa yöneldi.

"Amerika'da ne oldu?" diye sordu Obinze. "Neden bir anda irtibatı kestin?"

Ifemelu mutfağa yürümeye devam etti.

"Neden bir anda irtibatı kestin?" diye alçak sesle tekrar etti Obinze. "Lütfen bana ne olduğunu anlat."

Ufak yemek masasına karşısına geçip ona Pennsylvania, Ardmore'daki ahlaksız bakışlı tenis koçunu anlatmadan önce ikisine de bir kutudan mango suyu doldurdu. Ona adamın ofisine dair hâlâ anımsadığı bazı ayrıntıları anlattı; spor dergisi yığınları, rutubet kokusu; ama adamın onu yatak odasına götürdüğü noktaya geldiğinde sadece, "Elbiselerimi çıkardım ve benden yapmasını istediğini yaptım. Islandığıma inanamıyordum. Ondan nefret ettim. Kendimden nefret ettim. Kendimden gerçekten nefret ettim. Ne bileyim, kendime ihanet etmişim gibi geldi." Sonra duraksadı. "Sana da."

Obinze uzun dakikalar boyunca bir şey demedi; bakışları hikâyeyi sindirmek istercesine yerdeydi.

"Bunu gerçekten çok düşündüğüm yok," diye ekledi Ifemelu. "Unutmadım ama takılıp kalmadım da, takılıp kalmama izin vermiyorum. Şu anda hakkında konuşuyor olmamız da aslında çok tuhaf. Sahip olduğumuz şeyi bir kenara atmak için aptalca bir sebep gibi gelebilir ama nedeni buydu ve zaman geçtikçe nasıl tamir edeceğimi bilemedim."

Obinze sessizliğini koruyordu. Ifemelu, duvarındaki Dike'nin çerçeveli karikatürüne baktı –Dike'nin kulakları komik bir şekilde sivrileştirilmişti– ve Obinze'nin ne hissettiğini merak etti.

Sonunda Obinze, "Kendini ne kadar kötü ve ne kadar yalnız hissetmiş olduğunu hayal bile edemiyorum. Bana anlatmalıydın. Keşke bana anlatsaydın," dedi.

Obinze'nin sözcükleri kulağına melodi gibi geldi ve Ifemelu nefesinin düzensizleştiğini, boğazının düğümlendiğini hissetti. Ağlamayacaktı, bu kadar uzun süre sonra ağlamak aptalcaydı ama gözleri yaşlarla doluyordu, göğsüne bir kaya oturmuştu ve boğazına iğneler batıyordu. Gözyaşları yüzünü kaşındırdı. Ifemelu ses çıkarmadı. Obinze onun elini tuttu, masanın üstünde elleri kenetlendi ve aralarındaki sessizlik büyüdü; her ikisinin de bildiği o eski sessizlik. Ifemelu artık bu sessizliğin içinde ve güvendeydi.

52. bölüm

"Masa tenisi oynamaya gidelim. Victoria Adası'ndaki küçük bir özel kulübe üyeyim," dedi Obinze.

"Çok uzun zamandır oynamadım."

Obinze'nin okulda şampiyon olmasına karşın, nasıl onu hep yenmek istemiş olduğunu ve Obinze'nin şaka yollu, "Daha stratejik oyna, daha az kuvvet harca. Tutku hiçbir oyunu kazanmaz, sen milletin ne dediğine bakma," dediğini anımsıyordu. Şimdi de benzer bir şey söylüyordu: "Mazeretle oyun kazanılmaz. Strateji denemelisin."

Arabayı kendi kullanmıştı. Motoru çalıştırır çalıştırmaz müzik de çalmaya başlamıştı. Bracket'ın "Yori Yori"si.

"Ah, bu şarkıya bayılıyorum," dedi Ifemelu.

Obinze müziğin sesini yükseltti ve birlikte şarkıya eşlik ettiler; bu şarkıda coşku, ritmik bir neşe vardı; sanat derdi olmayan, hafif bir şarkıydı.

"*Ahn-ahn*! Döneli daha ne kadar oldu ve şarkıyı ne güzel söylüyorsun?" dedi Obinze.

"Gelir gelmez ilk yaptığım çağdaş müzik bilgimi tazelemek oldu. Çok heyecan verici, tüm bu yeni şeyler."

"Öyle. Artık kulüplerde Nijerya müziği çalıyor."

Yanlarında son model bir Honda, önlerinde yüz yaşında görünen eski bir Datsun, Range Rover'da Obinze'nin yanında trafikte ağır ağır ilerlerken "Yori Yori" –*Kal-*

bim senin aşkınla atıyor yori yori.[1] *Kimse seni benim gibi sevemez*– dinledikleri o ânı hiç unutmayacaktı.

Obinze'nin kazandığı ve sürekli Ifemelu'ya sataştığı birkaç masa tenisi turundan sonra ufak bir lokantada öğle yemeği yediler. Barda gazete okuyan bir kadın hariç yalnızdılar. Dar gelen ceketinden bedeni neredeyse fışkıran şişman bir adam sık sık masalarına gelip, "Umarım her şey yolundadır *sah*.[2] *Sizi yeniden görmek çok güzel* sah. İşler nasıl *sah*?" deyip duruyordu.

Ifemelu eğilip Obinze'ye, "Bu adamdan yeterince bunalmadın mı?" diye sordu.

"İhmal ediliyor olduğumu düşünmese bu kadar sık gelmezdi. Telefonuna bağımlı olmuşsun."

"Özür dilerim. Bloğa bakıyordum." Ifemelu kendini rahat ve mutlu hissetti. "Biliyor musun, benim için yazmalısın."

"Ben mi?"

"Evet, sana konu veririm. Genç, yakışıklı ve zengin olmanın tehlikeleri hakkında yazmaya ne dersin?"

"Kişisel olarak özdeşleşebildiğim bir konuda yazmayı tercih ederim."

"Güvenliğe ne dersin? Güvenlik konusunda bir şeyler yapmak istiyorum. Üçüncü Anakara Köprüsü'nde bir deneyim yaşadın mı hiç? Biri bana geç saatte bir kulüpten anakaraya dönerken köprüde lastiğinin patladığını ve gece köprüde durmak çok tehlikeli olduğundan o halde yola devam ettiklerini anlattı."

"Ifem, Lekki'de yaşıyorum ve gece kulüplere gitmiyorum. Artık gitmiyorum."

"Tamam." Ifemelu tekrar telefonuna baktı. "Sadece yeni ve canlı bir içeriğim olsun istiyorum," dedi.

1. (İgbo dili) Tatlılık. (Y.N.)
2. (Nijerya İngilizcesi) Efendim. (Ç.N.)

"Dikkatin dağınık."

"Tunde Razaq'ı tanıyor musun?"

"Kim tanımaz ki? Neden?"

"Onunla söyleşi yapmak istiyorum. 'Lagos'ludan Lagos' başlıklı haftalık yazılara başlamayı planlıyorum ve ilki en ilginç insanlardan biriyle olsun istiyorum."

"O adamın nesi ilginç? Baba parası yiyen Lagos'lu bir *playboy* olması, söz konusu paranın da devlet başkanını tanıdıkları için kurulan mazot ithalatı tekelinden kazanılmış olması mı?"

"Aynı zamanda bir müzik yapımcısı ve görünüşe göre satranç şampiyonu. Arkadaşım Zemaye onu tanıyor; az önce sadece onunla akşam yemeğini kabul edersem söyleşiye olur diyeceğini yazmış."

"Muhtemelen bir yerlerde fotoğrafını görmüştür," dedi Obinze. Sandalyesini o kadar sert bir şekilde geriye itti ki Ifemelu şaşırdı. "O adam itin teki."

"Kabalaşma," dedi Ifemelu keyifle; Obinze'nin kıskançlığı hoşuna gitmişti. Obinze, Ifemelu'yu evine götürürken yolda yine "Yori Yori"yi çaldı; Ifemelu'nun arabada kollarını ve bedenini sallayarak dans etmesi Obinze'yi eğlendirdi.

"Senin Chapman'ını alkolsüz sanıyordum," dedi Obinze. "Sana başka bir şarkı çalayım. Bu hâlâ aklıma seni getiriyor."

Obiwon'un "Obi Mu O" şarkısı başladı ve sözcükler arabayı doldururken Ifemelu durgunlaşıp sessizce dinledi: *Daha önce asla hissetmediğim bir şey... ve yitip gitmesine izin vermeyeceğim*. Kadın ve erkek şarkıcılar İgbo dili şarkıyı söylerken Obinze de eşlik ediyor ve gözlerini yoldan kaçırıp Ifemelu'ya bakıyordu; bu sanki ikisinin arasında geçen bir konuşmaymış gibi dizeleri okuyor, Ifemelu'ya onun güzel olduğunu, Ifemelu, Obinze'ye onun güzel olduğunu söylüyormuş ve karşılıklı birbirlerinin gerçek ar-

kadaşları olduğunu söylüyorlarmış gibi. *Nwanyi oma, nwoke oma, omalicha nwa, ezigbo oyi m o.*

Ifemelu'yu evine bırakırken eğilip yanağına bir öpücük kondurdu; aralarındaki çekime yenik düşme korkusuyla daha fazla yaklaşmaya ya da ona sarılmaya çekiniyordu sanki. "Yarın görüşebilir miyiz?" diye sordu, Ifemelu da evet, dedi. Birlikte lagün kıyısındaki bir Brezilya lokantasına gittiler; garson, Ifemelu kusmak üzere olduğunu söyleyene dek üst üste şişe geçirilmiş etler ve deniz ürünleri getirdi. Ertesi gün Obinze onu akşam yemeğine davet etti ve bir İtalyan lokantasına götürdü; Ifemelu aşırı pahalı yemekleri yavan buldu ve papyonlu, kasvetli, ağır ağır hareket eden garsonlar onu biraz hüzünlendirdi.

Dönüş yolunda Obalende'den geçtiler; kalabalık yol boyunca masalar ve tezgâhlar diziliydi, sokak satıcılarının lambalarında turuncu alevler ışıldıyordu.

Ifemelu, "Haydi biraz kızarmış muz alalım," dedi.

Obinze ilerideki birahanenin önündeki boş bir yer bulup arabayı yanaştırdı. Sıralara oturmuş içen adamları rahat ve sıcak bir tavırla selamladı. Adamlar da ona el sallayıp, "Şef! Devam Et! Araban güvende!" dediler.

Kızarmış muz satan kadın, Ifemelu'yu tatlı patates de almaya ikna etmeye çalıştı.

"Yok, sadece muz."

"*Akara* alır mısınız teyze? Ben yapıyorum. Çok tazeler."

"Tamam," dedi Ifemelu. "Dört tane koy."

"İstemediğin halde neden *akara* alıyorsun?" diye sordu Obinze.

"Çünkü bu gerçek bir girişim. Kadın kendi yaptığı şeyi satıyor. Bulunduğu yerin konumunu ya da kullandığı yağın markasını ya da fasulyeleri püre yapan adamın adını satmıyor. Sadece kendi emeğini satıyor."

Arabaya döndüklerinde muzların bulunduğu yağlı

naylon poşeti açtı ve mükemmel kızarmış sarı bir parçayı ağzına attı. "Lokantada bir türlü bitiremediğim tereyağına bulanmış o şeyden kat kat iyi. Hem gıda zehirlenmesi de geçirmeyiz çünkü kızartma mikropları öldürür," diye ekledi.

Obinze onu gülümseyerek izliyordu; Ifemelu çok konuşmuş olduğunu düşündü. Obalende'de, yüzlerce minik lambadan yayılan ışıklar, yakınlardaki sarhoşların yükselen sesleri ve arabanın yanından geçen iri bir kadının sallanan kalçarıyla dolu bu gece vaktinin anısını da saklayacaktı.

Obinze, Ifemelu'yu öğle yemeğine çıkarmak istedi, Ifemelu da yeni açılan sade bir mekâna gitmeyi önerdi; burada tavuklu sandviç sipariş etti ve köşede sigara içenlerden yakındı. "Dumandan şikâyet etmek nasıl Amerikan bir davranış," dedi Obinze ve Ifemelu serzenişte bulunup bulunmadığını anlayamadı.

"Sandviçin yanında kızarmış patates var mı?" diye soru Ifemelu garsona.

"Evet han'fendi."

"Gerçek patates mi peki?"

"Pardon?"

"Patatesleriniz dondurulmuş ithal patates mi yoksa siz mi doğrayıp kızartıyorsunuz?"

Garson alınmış gibi baktı. "Dondurulmuş ithal patates."

Garson uzaklaşırken Ifemelu, "Dondurulmuş şeylerin tadı iğrenç," dedi.

"Senin gerçek patates yemek istediğine inanamıyor," dedi Obinze kuru bir şekilde. "Gerçek patates onun için geri kalmışlık. Unutma ki bu bizim yeni orta sınıf dünyamız. Zenginleşmenin ilk döngüsünü tamamlamadık ki yeniden başlangıca dönüp ineğin memesinden süt içelim."

Ifemelu'yu her eve bırakışında onu yanağından öpüyordu; birbirlerine uzanıyorlar, sonra Ifemelu "Hoşça kal," deyip arabadan inebilsin diye geri çekiliyorlardı. Ifemelu'yu evine bıraktığının beşinci günü, Ifemelu, "Cebinde prezervatif var mı?" diye sordu.

Obinze bir süre sessiz kaldı. "Hayır, cebimde prezervatif yok."

"Peki, ben birkaç gün önce bir paket aldım."

"Ifem, neden böyle konuşuyorsun?"

"Evlisin, bir çocuğun var ve birbirimizi arzuluyoruz. Bu erdemlice görüşmelerle kimi kandırıyoruz? Aradan çıkaralım gitsin."

"İğnemelerin ardına saklanıyorsun," dedi Obinze.

"Aman ne onurlusun." Ifemelu kızmıştı. Onunla görüşmeye başlayalı daha bir hafta olmuştu ve şimdiden Obinze onu evine bırakıp öteki yaşamına, gerçek yaşamına döneceği için; o yaşamın ayrıntılarını gözlerinin önüne getiremediği, nasıl bir yatakta yattığını, nasıl bir tabaktan yemek yediğini bilmediği için öfkeliydi. Geçmişi düşünmeye başladığından beri Obinze'yle bir ilişki yaşamayı hayal ediyordu ama sadece solmuş imgeler ve soluk çizgilerle dolu bir hayaldi bu. Şimdi, Obinze'nin ve Obinze'nin parmağındaki gümüş yüzüğün gerçekliğiyle yüzleştikten sonra ona alışmaktan, boğulmaktan korkuyordu. Ya da belki çoktan boğulmuştu da bunun farkında olduğu için korkuyordu.

"Neden döndüğünde beni aramadın?" diye sordu Obinze.

"Bilmiyorum. Belki önce yerleşmek istedim."

"Yerleşmene yardımcı olmayı umuyordum."

Ifemelu bir şey demedi.

"Hâlâ Blaine'le birlikte misin?"

"Ne fark eder, sen evli bir adam değil misin?" dedi Ifemelu, fazla kindar bir ironiyle; oysa soğukkanlı ve mesafeli olmak, kontrolü elinde tutmak istiyordu.

"Biraz içeri gelebilir miyim? Konuşmak için?"

"Hayır, bloğum için biraz araştırma yapmam lazım."

"Lütfen Ifem."

Ifemelu içini çekti. "Peki."

İçeride, Obinze kanepede, Ifemelu da ondan olabildiğince uzakta, koltukta oturdu. Birdenbire Obinze'nin söyleyeceği şeyle ilgili müthiş bir korku duydu, her ne diyecekse duymak istemedi, o yüzden çılgınca, "Zemaye eşlerini aldatmak isteyen erkekler için alaycı bir rehber yazmak istiyor," dedi. "Erkek arkadaşına geçen gün ulaşamamış ve adam nihayet ortaya çıktığında telefonunu suya düşürdüğünü söylemiş. Zemaye, bunun en eski mazeret olduğunu söyledi, telefonu suya düşürmenin. Bana da çok komik geldi. Daha önce hiç duymamıştım. Rehberdeki ilk madde şu olacak: Asla telefonunuzun suya düştüğünü söylemeyin."

"Bu bana aldatma gibi gelmiyor," dedi Obinze usulca.

"Karın burada olduğunu biliyor mu?" Şimdi Obinze'ye sataşıyordu. "Kaç erkeğin aldatırlarken bunu söylediğini merak ediyorum, yaptıklarının onlara aldatma gibi gelmediğini. Demek istediğim, gerçekten, kendilerini aldatıyormuş gibi hissettiklerini söylüyorlar mı hiç?"

Obinze ayağa kalktı, temkinli davranıyordu; Ifemelu önce kendisine yaklaşacağını ya da belki tuvalete gideceğini sandı ama Obinze dairenin kapısına ilerledi, kapıyı açtı ve dışarı çıktı. Ifemelu bakakaldı. Uzun bir süre öylece oturdu, sonra ayağa kalkıp volta attı; odaklanamıyor, onu arayıp aramamaya karar veremiyor, kendiyle tartışıyordu. Aramamaya karar verdi; Obinze'nin davranışına içerlemişti, sessizliğine, rol yapmasına. Kapı zili dakikalar sonra çaldığında, bir parçası kapıyı açmaya gönülsüzdü.

Onu içeri aldı. Yan yana kanepede oturdular.

"Öylece gittiğim için özür dilerim," dedi Obinze. "Sen döndüğünden beri kendimde değilim ve aramızda-

ki sıradan bir şeymiş gibi konuşmandan hoşlanmadım. Değil. Bence sen de bunun farkındasın. Bence beni incitmek için öyle konuştun çünkü aslında *senin de* kafan karışık. Biliyorum, senin için zor olmalı, birbirimizle görüşüp bunca şey hakkında konuşmamız ama yine de birçok konudan sakınmamız."

"Şifreli konuşuyorsun," dedi Ifemelu.

Obinze stresli görünüyordu, dişlerini sıkmıştı ve Ifemelu onu öpmek istiyordu. Zeki ve kendinden emin bir erkek olduğu doğruydu; ama Obinze'de bir masumiyet de vardı, egosuz bir özgüvendi onunki, başka bir zamana ve yere ait gibiydi; Ifemelu bunu çekici buluyordu.

"Bir şey söylemedim çünkü bazen seninle öyle mutluyum ki bunu bozmak istemiyorum," dedi. "Ve bir şey söylemeden önce, söyleyecek bir şeyim olsun istiyorum."

"Seni düşünerek kendime dokunuyorum," dedi Ifemelu.

Obinze dengesi hafifçe sarsılmış gibi ona baktı.

"Biz flört eden iki bekâr insan değiliz, Tavan," dedi Ifemelu. "Aramızdaki çekimi inkâr edemeyiz ve belki de bu konuda konuşmamız gerek."

"Konunun seks olmadığını biliyorsun," dedi Obinze. "Aramızdaki hiçbir zaman seksle ilgili olmadı."

"Biliyorum," dedi Ifemelu ve elini tuttu. Aralarında ağırlıksız, kusursuz bir arzu vardı. Uzanıp onu öptü; Obinze önce tepkisinde yavaştı; ardından istekle Ifemelu'nun bluzunu sıyırdı ve sutyenini indirip göğüslerini açtı. Ifemelu onun kendisini nasıl sıkı kucakladığını hatırlıyordu; ama şimdi birleşmelerinde bir yenilik de vardı; bedenleri birbirlerini hem anımsıyor hem de anımsamıyordu. Ifemelu, Obinze'nin göğsündeki yara izine dokundu; onu tekrar hatırladı. "Sevişmek" ifadesini hep biraz fazla duygusal bulmuştu; "seks yapmak" daha gerçekçi, "düzüşmek" ise daha uyarıcıydı ama sonrasında gülümseyerek,

zaman zaman da gülerek yan yana uzanırlarken, bedeni huzurla doluyken "sevişmek" deyiminin ne kadar yerinde olduğunu düşündü. Bedeninin o âna dek hissiz kalmış her noktasında, tırnaklarında bile bir uyanma yaşıyordu. Ona, "Seni düşünmeden geçirdiğim tek bir hafta olmadı," demek isterdi. Ama bu doğru muydu? Elbette hayatının katmanlarının altına gömülü kaldığı haftalar olmuştu Obinze'nin; öte yandan bu ona *doğru gibi* geliyordu.

Dirseklerine dayanarak doğruldu, "Diğer erkeklerle tavanı hep gördüm," dedi.

Obinze uzun uzun, yavaş yavaş gülümsedi. "Çok uzun zamandır hissettiğim neymiş biliyor musun? Mutlu olmayı bekliyor gibiymişim."

Obinze tuvalete gitmek için ayağa kalktı. Ifemelu onun kısa boyluluğunu, o sağlam sıkı kısalığını çok çekici buluyordu. Kısa boylu olması ayakları yere basıyormuş izlenimi veriyordu ona; her şeyi atlatabilirmiş, kolay kolay yalpalamazmış izlenimi. Obinze döndü, Ifemelu aç olduğunu söyleyince buzdolabında portakallar buldu, soydu ve yatakta yan yana oturup birlikte portakal yediler; sonra çıplak çıplak birbirlerine sarılıp bütünleşmiş, tamamlanmış bir şekilde uzandılar ve Ifemelu uyuyakaldı; Obinze'nin ne zaman gittiğini bilmiyordu. Karanlık, fazlasıyla bulutlu, yağmurlu bir sabaha uyandı. Telefonu çalıyordu. Arayan Obinze'ydi.

"Nasılsın?" diye sordu Obinze.

"Sersemlemiş haldeyim. Dün neler olduğundan emin değilim. Beni baştan mı çıkardın?"

"Kapının bir kilit dili olmasına sevindim. Kilitlemen için seni uyandırmak zorunda kalsam üzülürdüm."

"Yani beni gerçekten de ayarttın."

Obinze güldü. "Sana gelebilir miyim?"

Onun, "Sana gelebilir miyim?" deyişinden çok hoşlanıyordu.

"Evet. Delice yağmur yağıyor."

"Gerçekten mi? Burada yağmur yok. Ben Lekki'deyim."

Ifemelu kendisinin bulunduğu yerde havanın yağmurlu, onun bulunduğu yerde, kendisinden sadece birkaç dakika mesafedeyse yağmursuz olmasını heyecan verici buldu ve yağmuru birlikte izleyebilecekleri âna dek, Obinze'yi keyif dolu bir halde, sabırsızlıkla bekledi.

53. bölüm

Böylece klişelerle dolu baş döndürücü günler başladı: Obinze kapısına geldiğinde Ifemelu kendisini bütünüyle canlanmış hissediyor, kalbi daha hızlı atıyordu ve her sabah yeni bir armağan açıyormuş gibi hissediyordu. Kendine dair farkındalığı artmış olarak gülüyor, bacak bacak üstüne atıyor ya da kalçalarını hafif hafif sallıyordu. Geceliğine Obinze'nin kokusu sinmişti, sönük bir narenciye ve ahşap kokusu çünkü onu olabildiğince uzun süre yıkamıyordu; Obinze'nin lavaboya döktüğü el kremini de olabildiğince uzun süre silmiyor, sevişmelerinden sonra Obinze'nin başının yastıkta bıraktığı ize, o yumuşak girintiye dokunmuyor, sanki bir sonraki sefere dek varlığını korumaya çalışıyordu. Sık sık terasta durup terk edilmiş evin çatısındaki tavus kuşlarını izliyorlardı ve zaman zaman elleri birbirini buluyordu; Ifemelu bir sonraki ve ondan sonraki buluşmalarını, birlikte bunu yapacaklarını düşünüyordu. Bu aşktı; yarını hevesle beklemek. Gençken de böyle mi hissetmişti? Duyguları çok saçmaydı. Obinze bir mesaja ânında yanıt vermediğinde endişeleniyordu. Kafası Obinze'nin geçmişiyle ilgili kıskançlıklara boğuluyordu. "Sen hayatımın büyük aşkısın," demişti Obinze ona, Ifemelu da buna inanıyordu; yine de Obinze'nin geçmişte kısa süreli de olsa âşık olduğu, dü-

şüncelerinde yer edinmiş olan tüm o kadınları kıskanıyordu. Obinze'den hoşlanan kadınları bile kıskanıyor, Obinze yakışıklı ve şimdi bir de zenginken Lagos'ta çok ilgi çektiğini hayal ediyordu. Obinze'yi dar eteği ve platform topuklu ayakkabılarıyla kıvrak vücutlu Zemaye'yle tanıştırdığında, huzursuzluğunu bastırmakta zorlandı çünkü kızın gözlerinde Lagos'taki tüm aç kadınlardaki uyanık ve beğeni dolu bakışları görmüştü. Bu, kuruntularından kaynaklanan bir kıskançlıktı, Obinze bu hisleri kışkırtacak hiçbir şey yapmıyordu; Obinze yanındaydı, şeffaf bir şekilde kendini ona adamıştı. Ifemelu onun bu kadar odaklı, dikkatli bir dinleyici olmasına hayret ediyordu. Anlattığı her şeyi hatırlıyordu. Böyle bir şey daha önce hiç yaşamamıştı, birinin onu dinlemesini, gerçekten duymasını; böylece Obinze yepyeni bir kıymet kazandı; her telefon görüşmesinin sonunda hoşça kal dediğinde, Ifemelu boğucu bir paniğe kapılıyordu. Bu gerçekten çok saçmaydı. Gençlik aşkları bu kadar melodramatik olmamıştı. Ya da belki koşullar farklı olduğundandı bu; artık üzerlerinde Obinze'nin hiç bahsetmediği evlilik gölgesi dolaşıyordu. Bazen Obinze, "Pazar öğleden sonraya dek gelemem" ya da "Bugün erken gitmem gerek," dediğinde Ifemelu bunun karısıyla ilgili olduğunu biliyordu ama bu konuda konuşmuyorlardı. Obinze konuyu açmıyordu, Ifemelu açmak istemiyor ya da kendini açmak istemediğine ikna ediyordu. Obinze'nin kendini böyle rahatça dışarı çıkarabilmesi, öğle ve akşam yemeğine, garsonların belki de karısı sanıp ona "han'fendi" dediği özel kulübüne götürebilmesi onu şaşırtıyordu; onunla gece yarısından sonraya dek kalabilmesine ve sevişmelerinden sonra duş almamasına, teninde Ifemelu'nun dokunuşları ve kokusuyla eve gitmesine de şaşırıyordu. Obinze ilişkilerine olabildiğince saygınlık kazandırmaya, aslında öyle olmamasına rağmen ilişkiyi gizlemiyormuş

gibi davranmaya özen gösteriyordu. Bir keresinde, akşamüstünün kararsız ışığında, yatakta sarmaş dolaş uzanırken, "Gece kalabilirim, kalmak isterim," demişti esrarengizce. Ifemelu hemen hayır demiş, başka da bir şey söylememişti. Yanında Obinze'yle uyanmaya alışmak istemiyor, kendine o gece neden kalabildiğini merak etme izni vermiyordu. Hakkında konuşulmadan, irdelenmeden üzerlerine asılıydı Obinze'nin evliliği, ta ki bir akşam Ifemelu dışarı yemeğe çıkmak istemeyene dek. Obinze hevesle, "Spagetti ve soğanın var. Sana yemek yapayım," dedi.

"Midemi ağrıtmadığı sürece."

Obinze güldü. "Yemek yapmayı özledim. Evde yapamıyorum." O an, Obinze'nin karısı odada karanlık bir hayalete dönüştü. "Pazar öğleden sonraya dek gelemem," ya da "Bugün erken gitmem gerek," dediği zamanlarda olmadığı kadar somut ve tehditkârdı. Ifemelu arkasını döndü ve bloğuna bakmak için dizüstü bilgisayarını açtı. İçinde, derinlerde bir alev yanmıştı. Obinze de bunu hissetti, sözcüklerinin birdenbire taşıdığı anlamı; çünkü gidip Ifemelu'nun yanında durdu.

"Kosi benim yemek yapmam fikrinden hiç hoşlanmadı. Bir eşin nasıl davranması gerektiğine dair çok basit, sıradan görüşleri var ve benim yemek yapmak istememi suçlama olarak algıladı ki bu çok aptalca. Böylece ben de yemek yapmayı bıraktım, sırf huzur bulmak için. Sadece omlet yapıyorum ve ikimiz de benim *onugbu* çorbam onunkinden iyi değilmiş gibi yapıyoruz. Benim evliliğim fazlasıyla rol yapmaya dayalı Ifem." Durdu. "Onunla çok kırılgan olduğum bir dönemde evlendim. O sırada hayatımda çok fazla dalgalanma vardı."

Ifemelu, sırtı ona dönük bir şekilde, "Obinze lütfen spagettiyi yap," dedi.

"Kosi'ye karşı büyük sorumluk duyuyorum ve tek hissettiğim bu. Bunu bilmeni istiyorum." Ifemelu'nun

omuzlarını tutup yüzünü nazikçe kendisine çevirdi; söylemek istediği başka şeyler de varmış ama bunları söylemek için Ifemelu'nun yardımını beklermiş gibi bakıyordu; bu da Ifemelu'nun içinde yeni bir öfke dalgası uyandırdı. Bilgisayarına döndü; bir şeyleri yıkma, parçalama ve yakma dürtüsüyle doluydu.

"Yarın akşam Tunde Razaq'la yemek yiyorum," dedi.

"Neden?"

"Çünkü istiyorum."

"Geçen gün yapmayacağını söylemiştin."

"Eve gidip yatakta karının yanına uzandığında ne oluyor? Ne oluyor ha?" diye sordu Ifemelu ve ağlamak istediğini hissetti. Aralarında bir şey çatlamış, bozulmuştu.

"Gitsen iyi olur," dedi.

"Hayır."

"Obinze, lütfen git."

Obinze gitmeyi reddetti ve daha sonra Ifemelu gitmediği için minnettar kaldı. Spagettiyi yaptı, Ifemelu tabağındaki spagettiyle oynayıp durdu; boğazı kavrulmuş gibiydi, iştahı kaçmıştı.

"Senden asla bir şey istemeyeceğim, ben yetişkin bir kadınım ve bu ilişkiye girdiğimde durumunu biliyordum," dedi.

"Lütfen böyle konuşma," dedi Obinze. "Beni korkutuyorsun. Vazgeçilebilirmişim gibi hissettiriyorsun."

"Bu seninle ilgili bir şey değil."

"Biliyorum. Bunun senin için ilişkimizde kendini saygın hissedebilmenin tek yolu olduğunu biliyorum."

Ifemelu ona baktı ve Obinze'nin mantıklılığı bile onu rahatsız etmeye başladı.

"Seni seviyorum Ifem. Biz birbirimizi seviyoruz," dedi.

Obinze'nin gözleri yaşlarla doluydu. Ifemelu da ağlamaya başladı, ümitsizce ağlıyordu; birbirlerine sarıldılar.

Daha sonra yatakta uzanırlarken, havanın dinginliği ve sessizliği içinde Obinze'nin midesinin gurultusu işitildi.

"Bu benim midem miydi seninki mi?" diye takıldı Obinze.

"Tabii ki seninkiydi."

"İlk sevişmeğimiz zamanı anımsadın mı? Tam öncesinde üstüme çıkmıştın. Üstüme çıkmandan çok hoşlanmıştım."

"Artık üzerinde çıkamam. Çok şişmanım. Ölürsün."

"Saçmalama."

Sonunda Obinze ayağa kalkıp pantolonunu giymeye başladı; hareketleri yavaş ve isteksizdi. "Ifem, yarın gelemem," dedi. "Kızımı..."

Ifemelu sözünü yarıda kesti. "Sorun değil."

"Cuma günü Abuja'ya gidiyorum," dedi.

"Evet, söylemiştin." Yaklaşan terk edilmişlik hissini uzaklaştırmaya çalışıyordu; Obinze çıkar çıkmaz, kapının kapandığını duyar duymaz bu hissin onu ele geçireceğini biliyordu.

"Benimle gel," dedi Obinze.

"Ne?"

"Benimle Abuja'ya gel. Sadece iki toplantım var ve hafta sonunu orada geçirebiliriz. Farklı bir yerde olmak, konuşmak bize iyi gelir. Hem sen Abuja'ya hiç gitmedin. İstersen otelde iki ayrı oda tutarım. Evet de. Lütfen."

"Evet," dedi.

Daha önce kendine engel olmuştu ama Obinze gittikten sonra Facebook'ta Kosi'nin fotoğraflarına baktı. Kosi'nin güzelliği baş döndürücüydü, elmacıkkemikleri, kusursuz cildi, mükemmel derecede kadınsı olan kıvrımları. Kosi'yi güzel göstermeyen bir açıdan çekilen bir fotoğraf görünce bir süre inceledi ve bundan küçük, şeytani bir keyif aldı.

Obinze ona mesaj gönderdiğinde kuafördeydi: *Özür dilerim Ifem ama galiba Abuja'ya yalnız gitmem gerek. Enine boyuna düşünmek için biraz zamana ihtiyacım var. Seni seviyorum.* Ifemelu mesaja baktı ve titreyen parmaklarla iki kelimelik bir yanıt yazdı: *Korkak piç kurusu.* Sonra saçını ören kıza döndü. "Saçıma o fırçayla mı fön çekeceksin? Şaka yapıyor olmalısın. Sizde hiç akıl fikir yok mu?"

Örgücü şaşırmıştı. "Özür dilerim teyze ama bu saçınızda daha önce de kullandığım fırça."

Ifemelu eve döndüğünde Obinze'nin Range Rover'ı kapının önüne park edilmişti. Obinze onu yukarıdan izledi.

"Ifem, lütfen, anlamanı istiyorum. Bence her şey biraz hızlı gelişti, sadece büyük resmi görebilmek için biraz zamana ihtiyacım var."

"Biraz hızlı," diye tekrarladı Ifemelu. "Ne klişe. Hiç senlik değil."

"Sen sevdiğim kadınsın. Bunu hiçbir şey değiştiremez. Ama yapmam gereken şey karşısında bir sorumluluk hissediyorum."

Ifemelu ondan uzaklaştı; sesindeki boğukluktan, sözlerinin belirsiz ve kolay anlamsızlığından. "Yapmam gereken şey karşısında sorumluluk hissediyorum" da ne demekti? Onunla görüşmeye devam etmek ama aynı zamanda evli kalmak mı istiyordu? Artık onunla görüşemeyecek miydi? İstediğinde çok açık iletişim kurabilen biriydi ama işte şimdi kaypak sözcüklerin ardına saklanıyordu.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Ifemelu. "Bana ne anlatmaya çalışıyorsun?"

Obinze sessiz kalınca, "Cehenneme kadar yolun var," dedi.

Yatak odasına gidip kapıyı kilitledi. Yatak odasının penceresinden Range Rover'ın dönemecin ardında kaybolmasını seyretti.

54. bölüm

Abuja düz bir alana yayılmıştı, geniş caddeleri vardı ve düzenliydi; Lagos'tan gelmiş biri için buradaki düzen ve ferahlık afallatıcıydı. Havaya gücün kokusu sinmişti; herkes birbirini ölçüyor, karşısındakinin ne kadar "önemli" biri olduğunu anlamaya çalışıyordu. Şehir para kokuyordu; kolay para, kolaylıkla el değiştiren para. Aynı zamanda seks de kokuyordu. Obinze'nin arkadaşı Chidi, Abuja'da kadınların peşinden koşmadığını çünkü herhangi bir bakan ya da senatörün ayağına basmak istemediğini söylüyordu. Her çekici genç kadın burada gizemli bir şekilde şüpheliydi de. Chidi, Abuja'nın Lagos'tan daha muhafazakâr olduğunu söylüyordu çünkü Lagos'tan daha Müslümandı; partilerde kadınlar bedenlerini çok belli eden kıyafetler giymese de burada seks çok daha rahat satın alınıp satılabiliyordu. Obinze, Kosi'yi aldatacak noktaya Abuja'da gelmişti; ona sürekli teklifte bulunan, renkli lens takan, dalgalı postişleri omuzlarına dökülen o göz alıcı kızlardan biriyle değil; otelin barında yanına oturup ona, "Canının sıkıldığını biliyorum," diyen orta yaşlı, kaftanlı bir kadınla. Kadın pervasızlığa açtı; belki de baskı altında, düş kırıklığı yaşayan bir eşti ve sadece o gece kaçabilmişti.

Bir an için şehvet, insanı sarsan o çiğ şehvet Obinze'yi ele geçirdi; ama sonrasında çok daha fazla canının sıkılacağını, kadını otel odasından göndermeyi nasıl isteyeceğini düşündü ve bunların hepsi fazla büyük bir çaba gibi göründü gözüne.

Kadın, Abuja'da otellerde ya da garsoniyerlerde aylak, yapmacık yaşamlar sürdüren, bir ihale almak ya da bir ihalenin parçası olmak için önemli insanlara yaltaklanan ve onların gözüne girmeye çalışan adamlardan biriyle yatacaktı. Obinze'nin Abuja'ya son ziyaretinde hemen hiç tanımadığı böyle bir adam barın diğer ucundaki iki genç kadına bakıp Obinze'ye gelişigüzel bir şekilde, "Yedek prezervatifin var mı?" diye sormuş, Obinze de adamı terslemişti.

Şimdi Protea Asokoro'daki beyaz örtülü masaya oturmuş, arazisini almak isteyen işadamı Edusco'yu beklerken, Ifemelu'nun yanında olsaydı Abuja'yı nasıl bulacağını merak etti. Bu şehri, bu şehrin ruhsuzluğunu sevmeyecekti ya da belki de sevecekti. Öngörülmesi kolay biri değildi. Bir keresinde Victoria Adası'ndaki bir lokantada, etraflarında ciddi bakışlı garsonlar koşuştururken Ifemelu gözlerini duvara dikip dalmıştı ve Obinze bir şeye üzüldüğünü düşünerek endişelenmişti. "Ne düşünüyorsun?" diye sormuştu.

"Lagos'taki tüm tabloların duvarlarda yamuk durduğunu, asla düzgün asılmadıklarını düşünüyorum," demişti. Obinze gülmüş ve onun yanında, başka bir kadının yanında asla hissetmediği şeyler hissettiğini düşünmüştü: eğlendiğini, hep uyanık ve canlı olduğunu. Sonra lokantadan ayrılırken Ifemelu'nun kapının yanındaki su dolu çukurların kenarından çabucak atlayışını izlemiş ve Lagos'taki tüm caddeleri onun için düzleştirme arzusuyla dolmuştu.

Zihni fazla mesai yapıyordu: Bir an, enine boyuna düşünmeye ihtiyacı olduğundan Abuja'ya onsuz gelmenin doğru karar olduğunu düşünüyor, sonraki an kendine kızıyordu. Ifemelu'yu uzaklaştırmış olabilirdi. Ona defalarca telefon açmış, mesajlar yollamıştı ama Ifemelu onu duymazdan geliyordu; belki de iyi yapıyordu çünkü konuşsalar ne diyeceğini bilmiyordu.

Edusco gelmişti. Lokantanın girişinde bağıra bağıra telefonda konuşuyordu. Obinze onu yakından tanımıyordu –ortak bir ahbapları tarafından tanıştırılmış ve daha önce birlikte bir kez iş yapmışlardı– ama Obinze onun gibi adamlara gıpta ederdi, "önemli" bir adam tanımayan, bağlantıları olmayan ve kapitalizmin basit mantığına uyumlu bir yöntemle para kazananları. Edusco ticaret hayatında çıraklık yapmaya koyulmadan önce sadece ilkokul öğrenimi görmüştü; Onitsha'da tek bir seyyar tezgâhla ticarete atılmıştı ve şimdi ülkenin ikinci en büyük nakliye şirketine sahipti. Kendinden emin adımlarla ve kocaman göbeğiyle, berbat İngilizcesiyle bağıra bağıra konuşarak içeri girdi; kendinden şüphe duymak aklına bile gelmiyordu.

Daha sonra arazinin fiyatını tartışırlarken Edusco, "Bak kardeşim," dedi. "Araziyi bu fiyattan satamazsın; kimse satın almaz. *Ife esika kita*. Kriz herkesi etkiliyor."

"Kardeşim, sen de fiyatı biraz daha yükseltmelisin, Maitama'da bir araziden söz ediyoruz, senin köyünden değil," dedi Obinze.

"Senin karnın tok. Daha ne istiyorsun? Siz İgboların sorunu da bu. Kardeşçe iş yapmıyorsunuz. Yorubaları bu nedenle seviyorum, onlar birbirini kolluyor. Geçen gün evimin yakınlarındaki vergi dairesinde işim vardı; orada bir adam vardı, adını gördüm, İgbo'ydu, ben de İgbo dili konuştum ama yanıt bile vermedi! Bir Hausa kardeş bir Hausa'yla Hausa dilinde konuşur. Bir Yoruba herhangi

bir yerde bir başka Yoruba gördüğünde Yoruba dilinde konuşur. Ama bir İgbo bir başka İgbo'yla İngilizce konuşuyor! Senin benimle İgbo dili konuşmana bile şaşırdım."

"Doğru," dedi Obinze. "Yenilmiş bir halkın mirası bu; üzüntü verici. Biafra Savaşı'nı kaybettik ve utanmayı öğrendik."

"Bu sadece bencillik!" dedi Edusco, Obinze'nin entelektüel yorumuna kulak asmadan. "Yoruba bir adam kardeşine yardım eder ama siz İgbolar? *I ga-asikwa.* Şu verdiğin fiyata bak."

"Pekâlâ Edusco, istersen bedava vereyim sana araziyi? Hemen gidip tapuyu getireyim de senin olsun."

Edusco gülüyordu. Obinze, onun kendisinden hoşlandığını görebiliyordu; Edusco'yu kendi kendini yetiştirmiş, büyük işleri idare eden, geniş ailelerine bakan girişimci ve mücadeleci başka İgbolarla bir aradayken kendinden bahsettiğini hayal etti. *Obinze* ma ife,[1] dediğini hayal etti. *Obinze o parası olan ama işe yaramaz oğlanlar gibi değil. Bu adam aptal değil.*

Obinze neredeyse boşalmış Gulder şişesine baktı. Ifemelu olmadığında her şeyin böyle pırıltısız olması tuhaftı; en sevdiği biranın tadı bile farklıydı. Onu da yanında Abuja'ya getirmesi gerekirdi. Aslında bildiği bir gerçekten saklanıyorken düşünmek için zamana ihtiyacı olduğunu iddia etmesi aptalcaydı. Ifemelu ona korkak demişti ve düzeninin bozulmasını, aslında hiç istemediği şeyi, üstüne bir türlü oturamayan ikinci derisini, Kosi'yle hayatını kaybetme kaygısında gerçekten korkakça bir şeyler vardı.

"Tamam Edusco," dedi, birdenbire tükenmiş hissederek. "Satmadığım takdirde bu arazinin turşusunu kurmayacağım."

1. (İgbo dili) Obinze akıllı. (Ç.N.)

Edusco şaşırdı. "Yani fiyatta anlaştık mı?"

"Evet," dedi Obinze.

Edusco gittikten sonra Ifemelu'yu defalarca aradı ama Ifemelu yanıt vermedi. Belki de telefonunu sessize almış, masaya oturmuş bir şeyler yiyordu; üzerinde sürekli giydiği, ensesinde ufak bir delik olan, önünde KALP KIRANLAR KAFESİ yazan pembe tişört vardı; meme uçları sertleştiğinde tırnak işaretleri gibi bölerdi yazıyı. Pembe tişörtü düşünmek Obinze'yi tahrik etti. Ya da belki yatakta kitap okuyordu, geleneksel abada kumaşından sabahlığını battaniye gibi sarınmıştı, üstünde sadece sade, siyah bir şort külot vardı. Tüm iç çamaşırı sade, siyah şort külottan ibaretti; kadınsı çamaşırları komik buluyordu. Bir keresinde o şort külotu kendi elleriyle indirip fırlattığı yerden almış ve ortasındaki sütümsü tortuya bakmıştı; Ifemelu gülmüş, "Ah, koklamak mı istiyorsun? Şu çamaşır koklama olayını hiç anlamadım," demişti. Ya da belki dizüstü bilgisayarında, bloğu üzerine çalışıyordu. Ya da Ranyinudo'yla dışardaydı. Ya da Dike'yle telefonda. Ya da salonda bir erkekle beraberdi, ona Graham Greene'den söz ediyordu. Ifemelu'yu bir başkasıyla düşünmek midesini bulandırdı. Tabii ki bu kadar kısa sürede başkasıyla olmayacaktı. Yine de Ifemelu, o öngörülemeyen dik başlılığıyla Obinze'yi incitmek için yapabilirdi böyle bir şey. İlk gün ona, "Diğer erkeklerle tavanı hep gördüm," dediğinde Obinze kaç erkek olduğunu merak etmişti. Sormak istemiş ama sormamıştı çünkü kendisine doğruyu söylemesinden korkmuştu; bu doğrunun ona sonsuza dek işkence etmesinden. Elbette Obinze'nin onu sevdiğini biliyordu ama acaba bu sevginin Obinze'yi nasıl tükettiğini de biliyor muydu, günlerinin onun etkisinde kaldığını, onunla dolduğunu, uykusunda bile Obinze üzerinde güç sahibi olduğunu? "Kimberly kocasına tapıyor, kocası da kendine. Onu terk etmesi gerek ama asla terk etmeyecek," demişti bir keresinde, Amerika'da yanında çalıştığı *obi*

ocha kadın için. Ifemelu'nun sözleri hafifti, ima barındırmıyordu ama yine de Obinze onlara başka başka anlamlar yüklemişti.

Ifemelu ona Amerika'daki yaşamını anlattığında, ümitsizliğe yakın bir merakla dinlemişti onu. Ifemelu'nun yaptığı her şeyin bir parçası olmak, hissettiği her duyguyu anlamak istiyordu. Ifemelu, "Kültürlerarası ilişkilerde en büyük sıkıntı, sürekli bir şeyler açıklamak zorunda kalmak. Eski sevgililerimle birbirimize bir şeyler açıklamak için çok zaman harcıyorduk. Bazen aynı yerden gelsek birbirimize söyleyecek herhangi bir şeyimiz olur muydu, merak ediyordum," demişti bir keresinde ve bunu duymak Obinze'nin hoşuna gitmişti çünkü onunla ilişkisine bir derinlik katıyor, birbirlerinin hayatında ciddiyetsiz bir yenilik olma niteliğini ortadan kaldırıyordu. Kökleri aynıydı ve yine de birbirlerine söyleyecek çok şeyleri vardı.

Bir keresinde Amerikan siyasetinden konuşurken Ifemelu, "Amerika'yı seviyorum," demişti. "Buradan başka yaşayabileceğim tek yer orası. Ama bir gün Blaine'in arkadaşlarıyla çocuklardan bahsederken fark ettim ki eğer çocuğum olursa, onların Amerikalılara özgü bir çocukluk yaşamasını istemem. Ben 'günaydın' ya da 'tünaydın' demelerini beklerken büyüklerine 'selam' demelerini istemem. Biri 'nasılsın' dediğinde 'iyi' diye homurdanmalarını istemem. Ya da biri kaç yaşında olduklarını sorduğunda beş parmağı havaya kaldırmalarını. 'İyiyim, teşekkürler' ve 'beş yaşındayım' demelerini isterim. Sürekli övülmeye ihtiyaç duyan, sırf çaba gösteriyor diye aferin bekleyen ve kendini ifade etmek adı altında yetişkinlere laf yetiştiren bir çocuk istemiyorum. Bu çok mu muhafazakârca? Blaine'in arkadaşları öyle olduğunu söyledi ve onlar için 'muhafazakâr' en büyük hakaret."

Obinze o "arkadaşlar"ın arasında olabilmiş olmayı dileyerek gülmüş ve o hayalî çocuğun, o iyi huylu muhafa-

zakâr çocuğun kendisinden olmasını dilemişti. "On sekiz yaşına geldiğinde o da saçını mora boyayacak," dediğinde Ifemelu, "Evet ama o zamana kadar onu evden kovmuş olacağım," diye yanıtlamıştı.

Lagos'a dönerken Abuja havalimanında uluslararası terminale geçip belki de Malabo gibi, beklenmedik bir yere bilet alabilirdi. Sonra bir an kendinden tiksindi çünkü elbette kendinden bekleneni yapacaktı. Kosi aradığında Lagos uçağına biniyordu.

"Rötar var mı? Unutma Nigel'ı doğum günü için yemeğe çıkaracağız."

"Tabii ki unutmadım."

Hattın diğer ucunda Kosi duraksadı. Obinze onu terslemişti.

"Özür dilerim," dedi Obinze. "Tuhaf bir baş ağrım var."

"Sevgilim, *ndo*. Yorgunsun, biliyorum," dedi. "Az sonra görüşürüz."

Obinze telefonu kapattı ve parlak, kıvırcık saçlı bebekleri Buchi'nin, Houston'daki Woodlands Hastanesi'nde doğduğu günü anımsadı. Obinze hâlâ ellerinde lateks eldivenlerle bebekle oynarken Kosi ona dönmüş ve özür dilercesine, "Sevgilim, bir dahakine oğlumuz olacak," demişti. Obinze irkilmişti. O an Kosi'nin kendisini tanımadığını fark etmişti. Hiç tanımıyordu. Onun için çocuğun cinsiyetinin önemli olmadığını anlamıyordu. Obinze onu hafifçe küçümsemişti; erkek çocuk istemeleri gerektiği için erkek çocuk istediği, ilk çocukları doğar doğmaz "bir dahakine oğlumuz olacak" diyebildiği için. Belki onunla daha çok konuşmalıydı; bekledikleri bebek hakkında, başka her şey hakkında; çünkü karşılıklı hoş anılar çıkarmalarına, iyi arkadaş olmalarına ve huzurlu sessizlikler paylaşmalarına karşın aslında konuşmuyorlardı. Ama Obinze konuşmayı hiç denememişti çünkü hayata ilişkin kendi sorularının karısınınkilerden tamamen farklı olduğunu biliyordu.

Bunu en başından beri, bir arkadaşları tarafından bir düğünde tanıştırıldıktan sonra yaptıkları ilk konuşmadan beri biliyordu. Kosi'nin üzerinde fuşya, saten bir nedime elbisesi ve elbisenin Obinze'nin bakmaktan kendini alamadığı oldukça derin bir göğüs dekoltesi vardı; konuşmacılardan biri gelin için "erdem timsali bir kadın" dediğinde Kosi başını şevkle sallayıp Obinze'ye, "Gerçekten erdem timsali," diye fısıldamıştı. Kosi'nin "erdem" sözcüğünü en ufak bir ironi katmaksızın söylemesi Obinze'yi şaşırtmıştı; hafta sonu gazetelerinin kadın bölümlerindeki kötü yazılmış makalelerdeki gibi: *Bakanın karısı erdem timsali, sade bir kadın.* Yine de Kosi'yi arzulamış, hesapsızca, tek bir şey düşünerek kovalamıştı. Daha önce elmacıkkemikleri böyle mükemmel bir eğime sahip bir kadınla hiç karşılaşmamıştı; tüm yüzünü son derece canlı ve biçimli gösteriyor, gülümsediğinde yükseliyorlardı. Üstelik Obinze yeni zengin olmuş, başı dönmeye başlamıştı: Kısa bir süre önce beş parasız, kuzeninin evinde yaşıyorken bir anda banka hesabında milyonlarca *naira*'sı olmuştu. Kosi onun için gerçekliğin mihenk taşı oldu. Eğer bu sıra dışı güzellikteki ama bir o kadar sıradan, öngörülebilir, evcil ve kendini adamaya hazır kadınla birlikte olabilirse, belki bu hayatın kendine ait olduğuna inanabilirdi. Kosi bir arkadaşıyla paylaştığı dairesinden Obinze'nin yanına taşındı ve şifonyerin üzerine parfüm şişelerini dizdi, Obinze'nin evle özdeşleştirmeye başladığı narenciye kokuları; BMW'de onun yanına, sanki Obinze oldum olası o arabayı kullanıyormuş gibi oturuyor, sanki Obinze oldum olası seyahat edebiliyormuş gibi yurtdışına gelişigüzel seyahatler öneriyordu; birlikte duş aldıklarında Obinze'nin bedenini, ayak parmaklarının aralarına dek sert süngerle ovuyor, sonunda Obinze kendini yeniden doğmuş gibi hissediyordu. Obinze yeni hayatını sahiplenene dek. Aynı zevkleri paylaşmıyorlardı

–Kosi eğitimli ama okumayan bir kadındı; dünyayı anlamaya çalışmaktansa yaşamından tatmin olmayı tercih ediyordu– yine de Obinze ona karşı minnet, birlikte oldukları için kendini şanslı sayıyordu. Sonra Kosi ona, akrabalarının niyetini sorduklarını söyledi. "Sorup duruyorlar," dedi ve evlilik talebinden kendini soyutlamak istercesine "onlar"a vurgu yaptı. Obinze bunu fark etti ve Kosi'nin hilesinden hiç hoşlanmadı. Yine de onunla evlendi. Zaten birlikte yaşıyorlardı, mutsuz değildi ve Kosi'nin zamanla belli bir ağırlık kazanacağını düşünmüştü. Ama dört yıl içinde kazandığı tek ağırlık fizikseldi; Obinze'nin gözünde onu iyi sulanmış bir ev çiçeği gibi daha da güzelleştiren, tazeleştiren, kalçalarıyla göğüslerini dolgunlaştıran bir ağırlık.

Nigel'ın, sadece Obinze beyaz genel müdürünü takdim etmesi gerektiğinde gelmek yerine Nijerya'ya taşıması Obinze'ye komik geldi. Ücreti iyiydi; o parayla Essex'te daha önce hayal bile edemediği kadar iyi bir yaşam sürebilirdi ama o Lagos'ta yaşamak istedi, en azından bir süreliğine. Böylece Obinze neşeyle Nigel'ın biber çorbasından, gece kulüplerinden ve Kuramo Plajı'ndaki salaş kulübelerde içmekten bıkmasını beklemeye koyuldu. Ama Nigel'ın bir yere gittiği yoktu; Ikoyi'deki dairesinde yatılı bir hizmetçi ve köpeğiyle yaşıyordu. Artık, "Lagos çok renkli bir şehir," demiyordu, trafikten daha fazla yakınıyordu ve sonunda eski sevgilisinin ardından üzülmeyi bırakmıştı; Benue'li güzel yüzlü, sahtekâr tavırlı kız onu Lübnanlı bir işadamı için terk etmişti.

"Herif tamamen kel," demişti Nigel, Obinze'ye.

"Dostum, senin sorunun çok kolay ve fazla âşık olman. O kızın numaracı olduğunu, sadece bir sonraki, daha büyük avını beklediğini herkes görüyordu," demişti Obinze.

"Dostum, öyle 'daha büyük' deme!" demişti Nigel.

Nigel şimdi Ulrike'yle tanışmıştı; ince, köşeli yüz hatları ve adeta genç bir erkeğin vücuduna sahip olan, bir büyükelçilikte çalışan Nijerya'da görevlendirilmesi nedeniyle mutsuz olmaya kararlı bir kadın. Kadın akşam yemeğine başlamadan önce çatal bıçağını peçeteyle sildi.

"Bunu kendi ülkende yapmıyorsun değil mi?" diye sordu Obinze soğuk soğuk. Nigel irkilmiş bir ifadeyle Obinze'ye baktı.

"Aslında yapıyorum," dedi Ulrike, doğrudan Obinze'nin gözlerinin içine bakarak.

Kosi, onu sakinleştirmek istercesine masanın altından bacağına hafifçe vurdu ve bu Obinze'yi sinirlendirdi. Birdenbire Obinze'nin inşa etmeyi planladığı evlerden, yeni mimarın tasarımının ne kadar heyecan verici olduğundan söz etmeye başlayan Nigel da onu sinirlendiriyordu. Ulrike'yle konuşmasını engellemeye yönelik sönük bir girişim.

"İç tasarım harika, bana New York'taki havalı çatı katlarını gösteren fotoğrafları hatırlattı," dedi Nigel.

"Nigel, o planı kullanmayacağım. Açık bir mutfak Nijeryalıların asla işine yaramaz ve bizim hedefimiz Nijeryalılar; çünkü satıyoruz, kiraya vermiyoruz. Açık mutfak tasarımları Nijerya'da yaşayan yabancılar için, onlar da burada mülk satın almaz." Nigel'a pek çok kez, tüm yiyeceklerin dövüldüğü Nijerya'da yemek yapma geleneğinin estetik bir yönü olmadığını anlatmıştı. Ter ve baharat dolu bir süreçti ve Nijeryalılar pişirme işlemini değil, nihai ürünü sergilemeyi tercih ediyorlardı.

"Daha fazla işten konuşmak yok!" dedi Kosi neşeyle. "Ulrike, hiç Nijerya yemeği denedin mi?"

Obinze birdenbire yerinden kalkıp tuvalete gitti. Ifemelu'yu aradı ve Ifemelu yine açmadı. Onu suçluyordu. Kendisini hislerini kontrol edemeyen birine dönüştürdüğü için onu suçluyordu.

Nigel tuvalete geldi. "Sorun ne dostum?" Nigel'ın yanakları her içki içtiğinde olduğu gibi kızarmıştı. Obinze elinde telefonla lavabonun yanında duruyordu; içini boşaltan o bitkinlik bedenini tekrar sarıyordu. Nigel'a anlatmak istiyordu; Nigel belki de tam anlamıyla güvendiği tek arkadaşıydı ama Kosi'den hoşlanıyordu. Obinze'ye bir gün, "O gerçek bir kadın, dostum," demişti ve Obinze gözlerinde, asla elde edilmeyecek o kadın için hissedilen şefkatli ve ezik sevdayı görmüştü. Nigel onu dinlerdi; ama anlamazdı.

"Özür dilerim, Ulrike'ye kaba davranmamam gerekirdi," dedi Obinze. "Yorgunum. Sanırım sıtmaya yakalanıyorum."

O gece Kosi, kendini ona sunar gibi Obinze'ye sokuldu. Obinze'nin göğsünü okşaması ve uzanarak penisini avuçlaması arzusunu dile getirme girişimi değildi; bir adak gibi bedenini sunuyordu kocasına. Birkaç ay önce ciddi bir tavırla, "Oğlumuz için denemeye başlamak istiyorum," demişti. "İkinci çocuğumuz için" değil, "oğlumuz için" demişti ve bu kiliseden öğrendiği bir söylemdi. *Dillendirilen sözcüklerin gücü vardır. Kendi mucizenizi talep edin.* Obinze, Kosi'nin ilk kez hamile kalmaya çalıştığı dönemde somurtup doğruca, "Fırtınalı hayatlar yaşamış tüm arkadaşlarım hamile," demeye başladığını anımsıyordu.

Buchi doğduktan sonra Obinze, Kosi'nin kilisesinde, Kosi'nin arkadaşlarıyla, Kosi'ye benzeyen, abartılı kıyafetler giymiş insanlarla dolu kalabalık bir salonda şükran töreni düzenlemeyi kabul etmişti. Ve onları bir beyinsizler sürüsüne benzetmişti: alkışlayan, sağa sola sallanan, marka takım elbisesi içindeki papazın önünde boyun eğen ve bükülen beyinsizler sürüsü.

"Sevgilim, sorun ne?" diye sordu, Obinze'yi eliyle sertleştiremeyen Kosi. "İyi misin?"

"Sadece yorgunum."

Kosi'nin başında ince, siyah bir saç filesi vardı, yüzüne de Obinze'nin her zaman hoşuna giden nane kokulu kremini sürmüştü. Kosi'ye sırtını döndü. Ifemelu'yu ilk öptüğü günden beri ona sırtını dönüyordu. Kıyaslamamalıydı ama kıyaslıyordu. Ifemelu sevişirken talepkârdı. "Hayır, sakın şimdi gelme, gelirsen seni öldürürüm," ya da "Hayır bebeğim, kıpırdama," diyor, sonra Obinze'nin göğsüne gömülüp kendi ritmiyle hareket ediyor, nihayet bedeni arkaya doğru kıvrılarak gerildiğinde ve keskin bir çığlık attığında, Obinze onu tatmin etmiş olmanın hazzını yaşıyordu. Ifemelu tatmin olmayı bekliyordu; ama Kosi beklemiyordu. Kosi, her dokunuşunu nezaketle karşılıyordu; Obinze zaman zaman papazın Kosi'ye, eşlerin istemeseler bile kocalarıyla cinsel ilişkiye girmeleri gerektiğini, yoksa kocalarının bir İzebel'le avunacağını söylediğini hayal ediyordu.

"Umarım hastalanmıyorsun," dedi Kosi.

"İyiyim." Normalde Kosi'ye sarılır, uyuyana kadar onun sırtını okşardı. Ama o an bunu yapamadı. Geçmiş haftalarda pek çok kez ona Ifemelu'yu anlatacak olmuş, sonra vazgeçmişti. Ne diyecekti ki? Aptalca bir film öyküsü gibi gelecekti kulağa. *Başka bir kadına âşığım. Başka biri var. Seni terk ediyorum.* Bir filmin ve bir kitabın sayfalarının dışında birinin bunları gerçekten söyleyebileceğini düşünmek tuhaf geliyordu. Kosi, Obinze'nin boynuna sarılıyordu. Obinze, Kosi'nin kollarından sıyrıldı, midesi bozulmuş gibi bir şeyler mırıldandı ve tuvalete gitti. Kosi rezervuarın kapağının üzerindeki eflatun kâseye yeni bir kurumuş yaprak ve tohum karışımı koymuştu. Şiddetli lavanta esansı boğulacak gibi hissetmesine yol açtı. Kâsedekileri tuvalete döktü ve hemen ardından büyük bir vicdan azabı duydu. Kosi'nin niyeti iyiydi. Sadece çok şiddetli lavanta kokusunun Obinze'nin hoşuna gitmediğini bilmiyordu.

Ifemelu'yu Jazzhole'da ilk gördüğü gün, eve geldiğinde Kosi'ye, "Ifemelu gelmiş. Onunla bir şeyler içtim," demiş, Kosi de, "Ah üniversitedeki kız arkadaşın," diye yanıt vermişti; öyle ilgisiz bir tavır takınmıştı ki, buna tam anlamıyla inanmak mümkün değildi.

Kosi'ye bunu neden söylemişti? Belki o zaman bile hissettiği şeyin kuvvetinin farkındaydı ve Kosi'yi hazırlamak, ona aşama aşama anlatmak istemişti. Ama Obinze'nin değiştiğini nasıl göremiyordu? Obinze'nin yüzüne baktığında bunu nasıl anlamıyordu? Çalışma odasında geçirdiği süreye, dışarı ne çok çıktığına ve ne kadar geç döndüğüne bakarak bir şeylerin değiştiğini nasıl göremiyordu? Obinze bencil bir şekilde, bu durumun Kosi'yi yabancılaştırabileceğini, kışkırtabileceğini ümit etmişti. Ama Obinze'nin ona kulüpte olduğunu her söyleyişinde Kosi kolayca, durumu hemen kabullenerek başını sallıyordu. Bir gün ona hâlâ Megatel'in Arap sahipleriyle zor bir anlaşmayı gerçekleştirmeye çalıştığını söyledi; "anlaşma" sözcüğü ağzından sanki sıradan bir şeymiş, Kosi bundan zaten haberdarmış gibi dökülmüş, Kosi de muğlak, teşvik edici bir şeyler söylemişti. Oysa Obinze'nin Megatel'le hiçbir alakası yoktu.

Ertesi sabah dinlenmemiş, düşünceleri derin bir üzüntüye gömülmüş şekilde uyandı. Kosi çoktan kalkıp banyo yapmış, makyaj masasının başında oturuyordu; kremler ve losyonlar masaya öyle dikkatle dizilmişti ki Obinze bazen ellerini altına koyup masayı ters çevirse bu şişelerin nasıl devrileceğini merak ederdi.

"Uzun zamandır bana yumurta yapmadın Zed," dedi, uyanık olduğunu görünce yanına gelip onu öperek. Böylece Obinze yumurta yaptı, alt kattaki salonda Buchi'yle oynadı ve çocuk uyuyakaldıktan sonra gazetelerini okudu; tüm bu süre boyunca üzüntü peşini bırakmamış-

ti. Ifemelu hâlâ telefonlarını yanıtlamıyordu. Üst kattaki yatak odasına çıktı. Kosi dolaplardan birini boşaltıyordu. Yerde yüksek topukların sağdan soldan fışkırdığı bir ayakkabı yığını yükselmişti. Kapının yanında durup alçak sesle, "Mutsuzum Kosi. Başkasını seviyorum. Boşanmak istiyorum. Senin ve Buchi'nin eksiksiz bir yaşamınız olmasını sağlayacağım," dedi.

"Ne?" Kosi bomboş bakarak aynadan ona döndü.

"Mutsuzum." Böyle söylemeyi planlamamıştı ama herhangi bir şey söylemeyi de planlamamıştı. "Başkasını seviyorum. Senin ve..."

Kosi elini kaldırdı, açık avucunu susturmak için Obinze'nin yüzüne doğru uzattı. Konuşma, diyordu eli Obinze'ye. Başka bir şey söyleme. Daha fazlasını öğrenmek istememesi Obinze'nin canını sıktı. Kosi'nin avucu solgun, neredeyse şeffaftı ve Obinze onun yeşilimsi renkte çaprazlar oluşturan damarlarını görebiliyordu. Kosi elini indirdi. Sonra yavaşça dizlerinin üzerine çöktü. Dizlerinin üzerine çökmesi çok kolay olmuştu çünkü üst kattaki televizyon odasında, yanında hizmetçi, dadı ya da evde onlarla kalan herhangi biriyle dua ederken bunu sık sık yapıyordu. Duanın arasında bebeksi konuşmalarına devam eden Buchi'ye, "Buchi, şişş," diyordu ama duanın sonunda Buchi kulak tırmalayan tiz bir sesle, "Âmin!" diye ciyaklıyordu. Buchi'nin böyle keyifle ve zevkle "Âmin!" dediğini duyduğunda Obinze kızının "âmin" sözcüğüyle dünyaya sormak istediği soruları bastıran bir kadına dönüşmesinden korkuyordu. Şimdi de Kosi onun önünde dizlerinin üstüne çökmüştü ve Obinze onun ne yaptığını anlamak istemiyordu.

"Obinze, biz bir aileyiz," dedi Kosi. "Bir çocuğumuz var. Sana ihtiyacı var. Bu aileyi bir arada tutmamız gerek."

Diz çökmüş, ona gitmemesi için yalvarıyordu. Obinze öfkelenmesini tercih ederdi.

"Kosi, başka bir kadını seviyorum. Seni bu şekilde üzmekten nefret ediyorum ama..."

"Mesele başka bir kadın değil, Obinze," dedi Kosi ayağa kalkarak; sesi sertleşmiş, gözlerindeki ifade katılaşmıştı. "Mesele ailemizi bir arada tutmak! Tanrı'nın önünde yemin ettin. Ben de Tanrı'nın önünde yemin ettim. İyi bir eşim. Eski sevgilin şehre geldi diye ailemizi yıkabileceğini mi sanıyorsun? Sorumluluk sahibi bir baba ne demek, biliyor musun? Alt kattaki çocuğuna karşı sorumluluğun var! Bugün yaptığın şey onun hayatını mahvedebilir, ölene dek hasarlı yaşamasına neden olabilir! Ve tüm bunlar eski sevgilin Amerika'dan döndüğü için. Sırf yatakta sana üniversite günlerini anımsatan akrobasi yaşadınız diye."

Obinze geriledi. Demek biliyordu. Kosi'yi orada bıraktı, çalışma odasına girdi ve kapıyı kilitledi. Kosi'den tiksiniyordu; tüm bu süre boyunca her şeyi bildiği ama bilmiyor gibi davrandığı için ve bunu öğrenmenin karnında bıraktığı pis aşağılanmışlık hissi nedeniyle. Sır bile olmayan bir sırla yaşamıştı onca zaman. Çok katmanlı bir suçluluk yükü altında eziliyordu şimdi; sadece Kosi'yi terk etmek istediğinden değil, en başta onunla evlenmiş olduğu için. Başta yapmaması gerektiğini çok iyi bildiği halde onunla evlenip şimdi çocukları varken onu terk etmek isteyemezdi. Kosi onunla evli kalmaya kararlıydı ve evli kalmak Kosi'ye olan borçlarının başında geliyordu. Evli kalma fikri onu paniğe sürüklüyordu; Ifemelu'suz gelecek, sonsuz, mutsuz bir can sıkıntısı şeklinde gözlerinin önünde belirdi. Sonra aptalca ve dramatik davrandığını düşündü. Kızını düşünmeliydi. Öte yandan, sandalyesine oturup rafta bir kitap bulmak için döndüğünde, kendisini çoktan ayrılmaya başlamış gibi hissetti.

Çalışma odasına çekildiği, orada kanepede uyuduğu ve birbirlerine başka hiçbir şey söylemedikleri için Kosi'nin ertesi gün arkadaşı Ahmed'in bebeğinin vaftizine gitmek istemeyeceğini düşündü. Ama sabah Kosi yatağın üzerine kendi uzun mavi eteğini ve Obinze'nin Senegal tarzı mavi kaftanını, aralarına da Buchi'nin fırfırlı mavi kadife elbisesini sermişti. Daha önce böyle bir şeyi hiç yapmamıştı Kosi; üçüne aynı renkte kıyafetlerden bir seçki hazırlamamıştı. Obinze aşağıda, kahvaltı masasında en sevdiği kalın krepleri gördü. Buchi Amerikan servisine Ovaltine[1] dökmüştü.

"Hezekiah beni arayıp duruyor," dedi Kosi düşünceli düşünceli; Hezekiah, Obinze'nin Awka'da yaşayan ve sadece para istediğinde arayan kuzeniydi. "Mesaj atıp sana ulaşamadığını yazmış. Neden onu görmezden geldiğini anlamıyormuş gibi davranıyor, bilmiyorum."

Kosi'nin kendisi tamamen rol yaparak yaşarken, Hezekiah'nın rol yapmasından söz etmesi tuhaftı. Sanki dün gece hiç yaşanmamış gibi Obinze'nin tabağına küp şekilde doğranmış taze ananas koyuyordu.

"Ama ufak da olsa onun için bir şey yapmalısın, yoksa seni asla rahat bırakmayacak," dedi.

"Bir şey yapmalısın" para vermek anlamına geliyordu ve Obinze birdenbire İgbo halkının paradan konuşurken benimsedikleri bu üstü kapalılıktan, dolaylı göndermelerden, söylemek yerine beden dili kullanmalarından nefret etti. Bu insana bir şey bul. O insana bir şey yap. Bunlar onu öfkeyle dolduruyordu. Korkaklıktı, özellikle de başka zamanlarda karşısındakini doğrudan azarlamayı beceren bir halk için. *Korkak piç kurusu*, demişti Ifemelu ona. Yanıtlamayacağını bile bile Ifemelu'ya mesaj-

1. Maltlı süttozu. (Ç.N.)

lar yollayıp telefon açması bile korkaklıktı; evine gidip kapısını çalması gerekirdi, Ifemelu onu kovacak olsa bile. Şimdi Kosi'ye boşanma isteğini tekrarlamaması, Kosi'nin inkârının rahatlığına sırtını dayaması da korkaklıktı. Kosi onun tabağından bir parça ananas alıp yedi. Kendinden emindi, hedefe kilitlenmişti, soğukkanlıydı.

"Babanın elini tut," dedi Buchi'ye, o gün öğleden sonra Ahmed'in coşku dolu evine girerken. Normal aile yaşamlarını geri istiyordu.

Yeterince isterse iyi bir evliliği olacağını umuyordu. Ahmed'in bebeği için gümüş renkli kâğıda sarılmış bir hediye getirmişti. Arabada ne aldığını söylemişti ama Obinze unutmuştu bile. Bol yeşil, manzaralı ve arka tarafta yüzme havuzu bulunan kocaman ev gölgelikler ve açık büfe masalarla donatılmıştı. Bir grup canlı müzik çalıyordu. İki palyaço ortalıkta dolaşıyordu. Çocuklar dans edip çığlıklar atıyordu.

"Bizim Buchi'nin partisinde getirttiğimiz grup bu," diye fısıldadı Kosi. Kosi, Buchi'nin doğumunu kutlamak için büyük bir parti istemişti ve o gün Obinze kendisiyle parti arasında kocaman bir baloncuk varmış gibi öylece süzülmüştü. Tören koordinatörü "yeni baba" dediğinde kastedilenin kendisi olduğunu anlamak garip bir şekilde şaşırtmıştı Obinze'yi; gerçekten yeni baba olduğunu fark etmek. Bir baba olmak.

Ahmed'in karısı Sike, Obinze'ye sarıldı ve Buchi'nin yanaklarını sıktı; insanlar aylak aylak dolanıyordu, hava kahkaha doluydu. Herkes gözlüklü büyükannesinin bükülmüş kollarında uyuyan bebeğe bayılmıştı. Birkaç yıl önce düğünlere, şimdi vaftiz törenlerine katıldıklarını ve yakın gelecekte cenazelere katılacaklarını düşünmek Obinze'yi sarstı. Ne mutlu ne de mutsuz geçen yaşamlarını yorgun argın arşınladıktan sonra öleceklerdi. Kendisini çevreleyen bu karanlık gölgeden sıyrılmaya çalıştı.

Kosi, Buchi'yi salon girişinin yakınlarındaki bir grup çocukla kadının yanına götürdü; merkezinde kırmızı dudaklı palyaçonun durduğu bir daire içinde oyun oynanıyordu. Obinze kızını seyretti – beceriksizce yürüyüşünü, gür saçlarının ortasında oturan ipek çiçeklere bezeli mavi bandını, Kosi'ye yalvaran bakışlarını, ona annesini anımsatan ifadesini. Buchi'nin kendisine kızgın büyüyeceği, Obinze'nin vermesi gereken bir şeylerin eksikliğini yaşayacağı fikrine katlanamıyordu. Ama önemli olan Kosi'yi terk edip etmemesi değil, Buchi'yi ne sıklıkta göreceği olmalıydı. Sonuçta Lagos'ta yaşayacak ve Buchi'yi mümkün olduğunca sık görecekti. Pek çok insan babasız büyüyordu. Kendisi de babasız büyümüştü; gerçi idealleştirdiği ve mutlu çocukluk anılarında donakalmış babasının onu avutan ruhu hep yanındaydı. Ifemelu döndüğünden beri Obinze eşlerini terk etmiş erkeklerin hikâyelerini araştırırken buluyordu kendini ve bu hikâyelerin hep olumlu bitmesini, çocukların evli ve mutsuz ebeveynlerle yaşamaktansa, ayrı ebeveynlerinden memnun olmalarını diliyordu. Ama çoğunda çocuklar boşanma nedeniyle kırgın ve kızgındılar; mutsuz da olsa ebeveynlerinin bir arada yaşamasını istiyorlardı. Bir keresinde kulüpte, genç bir adam arkadaşlarına ebeveynlerinin boşanmasından nasıl mutlu olduğundan çünkü mutsuzluklarının ona ne kadar ağır geldiğinden söz ederken neşesi yerine gelmişti. "Evlilikleri hayatımızdaki güzelliklerin önünü kesiyordu, en kötüsü kavga bile etmiyorlardı."

Obinze barın diğer ucundan, "Çok iyi!" demiş, herkes ters ters ona bakmıştı.

Okwudiba geldiğinde hâlâ Kosi ve Buchi'nin kırmızı dudaklı palyaçoyla konuşmasını izliyordu. "Zed!"

Sarılıp birbirlerinin sırtını sıvazladılar.

"Çin nasıldı?" diye sordu Obinze.

"Şu Çinliler, eh. Çok kurnaz insanlar. Biliyorsun, pro-

jemde önceden yer alan insanlar Çinlilerle bir dolu saçma sapan sözleşme imzalamıştı. Bu sözleşmelerin bazılarını gözden geçirmek istedik ama Çinlilerin ellisi birden toplantıya ellerinde dosyalarla gelip, 'Burayı imzala, şurayı imzala!' diye başının etini yerler. Parana, hatta cüzdanına el koyana dek pazarlıklarla başının etini yiyip bitirirler." Okwudiba güldü. "Haydi yukarı çıkalım. Duyduğum kadarıyla Ahmed şişelerce Don Pérignon saklıyormuş."

Üst kattaki yemek odasına benzer odada, şarap rengi ağır perdeler gün ışığını kesecek şekilde çekilmişti; tavanın ortasından düğün pastasını andıran parlak, süslü, kristal bir avize sarkıyordu. Erkekler şarap ve likör şişeleriyle; et, pilav ve salatalarla donatılmış büyük meşe masanın etrafına oturmuştu. Ahmed içeri girip çıkıyor, servisle ilgili talimatlar veriyor, konuşmaları dinliyor ve birkaç cümle ekliyordu.

"Zenginler soy sop falan önemsemiyor. Ama aşağı indikçe kabile o kadar önem kazanıyor," diyordu Ahmed, Obinze'yle Okwudiba içeri girerken. Obinze, Ahmed'in alaycı doğasını seviyordu. Ahmed, cep telefonu firmalarının ülkeye girdiği dönemde Lagos'ta stratejik noktalardaki binaların çatı katlarını kiralamıştı. Şimdi de bu daireleri baz istasyonları sayesinde başkalarına kiraya veriyor ve ironik bir şekilde ülkedeki en kolay temiz parayı kazandığını söylüyordu.

Obinze çoğunu tanıdığı adamlarla el sıkıştı ve önüne şarap kadehi koyan garsona kola tercih ettiğini söyledi. Alkol onu daha da depresif hale getirecekti. Etrafındakilerin konuşmalarını, şakalaşmalarını, birbirlerine sataşmalarını, bir şey anlatmalarını, yeniden anlatmalarını dinliyordu. Birazdan her zamanki gibi hükümeti eleştirmeye başlayacaklarını biliyordu – çalınan paraları, yerine getirilmeyen taahhütleri, çürümeye bırakılan altyapıyı.

"Bu ülkede temiz bir kamu görevlisi olmak çok zor. Tüm düzen çalmanız üzerine kurulu. En kötüsü de insanların sizin çalmanızı istemesi. Akrabalarınız çalmanızı istiyor, arkadaşlarınız çalmanızı istiyor," dedi Olu. Zayıf, kambur bir adamdı; mirasla, tanınmış bir soyadıyla, miras kalan zenginlikle gelen rahat kolay bir kendini beğenmişliği vardı. Bir keresinde açıkça bir bakanlık teklif almış ve şehir efsanesine göre, "Ben Abuja'da yaşayamam, orada su yok ve ben tekneelerim olmadan yapamam," demişti. Olu, Kosi'nin üniversiteden arkadaşı olan Morenike'den henüz boşanmıştı. Olu sadece biraz kilolu sayılan Morenike kilo versin diye hep başının etini yemiş, kocasının ilgisini çekebilmek için formda kalması gerektiğini söylemişti. Morenike, boşanma sırasında kocasının evdeki bilgisayarında kolları ve göbekleri kat kat, hepsi de obez kadınların pornografik fotoğraflarıyla dolu bir dosya bulmuş ve Olu'nun ruhsal sorunu olduğuna karar vermişti; Kosi da aynı kanaatteydi.

"Her şey ruhsal sorun olmak zorunda mı? Adamın sadece bir fetişizmi var," demişti Obinze, Kosi'ye. Şimdi, zaman zaman Olu'ya merakla ve eğlenerek bakıyordu; insanın neleri sevdiğini hiç kestiremiyordunuz.

"Sorun kamu yetkililerinin çalması değil, çok fazla çalması," dedi Okwudiba. "Şu valilere bakın. Eyaletlerini bırakıp Lagos'un bütün arazilerini satın alıyor ve görev süreleri dolana dek bu arazilere dokunmuyorlar bile. O yüzden bugünlerde kimsenin gücü toprak almaya yetmiyor."

"Doğru! Arazi spekülatörleri fiyatları herkes için berbat hale getirdi. Bu spekülatörler de hükümet adamları. Bu ülkede ciddi sorunlarımız var," dedi Ahmed.

"Ama sadece Nijerya'da değil, arazi spekülatörleri dünyanın her yerinde," dedi Eze. Eze odadaki en zengin adamdı, petrolcüydü ve pek çok zengin Nijeryalı gibi

dertsiz tasasız, hiçbir şeyi umursamayan biriydi. Resim koleksiyonu vardı ve herkese resim koleksiyonu olduğunu söylerdi. Obinze'ye annesinin arkadaşı Chinelo Teyze'yi anımsatıyordu. Chinelo Teyze edebiyat profesörüydü ve Harvard'a yaptığı kısa bir ziyaretin ardından, bir akşam yemeğinde annesine, "Bizim sorunumuz burjuvazimizin geri kalmış olması. Paraları var ama sofistike değiller. Şaraptan anlamıyorlar," demişti. Annesi de usulca, "Dünyada yoksulluğun pek çok şekli var ama gitgide zenginliğin tek bir şekli varmış gibi görünüyor," diye yanıtlamıştı. Chinelo Teyze gittikten sonra da, "Ne aptalca! Ne diye şaraptan anlamalıymışız?" demişti. Obinze şaşırmıştı –şaraptan anlamıyorlar– biraz da hayal kırıklığına uğramıştı çünkü Chinelo Teyze'yi hep severdi. Birinin Eze'ye benzer bir şey söylemiş olduğunu düşündü – resim koleksiyonu yapman gerek, resimden anlaman gerek– Eze de uyduruk bir merakın yarattığı tutkuyla resmin peşine düşmüştü. Obinze ne zaman Eze'yle karşılaşsa ve koleksiyonu hakkındaki boş konuşmalarını dinlese, içindekileri döküp kurtuluvermek istiyordu.

"Senin gibiler için arazi fiyatlarının hiçbir önemi yok Eze," dedi Okwudiba.

Eze güldü, kendini beğenmiş bir mutabakat gülüşü. Kırmızı spor ceketini çıkarıp sandalyesine asmıştı. Tarz adı altında züppeliğin kapısına dayanmıştı; çarpıcı renklerde giysiler giyiyor, her zaman tavşan dişi gibi büyük, göze batan tokalı kemerler takıyordu.

Masanın öteki ucunda Mekkus, "Biliyor musunuz, şoförüm bana WAEC[1] sınavını geçtiğini söyledi ama geçen gün ondan bir liste yazmasını isteyince tek kelime yazamadı! Ne 'çocuk' kelimesini yazabiliyor ne de 'kedi'yi! Harika!"

1. West African Exeminations Council (Batı Afrika Sınav Kurulu). Batı Afrika'da üniversite giriş sınavını düzenleyen kurum. (Ç.N.)

"Şoförlerden söz etmişken, geçen gün bir arkadaşım bana şoförünün hesaplı eşcinsel olduğunu söyledi. Evde karısı ve çocukları varken para karşılığı erkeklerle beraber oluyormuş," dedi Ahmed.

"Hesaplı eşcinsel!" diye tekrarladı biri, sonra gruptan kahkahalar yükseldi. Charlie Bombay özellikle eğlenmiş benziyordu. Kaba, yara izleriyle dolu bir yüzü vardı; ancak gürültülü bir erkek sürüsünün ortasında, bol baharatlı et yiyip bira içerek Arsenal'i izlerken kendi olabilecek türde bir adamdı.

"Zed! Bugün çok sessizsin," dedi Okwudiba, beşinci şampanyasında. "*Aru adikwa?*"[1]

Obinze omuz silkti. "İyiyim. Sadece yorgunum."

"Ama Zed her zaman sessizdir," dedi Mekkus. "O bir beyefendi. Bizim yanımıza oturmaya geldiğinden mi acaba? Adam şiir ve Shakespeare okuyor. Tam bir İngiliz." Mekkus şaka olmayan sözlerine kahkahalarla güldü. Üniversitedeyken elektronik konusunda harikaydı; işe yaramaz gözüyle bakılan CD çalarları tamir ederdi; Obinze'nin hayatında gördüğü ilk kişisel bilgisayar ona aitti. Mezun olduktan sonra Amerika'ya gitmiş ve kısa bir süre büyük bir servetle gizli gizli geri dönmüştü; pek çok insan devasa bir kredi kartı dolandırıcılığıyla elde ettiğini söylüyordu parayı. Evi kapalı devre televizyon kameralarıyla donatılmıştı, silahlı güvenlik elemanları çalıştırıyordu. Şimdi ne zaman Amerika lafı açılsa, "Orada yaptığım olaydan sonra Amerika'ya bir daha adım bile atamam," diyordu, dedikoduların tatsızlığını azaltmak ister gibi.

"Evet, Zed ciddi bir beyefendi," dedi Ahmed. "Sike bana kardeşiyle tanıştırmak için Zed gibi birini tanıyıp tanımadığımı sordu, düşünsenize. Ben de, *ahn-ahn*, de-

1. (İgbo dili) İyi misin? (Ç.N.)

dim, kardeşinle evlendirmek için benim gibi birini değil de Zed gibi birini bulmamı istiyorsun ha, düşünsenize!"

"Hayır, Zed beyefendi olduğundan sessiz değil," dedi Charlie, kendine has yavaş edayla, ağır İgbo aksanıyla sözcüklere fazladan heceler ekleyerek; masada önüne çektiği bir şişe konyağı yarılamıştı. "Ne kadar parası olduğunu bilmemizi istemediğinden!"

Güldüler. Obinze her zaman Charlie Bombay'ın karısını döven erkeklerden olduğunu düşünmüştü. Böyle düşünmesi için bir neden yoktu; Charlie Bombay'ın özel hayatıyla ilgili hiçbir şey bilmiyordu, karısını görmemişti bile. Yine de ne zaman Charlie Bombay'la karşılaşsa kalın, deri bir kemerle karısını dövdüğünü hayal ederdi. Kasıla kasıla yürüyen bu güçlü adam eyalet valisinin kampanya masraflarını karşılamış, şimdi de eyaletteki hemen her iş alanında bir tekele sahip olan bu mafya babası şiddet dolu görünüyordu.

"Zed'e bakmayın siz. Lekki'deki arazilerin yarısının ona ait olduğunu bilmediğimizi sanıyor," dedi Eze.

Obinze mecburiyetten kıkırdadı. Cep telefonunu çıkarıp Ifemelu'ya hızla bir mesaj yazdı: *Lütfen benimle konuş.*

"Henüz tanışmadık, ben Dapo," dedi Okwudiba'nın karşısında oturan adam ve sanki Obinze bir anda ortaya çıkıvermiş gibi uzanıp elini coşkuyla sıktı. Obinze adamın elini isteksizce kavradı. Charlie Bombay servetinden söz edince bir anda Dapo adındaki bu adamın ilgisini çekivermişti.

"Sen de mi petrol işindesin?" diye sordu Dapo.

"Hayır," dedi Obinze kısaca. Adamın daha önceki konuşmalarından parçalar işitmişti; petrol danışmanlığı yapıyordu, çocukları Londra'daydı. Muhtemelen karısını ve çocuklarını İngiltere'ye yerleştirdikten sonra Nijerya'ya para kovalamaya gelmişti.

"Petrol şirketlerinden sürekli yakınan Nijeryalıların, onlar olmazsa ekonominin çökeceğini anlamadığını söylüyordum," dedi Dapo.

"Petrol şirketlerinin bize iyilik yaptığını düşünüyorsan, kafan çok karışmış olmalı," dedi Obinze. Okwudiba afallamıştı; Obinze'nin sesindeki soğukluk alışık olmadıkları bir durumdu. "Nijerya hükümeti petrol endüstrisini sermaye artırımlarıyla finanse ediyor ve büyük petrol şirketleri karadaki operasyonlardan zaten çekilmek istiyor. Karadaki işletmeleri Çinlilere bırakıp sadece açık denize odaklanmak istiyorlar. Bu paralel ekonomi gibi; açık denizde devam edecekler, sadece yüksek teknolojili ekipmana yatırım yapacaklar ve binlerce kilometre derinlikten petrol çıkaracaklar. Yerel hiçbir personel çalışmayacak. Houston'dan ve İskoçya'dan petrol işçileri getirilecek. Yani bize bir iyilik yaptıkları falan yok."

"Evet!" dedi Mekkus. "Üstelik adamların hepsi de ayaktakımı. Tüm o denizaltı tesisatçıları, derin deniz dalgıçları ve sualtındaki robotların bakımını yapmayı bilen o adamlar. Hepsi ayaktakımı. Onları British Airways'in bekleme salonunda görmelisiniz. Hiç içki içmeden sondaj kulesinde bir ay geçirdikten sonra havaalanına geldiklerinde çoktan zilzurna sarhoş oluyor ve kendilerini uçakta komik duruma düşürüyorlar. Kuzenim hostesti ve havayollarının bu adamlara uçağa sarhoş gelinmeyeceğine, aksi takdirde uçmalarına izin verilmeyeceğine dair sözleşme imzalattığını anlattı."

"Ama Zed, British Airways'le uçmaz, o yüzden haberi yoktur," dedi Ahmed. Bir keresinde Obinze'nin British Airways'le uçmayı reddetmesine gülmüştü; çünkü ne de olsa büyük adamlar bu havayoluyla uçuyordu.

"Ekonomi sınıfında uçan sıradan bir yolcuyken ishal oldum diye bana bok gibi davranmışlardı," dedi Obinze.

Adamlar güldü. Obinze telefonun titreşmesini bekliyor, beklentiyle geriliyordu. Ayağa kalktı.

"Tuvalete gitmem gerek."

"Hemen aşağıda," dedi Mekkus.

Okwudiba peşinden geldi.

"Eve gidiyorum," dedi Obinze. "Kosi'yle ve Buchi'yi bulayım."

"Zed, *o gini*? Ne oldu? Gerçekten sadece yorgun musun?"

Süslü korkulukları olan döner bir merdivenin başındaydılar.

"Ifemelu döndü, biliyorsun," dedi, sırf adını söylediği için içi ısınmış bir halde.

"Biliyorum." Okwudiba daha fazlasını da bildiğini kastediyordu.

"Ciddiyiz. Onunla evlenmek istiyorum."

"*Ahn-ahn*, bize söylemeden Müslüman mı oldun?"

"Okwu, ben şaka yapmıyorum. Kosi'yle evlenmemeliydim. Bunu o zaman bile biliyordum."

Okwudiba, kanındaki alkolden kurtulmak ister gibi derin bir nefes alıp verdi. "Bak Zed, pek çoğumuz gerçekten âşık olduğumuz kadınla evlenmedik. Evlenmeye hazır olduğumuzda çevremizde bulunan kadınlardan biriyle evlendik. O yüzden bu işi unut. Onunla görüşmeye devam edebilirsin ama beyazlar gibi davranmanın gereği yok. Karın bir başkasından çocuk yapar ya da sen karını döversin; boşanma nedeni budur. Ama bir gün kalkıp da karınla bir derdin olmadığını ama bir başka kadın için onu terk ettiğini söylemek? *Haba*. Biz böyle davranmayız, lütfen."

Kosi ve Buchi merdivenin dibinde duruyordu. Buchi ağlıyordu. "Düştü," dedi Kosi. "Babacığı onu taşısın istiyor."

Obinze merdivenden inmeye başladı. "Buch-Buch! Ne oldu?" Daha çocuğun yanına varmadan kızı kollarını açmış, onu bekliyordu.

55. bölüm

Bir gün, Ifemelu erkek tavus kuşunun dansını gördü; tüylerini kocaman bir hale şeklinde açmıştı. Dişi tavus kuşu yerdeki bir şeyleri didikliyordu; sonra erkeğin tüyleriyle yaptığı büyük gösteriyle ilgilenmeden uzaklaştı. Erkek birden yalpaladı; belki tüylerinin belki de reddedilmenin ağırlığından. Ifemelu bloğu için bir fotoğraf çekti. Obinze nasıl bulurdu, merak etti; erkeğin dansını görüp görmediğini sorduğunu hatırlıyordu. Obinze'yle ilgili anılar zihnini öyle kolay ele geçiriyordu ki; bir reklam ajansıyla toplantının ortasındayken kendisi başı yastıkta, sırtüstü uzanmışken, Obinze'nin yakından, kendini tamamen işine vermiş bir halde cımbızla çenesindeki bir batığı çekişini hatırlıyordu. Her bir anı kör edici parlaklığıyla Ifemelu'yu sarsıyordu. Her biri tartışma götürmez bir kayıp hissini, kendisine doğru hızla ilerleyen büyük bir yükü de beraberinde getiriyordu ve o anlarda başını eğmek, bu büyük ağırlığın ona dokunmadan geçip gitmesini sağlamak, kendini kurtarmak istiyordu. Aşk bir tür kederdi. Romancıların acı çekmekten kastettikleri buydu. Bunu, yani aşk için acı çekme fikrini her zaman biraz aptalca bulmuştu ama şimdi anlıyordu. Obinze'nin Victoria Adası'ndaki kulübünün bulunduğu sokaktan dikkatle sakınıyor, artık Palms'da alışveriş yapmıyordu;

Obinze'nin de kendisinin Ikoyi'de yaşadığı bölgeden ve Jazzhole'dan uzak durduğunu tahmin ediyordu. Hiçbir yerde karşılaşmamışlardı.

Başta art arda "Yori Yori" ve "Obi Mu O" çalıyordu, sonra vazgeçti çünkü şarkılar ona ağıt gibi geliyor, ilişkilerinin sona erdiğini hissettiriyordu. Obinze'nin mesajlarıyla aramalarındaki yarı gönüllükten, çabasının gevşekliğinden incinmişti. Obinze'nin onu sevdiğini biliyordu ama Obinze güçsüzdü, görev duygusuyla beli bükülmüştü. Ranyinudo'nun ofisine yaptığı bir ziyaretten sonra bloğa hükümetin sokak satıcılarının kulübelerini yıkmasıyla ilgili bir yazı koyunca adını vermeyen bir yorumcu, *Şiir gibi*, demişti. Onun Obinze olduğunu biliyordu. Bir şekilde biliyordu.

Sabah saatleri. Hükümete ait bir kamyon yüksek bir iş merkezinin yakınlarında sokak satıcılarının kulübelerinin yanı başında duruyor. İçinden adamlar dökülüyor; vuran, yıkıp döken ve yıkıntıların üstünde tepinen adamlar. Kulübeleri yıkıyor, onları düz tahta parçalarına dönüştürüyorlar. İşlerini yapıyorlar; "yıkmak" eylemi üstlerinde buruşuk takım elbiseler gibi duruyor. Bu adamların kendileri de böyle kulübelerde yemek yiyor ve Lagos'ta bunlara benzer tüm kulübeler ortadan kaybolduğunda, bu adamlar öğle yemeği yiyemeyecek; başka yerlerde yemeye paraları yetmeyecek. Yine de dövüyor, yerle bir ediyor, vuruyorlar. İçlerinden biri bir kadını tokatlıyor çünkü kadın kap kacağını toplayıp kaçmıyor. Orada durup adamlarla konuşmaya çalışıyor. Ardından bisküvilerinin toza toprağa bulanmasını izlerken yüzü yediği tokatla yanıyor. Gözlerini kasvetli gökyüzüne dikmiş. Henüz ne yapacağını bilmiyor ama elbette bir şeyler yapacak; toparlanacak, zararını telafi edecek ve başka bir yere taşınıp fasulyelerini,

pilavını, lapa gibi pişmiş spagettisini, kolasını, tatlılarını ve bisküvilerini satacak.

Akşam saatleri. Çok katlı iş merkezinin dışında gün ışığı soluyor ve personel otobüsleri bekliyor. Düz terlikleriyle kadınlar otobüslere yürüyor; yavaş yavaş önemsiz hikâyeler anlatıyorlar birbirlerine. Topuklu ayakkabıları çantalarında. Birinin ağzı açık çantasından topuk kör bir hançer gibi dışarı fırlıyor. Erkekler otobüslere daha hızlı yürüyorlar. Sadece birkaç saat önce sokak satıcılarının ekmek kapısı olan yerden, bir grup ağacın altından yürüyorlar. Şoförler ve kuryeler öğle yemeklerini orada yiyordu. Oysa şimdi kulübe falan kalmadı. Her şey silindi, geriye hiçbir şey bırakılmadı; ne başıboş bir bisküvi paketi ne de bir zamanlar suyla dolu bir şişe. Sokak satıcılarının bir zamanlar burada var olduğunu anımsatan hiçbir şey yok artık.

Ranyinudo, Ifemelu'yu sık sık daha fazla dışarı çıkması, erkeklerle buluşması için teşvik ediyordu. "Obinze zaten her zaman biraz fazla havalıydı," diyordu Ranyinudo ve sadece ona kendini daha iyi hissettirmeye çalıştığını bilse de, Ifemelu başkalarının Obinze'yi kendisi gibi neredeyse mükemmel görmemesine şaşırıyordu.

Bloğuna yazarken Obinze'nin ne düşüneceğini merak ediyordu. Katıldığı bir defileyi, mankenin mavi ve yeşil renkli, gösterişli, hışırtılı *ankara*[1] eteğini mağrur bir kelebek gibi nasıl fırıl fırıl döndürdüğünü yazdı. Victoria Adası'nda bir sokağın köşesinde durup bir kadın satıcıdan elmayla portakal satın aldığında, kadının, "Güzel Teyze!" diye seslendiğini yazdı. Yatak odasının penceresinden gördüğü manzarayı yazdı: Sıcaktan tükenmiş bir balıkçılın tesisin duvarına çökmesini ve kapıcının bir sokak sa-

1. Geleneksel bir kumaş türü. (Ç.N.)

tıcısı kadına tepsisini başına koyarken yardım etmesini; öyle zarif bir devinimdi ki bu, Ifemelu kadın uzaklaştıktan sonra bile dakikalarca bakmaya devam etmişti. Radyo istasyonlarında o yapay ve komik aksanlarla konuşan DJ'leri yazdı. Nijeryalı kadınların yalancı bir sofuluğa bürünmüş tavsiye meraklını yazdı. Tavanları basık şapkaları andıran çinko evlerle dolu su basmış mahalleyi ve orada yaşayan genç kadınları, inatla ümitlerine sarılmış, dar kotlarının içinde şık ve becerikli görünen, kuaför salonları açmak ve üniversiteye gitmek isteyen genç kadınları yazdı. Bir gün şanslarının açılacağına inanıyorlardı. *Klimalı orta sınıf yaşamlar süren bizler varoştaki yaşama sadece bir adım uzaktayız*, diye yazdı ve Obinze'nin kendisiyle hemfikir olup olmayacağını merak etti. Obinze'nin yokluğunun acısı zamanla azalmıyordu; tersine her gün daha da derine gömülüyor, her gün daha da netleşen anılarında bile ortaya çıkıyor gibiydi. Yine de evinde olduğu, bloğuna yazdığı, Lagos'u yeniden keşfettiği için huzurluydu. Nihayet tam anlamıyla var olmaya başlamıştı.

Geçmişiyle uzlaşıyordu. Merhaba demek, kendisi için hep fazla iyi, fazla temiz olduğuna inandığını söylemek için Blaine'i aradı. Blaine telefonda resmî bir edayla konuştu, Ifemelu'nun onu aramasına içerlemiş gibi; ama sonunda, "Aramana sevindim," dedi. Curt'ü aradı ve sesini işitmek Curt'ü neşelendirdi, heyecanlandırdı; Ifemelu onunla yeniden birlikte olduğunu, derinlik ve acıdan yoksun bir ilişki yaşadığını hayal etti.

"Blog için o yüklü paraları bana gönderen sen miydin?" diye sordu.

"Hayır," dedi Curt ve Ifemelu doğru söyleyip söylemediğinden emin olamadı. "Blog yazmaya devam ediyor musun peki?"

"Evet."

"Irklar üzerine mi?"

"Hayır, sadece hayata dair. Burada ırk konusu kapandı. Lagos'ta uçaktan indim ve siyah olmayı bıraktım sanki."

"Eminim."

Curt'ün konuşma tarzının nasıl da Amerikalı olduğunu unutmuştu.

"Başkalarıyla seninle olduğu gibi olmadı," dedi Curt. Bu Ifemelu'nun hoşuna gitti. Curt onu Nijerya saatiyle gecenin geç bir vaktinde tekrar aradı ve birlikte neler yaptıklarından konuştular. Şimdi anılar daha parlak geliyordu ikisine de. Curt, Lagos'a gelmekle ilgili belli belirsiz şeyler söylediğinde Ifemelu da olabileceğine dair belli belirsiz sesler çıkardı.

Bir akşam Ranyinudo ve Zemaye'yle birlikte Terra Kulture'de bir oyun izlemeye gittikleri sırada Fred'le karşılaştı. Oyundan sonra hep birlikte lokantada oturup meyve suyu içtiler.

"Hoş adam," diye fısıldadı Ranyinudo, Ifemelu'ya.

Başta Fred önceden olduğu gibi müzik ve sanattan konuştu; ruhu onu etkileme ihtiyacıyla tıkanmıştı sanki.

"Rol yapmadığında nasıl biri olduğunu merak ediyorum," dedi Ifemelu.

Fred güldü. "Benimle çıkarsan öğrenirsin."

Bir sessizlik oldu. Ranyinudo ve Zemaye beklenti dolu bir ifadeyle Ifemelu'ya bakıyordu; bu da Ifemelu'yu eğlendirdi.

"Çıkarım," dedi.

Fred onu bir gece kulübüne götürdü. Ifemelu müziğin çok yüksek olmasından, dumandan ve hiç tanımadığı insanların neredeyse çıplak bedenlerinin kendisininkine çok yakın olmasından rahatsız olduğunu söyleyince, Fred süklüm püklüm kendisinin de gece kulüplerini sevmediğini itiraf etti, Ifemelu'nun da sevdiğini varsaymıştı. Bir-

likte Ifemelu'nun evinde, sonra Fred'in Oniru'daki, duvarlarında kemer tablolarının asılı olduğu evinde filmler izlediler. Aynı filmlerden hoşlanmaları Ifemelu'yu şaşırttı. Fred'in Cotonou'lu zarif bir adam olan aşçısı Ifemelu'nun sevdiği yerfıstıklı yahniyi pişirdi. Fred ona gitar çaldı ve boğuk bir sesle şarkı söyledi; hayalinin bir folk grubunda solistlik yapmak olduğunu söyledi. Çekici bir erkekti; zamanla sevebileceğiniz türde bir çekiciliği vardı. Ifemelu ondan hoşlanıyordu. Sık sık gözlüklerini itmek için elini yüzüne götürüyordu, parmağıyla hafifçe itiyordu ve bu hareket Ifemelu'ya sevimli geliyordu. Ifemelu'nun yatağında birlikte çıplak, keyifli ve sıcacık uzandıkları sırada, bazı şeylerin farklı olmasını dilerdi. Keşke hissetmek istediği gibi hissedebilseydi.

Ve sonra, baygın bir pazar akşamı, son görüşmelerinin üzerinden yedi ay geçmesinin ardından Obinze kapısına geldi. Ifemelu ona bakakaldı.

"Ifem," dedi.

Obinze'yi saçı kazınmış kel kafasıyla, güzel şefkatli yüzüyle karşısında görmek öyle büyük bir sürprizdi ki. Bakışları ısrarlı, yoğundu; derin derin soluk alan göğsünün inip kalktığını görüyordu. Kendi elyazısıyla dolmuş uzun bir sayfa tutuyordu elinde. "Bunu senin için yazdım. Senin yerinde olsam bilmek isteyeceğim şeyler bunlar. Aklımın nerede olduğu. Her şeyi yazdım."

Kâğıdı uzatmıştı, göğsü hâlâ hızla inip kalkıyordu; Ifemelu kâğıda uzanmadan öylece durdu.

"Birbirimiz için olamayacağımız şeyleri kabullenebileceğimizi, hatta bunu yaşamlarımızın şiirsel trajedisine dönüştürebileceğimizi biliyorum. Ya da eyleme geçebiliriz. Ben eyleme geçmek istiyorum. Bunun olmasını istiyorum. Kosi iyi bir kadın ama evliliğim sorunsuz ilerleyen bir hoşnutluktan ibaretti; onunla asla evlenmeme-

liydim. Bir şeylerin eksik olduğunu hep biliyordum. Buchi'yi yetiştirmek istiyorum; onu her gün görmek istiyorum. Ama tüm bu aylar boyunca hep rol yaptım ve bir gün benim rol yaptığımı anlayacak kadar büyüyecek. Bugün evden ayrıldım. Şimdilik Parkview'daki dairemde kalıyorum ve Buchi'yi her gün görebilmeyi umuyorum. Biliyorum, bunu yapabilmem çok zaman aldı ve hayatına devam ediyorsun; bana karşı karışık hisler içindeysen, zamana ihtiyacın varsa bunu kesinlikle anlarım."

Duraksadı, kımıldandı. "Ifem, peşindeyim. Sen bize şans verene dek peşindeyim."

Ifemelu ona uzun uzun baktı. Obinze onca zamandır işitmek istediklerini söylüyordu; yine de ona öylece bakıyordu.

"Tavan," dedi nihayet. "İçeri gel."

Teşekkürler

Taslakları okuyan, bana hikâyeler anlatan, tam da ihtiyaç duyduğumda bana "*jisie ike*" diyen, zaman ve uzaklaşma ihtiyacıma saygı gösteren, sevginin yarattığı o tuhaf ve güzel inançları asla sarsılmayan aileme en derin minnet duygularımı sunuyorum: James ve Grace Adichie, Ivara Esege, Ijeoma Maduka, Uche Sonny-Eduputa, Chuks Adichie, Obi Maduka, Sonny Eduputa, Tinuke Adichie, Kene Adichie, Okey Adichie, Nneka Adichie Okeke, Oge Ikemelu ve Uju Egonu.

Üç sevgili kişi bu kitaba zamanlarını ayırdı ve bilgeliklerini kattı: Ike Anya, *oyi di ka nwanne*; Louis Edozien ve Chinakueze Onyemelukwe.

Metni kimi kez birkaç kere okuyup karakterleri kendi gözlerinden görmemi sağlayan ve neyin oturup neyin oturmadığını söyleyen sevgili dostlarıma anlayışları ve cömertlikleri için minnettarım: Aslak Sira Myhre, Binyavanga Wainaina, Chioma Okolie, Dave Eggers, Muhtar Bakare, Rachel Siler, Ifeacho Nwokolo, Kym Nwosu, Colum McCann, Funmi Iyanda, Martin Kenyon (sevgili ayrıntı manyağı), Ada Echetebu, Thandie Newton, Simi Dosekun, Jason Cowley, Chinazo Anya, Simon Watson ve Dwayne Betts.

Knopf'taki editörüm Robin Desser'a; Fourth Estate'ten Nicholas Pearson, Minna Fry, ve Michelle Kane'e; Wylie Ajansı çalışanlarına, özellikle de Charles Buchan, Jackie Ko ve Emma Paterson'a; her zaman kendimi güvende hissettirdiği için dostum ve ajansım Sarah Chalfant'a; ışıkla dolu minik ofisim için Harvard'daki Radcliffe Institute for Advanced Study'ye sonsuz teşekkürler.

Chimamanda Ngozi Adichie'den, çağımızda hem çok tartışılıp hem de sıkça görmezden gelinen ırk meselesi üzerine cesur bir roman. Üniversite eğitimi için Amerika'ya giden genç bir Nijeryalı kadının arkadaşlık ve aşk ilişkileri, toplumdaki kadın erkek rolleri ve kültür çatışması üzerine ince gözlemleriyle bezeli *Amerikana*, sosyal sınıf ve ten rengine dayalı kabileciliğin günümüzdeki varlığını irdeliyor. Afrikalı kimliğinin Afrika, Avrupa ve Amerika'daki farklı algılarını sorgularken ırk ve ırkçılık üzerine aslında son derece basit ama tam da basit olduğu için örtbas edilebilen meseleleri gözler önüne seriyor. Biri Amerika'ya biri Avrupa'ya giden iki çocukluk aşkı, Ifemelu ve Obinze'nin hikâyesi üzerinden Batılılaşmanın bir yanıyla Batı'ya "maruz kalmak" da demek olduğunu, sözünü sakınmadan anlatıyor *Amerikana*.

Nijerya'nın önde gelen genç seslerinden Adichie, National Book Critics Circle Ödülü'ne layık görülen ve başta *The New York Times* olmak üzere birçok mecmuanın yılın en iyi kitapları listesinde yer alan romanıyla çağdaş dünya edebiyatının önemli isimleri arasına girmeyi başardı. Özünde yıllara yayılmış bir aşk hikâyesi olan *Amerikana*, ufuk açıcı bir kitap.

"Adichie'nin ustalığını, sonsuz empati yeteneğini ve yüksek toplumsal duyarlılığını kanıtlayan çok eğlenceli, çok sıcak ve nesillere yayılan duygusal bir destan."

—Dave Eggers

"Yarı aşk hikâyesi yarı toplumsal eleştiri ve bu yıl okuyacağınız en iyi romanlardan biri... Üç boyutlu karakterler... Adichie derinliklere dalıp yenilikçi karakterler yaratmayı başarmış."

—Los Angeles Times

can

36 TL
KDV DAHİL

ISBN 978-975-07-3162-4

9 789750 731624

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi